ANTHOLOGIA GRAECA

CARMINUM CHRISTIANORUM

ADORNAVERUNT

W. CHRIST ET **M. PARANIKAS.**

LIPSIAE,
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXXI.

ANTHOLOGIA GRAECA

CARMINUM CHRISTIANORUM

ADORNAVERUNT

W. CHRIST ET M. PARANIKAS.

LIPSIAE,
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXXI.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

PRAEFATIO.

Mirabundos audio meos amicos quaerentes, quo tandem pacto factum sit, ut a graecorum romanorumque poetarum tersa urbanitate veterumque scriptorum elegantia atque libertate ad christianorum hymnorum gravitatem Byzantinorumque spinas atque acumina deferrer. Qui ne vela me retrorsum dedisse transfugamque in aliena castra secessisse suspicentur, paucis iam exponam, quid rei me impulerit, ut studiis meis prioribus non relictis sed repositis huic litterarum generi per plus quam biennii spatium impensam operam navarem. Atque metricam quidem disciplinam Graecorum plene perspici non posse cognoveram, nisi quas vices illa subiisset, accurate quaesitum et distinctum esset. Qua de causa veterum poetarum versus pangendi studiis examinatis, ad recentiora tempora delato ne christianorum quidem vatum artem neglegendam esse duxi. Quid? quod huic carminum generi eo magis animum nos advertere par erat, quod inde non nihil subsidii ad difficillimas quaestiones metricas solvendas redundaturum sperabamus. Nam neque christianos vates a veterum poetarum arte plane descivisse verisimile est et carmina eorum, quo propiora iis carminibus sint, quorum moduli musici etiamnunc exstant, eo plus inde lucis accipere patet. Atque latini quidem hymni et vergentis antiqui et inchoantis medii aevi Dresselii, Danielis, Monii, Wolfii, Schubigeri, aliorum ope tam docte et subtiliter illustrati sunt, ut doctissimorum editorum interpretumque vestigiis tuto insistere possis. At graeci adeo adhuc neglecti iacebant, ut neque commoda criticisque fundamentis innixa editio suppeteret neque de metricis rhythmicisque legibus, quibus versus eorum adstricti essent, certius quidquam constaret. Rud. enim Vormbaum, qui in Danielis Thesauri hymnologici volumine tertio delectum carminum ecclesiae graecae edidit, cum leges, quas poetae christiani in versibus factitandis secuti erant, nullas perspexisset, neque bonorum librorum auxilio in periodis membrisque digerendis adiutus esset, adeo omnia susque deque habuit, ut ne novem odas quidem, quibus singuli canones constare solent, separaret. Tantis in turbis quid mirum erat, quod viri docti artem illorum poetarum ut omni impedimentorum genere obstructam et quasi sepultam expediri posse desperaverunt? Mihi diu multumque rem frustra tentanti tandem aliquando caligine paulatim discussa artis lineamenta,

numero syllabarum et accentuum concentu definita, clarius apparere coeperunt. Inde in meo exemplari Danielis Thesauri hymnologici turbas removere odasque suos in versiculos dividere conabar, cum felici casu tentamina mea duabus de partibus egregie promota sunt. Atque primum quidem Haneberg, reverentissimus coenobii Benedictorum Monacensis antistes, de Pindari periodis versiculisque in academia nostra me disserentem similis artis commonuit, qua byzantinorum poetarum hirmos et troparia composita esse vir doctissimus J. B. Pitra in libro de hymnographia ecclesiae graecae nuper demonstrasset. Continuo librum a collega humanissimo mihi commodatum perscrutatus cum summo gaudio intellexi, lineolas a me ad separandos versiculos positas non modo auctoritate viri litterarum byzantinarum inter paucos periti sed etiam, id quod multo plus valet, fide vetustissimarum membranarum comprobari atque confirmari; cum enim in illis singula cola punctis distincta essent, iam certo et comprobato fundamento indagatio numerorum niti videbatur. Tantum autem aberat, ut Pitra, quamvis egregiis subsidiis adiutus esset, artem poetarum ecclesiasticorum plane perspiceret ut mihi iam ante librum eius perlectum certae cuiusdam rei suspicio subnata esset, quam virum doctissimum fugisse non possum non mirari. Ille enim, cum strophis eorumque colis ex codicum fide divisis versiculos, qui in singulis strophis sibi invicem responderent, pari syllabarum numero constare recte intellexisset, una numeri syllabarum lege artem byzantinorum poetarum coerceri iudicavit. Hoc cum neque per se ipsum probabile esse videretur neque analogia hymnorum latinorum commendaretur, tum ex comparatis his octo versibus sibi respondentibus (apud Pitram p. XXXIV et in nostra editione p. 239)

προτυπῶν τὴν ταφὴν τὴν τριήμερον.	Τὴν φωνὴν Γαβριὴλ τὴν χαρμόσυνον.
παραδόξως ὑπέμεινας σταύρωσιν.	ἡ χαρά, θεομῆτορ, ἡ ἔνθεος.
τῇ τῶν ζώντων ζωῇ καὶ δεσμούμενος.	δι' ἐμοῦ καταργείσθω κατάκριμα.
τὸν δεσπότην, παμμάκαρ, τῆς κτίσεως.	ὁ θεὸς Ἀβραὰμ τῷ προπάτορι.

satis certe falsum esse coarguitur. Luce enim clarius est, non forte fortuna accidisse, sed a poeta data opera provisum esse, ut ne omnium octo versuum tertia, sexta, nona quaeque syllaba accentu careret. En praeclarum adiumentum, quod hac re percepta lucramur ad artem poetarum byzantinorum aestimandam et ad locos corruptos vel lacunosos restituendos. Accentuum enim ex concentu colligere possis, utrum carminis numeri assurgant an descendant, utrum sedate incedant an velociter rapiantur; denique rhythmum, quem veteres poetae certo ac definito longarum et brevium syllabarum ordine expresserant, a poetis graecis medii aevi accentu indicatum sentias. Equidem eo confidentius hanc vim accentuum concentui in byzantinis carminibus assignavi, quod idem fere in latinis sequentiis, graecorum tropariorum illis quidem simillimis, accentus valere inter omnes constare noveram. Neque tamen haec res in omnibus versibus aeque atque in octo illis colis in

aprico posita erat. Ut enim eorum colorum, quae speciem anapaestici vel dactylici numeri induerunt, omnes fere pedes accentu significati sunt, ita longe plurimis in versibus plerosque accentus nullo ordine fluctuare, paucos certae sedi adhaerere cognovi.

Praeterea aliam rem a Pitra neglectam tamquam per nebulam atque caliginem cernere mihi visus sum. Aliorum enim versiculorum confiniis mediam sententiam haud raro dirimi nec non nominum compositorum partes discindi, aliorum cum finibus maiorem quoque interpunctionem tantum non semper coniunctam esse animadverteram; inde versus non omnes pari modo disiungendos, sed plures in singularum periodorum societatem coniungendos esse eo certius conclusi, quo magis haec ratio et veteris poesis analogia et ipsa cantus natura confirmari videbatur.

Haec cum animo volutabam et veteris disciplinae metricae vestigiis insistens singularum odarum cola atque periodos volgaribus notis describebam, doctus quidam iuvenis Graecus, Math. Paranicas, cuius industriam atque multifariam doctrinam iam antea cognoveram, me salutatum venit. Pauca igitur de aliis, de quibus sententiam me rogaverat, rebus confabulatus sermonem ad eas quaestiones transtuli, ad quas enucleandas totus tum incumbebam. Ille cupidissime me de cantilenis, quas puer didicerat, disserentem audire et primum vultu, tum voce significare, quantopere rationes a me propositas comprobaret. Quid multa? Alta iam voce celeberrima carmina cantare exorsus recte cola ac periodos me diremisse, et quid accentuum concentus in melodia valeret, luculentissime demonstravit. Summo igitur gaudio perfusus rem feliciter et inventam et comprobatam amplius persequi literisque mandare constitui, et praeclaro exemplo edoctus, quantum vivae vocis peritia umbratici doctoris commenta adiuvarentur, Paranicam socium laboris adscivi.

Atque primum quidem modica commentatione lineamenta artis byzantinorum poetarum adumbrare exemplisque paucorum carminum illustrare in animo habebam; mox tamen exiguis dissertationis angustiis me virorum doctorum usui parum prospecturum esse intellexi. Neque enim commodus delectus hymnorum christianorum, quo lectores delegarem, exstabat, et voluminosae editiones Venetae Menaeorum, Triodii, Pentecostarii privato censu maiores esse videbantur. Quam ob rem fines libri prolatare et commentationem de arte metrica et musica byzantinorum melodorum cum anthologia graeca carminum christianorum coniungere decrevi: arduum mehercle et laboriosum opus, quod diu reluctatus et paene invitus suscepi. Nova enim spatia mihi, tot tantisque negotiis alioquin distracto, permetienda esse intellexi et animum meum veterum scriptorum libros elegantissimorumque poetarum carmina in deliciis habentem gravate ad hoc literarum genus avocavi. Neque hoc ita dico, tamquam christianae doctrinae gravitatem cum Musarum decora gratia coniungi posse negem, aut sacrae poesis maiestatem prae levitate profanorum carminum spernam atque contemnam. Immo vero

Davidis psalmorum grandem sublimitatem venerabundus admiror, neque latina nostra carmina ecclesiastica ultimum locum inter multiplices Musarum foetus obtinere iudico. At homines byzantini ut in reliquis vitae humanae studiis, sic in hoc quoque literarum genere artificiosam quandam subtilitatem potius quam veros animi affectus sequebantur, quo factum est, ut plerique melodi, cum divino afflatu et gratae simplicitatis sensu carerent, theologicarum rixarum spinas atque argutias suis carminibus intexerent· Accedit quod canones, quo hymni genere nulli magis studebant, et prolixiores et angusto sententiarum orbe inclusi sunt, unde usu venit, ut et eaedem res usque ad satietatem recoctae taedium animo moveant et compages carminum plerorumque alienis sententiis admixtis turpiter laxatae dehiscant. Quamquam igitur inter byzantina carmina non deerant, quae et sententiarum gravitate et modorum dulcedine me quam maxime captum tenerent, tamen multo maior pars idiomelorum et canonum animum ita defatigabat, ut plus semel onus gravissimum meis cervicibus impositum excutere cogitarem. Contra mecum reputabam, quam turpe esset rem, qua literas haud mediocriter me promoturum multisque gratam operam praestaturum esse confisus eram, fastidio quodam animi derelinquere; nec non amicorum adhortationes atque indefessa socii mei Paranicae industria animum deficientem denuo erigebant et stimulabant. En, benevole lector, ad umbilicum perductum librum, quo thesauros paene reconditos poesis byzantinae reclusimus, singularem quandam versus faciendi artem aperuimus, multas quaestiones de generibus ecclesiasticorum carminum eorumque auctoribus illustravimus, denique falsas opiniones haud paucas removimus atque redarguimus.

Priusquam autem prooemiandi finem faciam, de ambitu huius anthologiae, de criticis subsidiis, de commentariis et indicibus pauca mihi praemonenda esse video. Atque primum quidem hanc anthologiam non intra fines byzantini imperii coercere, sed vetera carmina christiana adiicere mihi visum est. Quamquam enim quaestionibus de byzantinis hymnis pertractatis ad hunc librum conscribendum adducti eramus, tamen praeclara illa monumenta veteris poesis christianae eo minus excludenda duximus, quo acceptiorem viris doctis commodam eorum editionem futuram esse sperabamus. Namque liber Boissonadii, qui Synesii hymnos et Gregorii odas selectas in quinto decimo tomo Poetarum graecorum sylloges edidit, dudum divenditus est, et Danielis Thesaurus hymnologicus Synesii, Methodii, Naassenorum carminibus caret. Byzantina vero aetas cum ecclesiasticis melodis fecundissima fuisset, nos ea potissimum carmina selegimus, quae graeca ecclesia in Officiorum libros receperat et sua quasi auctoritate sanxerat. Neque solum ecclesiastica carmina hoc libro edenda curavimus, sed etiam alia quaedam, quae, cum numquam in coetibus hominum christianorum cantata essent, tamen ad sacras res et ad doctrinam christianam pertinere videbantur; qua in re vereor, ne in criminationes atque calumnias eorum incidamus, qui haereticorum quoque Naassenorum psalmo et Synesii hymnis,

quos philosophicos rectius quam christianos dicas, locum concessum esse aegre ferant. At nos, cum nec odio nec studio traheremur, quidquid praeclari carminis vates christiani divino spiritu inflati composuerant, oblivione obrui noluimus.

Subsidia autem critica in singulis carminibus recognoscendis partim ex libris et manu scriptis et prelo excusis hausimus, partim mentis acumine ipsi peperimus. Atque ecclesiastica carmina ita hominum animis infixa haerebant et cantorum modis numerorumque legibus ab effusa labe tuta erant, ut codices excussi vulgatas lectiones fere ubique confirmarent, et raro coniecturas ad numeros restituendos aut sententias expediendas tentare cogeremur. Neque tamen illa omni interpolatione vacasse cum libris collatis, tum argumentatione facta plus semel evicimus. Namque et Mariae cultu inde ab nono saeculo in dies latius patente multa theotokia addita sunt, et libri passim ita variant, ut cum alius aliud verbum vel colum exhibeat, tamen utraque lectio et syllabarum numero et accentuum concentu concordet. Quin etiam hic illic per longam saeculorum seriem latius corruptela gliscit, ut troparia sui hirmi numeros non iam sequi viderentur: quod ubi factum est, recentiores Graeci, utpote qui musicas modulationes variandi, quam artem criticam factitandi peritiores essent, veterum magistrorum praeceptis plane neglectis eiusdem odae alii strophae alios modos accommodaverunt. Insigne huius rei exemplum in Ioannis canonis septimi versu decimo septimo p. 222 exstat, ubi numeros versus in vulgata lectione et Pentecostarii et Hirmologii Cτερέωcόν με, Χριcτὲ, ἐπὶ τὴν πέτραν misere turbatos nos codicis A lectione τὴν ἄcειcτον πέτραν revocata feliciter sanavimus. Aliis locis, cum codicum subsidiis parum adiuti essemus, inveterata menda indicare quam removere cautius esse duximus. Neque enim carminum ecclesiasticorum tam amplam et electam critici apparatus supellectilem comparare nobis contigit, ut satis firma ubique fundamenta artis criticae nos iecisse gloriemur. Immo vero alios, quibus Corinthum adire licet, publice admonitos velim, ut Romanas, Parisinam, Russicas, Graecas bibliothecas perscrutati nostram penuriam suis divitiis augeant. Nos quidquid bibliothecae Monacensis et Vindobonensis suppeditabant, sedulo rimati neque Triodion neque plena Menaea reperire potuimus, quamquam vel exiguis his subsidiis instructi multos locos partim emendavimus partim perpolivimus. Idem valet de Synesii et Gregorii hymnis, qui, licet codicibus nec bonitate nec vetustate insignibus usi simus, tamen primum in hac editione iusto apparatu critico instructi prodeunt.

Ad postremum ut, quo consilio in libro adornando et partibus digerendis usi simus, edisseram, Prolegomenorum libros quatuor praemisimus, quorum primo cum poetarum recensu historiam christianae poesis graecae contexere, altero de singulis generibus carminum et ritualibus libris disserere, tertio artem versus faciendi poetarum byzantinorum explicare, quarto de musica disciplina disputare visum est; quarum partium paenultimam carminibus aliquot in nostram linguam conversis, ultimam melodiis ab Eustathio The-

reiano, archimandrita Tergestino, commodatis illustrandam curavimus. Latine quod de his rebus disputavimus, vereor ne multi, praesertim musici, qui, cum parum latine calleant, tamen artem illam singularem byzantinorum melodorum cognoscere cupiant, vituperent et conquerantur; et multo, si dis placet, lubentius ipse patria lingua usus essem, sed in libro de graecis rebus ad Graecos potissimum mittendo et omnium nationum hominum elegantiorum, quibus haec studia cordi sunt, usui destinato cum aut graece aut latine mihi loquendum esse intellexissem, ea lingua uti malui, qua viri docti diversarum nationum et olim in sermonis commerciis usi erant nec nunc uti prorsus destiterunt.

Carmina ipsa ita digessi, ut vetera a byzantinis seiungerem, in his autem ordinandis et genera carminum et poetarum tempora spectarem. Textui verborum lectiones varias codicum et editionum subieci, quo in apparatu quod vel apertos errores optimorum librorum enotavi, ii non reprehendent, qui quam saepe iam ex ductibus literarum vulgo neglectis sagacis viri acumine manus auctoris recuperata sit, usu cognoverunt. Bartholomeus enim Cutlumusianus, qui nostra memoria Menaeis et Triodio ecclesiae graecae edendis egregiam operam navavit et vetustissimos codices se excussisse testatur, tamen parum criticam artem promovit restituendaeque genuinae carminum formae profecit, quod neque quos codices contulerit, nec quas quoque loco discrepantes lectiones repererit, plene et accurate adnotavit. Criticis notis breves indiculos locorum veteris et novi Testamenti a poetis expressorum aut significatorum inserendos curavimus, quos colligendi curam Paranicas meus totam in se receperat. Verba vero carminum ipsa, si formam et versus spectes, primum pleraque in lucem prodire videntur; quamquam enim iam saepe prelo excusa sunt, tamen primum in hoc libro eandem speciem, quam reliquarum nationum carmina, prae se ferunt. Quin etiam Teubnerianae officinae egregiis subsidiis adiutus non solum versiculos, sed etiam periodos in sua cola divisas, id quod ne in latinis quidem nostrisve odis factum vidimus, exprimendas oculisque subiiciendas curavimus. Denique corrolarii instar, quod multis exoptatum fore speramus, Paranicae industria duos indices copiosissimos libro subiecit, quorum priore, quo loco cuiusque carminis modi scripti sint, altero, quae carmina poetarum byzantinorum in libros ecclesiasticos recepta sint, cognoscere possis.

Scribebam Monachii sacra hebdomade anni 1871.

WILHELM CHRIST.

PROLEGOMENA.

LIBER PRIMUS.

DE POETIS CHRISTIANIS GRAECIS.

Poetarum agmen in hac anthologia carminum christianorum graecorum ducit Synesius Cyrenaicus. Huic primum locum propterea assignandum duximus, quod ipse in exordio hymni septimi primum se cantilenam Iesu Solymitano, praeclarissimo virginis filio, panxisse gloriatur. Quamquam vereor, ut verius hoc vates Cyrenaicus dixerit, quam poeta Venusinus primum se Aeolium carmen ad Italos modos deduxisse iactavit. Namque ante Synesium iam tertio post Christum natum saeculo inter Ophitas Naassenos Valentinianos haereticos exstitisse constat, qui versibus christianam, quam profitebantur, doctrinam explicarent (cf. Pitra Hymnographie de l'église grecque p. 40 sq.) et quarto saeculo medio Gregorius theologus gravissimis carminibus morum severitatem christianam commendaverat. Verum haereticorum hymnos, quippe quos ecclesia orthodoxos damnasset, Synesius ne numerasse quidem probatur, et Gregorii carminum notitia e remotis Cappadociae regionibus usque in Africanum agrum illo tempore nondum penetrasse videtur. Neque enim ita poetam Cyrenaicum excusarim, ut, quod cantilenae modos (νόμον) se primum in Christi honorem panxisse dixit, vetustiores hymnos, si qui extarent, tamen ad canendum parum accommodatos eum significasse dicam.

Integrum vero librum decem hymnorum quod in hunc delectum carminum christianorum recepimus, merito reprehendere possis, quandoquidem plerique non christianae fidei simplicitatem, sed tumida philosophorum neoplatonicorum de rebus divinis somnia exponunt. Quid? quod quinque tantum hymnos, quintum septimum octavum nonum decimum dico, christianus factus composuisse probatur; quorum septimo tres magos Iesu infanti dona offerentes laudat, nono dominum nostrum ad inferos descendentem rursusque de mortuis resurgentem praedicat, quinto Christi, virginis integrae filii, laudes cum philosophorum placitis de lumine omnium rerum fonte coniungit, octavo, quem ante tertium filium sibi natum (cf. v. 29) i. e. anno 405 aut 406 composuisse probatur (cf. H. Druon Études sur la vie et les oevres de Synesius p. 105 ff. et R. Volkmann Synesius von Cyrene S. 185) suavissimas

preces pro sua, coniugis filiorumque salute fundit. Reliquis sex hymnis poeta christianam fidem adeo non profitetur, ut tertio hymno longissimo, quem paulo post aerumnosam legationem ad imperatoris Arcadii aulam Constantinopolitanam susceptam, sive circa annum 400 eum composuisse ex versibus 427 sqq. et 489 sqq. elucet, deorum auxilium imploret supplicemque omnia templa paganorum se adiisse vv. 449 sqq. testetur. Nihilo secius cunctos decem hymnos hoc libro edendos curavimus, quoniam auctor ipse epilogo decimi hymni omnes in unius libri corpus coniungendos significavit, et exordio primi hymni gravitatem atque sublimitatem Musae his decem hymnis expressam levitati carminum, quae iuvenis Alcaei et Anacreontis more (μετὰ Τηΐαν ἀοιδὰν μετὰ Λεσβίαν τε μολπάν) luserat, contrariam posuit. Namque hoc ipsum Synesii proprium atque peculiare fuit, quod neoplatonicorum philosophorum placitis et christianae fidei praeceptis coniunctis et confusis, quae philosophi de deo omnium rerum principio ac radice, de sapientia (λόγος vel σοφία) inde prognata totiusque mundi procreatrice et gubernatrice, denique de consilio (βουλή vel ᾠδίς) inter stirpem et prolem medio intercedente praeceperant (cf. hymn. I, 50 sqq. II, 25 sqq. III, 210 sq. IV, 87 sqq. VI, 1 sqq.), haec ad christianorum praecepta de trinitate dei patris, Christi filii, spiritus sancti illustranda et confirmanda conferebat. Eo lubentius autem omnes decem hymnos in hanc anthologiam recepimus, quod altum et elatum spirant animumque arida carminum byzantinorum tenuitate fessum sententiarum sublimitate verborumque audacia recreant atque erigunt.

Ex iis, quae modo disputavimus, illud quoque apparet, cur Synesii hymni numquam inter ecclesiasticas odas recepti sint. Quod enim tum temporis sedulo cavebant, ne hymnis noviciis inter ecclesiastica cantica receptis animi christianorum ipsa modorum dulcedine a vera et incorrupta doctrina christiana ad errores haereticos avocarentur, ad huius quoque vatis poemata pertinebat. Sed ea cantata et lyrae fidibus accommodata fuisse, inde coniicere possis, quod μέλη (I, 51; VII, 9, 42; VIII, 51) ᾠδὰς (I, 5) μολπὰν (IV, 40; V, 50) νόμους (VII, 1) ea poeta appellat et plus semel cantorum vocis (II, 4; IV, 7; VIII, 3) et phormingis citharaeque (I, 1, 13; VIII, 52) mentionem facit. Quamvis autem in contrariam partem hoc afferre possis, quod inde ab Horatii aetate poetae lyrici, licet carmina, quae legerentur, non canerentur, scripserint, tamen fidium, tibiarum, canorae Musarum vocis commemorationem ex iis, quae imitabantur vel aemulabantur, carminibus veteribus ad suas odas transtulisse feruntur, tamen hoc concedas oportet, Synesium iis numeris, quibus cantilenarum auctores illo tempore vulgo utebantur, et ipsum orationem inclusisse. Namque Anacreonticis modis sive dimetris ionicis

⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ – ⏓ vel ⏖ – ⏒ – ⏑ – ⏓

in primo et secundo, trimetris ionicis

⏖ – – ⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ – ⏓ vel ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏓ vel ⏑ ⏑ – – ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏓

in sexto, logaoedicis versiculis

⏒ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏓ vel ⏒ – ⏑ ⏑ – –

in septimo octavo nono, tetrapodiis spondaicis catalecticis

– ⏗ – ⏗ – ⏗ –

in quinto, denique anapaesticis monometris in reliquis hymnis usus est; monometros enim anapaesticos ubique, codicum fidem secutus, constitui, quoniam licentia hiatus et syllabae ancipitis creberrime in fine monometri admissa, ne bina metra sive quaternos pedes in singula cola coniungerem, prohibuit; idem autem quod paucos hypercatalecticos monometros sive catalecticas tripodias (III, 41, 141, 166) coniecturis removendas duxi, vereor ne calidius fecerim. Nam Plautum quoque comicum tripodiis anapaesticis catalecticis dipodias acatalecticas immiscuisse, nuper in commentariis bavaricae Academiae a. 1871 p. 49 demonstravi.

Quod vero doricas odas se canere (I, 4) et doricis modis lyrae nervos intendere (VIII, 1) Synesius dicit, cave de dorica harmonia doricisve numeris interpreteris. Unius enim quinti hymni numeri gravitatem doricae harmoniae prae se ferunt; reliqui quantopere ab ea abhorreant, ex iis quae A. Boeckhius de rhythmis doriis in libro de metris Pindari p. 280 disputavit, facile intellegas. Immo vero doricae odae nomen ad sententiarum severitatem atque sublimitatem relatum voluisse poeta videtur, ut hoc grave et decorum poematum genus petulantiae et levitati lusus amatorii Anacreontis Ionis et Alcaei Sapphusque Aeolum obstrepere significaret. Praeterea ionica dialecto, qua Anacreonteorum auctores cum alii tum Gregorius theologus uti consueverunt, spreta doricas formas verborum adhibere maluit, quo magis tumor vocalium doricarum cum gravitate sententiarum concineret. Nam sua patria, quam a Doribus olim conditam esse constat, nihil poeta, ut dorica potissimum dialecto uteretur, commotus esse videtur. Vulgaris autem dialecti formas, quae multae in textum hymnorum irrepserunt, removere doricisque formis commutare sine codicum auxilio dubitavimus, quod ancipites haerebamus, quid scribarum somniculosorum errori, quid poetae ipsius neglegentiae, denique quid limitibus dialectorum parum discretis tribuendum esset.

Ad postremum ut, quae critica subsidia in hymnis Synesii recognoscendis habuerim, brevi moneam, tres codices Monacenses excussi, quorum primo (A) saec. XIII vel XIV exarato, sed multis correcturis defoedato iam Canterus, qui Basileae a. 1567 horum hymnorum editionem procuravit, se usum testatur, alter (M) recentissimus tot varias lectiones, ex alio libro procul dubio enotatas, in margine et supra lineam adscriptas habet, ut duorum codicum vice fungatur. Pleniorem autem notitiam horum codicum Monacensium qui desiderat, Hardtii Catalogum codicum manuscriptorum graecorum bibliothecae regiae bavaricae vel Krabingeri Synesii operum tom. I praef. X et XIV evolvat. Alio de fonte eoque nonnullis versibus locupletiore (IX, 7—11, 15, 21, 27—29) descendit codex Parisinus n. 1039 (P).

cuius ope Boissonade in Sylloges poetarum graecorum tomo XV nonnullos locos feliciter emendavit. Atque Boissonadii librum, in hoc quidem terrarum sinu rarissimum diuque a me frustra quaesitum, tandem Zottenbergii officiosa amicitia sub ipsa molimina belli atrocissimi Parisiis mihi transmisit. Ipsius autem codicis pleniorem notitiam quod nancisci mihi non licuit, eo potissimum nomine doleo, quod Boissonade paucas tantum varias lectiones inde excerpsit, neque, sicubi a vulgato textu recessit, utrum emendata lectio codicis fide niteretur an ingenii acumini deberetur, religiose adnotavit. Neque J. C. Thylonis, qui lautissimas critici apparatus copias conquisiverat, opera multum adiutus sum, quoniam tam prolixos commentarios conscripsit, ut duobus programmatis non plus quam viginti quinque versus emendaret et illustraret.

Synesii decem hymnos in nostra anthologia carmina selecta Gregorii sequuntur, cui ab urbe, cuius episcopus fuerat, Nazianzeni, et a docta sapientia, qua fidei christianae integritatem contra haereticos defendebat, theologi cognomen inditum est. Huic quamquam secundum locum adsignavimus, tamen primas deferendas esse, si et temporum rationem et carminum indolem spectaveris, supra iam significavimus. Namque medio saeculo quarto eum floruisse et, priusquam Ptolemaidis episcopus hymnos pangere coepisset, anno 389 supremum diem obiisse inter omnes constat. Christianis vero praeceptis iam a parentibus christianis imbutus et acerrimus verae fidei vindex atque defensor factus in carminibus quoque, quae senem se conscripsisse testatus est, christianum fere, non philosophum sese gessit, quo factum est, ut summa apud byzantinos scriptores et melodos auctoritate valeret. De Synesio enim poeta altum silentium, nec Suidas lexicographus ut orationes eius et epistolas, ita hymnos quoque recensuit; Gregorium summum ubique theologum strepunt et praeclarum, quem aemularentur, vatem praedicant. Inprimis Cosmas Hierosolymitanus, celeberrimus canonum et triodiorum poeta, carmina eius divina admirabatur eorumque amplissimos commentarios conscripsit, quos nuper Ang. Maius in Spicil. Rom. tomo II in lucem edidit. Verum enim vero idem Gregorius episcopus, cum rhetorum et philosophorum scholas Alexandriae et Athenis frequentasset et grammatica disciplina diligentissime institutus esset, perpolitae orationis et limatae artis studiosissimus exstitit. Quin adeo nonnihil ex sententiis veterum philosophorum et ipsum hausisse, praestantissimus ὕμνος εἰς θεόν, qui est secundus in hac anthologia, declarat, quo numen divinum, omnium rerum principium et exitum, quod, cum omnia comprehendat, omnia tamen superet, sublimissima oratione praedicans Parmenidis et Empedoclis praeclaros versus feliciter aemulatus est.

Ecclesiasticis in coetibus Gregorii non magis quam Synesii carmina umquam in usu erant. Praeterquam enim quod Davidis psalmis et sacris canticis usu diuturno atque dignitate auctorum sancitis recentiorum poetarum carmina quamvis casta et orthodoxa gravate admiscebant, Gregorii poe-

mata ne apta quidem ad canendum erant. Longe enim maior eorum pars non lyricis cantusque modis accommodatis versiculis, sed longis versibus, dactylicis hexametris vel trochaicis septenariis vel iambicis trimetris, composita est. Huc accessit, quod episcopus Nazianzenus id maxime suis carminibus egit, ut hominum animos ab rerum inanium studio effusaque libidine ad morum integritatem et christianae vitae severitatem revocaret; rerum autem a Christo et apostolis gestarum memoriae pie semper a Christianis recolendae, in qua celebranda poetae byzantini fere toti versabantur, adeo suam musam non dedicavit, ut tertius hymnus εἰς Χριστὸν μετὰ τὴν σιωπὴν ἐν τῷ Πάσχα, quo christianorum post longa silentia laetum ob Christi resurrectionem iubilum expressit, singularem locum inter eius carmina obtineat. Quid? quod ne martyrum quidem casus, qui tam commodam et copiosam materiem carminibus praebebant et a Damaso et Prudentio, aequalibus poetis latinis, praedicati tantum applausum tulerant, suis versibus referre sustinuit.

Quae cum ita sint, mirum non videbitur, quod in hunc delectum poematum, quae proprie carmina sive μέλη dicantur, praestantissimi et fecundissimi poetae pauca tantum carmina recepimus, epici et didactici generis versibus exclusis omnibus. Atque primum quidem celeberrimum ὕμνον εἰς Χριστὸν et suavissimum carmen εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, Anacreonticis illa quidem versiculis composita et cum Synesii hymnis fere coniuncta, in hoc quoque libro recudi par erat. His in editionibus plerisque adhaeret hymnus vespertinus (VII), eo nomine insignis, quod antiquissimum rhythmicae quam dicunt poesis exemplum graecum exstat. Numeri enim iambici huius odae non longis brevibusque syllabis sed accentu verborum expressi sunt. Verum non tam arctis limitibus suam artem poeta circumscripsit, ut, quocunque loco veteres poetae productam syllabam collocare soliti erant, ipse acutam syllabam ponendam curaret; sed in eo acquiescit, ut in versiculis dimetris catalecticis, cum secundam quartam sextam syllabam acuere deberet, duas syllabas acuere non supersederet. Atque haec quidem licentia inde satis excusationis accipere videtur, quod veteres quoque poetae et musici non omnibus tribus locis vocem aeque erigebant; illud autem vereor, ne errore librariorum factum sit, quod versuum 2, 17, 23, 26 paenultima syllaba, longe illa gravissima, accentu caret. Similibus numerorum legibus poematis ultimo loco a nobis collocati, quod ne carmen quidem, sed λόγος πρὸς παρθένον παραινετικὸς inscriptum est, periodi illigatae sunt. Hoc autem poema, cum nec sententiarum luminibus nec elocutionis lepore commendetur, his duabus causis in hac anthologia edendum curavimus, quod numeri eius recte intellecti et viam muniunt ad byzantinorum poetarum artem simillimam explicandam et quae de celeberrimi mimorum scriptoris Siculi Sophronis arte grammatici memoriae prodiderunt, egregie illustrant. Namque scholion, quod Billius, qui melioribus, certe plenioribus, quam nos codicibus usus est, in sua editione Operum Gregorii huic carmini praefigit 'ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ

τὸν Συρακούσιον μιμεῖται. οὗτος γὰρ μόνος ποιητῶν ῥυθμοῖς τε καὶ κώλοις ἐχρήσατο ποιητικῆς ἀναλογίας καταφρονήσας' ad Sophronem Syracusanum referendum esse collatis Suidae testimoniis de Sophronis mimis (ἔγραψε μίμους ἀνδρείους καὶ μίμους γυναικείους, εἰσὶ δὲ καταλογάδην) et Ioannis Damasceni canonibus pedestri oratione (καταλογάδην) conscriptis dudum a viris doctis intellectum est; conf. Bernhardy Grundriss der griech. Litt. II, 909. Sed quibus tandem numeris Gregorius, Sophronis imitator, in hac oratione exhortativa usus est? Ad hanc rem expediendam editio Billiana et codex Vind. V mutuum auxilium praebuerunt, quorum hic, qui inter pedestres orationes Gregorii hanc quoque rhythmicam orationem exaratam exhibet, cola sive membra orationis punctis interiectis distinxit, illa, cum cola neglegat, versus sive periodos separat, consentiens in hac re cum Cosma interprete, qui in commentariis supra commemoratis inter Γρηγορίου ἔμμετρα huius quoque orationis aliquot versus laudat; quo cum accedat sententia fere post alterum quodque colum finita, orationem ex versibus sive periodis binorum colorum compositam esse patet. Singulae autem periodi cum multae ex quindenis aut bis octonis syllabis constent, Lambeccius in Commentariis de bibliotheca Caesaria III, 181 de versibus tetrametris cogitavit, quibus paulo ante Gregorium etiam Methodium episcopum in carmine virginali usum esse infra demonstrabimus. At huic sententiae ne calculum adiiciamus, maior versuum pars obstaculo est, qui, cum bis septenis syllabis constent, tetrametris et catalecticis et acatalecticis breviores sunt. Nullo vero modo in metrici versus leges verba huius orationis cogi possunt, unde, si qua lege oratio vincta est, accentu, non quantitate syllabarum numeros regi statuas necesse est. Iam si accentibus ducibus rhythmum singulorum colorum et versuum definire coneris, non omnes versus iisdem numeris includi, sed alia cola iambicorum, alia dactylicorum, alia et longe plurima logaoedicorum versiculorum speciem imitari intellegas, quam quidem rem cum in omnibus periodis persequi longum sit, his paucis exemplis comprobare mihi visum est:

⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑

v. 41 ἔρως ὅλος πρὸς θεὸν γνησίως τεταμένος.
v. 62 μή που πλήξῃς ἢ πληγῇς ἐκ μώμου τοῦ Βελίου.

⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑

v. 48 Ἰούδας ἦν προδότης, οἱ δ' ἕνδεκα λαμπτῆρες.
v. 70 οὐ πάντες ἄνδρες τὴν σὴν ἁπλότητα χωροῦσι.

⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑

v. 3 ἵνα λαμπρὰ τῷ λαμπρῷ συζήσῃς τὸν αἰῶνα.
v. 22 ταύτην καὶ τότε καιροῖς ἐτίμων τοῖς εὐθέτοις.
v. 64 μὴ παρειὰ παρειαῖς διδότω παρρησίαν.

– ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ | – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑

v. 88 Παῦλον πεινῶντα τὸν μέγαν καὶ ῥιγοῦντα προθύμως.

˘ ˘ – ˘ ˘ – ˘ – ˘ ˘ – ˘ ˘ – ˘

v. 54 μᾶλλον αἰδοῦμαι μαργάρων καὶ τῆς Cηρῶν εὐκοσμίας.

– ˘ ˘ ˘ ˘ | ˘ ˘ – ˘ ˘

v. 20 γάμος συγγνώμη πάθους, ἁγνεία δὲ λαμπρότης.
v. 61 ὄψιν δ' ἀρρένων φεῦγε, εἰ θέμις, καὶ σωφρόνων.
v. 72 καὶ πονηρῶν ἐπάνω παγίδων διαβαίνεις.

– ˘ – ˘ – – ˘ | ˘ – ˘ ˘

v. 17 ἵν' ἐκ πάλης καὶ νίκης τὸ στέφος ἀπολάβῃς.
v. 69 τί μοι σάρκα φυγοῦσα πρὸς σάρκας ἐπιστρέφεις;

v. 35 μήτε λίαν σε σαρκὸς ἐκφοβείτω ἡ φύσις.
v. 87 οἶδας Θέκλαν ἐκ πυρὸς καὶ θηρίων φυγοῦσαν.

– ˘ – ˘ ˘

v. 9 οἳ πρῶτοι φέρους' ἀκτῖνα τῆς καθαρᾶς οὐσίας.

– ˘ ˘ – ˘ – ˘ | – ˘ – ˘ ˘ – ˘

v. 90 ὃς ἐν ἐρήμῳ τρέφειν οἶδε καὶ μυριάδας.

Haec si cui nugatoria et iusto argutiora esse videantur, eum rogatum velim, ut, priusquam severius iudicet omnemque mihi fidem deroget, quae de byzantinis melodis multifarias veterum metrorum formas accentibus simillimum in modum imitantibus infra disseruimus, legat atque examinet. Etenim quod in hac oratione Gregorii magis divinavimus quam probavimus, idem in byzantinis carminibus et iisdem formis rhythmicis in pluribus strophis redeuntibus et modulis musicis servatis plane confirmatum atque stabilitum est. Merito igitur Gregorium duobus extremis nostri delectus carminibus byzantinorum poetarum quasi signiferum exstitisse dixeris. Sophron autem mimographus, ut unde deflexit oratio redeat, aeque atque episcopus Nazianzenus, non certo metrorum orbe orationem contexuisse, sed varia cola, quae, cum mixtis pleraque pedibus constarent, rhythmos scholiasta dixit, ita commiscuisse videtur, ut soluta magis quam vincta oratione eius mimi conscripti esse viderentur.

Tertium locum in hac anthologia obtinet Naassenorum psalmus, quem Origenes in Philosophumenorum libri V cap. I servavit. Is tertio et quarto hymno Synesii simillimus est, ut Naassenorum Gnosticorumque psalmos Africano episcopo exemplo fuisse haud inmerito suspiceris. Namque Naassenorum quoque poeta cosmogoniam philosophorum commentis ornatam potius quam christianae institutionis simplicitatem referre maluit. Quid? quod simillimo quoque numerorum genere usus est? nam anapaesticos versus logaoedicos, quibus Synesii hymni VII, VIII, IX compositi sunt, hic quoque adhibitos videmus, ita tamen variatos, ut alii aliis longiores sint in hunc modum:

˘ ˘ – ˘ ˘ – | – – ˘ ˘ – ˘ ˘ – ˘ –

τὸ δὲ δεύτερον ἦν τοῦ πρωτοτόκου τὸ χυθὲν χάος.

⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
ποτὲ μὲν βαcιλεῖαν ἔχουcα βλέπει τὸ φῶc.
⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
λαβύρινθον ἐcῆλθε πλανωμένη.

Unius autem codicis, a Mina Graeco non ita pridem reperti, fide cum Originis liber, unde carmen excerpsimus, nitatur, licet multos in tam parvo carmine librarii errores Milleri, Patricii Cruicii, meis coniecturis removerimus, tamen versus septimum et octavum ne ita quidem perpolire nobis contigit, ut numeros restituere conaremur.

Praeter hunc, quem edidimus, psalmum multos Gnosticorum hymnos exstitisse Origenes eodem loco refert (ὕμνοι δὲ εἰc Ἀδάμαν γεγόναcι πολλοὶ καὶ ποικίλοι), quorum errores dulci Musarum melli conditi ne in animos hominum furtim sese insinuarent, cum christiani orthodoxi vererentur, minus carminum faciendorum arti studuisse et sacrae scripturae psalmis odisque solis favisse perhibentur. Atque e codice quidem Nazaraeo sive Adami libro octo gnostica carmina syrica lingua scripta in lucem protracta sunt. Praeterea hymni Ophitarum sex strophae, quas Origenes in libro contra Celsum VI, 31 servavit, e syrica lingua in graecam translatae esse probantur; in graecis enim verbis nec metricarum nec rhythmicarum legum vola aut vestigium indagari potest. Qua de causa ex hoc libro carminum graecorum eas secludendas duximus, praesertim cum sententiae ipsae non solum obscurae, sed etiam inficetae et portentuosae sint.

Ad aliud carminum genus parthenion pertinet, quod Methodius martyr, quem anno 312 pro fide christiana vitam profudisse novimus, dialogo cυμποcίου ἢ περὶ ἁγνείαc inseruit. In illo libro, quo christianus episcopus Platonis philosophi celeberrimum dialogum cognominem imitatus est, decem virgines inducuntur post laetum ac modicum convivium de laude inviolatae virginitatis disserentes et ad postremum assurgentes omnes, ut divino spiritu inflatae Christo tamquam optimo sponso suam vitam consecrent. Thecla igitur virgo, quae eloquentiae castaeque orationis palmam tulerat, carmen canere coepit, reliquae, quae a dextera et sinistra manu adstabant, post unam quamque stropham laetum ephymnium succinentes respondent (ὑπακούουcι). Sic quod canendi partes distribuunt, vetustissimum cantus responsorii morem sequuntur, quem iam a Therapeutis in Aegypto institutum fuisse Philo in libro περὶ βίου θεωρητικοῦ p. 901 ed. Paris. a. 1640 his verbis rettulit: καὶ ἔπειτα ὁ ἀναcτὰc ὕμνον ᾄδει πεποιημένον εἰc τὸν θεὸν ἢ καινὸν αὐτὸc πεποιηκὼc ἢ ἀρχαῖόν τινα τῶν πάλαι ποιητῶν· μέτρα γὰρ καὶ μέλη καταλελοίπαcι ποιηταὶ ἐπῶν, τριμέτρων, προcοδίων, ὕμνων, παραcπονδείων, παραβωμίων, cταcίμων, χορικῶν cτροφαῖc πολυcτρόφοιc εὖ διαμεμετρημένων· μεθ' ὃν καὶ οἱ ἄλλοι κατὰ τάξειc ἐν κόcμῳ προcήκοντι, πάντων κατὰ πολλὴν ἡcυχίαν ἀκροωμένων, πλὴν ὁπότε τὰ ἀκροτελεύτια καὶ ἐφύμνια ᾄδειν δέοι· τότε γὰρ ἐξηχοῦcι πάντεc τε καὶ πᾶcαι. Sed ut Philonis suspectam fidem vilipen-

damus, gravissimi scriptores Athanasius De fuga 24, 265 A, Chrysostomus Expos. in psalmum 41 t. V p. 131 B, Theodoretus Hist. eccl. II, 13 (vide Buhl 'Der Kirchengesang in der griechischen Kirche bis zur Zeit des Chrysostomos' in der Zeitschrift für histor. Theol. XVIII, 190. 198) eodem, quo Methodius utitur, nomine ὑπακοῆϲ versum a toto coetu congregatorum christianorum recitatum nuncupant et psalmo, quem solus praecentor cantabat, contrariam ponunt.

Parthenii titulum Methodii carmini indidimus, quod a virginibus cantabatur et eius auctor, quem veterum scriptorum splendida exempla suis libris aemulari solitum esse satis constat, in hoc quoque poemate Alcmanis et Pindari pervulgata παρθένια imitatus esse videtur. Nec non Theocriti et Catulli carminibus nuptialibus, quibus puerorum puellarumque chori permixti maritos domum prosequebantur, hoc carmen Methodii conferre iuvat. Quo enim pacto romanus poeta virgines, dum pineas taedas manu quatientes novam nuptam flammeo indutam comitantur, notum illud

Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee

succinentes facit, eodem modo christianae virgines, dum candida veste et lucidis facibus Christo sponso obviam eunt, exultantes itentidem exclamant:

Ἁγνεύω ϲοι καὶ λαμπάδαϲ φαεϲφόρουϲ κρατοῦϲα
νυμφίε, ὑπαντάνω ϲοι.

Constat autem hoc carmen Methodii viginti quatuor strophis ita in unum orbem coeuntibus, ut litterae initiales ἀκροϲτιχίδα κατ' ἀλφάβητον efficiant, quod idem artificium non solum creberrime in byzantinis poematis, sed etiam in Gregorii theologi carmine iambico (p. 186 ed. Colon. a. 1690) occurrit; neque dubium est, quin poetae christiani in hac re exemplum recentiorum hymnorum veteris Testamenti (conf. Ewald Die poetischen Bücher des alten Testamentes I, 140) secuti sint. Singulae autem strophae ex quatuor versibus longis et brevi clausula consistunt, quae licet Pitrae (Hymnogr. p. 40 'un mètre caché, qui échappe à notre curiosité') obscuro aliquo metro composita esse videantur, tamen aperte iambicum rhythmum produnt, modo Methodium normam veterum poetarum nonnihil migrasse teneas, ut non solum syllabam longam nusquam in duas breves solveret, sed etiam interdum brevibus syllabis longarum, nec non longis brevium vim tribueret. Sic literarum positionem in ϲὺν παιδί v. 141 neglexit, verbi μέλπουϲαι v. 40 extremam syllabam contra veterum poetarum usum corripuit, vocabulorum ἐλᾱθόμην vv. 25, 26, ἀγάπη v. 33, ϲοφία v. 34, γοερῶϲ v. 44, φλεγομένη v. 69, πρόδρομοϲ ἀνόμωϲ v. 98, θεόνυμφε v. 115, θάνατοϲ v. 112, ἄφοβοϲ v. 130 breves syllabas produxit; quae quidem licentiae eo magis nos offendunt, quod ne accentus quidem vi syllabae illae contra morem productae eriguntur. Praeterea nec versus nec clausulae pari omnes magnitudine sunt, hac in re inaequalitati versuum octavi Gregorii carminis non dissimiles. Quamquam enim fere versus septenarii iambici acatalectici quatuordenum syllabarum, versiculi tetrapodiae acatalecticae octonum syllabarum metrum

explent, tamen tam multi una vel etiam duabus syllabis partim longiores, partim breviores sunt, ut coniecturis omnes discrepantias removere veriti simus. Denique caesuram, qua versus longiores in duo membra discinduntur, non eodem loco ubique factam videmus; modo enim post octavam, modo post nonam syllabam versus poeta tam temere incidit, ut stropharum nulla aequabilitas compareat; quo cum accedat numerorum caesura incisionibus sententiarum parum adiuta, divisionem versuum rectis lineis significare inutile esse iudicavimus. Aegerrime autem tulimus, quod in difficillimo carmine recognoscendo nec ipsi codicum subsidia comparare potuimus neque A. Iahnii, qui Methodii opera Halis Saxonum a. MDCCCLXV edidit et adnotavit, opera magnopere adiuti sumus.

Hymnum, qui Methodii parthenion in hac anthologia sequitur, Clementis Alexandrini inscripsi, quamvis non ignorarem fuisse qui celeberrimum ecclesiae christianae doctorem huius hymni auctorem esse negarent. Sed in re incerta, ne maiores etiam turbae moverentur, dubii quam nullius auctoris nomen praefigere malui. Illud enim non potest dubitari, quin hymnus libri Clementis de educatione (Παιδαγωγός), cuius in calce exaratus legitur, integra pars non fuerit; libro enim iusta peroratione iam finito hymnus tamquam alter epilogus adhaeret. Hoc autem tuo iure possis ambigere, utrum eum a Clemente primum seorsim editum et postea libro Paedagogi adiectum, an ab interpolatore aliquo recentiore et factum et Clementi suppositum esse statuas. Sed utut res sese habet, hymnus inter antiquissima et celeberrima monumenta poesis christianae merito numeratur. Quod autem raro nobis in longo labore contigit, ut viam ab aliis patefactam et munitam sequi nobis liceret, id in hoc carmine opera A. Thierfelderi factum est, qui subtili dissertatione nuper de christianorum psalmis et hymnis commentatus est. Atque hoc quidem vir doctissimus mihi plane persuasit, binos monometros anapaesticos huius carminis vel repugnantibus codicibus in singula cola dimetra coniungendos esse, siquidem versibus paroemiacis, qui codicum consensu tribus locis (vv. 10, 13, 25) comprobantur, inter monometros nullus locus est. Cum autem non solum post singulos monometros nusquam non verbum finiatur, sed etiam hiatus et syllabae ancipitis licentia crebro (14, 15, 16, 26, 28) medio in dimetro admissa sit, interiecta lineola significavimus, non tam arcte, quam in veteribus carminibus graecis et latinis factum novimus, pedes huius hymni coaluisse. Minus iam illud mihi probatur, quod audacissimis coniecturis, modo eiiciendo modo transponendo verba, strophicam compositionem, quam vel limatissimi poetae scaenici in anapaesticis systematis fere spreverant, huic hymno restituere conatus est. Plane vero de recta via aberrasse mihi videtur, quod quatuor primos versiculos tamquam alter Procrustes usque adeo torquebat atque vexabat, donec anapaesticae tripodiae formam induerent. Namque cum ab tormentorum iniuria veteres scriptores omnes defendere consuessem, tum tripodiae anapaesticae forma adeo suspecta est, ut recentiori poetae, qualis Clemens fuit vel quisquis hymnum

fecit, coniecturis reddi non debeat. Neque tamen magis Cobeti sententiae adstipulor, qui in Λογίῳ Ἑρμῇ I, 494 resectis ultimis cuiusque versiculi verbis volgares monometri anapaestici formas restituit. Equidem haec quatuor cola, cum et obscurissima esse et iis sententiam quinto versu comprehensam inficete dilatari cognossem, ab recentiore aliquo interpolatore, mysticarum nugarum illo studiosiore quam tersae orationis, adiecta esse duxi; quod quo tempore factum sit, inde aliqua ex parte definiri potest, quod iis numerorum legibus, quae apud byzantinos melodos solae valebant, adstrictae sunt. Ne plura, qui anapaestici metrici versiculi viris doctis visi sunt, mihi dimetri iambici rhythmici octonum syllabarum esse videntur hoc modo ordinandi:

. : . ⁝ . : . ⁝ = ⏓ _ ⏑ ⊥ ⏓ _ ⏑ ⊥

στομίον πώλων ἀδαῶν,
πτερὸν ὀρνίθων ἀπλανῶν,
οἴαξ νηπίων ἀτρεκὴς,
ποιμὴν ἀρνῶν βασιλικῶν.

Resectis primis quatuor colis, quatuor, quae in codicibus illa sequuntur, suo loco mota post vicesimum primum ita collocavi, ut hymnus, id quod commode fieri nemo, si dis placet, infitias ibit, a Βασιλεῦ ἁγίων, λόγε πανδαμάτωρ initium capiat.

Agmen carminum prioris partis anthologiae ὕμνοι ἀδέσποτοι claudunt, qui cum vere ecclesiastici dicantur, memoriam carminum sacrorum ecclesiae christianae altius hoc loco repetere mihi visum est. Atque primum quidem Paulus apostolus in epist. ad Ephes. V, 18 (καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν τῷ κυρίῳ) et epist. ad Cor. III, 16 (ἐν πάσῃ σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτοὺς ψαλμοῖς ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἐν χάριτι ᾄδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τῷ θεῷ) christianos iam antiquissimis temporibus psalmis et hymnis et odis spiritualibus deum celebrasse memoriae prodidit, sed quae ille carmina intellexerit et quid discriminis inter tria, quae commemorat, genera carminum intercesserit, diu multumque a viris doctis disceptatum est. Verba quidem ipsa si spectaveris, nihil sane impedit, quominus nova carmina a vatibus christianis facta iam tum exstitisse et quotidiano usu celebrata esse existimes. Neque enim inepte verba ᾠδὰς πνευματικὰς de christianis carminibus ita interpreteris, ut ψαλμοὺς vel ψαλμοὺς καὶ ὕμνους ad veteres Davidis psalmos referas. At permirum esset, si sacrorum illorum carminum, ipsa vetustate quasi sacratorum, nihil ad posteros propagatum esset. An christianos memoriam rerum ab apostolis gestarum religiose servandam curasse, carmina antiquissimis temporibus celebrata et ipsa modorum suavitate facilius hominum animis inhaerentia aboleri oblivioneve obrui sivisse putabimus? Qua de causa cum de talibus carminibus nihil relatum, nedum integrum servatum sit, omnia tria nomina ad carmina sacra, quae christiani ab Iudaeorum synagogis una cum musicis modis assumpserant, referenda esse iudico.

Atque psalmos Davidis duplici nomine ψαλμῶν καὶ ὕμνων significatos sentio, quod et psalli solebant et laudes dei optimi maximi continebant, reliqua autem carmina veteris Testamenti, velut cantica Mosis et Annae et trium puerorum, apud posteros quoque scriptores odae audiunt (vide meam dissertationem de hirmo tropario canone in Beiträge zur kirchlichen Literatur der Byzantiner S. 11) et ᾠδαὶ πνευματικαὶ a Paulo apostolo cognominatae esse videntur, quo severam gravitatem eorum a ludicris nugis scoliorum graecorum distingueret. Huic vero rei fidem maxime psalterium christianum antiquissimum facit, quod in codice Alexandrino versionis graecae veteris Testamenti servatum esse constat. Etenim in hoc psalterio, quod canticorum librum lingua latina, nostra Gesangbuch interpretamur, Davidis psalmis quatuordecim odae, ex sacris libris veteris ac novi Testamenti excerptae, subiectae sunt, de quibus, cum ad byzantini canonis vim et significationem enucleandam pervenero, explicatius agam. Itaque usque ad quintum saeculum, quo codicem Alexandrinum exaratum esse palaeographicae rationes convincunt, christiani in suis coetibus fere iisdem cantibus, quibus Iudaei in suis synagogis, usi esse probantur. Primas autem, ut par erat, partes praeclaris et paene divinis psalmis Davidis assignabant*), qui inde ab illis temporibus insignem inter carmina ecclesiastica cum apud omnes christianos, tum apud Graecos locum obtinent; reliquis ex carminibus veteris Testamenti ea potissimum, quae ad Christum salvatorem futurum referri posse viderentur, selegebant (conf. Buhl l. l. p. 203) nec non ex novo Testamento Mariae post nuntium a Gabriele acceptum laetissimas voces (Luc. I, 46—55) et Zachariae vaticinia (Luc. I, 68—79) Symeonisque senis hymnum (Luc. II, 29—32) adiiciebant.

Verum enim vero praeter haec sacra carmina, in communem omnium christianorum usum recepta, noviciis quoque carminibus Christi ipsius laudes iam temporibus imperatoris Traiani celebratas fuisse veri simile est. Nam notissimus locus Plinii Secundi de christianorum institutis in epist. X, 96 'adfirmabant autem hanc fuisse summam vel culpae suae vel erroris, quod essent soliti stato die ante lucem convenire carmenque Christo deo dicere**) secum invicem' ad illa, quae modo recensui, carmina sacra vix, ac ne vix

*) Vide Constitutiones apostolicas II, 57: Μέϲοϲ δὲ ὁ ἀναγνώϲτηϲ ἐφ' ὑψηλοῦ τινὸϲ ἑϲτὼϲ ἀναγινωϲκέτω τὰ Μωϲέωϲ καὶ Ἰηϲοῦ τοῦ Ναυῆ, τὰ τῶν κριτῶν καὶ τῶν βαϲιλείων, τὰ τῶν παραλειπομένων καὶ τὰ τῆϲ ἐπανόδου, πρὸϲ τούτοιϲ τὰ τοῦ Ἰὼβ καὶ τὰ Ϲολομῶντοϲ καὶ τὰ τῶν δεκαὲξ προφητῶν· ἀνὰ δύο λεγομένων ἀναγνωϲμάτων ἕτερόϲ τιϲ τοῦ Δαβὶδ ψαλλέτω ὕμνουϲ καὶ ὁ λαὸϲ τὰ ἀκροϲτίχια ὑποψαλλέτω, confer Hippolyti can. XXI nuper ab Hanebergio editum et Theodoreti hist. eccl. II, 24.

**) Huic sententiae illud favere videtur, quod Plinius dixisse carmen christianos, non cantasse dicit; at ne plus, quam par est, verbo dicendi tribuas, Horatium constat duobus locis (Od. III, 4, 1 'Dic, age, tibia longum Calliope melos' et Od. IV, 12, 9 'Dicunt in tenero gramine pinguium custodes ovium carmina fistula') dicendi verbo non de formulis quibusdam, sed de iustis carminibus usum esse.

quidem referri potest; unde concludas si non omnes, at tamen Bithynos christianos novo quodam carmine Christum deum celebrasse, nisi vero carmen formulas exclamationesque, veluti Κύριε ἐλέηϲον et Εὐλογεῖτε τὸν κύριον, recitatas potius quam cantatas, intellegemus, aut Plinium falso vel parum accurate de rebus christianis rettulisse putabimus. Sed Plinii testimonio alia accedunt minus suspecta. Doctissimus enim pater ecclesiae, Origenes in libro contra Celsum VIII, 67 christianos orthodoxos hac re ab haereticis differre monuit, quod nisi in deum patrem eiusque filium unigenitum hymnos non dicerent (ὕμνουϲ γὰρ εἰϲ μόνον τὸν ἐν πᾶϲι λέγομεν θεὸν καὶ τὸν μονογενῆ αὐτοῦ). Et quod Eusebius hist. eccl. V, 30, 10 Firmilianum Cappadocem tertio saeculo psalmos in Iesum Christum factos abolendos, eorumque loco alios, quibus ipsius praeconium contineretur, hymnos in ecclesiis cantandos curasse dicit, Origenis testimonium per ambages confirmat. Denique idem Eusebius V, 32, 5 ad doctrinae christianae fidem defendendam utitur testimonio psalmorum, ὅϲοι ἀδελφῶν ἀπ᾽ ἀρχῆϲ ὑπὸ παϲῶν γραφεῖϲαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, τὸν Χριϲτὸν ὑμνοῦϲι θεολογοῦντεϲ.

Inprimis autem haeretici hymnos pangendi canendique artem alebant, inter quos cum aliorum tum Nepotis episcopi Aegypti (conf. Euseb. hist. eccl. VII, 24, 4: ἀποδέχομαι καὶ ἀγαπῶ Νέπωτα . . . καὶ τῆϲ πολλῆϲ ψαλμῳδίαϲ, ᾗ μέχρι νῦν πολλοὶ τῶν ἀδελφῶν ἐνθυμοῦνται) Ariani (conf. Socratem I, 9 Photium in Philostorg. exc. II, 2) Bardesanis (conf. Theodoreti hist. eccl. IV, 29 Sozomeni hist. eccl. VI, 25 et inprimis Aug. Hahnii librum de Bardesane Gnostico Syrorum primo hymnologo) Apollinaris (conf. Sozomeni hist. eccl. VI, 25) carmina pervulgata fuisse perhibentur. Huc Naassenorum quoque psalmus, in hac anthologia p. 32 editus, pertinet, de quo paulo ante fusius commentatus sum. Sed haec ipsa erat causa, cur orthodoxae ecclesiae antistites inde a medio tertio saeculo, ne errorum labes modorum suavitate commendata latius serperet, novicios hymnos exstirpandos, veteres psalmos Davidis et cantica ex libris sacris excerpta unice probanda esse censerent. Insigne huius rei documentum concilii Laodicensis canon LIX praebet, quo patres congregati caverunt, ne idiotici psalmi, quos nescio an novicios christianos eodem iure quo subditicios Salomonis intellegas, in ecclesia recitarentur, quo cum decreto admonitiones singulorum episcoporum scriptorumque a Buhlio l. l. p. 197 sq. collectae plane conspirant.

Quae cum ita essent, hymni, quibus laudes domini nostri canerentur christianaeque doctrinae mysteria enarrarentur, conscribi cantarique paulatim desierunt. Preces tantum matutinae, vespertinae, cenatoriae, numeris illae quidem liberioribus compositae neque tamen psalmorum gravitati atque sublimitati conferendae, in usu quotidiano permanserunt. Partem earum librarius aliquis Constitutionum apostolicarum libro septimo pridem subiecit, unde eas aliis quibusdam auctas in hoc libro repetendas curavimus.

Atque primo quidem loco praeclarum hymnum matutinum collocavimus, quem a primo vocabulo δοξολογίαν nuncupant et etiamnunc in celeberrimis

ecclesiae canticis numerant. Is quo in honore iam antiquissimis temporibus fuerit, inde intellegere possis, quod vetustissimo psalterio christianorum, quod codice Alexandrino versionis graecae veteris Testamenti servatum esse supra monuimus, insertus legitur. Illius enim psalterii cum longe amplissimam partem Davidis psalmi efficiant, et tredecim odae, quae corrolarii instar psalmis Davidis adiectae sunt, aut ex vetere novoque Testamento petita sint aut iam Alexandrina, quam dicunt, aetate locis quibusdam veteris Testamenti adsutae esse videantur (ᾠδ. ζ′ η′ θ′), ex noviciis carminibus unus hic hymnus matutinus sive angelicus dignus existimatus est, qui sacris illis odis ultimo loco adiiceretur. Atque insignem hunc locum meruisse videtur, quod et sententiis dictisque sacris magna ex parte contextus est et veneranda quadam vetustate commendatur. Antiquior vero eius pars quatuordecim primos versus complectitur, quos quarto saeculo Hilarius Pictaviensis latine vertisse fertur (conf. Daniel Thesauri hymnologici t. II p. 270). Graecam autem eius originem cum alia tum hoc comprobat, quod in latinis membranis iuxta latinam versionem graeca verba exarata inveniuntur, quarum membranarum Tegernseenses (T) ipsi excussimus, Vindobonenses Daniel Thes. hymn. II, 272 descripsit.

Hymnum angelicum in septimo libro Constitutionum apostolicarum hymnus vespertinus et preces cenatoriae excipiunt. Ille ex duabus partibus constat, quarum prior voce ἀμὴν concluditur et ab altera separatur; haec altera pars Symeonis senis Iesum infantem suis brachiis tenentis verba (Luc. II, 29—32) continet, eademque inter quatuordecim odas psalterii codicis Alexandrini recepta est. Usque ad quintum igitur saeculum ipsa verba sacrae scripturae recitari solebant, quibus aevo byzantino novicia carmina addebantur, quae a primis verbis Νῦν ἀπολύεις nomen Ἀπολυτικίων nancta sunt.

Quamquam autem hic, de quo agimus, hymnus vespertinus inter vetustissima carmina christianae ecclesiae in Constitutionibus apostolicis receptus legitur, maiore tamen fama alius hymnus Φῶς ἱλαρόν celebrabatur, quem Byzantini inter officia vespertina (ἀκολουθίαν τοῦ ἑσπερινοῦ) receperunt et ipsi in libro Ὡρολογίου saeculo XII exaratum invenimus. Eum num auctor Constit. apost. VIII, 34 'μετὰ δὲ ῥηθῆναι τὸν ἐπιλύχνιον ψαλμὸν προσφωνήσει ὁ διάκονος ὑπὲρ τῶν κατηχουμένων' in animo habuerit, admodum dubium est, quandoquidem et brevior tenuiorque, quam qui psalmi titulo insigniatur, esse videtur, et Davidis psalmorum alios, qui vespere, alios, qui mane canerentur, constitutos fuisse novimus; conf. Const. apost. VIII, 37 ὡσαύτως ὄρθρου ὁ διάκονος μετὰ τὸ ῥηθῆναι τὸν ὀρθρινὸν καὶ ἀπολῦσαι αὐτὸν τοὺς κατηχουμένους. Contra certum est a Basilio De spir. sancto c. 29 hunc hymnum ἐπιλύχνιον εὐχαριστίαν nuncupatum esse, quem locum plene hic exscribere iuvat: ἔδοξε τοῖς πατράσι ἡμῶν μὴ σιωπῇ τὴν χάριν τοῦ ἑσπερινοῦ φωτὸς δέχεσθαι, ἀλλ᾽ εὐθὺς φανέντος εὐχαριστεῖν· καὶ ὅστις μὲν ὁ πατὴρ τῶν ῥημάτων ἐκείνων τῆς ἐπιλυχνίου εὐχαριστίας, εἰπεῖν οὐκ ἔχομεν· ὁ μέντοι λαὸς

ἀρχαίαν ἀφίηcι τὴν φωνὴν καὶ οὐδενὶ πώποτε ἀcεβεῖν ἐνομίcθηcαν οἱ λέγοντεc· Αἰνοῦμεν πατέρα υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα θεοῦ. εἰ δέ τιc καὶ τὸν ὕμνον τοῦ Ἀθηνογένουc ἔγνω, ὃν ὑπέρ τι ἄλλο ἐξιτήριον τοῖc cυνοῦcιν αὐτῷ καταλέλοιπεν ὁρμῶν ἤδη τὴν πρὸc τοῦ πυρὸc τελείωcιν, οἶδε καὶ τὴν τῶν μαρτύρων γνώμην, ὅπωc εἶχον καὶ περὶ τοῦ πνεύματοc. Hoc testimonio multi ita abusi sunt, ut Athenogenem martyrem hymnum Φῶc ἱλαρὸν panxisse dicerent. At paulo attentius Basilii verba perlegentem non fugiet, Athenogenem alius hymni auctorem significari, in quo et ipso spiritus sancti mentio facta esset.

Restat, ut quo iure haec quatuor scripta inter carmina receperim, defendam atque exponam. Numeris enim illa soluta nec cantorum modis aptata fuisse facile aliquis dixerit, quod nec certis usitatisque metrorum legibus illigata sunt et primum atque ultimum in codicibus Const. apost. προcευχαὶ non ᾠδαὶ inscribuntur, qua de re conferas, sodes, apparatum criticum editionis Lagardianae. Quid? quod preces cenatoriae non solum εὐχή, sed εὐχὴ λεγομένη ἐπ᾽ ἀρίcτῳ in codicibus dicuntur? Nihilo tamen secius has quatuor preces non solum recitatas, sed etiam cantatas fuisse, si quid aliud, certum atque exploratum est. Namque ut modulationes doxologiae et hymni epilychnii celeberrimas et antiquissimas (vide Πίνακα τῶν μελῶν in fine libri) omittam, doxologia in codice Alexandrino titulum ὕμνου ἑωθινοῦ prae se fert et in psalterium sive canticorum librum recepta est. Difficilior altera quaestio ad discernendum est, quo numerorum genere hi quatuor hymni inclusi esse videantur. Nam cum modulationes eorum protractae in latos circuitus exspatientur nec verba ipsa presse sequantur, iure tuo suspicari possis, numerorum legibus modulationes illigatas, solutam orationem fuisse. Neque Thierfelderum, cum in libro De christianorum psalmis p. 33 carminis Φῶc ἱλαρὸν metrica cola syllabarumque quantitate definita restitueret, operam et oleum perdidisse nego. Ne tamen omni numerorum genere quatuor hymnos solutos fuisse iudicemus, iam illud prohibet, quod hymnus epilychnius in Horologio et doxologia in cod. Alexandrino cτιχηδὸν exarata sunt. Namque cτίχοι illi sive versus, quos in nostra quoque editione exprimendos curavimus, et numerose clauduntur et similis psalmorum divisionis commonent. Singula autem cola eorum hoc quoque nomine Davidis psalmis similia sunt, quod non certis pedum rhythmorumque regulis, ut cetera fere carmina graeca, illigata sunt. Sunt tamen aliquot particulae, inprimis clausulae, quarum numeros, accentibus syllabarum expressos, modo monitus sis, non possis non agnoscere. En perspicua quaedam exempla, quae ita proponere placet, ut numeros notis metricis expressos adiiciam:

καὶ εἰc τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνοc.	– ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
cὺ εἶ μόνοc ἅγιοc,	– ⏑ – ⏑ – ⏑ –
cὺ εἶ μόνοc κύριοc.	– ⏑ – ⏑ – ⏑ –
αἰνεῖτε, παῖδεc, κύριον.	
ὑμνοῦμεν πατέρα υἱὸν	⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑
καὶ ἅγιον πνεῦμα θεόν.	⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –

τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ ‿ — ‿ — ‿ — ‿ —
καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι. ‿ — ‿ — ‿ — ‿ —

DE CARMINIBUS BYZANTINIS.

Quatuor hymni, de quibus extremo loco disputavi, cum relictis veterum graecorum carminum legibus aliam normam sequantur, transitum nobis parant ad carmina ecclesiastica byzantina, quorum delectum in altera parte anthologiae proposuimus. Byzantina ea nuncupavimus, quod intra fines byzantini imperii medio aevo orta sunt; ipsa urbs Byzantium sive Constantinopolis nec plurimos nec fertilissimos melodos tulit; immo tresviri, quibus palmam in hoc genere literarum detulerunt, Cosmas, Ioannes, Theophanes Hierosolymitani fuisse feruntur, quod cum auctoritate, qua sacra sedes et inprimis S. Sabbae monasterium florebat, cohaerere videtur. Nam ritus quoque, quales in coenobio S. Sabbae exculti erant, inde a septimo saeculo paulatim per omnes ecclesias graecas diffundebantur (conf. Leontem Allatium De libris ecclesiasticis graecis p. 6 ed. Paris. a. MDCXLV) et celeberrimi melodi Ioannes et Cosmas magnam vitae partem in illo coenobio egerunt. Inter reliquas imperii byzantini partes Sicilia eminuit, qua in insula, priusquam Arabum ditionis facta est, multi et clari poetae velut Methodius Syracusanus, Georgius Siceliota, Constantinus Siculus octavo et nono saeculo floruerunt. Quid? quod Cosmam maiorem, quo Ioannes Damascenus et Cosmas Maiumensis magistro usi sunt, in Sicilia ortum et a piratis Damascum perductum esse ferunt? Denique etiam extra fines imperii byzantini in Italia prope Romam urbem monachi exules coenobii S. Nili sacrae poesi studebant, quorum melodorum S. Bartholomaeus, qui duodecimo saeculo florebat, facile princeps exstitit, alii, ut Clemens, Arsenius, Germanus, Ioannes, Iosephus, Paulus, Sophronius cognomines summis melodis byzantinis nominantur (conf. Pitra Hymnogr. p. 18 et 62); neque tamen ulla eorum carmina parietes monasterii Grottaferratae egressa sunt, unde ea cum neque in Menaea neque in Triodium graecae ecclesiae recepta essent, ex hac quoque anthologia excludenda duximus.

Homines autem byzantini quam tenuis et pusilli animi fuerint, inde maxime intellegitur, quod omnis fere eorum poesis intra angustos ecclesiastici carminis fines inclusa continebatur. Cum enim monachi et episcopi tam apud reges quam apud populum plurimum valerent et animi hominum spinosis theologiae quaestionibus adeo capti tenerentur, ut altius spirare et praeclara consilia moliri non auderent, turpissima ingeniorum sterilitas et nugatoria quaedam garrulitas cum in aliis literarum generibus tum in poeticis studiis nata est. Haec quam late patuerint, ut intellegas, aequalem poesim gentium occidentalis Europae conferre iuvat. Quamquam enim ne illic quidem barbari et rudes homines mentis caliginem plane depellere valebant, tamen inexhausta vis Germanarum gentium, tamquam felix sarculum

effetae arbori insitum, laetos carminum foetus peperit; neque solum epicis carminibus speciosa heroicarum fabularum miracula pandebant, sed etiam lyricos carminum ecclesiasticorum modulos lusibus profanis et rerum gestarum laudibus accommodabant. Tam laetae fecunditatis ingenii et mutui sacrarum profanarumque literarum commercii vestigia frustra apud Byzantinos quaesiveris; neque enim ipsi, qua erant animi humilitate viriumque imbecillitate, praeclaras res naviter gesserunt, et parvas amplificandi et prodigiose augendi iuvenili ardore carebant; amare vero et ludere, excandescere et commiserari, denique naturalibus animi affectibus commoveri prorsus desiisse videntur. Quo factum est, ut in epica, iambica, ludicra poesi aut nihil procrearent aut nihil, quod occidentalium gentium musae conferri posset, elaborarent. An Tzetzae Psellique garrulas nugas vel etiam Georgii Pisidae calamistros cum Nibelungorum nervis et lacertis aut Anacreonteorum tornatos cincinnos cum Waltheri nostri suco atque simplicitate componere audebimus?

Haec cum ita sint, ecclesiastica carmina fere sola fuerunt, in quibus pangendis homines Byzantini operam collocabant nec mediocrem laudem consecuti sunt; quae quamvis et ipsa labem frigidae subtilitatis et aridi torporis traxerint, tamen magis, quam par erat, a viris doctis adhuc neglecta iacebant. Nobis autem eo digniora sunt, quae cognoscamus et pervestigemus, quod ad poesim cantumque ecclesiasticum occidentalium populorum promovendum plurimum valuerunt. Huius rei documenta ipsa nomina sunt carminum ab graeco fonte derivata; veluti antiphonae et tropi Francorum (vide Beiträge S. 18 f.) ab antiphonis et tropariis Graecorum originem duxerunt, et sequentiarum latinum nomen a graeco ἀκολουθίας translatum esse apparet, licet genuinam graeci vocabuli significationem Franci Germanique paululum detorserint. Etiam apertiora graecae originis indicia musica ars latinae ecclesiae praebet; neque enim solum octo toni occidentalium gentium et ὀκτὼ ἦχοι Graecorum sibi invicem respondent, sed etiam nomina authentici et plagii toni graecae originationis notam servarunt. Denique non desunt diserta testimonia scriptorum latina carmina ecclesiastica a graecis promota testantium. Sic Monachus Sangallensis in Gestorum Karoli libro secundo (Monumenta germ. historiae II, 751) haec memoriae prodidit: 'Cum igitur Graeci . . . secreto in sua lingua deo psallerent et ille occultatus in proximo carminum dulcedine delectaretur, praecepit clericis suis, ut nihil ante gustarent, quam easdem antiphonas in latinum conversas ipsi praesentarent. Item Cyprianus S. Caesarium Arelatensem refert adiecisse et compulisse, ut laicorum popularitas psalmos et hymnos pararet altaque et modulata voce instar clericorum alii graece, alii latine prosas antiphonasque cantarent (vide Gerbert De musica sacra I, 340). Hoc autem cum testimonio conferas Ekkehardum (Casus S. Galli in Monum. Germ. hist. II, 125) narrantem Hadvigam ducissam latinam antiphonam 'Maria et flumina' sic graece vertisse: 'θάλασσαι καὶ ποταμοὶ εὐλογεῖτε τὸν κύριον· ὑμνεῖτε πηγῶν

τὸν κύριον· ἀλληλούϊα.' Denique non parva farrago graecorum verborum in carmina et liturgiam ecclesiae latinae irrepsit, quorum nonnullis, ut κύριε ἐλέησον, etiamnunc utimur.

Haec praefati iam ad genera carminum byzantinorum explicanda et vitas singulorum poetarum enarrandas transeamus. Atque formam quidem carminum si spectaveris, duo in genera ea discedunt, quorum altera versibus usitatis et quantitate syllabarum definitis composita sunt, altera novas leges accentuum et numeri syllabarum sequuntur; quod discrimen ut brevi significem, priora metrica, rhythmica posteriora appellabo. Metrica igitur carmina ut antiquis temporibus, quibus productas et correptas syllabas vulgo distinguebant, aptissima erant, ita medio aevo artificiosam quandam speciem affectabant. Etenim iam in primis post Christum natum saeculis adeo accentus quantitati syllabarum praevalere coeperat, ut haud raro scriptores quantitatem neglegerent syllabasque acutas cum longis commutarent. Huius rei permulta et manifesta testimonia in titulis lapideis aeneisque exstant, in quibus literae O et Ω sexcenties inter se commutatae inveniuntur. Idem crebri errores testantur, quos poetae recentiores syllabas breves pro longis et longas pro brevibus usurpantes commiserunt; qua de re vide indicem errorum Methodii supra p. XIX confectum et adde Synesii III, 10 θύμ' ἀναίμακτον, 39 τὸν ἀπόστροφον, 109 ἐπὶ βαλβῖδας, Gregorii I, 3 δεσπότην, Clementis v. 13 παίδων ἀνεπάφων. Nostra vero memoria Graeci ita accentibus nihil non tribuunt, ut et ipsi in Sophoclis Aristophanisque versibus recitandis metricam compagem solvere soleant et nos accentus syllabarum neglegentes aut minus observantes graece loqui negent.

Metricae igitur odae byzantinae, cum vetera carmina artificiosa potius subtilitate imitarentur quam hominum aequalium sermonem exprimerent, neque in ecclesiis umquam cantatae neque in libros canticorum canonicos receptae sunt. Cantatas tamen eas esse ne infitias eas, modulationis tonus (ἦχος) carminibus Eliae Syncelli et Photii patriarchae adscriptus prohibet. Quae autem ad canendum destinata erant carmina, iisdem, quibus scriptores Anacreonteorum veteres delectabantur, versiculis constant, dimetris dico iambicis vel ionicis anaclomenis; quamquam hoc nomine severiori legi illigata sunt, quod quina aut sena cola singulas periodos stropharum efficiunt. Hoc ut nemo non comprobabit in carminibus ad cantandum factis, ita inutili et inficeto lusu eae literae in initiis stropharum positae sunt, quae ordinem viginti quatuor literarum alphabeti reddant. Cumulum vero his artificiosis nugis Syncellus addidit, qui non solum stropharum, sed omnium eiusdem strophae versiculorum initia acrostichidis angustiis coercuit. Praeterea in plerisque carminibus Anacreonticis poetarum byzantinorum dimetris versiculis post tertiam vel quartam quamque stropham duo longiores versus interiecti sunt, quos, ut a strophis sive οἴκοις distinguerent, κουκούλια appellabant (conf. G. Hermannum Elem. doct. metr. 487 sq.). Atque plerique eo modo compositi sunt, ut versuum Asclepiadeorum exemplum sequi videantur:

— ◡ ◡ — ◡ ◡ — — ◡ ◡ — —

Ῥίζα φιλευσεβέων | ἔπλεο, Παῦλε,
ἐν χθονὶ τετραπόρῳ | γείναο μόσχους.

Sed cum choriambici pedes iambicis et ionicis minus facile admiscerentur, trimetros ionicos, quales in altero Sophronii carmine leguntur,

Ἱεραὶ παρθενικαὶ, παστάδα Θέκλης
στεφάνοις ἀθανάτοις στέψατε νύμφης.

priscam et genuinam horum versuum formam fuisse crediderim, quorum in locum choriambicos illos fere supponebant. Utraque autem versus forma non modo pari duodevicenum morarum temporis spatio sed etiam similibus accentibus coniuncta erat, modo caesurae indicia secutus hos ictus primarios utrique versui adsignaveris:

◡ ◡ — ⏑́ ◡ ◡ — | — ◡ ◡ ⏑́ —
— ◡ ◡ ⏑́ ◡ ◡ — | ◡ ◡ ⏑́ —

Scriptores Anacreonteorum christianorum in cod. Barberino n. 246 saec. XI vel XII, qui byzantina Anacreontea in unum corpus coniuncta continet, nominantur hi: Sophronius Hierosolymitanus, Elias Syncellus, Ignatius, Arethas, imperator Leo; vide Matrangam in Maii Spicil. Rom. IV p. XXXVI sqq. Equidem quatuor tantum carmina, tria Sophronii, unum Eliae, recepi, ut ne huius quidem carminum generis exempla in hac anthologia plane desiderarentur. Etiamsi enim Leo Allatius Sophronii carmina elegantissima, piissima, melitissima praedicaverit et nostra memoria Matranga doctissimo signifero succinuerit, tamen non digna mihi esse videbantur, quae omnia in hoc libro typis repeterentur. Plura qui desiderabit, adeat, quaeso, Maii Spicil. Rom. tom. IV, Matrangae Anecdot. tom. II, Danielis Thes. hymnol. vol. tertium. Selegi autem praeter bella praeconia Pauli apostoli et Theclae martyris memorabile carmen de locis venerandis sacrae urbis Hierosolymorum, quo recuso et emendato viris doctis, qui archaelogiae christianae tam egregi operam nostra memoria impendunt, me gratum acceptumque fecisse spero. Sophronius enim hoc carmine pium, quo flagrabat, desiderium sacra loca adeundi ita persecutus est, ut urbis Hierosolymorum eiusque aedificiorum, qualia septimo saeculo erant, lineamenta adumbraret, quae cum ipsa satis notabilia sint, tum in tanta veterum testimoniorum penuria plurimum lucis ad difficillimas de topographia Hierosolymitana quaestiones expediendas afferunt; conf. Messmer Mittheilungen der k. k. Centralcommission a. 1867 p. LXVII, Tobler Golgatha p. 344, Bock Die Kirche der Benediktinerabtei Petershausen, s. f. Inprimis vero memoratu digna sunt, quae poeta in tertia stropha de sacro cubo ante scalas, quibus in sepulcrum Christi descendebant, collocato rettulit. Cum autem Matranga locum gravissimum et corruptelis foedatum et lacuna haustum edidisset, ipsi Flaschium, doctum iuvenem tum Romae commorantem, quem disciplinae Monacensis gratam memoriam servare noveramus, per litteras rogavimus, ut codicem denuo excuteret

et num qui apices in loco lacunoso dispici possent, religiose quaereret. Sed haec spes me plane fefellit; ille enim mihi rescripsit versiculi quarti decimi praeter quinque literas τετρα nihil non modo apparere, sed ne scriptum quidem ab librario fuisse.*) Inde ad Messmeri collegae amicissimi doctrinam atque humanitatem confugi, qui κύβον ἱερὸν lapidem illum intellegendum esse intellexit, qui, cum olim monumentum, in quo corpus domini nostri positum erat, clausisset, postea ante illud monumentum arae instar collocatus esse narratur; tales autem arae cum quatuor columnis cingi et tholo, cui ciborio nomen erat, tegi solitae essent, Sophronium divinavimus scripsisse: ἱερὸν κύβον κατίδω μέγαν οὐρανοστεγόν τε τέτρασιν φρακτόν τε στήλαις.

Sophronii et Eliae carminibus metricis Leontis regis ᾠδάριον κατανυκτικὸν et Photii patriarchae ὕμνον ἐκ προσώπου Βασιλείου δεσπότου subiunxi, quae carmina Anacreonteorum, quibus in cod. Barberino consociata sunt, formam accentibus syllabarum imitantur; tantum autem aberat, ut omnes pedes horum carminum auctores accentibus exprimerent, ut in paenultima syllaba nusquam non acuenda acquiescerent, quod similiter Gregorium Nazianzenum in carmine septimo instituisse supra p. XV demonstravimus. Praeterea rhythmicis Anacreonteis adnumerandae sunt Preces Ioannis Damasceni in Danielis Thes. hymnol. III, 94 et carmina Palaeologi Manuelis et Catrarae in Matrangae Anecd. II, 675. 682 edita.

Longe maximam autem partem huius libri carmina ecclesiastica byzantina implent, quae adeo summam huius anthologiae efficiunt, ut quae adhuc enarravimus carmina tamquam pro corollario habenda sint. Ea in quae genera dividenda, cui numerorum arti illigata, quibus musicis modulis instructa sint, tribus peculiaribus libris infra edisseram; in hoc libro historiae huius poesis lineamenta adumbrare et poetarum vitas succincte enarrare decrevi.

Tertio igitur et quarto saeculo patres ecclesiae cavisse supra docuimus, ne praeter psalmos Davidis et sacra cantica quidquam carminis in ecclesiis caneretur. Veteres autem illi hymni, quamvis divini hominumque animis commovendis erigendisque idonei essent, tamen iis, quae christiani sentiebant et sibi propria venerabantur, illustrandis praedicandisve facti non erant. Qua de causa postquam turbis ecclesiae compositis minus verendum fuit, ne noviciis carminibus christianae fidei integritas corrumperetur, fieri non potuit, quin et poetae divino instinctu compulsi Christi domini Mariaeque matris dei laudes canerent et populus has cantilenas comprobaret ac quasi

*) Hac occasione oblata, quibus locis Flaschius alia atque Matranga e cod. Barberino enotaverit, referam: v. 2 νῦν ἐθέλων omisso δή — 6 αἰὲν ἡμῖν κραδίην — 19 ἐπαναξίου 21 ἀκροκρυνο χρυσόμορφον — 39 παμμέδων τεχύνη κεχαραγμένω γραφῆος εἰκόνι σέβας 46 ἔλει — μέδουσα — 50 κάλαμος σπόγγος τε λόγχη — 53 χορεία — 74 πέτρης — 81 βαίνων — 93 ὑγιὴν — 95 τρυφοίην τεμένωδε πὰν τὸ σῶμα — 98 Μαρίην — 102 οὐρανὸν ἴδεν.

sinu foveret. Eo accedit, quod ritibus christianis auctoritate publica comprobatis publicisque sumptibus adiutis canticis quoque atque musicae sacrae maiorem operam impendere splendoremque addere coeperunt. Inprimis in urbibus reges et magistratus, ne in christianis sacris adornandis pecuniae parciores quam in paganis esse viderentur, magnifica aedificia exstruebant et pompam rituum omni modo augebant. Quid? quod plebeculae quoque aliquid dandum fuit, quae sacrorum splendore modorumque dulcedine ad christianas ecclesias frequentandas alliciebatur? id quod anachoreta quidam, qui quinto saeculo in solitudinem Nitrearum secesserat, diserte testatur apud Pitram Hymnogr. p. 43: καὶ τὸ τροπάρια καὶ κανόνας ψάλλειν καὶ ἤχους μελίζειν τοῖς κατὰ κόσμον ἱερεῦσί τε καὶ λοιποῖς ἁρμόζον· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ὁ λαὸς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις συναθροίζεσθαι εἰώθη. Inde factum est, ut quinto et sexto saeculo christiani in duas partes discederent, quorum alteri veterum institutorum venerandam simplicitatem tuebantur mordicusque tenebant, alteri rerum divinarum dignitatem externo quoque splendore augeri fas esse putabant. Neque minimas lites nova illa carmina cantusque modi artificiosiores movebant. Luculentum huius rei testimonium praebet festiva narratio de abbatis Pambonis eiusque discipuli colloquio, quae Alexandriae in ecclesia S. Marci iam quinto saeculo tropariorum cantum floruisse docet. Abbo enim suum discipulum Alexandriam miserat, qui opera suis manibus facta in urbe divenderet. Is per sex dies, quibus in urbe morabatur, in vestibulo ecclesiae S. Marci pernoctabat, ubi officia ecclesiastica cognoscebat et troparia discebat. In cellulam redux tristitiam mente vultuque prae se ferebat, quod ubi Pambo animadvertit, sollicitus ex eo quaerit, quid tandem ei acciderit, cur maestus et demissus incederet. Ille, quid mirum, inquit, quod in hac solitudine animum despondeam, cum neque troparia neque canones canamus, quorum suavitate Alexandriae deliniebar? Cui superciliis contractis abbas: vae nobis, mi fili; video enim tempora instare, quibus monachi hanc severam disciplinam relinquant, et carminum modis ducantur; tum pietatem morumque sanctitatem homines exuent magnaque calamitate affligentur.*)

*) Hanc narrationem e codice Vindobonensi ab Gerberto in Scriptor. eccles. de musica editam et a me in Beitr. p. 33 repetitam hic quoque plene subiicere visum est:

Ὁ ἀββᾶς Παμβῶ ἀπέστειλε τὸν μαθητὴν αὐτοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρὸς τὸ πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρον αὐτῶν. ποιήσας δὲ ἡμέρας δεκαὲξ ἐν τῇ πόλει, ὡς ἔλεγεν ἡμῖν, τὰς νύκτας ἐκάθευδεν ἐν τῷ νάρθηκι τῆς ἐκκλησίας ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μάρκου· καὶ ἰδὼν τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας ἀνέκαμψε πρὸς τὸν γέροντα· ἔμαθε δὲ καὶ τροπάρια.

Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ γέρων· ὁρῶ σε, τέκνον, τεταραγμένον· μή τις πειρασμός σοι συνέβη ἐν τῇ πόλει; λέγει ὁ ἀδελφὸς γέροντι· φύσει, ἀββᾶ, ἐν ἀμελείᾳ δαπανῶμεν τὰς ἡμέρας ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ, καὶ οὔτε κανόνας, οὔτε τροπάρια ψάλλομεν· ἀπελθόντος γάρ μου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εἶδον τὰ τάγματα τῆς ἐκκλησίας, πῶς ψάλλουσι, καὶ ἐν λύπῃ γέγονα πολλῇ, διατί καὶ ἡμεῖς οὐ ψάλλομεν κανόνας καὶ τροπάρια.

Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ γέρων· οὐαὶ ἡμῖν, τέκνον, ὅτι ἔφθασαν αἱ ἡμέραι, ἐν αἷς ὑπολείψουσιν οἱ μοναχοὶ τὴν στερεὰν τροφὴν τὴν διὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ῥηθεῖσαν καὶ ἐξακολουθήσουσιν ᾄσματα καὶ ἤχους· ποία γὰρ κατάνυξις, ποῖα δάκρυα τίκτονται ἐκ τῶν τροπα-

Eodem autem tempore in Cappadocia etiam per monasteria eundem troparia canendi morem increbuisse, alia narratiuncula docet, quam Pitra, quo duce in hac parte libri utimur, ex codice Vallicell. E, 21 fol. 518 rettulit. Paulus enim abbas, cum quinto saeculo Persae Cappadociam invasissent, primum Constantinopolin, deinde Alexandriam aufugit et ad postremum in solitudinem Nitrearum recessit. Nihil autem in nova sede aegrius tulit, quam quod a contubernali anachoreta prohibitus est, quominus quae in Cappadocia psallere consuerat troparia caneret. Neque ab antistite anachoretarum impetrare potuit, ut sibi soli in sua cellula psalmodiae carminumque cantui vacare liceret. Severioris enim ille disciplinae patronus monacho, qui suae saluti bene consultum vellet, cantilenarum illecebras fugiendas esse monuit.

Sed quae tandem carmina ecclesiastica quinto saeculo florere et percrebescere coeperunt? Hac de re colloquia ab Ioanne et Sophronio cum Nilo abbate in mente Sina conserta*) nos certiores faciunt. Nam eorum, quae

ρίων; ποία γὰρ κατάνυξις τῷ μοναχῷ, ὅταν ἐν ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν κελλίῳ ἵσταται καὶ ὑψοῖ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ὡς οἱ βόες; Εἰ γὰρ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ παριστάμεθα, ἐν πολλῇ κατανύξει ὀφείλομεν ἵστασθαι καὶ οὐχὶ ἐν μετεωρισμῷ· καὶ γὰρ οὐκ ἐξῆλθον οἱ μοναχοὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ, ἵνα παρίστανται τῷ θεῷ καὶ μετεωρίζονται καὶ μελῳδοῦσιν ᾄσματα καὶ ῥυθμίζουσιν ἤχους καὶ σείουσι χεῖρας καὶ μεταβαίνουσι πόδας, ἀλλ᾽ ὀφείλομεν ἐν φόβῳ πολλῷ καὶ τρόμῳ δάκρυσί τε καὶ στεναγμοῖς μετὰ εὐλαβείας καὶ εὐκατανύκτου καὶ μετρίας [ταπεινῆς] φωνῆς τὰς προσευχὰς τῷ θεῷ προσφέρειν· Ἰδοὺ γὰρ λέγω σοι, τέκνον, ὅτι ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτε φθείρουσιν οἱ Χριστιανοὶ τὰς βίβλους τῶν ἁγίων εὐαγγελίων καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν θεσπεσίων προφητῶν, λεαίνοντες τὰς γραφὰς τῶν ἁγίων καὶ γράφοντες τροπάρια καὶ ἑλληνικοὺς λόγους καὶ χυθήσεται ὁ νοῦς εἰς τρόπους καὶ εἰς τοὺς λόγους τῶν Ἑλλήνων· διὰ τοῦτο καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν εἰρήκασιν, ἵνα μὴ γράφωσιν οἱ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ὄντες καλόγραφοι τοὺς βίους καὶ λόγους τῶν γερόντων ἐν μεμβράναις, ἀλλ᾽ ἐν χαρτίοις· μέλλει γὰρ ἡ ἐρχομένη γενεὰ λεαίνειν τοὺς βίους καὶ λόγους τῶν πατέρων καὶ γράφειν κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῖς.

Καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφός· τί οὖν; ἀλλαχθήσονται τὰ ἔθη καὶ αἱ παραδόσεις τῶν Χριστιανῶν καὶ οὐκ ἔσονται ἱερεῖς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἵνα ταῦτα γένηται; καὶ εἶπεν ὁ γέρων· ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν καὶ ἔσται θλίψις οὐκ ὀλίγη ἐθνῶν.

*) Haec quoque colloquia a Pitra in Iuris eccles. graec. historia et monumentis tom. II p. 220 primum edita et a me loco laudato repetita hic subiicienda curavimus:

Διηγήσατο ἡμῖν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης καὶ ὁ ἀββᾶς Σωφρόνιος λέγοντες· ὅτε ἀπήλθομεν πρὸς τὸν ἀββᾶ Νεῖλον διαφοιβούσης τῆς ἁγίας κυριακῆς εἰς τὸ ὄρος Σινά· ἦν δὲ ὁ γέρων ἡσυχάζων ἄνω εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους ἔχων ἄλλους δύο μαθητάς. Ἐλθόντων δὲ ἡμῶν εἰς τὰ ἑσπερινὰ ἤρξατο ὁ γέρων τὸ Δόξα πατρὶ σὺν τοῖς ἑξῆς. Καὶ εἰπόντων τὸ Μακάριος (Ps. 1) καὶ τὸ Κύριε ἐκέκραξα (Ps. 140) χωρὶς τῶν τροπαρίων, καὶ [εἰπόντες] τὸ Φῶς ἱλαρὸν καὶ τὸ Καταξίωσον, ἤρξαντο τὸ Νῦν ἀπολύεις σὺν τοῖς ἑξῆς (Luc. 2). καὶ τελέσαντες τὰ ἑσπερινὰ παρέθηκεν ἡμῖν τράπεζαν. καὶ μετὰ τὸ δειπνῆσαι ἠρξάμεθα τοῦ κανόνος. καὶ μετὰ τὸν ἑξάψαλμον καὶ εἰπόντες τὸ Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἠρξάμεθα τοὺς ψαλμοὺς ἀνέτως. καὶ εἰπόντων τὴν πρώτην στάσιν τῶν πεντήκοντα ψαλμῶν ἤρξατο ὁ γέρων τὸ Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς [καὶ ν'] καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον. καὶ καθίσαντες ἀνέγνω εἷς τῶν μαθητῶν αὐτῶν (an αὐτοῦ?) τὴν καθολικὴν Ἰακώβου. καὶ ἀναστάντες πάλιν ἠρξάμεθα τὴν δευτέραν στάσιν τῶν ν' ψαλμῶν, καὶ πληρώσαντες τοὺς ν' ψαλμοὺς ἔδωκε τῷ ἄλλῳ ἀδελφῷ καὶ ἀνέγνω ἐκ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου Πέτρου τὴν καθολικὴν ἐπιστολήν· καὶ

modo rettulimus, testimoniorum scriptores non modo nihil certi de hac re memoriae prodiderunt, sed etiam mentionem canonum, qui aliquanto post inclaruerunt (conf. Beiträge S. 26 ff.), falso interpolasse videntur. Abbates igitur Ioannes et Sophronius die dominica in cacumen montis Sina ascenderunt, ubi Nilus senex cum duobus discipulis agebat. Hos cum sub vesperum convenissent, mirati sunt severae et antiquae disciplinae addictos omnem carminum modorumque suavitatem respuere. Vespertina enim officia postquam Nilus senex verbis Δόξα τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι exorsus est, psalmos Davidis primum et centesimum quadragesimum sine tropariis recitaverunt et preces notissimas Φῶς ἱλαρὸν et Καταξίωσον et ad postremum Symeonis verba Νῦν ἀπολύεις κ. τ. λ. subiunxerunt. Deinde cenati magna officia, quae canonis nomine significantur, peragere coeperunt. Atque primum quidem hexapsalmum sive psalmos 3, 37, 62, 87, 102, 142 recitarunt recitatisque preces Πάτερ ἡμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς κ. τ. λ. addiderunt. Tum omnes centum et quinquaginta psalmos submissa voce ita dixerunt, ut in tres partes (στάσεις)*) eos partirentur et post primam catholicam epistolam Iacobi, post secundam Petri, post tertiam Ioannis legerent. Finitis psalmis et catholicis epistolis novem cantica sacra recitare coeperunt, neque post tertium et sextum canticum mesodia, sed preces Πάτερ ἡμῶν et Κύριε ἐλέησον intertexuerunt. Deinde psalmorum recitatione denuo facta αἴνους sive psalmos CIIL. CIL. CL dixerunt, ne his quidem troparia adiicientes. Ad postremum doxologiam recitarunt et precibus aliquot adiectis finem officiis fecerunt.

Haec igitur officia ab abbate Nilo in monte Sina sexto saeculo observata, a quibus quae etiam nunc in usu sunt officia vespertina (ἑσπερινά) et matutina (ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου) non multum differunt, tropariis et cathis-

ἀναστάντες ἠρξάμεθα τὴν γ′ στάσιν, καὶ πληρώσαντες τοὺς ρν′ ψαλμοὺς καὶ εἰπόντες τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον, ἐκαθέστημεν καὶ ἔδωκεν ἐμοὶ ὁ γέρων τὴν βίβλον καὶ ἀνέγνωκα τὴν καθολικὴν Ἰωάννου καὶ ἀναστάντες ἠρξάμεθα τὰς ᾠδὰς ἀνέτως ἄνευ τροπαρίων, καὶ οὔτε εἰς τὴν γ′ ᾠδήν, οὔτε εἰς τὴν ς′ ἐποιήσαμεν μεσῴδιον, ἀλλὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον· καὶ εἰπόντες τοὺς αἴνους ἄνευ τροπαρίων ἤρξαντο τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις σὺν τῇ πίστει καὶ τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον· προσέθηκεν οὖν ὁ γέρων λέγων· Υἱὲ καὶ λόγε τοῦ θεοῦ Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ θεὸς ἡμῶν, ἐλέησον ἡμᾶς καὶ βοήθησον καὶ σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν. καὶ εἰπόντων ἡμῶν τὸ Ἀμὴν ἐκαθέστημεν.

Καὶ λέγω τῷ γέροντι· διατί, ἀββᾶ, οὐ φυλάττετε τὴν τάξιν τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας; καὶ λέγει μοι ὁ γέρων· ὁ μὴ φυλάττων τὴν τάξιν τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἔστω ἀνάθεμα καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Καὶ λέγω αὐτῷ· πῶς σὺ αὐτὸς οὐ ψάλλεις εἰς τὰ ἑσπερινὰ τῆς ἁγίας κυριακῆς οὔτε εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τροπάρια, οὔτε εἰς τὸ Φῶς ἱλαρὸν τροπάριον, οὔτε εἰς τὸν κανόνα τὸ Θεὸς κύριος, οὔτε εἰς τὴν στιχολογίαν τῶν ψαλμῶν καθίσματα ἀναπαύσιμα, οὔτε εἰς τὰς ᾠδὰς τῶν τριῶν παίδων τροπάρια; ἀλλ᾽ οὔτε εἰς τὸ Μεγαλύνει τὸ Πᾶσα πνοή, ἀλλ᾽ οὔτε εἰς τὴν δοξολογίαν τὴν Ἀνάστασιν τοῦ σωτῆρος;

*) Στάσεις psalmorum partes audiebant, quod, cum sedentes epistolarum praelectionem audirent, stantes psalmos recitabant, quem morem testimoniis veterum scriptorum allatis interpretes Cassiani Instit. II, 5 illustraverunt.

matis, psalmorum et canticorum recitationi interponendis, carebant. Sed haec ipsa troparia Ioannes et Sophronius abbates adeo desiderabant, ut Nilum communem ecclesiae christianae normam migrasse criminarentur. Sexto igitur saeculo in omnibus fere ecclesiis atque monasteriis graecis tropariorum cantus florebat, quae psalmis odisque sacris veteris Testamenti inserebant, ne novi Testamenti mysteria, quae νέαν χάριν Sophronius Hierosolymitanus in Comment. liturg. c. 12 dixit (vide Maii Spicil. Rom. t. IV p. 40: Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι ἐν ἀρχῇ πάσης ἑωθινῆς τε καὶ λυχνικῆς τελετῆς πρῶτον τῆς παλαιᾶς ψάλλονται οἱ ψαλμοὶ, εἶτα τῆς νέας χάριτος ᾄσματα, ἵν' ἔχοιεν εἰδέναι πάντες, ὡς εἷς καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς καὶ δεσπότης ἐστὶν ὁ ταῦτα κἀκεῖνα νομοθετήσας Χριστός) suo praeconio carerent. Atque ita haec nova carmina christiana placebant, ut mox eorum usus multo latius pateret, neque solum iis, quos in colloquio trium abbatum commemoratos novimus, locis sed etiam singulis psalmorum, canticorum sacrorum, doxologiae versibus troparia νέας χάριτος intertexerentur. Neque solum in graeca ecclesia, sed etiam in latina hunc morem psalmis canticisque veteribus novicios versus intercalandi viguisse edictum papae Adriani II (867—872) docet, quod Leboef Chants eccles. p. 103 ex cod. Parisino 4660 (conf. Ferd. Wolf Ueber die Lais, Sequenzen und Leiche S. 94) edidit: 'hic constituit per monasteria ad missam maiorem in solemnitatibus praecipuis non solum in hymno angelico «Gloria in excelsis deo» canere hymnos interstinctos, quos Laudes appellant, verum etiam in psalmis Davidicis, quos Introitus dicunt, interserta cantica decantare, quae Romani festivas laudes, Franci tropos appellant.' A Graecis vero hunc morem originem duxisse et inde ad occidentales regiones propagatum esse, ipsum nomen troporum satis manifesto demonstrat, quod a graeca radice derivatum esse et cum graeco vocabulo τροπαρίου arcte cohaerere infra docebimus.

Tropariorum poetae antiquissimi Anthimos et Timocles fuisse feruntur, quos Cedrenus p. 349 C anno quadringentesimo sexagesimo quarto floruisse testatur: Ἄνθιμος καὶ Τιμοκλῆς οἱ τῶν τροπαρίων ποιηταὶ ἐγνωρίζοντο. Nullum autem eorum carminum, quae ad hanc aetatem duraverunt, Anthimi aut Timoclis nomen praefixum habet; neque Cyrillum, strenuum Alexandriae episcopum († 444), quem ἀκολουθίας τῶν Ὡρῶν τῆς μεγάλης παρασκευῆς auctorem esse Triodii libri testantur, troparia quoque, psalmis intericienda, composuisse pro certo affirmare ausim. Locupletissimis autem testimoniis antiquissimum troparium Ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ θεοῦ (p. 52) ab imperatore Iustiniano (527—565) compositum esse constat; conf. Sophronium in Maii Spicil. Rom. IV, 41: τὸ δὲ Ὁ μονογενὴς υἱὸς παρὰ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐμπεφώνηται, et Cedrenum Hist. compend. p. 371 A: Τούτου τῷ β' ἔτει ἀνεκαίνισεν ἐκ θεμελίων Ἰουστινανὸς τὴν τοῦ θεοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν κάλλος καὶ μέγεθος ὑπὲρ τὸ πρότερον, παραδοὺς καὶ τροπάριον αὐτῇ ὑπ' αὐτοῦ μελισθὲν ψάλλεσθαι 'Ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος', ἐποίησε δὲ καὶ τὸ ὡρολόγιον τοῦ μιλίου. Contra minime dubito, quin neque Anatolium neque Syceotam

his antiquissimis auctoribus tropariorum adnumerare liceat. Anatolium enim, cuius multa et egregia troparia tam in libros canonicos ecclesiae graecae quam in hanc anthologiam recepta sunt, falso patriarcham Constantinopolinum saeculi quinti dici infra demonstrabimus, et Syceotam, qui plura idiomela 15. Ian. 5. Febr. 6. Mart. composuisse dicitur, ne cum cognomine Syceota, episcopo Anastasiopolitano (conf. Cυναξάρια 22. Ἀπριλ.) confundas, gravissimum argumentum prohibet; nam idiomelon diei sexti Martis memoriam oppidi Amorii ab Agarenis sub imperatore Theophilo capti conservat. Hoc quoque dubium est, num praeclarum troparion Symeonis (25. Octob.)

Tῆc γῆc cυνταραccομένηc τῷ τῆc ὀργῆc cου φόβῳ
βουνοὶ καὶ τὰ ὄρη cυccείονται, κύριε·
ἀλλ᾽ εὐcπλαγχνίαc ὄμματι ἐφ᾽ ἡμᾶc ἐπιβλέψαc
μὴ τῷ θυμῷ cου ὀργιcθῇc ἡμῖν.
ἀλλὰ cπλαγχνιcθεὶc ἐπὶ τὸ πλάcμα τῶν χειρῶν cου
τῆc φοβερᾶc ἡμᾶc τοῦ cειcμοῦ ἀπειλῆc ἐλευθέρωcον
ὡc ἀγαθὸc καὶ φιλάνθρωποc.

ab Symeone Thaumastorita, quem sub finem sexti saeculi duodeviginti annos in summa columna stetisse narrant (conf. Cυναξάρια 24. Μαΐου) compositum sit. Terrae enim motus, qui hoc et aliis eiusdem diei carminibus indicatur, longe post Symeonis illius obitum sub imperio Leontis Isaurici anno 740 accidisse Synaxaria testantur; qua de causa nisi antiquum carmen hoc novo terrae motu resucitatum esse statuas, alium Symeonem huius troparii auctorem dicas necesse est. Contra inter antiquissima troparia καθίcματα, ἀπολυτίκια, cτιχηρὰ αὐτόμελα numeraverim, quae, cum sine nomine auctoris ferantur, hac ipsa re remotam originem produnt. Neque solum veneranda vetustate illa insignia sunt, sed etiam grata quadam numerorum simplicitate sententiarumque gravitate, quo factum est, ut multos imitatores invenirent, qui iisdem numeris modisque usi similia troparia (Προcόμοια) componerent. Atque adeo horum modorum suavitate vulgo delectabantur, ut nullus fere dies festus tropariis ad exemplar eorum factis careret. Haec cum ita essent, καθίcματα et cτιχηρὰ προcόμοια primo loco in hac anthologia collocanda et in tertio libro, quo de numeris carminum byzantinorum commentatus sum, inprimis illustranda duximus. Neque dubito, quin multis idem, quod mihi, accidat, ut cum poetarum a Byzantinis maxime laudatorum prolixos canones non sine taedio perlegerint, ad gratam simplicitatem brevium horum carminum iterum iterumque redeant.

Poesis igitur christiana medio aevo a singulis versibus modicisque strophis, quas tropos vel troparia appellabant, faciendis initium cepit. Tanto opere enim christiani primis saeculis medii aevi psalmorum cantui, patrum institutis quasi consecrato, favebant, ut nova cantica integra comprobare non auderent, sed in brevibus strophis psalmorum versibus intexendis vel adfigendis acquiescerent. Ampliorem autem huic novo poesis generi campum officia matutina et vespertina quam liturgia sive missa praebebat. Quod

enim maxime his tropariis agebant, ut ne psalmorum cantu solo probato christiana mysteria neglegerentur, hoc in liturgia, qualem Chrysostomus et Basilius adornaverant, cum aliis rebus tum exclamationibus (ἐκφωνήσεσι) insertis satis iam provisum esse videbatur; conf. Sophronium in Maii Spic. Rom. IV, 31: Μετὰ δὲ τοὺς θεηγόρους ἀποστόλους τινὲς τῶν θείων πατέρων ἰδιάζοντες ἕκαστος εὐχὰς ἐποιεῖτο καὶ ἐκφωνήσεις καὶ ἀπηρτισμένην ἱερουργίας ἀκολουθίαν· ὡς ὁ ἐν ἁγίοις ἐπιφανὴς Ἐπιφάνιος καὶ ὁ μέγας Βασίλειος καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος. Quid vero? quod illas exclamationes, quarum nonnullae ut

Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι
νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Ἐν εἰρήνῃ τοῦ κυρίου δεηθῶμεν, κύριε ἐλέησον.
Σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι.

tam numerose clauduntur, ut rhythmicam earum naturam non agnoscere non possis, tropariorum exempla et originem haud immerito dixeris. Nova autem troparia cum dierum festorum officiis, quae ἀκολουθίας Graeci appellabant, tam arcte coniuncta erant, ut qui haec concinnaverant, carminum quoque auctores fere perhiberentur. Inde causa repetenda esse videtur, cur quo nomine Graeci totum officiorum orbem appellaverant, in latina ecclesia carmina sola significata sint. Etenim et nomen sequentiarum a graeco nomine ἀκολουθίας translatum esse manifestum est et verborum significatio mutuo linguarum commercio paululum detorta nihil novi aut inauditi habet.

Atque haec quidem tropariorum poesis, cum iam quinto et sexto saeculo florere coepisset, et numero Sanctorum aucto et sacris ritibus locupletatis latius in dies patebat. Postquam vero maiorem populi applausum novicii poetae tulerunt, non solum alteram et tertiam stropham addere, sed etiam integra carmina, quae seiuncta a psalmis cantarentur, pangere coeperunt. Longiora haec carmina, quae partim res in evangeliis relatas poetico decore ornabant, partim martyrum Sanctorumque laudes celebrabant, fere viginti quatuor strophis constabant et acrostichide aut poetae nomen aut literas alphabeti continebant. Versuum metrorumque genere non eodem omnes utebantur, sed qui Anacreonticos versiculos continuabant, syllabarum quantitatem, qui varios et liberiores numeros miscebant, accentuum vices observabant. Atque adeo tum temporis rhythmicorum carminum dulcedine magis quam metricorum artificiosa subtilitate homines delectabantur, ut Anacreontea carmina legere, non cantare solerent, rhythmica et in ecclesiis cantarent et psalmorum canticorumque sacrorum dignitati cedere nollent. Peculiaria nomina his carminibus ipsis nulla fuisse videntur, vulgaribus enim notisque nominibus alia ποιήματα, alia ψαλμοὺς, alia ὕμνους, alia αἴνους, alia denique ἔπη nominabant, strophas autem proprio et obscuro nomine οἴκους appellabant.

Summi huius carminum generis auctores Sophronius Hierosolymitanus, Sergius patriarcha Constantinopolitanus, Romanus, Anastasius fuerunt, qui

omnes septimo saeculo floruisse perhibentur. Atque Sophronii quidem praeter parva quaedam idiomela tria longiora carmina Anacreontea metrica, de quibus supra p. XXIX iam disputavimus, Sergii ὕμνον ἀκάθιcτον, qui solus innotuit, Romani celeberrimi et fecundissimi vatis psalmum apostolorum hoc libro excudendum curavimus. Anastasii autem, qui Romano paene gemellus et ipse humilem (ταπεινόν, conf. Romani psalmi acrostichidem p. 136) in acrostichide sese praedicat, unum carmen novimus, cuius strophas aliquot ex cod. Corsiniano Pitra in Iur. eccl. graeci hist. et monum. II, 284 primus edidit et nos tamquam anapaestici numeri exemplum infra afferemus. Praeterea alios poetas, velut Cosmam, Georgium, Cyriacum, Demetrium, Eliam, Romanum melodum quasi corona cinxisse ex iis, quae Pitra Hymnogr. p. 49 ex vetere tropologio codicis Corsiniani rettulit, apparet. Sed omnis haec poesis mox adeo in oblivionem abiit, ut praeter rudera aliquot stropharum, quae sub nominibus κοντακίων et οἴκων in libros canonicos receptae etiamnunc in honore sunt, pleraque carmina interierint. Aliud enim carminum genus inde ab octavo saeculo suo fulgore vetera carmina obscurare coepit, canonum dico poesis, de quibus iam mihi disserendum est.

Canones nonas aut octonas odas complectuntur, quarum pleraeque ex tribus pluribusve strophis constant. Numerus odarum cum novem canticis sacris cohaeret, quae christiani inde ab antiquissimis temporibus psallere consueverant. Horum canticorum versibus cum similiter atque psalmorum singula troparia intertexerent, aliae novem odae ortae sunt, quas canonis nomine comprehendebant. Quo autem tempore haec canonum poesis florere coeperit, ideo difficile ad diiudicandum est, quod et nominis canonis multifariae significationes erant et recentiores scriptores, si quos carminibus ecclesiasticis studuisse acceperant, alia carmina quam troparia et canones non intellegebant. Atque Pitra quidem, cum Pambonis discipulum in ecclesia Alexandrina troparia et canones cantatos audiisse et Paulum abbatem in Nitrearum cellulis sua troparia et canones desiderare (cf. p. XXXI) legisset, dicere non dubitavit canonum cantu iam quarto saeculo christianos graecos delectatos esse. At huic opinioni multae et gravissimae res refragantur. Primum enim omnium, cum latinorum canonum nulla vestigia exstent, graecos canones tum demum ortos esse verisimile est, cum latinae et graecae ecclesiae commercia solvi coepta sunt. Troporum certe, quos quinto saeculo Constantinopoli floruisse constat, et usum et nomen a Graecis ad Latinos propagatum esse novimus. Deinde in colloquio trium abbatum supra p. XXX relato, quo quibus carminum generibus sexto saeculo christiani usi sint, docemur, et nomen κανόνος alia significatione usurpatum est, et mesodia non omnibus novem canticis sacris subiicienda, sed tertio tantum et sexto intertexenda commemorantur. Denique plurimum valet, quod neque Anthimi neque Timoclis neque Romani neque alius ex vetustioribus poetis canones exstant aut commemorati inveniuntur. Quae cum ita sint, interpolatorem nescio quem narratiunculis illis de Pambone Aegyptio et Paulo Cappadoce

mentionem canonum falso immiscuisse veri simillimum est. Primi autem canonum scriptores, Andreas Cretensis, Ioannes Damascenus, Cosmas Hierosolymitanus octavo saeculo floruerunt; atque duo posteriores summa fama apud Byzantinos celebrabantur et etiamnunc celebrantur, eorumque carmina adeo aequalibus et posteris probabantur, ut in omnibus ecclesiis graecis cantarentur neque umquam cantari desinerent. Ipsorum vero auctoritas formae quoque canonis, qua tantum non omnia sua carmina incluserunt, dignitatem auxit, quo factum est, ut non solum carmina illorum ipsa, sed etiam forma eorum canonico quodam iure frueretur.

Atque Ioannes et Cosmas praecipuis ecclesiae graecae solemnitatibus, τῆς ὑψώσεως τοῦ σταυροῦ, τῶν Χριστουγέννων, τῆς Θεοφανίας, τῆς ὑπαπαντῆς τοῦ κυρίου, τῶν Βαΐων, τῆς πέμπτης τῆς μεγάλης ἑβδομάδος, τοῦ μεγάλου σαββάτου, τοῦ Πάσχα, τοῦ Ἀντιπάσχα, τῆς ἀναλήψεως καὶ μεταμορφώσεως Χριστοῦ, τῆς κοιμήσεως τῆς θεομήτορος, τῆς Πεντηκοστῆς, denique τῆς κυριακῆς canones composuerunt. Locum autem a principibus melodis intermissum multi, qui praeclaram eorum artem aemulabantur, mox ita explebant, ut nullus dies festus suo canone careret nec pauci duobus pluribusque instruerentur. Praeterea Cosmas in secundum tertium quartum diem magnae hebdomadis breviora carmina fecit, quae secundum numerum odarum διῴδιον, τριῴδιον, τετραῴδιον appellabat. Atque in hac quoque arte imitatores invenit Theodorum et Iosephum, qui in aliarum quoque hebdomadum singulos dies triodia composuerunt. Neque tamen in tanta poeticorum studiorum fecunditate tropariorum sticherorumque poesis prorsus neglecta iacebat, immo vero qui longos canones pangendi aut otio aut facultate carebant, brevibus idiomelis orthodoxiae fautores et patronos sese iactabant. Quid? quod feminae quoque, quod in magno studiorum ardore usu venire solet, cum viris concertare conabantur. neque male iis conatus cessisse videtur, siquidem Casiae hirmos Marcus monachus dignos esse existimavit, quorum modulos in suis tropariis sequeretur; conf. adnot. ad Cosmae can. XIII. Reges quoque non solum melodos honoribus et beneficiis ornabant, sed etiam ipsi carmina pangebant et psallendi artem promovebant. Sic de rege Theophilo, quem iconoclastarum partibus favisse constat, Zonaras Epit. hist. XV, 27 haec refert: ἐφιλοτιμεῖτο δὲ καὶ μελῳδεῖν· λέγονται μὲν οὖν καὶ ἕτερα ποιήματα, πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ καὶ τὸ κατὰ βαϊοφόρον ἑορτὴν ᾀδόμενον στιχηρὸν τὸ Ἐξέλθετε ἔθνη, ἐξέλθετε καὶ λαοὶ, καὶ θεάσασθε σήμερον, τὸν βασιλέα τῶν οὐρανῶν, ὡς ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ, ἐπὶ πώλου εὐτελοῦς, τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐπιβαίνοντα· γενεὰ Ἰουδαίων, ἄπιστε καὶ μοιχαλὶς, δεῦρο θέασαι, ὃν εἶδεν Ἡσαΐας ἐν σαρκὶ δι' ἡμᾶς παραγενόμενον, πῶς νυμφεύεται ὡς σώφρονα τὴν νέαν Σιὼν, καὶ ἀποβάλλεται τὴν κατάκριτον συναγωγήν· ὡς ἐν ἀφθάρτῳ δὲ γάμῳ καὶ ἀμιάντῳ, ἀμίαντοι συνέδραμον εὐφημοῦντες, οἱ ἀπειρόκακοι παῖδες, μεθ' ὧν ὑμνοῦντες βοήσωμεν, ὕμνον τὸν ἀγγελικόν· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, τῷ ἔχοντι τὸ μέγα ἔλεος' (Τριῳδ. σελ. 339), quocum conferas Cedrenum Hist. compend. p. 522 B similia de eodem Theophilo referentem: ἐφιλοτιμεῖτο καὶ μελῳδὸς

εἶναι· διὸ καὶ ὕμνους ποιῶν τινὰς καὶ στιχηρὰ μελίζων ᾄδεσθαι προετρέπετο· μεθ᾽ ὧν καὶ τὸ τοῦ τετάρτου ἤχου ʻΕὐλογεῖτε᾽ ἐκ τοῦ κατὰ τὴν ὀγδόην ᾠδήν· ʻἌκουε κόρη᾽ (vide p. 240) μεθαρμοσάμενος καὶ ῥυθμὸν ἕτερον παρασχὼν ἐν τῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ εἰς ἐπήκοον ᾄδεσθαι διωρίσατο· φέρεται δὲ καί τις λόγος, ὡς ἔρωτι τοῦ μέλους βαλλόμενος κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἐν φαιδρᾷ πανηγύρει (φαιδραῖς πανηγύρεσι ed. Paris.) οὐ παρῃτήσατο τὸ χειρονομεῖν, δοὺς τῷ κλήρῳ ὑπὲρ τούτου χρυσίου λίτρας ἑκατόν· καὶ τὸ στιχηρὸν δὲ τὸ κατὰ τὴν βαϊοφόρον τὸ ʻἘξέλθετε ἔθνη, ἐξέλθετε καὶ λαοί᾽ τῆς ἐκείνου φασὶν εἶναι τόκον ψυχῆς. Magno vero in honore habentur orthodoxorum regum Leontis Ἑωθινὰ et Constantini Porphyrogennetae Ἐξαποστειλάρια, quae in notissimos libros graecae ecclesiae, Octoechum, Paracleticum, Horologium recepta ne ex hac quidem anthologia seclusimus. Quamquam, ut quid sentiam eloquar, non meum pulchri venustique sensum, sed hominum byzantinorum iudicium sive potius ambitionem, in hac re secutus sum. Sunt enim illa carmina, si quid aliud, putida et inficeta neque tantam dignitatem consecuta essent, nisi Byzantini, quo erant abiecto et servili animo, regia auctoritate rei tenuitatem fulciri posse arbitrati essent.

Sed ut ad poesin canonum redeam, graeci poetae usque ad nonum saeculum iidem et carmina panxerunt et musicis modulis instruxerunt. Atque musici partes tanti vulgo faciebant, ut clarissimos poetas, velut Romanum, Ioannem μελῳδούς, id est modulationum (μελῶν) compositores appellarent, et poetae quoque nomine vetere more (conf. Bergk Poetae lyr. gr. p. 820 ed. III) ad auctorem et verborum et modorum significandum uterentur. Sed haec scriptoris et musici societas saeculo nono et decimo solvi coepta est, unde auctoribus quoque canonum non μελῳδῶν, sed ὑμνογράφων cognomen indiderunt. Atque haec quoque res cum auctoritate, qua Ioannis et Cosmae canones florebant, arcte coniuncta est; eo magis enim novi canones placebant, quo similiores probatis hirmis illorum melodorum esse videbantur. Accedit, quod modorum nimia varietas et cantoribus haud mediocrem difficultatem parabat et auditoribus parum accepta erat. Ut enim verba et sententias alias alii dies festi flagitabant, ita modorum decor et laetitia fere omnibus festivitatibus ecclesiae, et quae Christi domini Mariaeque matris vitam spectabant et quae martyrum praemia celebrabant, idonea atque accommodata erant. Quo factum est, ut iam Theophanes, quem cum Cosma et Ioanne carminum ecclesiasticorum auctores Byzantinis, ut Homerum et Hesiodum veteribus Graecis mythologiae, exstitisse Cedrenus p. 456 D refert, in suis canonibus Ioannis probatis modis quam novis uti mallet. Eius exemplum, qui insequentibus temporibus canones conscripserunt, omnes secuti sunt, ut Iosephus hymnographus, Metrophanes, Georgius, Arsenius, Basilius, Clemens, Ignatius, Stephanus, Tarasius, alii. Ne in minoribus quidem poematis poetas huius aetatis antiquos numeros modosque aspernatos esse Iosephi et Theophanis στιχηρὰ ad exemplar veterum hirmorum expressa demonstrant; quamquam in hac parte musicae studia magis exercita esse

amplus numerus idiomelon testatur, quae quidem ab hac re ipsa, quod propriis, non veteribus modis aptata erant, cognominata sunt.

Post undecimum saeculum fecunda poetarum ecclesiasticorum vena paulatim deficere et exarescere coepit. Nec mirum illud quidem; nam canonibus et minoribus carminibus paene innumeris factis et omni laudum materia exhausta poetae non habebant, in quo amplius vires exercerent. Huc accessit, quod decimo saeculo publica auctoritate libri, qui celeberrima omnium solemnitatum carmina vel, ut graecis vocabulis utar, ἀκολουθίας ᾀσματικὰς complectebantur, componi coepti sunt. Carmina vero his libris, quorum nomina et argumenta in secundo libro enucleate exponemus, recepta in omnibus ecclesiis cantabantur, unde ea Cedrenus p. 456 D τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν τετυπωμένα ψάλλεσθαι dixit. Quae cum ita essent, operam non perdere non poterant, qui sua musa carmina communi consensu probata et summa auctorum auctoritate commendata loco movere molirentur. Et quod certissimum venae poetarum exarescentis documentum esse solet, iam undecimo saeculo in veteres canones Cosmae, Ioannis, Theophanis prolixos commentarios conscribere coeperunt. Sic Zonaras, quem Alexi Comnena imperatore (1081—1118) floruisse constat, de canonibus anastasimis Ioannis Damasceni commentatus est, quibus ex commentariis gravissimam commentationem de nominibus κανόνος εἱρμοῦ τροπαρίου in Beitr. S. 1—10 nuper edidimus. Sequenti autem saeculo Theodorus Prodromus Ἐξήγησιν εἰς τοὺς ἐν ταῖς θείαις καὶ δεσποτικαῖς ἑορταῖς μελουργηθέντας κανόνας παρὰ τῶν ἁγίων καὶ σοφῶν μελῳδῶν Κοσμᾶ καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ conscripsit, quam in membranis paene aequalibus bibliothecae Vindobonensis cod. gr. theol. n. 121 perlustravimus, et a Gregorio Corinthio auctam atque locupletatam in codice bombycino Monacensi (A) perlegimus. Raro autem et praeter consuetudinem accidit, ut post carmina ecclesiastica vetera in libris Octoechi, Triodii, Menaeorum collecta et commentariis virorum doctorum illustrata recentiora cantica communi consensu comprobarentur comprobataque libris illis canonicis insererentur. Eximium hunc honorem quarto decimo saeculo meriti sunt Philotheus, clarissimus patriarcha Constantinopolitanus, quem ἀκολουθίας ᾀσματικὰς S. Gregorii Palamae (Τριῳδ. 170) et S. Golinduchis martyris (13. Iul.) composuisse ferunt et multi alii canones codicis Vindob. theol. n. 187 auctorem perhibent, et Nicephorus Xanthopulus, Callisti filius et Συναξαρίων auctor, cuius ἀκολουθίαν εἰς τὴν Θεοτόκον intra carminum Pentecostarii delectum iam constitutum postea receptam esse scholion Pentec. p. 15 his verbis adnotavit: ψάλλομεν τὴν παροῦσαν ἀκολουθίαν τὴν γεγονυῖαν παρὰ κυρίου Νικηφόρου Καλλίστου τοῦ Ξανθοπούλου εἰς τὴν ὑπεραγίαν καὶ κυρίαν Θεοτόκον, τὴν Ζωοδόχον πηγήν· οὐ γὰρ εὕρομεν ὑπὸ τυπικοῦ τὴν τοιαύτην ἀκολουθίαν, ἀλλ᾽ ἐτέθη δι᾽ ἀγάπην τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου; conf. Barth. Cutlumusianum in praef. Pentec. ϵ΄. Recentissimus vero, quod sciam, auctor carminum ecclesiasticorum saeculo sexto decimo Nicolaus Malaxus Peloponnesius exstitit, cuius ex multifariis carminibus in codicibus Venetis n. 188

et 198 servatis (conf. Barth. Cutlumusianum Pent. Ζ') pauca tantum frustula in Pentecostario et Menaeis relicta sunt.

Alia ratio monachorum graecorum coenobii Grottaferratae fuit, qui cum decretis patriacharum imperii byzantini non tenerentur, multa nova carmina ecclesiastica composuerunt; sed cum neque novo artis splendore eminerent nec a reliquis Graecis comprobarentur, nomina melodorum supra p. XXVI rettulisse satis habuimus.

Societate musicae et poeticae artis soluta poesin post brevem fecunditatem paulatim defecisse cognovimus, musica autem tamquam molesta societate liberata laetius efflorescere coepit et sorori multum superstes ne post interitum quidem imperii byzantini pullulare desiit. Eadem autem cum necessitudine poesis non iam coerceretur, modestiae et pudoris fines egressa latius evagari et maiores gyrorum ambages in dies ducere coepit. Cosmae enim et Ioannis Damasceni aetate verborum numeri et cantus modi adeo coniuncti erant, ut singulae syllabae fere singulis vocis flexibus responderent, at extremis temporibus medii aevi gratam illam simplicitatem modulationum fastidiebant et maxime protractis modis delectabantur. Quin adeo musica ars de sua origine degeneravit, ut haud raro plus vicenos vocis flexus uni syllabae tribuerent; quo more probato nihil iam verborum numeri valebant et sententiae omni et quantitatis et accentus lege solutae in musicos modos cogi poterant. Rarissime autem verba, quibus modulationum flexus accommodarent, ipsi panxerunt, quod ubi factum est, ut in Manuelis Chrysaphis idiomelo a nobis ex cod. bibliothecae universitatis Monacensis (U) primum edito (p. 105), et verba et modulationes (τά τε γράμματα καὶ τὸ μέλος) eiusdem auctoris esse monuerunt. Vulgo psalmorum Davidis veterumque tam canonum quam sticherorum verba suis modulationibus ornabant, nec non verba invertentes et veteres modos dilatantes ludebant, unde modulatio huius generis in cod. Vindob. phil. n. 194 fol. 138 audit μέλος μετατεθὲν καὶ καλλωπισθὲν καὶ πλατυνθὲν ἔν τε χειρονομίαις καὶ μέλεσι καὶ ἰδιώμασι παρὰ τοῦ μακαρίτου ἐκείνου λαμπαδαρίου κυρίου Ἰωάννου τοῦ Κλάδα. Musici ipsi μαΐστορες, quod nomen de latino nomine magistri fluxisse patet, vel patres musicae, unde ars musica τέχνη παπαδικὴ a Graecis dicta esse videtur, cognominari soliti sunt. Maximam autem famam inter eos consecuti sunt Μανουὴλ Χρυσάφης, Ἀνανεώτης, Ἰωάννης Γλυκὺς, Ἰωάννης Κουκουζέλης, Ἰωάννης Κλάδας. Praeterea multa barbara musicorum nomina, ut Μπερίτη, Τζακνοπούλου, aliorum occurrunt (conf. Pitra Hymnogr. p. 65); quamquam valde dubito, num cum Pitra inde colligere liceat, graecae musicae integritatem his ultimis temporibus imperii byzantini Persarum Arabum Turcorum sordibus corruptam et inquinatam esse. Equidem enim huius rei documenta adeo desidero, ut multo verisimilius esse existimem musicam artem a Graecis ad barbaras illas gentes translatam esse. Omnino autem graecae musicae historia spississima caligine adhuc obruta est, et lineamenta tantum tenuissima Chrysanthus in libro Θεωρητικὸν μέγα τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς inscripto

p. 33 sqq. adumbravit. Nec meum fuit in hoc libro, quo carmina ipsa emendata edere eorumque historiam contexere institui, hanc quoque provinciam, meis viribus maiorem, administrare. Qua de causa Graecos ipsos iterum iterumque rogatos velim, ut eius artis, cuius monumenta inter praeclarissima decora suae gentis merito iactant, historiam ex membranarum situ eruere conentur.

Poesis ecclesiasticae byzantinae nascentis, pubescentis, deficientis historia succincta oratione enarrata, ad poetarum, quorum carmina in hanc anthologiam recepimus, vitam et opera aperienda mihi transeundum est; rem adgredior difficilem, cum nec ipse in literis byzantinis ita versatus sim, ut ad fontes vitarum ipsos aditus mihi pateat, nec alii viam satis patefecerint. Qui enim huic rei illustrandae maxime idoneus erat, Leo Allatius, tractatum de melodis graecis, quem conscribendi consilium non modo se iniisse, sed etiam perfecisse in commentatione De libris eccles. Graecorum p. 81 dixit, numquam in lucem emisisse videtur. Fabricius autem in Bibl. graecae novae t. XI p. 76 sqq. et Chrysanthus in Θεωρητ. τῆς μουσικῆς p. 33 sqq., qui soli, quantum comperi, post Leontem Allatium huic rei operam navarunt, in eo acquieverunt, ut nominum poetarum indicem, ab illo iam concinnatum, paucis et brevibus additamentis ampliarent. Maiores copias Synaxaria Sanctorum graecae ecclesiae, a Nicephoro Callisto Xanthopuli filio conscripta, mihi suppeditaverunt. Multi enim melodi digni post mortem existimati sunt, quorum memoria annuis diebus festis resuscitaretur. Praeterea lexicographorum et historicorum notissimis testimoniis adhibitis vitas poetarum ita adumbravi, ut hanc provinciam aliis non explendam, sed redintegrandam relinquerem, multis tamen lectoribus gratum et acceptum me fecisse confiderem. Opera vero singulorum poetarum si quis plene recensere in animum induxerit, eum non solum libros prelo excusos, sed etiam codices manu scriptos evolvere oportebit; amplae enim eorum copiae, luce clariore vix dignae, adhuc in bibliothecarum tenebris latent, quas inspiciendi cum nobis copia non esset, Paranicas meus tantum eorum carminum, quae in libros canonicos Menaeorum, Triodii, Pentecostarii recepta sunt, indicem confecit et huic libro subiunxit. Priusquam autem alphabeticum ordinem secutus poetarum vitas enarrem, brevi praemoneo primas partes melodis Cosmae Hierosolymitano et Ioanni Damasceno, secundas hymnographis Theophani et Iosepho a Byzantinis assignatas esse, quam quidem rem Cedrenus p. 456 D testatur: Ὁ ὅσιος Ἰωάννης καὶ μελῳδὸς ὠνομάσθη μετὰ Κοσμᾶ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Μαιουμᾶ καὶ Θεοφάνους ἀδελφοῦ Θεοδώρου τῶν Γραπτῶν διὰ τὸ αὐτοὺς μελῳδῆσαι τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν τετυπωμένα ψάλλεσθαι atque etiam apertius Typici auctor cap. VII: Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὡς εἴπερ ἔχει τὸ Μηναῖον ἐν μνήμῃ ἁγίου τινὸς κανόνας διαφόρων ποιητῶν, εἰ μέν ἐστι κανὼν ὁ τοῦ κυρίου Κοσμᾶ, προκριτέος· εἰ δὲ τοῦ κυρίου Ἰωάννου καὶ ἑτέρων, ὁ τοῦ Ἰωάννου προκρίνεται· εἰ δὲ τοῦ κυρίου Θεοφάνους καὶ ἑτέρων, ὁ τοῦ κυρίου Θεοφάνους προκρίνεται· προτιμητέος γάρ ἐστι τῶν ἄλλων·

εἰ δὲ τοῦ κυρίου Ἰωσὴφ, οὗτος τῶν λοιπῶν προτετίμηται ποιητῶν. Denique his testimoniis Nicephori Xanthopuli versus, quibus celeberrimi melodi recensentur, conferre iuvat:

Οἱ τὰ μέλη πλέξαντες ὕμνων ἐνθέων:
ἡ λύρα τοῦ πνεύματος Κοσμᾶς ὁ ξένος,
Ὀρφεὺς νεαρὸς ἡ Δαμασκόθεν Χάρις,
καὶ Θεόδωρος, Ἰωσὴφ οἱ Στουδῖται
ὄργανα τὰ κράτιστα τῆς μουσουργίας,
ξένη τε Σειρὴν Ἰωσὴφ ὑμνογράφος,
μέλος παναρμόνιον Ἀνδρέας ἐκρότεις,
καὶ Θεοφάνης, ἡ μελιχρὰ κινύρα,
Γεώργιος, Λέων τε, Μάρκος, Κασία.

Ἀνατόλιος. In Menaeis et Octoecho plus centum carmina exstant Anatolii nomine inscripta; omnia cum minorum carminum generi adnumeranda sint, plurimis singulae tantum strophae sunt; qui pluribus strophis constant, non iisdem in omnibus strophis numeris modisque utuntur. Sed qui Anatolius ille fuerit, et qua aetate floruerit, neque certi quidquam memoriae proditum inveni neque ab aliis diligenter quaesitum novi. Quid? quod Anatolium, ut alterum Orpheum, nullum fuisse inde non inepte aliquis colligat, quod haud raro in libris illa carmina στιχηρὰ ἀνατολικὰ inscribuntur. Cum enim στιχηρὰ alia ἀναστάσιμα, alia κατανυκτικὰ, alia νεκρώσιμα, alia alio nomine ex carminis cuiusque argumento ducto dicantur, illum quoque titulum ab argumento, non ab homine derivandum esse suspiceris. Sed animum ad hanc sententiam pronum et nomen Ἀνατολίου aliis locis in libris plene exaratum et res in illis carminibus expositae revocant. Ad remotissima autem tempora inscriptione Ἀνατολίου πατριάρχου in Octoechi editione Veneta a. 1869 obvia ducimur; Anatolius enim patriarcha quinto saeculo floruit et concilio Constantinopolitano, quo Eutychis errores anno 450 damnati sunt, praefuit. At patriarchae cognomen nos quidem in nullo codicum, licet satis magnum numerum inspexerimus, adscriptum invenimus, nec ullam ei fidem habendam esse argumenta certissima evincunt. Carmine enim, quod 24. Octob. vulgo cantatur, Anatolius Arethae martyris, quem Iustiniano imperatore in Aethiopia mortem pro sua patria occubuisse Synaxaria narrant, et alio, quod 12. Novemb. cantatur, Ioannis Eleemonis, qui septimo saeculo ineunte Alexandriae archiepiscopus factus est, laudes praedicat. Ex altera parte Anatolium post octavum saeculum floruisse veri dissimile est. Namque cum in Octoechi libris duo cuiusque toni (ἤχου) στιχηρὰ ἀναστάσιμα ferantur, Anatolii, quae secundo loco collocata sunt, librarius codicis Monacensis D a prioribus ita distinxit, ut ἀπὸ τῶν παλαιῶν ea inscriberet. Iam priora ab Ioanne Damasceno, qui omnium Octoechi carminum, quae aliis non nominatim tribuuntur, auctor esse probatur, composita esse veri simile est. Ergo ante Ioannem Damascenum vel ante medium saeculum octavum Anatolium vixisse merito concludere

nobis videmur. Nolo tamen silentio praetermittere in cod. Vindob. theol. n. 181 anno 1221 exarato, in quo similiter atque in cod. Vindob. theol. n. 136 priora στιχηρὰ ἀναστάσιμα plane omissa sunt, illa στιχηρά, quae vulgo Anatolii esse feruntur, ποίημα Ἰωάννου μοναχοῦ inscripta esse. Nec tamen dubito, quin hunc librariorum esse errorem dicam, qui aliorum quoque carminum auctores referentes persaepe erraverunt, aut duo nomina coniungentes (vide cod. E innumeris locis et Menaea 2. Febr. p. 12 et 30. Nov. p. 197) ancipitem iam sua aetate virorum doctorum opinionem fuisse testantur. Coniuncta autem cuiusque toni duo carmina ita explico, ut alia aliis locis antiquitus cantata fuisse, Octoechi autem scriptorem, ut utriusque partis usui consuleret, utraque carmina copulasse statuam. Quae si recte disputavi, illud quoque probabiliter coniici potest, in qua terrarum parte Anatolius floruerit. Duas enim tum temporis, quae reliquis eminerent, sedes ecclesiae graecae fuisse constat, alteram Hierosolymitanam, alteram Constantinopolitanam. Iam Ioannis Damasceni, quippe qui coenobii S. Sabae presbyter fuisset, Hierosolymis et in orientalibus partibus imperii byzantini summa auctoritas erat. Inde Anatolium Constantinopoli vixisse aut patriarchae Constantinopolitani favore usum esse suspicor. Haec literis iam mandaveram, cum in magno Horologio Venetiis anno 1850 edito Barth. Cutlumusianum p. 301 adnotasse cognovi fuisse, qui Anatolium poetam Theodori Studitae discipulum epistola Anatolii etiamnunc servata probarent, quod si recte adnotatum est, non video, quomodo Anatolii στιχηρὰ in cod. D ἀπὸ τῶν παλαιῶν inscribi potuerint, nisi forte ea quae priore loco scripta sunt στιχηρὰ non ab Ioanne Damasceno, sed ab alio quodam recentiore poeta composita esse statuas.

Ἀνδρέας Κρήτης Damasci natus Hierosolymitani cognomen sortitus est, quod iuvenis patriarchae Hierosolymitano ab epistulis fuit, Cretensis, quod provecta aetate sub finem septimi saeculi Cretae insulae archiepiscopus factus est. Doctrinae autem copia et morum integritate ita excelluit, ut inter sanctos patres ecclesiae reciperetur eiusque memoria non solum eo, quo vita defunctus est, die (4. Iul.), sed etiam aliis temporibus (vide troparia in Andreae honorem scripta in Triod. p. 84 et 260) in honore haberetur. Quamquam autem permultos libros conscripsisse fertur, tamen praeter aliquot orationes, una cum Amphilochii et Methodii operibus a Cambefisio Parisiis a. 1644 editas, nihil novimus quam idiomelon et canonum haud exiguum numerum. Inter canones celeberrimus est magnus canon (ὁ μέγας κανών), cuius amplitudo apud Graecos in proverbium abiit. Is cum ex quatuor partibus et ducentis quinquaginta strophis constet, unam partem (τμῆμα) in hoc libro edere satis esse duximus; magis enim Andreas, quod primus canones scripsit, quam sententiarum lepore modorumve dulcedine magnum nomen nanctus est.

Ἀνδρέας Πυρός, quem rectius Πυρρὸς sive Πυρσὸς scribi putamus, quo tempore vel in qua regione vixerit, equidem explorare non potui. Ex octo idiomelis, quae in Menaeis sub eius nomine feruntur, suavissimas laudes

apostolorum Petri et Pauli dignas esse existimavimus, quas in hanc anthologiam reciperemus.

Βυζάντιος et Βύζας nescio an eiusdem poetae nomina fuerint. Sed neque hoc neque illud nomen viam mihi aperuit certius aliquid de vita melodi, cuius minora tantum carmina exstant, cognoscendi; quamquam ex eo, quod canones eius nulli feruntur, concludere possis vetustioribus eum potius quam recentioribus vatibus esse adnumerandum.

Γερμανὸς nobili gente prognatus fuit, quae cum ab imperatore Heraclio crudelissime vexaretur, pater trucidatus et filius eviratus est. Inde ordini clericorum adscriptus totam vitam rerum sacrarum studio consecravit. Mox ad summa honorum fastigia evectus primum Cyzici episcopus, deinde Constantinopolis patriarcha factus est. Tum temporis christiani imperii byzantini luctuosis litibus de imaginum veneratione inter se dissidebant, nec minimas partes in illis rerum turbis Germanus patriarcha sustinuit. Cum enim acerrimus vindex imaginum Christi et Sanctorum exstitisset, ab imperatore Leonte Isaurico (717—741), qui theologorum altercationibus auctoritatem publicam pessimo exemplo interponens imagines removendas delendasque censebat, coactus est, ut dignitate patriarchali sese abdicaret et privatae vitae otium amplecteretur; conf. Cedrenum p. 456 sq. Eo maiorem apud posteros laudem et famam consecutus etiamnunc die XII mensis Maii inter sanctos patres ecclesiae colitur. De ecclesiastica autem musica idem magnopere meritus est, quod non solum imaginum signorumque splendore ecclesias decorasse, sed etiam carminum modulationumque dulcedine vigiliarum asperitatem mitigasse dicitur; conf. Synaxaria 12. Maii: πανηγυρικοῖς καὶ ἐγκωμιαστικοῖς λόγοις τὰς τῶν πιστῶν ἐκκλησίας ἐφαίδρυνε καὶ μελῳδίαις καὶ ᾄσμασι τὸ ἐν ταῖς ἀγρυπνίαις σκληρόν τε καὶ σύντονον κατέθελξεν. Huius rei documenta multa idiomela exstant, quae altum animum certaminumque ardorem spirant. Quatuor autem canones (2. 13. Sept. 17. Ian. 16. Aug.), quibus Germani nomen praefixum est, ab recentiore aliquo poeta cognomine compositos esse iudico, quandoquidem alienis hirmis utuntur, id quod et recentioris aetatis et tenuioris ingenii est.

Ἐφραὶμ cognomine Καρίας a notissimo melodo Syrorum distinguitur et Cariae aut civis aut episcopus fuisse declaratur. Praeterea nihil certi de eius vita memoriae proditum novimus, ex eo autem, quod nulli canones eius, sed idiomela tantum exstant, octavo saeculo, quo maxime idiomelorum studia fervebant, eum vixisse probabiliter coniicias.

Θεόδωρος (759—826), qui Στουδίτης, quia Studii, monasterii Constantinopolitani notissimi, antistes fuit, cognominatur, frater maior Iosephi episcopi Thessalonicensis erat et similiter atque ille ab impiis regibus Constantino Copronymo et Leonte Armenio (813—820) verberibus et omni iniuriarum genere vexatus est. Eo maiorem constantiae et virtutis famam consecutus etiamnunc die XI mensis Novembris pia memoria colitur. Rituum

autem frequentiam et dignitatem ita amplificavit, ut, cum Cosmas et Ioannes tantum diei dominicae et praecipuarum solemnitatum carmina instituissent, ipse cum fratre Iosepho minorum quoque dierum triodia et idiomela pangeret, quae primum monasterio Studii destinata, postea in omnibus imperii partibus comprobata et recepta sunt.

Θεοφάνης ὁ Γραπτὸς cum Ioanne Damasceno et Cosma Hierosolymitano cantum ecclesiasticum instituisse atque ordinasse dicitur a Cedreno p. 456 D: ὁ ὅσιος Ἰωάννης καὶ μελῳδὸς ὠνομάσθη, μετὰ Κόσμα τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Μαϊουμᾶ καὶ Θεοφάνους ἀδελφοῦ Θεοδώρου τῶν Γραπτῶν διὰ τὸ αὐτοὺς μελῳδῆσαι τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν τετυπωμένα ψάλλεσθαι. Omnes tres melodi cum Hierosolymis maiorem vitae partem agerent, veri simile fit ritus sacros, quales in sacra urbe primum instituti sunt, postea ab aliis ecclesiis comprobatos et receptos esse. Theophanes autem cum paene centum annis post praeclarissimos antecessores, Ioannem et Cosmam, floreret, turbarum, quae de imaginibus sacris motae erant, fluctibus iactatus est. Constantinopolin enim cum Theodoro fratre missum, ut causam imaginum defenderent, Theophilus rex (829—842) crudelissime in vincula coniecit eorumque frontibus impios versus iambicos inuri iussit, unde Γραπτῶν cognomen obtinuerunt. Postquam autem anno 842 synodo Constantinopolitana lites compositae sunt, Theophanes Methodii patriarchae favore Nicaeae metropolita factus summa quiete die XI mensis Octobris mortem obiit. In ecclesiasticis vero carminibus maioribus minoribusque, quae plurima in Menaeorum et Triodii libros recepta sunt, alienis modulis usus sententiarum gravitate stilique elegantia insignem laudem merito tulit.

Ἰουστινιανὸν imperatorem (527—565) antiquissimum troparium, cuius quidem auctorem noverimus, Ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος (vide p. 52) composuisse Sophronii et Cedreni testimoniis supra p. XXXIV a nobis allatis constat; neque defuisse Germanus in Commentario liturgico (vide Goar Euchologion p. 107[b]) dicit, qui carmen venerandae vetustatis a Iosepho et Nicodemo, cum Christi corpus sepelirent, cantatum esse fabularentur.

Ἰωάννης Δαμασκηνὸς cum Cosma Hierosolymitano laudem sacrae poesis provectae participat eumque multiplicis doctrinae copia superat. Eius vitae et studiorum pleniorem notitiam vita, a Lesquieno Ioannis operum editioni praemissa, suppeditat, meliorem Synaxariorum auctor, qui fabulosis narratiunculis minus captus tenebatur. Nobili igitur loco Damasci natus ab Cosma Siculo, quem pater ab Arabibus captum redemerat, una cum Cosma melodo institutus est. Iuvenis paterna domo relicta cum Cosma Hierosolyma perrexit et in coetum coenobii celeberrimi S. Sabae receptus est, quo in coenobio usque ad vitae finem presbyteri dignitate ornatus permansit. Industria autem eius intra parietes monasterii adeo non continebatur, ut orationibus libris carminibus acerrime pro integritate fidei christianae contra reges Leontem Isauricum (717—741) et Constantinum Copronymum (741—775), qui a partibus Iconoclastarum stabant, propugnaret (conf.

Cedrenum p. 456 C). Senex octogesimo quarto vel, ut alii tradunt, centesimo quarto aetatis anno quarto die mensis Decembris vita defunctus est, quo die ecclesia graeca eius laudes grata memoria prosequitur.

Ut veteres Graeci Pindarum et Aeschylum a Baccho, quo divinum eorum furorem significarent, ad carmina scribenda compulsos esse fabulabantur, sic Mariam virginem antistiti coenobii Sabaitici in somniis suadere visam esse narrant, ut iuvenem Ioannem suam musam laudi Christi consecrare iuberet. Eius admonitionibus obsecutus favore populi et ipsis turbis ecclesiae non mediocriter adiutus est. Tantum enim aberat, ut in psalmorum veterumque canticorum cantu etiamtum acquiescerent, ut ea quam maxime carmina desiderarent, quae christianis mysteriis et theologicorum placitis aperiendis confirmandisque inservirent. Cum Cosma igitur condiscipulo et contubernali Ioannes in dies dominicas et praecipuas solemnitates Christi domini et Mariae matris tot carmina piissima et dulcissima composuit, ut auctores musicae ecclesiasticae a suis gentilibus praedicarentur. Huius rei auctor locupletissimus Suidas lexicographus refert haec: Ἰωάννης ὁ Δαμαςκηνός, ὁ ἐπικληθεὶς Μανςοὺρ, ἀνὴρ καὶ αὐτὸς ἐλλογιμώτατος οὐδενὸς δεύτερος τῶν κατ᾽ αὐτὸν ἐν παιδείᾳ λαμψάντων· ςυγγράμματα αὐτοῦ πάνυ πολλὰ καὶ μάλιςτα φιλόςοφα, εἴς τε τὴν θείαν γραφὴν παράλληλοι κατ᾽ ἐκλογὴν καὶ οἱ ᾀςματικοὶ κανόνες ἰαμβικοί τε καὶ καταλογάδην· ςυνήκμαζε δ᾽ αὐτῷ καὶ Κοςμᾶς ὁ ἐξ Ἱεροςολύμων, ἀνὴρ εὐφυέςτατος καὶ πνέων μουςικὴν ὅλως τὴν ἐναρμόνιον· οἱ γοῦν ᾀςματικοὶ κανόνες Ἰωάννου τε καὶ Κοςμᾶ ςύγκριςιν οὐκ ἐδέξαντο οὐδὲ δέξαιντο ἄν, μέχρις ὁ καθ᾽ ἡμᾶς βίος περαιωθήςεται. Hoc autem cum testimonio conferre iuvat, quae Cedrenus loco supra iam laudato p. 456 D memoriae prodidit: Ὁ ὅςιος Ἰωάννης καὶ μελῳδὸς ὠνομάςθη μετὰ Κόςμα ἐπιςκόπου τοῦ Μαϊουμᾶ καὶ Θεοφάνους ἀδελφοῦ Θεοδώρου τῶν Γραπτῶν διὰ τὸ αὐτοὺς μελῳδῆςαι τὰ ἐν ταῖς ἐκκληςίαις τῶν Χριςτιανῶν τετυπωμένα ψάλλεςθαι· ἦν γὰρ ὁ ἅγιος Ἰωάννης οὗτος τῷ βίῳ καὶ τῷ λόγῳ διδάςκαλος ἄριςτος πάςης γνώςεως θείας τε καὶ ἀνθρωπίνης ἐμπεπληςμένος. Ab his duobus scriptoribus Ioannis et Cosmae laudes aequiparantur, sed nimius est in suo scriptore praedicando Ioannes patriarcha, qui in Vita Ioannis Damasceni c. 34 Cosmam quasi ministrum ac satellitem Ioannis fuisse dicit: οὗτος Κοςμᾶς τοῖς ἐν ᾄςμαςι πνευματικοῖς πόνοις τὸν Ἰωάννην ἐμιμήςατο ςυνετῶς καὶ ὑπῇςε λιγυρὰς τῇ ἐκκληςίᾳ ἁρμονίας. Immo vero Cosmas adeo non imitator alieni operis exstitit, ut aequales homines ei primas deferre non dubitarent; qua de re vide testimonia in vita Cosmae infra allata. Quamquam Ioannis odarum modos multo magis placuisse inde patet, quod recentiores poetae Cosmae hirmis rarissime, Ioannis creberrime usi sunt.

Iam ut Ioannis de poesi ecclesiastica merita singillatim persequar, summam famam eo consecutus est, quod Octoechi libri, quo nullus canticorum liber magis apud Graecos pervulgatus est, maximam partem composuit. Ne enim omnis Octoechi, quod vulgo narrant, Ioannem auctorem dicam, canones triadici Metrophani et stichera multa Studitae et Anatolio diserte in meis

codicibus attributa prohibent. Tamen Ioannem non solum maiorem libri partem composuisse, sed etiam carmina secundum octo tonos, quos ἤχους Graeci dicunt, digessisse, ordine στιχηρῶν τῶν κατ᾽ ἀλφάβητον, quae Ioannis nomen in fronte gerunt, manifesto demonstratur. Sic enim viginti horum carminum strophae per octo libri partes distributae sunt, ut eodem ordine, quo literae alphabeti, sese excipiant. Memoratu vero dignum est, quod vetustissimum Paracleticon, quod e codice Grottaferratae n. 15 Romae anno 1736 in lucem editum est, sola Ioannis carmina nullis aliis admixta teste Pitra Hymnogr. p. 59 continet. Praeterea praecipuarum solemnitatum ecclesiae canones Ioannes composuit, quorum nobilissimos, a Theodoro Prodromo et Gregorio Corinthio prolixis commentariis illustratos, in hanc quoque anthologiam p. 205—236 recepimus. Horum tres priores, quos iambicos Suidas loco laudato nominat, miro quodam artificiosae diligentiae lusu memorabiles sunt. Vere enim eos vincta oratione scriptos dixeris, siquidem triplici vinculo poeta ipse sese coercuit. Namque primum iambicos trimetros ita panxit, ut leges quantitatis non minus religiose quam veteres poetae graeci observaret. Deinde poetarum byzantinorum more, ut vocis flexus accentibus adiuvaret, non modo syllabas longos nusquam in duas breves solvit, sed etiam certis sedibus cuiusque versus accentuatas syllabas collocavit, cuius rei ut exemplum oculis subiiciam, en primi canonis primae odae primi et tertii versus schemata:

1. ⏓́ – ⏑ – ⏓́ | – ⏑ – ⏓́ – ⏑́ –
ἔσωσε λαὸν θαυματουργῶν δεσπότης.
ἤνεγκε γαστὴρ ἡγιασμένη λόγον.
ἔδειξεν ἀστὴρ τὸν πρὸ ἡλίου λόγον.
3. ⏓ –́ ⏑ – ⏓́ | – ⏑ – ⏓́ – ⏑ –́
ἑκὼν δὲ τεχθεὶς ἐκ κόρης τρίβον βατήν.
μιγέντα μορφῇ τῇ βροτησίᾳ θεόν.
σαφῶς πενιχρὸν εἰς σπέος τὸν συμπαθῆ.

Denique literas initiales singulorum non tropariorum, sed versuum acrostichidis sententia coniunxit, quam, ut cumulum artificioso lusui adderet, duorum distichorum dactylicorum numeris inclusit: laboriosum meherele et Byzantinorum argutiis dignum opus. Tantis autem angustiis non coercitus, sed paene vinctus non mirum est, quod non solum molestam hymnos pangendi artem dicebat (I, 118), sed etiam grammatices leges haud raro violabat, velut αἰγλῆντα φύσιν II, 107 πυρῶδες ἦχος III, 30 πνεῦμα . . . ὃν III, 60. Tam obscure vero elocutus est, ut Heracliti libros difficiliores ad interpungendum quam hos canones fuisse negem. Denique Ioannes praeter longos canones minora quoque carmina multa, quorum nonnulla hoc libro p. 117—121 edidimus, et Κανόνιον ἢ γραμματικὴν τῆς μουσικῆς conscripsit, saltem conscripsisse fertur. Hunc enim libellum de musica, quem Philoxenus in Lexico musices p. 113 commemorat, frustra in bibliothecis Monacensi et Vindobonensi quae-

sivi; eo enixius eos, quibus ampliores copias codicum byzantinorum adeundi facultas facta est, rogatos velim, ut e bibliothecarum tenebris hunc antiquissimum tractatum de musica in publicam lucem emittant.

Magnas turbas in genuinis carminibus Ioannis Damasceni segregandis cognomines Ioannes moverunt. Atque Ioannem quidem, cui Ἀρκλᾶ cognomen fuit, a Damasceno non diversum fuisse Barth. Cutlumusianus in Pentec. p. 5 probabiliter demonstravit. Monachi quoque cognomen non est, quod ab eodem Ioanne Damasceno alienum fuisse arbitremur, quandoquidem coenobii S. Sabae per maximam vitae partem sodalis fuit. Sed cum canones, qui Ἰωάννου μοναχοῦ nomine inscribuntur, alienis modulis utantur, neque in commentariis modo laudatis commemorentur, recentiorem aliquem poetam Damasceno cognominem significari veri simillimum est. Magnopere vero erravit Ang. Maius, qui canones, quos in honorem Chrysostomi, Basilii, Nicolai, Petri, Georgii, Blasii compositos e cod. Vaticano in Spicil. Rom. t. IX edidit, ab celeberrimo melodo Ioanne Damasceno compositos esse putavit. Illi enim omnes alienis modulis utuntur et acrostichide poetae ipsius nomen produnt, qui quidem mos ab Iosepho hymnographo profectus esse videtur. Sed ut recentiorem aliquem monachum illorum canonum auctorem esse certum atque exploratum est, ita quem ex magno Ioannum numero selegam, anceps haereo. Unum hoc adseverare possum in duobus codicibus Vindobonensibus n. 146 et 186 Ἰωάννου μοναχοῦ Μαυρόποδος, quem primum monachum, deinde metropolitam Euchaitarum medio undecimo saeculo fuisse Fabricius Bibl. graeca VIII, 627 docet, multos canones exstare; sed qui in cod. 186 canon in honorem S. Chrysostomi compositus exstat, diversus est a canone eiusdem Chrysostomi, quem Maius loco laudato edidit.

Ἰωσήφ. Nicephorus in iambis supra p. XLIII allatis duos Iosephos hymnorum scriptores recenset, quorum alterum Studiorum monasterii socium, alterum peregrinum dicit. Priorem intellego Iosephum fratrem minorem Theodori, Studiorum antistitis, cuius memoriae dies XIV mensis Iulii consecratus est. Is ob morum integritatem et doctrinae laudem Thessalonicensis ecclesiae archiepiscopus electus a Theophilo rege (829—842), qui in cultores imaginum saeviebat, in vincula coniectus et omni tormentorum genere adeo vexatus est, ut in carcere mortem occumberet. Alterius Iosephi, qui proprie ὑμνογράφος audit, memoriam die III mensis Aprilis ecclesia graeca concelebrat. Is peregrinus (ξένος) ab Nicephoro dictus esse dicitur, quod ex Sicilia insula oriundus erat et patria ab Arabibus capta et vastata cum matre et fratribus primum in Peloponnesum, deinde Thessalonicem confugit, qua in urbe monachorum disciplinae severissimae sese addixit. Mox ubi Iconoclastae in ecclesia byzantina superiores agere coeperunt, Romam petens a piratis deprensus in Cretam insulam avectus est. Multis aerumnis exantlatis Constantinopolin redux in summis rerum ecclesiasticarum tumultibus modo honoribus ornatus, modo exilio multatus est, donec turbis

Theodorae reginae ope et consilio compositis in summa quiete diem supremum obiit.

Iosephi nomine plus ducenti canones Menaeorum inscripti sunt, et ne ulla auctoris dubitatio subnasceretur, ipsius poetae nomine acrostichide prodito cautum est. Cum enim principes melodi Ioannes et Cosmas praecipuarum solemnitatum Christi et Mariae canones confecissent, Iosephus id potissimum egisse videtur, ut Sanctorum quoque memoriam canonibus celebraret. Praeterea Iosephus Ioannis Octoechum ita amplificavit, ut, cum ab illo diei dominicae canones et stichera octo tonorum confecta essent, ipse reliquorum quoque cuiusque hebdomadis dierum canones, triodia, stichera componeret. Sic sexies octoni sive quadraginta octo canones Iosephi, secundum octo tonos digesti, feruntur, quos in cod. Monacensi D et cod. Vindob. theol. n. 309 saec. XII exaratos repperi. *) Denique Triodion a Iosepho et Theodoro ita amplificatum est, ut triodiis magnae hebdomadis, a Cosma melodo compositis, reliquarum quoque hebdomadum τῆς Τεσσερακαστῆς triodia adiicerent, quod Nicephorus his verbis testatus est: Οἱ λοιποὶ τῶν πατέρων καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων Θεόδωρός τε καὶ Ἰωσὴφ οἱ Στουδῖται κατὰ ζῆλον τοῦ Κοσμᾶ κἀν ταῖς λοιπαῖς ἑβδομάσι τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Τεσσερακοστῆς συνταξάμενοι τῇ αὐτῶν μονῇ τοῦ Στουδίου πρῶτον παραδεδώκασιν ἐπὶ μᾶλλον τὰς ᾠδὰς κατατάξαντες καὶ ῥυθμίσαντες.

Illud autem difficillimum est ad diiudicandum, utri Iosepho singula carmina ecclesiastica adsignanda sint. Atque triodia illa, de quibus modo disputavi, teste Nicephoro Iosephus, Theodori frater, composuit, quem eundem Octoechum modo exposito amplificasse veri simillimum est. Praeterea quinque canones Pentecostarii, cum nomen Ἰωσὴφ Θεσσαλονίκης in fronte inscriptum prae se ferant, Iosepho Studitae potius quam Iosepho Siculo tribuendos esse patet. Sed canonum Sanctorum in Menaea receptorum omnium Iosephum Siculum auctorem esse duxerim; is enim cum maiorem laudem poeticae facultatis meruisset, cognomine ὑμνογράφου ornatus est et Sanctorum laudes cecinisse in Synaxariis perhibetur. Ingenii autem ubertate et arte res multifariam variandi cum facile Cosmam et Ioannem superet, eo potissimum nomine principibus illis melodis inferior est, quod musicae artis parum gnarus modis ab illis inventis suorum hymnorum verba accommodavit.

Κασίαν monacham, quae eadem Κασιανὴ quoque nominari videtur, quatuor priorum odarum canonis magni Sabbati (vide notas p. 196) hirmos composuisse Theodorus Prodromus in commentariis illius canonis his verbis testatur: Ὁ παρὼν κανὼν ποίημα μέν ἐστιν ἄχρι τῆς πέμπτης ᾠδῆς Μάρκου ἐπισκόπου Ἰδροῦντος, ἐκ δὲ ταύτης ἄχρις ἐννάτης τοῦ μεγάλου ποιητοῦ Κοσμᾶ· ἀλλὰ πολὺ πρότερον, ὡς ἐξ ἀγράφου ἔχομεν παραδόσεως, γυνή τις τῶν Εὐπα-

*) Id tamen hac opportunitate oblata moneo in cod. Vindobonensi nunc extremis paginis rescissis octo canones ἤχου πλ. δ′ desiderari.

τριδῶν σοφὴ καὶ παρθένος. Κασία τοὔνομα, τοῦ τε μέλους ἀρχηγὸς ἐχρημάτισε καὶ τὸν κανόνα συνεπεράνατο· οἱ δὲ ὕστερον τὸ μέλος μὲν ἁγιασάμενοι, ἀνάξιον δ' ὅμως κρίναντες γυναικείοις συμμίξαι λόγοις τὰ τοῦ ἥρωος ἐκείνου μουσουργήματα, τὸ μέλος παραδόντες τῷ Μάρκῳ καὶ τοὺς εἱρμοὺς ἐγχειρήσαντες τὴν πλοκὴν τῶν τροπαρίων τούτῳ μόνῳ (scribe μόνων τούτῳ) ἐπέτρεψαν. Ex hac narratiuncula, cui non est cur fidem derogemus, illud simul apparet, Casiam feminam ante aetatem Leontis Sapientis, quo rege Marcus episcopus Hidruntinus vixisse fertur, floruisse hirmosque composuisse. Eidem Casiae plura idiomela in Menaeis tribuuntur, quorum duo in hac anthologia p. 103 sq. edidimus. Ab hac Casia monacham Εἰκασίαν, quae Theophilo rege celebre coenobium condidisse suumque nomen indidisse narratur, differre Chrysanthus Θεωρητ. p. 37 monuit. Sed cum Εἰκασία et ipsa carmina composuisse dicatur et nomina Κασίας et Ἰκασίας in libris commutentur, priusquam de codicum antiquissimorum fide quaesitum sit, rem in medio relinquendam esse censeo.

Κοσμᾶς princeps melodorum graecorum octavo saeculo medio floruit, Ioannis Damasceni aemulus et contubernalis. Etenim a patre Ioannis melodi, cive nobilissimo Damasci, adoptatus una cum Ioanne filio educatus et institutus est. Magistro autem optimo et doctissimo utebantur Cosma maiore, quem ex Sicilia oriundum et ab Arabibus captum pater Ioannis redemerat redemptumque in libertatem vindicaverat. Cognomines hi Cosmae magnas turbas cum aliis tum Gerberto moverunt, qui in libro De cantu et musica sacra II, 9 Cosmam Siculum plurimorum, qui sub Cosmae nomine feruntur, canonum auctorem facit. At cum Cosmas ille maior magister, non melodus audiat, ne tu celeberrimo melodo suas laudes detrahas alienasque magistro tribuas. Illud quoque caveas, ne quod celeberrimi melodi graeci Cosmas et Ioannes ab Siculo magistro instituti esse feruntur, musicam artem ex Sicilia et Italia in orientem apportatam esse iudices. Etenim iam ante hos melodos Constantinopoli et Hierosolymis poesi ecclesiasticae operam navatam esse ipsa nomina Anthimi, Timoclis, Sophronii, Andreae, aliorum luculentissime demonstrant. Literarum igitur artiumque honestarum disciplina egregie instituti Cosmas iuvenis cum Ioanne condiscipulo Damasco relicta sacram urbem Hierosolymorum petierunt et coenobii celeberrimi S. Sabae consortes facti sunt. Huius coenobii in otio postquam literis et sacrae musae diu vacavit, anno septingentesimo quadragesimo tertio episcopus Maiumensis in agro Phoenicio electus est, a qua sede episcopali Maiumensis (Κοσμᾶς ὁ Μαϊουμᾶ), ut ab coenobio S. Sabae Ἱεροσολυμίτου vel Ἁγιοπολίτου cognomen accepit. Vita vero defuncti gratam memoriam ecclesia graeca etiamnunc die XIV mensis Octobris (non Novembris, ut Fabricius falso refert) conservat.

Magnum nomen Cosmas canonibus et triodiis in solemnitates praecipuas heriles compositis meruit. Praeter hos canones, quos ad unum omnes in hanc anthologiam recepimus, Gregorii theologi, quem unum maxime e poetis

et scriptoribus colebat et aemulabatur, canonem (24. Ian.) et nonnulla idiomela confecit modisque musicis instruxit. Diligentiae quoque, qua Gregorii libros perscrutatus est, documentum esse voluit Cυναγωγὴν καὶ ἐξήγηϲιν ὧν ἐμνήϲθη ἱϲτοριῶν ὁ θεῖοϲ Γρηγόριοϲ, nuper a Maio in Spicil. Rom. tomo II in lucem protractam. Eodem autem honore, quem Gregorii carminibus impertivit, mox ipsius canones digni existimati amplis commentariis illustrati sunt, de quibus vide nos supra p. LX disputantes et Fabricium Bibl. gr. IX, 742. Qua vero laude gravitas sententiarum et modorum dulcedo eius in coelum sublata sint, eius rei ex multis testimoniis unum Theodori Prodromi ex cod. Vind. theol. n. 18 fol. 1[b] decerptum hic apponam: Παρατήρει μοι παρ' ὅλον δὴ τὸν παρόντα κανόνα (sc. τῶν Χριϲτουγέννων) τὸ πολυμαθὲϲ τοῦ μελῳδοῦ καὶ μεγαλοφυὲϲ καὶ περὶ τὸ δόγμα εὐϲεβέϲ, καὶ ὅπωϲ ὡϲ ἐξ ἀεινάου πηγῆϲ καὶ ἀθολώτου τῶν θείων λόγων τοῦ τῆϲ θεολογίαϲ ἐπωνύμου καὶ ἀρίϲτου διδαϲκάλου τῆϲ ὀρθοδοξίαϲ Γρηγορίου τοῦ πάνυ τὰ πλείονα τῶν νοημάτων ἀναρρύεται, πρὸϲ δὲ καὶ πάϲηϲ ϲχεδὸν τῆϲ θείαϲ γραφῆϲ ὑφαίνων ἡμῖν μελῳδίαϲ ἱϲτὸν ὄντωϲ θεοπρεποῦϲ ἢ μᾶλλον ᾆϲμα παναρμόνιον πλέκων τῷ ποικίλῳ τῶν ἱϲτοριῶν. Vereor tamen, ut multi tam effusas laudes hodie comprobent: typologiae enim argutiae, quibus cum in ceteris tum in primo canone mysteria crucis, baptismatis, aliarum rerum christianarum vetere Testamento iam significata esse docet, mysticum theologum magis quam divinum poetam decent: frigida vero quam maxime atque ieiuna sunt, quae poeta VIII, 7—10. 30—35 de duplici natura Christi et munere apostolis iniuncto praecipit. Denique doctoris theologiae placita subtiliter explicantis, quam poetae hominum animos commoventis et orationis luminibus delectantis partes agit.

Non celeberrimum melodum, sed cognominem quendam Cosmam monachum auctorem canonis sabbati Lazari (Τριῳδ. p. 327) esse iudico. Cum enim Cosmas Maiumensis, ut qui non hymnographi, sed melodi palmam tulerit, et verba et modos carminum fecerit, illius canonis odae omnes alienis modis accommodatae sunt. Idem valet de canone in honorem Davidis et Iacobi composito (26. Dec.), qui cum vulgo Κοϲμᾶ inscribebatur, Barth. Cutlumusianus in suo codice Ἰωάννου μοναχοῦ inscriptum esse adnotavit. Hunc autem recentiorem Cosmam monachum eundem esse coniicio, quem Montfaucon Palaeogr. graeca p. 75 Κοϲμᾶν μοναχὸν τοῦ Παναρέτου nominat et saeculi decimi quarti scriptorem dicit. Praeterea tertii et, ut videtur, vetustioris Cosmae carmina Pitra Hymnogr. p. 49 in Tropologio bibliothecae Corsinianae se invenisse testatur.

Κωνϲταντίνου Πορφυρογεννήτου regis (913—959) insignia merita de literis antiquis conservandis nemo non novit. Minus pervulgatum est eundem patrem suum Leontem Sapientem aemulatum carmina quoque ecclesiastica, quae Ἐξαποϲτειλάρια ἀναϲτάϲιμα dicuntur, composuisse. Ea quod undecim numero composuit, ideo fecisse videtur, quod Christus undecies suis discipulis post resurrectionem apparuisse dicitur. Quamquam autem

omnibus undecim carminibus totidem versus iidemque numeri sunt, tamen modi eorum ita inter se discrepant, ut alia alius toni indolem referant. Singulis Exaposteilariis theotokia in libris adhaerent, quae quod non ab Constantino rege ipso adiecta esse videntur, ex hac anthologia seclusimus. Cum enim in verbis Ἐξαποστειλαρίων referendis libri fere inter se conspirent, in theotokiis in diversissimas partes ita discedunt, ut alii alias strophas exhibeant. Quare veri simile esse ducimus crescente in dies Mariae cultu, cum his carminibus non aeque atque canonum odis singula theotokia subiuncta esse moleste ferrent, vario modo has lacunas expletas esse.

Λέων ὁ βαcιλεὺc (886—912) Sapientis cognomen meruit, quod literarum artiumque studia promovebat et ipse carmina componere conatus est. Praeter odam deprecatoriam Anacreonticis versibus compositam et a nobis p. 48 sq. editam sex idiomela (12. Sept. 17. Oct. Triod. p. 207, 319, 320 Pent. 187) et undecim carmina matutina (Ἑωθινὰ ἀναcτάcιμα) composuit. Primum carmen Anacreonteum, quod imaginem terrorum extremi iudicii vividis coloribus depingit, elatum quiddam et fervidum spirat; reliqua quamquam humi repunt, tamen ieiunis carminibus imperatorum Constantini Porphyrogennetae et Justiniani, quos collegas in poeticis studiis habuit, longe praestant.

Μάρκοc, primum monachus, tum episcopus Hidruntinus, ab Leonte rege adductus esse narratur, ut Cosmae tetraodio magni sabbati quatuor odas praefigeret, quo plenus ac iustus canon efficeretur; conf. Cedrenum p. 599 D. Hanc provinciam ita administravit, ut Casiae monachae hirmis uteretur, de qua supra iam disseruimus.

Μεθόδιοc magnum nomen in historia ecclesiae graecae meruit, quod a synodo Constantinopolitana anno 842, postquam fractis Iconoclastarum opibus Ioannes grammaticus patriarchatu se abdicavit, patriarcha Constantinopolitanus factus est, unde diem eius supremum (14. Iun.) una cum recordatione atrocium ecclesiae turbarum eius consilio et industria compositarum grata memoria etiamnunc prosequuntur. In Menaeorum libros duo idiomela patriarchae clarissimi recepta sunt, quorum unum in hoc libro p. 99 repetendum curavimus.

Ῥωμανὸc inter vetustiores melodos graecos principem locum obtinuit, postea autem, cum Sabaitarum et Studitarum canones maiore favore excepti essent, paulatim submoveri et in oblivionem venire coepit. Memoriam eius quod graeca ecclesia primo die mensis Octobris conservat, factum est, ut Synaxariis notitiam de eius vita quamvis exilem debeamus. Emesae igitur, in urbe Syriae, natus esse et Anastasio rege Constantinopolin venisse dicitur. Aegre autem ferimus, quod non accuratius definitum est, utrum Anastasium primum, qui 491—518, an Anastasium secundum, qui 713—719 regnavit, nos intellegere oporteat. Neque quidquam ad hanc litem dirimendam ecclesiis Constantinopolitanis ἐν τοῖc Κύρου et Βλαχερνῶν commemoratis lucramur, quandoquidem utraque iam ante Anasta

sium primum condita est. Verum enim vero, si quinto saeculo poesin ecclesiasticam nasci et primos surculos emittere coepisse reputarimus, Romanum magnarum odarum auctorem Anastasio secundo potius quam Anastasio primo floruisse iudicabimus. Sed utram sententiam amplectimur, Romanum Emesanum confundere non licet cum Romano Italo, quem una cum Petro Hadrianus I precibus Caroli Magni adductus Roma in urbem Mediomatricorum (Metz) misisse fertur, ut Germanos arte musica instituerent; conf. K. Bartsch Die lateinischen Sequenzen des Mittelalters S. 2. Romanus igitur Emesanus, quem item atque Ioannem Damascenum ab Maria matre dei ad carmina pangenda in somniis stimulatum esse fabulantur, auctor plus mille contakiorum in Synaxariis esse perhibetur. Itaque iam Nicephori aetate accurata cognitio formae et ambitus carminum Romani plane oblitterata fuit. Namque nostra memoria Pitrae praeclara industria intellectum est, κοντάκια illa parva rudera esse e naufragio carminum Romani servata. In vetusto enim tropologio, quod in duobus codicibus, uno Mosquensi, altero Corsiniano servatum vir clarissimus quasi de inferis resuscitavit, plus viginti carmina eius longissima exstant, quorum singulae strophae excerptae sub nominibus κοντακίου et οἴκου in Menaeorum et Triodii libros receptae sunt. Sic eius psalmi, quem in hoc libro p. 131—138 typis exscribendum curavimus, prima et secunda strophae, quarum priorem, cum aliis atque reliquae strophae numeris composita sit, proodon rectius dixeris, inter sextam et septimam odam canonis in honorem apostolorum compositi (30. Iun.) mediae sub titulis κοντακίου et οἴκου intercalatae sunt. Atque similiter celeberrimum contakion Ἡ παρθένος cήμερον, quod p. 91 vulgavimus, magni psalmi Nativitatis Christi partem fuisse Pitra Hymnogr. p. 47 testatur. Hoc autem ita institutum esse coniicio, ut hymni, quem antiquitus totum cantabant, temporibus mutatis unam tantum vel duas strophas retinerent. Illud tamen vehementer dubito, num omnia contakia Romani ex maioribus carminibus excerpta sint. Certe contakia ipsa collecta exstant in duobus codicibus monasterii insulae Patmi, quos Guérin Déscription de l'île de Patmos his verbis recenset: n. 88 Ῥωμανοῦ τοῦ μελῳδοῦ κοντάκια ἀρχόμενα ἀπὸ τῆς η΄ Ὀκτωβρίου μέχρι τῆς η΄ Αὐγούςτου — n. 217 Ῥωμανοῦ τοῦ μελῳδοῦ κοντάκια εἰς τοὺς ἁγίους. Celeberrimi melodi quod unum tantum psalmum in hac anthologia edidimus, erunt qui querantur et reprehendant. Neque hoc mea aut amicorum culpa factum est. Duo enim amici curam plures psalmos ex codice Corsiniano transcribendi mihique mittendi in se receperant, sed codicem inspiciendi excutiendique copiam frustra quaerebant. quia Pitra, qui totum Tropologion propediem in lucem se emissurum esse pollicebatur, suis manibus eum non dimisit.

Cέργιος, qui Heraclio rege (610—641) gubernacula ecclesiae Constantinopolitanae tractabat, ὕμνου ἀκαθίςτου auctor in codice bibliothecae Marcianae, quo Barth. Cutlumusianus usus est, perhibetur. Hymnus celeberrimus, qui ab eo, quod stantes, non sedentes eum cantabant, ἀκάθιςτος dictus

est, grata memoria praesidium Mariae matris dei prosequitur, quo adiuti Byzantini anno 630 Persas eorumque regem Chaganum, urbem Constantinopolin invadere molientes, muris deiecerunt, deiectosque fuderunt fugaruntque. Hoc auctor Synaxarii testatur, qui, postquam stragem Persarum rettulit, sic pergit: ὅ γε μὴν θεοφιλὴς Κωνσταντίνου λαὸς τῇ θεομήτορι τὴν χάριν ἀφοσιούμενος ὁλονύκτιον τὸν ὕμνον καὶ ἀκάθιστον αὐτῇ ἐμελῴδησαν, ὡς ὑπὲρ αὐτῶν ἀγρυπνησάσῃ καὶ ὑπερφυεῖ δυνάμει διαπραξαμένῃ τὸ κατὰ τῶν ἐχθρῶν τρόπαιον· ἐκ τότε οὖν εἰς μνείαν τοῦ τοσούτου καὶ ὑπερφυοῦς θαύματος ἡ ἐκκλησία τὴν τοιαύτην ἑορτὴν παρέλαβε τῇ μητρὶ ἀνατιθέναι τοῦ θεοῦ τῷ παρόντι καιρῷ, ὅτε καὶ τὸ τρόπαιον τῇ θεομήτορι γέγονεν· ἀκάθιστον δὲ ὠνόμασαν διὰ τὸ τότε οὕτω πρᾶξαι τὸν τῆς πόλεως κλῆρόν τε καὶ λαὸν ἅπαντα. Equidem Sergium hunc hymnum composuisse dixi, quamquam non ignoro Georgium Pisidam vulgo eius auctorem perhiberi. Sed haec opinio Quercii Florentini coniectura eaque futilissima nititur, qui in Appendice Corp. hist. byzant. Georgii limatum carmen de bello Avarico edidit, eiusque versus 502 sqq.

ᾄσωμεν οὖν σοι ὕμνον οὐκ ἐν τυμπάνοις
ἄρρυθμα βομβήσαντες, ἀλλ᾽ ἐξ ὀργάνων
τῶν ἔνδον ἡμῖν μυστικῶς ἡρμοσμένων

ad hunc ὕμνον ἀκάθιστον referendos esse opinatus est. At nemo non videt incertissimam hanc coniecturam esse, qua fides codicis non modo everti, sed ne sollicitari quidem possit.

Cognominem Sergio patriarchae esse iudico auctorem complurium idiomelon (vide indicem secundum), qui quod Ἁγιοπολίτης i. e. Hierosolymitanus vocatur, hoc ipso cognomine a patriarcha Constantinopolitano distingui videtur.

Σωφρόνιος, quem anno 629 Hierosolymorum patriarcham factum esse Cedreni p. 420 B testimonio constat, cum aliis rebus tum poeticis studiis praeclare de ecclesia graeca meritus est. Neque enim solum carminibus Anacreonteis, quae supra p. XXVII iam commemoravi, laudes Christi, apostolorum, martyrum cecinit, sed etiam idiomela, quae in solemnitatibus ecclesiae canerentur, composuit modisque musicis instruxit. Horum duo in Menaea (24. Dec. 6. Jan.), tertium in Horologium p. 134 receptum est. Praeterea in cod. Vind. theol. n. 136 fol. 223 σύνταξιν τῶν Ὡρῶν τῆς μεγάλης παρασκευῆς, quam vulgo Cyrillo tribuunt, a Sophronio archiepiscopo Hierosolymitano factum esse adnotatum est. Nuper vero Ang. Maius in Spicilegii Romani tomo quarto canonum quoque et triodiorum Sophronii magnum numerum ex codice Vaticano edidit. Sed virum clarissimum turpiter lapsum esse et omnia ista carmina non a Sophronio patriarcha, sed ab Iosepho hymnographo composita esse Paranicas meus acutissima et doctissima commentatione evicit, quae cum in commentariis Academiae bavaricae a. 1870 edita esset, etiam Paranicae libello 'Beiträge zur byzantinischen Literatur' inserta legitur.

Φώτιος patriarcha Constantinopolitanus († 891), cuius doctrinae copias omnes novimus et admiramur, poeticae quoque arti, quod minus pervulga-

tum esse video, operam impendit. In lucem autem edita sunt duo carmina Anacreontea rhythmica, primum a Maio Spic. Rom. t. IX vulgata, et duo idiomela in honorem Methodii patriarchae composita et tam in Menaea quam in hanc anthologiam p. 99 recepta.

LIBER SECUNDUS.

DE GENERIBUS CARMINUM ECCLESIASTICORUM.

Saepe iam in primo libro hirmi, troparii, contakii, aliis nominibus usus sum, quorum significatio vereor ne multos, qui literis byzantinis impensam operam non impenderint, fugiat atque lateat. Horum usui ut consulam, hoc altero libro varia carminum ecclesiasticorum genera eorumque nomina explicare mihi visum est, rem difficilem et obscuram, quoniam multorum nominum genuina significatio adeo rebus mutatis obscurata est, ut in origine eorum expedienda plerique caecutiant aut hariolentur. Licet enim ritus ecclesiae graecae minores vices quam latinae subierint, tamen nonnihil labis ex longa annorum serie traxerunt. Accedit quod primis medii aevi saeculis in carminibus eorumque partibus denominandis mysticas quasdam rationes secuti esse videntur, quas nobis, a nugis istis quam maxime abhorrentibus, enucleare vix contingat. Viam autem in hac parte illustranda mihi muniverant Arcudius in libris VII de concordia ecclesiae occidentalis et orientalis, Paris. 1626, Leo Allatius in commentatione de libris ecclesiasticis Graecorum, Paris. 1646, Goar in Euchologio sive Rituali Graecorum, Venet. 1730, Du Cange in Glossario ad scriptores mediae et infimae Graecitatis, Lugd. 1688; Philoxeni quoque Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, cuius primum fasciculum vidi, ut non sine fructu, ita cum summa cautione consului. Ipse vero quaestiones gravissimas de canone eiusque partibus peculiari dissertatione (ex Commentariis Academiae bavaricae a. 1870 t. II separatim edita in meo libello Beiträge zur kirchlichen Literatur der Byzantiner) adhibitis Zonarae commentariis de canonibus anastasimis Octoechi illustravi, ad quem librum delego, si quis accuratius rem cognoscere et examinare velit.

Priusquam autem ad nomina carminum explicanda me accingam, de officiis divinis ecclesiae graecae, quibus carmina intexebantur, pauca mihi praemonenda sunt. Constitutionibus igitur apostolicis, quas quarto saeculo conscriptas esse constat, christiani sexies in quoque die preces fundere iubentur: tempore matutino, hora tertia, hora sexta, hora nona, vesperi, gallicinio (vide Const. ap. VIII, 33: εὐχὰς ἐπιτελεῖτε ὄρθρου καὶ τρίτῃ ὥρᾳ καὶ ἕκτῃ καὶ ἐννάτῃ καὶ ἑσπέρᾳ καὶ ἀλεκτοροφωνίᾳ), quarum precum institutio paulo post ita amplificata et mutata est, ut vesperi ἀπόδειπνον adiiceretur et preces gallicinii ampliatae sub nomine τοῦ μεσονυκτικοῦ primo loco pone-

rentur. Sed cum omnibus his temporibus in ecclesiis congregari nimis molestum esset, iisdem Constitutionibus provisum est, ut duae preces praecipuae, vespertinae et matutinae, in ecclesiis maiore cum cura et studio fierent (vide II, 36: τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας μὴ ἀπολείπου, ὀρθρίζων εἰς αὐτὴν πρὸ παντὸς ἔργου, καὶ πάλιν ἑσπέρας ἀπάντα, εὐχαριστῶν τῷ θεῷ ὑπὲρ ὧν σοι τὴν ζωὴν κεχάρισται; conf. II, 59). Vespertinis vero matutina officia splendore atque dignitate eminebant, praesertim postquam precibus psalmisque matutinis sacrificium divinum (λειτουργία) additum et Chrysostomi Basiliique praeceptis ordinatum est. His cum officiis, matutinis et vespertinis, in graeca et latina ecclesia usque ad nostram memoriam conservatis, omnis christianae poesis et initia et incrementa arctissime cohaerent. Etenim iam antiquissimis temporibus cum precibus et lectione sacrae scripturae cantum psalmorum coniunctum fuisse Constitutionum apost. (II 59) testimonio constat: ἑκάστης ἡμέρας συναθροίζεσθε ὄρθρου καὶ ἑσπέρας ψάλλοντες καὶ προσευχόμενοι ἐν τοῖς κυριακοῖς, ὄρθρου μὲν λέγοντες ψαλμὸν τὸν ξβ΄, ἑσπέρας δὲ τὸν ρμ΄, quo cum loco conferas II, 57: ἀνὰ δύο λεγομένων ἀναγνωσμάτων ἕτερός τις τοῦ Δαβὶδ ψαλλέτω ὕμνους καὶ ὁ λαὸς τὰ ἀκροστίχια ὑποψαλλέτω. Psalmorum autem a temporibus, quibus recitabantur, alterum ὀρθρινὸν, alterum ἐπιλύχνιον vocabant; conf. Const. ap. VIII, 34, 37. Postea autem amplificato divini cultus splendore et studio versus faciendi excitato alios psalmos addere et psalmis canticisque sacris novicia troparia intexere coeperunt. Quomodo vero officia matutina et vespertina paulatim aucta et constituta sint exponere neque huius loci neque mei muneris est; unum hoc moneo, sexto iam saeculo, id quod ex celeberrimo illo trium abbatum colloquio (vide p. XXX) colligitur, officia illa fere eodem modo, quo nostra memoria, ordinata et disposita fuisse.

Atque nunc quidem matutina officia (ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου), ut praecipuas eorum partes recenseam, ab hexapsalmo sive psalmis 3, 37, 62, 87, 102, 142 legendis initium faciunt, quorum psalmorum sexagesimus secundus, iam antiquissimis temporibus mane recitari solitus, ὀρθρινὸς cognominatus est. Post hexapsalmi lectionem variis precibus et cantu troparii Θεὸς κύριος interiectis versus aliquot psalmorum alternis vicibus recitant, quam recitandi rationem στιχολογίας dicunt. Atque antiquitus versus omnium psalmorum, in tres partes (στάσεις) divisorum, recitari solitos esse colloquio trium abbatum docemur; nunc paucos tantum versus recitant, sed tripertita divisione servata post unam quamque στιχολογίαν troparium intercinunt. Deinceps versibus gradualibus (ἀναβαθμοί) cantatis et evangelio lecto eam officii partem peragere incipiunt, quae plurimum valuit ad poesin ecclesiasticam promovendam. Cum enim antiquitus ipsa novem cantica sacra in hac parte cantassent, inde ab octavo saeculo veteribus canticis parem numerum noviciarum odarum, quas canonis nomine comprehendunt, subiungere coeperunt. Canone peracto et pusillis tropariis, quae Φωταγωγικὰ et Ἐξαποστειλάρια dicunt, adiectis iterum ad psalmorum recitationem reversi psalmos 148, 149, 150, quos a verbo αἰνεῖτε saepius repetito αἴνους nuncupant, ita recitant, ut quatuor

plurave troparia intertexant. Denique tropario, quod Ἑωθινὸν appellant, et magna doxologia cantatis finem faciunt matutinorum officiorum (ὄρθρου) et λειτουργίαν sive missam subiungunt. Huius autem partes enarrare eo magis supersedere possum, quo minorem locum verba a Chrysostomo et Basilio Magno instituta et usque ad hunc diem religiosissime servata carminibus novis interserendis dederunt.

Vespertini autem officii (ἀκολουθίας τοῦ ἑσπερινοῦ ἢ ἐπιλυχνικοῦ) breviores duae partes sunt. Atque in priore parte postquam anagnosta psalmum paroemiarum sive centesimum tertium legit, psalmum CXI Κύριε ἐκέκραξα, qui in Const. apost. VIII, 34 (conf. II, 59) ψαλμὸς ἐπιλύχνιος audit, modulata voce canunt. Huius psalmi ultimis versibus iam sexto saeculo novicia troparia intertexere coeperunt, quae cum versibus (στίχοι) adhaererent, versiculos (στιχηρὰ) appellabant; et tum quidem temporis psalmis vetustissimum hymnum Φῶς ἱλαρὸν et preces Καταξίωσον subiungentes finem officii vespertini faciebant. Postea autem institutum est, ut post illas preces plures versus legerentur singulisque versibus subiuncta τροπάρια ἀπόστιχα canerentur, denique sub finem officii verba Symeonis senis Νῦν ἀπολύεις uno alterove tropario adiecto recitarentur.

Haec potissima officia ecclesiae graecae sunt, quae melodis byzantinis largam copiam troparia et longiora carmina componendi fecerunt. Neque tamen omni cantus carminumque decore reliqua officia carebant, ut baptismatis, communionis (μεταλήψεως), horarum, exequiarum (ἀκολουθίας τοῦ ἐξοδιαστικοῦ), alia. Sic Sophronius Hierosolymitanus egregia quaedam troparia horarum officiis inseruit, Anastasius praeclarum cantum exequiarum composuit, communionis et funerum canones alii fecerunt.

Amplissimus vero campus poesi christianae singulis hebdomadis diebus memoriae praecipuarum partium vitae Christi consecratis et solemnitatibus herilibus et Sanctorum institutis aperiebatur. Atque Constitutionibus apostolicis VIII, 32 iam praeceptum est, ut sabbato quoque dei omnium rerum creatoris, dominica resurrectionis Christi memoria celebraretur: ἐργαζέσθωσαν οἱ δοῦλοι πέντε ἡμέρας, σάββατον δὲ καὶ κυριακὴν σχολαζέτωσαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς εὐσεβείας· τὸ μὲν γὰρ σάββατον εἴπομεν δημιουργίας λόγον ἔχειν, τὴν δὲ κυριακὴν ἀναστάσεως. Praeterea iisdem temporibus totam magnam hebdomadem, qua Christus capitis damnatus cruci affixus est, diem paschalem, quo de inferis resurrexit, pentecosten, qua apostolis discipulisque sanctum spiritum demisit, nec non natalicia (γενεθλίων ἑορτήν), assumptionem (ἀνάληψιν), baptisma (θεοφανείων ἑορτήν) Christi pie recolebant. Quid? quod apostolorum quoque et Stephani protomartyris dies celebrare christiani apostolicis illis constitutionibus iubentur? Insequentibus vero saeculis Mariae quoque et martyrum sanctorumque, qui pro fide christiana atrocissimos cruciatus sustinuerant aut sancta morum integritate eminuerant, laudes grata memoria prosequebantur, unde solemnitatum ecclesiae numerus adeo succrevit, ut nullus fere dies suo patrono careret, multi plu-

rium Sanctorum memoriam conservarent. Melodi autem christiani in eo elaboraverunt, ut sua cuique diei festo troparia et canones suppeterent. Atque primum quidem diei dominicae et praecipuarum solemnitatum herilium officia instituerunt, postea autem ad profestos dies hebdomadis et minores solemnitates annuas delapsi paene innumerabilia carmina ecclesiastica procuderunt, laudabili illi quidem studio, eo tamen nomine reprehendendi, quod prolixos canones quam brevia troparia facere malebant, quo fieri non potuit, quin easdem res iterum iterumque recoquerent verborumque inanem strepitum sectarentur.

Divinorum officiorum ecclesiae graecae partibus succincta oratione enarratis viam mihi patefeci ad singula carminum genera illustranda. Quoniam autem initia et incrementa poesis ecclesiasticae iam priore libro adumbravimus, rem ita pertractabimus, ut alphabeticum ordinem in nominibus explicandis sequar.

Ἀκολουθία cum a verbo τοῦ ἀκολουθεῖν descendat, proprie consequentiam quandam significat, quae addito casu genetivo vel nomine adiectivo accuratius definienda erat. Vulgo systema quoddam precum et carminum certo quodam ordine sese excipientium intellegebant, quo sensu ἀπηρτισμένη ἱερουργίας ἀκολουθία a Sophronio in Comm. liturg. c. 1 et ἀκολουθία ᾀσματικὴ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου in Triodio p. 170 dicta est. Paulatim autem genetivo omisso ipsi vocabulo ἀκολουθίας eandem vim ita assignabant, ut ἀκολουθίαν τοῦ ὄρθρου, ἀκολουθίαν ἑσπερινὴν, ἀκολουθίαν τῶν ὡρῶν et similia dicerent. Graecum vocabulum Latini medio aevo sequentiam interpretabantur, sed significationem, ut in peregrinis verbis usu venit, paulo detorquebant. Illi enim sequentias primum melismata intellegebant, quibus in missa post graduale extremam syllabam iubili alleluia protrahebant, deinde carmina, quae modulationis illius flexibus aptata erant; conf. F. Wolf Ueber die Lais Sequenzen und Leiche S. 30, K. Bartsch Die lateinischen Sequenzen des Mittelalters S. 1 ff. Cum igitur de fonte graeco latinum vocabulum procul dubio descenderit, Durandus in Rationali IV, 22 aliique errarunt, qui originem latinam scrutati sequentiam inde dictam esse opinabantur, quod iubili pneuma graduale et epistolam sequeretur.

Ἀναβαθμοὶ tria antiphona, ex binis psalmorum versibus et singulis tropariis constantia, dicuntur, quae in officiis matutinis (ἀκολουθίᾳ τοῦ ὄρθρου) recitationem psalmorum sequuntur. Nomen ἀναβαθμῶν illa antiphona sortita sunt, quod versus ex psalmis 119—133 sumpti sunt, qui psalmi in versione Alexandrina ᾠδαὶ τῶν ἀναβαθμῶν audiunt, quem quidem titulum inde obtinuerunt, quod apud Iudaeos in quindecim scalis, quae de mulierum in virorum vestibulum traducebant, cantati esse feruntur. Tria autem antiphona coniungebantur, ut similiter atque exclamatio ἅγιος ter repetita et tripertita stichologia officii matutini imaginem dei trinitatis referrent. In Octoecho cum octo ἀναβαθμοὶ octo tonorum (ἤχων) exstent, unius toni exexemplum in hac anthologia p. 53 sq. proponere satis habuimus. Latinum

graduale, quod huic graeco vocabulo respondet, et ipsum antiphoniam ex psalmorum versibus interiectisque tropis constantem significat, duplici tamen nomine a graeco differt, primum quod missae, non matutini officii partem efficit, deinde quod a scalis altaris, in quibus cantatur, dictum esse perhibetur; conf. F. Wolf Ueber die Lais S. 283 A. 108.

Ἀντίφωνον, quod, cum nomen adiectivum sit, plene ἀντίφωνον μέλος dicitur, cantum versuum cum aliorum canticorum tum psalmorum significat ita inter duos choros distributum, ut alter alteri invicem respondeat. Morem autem cantum inter duos choros distribuendi antiquissimum iam apud veteres Graecos pervulgatum fuisse ipsa nomina στροφὴ et ἀντιστροφή, ἐπίρρημα et ἀντεπίρρημα dilucide ostendunt. Therapeutas quoque in Aegypto similiter cantum instituisse Philo De vita contempl. p. 102 ed. Paris. a 1640 memoriae tradidit: δύο γίνονται τὸ πρῶτον χοροί, ὁ μὲν ἀνδρῶν, ὁ δὲ γυναικῶν· εἶτα ᾄδουσι πεποιημένους εἰς τὸν θεὸν ὕμνους πολλοῖς μέτροις καὶ μέλεσι, τῇ μὲν συνηχοῦντες, τῇ δὲ ἀντιφώνων ὕμνοις καὶ ἁρμονίαις ἐπιχειρονομοῦντες καὶ ἐπορχούμενοι καὶ ἐπιθειάζοντες. Christianis vero huius cantus generis probandi et recipiendi auctores Flavianum et Diodorum Antiochenses fuisse Theodoretus hist. eccl. II, 24 his verbis testatur: οὗτοι πρῶτοι διχῇ διελόντες τοὺς τῶν ψαλλόντων χοροὺς ἐκ παραδοχῆς ᾄδειν τὴν Δαϋιδικὴν ἐδίδαξαν μελῳδίαν· καὶ τοῦτο ἐν Ἀντιοχίᾳ πρῶτον ἀρξάμενον παντόσε διέδραμε καὶ κατέλαβε τῆς οἰκουμένης τέρματα· a quo testimonio Georgius apud Photium bibl. c. 96 p. 81 ed. Bekk. paululum discedit, qui in eadem urbe Antiochia, sed ab Ignatio Theophoro, quem imperatore Traiano vixisse ferunt, antiphonorum cantum primum institutum esse refert. Tantopere autem psalmorum hic cantus placuit, ut ab Antiochia primum per omnes ecclesias graecas et postea S. Ambrosii ope et consilio per latinas quoque dissemminaretur. Medio vero aevo institutum est, ut non solum psalmorum versus, sed etiam novicia carmina, προσόμοια, στιχηρά, κανόνες, omne denique odarum genus a duobus choris per vices cantarentur, quem morem ecclesia graeca, utpote quae veterum institutorum multo quam latina tenacior fuerit, usque ad nostram memoriam tuetur atque observat. Cum igitur omnia carmina graeca antiphonice canantur, tamen proprie ἀντίφωνα dicuntur tria illa cantica, quae in liturgia minorem introitum (μικρὰν εἴσοδον) et epistolam praecedunt. Ea ex quaternis psalmorum versibus (στίχοις) et ephymnio post unumquemque versum interserendo constant. Psalmis autem ephymnia, quae Christi novaeque gratiae praeconia continent, subiunguntur, ut veteris et novi Testamenti conexus et vicissitudo significetur; qua de re Symeon Thessalonicensis 'De templo' haec praecipit: ψαλμικὰ μὲν προλέγοντες, συνάπτοντες δὲ καὶ ἐκ τῆς χάριτος (i. e. τῆς νέας χάριτος) τοὺς ὕμνους, διὰ μὲν τῶν ψαλμῶν προκηρυχθεῖσαν καὶ τοῖς πάλαι, οἷς καταγγέλλουσι, τὴν τοῦ θεοῦ σάρκωσιν καὶ διὰ τῶν ἐφυμνίων αὐτὴν παριστῶσι τὴν χάριν τετελεσμένην καὶ τὸν τοῦ θεοῦ υἱὸν σαρκωθέντα τε καὶ πάντα ὑπὲρ ἡμῶν ἐνεργήσαντα.

Haec igitur antiphona partem λειτουργίας sive missae efficiunt, neque

tamen eadem omnibus in diebus in usu sunt. Diebus enim dominicis psalmi CII et CV et μακαριcμοὶ cantantur, diebus profestis ea, quae p. 51 sq. edidimus antiphona, denique praecipuis solemnitatibus peculiaria quaedam antiphona, quorum unum exemplum p. 53 proposuimus. Priora antiphona longe vetustissima, quae iam Sophronius Hierosolymitanus in Comment. liturg. c. 12 commemorat et enarrat, quominus ad Chrysostomum auctorem tota referamus, alterius antiphoni ephymnium Ὁ μονογενὴc, quod imperatorem Iustinianum composuisse supra p. XXXII demonstravimus, prohibet. Cum autem antiphonis iam antiquissimis temporibus locus in λειτουργίᾳ sive missa concessus esset, non mirum est, quod Latini, qui etiamtum mutuo commercio cum Graecis coniuncti erant, antiphonorum cantum a graeca ecclesia mutuati sunt. Quid? quod similes quoque mutationum vices antiphona in utraque ecclesia subierunt? Cum enim Caelestinus papa in introitu missae, ut psalmi alternatim recitarentur, praecepisset, postea Gregorius papa, ne prolixa psalmorum recitatio taedium hominibus moveret, antiphonas ad introitum missae composuit, quo factum est, ut primus versus eius psalmi ad introitum cantaretur, qui olim totus recitari solitus erat; conf. Goar Euchologium p. 107ᵃ.

Ἀπολυτίκιον breve troparium intellegitur, quod sub finem officii vespertini (τῶν ἑcπερινῶν) cantatur. Talia apolytikia octo, secundum octo tonos (ἤχουc) ordinata, in Octoecho leguntur; praeterea in Menaeis et Triodio peculiaria praecipuarum solemnitatum ecclesiae apolytikia exstant, quorum delectum in hac anthologia p. 86 sqq. proposuimus. Nomen autem haec troparia non tam ἀπὸ ἀπολύcεωc sive ab dimissione officii, ut Goar Euchol. p. 25 opinatur, originem duxisse videntur, quam a verbis Symeonis senis, quae, dum Christum infantem bracchiis tenet, laetabundus loquitur apud Lucam II, 29—32: Νῦν ἀπολύειc τὸν δοῦλόν cου κ. τ. λ. Ipsa haec verba evangelii usque ad sextum saeculum sub finem vespertini officii recitata esse narratiuncula de colloquio trium abbatum supra p. XXX edita docemur. Postea autem illis Symeonis verbis troparium, quod ad diei, quo cantabatur, proprietatem relatum erat, adiectum et eodem nomine ἀπολυτίκιον nuncupatum est.

Ἀπόcτιχα carmina alterius partis officii vespertini dicuntur; hanc enim alteram partem nomine cτίχου a priore parte, quam Κύριε ἐκέκραξα appellant, vulgo distinguunt, quoniam prior pars a centesimo quadragesimo psalmo Κύριε ἐκέκραξα initium capit, in altera autem parte non pleni psalmi, sed singuli tantum versus (cτίχοι) recitantur. Ἀπόcτιχα carmina ipsa ex tribus, si minima, ex quinque, si maxima, tropariis constant, quibus omnibus singuli psalmorum versus coniuncti sunt. Ut exemplo rem illustrem, carmini archangelorum Michaelis et Gabrielis, quod p. 64 edidimus, in Menaeis titulus praefixus est: Εἰc τὸν cτίχον cτιχηρὰ προcόμοια; atque priori troparío versus Ὁ ποιῶν τοὺc ἀγγέλουc αὐτοῦ, alteri Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, tertio Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι subiicitur.

Αὐτόμελον troparium appellatur, quod suos propriosque modos habet,

nec alius carminis modulatione utitur. Vulgo hoc nomine ea troparia insigniuntur, quorum ad exemplar στιχηρὰ προσόμοια composita sunt. Sic troparium antiquissimum Ἔδωκας σημείωσιν τοῖς φοβουμένοις σε, κύριε p. 68 automelon audit, quod quae sequuntur στιχηρὰ προσόμοια omnia iisdem et numeris rhythmicis et modis musicis utuntur.

Εἱρμὸν sive hirmum Zonaras in Commentariis canonum Ioannis (Beiträge S. 2) sic interpretatur: Ὁ μὲν οὖν εἱρμὸς ἁρμονία τίς ἐστι μέλους ἐν συνδέσει φωνῆς ἐνάρθρου τε καὶ σημαντικοῦ ὡρισμένῳ τινὶ μέτρῳ καὶ ποσῷ μεγέθους περιγραφομένη· ἥτις ἁρμονία προωρισμένη τε καὶ προεγνωσμένη προυπόκειται, πρὸς ἣν τὰ λεγόμενα τροπάρια ἀναφέρεται· οἱονεὶ γὰρ ἀρχὴ τῶν τροπαρίων ἐστὶ καὶ κανόνων, ἐπεὶ τὰ τροπάρια διὰ τοῦ εἱρμοῦ κανονίζεται καὶ ῥυθμίζεται, πρὸς αὐτὸν ὡς προϋπόδειγμα συντιθέμενα καὶ ἁρμοζόμενά τε καὶ μελῳδούμενα. Simillimam igitur vim atque significationem cum hoc vocabulum atque illud, de quo modo diximus, habeant, ita tamen inter se differunt, ut εἱρμὸς ad odas canonis, αὐτόμελον ad στιχηρὰ προσόμοια referatur. Sic Ioannis primi canonis iambici primae odae prima stropha Ἔσωσε λαόν p. 205 hirmus, secunda Ἤνεγκε γαστὴρ et tertia Ἔδειξεν ἀστὴρ troparia audiunt. Difficilius est ad dicendum, quae vocabuli originatio et primaria significatio fuerit. Atque similitudine latini vocabuli 'tractus', quo medio aevo iubili alleluia protractam modulationem significabant (conf. F. Wolf Die Lais S. 97), facile aliquis induci possit, ut graecum vocabulum et ipsum ab vocis flexibus in infinitum protractis simili modo impositum esse arbitretur, quo Aristoteles in Rhet. III, 9 εἰρομένην λέξιν, quae clausulam non habeat definivit et λέξει κατεστραμμένῃ contrariam ponit. Sed cum hirmi canonum antiquissimi adeo non protracti sint, ut singulas syllabas singulis vocis flexibus reddere soleant, equidem potius de sonis in unam periodum, tamquam in catenam coniunctis, cogitaverim. Atque haec etymologia vetere usu vocabuli ῥαψῳδοῦ fulcitur, quem scholiasta Pindari Nem. II, 2 scite his verbis exponit: τοὺς ῥαψῳδοὺς οἱ μὲν ῥαβδῳδοὺς ἐτυμολογοῦσι διὰ τὸ μετὰ ῥάβδου δηλονότι τὰ Ὁμήρου ἔπη διεξιέναι . . . οἱ δέ φασιν, ὁπότε ῥαψῳδοῖεν, εἱρμῷ τινὶ καὶ ῥαφῇ παραπλήσιον ποιεῖν εἰς ἓν αὐτὴν ἄγοντας. Utram autem explicationem probaveris, hoc certum est vocem εἱρμοῦ antiquitus cantus modulationem significasse et postea ad carmina modulationi illi accommodata significanda translatam esse. Plura autem nosse si cuius intererit, adeat libellum meum Beiträge zur kirchlichen Literatur der Byzantiner S. 12 ff.

Ἐξαποστειλάριον troparium intellegitur, quod in matutinis officiis inter canonem et αἴνους sive psalmos 148—150 cantari solet. Nobilissima sunt undecim ἐξαποστειλάρια ἀναστάσιμα a Constantino Porphyrogenneta composita et in extrema Octoecho et Paracletice collocata; praeter haec praecipuarum solemnitatum propria ἐξαποστειλάρια in Menaeis exstant. Nominis origo obscura est; Nicephorus quidem eam inde repetendam esse censuit, quod haec carmina antiquissimo tropario 'Ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου, Χριστὲ ὁ θεὸς, καὶ φώτισον τὴν καρδίαν μου, προστασίαις τῶν ἀσωμάτων, καὶ σῶσόν με' suc-

cessisse viderentur. Sed cum incerta haec coniectura sit, et numerus undenarius carminum Constantini cum Christo undecies post resurrectionem suis apostolis et discipulis comparente cohaereat, equidem ab apostolis potius in omnes terras a domino nostro, postquam de inferis resurrexit, dimissis, ἀπὸ τοῦ ἐξαποστέλλεσθαι, carmina denominata esse duxerim. Neque tamen silentio praetermitto, hanc originationem ut Constantini carminum primis versibus (vide p. 110) commendari, ita reliquis exaposteilariis, in quibus de apostolis dimissis altum silentium est, si minus refutari, at tamen labefactari. Sed multo etiam minus aliae etymologiae mihi probantur, quas Goar in Euchologio p. 57 proposuit.

Ἑωθινὰ sive τροπάρια sive μέλη in officiis matutinis, id quod ipsum nomen declarat, post psalmos 148—150, qui αἶνοι sive laudes audiunt, cantantur. Celeberrima sunt octo ἑωθινὰ ἀναστάσιμα et ipsa a rege poeta, Leonte Sapiente, composita.

Θεοτοκίον, quod, cum θεοτόκιον dicere debeant, falso accentu vulgo θεοτοκίον dicunt, a nomine θεοτόκος derivatum troparium in honorem Mariae matris dei compositum significat. Mariae cultu inde ab octavo saeculo in dies magis aucto, innumera θεοτοκία fungorum instar orta sunt, quae, cum reliquae sui carminis parti magis adsui quam coniungi soleant et eiusdem non solum rerum, sed etiam verborum tenuitatis gyros usque ad taedium varient, inficetissimam partem literarum byzantinarum dicere non dubito. Atque primum quidem ab Ioanne Damasceno institutum est, ut in canonibus trinorum cuiusque odae tropariorum ultimum Mariae laudes contineat; Georgius vero (vide Triod. p. 171 et 9 Dec.) Malaxus (vide 4. Iun.) Philotheus (vide 26. Oct.) adeo haec theotokia primariam canonis partem esse voluerunt, ut eorum literis initialibus acrostichidem canonis efficerent. Neque solum canonis odis, sed etiam aliis carminibus theotokia intexuerunt, et si quae carmina iis carere animadverterant, inepta interpolatione supposuerunt; inepta dico interpolatione, quoniam pleraque theotokia, ut in Leontis odario p. 49, ipsis acrostichidis indiciis spuria atque suppositicia coarguuntur. Pauca tantum antiqua et bona θεοτοκία αὐτόμελα feruntur, ut Τῶν οὐρανίων ταγμάτων p. 64 et Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματος p. 81; hoc postremum troparium σταυροθεοτοκίον audit, quod Mariam sub cruce filii stantem inducit.

Ἰδιόμελον carmen dicitur, quod non alienis modis utitur, sed suos et proprios modos habet. Hoc nomine cum ab automelo non differat, id discriminis inter duo vocabula intercedit, quod αὐτόμελον troparium est, cuius modis alia utuntur, ἰδιόμελον ut alienis modis non utitur, ita ne aliis quidem exemplum et protypum fuit. Praeterea pleraque idiomela ex pluribus strophis constant, quae cum omnes inter se dissimiles nec raro diversorum tonorum modis instructi sint, summam difficultatem dividentibus versus et cola parant. Omnia vero idiomela cum versibus (στίχοις) ita coniuncta cantantur, ut singulis versibus singulae strophae subiiciantur; hoc autem non ratione institutum, sed consuetudine factum usuque comprobatum esse videtur, quod

inaequalibus potius quam similibus strophis post versus psalmorum 148—150 et exclamationes Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι et Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων uti consueverunt.

Κάθισμα. Hoc verbum inprimis animo meo obversabatur, cum carminum ecclesiasticorum nomina rebus mutatis obscurata esse dixi. Namque ab etymologia vocabuli, quod a verbo sedendi (τοῦ καθίζεσθαι) derivatum esse patet, profecti nihil ad eius vim cognoscendam lucramur. Καθίσματα enim vulgo troparia intelleguntur et quae post tertiam aut post tertiam et sextam quamque odam canonum intertexuntur, et quae in matutinis officiis psalmorum tripertitam recitationem (στιχολογίας α΄ β΄ γ΄) claudunt, et quae in officio sabbati magnae hebdomadis post tres stationes encomiorum (Triod. p. 408) cantantur. Sic cathismata Τὸν τάφον σου σωτήρ (vide p. 54) post primam stichologiam diebus dominicis, Ἡ μνήμη σου ἔνδοξε (v. p. 58) post primam et Τὸν συμπαθέστατον (v. p. 57) post tertiam stichologiam die festo S. Demetrii, Σινδόνι καθαρᾷ καὶ ἀρώμασι θείοις (v. p. 55) post encomia magni sabbati cantantur. Sin autem cur illa carmina sessoria (καθίσματα) dicta sint quaesiveris, nomen ὕμνου ἀκαθίστου et στάσεις τῶν ψαλμῶν in rectam viam te deducent. Ut enim ὕμνον ἀκάθιστον inde denominatum esse novimus, quod stantes eum recitabant (vide p. LIII), sic κάθισματα illa troparia ideo dicta esse veri simile est, quod antiquitus sedentes ea cantabant. Hoc vero inprimis ex colloquio trium abbatum in monte Sina instituto (v. p. XXX) apparet, quod colloquium saepe numero iam ad obscuras rituum graecorum partes aperiendas adhibuimus. Tum enim temporis in nocturnis officiis psalmos in tres partes divisos*) ita recitabant, ut post unamquamque partem, quam στάσιν dicebant, alii epistolam legerent, alii τροπάριον ἀναπαύσιμον intercinerent. Quid inde consectaneum est? Nimirum homines, dum psalmos recitarent, stetisse, dum troparia canerent, sedentes requievisse, et troparia ipsa ab sedendo καθίσματα nominata esse. Haec autem vocabuli origo prorsus iam obscurata et obliterata est, siquidem nunc contrario modo institutum est, ut dum stichologias recitant, sedeant, dum canere incipiunt, e sedilibus exsurgant. Quae cum ita sint, in psalterio quoque psalmi Davidis non iam in tres στάσεις, sed in viginti καθίσματα vulgo dividuntur, qua de re conf. Leo Allatium de libris eccles. Graecae p. 55.

Κανών. De Scylla in Charybdim incidimus: a nomine enim obscurato ad nomen spissa caligine circumfusum devenimus. Atque primum omnium,

---

*) Hic mos psalmos dividendi iam in concilio Laodicensi commendatur canone XXXVII: περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπισυνάπτειν ἐν ταῖς συνάξεσι τοὺς ψαλμούς, ἀλλὰ διὰ μέσου καθ᾽ ἕκαστον ψαλμὸν γίνεσθαι ἀνάγνωσιν, quod praeceptum sic commentantur: τῶν ψαλμῶν ἀναγινωσκομένων λαοῦ ἀποκάμνοντος κἀντεῦθεν ἀκηδιῶντος ἀπὸ τοῦ κόπου καὶ ἐξερχομένου τῆς ἐκκλησίας, ὥρισαν οἱ πατέρες μὴ συναπτῶς ἐν ταῖς συνάξεσιν ἐκφωνεῖσθαι τοὺς ψαλμούς, ἀλλὰ διὰ μέσου γίνεσθαι καὶ ἀναγνώσεις ἐπὶ τῷ ἀναπαύεσθαι τὸν λαὸν πρὸς μικρὸν καὶ πάλιν ψάλλειν.

ut de vi atque significatione vocabuli disseram, canonem amplum canticum novem vel octo odas complectens intellegunt, quae novem odae non tam sententiis in unum orbem coeuntibus quam tono (ἤχῳ) omnium communi coniunguntur atque copulantur. Cuius enim toni primae odae modulatio est, eiusdem omnium reliquarum sunt, unde usu venit, ut fronti canonis toni notatio praefigatur. Praeterea haud raro cum aliorum poetarum, tum Cosmae, Ioannis, Iosephi, Theophanis canonum partes acrostichide ita concatenantur, ut literae initiales omnium aut trópariorum aut versuum (vide Ioannis can. I. II. III) aut theotokiorum (v. p. LXII) unam sententiam efficiant vel seriem literarum alphabeti (ἀκροστιχίδα κατ᾽ ἀλφάβητον) compleant. Nonarius vero odarum numerus cum novem canticis sacrorum librorum cohaeret, quibus novem canticis novem canonis odae contextae sunt. Novem autem illa cantica sunt Mariamis post rubrum mare feliciter traiectum (Exod. XV), Mosis populum Israelitarum supremo vitae die exhortantis (Deuteronom. 32), Annae post Samuelem filium natum exultantis (Reg. I, 2), Habbacuci Salvatoris futuram gratiam divinantis (Habb. 3), Iesaiae lucem iustitiae exorientem praedicantis (Ies. 26), Ionae tertio die a monstro marino exsputi (Ion. 3), trium puerorum dei auxilium implorantium (Dan. 3) eorundemque in medio igne conservatorum (ibid.), denique Mariae post laetum nuntium a Gabriele angelo acceptum et Zachariae post Ioannem filium prognatum (Luc. 1) laetantium et iubilantium. Haec igitur cantica, quae cum quinque aliis coniuncta in vetustissimo psalterio codicis Alexandrini exstant, in summo honore apud christianos inde a remotissimis temporibus habebantur, et cultu divino rite instituto et disposito primum in officio nocturno, postea matutino cantabantur. Atque sexto quidem saeculo hoc ita institutum fuisse, colloquio trium abbatum (v. p. XXX) docemur, qui novem has odas similiter atque psalmos in tres partes partiti post tertiam et sextam odam preces Πάτερ ἡμῶν et Κύριε ἐλέησον interposuerunt. Postquam autem mos versibus veteris Testamenti troparia novae gratiae (τῆς νέας χάριτος) adiiciendi increbuit, item novem illis canticis novem odae noviciae succrescere coeperunt. Atque primum, ut ex magno canone Andreae Cretensis colligimus, noviciae odae fere tot troparia, quot versus veteri cantico, erant, mox autem numerus stropharum ita diminutus est, ut extremis versibus canticorum solis nova troparia subiicerentur. Ioannis Damasceni vero auctoritate factum est, ut inde ab nono saeculo fere trinis strophis unaquaeque oda constaret. Harum prima in iis canonibus, qui suis, non alienis modis utebantur, εἱρμὸς, reliquae τροπάρια, ultima, cum matris dei laudes contineret, θεοτοκίον vel σταυροθεοτοκίον dictae sunt. Praeterea veterem morem secuti post tertiam et sextam odam mesodia, sive cathismata sive contakia, interseruerunt. Sententiae autem ipsae novem odarum, quo antiquiores canones sunt, eo magis veteribus canticis sese applicant, unde in Cosmae Hierosolymitani et Ioannis Damasceni canonibus prima oda rubri maris feliciter traiecti Aegyptiorumque in eo sepultorum, septima trium puerorum dei beneficia praedicantium mentionem fere faciunt. Numeri

quoque et modi musici, cum veterum canticorum discrimina prae se ferant, in tribus ultimis odis ad effusae laetitiae iubilum assurgere solent. Postquam autem conexus novem odarum canonis et novem veterum canticorum obliterari coeptus est, in rebus quoque praedicandis atque illustrandis poetae arctos illos fines egredi ausi sunt, id quod ex Theophanis, Iosephi, Metrophanis canonibus manifesto apparet.

Novem cum cantica sacra sint, novem quoque odas cuiusque canonis exspectamus; sed licet ultima oda nusquam non nona audiat, tamen longe plurimi canones ex octo, non novem odis ita constant, ut secunda oda interciderit. Novem enim odae paucis canonibus sunt, ut Andreae Cretensis magno canoni (vide p. 148), Iosephi canonibus κατανυκτικοῖς et ἀποστολικοῖς, denique duobus canonibus ab Ang. Maio Spic. Rom. IV, 181—4 editis et falso ad Sophronium auctorem relatis. Praeterea non numquam factum esse, ut secunda oda ab librariis eiiceretur, ex illustri exemplo Iosephi canonis de terrae motu p. 242 elucet. Literas enim initiales tropariorum si collegeris, acrostichidis Ὦ Χριστὲ τῆς γῆς τὸν κλόνον παῦσον τάχος, Ἰωσήφ partem lacuna ita haustam esse intelleges, ut syllabae τε τη desiderentur. Atque eiecta oda secunda hanc lacunam ortam esse, nemo, opinor, modo monitus sit, infitias ibit; sed quo illud tempore factum esset, equidem codicum subsidiis destitutus definire non potui. Ne hoc quidem exploratum est, utrum librariorum arbitrio volgarem formam canonis revocantium, an obscura quadam causa secunda oda abiecta sit. Habeo enim suspitionem quandam, quam virorum doctorum iudicio proponam. Canon ille Iosephi terrae motum, quo Leonte Isaurico rege anni 740 mensis Octobris die XXVI Constantinopolis urbs vehementer concussa est, in memoriam revocare fertur; cum autem Iosephus uterque multis annis post florere coepisset, illum canonem primum alium terrae motum indicasse et postea ad celeberrimum illum motum relatum esse veri simile est. Fac illum motum tempore τῆς Τεσσαρακοστῆς accidisse, et idoneam causam habebis, cur secunda oda primum addita et postea canone ad aliud tempus translato omissa sit.

Sed ut huius canonis Iosephi et fortasse aliorum quorundam secunda stropha non a poeta, sed a librario omissa sit, plurimi tamen et clarissimi canones secunda oda carent, et semper caruisse ipsa acrostichide probantur. Causam huius rei Zonaras a tristi natura secundi cantici sacri, qua Moses Israelitarum impietatem et impotentiam increpat, merito repetiisse videtur. Harum enim admonitionum et minarum severitas ut a tristitia et gravitate canonum τῆς Τεσσεραкοστῆς non aliena erat, ita a laetitia et hilaritate reliquarum solemnitatum ecclesiae quam maxime abhorrebat.

Quo tempore haec canonum poesis floruerit et qui primi canones composuisse et dignitatem huius literarum generis auxisse ferantur, iam in priore libro exposuimus. Reliquum igitur est, ut rem obscurissimam, originem et primam significationem nominis aperiamus. Atque Zonaras quidem hanc quaestionem bene ita instituit, ut ad poetici canonis vim explicandam reli

quas huius vocabuli significationes in auxilium advocaret. Grammatici igitur canones dicuntur, quibus dicendi norma declinandique verba regulae continentur, iuris vero ecclesiastici conciliorumque canones, quibus rerum sacrarum fideique christianae leges definitae sunt; hanc utramque autem notionem ab regula (κανών), qua fabri in lignis exaequandis utuntur, translatam esse apparet. Inde carmina quoque canonis nomen obtinuisse probabile est, quae certam quandam legem aut constituebant aut constitutam sequebantur. Sed quae tandem fuit illa lex? In proclivi quidem est de artis musicae legibus, quibus odarum modi illigati erant, cogitare, praesertim cum eam musicae partem, qua intervallorum (διαcτημάτων) tonorumque (εἰδῶν vel τρόπων τῆc διὰ παcῶν) disciplina tradebatur, a veteribus Graecis τέχνην κανονικὴν appellatam esse M. Terentii Varronis apud A. Gellium Noct. att. XVI, 18 testimonio constet. Huc accedit, quod cantores musici in decimo septimo canone concilii Laodicensis (περὶ τοῦ μὴ δεῖν πλὴν τῶν κανονικῶν ψαλτῶν τῶν ἐπὶ τὸν ἄμβωνα ἀναβαινόντων καὶ ἀπὸ διφθέραc ψαλλόντων ἑτέρουc τινὰc ψάλλειν ἐν τῇ ἐκκληcίᾳ) ab artis musicae peritia canonici dicti esse videntur. At musices legibus omnia carminum genera adstricta erant, neque intellegi potest, quo pacto quod omnium commune fuit, certo cuidam generi nomen dederit. Canonicorum vero cantorum nomen nescio an aliis et probabilioribus rationibus explicari possit. In codice enim Alexandrino versionis graecae veteris Testamenti psalmi, qui interdiu et qui noctu recitentur, κανόcι ἡμερινοῖc ψαλμῶν et κανόcι νυκτερινοῖc τῶν ψαλμῶν definiuntur. Delectus igitur psalmorum legitime constitutus cum ad similitudinem κανόνων τῶν ἐπικῶν, τῶν λυρικῶν, τῶν ῥητόρων, a veteribus grammaticis constitutorum, canon dictus esset, aptissime nomen κανονικῶν ψαλτῶν ad canones illos psalmorum referri videtur. Neque solum psalmorum, sed etiam aliorum canticorum et precum delectum canonem dictum esse ex colloquio trium abbatum apparet, in quo homines post coenam officia nocturna exordientes ἄρχεcθαι τοῦ κανόνοc dicuntur. Quamvis igitur diserta testimonia afferre nequeam, tamen admodum veri simile est nonarium quoque numerum canticorum sacrorum canonem dictum esse. Cum enim, quo tempore codex Alexandrinus exarabatur, quatuordecim cantica sacra ferebantur, paulo post, quinto vel sexto saeculo, nonarius numerus odarum mysticis rationibus constitutus et definitus esse videtur; confer Zonaram p. 4: καὶ τοῖc ὕμνοιc τούτοιc τὸ τοῦ κανόνοc ἐξείληπται ὄνομα, ὅτι ὡριcμένον καὶ τετυπωμένον τὸ μέτρον τοῦτό ἐcτιν ἐν ἐννέα ᾠδαῖc cυντελούμενον καὶ ταύταc μὴ ὑπερβαῖνον. Quod autem mysticis rationibus illum numerum definitum esse dixi, et ad ternarii numeri arcanam dignitatem ter repetitam et ad novem choros angelorum deum sine intermissione praedicantium (conf. Dionysium De coeli hierarchia c. VI et VII) spectat. Postquam autem novem cantica sacra canon dici coepta sunt, novicias quoque novem odas eodem nomine comprehendi par erat. Rei capita hoc loco attigi; qui plura cognoscere et Zonarae tractatum perlegere velit, libellum meum Beiträge S. 1—34 evolvat.

Καταβαcία eandem rem, quam είρμὸς, significat, unde in Triodio p. 8 adnotatum est: καταβαcίαν δὲ λέγομεν τοὺς εἱρμοὺς τῶν κανόνων. Nomen autem ortum esse videtur quo tempore troparia canonis legere, non cantare coeperunt, quod quotiescumque faciunt, post troparia cuiusque odae pronuntiata veterem hirmum modulata voce canunt. Atque eum quidem hirmum fere canunt, cuius numeris troparia quaeque utuntur; tamen hic illic, ut apud Pitram Hymnogr. LXXXV, institutum esse accepimus, ut alieni hirmi καταβασιῶν locum occuparent. Hos autem hirmos καταβασίας dicunt, quod, dum troparia leguntur, sedere, ubi hirmi cantari incipiuntur, de altis sedilibus descendere solent.

Κοντάκια, sive κονδάκια troparia dicuntur, quae in officiis matutinis post sextam canonis odam cantantur. Pleraque Romani melodi esse feruntur et primum facta erant, quae proodorum instar longo carmini, ex viginti quatuor pluribusve strophis (οἶκοι) constanti, praemitterentur, qua de re copiosius supra, cum de Romano melodo ageremus, disputavimus. Sed aliorum quoque poetarum contakia perhibentur, ut Sergii hymni acathisti proodus Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια (v. p. 140) contakii vice die XXV mensis Martii fungitur. Nominis origo spissis tenebris involuta est. Atque vocabulum κόνταξ, a quo diminutivum κοντάκιον derivatum esse patet, cum vulgo iaculum significet, facile aliquis induci possit, ut proodos illas tamquam missilia e poetae mente emissa significari dicat, cuius interpretationis audaciam ne insolitam esse arguas, Pindarus sua carmina cum sagittis comparavit loco notissimo Ol. II 97: ἔπεχε νῦν σκοπῷ τόξον· ἄγε θυμὲ, τίνα βάλλομεν ἐκ μαλθακᾶς αὖτε φρενὸς εὐκλέας οἰστοὺς ἱέντες; Sed multo probabilior Arcudii explicatio est, qui in libro de concordia eccl. occ. et orient. p. 433 sq. κοντάκιον tenuem membranam rotundo bacillo, quasi iaculo, circumvolvi ab antiquis solitam interpretatur et hunc dicendi usum multorum exemplorum nube collecta et similitudine latini vocabuli 'breve' advocata illustrat et confirmat; conf. Du Cange in glossario graeca loca ab Arcudio indagata recudentem. Quodsi canone XVII concilii Laodicensis (vide p. LXV) cantores ut ἀπὸ διφθέρας cantarent admonitos esse reputaveris, veri simile fit κοντάκιον primum librum haud ita magnum, quo carmina antiquissima collecta exstabant, postea autem singula quoque carmina illius libri appellata esse.

Μακαριcμοὶ primi versus evangelii Matthaei V 3—12 'Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι κ. τ. λ.' a primo vocabulo in initio cuiusque versus repetito dicebantur. Posteaquam autem in liturgia dierum dominicarum et praecipuarum solemnitatum singulis versibus evangelii singula troparia subiungi coepta sunt, haec quoque troparia idem nomen sortita sunt.

Μεγαλυνάρια proodici versus dicuntur, qui in summis ecclesiae solemnitatibus nonae odae canonis praemittuntur. Hoc autem nomen ex eo obtinuerunt, quod nona oda a verbis Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον exorditur. Talia megalynaria duo, gratissima numerorum simplicitate conspicua, in hanc anthologiam recepimus.

Οἶκοι longorum carminum singulae strophae vocantur, neque tamen omnium, sed Romani, Sergii, Anastasii, aliorum, qui septimo vel octavo saeculo, priusquam canonica poesis praevalere coepisset, floruerunt. Eodem nomine Anacreonteorum quoque carminum strophas medio aevo nuncupatas esse iam supra p. XXVI docuimus; utrum autem ecclesiastici poetae dicendi usum profanorum, an vice versa profani ecclesiasticorum secuti sint, in medio relinquendum esse censeo. Hoc tamen moneo Anacreonteorum summum auctorem, Sophronium, fere eodem, quo Romanum, tempore floruisse videri. Postquam autem Romani, Anastasii carmina displicere et canonibus cedere coeperunt, singulae tantum strophae cum suis proodis (κοντάκια) relictae sunt, in officiis matutinis post sextam odam canonis recitandae; quae singulae strophae, quamvis seiunctae a reliquis strophis eiusdem carminis, tamen nomen οἴκων retinuerunt. Originem unde haec denominatio duxerit, non minus obscurum est, quam cur duo longiores versus inter strophas Anacreonteorum interiecti κουκούλια dicta sint. Tamen si in re obscura suspitionem promere licet, οἴκουc cellulas vel sacella magni aedificii interpretor, quorum similitudinem partes magni poematis referre satis illi quidem inficete significaverunt; haec autem originatio inde aliquid commendationis accipere videtur, quod graecum οἴκουc Itali stanze interpretati sunt.

Προcόμοια, quae ὅμοια quoque audiunt, troparia dicuntur aliorum ita similia, ut iisdem numeris modisque utantur. Προcόμοια igitur ut automeli exemplar sequuntur, ita contraria sunt idiomelis, quae suis modulis utuntur nec aliis exemplo sunt. Suum autem locum habent in vespertinis officiis, ita tamen ut nec a matutinis officiis prorsus exclusa sint et pluribus tropariis similibus haud raro dissimile quoddam (ἰδιόμελον) adiiciatur.

Cτιχηρά. Huius nominis explicatio a primitivo nomine cτίχου recte intellecto pendet. Cτίχουc igitur psalmorum canticorumque sacrorum versus aliosque ad illorum similitudinem factos, ut Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι, vulgo intellegunt, qui dicendi usus non dubium est quin cum libris sacris cτιχηδὸν exaratis cohaereat. Christianae autem poesis ea erant initia, ut veterum psalmorum versibus novicia ephymnia vel troparia succinerent, quorum cognationem cum versibus ita significabant, ut illos cτίχουc, haec cτιχηρὰ appellarent. Sed ne nimia prolixitate cantus taedium hominibus moverent, non omnibus, sed ultimis tantum versibus psalmorum troparia succinere consueverunt, id quod verbis ἱcτάναι cτίχουc γ′ vel ε′ vel ϛ′ in libris significatum est. Sic, ut exemplo rem illustrem, ante cτιχηρὰ προcόμοια S. Georgii, quae p. 70 edidimus, in libris Menaeorum scriptum est: Εἰc τὸ κύριε ἐκέκραξα ἱcτῶμεν cτίχουc ϛ′ καὶ ψάλλομεν cτιχηρὰ προcόμοια τοῦ Ἁγίου, quibus verbis psalmi Κύριε ἐκέκραξα primos versus nulla intercapedine facta recitare, sex autem extremis versibus singula troparia subiicere cantores iubentur. Quodsi in aliis ecclesiis, id quod codicis Monacensis F testimonio constat, tres tantum strophae illius carminis in honorem S. Georgii compositi innotuerunt, aut tribus psalmi versibus ultimis troparia subiiciebant, aut,

quod non raro fieri accepimus, singulas strophas bis cantabant (ψάλλομεν στιχηρὰ τοῦ Ἁγίου, δευτεροῦντες αὐτά).

Τριῴδια, Τετραῴδια, Διῴδια minora cantica sunt, quae non nonis, ut canones, sed trinis aut quaternis aut binis odis constant. Cum enim in minoribus solemnitatibus ecclesiae omnia novem cantica sacra una cum noviciis odis cantari nimis prolixum esset, pluribus abiectis duo aut tria tantum relinquere coeperunt. Tantum autem aberat, ut prioribus canticis servatis posteriora semper abiicerent, ut fere primum, octavum, nonum canticum selegerent et triodiorum odas primam octavam nonam numerarent. Auctor huius carminum generis Cosmas Hierosolymitanus esse perhibetur, cuius exemplum Iosephus et Theodorus ita imitati sunt, ut cum magnae hebdomadis ille triodia fecisset, ipsi omnium hebdomadum τῆς Τεσσερακοστῆς triodia componerent, qua de re cod. Vindobon. theol. n. 296 fol. 1[b] haec rettulit: πρῶτος δὴ πάντων τοῦτ᾽ ἐπενόησε, τὰς τρεῖς φημὶ τῶν ᾠδῶν, εἰς τύπον, οἶμαι, τῆς ἁγίας καὶ ζωαρχικῆς τριάδος ὁ μουσικώτατος καὶ πνευματικὸς τῷ ὄντι νέος Ὀρφεύς, ὁ μέγας ποιητὴς Κοσμᾶς ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ τῶν παθῶν τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἑβδομάδι . . . ἐξ οὗπερ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν πατέρων καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων Θεόδωρός τε καὶ Ἰωσὴφ οἱ Στουδῖται κατὰ ζῆλον ἐκείνου κἀν ταῖς λοιπαῖς ἑβδομάσι τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Τεσσερακοστῆς συνταξάμενοι τῇ αὐτῶν μονῇ τοῦ Στουδίου πρώτως παραδεδώκασι; haec si vere relata sunt, triodiorum quae nomine Ἀνδρέου feruntur (vide indic. II) Andreas Cretae episcopus auctor esse non potest. Omnia, quae modo significavi, triodia partem libri Triodii efficiunt, qui ab illo carminum genere suum nomen sortitus est; praeterea pauca tantum triodia in Menaeis exstant, ut Nativitatis Christi (Dec. p. 138, 147, 153, 162) Epiphaniorum (Ian. p. 21) Transfigurationis (Aug. p. 26). Cosmae vero tetraodion magni Sabbati adiectis a Marco monacho quatuor odis plenus ac iustus canon factus esse fertur, qua de re conf. p. LI.

Τροπάριον diminutiva forma primitivi τρόπου est, ut ᾠδάριον ab ᾠδὴ derivatum esse constat. Τρόπον autem iam veteres Graeci modum quendam cantus vocabant, unde Pindarus dixit Ol. III, 4 νεοσίγαλον εὑρόντι τρόπον, et Ol. XIV, 17 Λυδίῳ γὰρ Ἀσώπιχον ἐν τρόπῳ ἀείδων ἔμολον· et cum fidibus lyrae aliter dispositis alii cantus modi fierent, varias harmonias τρόπους dicebant, ut Bacchius p. 12 ed. Meib.: Οἱ τοὺς τρεῖς τρόπους ᾄδοντες τίνας ᾄδουσι; λύδιον φρύγιον, δώριον· οἱ δὲ τοὺς ἑπτά, τίνας; μιξολύδιον, λύδιον, φρύγιον, δώριον, ὑπολύδιον, ὑποφρύγιον, ὑποδώριον. Latini quoque Graecorum usum dicendi secuti vulgo modulationem carminis modos vel modulos dicebant; medio vero aevo non solum modum Ottinc, modum Liebinc, alios (vide F. Wolf Die Lais S. 313) autumabant, sed etiam carmina ipsa secundum modum aliquem cantata tropos appellabant, ut auctor Vitae Anastasii apud Wolf p. 94: constituit interserta cantica decantare, quae Romani Festivas Laudes, Franci Tropos appellant. Apud Graecos quoque vocabulum tropi antiquitus in usu fuisse, titulus libri Τροπολογίου ostendit, quo de infra disputabo; vulgo autem

forma diminutivi τροπαρίου utebantur, quippe quae brevitati horum carminum magis accommodata esse videretur. Maxime vero haec derivatio analogia simillimi vocabuli idyllii firmatur. Nam et εἰδύλλιον diminutivum primitivi nominis εἴδους esse patet, et εἴδη primum harmoniae sive scalae genera (εἴδη τῆς διὰ πασῶν) dicta sunt; unde cum longa carmina Pindari modis musicis instructa εἴδη audiissent, εἰδύλλια brevia carmina Theocriti nuncupata esse in commentatione de nomine εἰδυλλίου (vide Verhandlungen der Philologenversammlung in Würzburg a. 1869 S. 49—58) demonstravimus. Quae cum ita sint, non est, quod Durandum Rat. div. off. IV, 114 tropum a conversione (ἀπὸ τοῦ τρέπεσθαι) dictum esse statuentem aut F. Wolfium germanicum vocabulum 'Kehre' conferentem longa oratione redarguamus. Ne strophae quidem vocabulum, quamvis a cognata stirpe descendat, cum troparii origine confundere licet; hoc enim ad cantorum sonos, illud ad saltationis motus spectat.

Ὑπακοή. Supra p. XVI iam docuimus Methodii parthenii eum versum, quem totus chorus virginum Theclae praecinenti succinebat, ὑπακοὴν dictum esse. Latini cum et ipsi hanc canendi rationem probassent, ephymnia a toto populo cantata responsoria vocabant, quod vocabulum ex graeco ὑπακοῆς expressum esse iam Gerbert De musica sacra I, 47 monuit. Cum autem haud raro universus populus psalmi, quem a praecantore modulate pronuntiatum acceperat, ipsam clausulam referret, Eusebius in hist. eccl. II, 17 responsoria illa ἀκροτελεύτια nominavit: ἑνὸς μετὰ ῥυθμοῦ κοσμίως ἐπιψάλλοντος οἱ λοιποὶ καθ' ἡσυχίαν ἀκροώμενοι τῶν ὕμνων τὰ ἀκροτελεύτια ἐξηχοῦσι· confer Const. apost. II, 57: ἕτερός τις τοῦ Δαβὶδ ψαλλέτω ὕμνους καὶ ὁ λαὸς τὰ ἀκροστίχια ὑποψαλλέτω. Neque quidquam hoc cantu responsorio frequentius antiquissimis temporibus fuit, quo instituto et ne homines rudes canendique imperiti turbas moverent et ne populi frequentia a cantu prorsus exclusa esse videretur, caverunt. Medio quoque aevo a Graecis hunc morem servatum esse cum alia tum Tropologion codicis Corsiniani demonstrat; compluribus enim ephymniis in calce illius codicis collectis titulum στιχολογίαν τῆς ὑπακοῆς praefixum esse Pitra Hymnogr. p. 50 testatur. Nostra autem memoria, ut cantus responsorii ratio obsolevit, ita nomen ὑπακοῆς servatum est. Ὑπακοὴ enim nunc troparium dicitur, quod in officiis matutinis post psalmum CXVIII Μακάριοι οἱ ἄμωμοι magis recitatur quam cantatur; praeterea illud quoque troparium, quod post tertiam odam canonis cantatum vulgo κάθισμα dicitur, hic illic ὑπακοὴ nuncupatur, ut in Menaeis Iun. p. 108, ubi recentissimus editor Barth. Cutlumusianus adnotat: Ἰστέον, ὅτι, ὅτε λέγεται ὑπακοή, κάθισμα οὐ λέγεται. Atque ipso hoc vocabulo probabile fit rem ita antiquitus institutam fuisse, ut psalmi et cantica sacra ab uno praecantore, troparia ab universo populo, praecantori quasi respondente, cantarentur. Sed rebus mutatis genuina quoque significatio nominis adeo obscurata est, ut in eo explicando Goar Euchol. p. 46 in omnia avia aberraret.

Postquam genera carminum ecclesiasticorum eorumque nomina exposuimus, indicem librorum, quibus carmina ecclesiastica comprehenduntur, adiiciamus.

Ψαλτήριον sc. βιβλίον psalmos et cantica sacra complectitur; vetustissimum in codice Alexandrino versionis graecae veteris Testamenti exstat, cuius saepe numero iam in hoc libro mentionem fecimus; praeter psalmos quatuordecim odae in eo scriptae sunt, novem dico cantica postea sola comprobata et προσευχὴ Ἐζεκίου, προσευχὴ Μανασσῆς, προσευχὴ Ἀζαρίου, προσευχὴ Συμεὼν, ὕμνος ἑωθινὸς, quorum canticorum tria priora aetate Alexandrina a doctis Iudaeis, ut locis veteris Testamenti, Paralip. II, 33 et Dan. 3, insererentur, composita esse perhibentur, quartum sub nomine ἀπολυτικίου in officia vespertina postea receptum est, quintum denique etiamnunc in ecclesia graeca variis temporibus cantatur. Recentiora autem psalteria, et quae manu scripta et quae prelo excusa sunt, Davidis psalmos in viginti καθίσματα divisa et novem cantica sacra comprehendunt.

Τροπολόγιον, si vocis originem spectes, liber tropos vel troparia complectens intellegitur, et eo tempore, quo canonum poesis nondum percrebuerat, tamquam supplementum psalterii fuisse videtur. Sed iam in antiquissimo tropologio, cuius notitiam Pitra Hymnogr. p. 49 ex codice Corsiniano hausit, praeter brevia troparia longa carmina Romani, Anastasii, aliorum secundum menses anni digesta exstabant. Postquam autem Ioannis Damasceni, Cosmae Hierosolymitani, Theophanis canonibus vetera illa carmina loco mota sunt, nomen ad Octoechum translatum esse codice Vindob. theol. n. 146 saec. XV docemur, cuius in fol. XXIV hic titulus scriptus est: Τροπολόγιον ἤτοι ὀκτώηχος περιέχουσα τά τε στιχηρὰ καθίσματα τῶν ὀκτὼ ἤχων, τοὺς μακαρισμοὺς, τὰ ἑωθινὰ καὶ λοιπὴν πᾶσαν ἀκολουθίαν συνήθως ψαλλομένην. Typis exscriptum Tropologion novi nullum.

Ὀκτώηχος sc. βίβλος nomen inde accepit, quod carmina secundum octo tonos (ἤχους) musicae ecclesiasticae disposita continet; neque tamen omnia carmina sacra, sed ea tantum, quae in officiis diei dominicae (τῆς κυριακῆς) cantantur, complectitur; hoc autem die quod ressurrectionis (ἀναστάσεως) Christi memoriam celebrant, canones et troparia Octoechi ἀναστάσιμα audiunt. Auctorem libri vulgo Ioannem Damascenum esse perhibent, sed carminibus Ioannis, cui dispositio libri secundum octo tonos debetur, postea Anatolii, Metrophanis, Constantini, Leontis canones et troparia addita esse supra p. XLV demonstravimus.

Παρακλητική sc. βίβλος et ipsa carmina secundum octo tonos digesta habet, sed praeter diei dominicae aliorum quoque dierum hebdomadis carmina continet. Amplificati libri auctores Theodorus et Iosephus Studitae in codicibus dicuntur, carmina autem ipsa dierum aliorum alia nomina sortita sunt; ut enim diei dominicae canones ἀναστάσιμοι, ita secundi et tertii diei κατανυκτικοὶ, quarti et sexti σταυρώσιμοι, quinti ἀποστολικοὶ, septimi μαρτυρικοὶ cognominantur. Nomen libri Leo Allatius de libr. eccl. Graec. p. 68

inde derivandum esse censet, quod omnia, quae in eo contineantur, eo maxime spectent, ut peccatorem consolentur. Nos in carminibus, quae ex Paracletico in hanc anthologiam recepimus, recognoscendis codice Monacensi bombycino n. 205 saec. XIII (D) usi sumus.

Μηναῖα annuarum solemnitatum carmina secundum menses (μῆνας) disposita complectuntur, a quibus mensibus nomen Μηναίων obtinuerunt; exorditur autem liber in duodecim partes divisus a mense Septembri, utpote qui in indictionibus Iustinianeis primum locum occupet. Carminibus succincta enarratio vitae Sanctorum et causarum cuiusque solemnitatis inserta est, quam ex Nicephori Callisti Συναξαρίων libro depromptam post sextam odam canonis cuiusque diei collocaverunt. Plenum Menaeorum codicem nec Monacensis nec Vindobonensis bibliothecae in amplissimis copiis indagare mihi contigit, sed pluribus codicibus, qui unius alteriusque mensis carmina amplectebantur, usus sum. Inter eos principem locum sibi vindicant duo codices Vindobonenses membranei optimae notae (G), qui, cum mensium Martii et Maii carmina contineant, amplissimi operis duodecim voluminum partes fuisse videntur. Praeterea bibliotheca Vindobonensis mihi suppeditavit cod. theolog. n. 33 bombycinum (F), qui carmina alterius partis anni sive mensium Martii, Aprilis, Maii, Iunii, Iulii, Augusti exarata et idiomela notis musicis instructa exhibet, cod. theol. n. 183 (J) et cod. theol. n. 186 (K), quorum prior Ianuarii Februariique, alter Novembris officia continet. Monacensis vero bibliotheca nuper duos codices Menaeorum membraneos n. 586 et 587 nacta est, qui mensis Decembris pleraque carmina neglegentissime scripta complectuntur. Typis Menaea saepe exscripta sunt, novissime Venetiis a. 1869 cura Barth. Cutlumusiani Imbrii, qui multis mendis priorum editionum partim codicum ope, partim ingenii acumine sublatis praeclare de his libris meritus est. Praeterea hic illic editionem principem, quae Venetiis anno 1595 a Georgio Blasto sacerdote Cretensi adornata prodiit, inspexi.

Τριῴδιον et Πεντηκοστάριον supplementa quaedam librorum Menaeorum sunt; cum enim Menaea solemnitatum, quae statis diebus fiunt (τῶν ἀκινήτων ἑορτῶν), carmina contineant, in Triodio et Pentecostario eorum dierum, qui una cum die paschali moventur, carmina adiecta sunt. Atque Triodion quidem officia τῆς Τεσσαρακοστῆς, id est a dominica Pharisaei usque ad sabbatum magnae hebdomadis, amplectitur, quibus diebus cum tristi et humili oratione uti christianos deceat, liber ipse deprecatorius (Τριῴδιον κατανυκτικόν) cognominatur. Sed in nonnullis codicibus, ut in cod. Vaticano, quo Ang. Maius in Spic. rom. t. IV usus est, carmina insequentium quoque dierum usque ad pridiem Pentecostes eodem libro comprehensa sunt. Triodii autem nomen liber obtinuit, quod triodia sive cantica trinum odarum, in Menaeis illa quidem rarissima, crebro in eo occurrunt. Pentecostarii vero liber, cuius nomen explicatione non indiget, officia reliquorum dierum mobilium inde a die paschali usque ad diem festum Omnium Sanctorum continet.

Ὡρολόγιον nomen accepit a prima et praecipua parte, qua preces et carmina septem horarum (μεσονυκτικοῦ, ὄρθρου μετὰ τῆς πρώτης ὥρας, τρίτης ὥρας, ἕκτης ὥρας, ἐννάτης ὥρας, ἑσπερινοῦ, ἀποδείπνου) continentur. Huic parti duae aliae adiectae sunt, quarum prior τροπάρια, ἀπολυτίκια καὶ κοντάκια omnium dierum anni collecta exhibet, altera ἀκολουθίας τοῦ ἀκαθίστου ὕμνου εἰς τὴν ὑπεραγίαν θεοτόκον, τῶν δύο παρακλητικῶν κανόνων εἰς τὴν ὑπεραγίαν θεοτόκον, τῆς θείας μεταλήψεως (communionis) et canones aliquot amplectitur. Mihi in hac anthologia conscribenda Horologii duae editiones Venetae a. 1831 et 1850 et codex Monacensis n. 320 saec. XII (F) praesto erant.

Qui hucusque a me libri recensiti sunt, carmina ipsa ecclesiae graecae exarata habent; praeter eos alii libri cantorum usui ita accommodati sunt, ut verba cum notis musicis contineant. Horum quoque librorum indicem sub finem huius libri proponam:

Εἱρμολόγιον hirmos odarum canonum corpore unius libri collectos continet. Talis libri iam Suidas lexicographus mentionem facit, inani tamen explicatione addita: Εἱρμολόγιον· βιβλίον τι. Manu scriptum hirmologium nullum vidi, sed bibliothecae insulae Patmi codici n. 206 titulum Εἱρμολόγιον μουσικὸν praefixum esse ex Guerin Déscription de l'île de Patmos cognovi. Typis autem hunc librum exscribendum nuper Ioannes Lampadarius curavit: Εἱρμολόγιον τῶν καταβασιῶν Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου μετὰ τῶν κανόνων τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ καὶ συντόμου εἱρμολογίου, ἐξηγημένα κατὰ τὴν νέαν τῆς μουσικῆς μέθοδον, ἐπιθεωρηθέντα ἤδη καὶ ἀκριβῶς διορθωθέντα παρὰ Ἰωάννου Λαμπαδαρίου. ἔκδοσις γ'. Κωνσταντινοπόλει, ἐκ τῆς τυπογραφίας Θάδδαίου Τιβιτσιάν 1856. Hunc autem in librum praeter hirmos canonum etiam modulationes Προσομοίων receptae sunt.

Στιχηράριον verba et notas musicas versiculorum (στιχηρῶν) cum aliorum tum eorum, qui suis et propriis modis utuntur, complectitur; tales codices multi in bibliothecis reperiuntur, ipse unum codicem Monacensem membranaceum n. 471 saec. XI (E) et tres codices Vindobonenses theol. n. 136 saec. XII (H), theol. n. 181 saec. XIII, theol. n. 33 saec. XIII (F) inspeximus.

Κεκραγάρια Leo Allatius de libris eccl. Graec. p. 103 inter libros canticorum recenset. Equidem peculiarem librum hoc nomine inscriptum nullum novi, sed codicis Vindob. theol. n. 330 hunc titulum notavi: ἀρχὴ . . . τῆς ὀκτωήχου σὺν τοῖς κεκραγαρίοις καὶ τοῖς ἑωθινοῖς αὐτῶν, quo ex eodem codice apparet κεκραγάρια varios modos intellegi verborum Κύριε ἐκέκραξα πρὸς σέ· εἰσάκουσόν μου κύριε ἐκέκραξα πρὸς σέ· εἰσάκουσόν μου· πρόσεχε τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς σέ· εἰσάκουσόν μου, κύριε.

Denique libros canticorum prelo excusos adhibuimus hos:

Ἀναστασιμάριον carminum, quae die dominica cantantur, modos complectens, quod Ioannes Protopsaltes Constant. a. 1863 edendum curavit.

Δοξαστάριον a Gregorio Protopsalta Constant. a. 1819 iterum editum duobus voluminibus eorum idiomelorum modulationes continet, quae cum verbis Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι· Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν coniuncta sunt.

Πανδέκτη ab Ioanne Lampadario et Stephano Domestico Constant. a. 1848 edita quatuor voluminibus cunctam, ut ipsum nomen declarat, ecclesiasticam hymnodiam totius anni complectitur; huius libri in praefatione p. 2 omnes modulationum libros, qui hucusque typis vulgati sunt, enumerates invenies.

LIBER TERTIUS.

DE RHYTHMICIS LEGIBUS CARMINUM BYZANTINORUM.

Carminibus ecclesiasticis byzantinis, quorum delectum in hoc libro adornavimus, eadem fere forma est, quae prosis ecclesiae latinae. Neque hanc similitudinem viros doctos medii aevi fugisse cum nomina tropi et prosae inter se commutata (vide F. Wolf Die Lais S. 93) tum Cypriani in vita S. Caesarii latinas prosas et graeca carmina coniungentis testimonium demonstrat. Voluit, inquit ille, Caesarius atque etiam compulit laicos et populares homines psalmos et hymnos promere altaque et modulata voce instar clericorum alios graece, alios latine prosas et antiphonas decantare. Idem vero Suidas lexicographus comprobat, qui Ioannis Damasceni refert συγγράμματα πάνυ πολλὰ καὶ μάλιστα φιλόσοφα . . . καὶ οἱ ᾀσματικοὶ κανόνες, ἰαμβικοί τε καὶ καταλογάδην. Iambicos enim dicit canones iambicis trimetris compositos Nativitatis Christi, Theophaniorum, Pentecostes; reliquos omnes prosa oratione conscriptos esse significat. His autem reliquis canonibus summa similitudo cum Cosmae, Theophanis, Iosephi, aliorum non solum canonibus sed etiam tropariis intercedit. Neque mirum est, quod graeci et latini scriptores talia cantica prosae orationi potius quam versibus adnumerabant, namque non solum carminum metricorum, quae sola vincta veteres grammatici dixerant, legibus non illigata erant, sed ne aliarum quidem legum eas notas impressas prae se ferebant, quae sensus hominum ferirent. Oedipum meherele sagacitate et acumine superaret, qui Ioannis, Cosmae, Metrophanis versuum, quales in Danielis Thesauro hymnologico descripti sunt, leges primo aspectu perspiceret. Ne ii quidem, qui rectius divisi sunt, versus tanta aequabilitate conspicui sunt, quanta Homeri hexametri aut Ovidii elegiae, ut quae vel imperitum et rudem hominem certae cuiusdam legis commoneant.

Altera ex parte cantici natura a solutae orationis genere adeo abhorret, ut carminis et vinctae orationis notiones vulgo confundant, id quod cum in omnia carmina cadit, tum in ea, quae ut cantarentur, non legerentur facta et destinata erant. Nam quod nostra memoria plerosque canones Octoechi recitare potius quam psallere solent, a consilio poetae et vetere instituto degenerarunt. Et profecto, modo plura troparia, quorum iidem modi musici sunt, inter se contuleris, byzantina quoque illa carmina ad amussim facta esse facile intelleges. Primum igitur omnium προcόμοια et odae canonum examinanda sunt, ut leges byzantinae poesis cognoscantur; et quo plura troparia eosdem modos sequuntur, eo plus ad artis leges aperiendas valent. Quibus autem modis quodque carmen aptatum sit, ut in latinis sequentiis saepe obscuratum nec sine difficultate eruendum est, ita in graecis carminibus apertum et in aprico positum est. Namque si quod troparium alienis modis utitur, in libris et manu scriptis et prelo excusis ita indicatum est, ut aut plenum exemplar aut prima eius verba praefixa sint. Neque rara carminum alienis modis utentium exempla sunt; immo antiquissimorum tropariorum et Ioannis hirmorum modi adeo omnibus placebant, ut sexcenties saepe idem exemplar expressum sit. Qua de causa προcομοίοιc et Ioannis canonibus praeter cetera carmina animum advertimus. Neque hoc ita dico, tamquam idiomela minus severae normae illigata esse sentiam; sed cum similium stropharum indiciis non comprobari possit, num idiomelon versiculi recte in codicibus divisi sint, certis et exploratis quam dubiis et ancipitibus exemplis uti maluimus.

Atque primum quidem tropariis similibus collatis pari unamquamque stropham numero versiculorum sive membrorum (κώλων) constare apparet. Atque singulae quidem strophae vulgo ita divisae sunt, ut nova stropha a nova linea et litera initiali maiore nec raro minio pincta ordiatur; quod vero in codicibus DE finis strophae insuper paragrapho cum duobus punctis in hunc modum iuncta :— significari solet, ex veterum grammaticorum disciplina receptum esse videtur. Hephaestione enim (p. 137 ed. alt. Gaisf.) teste lyrica carmina ita a grammaticis dividebantur, ut post unamquamque stropham paragraphum ponerent. Quid? quod ea quoque paragraphi vis, qua Heliodorum in comoediis Aristophaneis personarum chorique partium vices significasse constat (conf. Hense Heliodoreische Studien S. 49), in carmina byzantina ecclesiastica quadrat, siquidem duo chori alternis vicibus singula troparia canere solent. Stropharum vero singula cola ut dividerent, librarii codicum post unumquodque colum punctum aut auream stellulam, quam quidem in codice Mosquensi interpositam esse Pitra Hymnogr. p. 12 testatur, collocabant. Hunc puncta interiiciendi morem a veteribus editoribus servatum recentiores ita mutaverunt, ut loco punctorum commata interponerent. Quamquam autem in nullo libro colorum divisiones plane omissas esse novi, tamen saepe numero aliter aliis in codicibus cola divisa sunt. Sed ne ex discrepantia librorum alios aliis carminum modis membrorumque divi-

sionibus usos esse calidius colligas, longe plurimis locis neglegentia et oscitantia scribarum peccatum est. Atque ut alio alius librarius in literis exarandis religiosior et diligentior erat, sic cola quoque in codicibus D E accuratissime, in A C neglegentissime distincta sunt. Maximae vero turbae in colis dividendis ambiguitate notarum ortae sunt; cum enim in colis numerorum distinguendis iisdem, quibus in membris orationis interpungendis, notis uterentur, neque semper utriusque rei eaedem rationes essent, fieri non potuit, quin librarii in errores inducerentur. Sed hi quoque errores pluribus similibus tropariis inter se collatis facile plerique removeri possunt.

Numero versiculorum magnopere troparia inter se differunt, sed raro infra quatuor membra descendunt aut supra viginti progrediuntur; fere iisdem igitur finibus, quibus strophae veterum poetarum lyricorum et scenicorum includuntur. Praeterea hac quoque re veteres strophae et byzantina troparia concordant, quod singuli versiculi plerumque disparis magnitudinis sunt et rarissime tria quatuorve membra eiusdem strophae gemina inveniuntur.

DE COLIS SIVE VERSICULIS.

Prima igitur lex byzantinorum carminum erat, ut quae troparia iisdem modis utebantur, pari versiculorum numero constarent. Iam illud quaeritur, quibus tandem legibus forma singulorum membrorum ipsa illigata fuerit et quibus rebus factum sit, ut quae in duobus pluribusve tropariis membra sibi respondebant, sui similia esse viderentur. Atque hoc quidem, si Ioannis tres canones iambicos exceperis, in propatulo est similitudinem quantitatis syllabarum nullam esse nec certo ordine syllabas longas et breves sese excipere. Hoc igitur nomine byzantina carmina ab odis veterum Graecorum plane differunt; quo cum accedat, quod hiatus, quem limatissimus quisque poetarum veterum religiosissime vitabat, saepe admissus est, Suidas canones byzantinos prosa oratione (καταλογάδην) conscriptos esse iudicavit. Sed ut melodi christiani iis, quibus veteres poetae, legibus non astricti fuerint, certa tamen aliqua norma eos coercitos fuisse ipsa versus natura clamat. Atque Pitra in libro saepe iam laudato nuper luculentissime demonstravit versiculos, qui sibi invicem responderent, totidem syllabis constare numerumque syllabarum artis vatum christianorum quasi cardinem fuisse. Sed ut hoc rectissime vir clarissimus perspexit, ita neque causas huius rei bene aperuit et nimia severitate in versibus ad istam normam exigendis usus est. Namque codicum fidem si sequimur, satis magnus versiculorum numerus exstat, qui, cum nullam interpolationis corruptelaeve suspitionem admittant, eos, qui iis respondent, versus una alterave syllaba superant. Neque in graecis carminibus solis hoc factum est, sed latinarum quoque sequentiarum simillimam licentiam C. Bartsch in libro Die lateinischen Sequenzen des Mittelalters S. 34—46 indagavit. Qua de causa nisi nimia audacia in arte critica exercenda uti malis, severitatem in pari numero

syllabarum exigendo paululum remittas et licentiae illius causas et fines rimeris oportet. Sed ne filum argumentationis inceptae interrumpamus, infra de hac inaequabilitate colorum eiusque causis copiosius disseramus. Plane vero recta via Pitra aberravit, quod nimio ardore fidei catholicae defendendae inflammatus byzantinos melodos hac paris numeri syllabarum lege constituta cavisse dixit, ne verbis adiectis aut omissis sua placita interpolari et in contrariam partem detorqueri possent. Licet enim principes melodi Ioannes Damascenus et Cosmas Hierosolymitanus non solum poetarum, sed etiam theologorum partes tuiti sint neque ab argutiis nugisque suae aetatis abstinuerint, tamen in carminibus pangendis eorumque textura instituenda artis poeticae potius quam theologicae subtilitatis leges secuti sunt. Iam si byzantina carmina ad canendum facta eaque modorum simplicitate antiquissimis temporibus usa esse reputamus, ut singulae syllabae fere singulis vocis flexibus pronuntiarentur, causam paris syllabarum numeri ex natura modorum repetendam esse apparet. Hoc autem eo minus in dubitationem vocare licet, quia iam veteres poetae lyrici in carminibus ad canendum destinatis non solum pedum morarumque, sed etiam numeri syllabarum aequabilitatem spectabant; unde factum est, ut grammatici iam eo tempore, quo metricae leges rhythmicis nondum cesserant, nonnullos versus, velut Σαπφικὰ ἑνδεκασύλλαβον καὶ πεντεκαιδεκασύλλαβον, Ἀλκαϊκὸν δωδεκασύλλαβον numero syllabarum definirent. Quo magis autem discrimina longarum et brevium syllabarum minui et obliterari coepta sunt, eo minus poetae syllabam longam in duas breves solvere ausi sunt, quo factum est, ut etiam in trimetris iambicis, qui recitationi potius quam cantui facti erant, certum numerum duodenum syllabarum egredi vererentur. Quodsi medio aevo qui veterum poetarum vestigia legebant, syllabarum numerum in versibus pangendis non neglegebant, melodos, qui insuper modorum natura coercebantur, multo etiam magis cavere par erat, ne versus sibi respondentes disparis magnitudinis essent.

Altera igitur lex, quam byzantini poetae in carminibus faciendis observabant, ad numerum syllabarum pertinebat. Neque hanc legem tamquam suam et sibi propriam constituerunt, sed et vetustiores poetae Syri et aequales scriptores sequentiarum latini eadem norma artis usi sunt. Sed ne in hac una re observanda eos acquievisse putemus, ipsa versuum modorumque natura prohibemur. Namque nobis quidem cum notione versus numerorum sive rhythmi vis adeo coniuncta esse videtur, ut versum nullum esse sentiamus, quin cantoris vel recitatoris vox certis intervallis modo erigatur, modo deprimatur. Verum ne quod in latinis nostrisque versibus usu venire novimus, in byzantinis quoque factum esse temere colligamus, pedetemptim et caute nobis progrediendum est. Nam ut psalmorum versus in pares numerorum pedes nec umquam divisos nec ullo modo dividendos mittam, latini quoque poetae medii aevi duo carminum genera, hymnos et prosas, ita differre statuebant, ut prosae non iisdem, quibus hymni, legibus rhythmi tene-

rentur. Quin adeo lyrici poetae graeci versus, quorum pedes ex vario pedum genere mixti essent, frequentius quam versiculos aequabiliter decurrentes pangere soliti erant. Quamvis enim fieri potuerit, ut inaequabilitas pedum, quae in syllabis carminum lyricorum conspicua est, cantoris voce minueretur et plane tolleretur, tamen parum caute et circumspecte nostra memoria agunt, qui suum magis arbitrium quam veterum scriptorum fidem secuti omnem inaequabilitatem pedum multifariis artificiis, modo protrahendo syllabas, modo corripiendo removere conantur. Verum enim vero ut aequabilitate pedum lyrici versiculi carere potuerint, omnes tamen ictu vocis in plures pedes dividebantur; quaeritur igitur, num byzantinorum quoque tropariorum versiculi non solum pari numero syllabarum, sed etiam pedum ictuumque similitudine sibi invicem responderint.

Atque primum quidem quisquis plures strophas similis carminis (τῶν προcομοίων) a cantore vel imperitissimo cantatas audiet, continuo versiculorum sibi respondentium certas quasdam syllabas maiore ictu erigi animadvertet. Si vero melodiarum libros inspexerit, easdem illas syllabas fere duplici nota instructas videbit, quarum altera altitudinem, altera intentionem vocis indicat. Atque in eo quidem scribendi genere, quo nunc modos musicos exprimere solent, duabus notis ad ictum vocis indicandum utuntur. Harum altera, cuius usus latissime patet, ψηφιcτὸν audit, et idem fere quod Italorum marcato valet*); ut in versu

υμνοις α cι γητοις μεγα λυ νο ο μεν

hac nota ter posita cantores syllabas υμ γη λυ vehementiore ictu pronuntiare iubentur. Multo rarius nota βαρεία utuntur, quae, cum descendente modulatione plerumque coniuncta, vocis gravitatem significat**); ut in versu

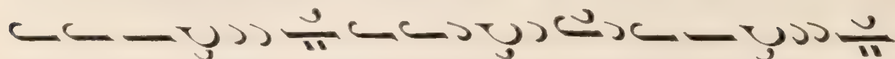
και χα μαι αι ζη λον φρο νη μα.

secunda syllaba vocabuli χαμαίζηλον gravitatis nota instructa ad rei humilitatem significandam quasi altius demittitur. Praeterea tertia nunc nota musica utuntur, quae altitudinem eademque intentionem vocis indicat. Cum enim tribus notis κεντήματοc, ὀλίγου, πεταcτῆc vocem a cantore uno intervallo erigendam esse moneant, ultimam notam, quod ipsum nomen declarat, iis locis usurpant, quibus vox volatu quodam ad altiorem gradum feratur,

*) Confer Philoxenum Θεωρητικὸν cτοιχειώδεc τῆc μουcικῆc p. 88: Τὸ ψηφιcτὸν εἰc τοὺc χαρακτῆραc, ὅπου ὑπογραφθῇ, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν καὶ ἐνέργειαν θέλει νὰ δείξῃ εἰc αὐτοὺc δύναμίν τινα καὶ ζωηρότητα ἐκτὸc τῆc φυcικῆc ὀξύτητοc, ἣν ἔχει ὁ χαρακτὴρ ἐκεῖνοc.

**) Philoxenus ibid. p. 87: Ἡ μὲν βαρεῖα θέλει νὰ προφέρηται μετὰ βάρουc ὁ φθόγγοc τοῦ χαρακτῆροc, ὅπου κεῖται ἔμπροcθέν τηc, ὥcτε νὰ διακρίνηται ἡ ζωηρότηc του τόcον ἀπὸ τὸν ἡγούμενον, ὅcον καὶ ἀπὸ τὸν ἑπόμενον.

neque ulla in graecis modulationibus hac intendendae vocis nota crebrior est, veluti in exordio carminis celeberimi Τὴν ὡραιότητα:

Την ω ραι ο τη τα α της παρ θε νι ας σου και το υ περλαμπροον

το της αγνει ας σου.

quatuor syllabas ο νι περ νει petastae nota insignitas ita pronuntiant, ut vocem vehementius in altitudinem rapiant. Hoc quoque memoratu dignum est, quod nota κλάσματος signo petastae subiecta cantores quatuor illas syllabas non solum erigere sed etiam ita protrahere iubentur, ut duplum temporis spatium sive duas moras expleant. Sed quamquam saepe protractio vocis cum petastae nota coniuncta est, tamen caveas, ne ubique hoc factum et plenam similitudinem inter syllabam hac nota byzantina instructam et syllabam productam veterum poetarum intercedere arbitreris. Similiter etiam eae syllabae, quae cum gravitate (μετὰ βάρους) pronuntiandae sunt, si minus omnibus locis, at tamen plerisque duplum temporis spatium explent.

His igitur notis nostra memoria secundum praecepta novae disciplinae musicae (τῆς νέας μεθόδου) ad ictum sive intentionem vocis significandam utuntur; in codicibus notas τῆς βαρείας καὶ τῆς πεταστῆς fere iisdem locis, quibus in libris prelo excusis, usurpatas, ψηφιστὸν autem multo rarius adhibitum repperi. Neque tamen res ipsa ulla ex parte mutata esse videtur; codicum enim librarii praeter tres, quae etiam nunc in usu sunt, quarta nota, qua vocem uno intervallo erigendam esse monerent, utebantur, et hanc quartam notam, cui et nomen et signum accentus acuti (ὀξείας) erat, fere iis locis, quibus nunc ὀλίγον cum ψηφιστῷ coniungunt, adhibebant. Quo autem tempore veterem illam notationem abiecerint novamque adsciverint, equidem in mea librorum penuria accuratius definire non potui, qua de causa Graecos, quibus carminum libros plures inspiciendi et rectius interpretandi copia facta est, admonitos velim, ut hanc quoque rem examinent et ad liquidum perducant.

Ex iis, quae hucusque disserui, apparet byzantinos musicos ictus intentionisque vocis vim adeo non fugisse, ut certas quasdam notas ad eam significandam invenirent. Quid vero? nihilne poetae musicos adiuverunt? nullane musicorum et poetarum mutua commercia erant, praesertim iis temporibus, quibus iidem et carmina scribere et modos facere solebant? Hoc cum ipsum satis improbabile sit, tum modorum signis cum verbis carminum collatis apparet nisi syllabam acutam intentionis nota non insignitam esse. uno exemplo ut hanc rem illustrem, tropariorum, quae carminis Τὴν ὡραιότητα modulos sequuntur (vide p. 56), primos versus ita hic apponam, ut syllabas nota petastae instructas pinguioribus literis exscribendas curem:

Τὴν ὡραιότητα | τῆς παρθενίας σου || καὶ τὸ ὑπέρλαμπρον | τὸ τῆς ἁγνείας σου.
Τὸ ἀναλλοίωτον | τὸ τῆς θεότητος || καὶ τὸ ἑκούσιον | πάθος σου, κύριε.
Τὸ ἀκατάληκτνν | τὸ τῆς σταυρώσεως || καὶ ἀνερμήνευτον | τὸ τῆς ἐγέρσεως.
Σήμερον ἅπασα | κτίσις ἀγάλλεται, || ὅτι τὸ χαῖρε σοι | φωνεῖ ἀρχάγγελος.
Ἐπιφανέντος σου | ἐν Ἰορδάνῃ, σωτήρ, || καὶ βαπτισθέντος σου | ὑπὸ προδρόμου, Χριστέ.
Τὸν συμπαθέστατον | κύριον μάρτυρα || ἐκδυσωποῦμέν σε | πιστῶς, Δημήτριε.
Θεομακάρισσε | μῆτερ ἀνύμφευτε || τὴν ἀσθενοῦσάν μου | ψυχὴν θεράπευσον.

En summum nulloque loco turbatum concentum musicae notae πεταστῆς et syllabae acuto accentu pronuntiandae. Adeo autem hanc societatem accentuum et mucicarum notarum iam codicum librarii persenserant, ut quotiescunque notis musicis verba carminum instruebant, accentus syllabarum scribere supersederent. Nihil vero referre videmus, utrum circumflexus, an acutus accentus syllabae sit; nimirum cum discrimine syllabae productae et correptae evanescente illa quoque accentus circumflexi et acuti differentia obliterari coepta est. Contra nulla indicia apparent societatis inter vocis sonum elevatum et syllabam longam intercedentis. Immo vero metricae compositionis legibus spretis et abiectis poesis byzantina rhythmici carminis naturam totam induerat. Atque iam quarto saeculo Gregorium Nazianzenum in duobus carminibus ab metricis ad rhythmicas rationes transire coepisse supra p. XIII monuimus, et etiam multis annis ante Gregorium Babrius, fabularum scriptor, quamvis severe in versibus claudis faciendis leges metricas observaret, tamen accentui quoque hoc dandum esse epistimavit, ut paenultimo loco cuiusque versus nusquam non acutam syllabam poneret; conf. Westphal Griechische Metrik 2. Aufl. II, 54. Praeterea mutata pronuntiatione et vocalium brevium longarumque discrimine primum minuto, deinde sublato, cuius rei errores titulorum primis saeculis post Christum natum inscriptorum insculptorumve larga documenta suppeditant, fieri non potuit, quin rhythmica carmina in dies magis placerent maioremque applausum ferrent. Nescio tamen an etiam plus exemplum psalmorum et canticorum hebraicorum valuerit. Etenim psalmorum cantus in ecclesia graeca usque ad nostram memoriam insignem locum obtinet et christianorum cantica procul dubio ex synagogis Iudaerum tamquam capite et fonte profluxerunt. Mirum igitur, ni hebraica poesis similium carminum pangendorum studia apud christianos excitaverit. Hac autem re in difficillimas quaestiones de rhythmica forma psalmorum canticorumque sacrorum incidimus, quibus diu multumque a viris doctissimis disceptatis meum iudicium interponere non temerarii, sed impudentis hominis esset. Verum accentibus syllabarum summam vim in modulationibus hebraicis tributam esse a peritissimis iudicibus concedi audio, quorum ex numero unum Delitzschium testem hoc loco afferre iuvat: Das musikalische Element der hebräischen Grammatik ist das accentuologische.... Jeder Vers des alttestamentalischen Textes bildet eine durch die Tonzeichen geregelte, aus Vorder- und Nach-

satz mit ihren Cadenzen bestehende musikalische Periode (Delitzsch Zur Geschichte der jüdischen Poesie S. 23 u. 48, vergl. Fétis Histoire de la musique I, 440).

Tertiam igitur legem a melodis byzantinis observatam esse novimus, ut troparia sibi respondentia certis quibusdam locis accentu syllabarum concinerent. Atque hanc quidem legem, quam Pitrae sagacitatem fugisse magnopere miror, fundamentum artis poetarum byzantinorum dicere non dubito. Neque ego primus hanc legem in lucem protraxi, sed multis abhinc non annis sed saeculis grammaticus quidam byzantinus pronuntiavit. In libro enim de prosodia, cui titulum Theodori grammatici Alexandrini falso praefixum esse alio loco (Beitr. S. 27) demonstravi, hoc praeceptum legimus: Ἐάν τις θέλῃ ποιῆσαι κανόνα, πρῶτον δεῖ μελίσαι τὸν εἱρμὸν, εἶτα ἐπαγαγεῖν τὰ τροπάρια ἰσοσυλλαβοῦντα καὶ ὁμοτονοῦντα καὶ τὸν σκοπὸν ἀποσώζοντα. Nam quae grammaticus de canonum odis praecipit, etiam ad reliqua carminum byzantinorum genera pertinet, et qua accentus congruentia hirmus et troparia cuiusque odae coniunguntur, eandem inter αὐτόμελον et προσόμοια intercedere par est. Accedit, quod etiam in iambicis politicisque versibus faciendis scriptores byzantini similes rationes ita secuti sunt, ut duobus pluribusve locis cuiusque versus syllabam nisi acutam non ponerent, et latini melodi medii aevi quantitate syllabarum neglecta accentuum regula in versiculis faciendis utebantur; conf. Struve Ueber den politischen Vers der Mittelgriechen, Henrichsen Ueber den sogenannten politischen Vers bei den Griechen, K. Bartsch Die lateinischen Sequenzen des Mittelalters. Denique ne hoc quidem neglegendum est, quod graecorum vocabulorum accentus, quales Aristophanis et Herodiani grammaticorum temporibus fuisse novimus, usque ad nostram memoriam immoti manserunt, id quod eo plus admirationis habet, quo mobilior et inconstantior natura accentus in aliis linguis est. Neque dubito mirae huius constantiae graeci sermonis causam ex insigni vi repetere, quam in carminum cum aliorum tum ecclesiasticorum arte accentus obtinuit. Quamquam enim Fallmereierum nostrum, quod suos Slavos a sacerdotibus monachisque usum graeci sermonis accepisse statuit, probabilitatis limites evagatum esse iudicamus, tamen ecclesiastica carmina nonnihil ad integritatem sermonis et accentuum servandam valuisse veri simillimum est.

Sed ut ad quaestionem, unde profecti sumus, redeamus, versuum rhythmus ictu certis quibusdam intervallis redeunte efficitur. Sic hexametrum dactylicum veteres graeci dicebant, quod non uno duobusve, sed sex locis aequo intervallo distantibus percutiebatur. Et ut glyconei, pherecratei, logaoedici versuum alios pedes trium, alios duarum vel duarum et dimidiae morarum spatium explesse ducamus, tamen omnes, modo syllabarum longarum indicia sequamur, plus semel ictu feriebantur, unde horum quoque lyricorum versuum similitudinem quandam rhythmi ictibus si minus paribus, at tamen similibus intervallis redeuntibus fuisse dicimus. Iam ex iis, quae supra exposuimus,

apparere videtur in byzantinis carminibus syllabam acutam vel accentuatam locum syllabae productae obtinuisse. Quaeritur igitur, num haec quoque carmina syllaba acuta paribus vel similibus intervallis redeunte modulate decurrerint. Priusquam autem ad hanc quaestionem difficillimam solvendam aggrediamur, pauca nobis praemonenda sunt.

Atque primum omnium admirationem movet, quod byzantini melodi, quamvis paene innumeras notas musicas excogitaverint, quibus non solum altitudinem vocis, sed etiam temporis spatium et vocis varios flexus notarent, tamen nullo signo ad rhythmum numerosque indicandos usi sunt. Sed ne magistri quidem, qui de arte musica commentati sunt, hanc partem, quae nobis quidem gravissima esse videtur, pertractant, et sicubi rhythmi mentionem iniiciunt, ita fluctuant, ut eius vim magis fama accepisse, quam usu percepisse videantur. Sic Philoxenus Θεωρ. p. 45, postquam rhythmi naturam in legitimo ordine arsis et thesis positam esse recte definivit, paulo post rhythmum cum accelerato aut retardato motu vocis, quem ἀγωγὴν veteres magistros dixisse constat, commutavit: Ἐκεῖνο δὲ, τὸ ὁποῖον γίνεται ἐκ τῆς τακτικῆς συμφωνίας μιᾶς μουσικῆς διὰ τῶν πολλῶν ὀργάνων ἢ ψαλτῶν διὰ τῆς ἑνώσεως τοῦ ἀργοῦ καὶ γοργοῦ, ὡς ἐκ τῆς κινήσεως τῆς ἄνω καὶ κάτω φορᾶς ἑνὸς σώματος εἰς δεῖξιν κρότου καὶ ἠρεμίας τῆς ἄρσεως καὶ θέσεως, ἢ ἐκ τοῦ μετρήματος τοῦ βραχέος καὶ μακροῦ χρόνου, ὀνομάζεται ῥυθμός. ὅπερ λέγεται κατὰ μὲν τοὺς Ἄραβας οὐσούλ, κατὰ δὲ τοὺς Εὐρωπαίους τέμπο. Eustathios quidem Thereianos, qui aliquot carminum modos nostris notis musicis expressos officiose nobis commodavit, nostro more etiam singulos pedes lineis rectis divisit, sed neque graecorum characterum exemplum in hac re adornanda secutus est, neque nihil, ut numerosius modi percurrerent, novavit. Ipse enim per literas mihi significavit se numerorum gratia temporum spatia hic illic partim contraxisse, partim dilatasse: οὐδὲν δ' ἄλλο, ἔφη, ἐποίησα ἢ προσθαφαιρέσεις τινῶν χρόνων ἐπὶ τὸ ῥυθμικώτερον. Cantores vero graeci quod dextero pede, dum carminum modos canunt, humum percutere solent, neque ad pedes dividendos neque ad id rhythmi genus, quod nos vulgo intellegimus, significandum pertinet. Nos enim similiter atque veteres Graeci pedis manusve ictu syllabam intenta voce pronuntiandam esse ita significamus, ut intervallis modo maioribus, modo minoribus intermissis plures syllabas uno pede comprehendamus; recentiorum Graecorum in cantilenis fere singulae syllabae singulis ictibus pedis feriuntur, rarissimeque duo soni correpti uno ictu comprehenduntur; confer Philoxenum l. l. p. 77: ὁ δὲ ἀπὸ τὴν μίαν κροῦσιν ἕως εἰς τὴν ἄλλην ἐξοδευόμενος καιρὸς λογαριάζεται εἷς χρόνος εἷς χαρακτὴρ, ὅστις φανερόνει ἕνα φθόγγον, ἐξοδεύει ἕνα χρόνον. Creberrimi igitur hi ictus pedis, etiamsi et ipsi cantorem in intervallis temporum rite servandis adiuvent, tamen toto coelo ab intersecivis illis ictibus differunt, quibus veteres Graecos ad pedes numerorum significandos usos esse novimus.

Nihil igitur Byzantinorum nec musicis notis nec pedis ictibus ad rhythmum

cuiusque carminis cognoscendum adiuvamur. Itaque fundamento signorum ad intentionem vocis significandam adhibitorum accentuumque verborum concentus nos inniti oportet. Sed praeter eas versuum sedes, quae in nulla stropha syllaba acuta non explentur, aliae quoque, in quibus syllaba acuta plerumque collocata est, in censum vocandae sunt. Si enim Προcομ. IV versiculos sextos p. 67 et Προcομ. VI versiculos primos p. 70 inter se contuleris:

καὶ τῷ πόθῳ ἠπείγετο.	Ὡc γενναῖον ἐν μάρτυcιν.
οἱ μοχλοὶ cυνετρίβηcαν.	ῥωμαλέῳ φρονήματι.
τὰ θανάτου ἀπέκλειcαc.	τῷ cωτῆρι cυνέπαθεc.
καὶ τὸν λίθον τοῦ μνήματοc.	τῷ τῆc πίcτεωc θώρηκι.
Γεωργίου τοῦ μάρτυροc.	ὡc ἀcτέρα πολύφωτον.
καὶ θυcίαν εὐπρόcδεκτον.	ἐν θαλάccῃ με πλέοντα.
καὶ cοφῶc ἀποθέμενοc.	τὴν χρυcήλατον cάλπιγγα.
καὶ διώκων ψυχώλεθρον.	τὸν ἀcτέρα τὸν ἄδυτον.

tertia et sexta sede cuiusque versus numquam non, prima plerumque syllabam acutam positam esse videbis; neque causa huius discriminis te fugiet, si modos versiculorum examinaveris

και τῳ ποθῳ η πει γε το

ωc γεν ναι ον εν μαρ τυ cιν

Hanc igitur rem ita notis exprimere visum est, ut plenum concentum trinis, imperfectum binis punctis in hunc modum notaremus:

: . ⁝ . . ⁝ . .

Eo magis autem hunc ancipitem quoque concentum notare constituimus, quod simillima quaedam inconstantia in nonnullis versibus veterum poetarum occurrit, ut in pherecrateis Aeschyli Sept. adv. Thebas vv. 296, 313, glyconeis Sophoclis Philoctetis vv. 1126, 1148:

πανδαμὶ πανομιλί.	τὰν ἐμὰν μελέου τροφάν.
θεοὶ τοῖcι μὲν ἔξω.	φυγᾷ μ' οὐκέτ' ἀπ' αὐλίων.

et in phalaeciis Catulli I, 1—4

Quoi dono lepidum novum libellum
arida modo pumice expolitum?
Corneli, tibi: namque tu solebas
meas esse aliquid putare nugas.

Quod quo luculentius perspicias, schemata illius versus byzantini et versus glyconei iuxta posita conferas:

: . ⁝ . . ⁝ . .   . . _ ◡ ◡ _ ◡ _

Iam si et plenam et imperfectam congruentiam accentuum consideraverimus, multos versiculos byzantinos numerose cadentes et manifestam similitudinem cum metricis colis veterum poetarum prae se ferentes videbimus. En satis amplam messem talium versiculorum schematis byzantinis et veteribus iuxta positis illustratam:

COLA ANAPAESTICA ET ANAPAESTICA LOGAOEDICA:

. . ⁝ . . ⁝ . . ⁝ . .   ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – vel – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑

Ἐβόηςε προτυπῶν Pitra XXXIV, Theophanis can. I od. ϛ′ vv. 2, 4, 6 p. 239:

v. 2: προτυπῶν τὴν ταφὴν τὴν τριήμερον.
τὴν φωνὴν Γαβριὴλ τὴν χαρμόσυνον.
ἡ χαρὰ, θεομῆτορ, ἡ ἔνθεος.
δι᾽ ἐμοῦ καταργείςθω κατάκριμα.
ὁ θεὸς Ἀβραὰμ τῷ προπάτορι,

v. 4: Ἰωνᾶς ἐν τῷ κήτει δεόμενος.
εὐφροςύνης ἐνθέου πεπλήρωμαι.
πᾶςα κτίςις κραυγάζει, θεόνυμφε.
δι᾽ ἐμοῦ τὸ ὀφείλημα ςήμερον.
ἐν τῷ ςπέρματι τούτῳ τὰ ἔθνη, ἁγνή.

v. 6: Ἰηςοῦ βαςιλεῦ τῶν δυνάμεων.
καὶ χαρὰν καταγγέλλεις τὴν ἄληκτον.
τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ προωρίςθης, ἁγνή.
τὸ ἀρχαῖον δοθήτω πληρέςτατον,
ἡ ὑπόςχεςις δέχεται ςήμερον.

. ⁝ . . ⁝ . . ⁝ . :   ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Cosmas can. II od. ε′ v. 1 p. 167, Ioannes Damasc. can. IV od. ϛ′ v. 1 p. 219:

θεὸς ὢν εἰρήνης πατὴρ οἰκτιρμῶν.
ἐν δούλοις τῷ Καίςαρος δόγματι.
ἰδοὺ ἡ παρθένος, ὡς πάλαι φηςίν,

κατῆλθες ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς.
φυλάξας τὰ ςήμαντρα ςῷα, Χριςτέ.
ςωτήρ μου τὸ ζῶν τε καὶ ἄθυτον.

. . ⁝ . . ⁝ . . ⁝   ⏓ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – vel – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –

Ὕμνος ἀκάθιςτος v. 3 p. 140 sqq. vicies quater repetitus:

καὶ ςὺν τῇ ἀςωμάτῳ φωνῇ.
τὸ ςὲ βρέφος ἐκείνης εὐθύς.

ἐξ ἀςπόρου βλαςτήςας γαςτρός.
ὁ γὰρ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς.

COLA DACTYLICA ET DACTYLICA LOGAOEDICA:

. . . ⁝ . . ⁝   – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – colon prius versus hexametri:

Ioannes Damasc. can. V od. α′ v. 1:

ᾄςωμεν πάντες λαοί.
ςήμερον ἔαρ ψυχῶν.

ἡ βαςιλὶς τῶν ὡρῶν.
πύλαι θανάτου, Χριςτέ.

: . . ⁝ . . ⁝ .   – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑

Προςομ. II v. 1 p. 64 et IX v. 2 p. 76:

ἐν οὐρανοῖς τὴν ἐλπίδα.
τὴν ἐπὶ γῆς φθειρομένην.
ἐν ἑαυτῇ τὴν τριάδα,

τῶν οὐρανίων ταγμάτων.
ὁ ταξιάρχης τῶν ἄνω.
ὑπὸ τὴν ςκέπην τῶν θείων.

: . . ⁝ . . ⁝ . :   – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Προςομ. VI v. 5 p. 70, Ioannes Damasc. can. IV od. θ′ v. 3:

ὅτι τὸν δρόμον τετέλεκας.
ὑπερορῶν μὲν τοῦ ςώματος.
τοῖς ἐναντίοις ἀνάλωτος.

χόρευε νῦν καὶ ἀγάλλου, Σιών.
μέχρι τερμάτων αἰῶνος, Χριςτέ.
δίδου ἡμῖν ἐκτυπώτερον.

: . . ⁝ . . : . . ⁝ . . = _ ⏑ ⏑ _ ⏑ ⏑ _ ⏑ ⏑ _ ⏑ ⏑

Ioannes Damasc. can. apostolorum Petri et Pauli (29. Iun.) od. ϛ′ v. 5:

ἐν ὁμονοίᾳ φυλάττων τὴν ποίμνην cου.
τερατουργῶν παραδόξως τῇ χάριτι.
τὴν τῶν θαυμάτων ἐπλούτηcε δύναμιν.

⁝ . . ⁝ . _ ⏑ ⏑ _ ⏓ versus Adonius.

Ioannes Damasc. can. I od. γ′ v. 1, δ′ v. 1, η′ v. 1:

νεῦcον πρὸc ὕμνουc.
νύμφη πανάγνου.
ὕψουc ἀνάccων.

ἶcοc προῆλθεc.
ἔθνη τὰ πρόcθεν.
ῥίζηc φυεῖcα.

μήτραν ἀφλέκτωc.
λύμην φυγοῦcα.
ἥκειc πλανῆτιν.

COLA GLYCONEA ET PHERECRATEA ET LOGAOEDICA:

⁝ . ⁝ . . ⁝ . . _ ⏑ _ ⏑ ⏑ _ ⏑ _

Προcομ. VIII v. 8 p. 74:

ὅθεν τὴν παναγίαν cου.
ὅθεν καὶ τὸν τῆc νίκηc cου.

ᾧ καὶ νῦν παριcτάμενοc.
δεῖξον τῆc ὡραιότητοc.

. . ⁝ . . ⁝ . _ ⏑ _ ⏑ ⏑ _ ⏑

Κάθιcμα VIII v. 1 p. 62:

τὴν cοφίαν καὶ λόγον.
τῶν παθῶν τοῦ κυρίου.

cὺ υἱὸc ἐπεκλήθηc.
παναγία παρθένε.

: . . ⁝ . . _ ⏑ ⏑ _ ⏑ _

Κάθιcμα II v. 1 p. 56:

τὴν ὡραιότητα | τῆc παρθενίαc cου.
cήμερον ἅπαcα | κτίcιc ἀγάλλεται.

τὸ ἀναλλοίωτον | τὸ τῆc θεότητοc.
θεομακάριcτε μῆτερ ἀνύμφευτε.

⁝ . . : . ⁝ . _ ⏑ ⏑ ⏑ _ ⏑ versus Aristophanicus.

Cosmas can. XIII od. γ′ v. 1 p. 196, Octoëchus p. 163 od. α′ v. 1:

cὲ τὸν ἐπὶ ὑδάτων.
cύμβολα τῆc ταφῆc cου.
ἥπλωcαc τὰc ἀγκάλαc.

ᾄcωμεν τῷ κυρίῳ.
ἄχραντε θεοτόκε.
βότρυν cε ζωηφόρον.

. ⁝ . . ⁝ . . ⏑ _ ⏑ ⏑ _ ⏑ _

Ioannes Damasc. can. VII od. α′ v. 1, Κάθιcμα I v. 11:

ἀνοίξω τὸ cτόμα μου.
παρθένοι νεάνιδεc.
ἀξίωc ὡc ἔμψυχον.

ὡc μόνοc φιλάνθρωποc.
τοῦ cῶcαι τὸν ἄνθρωπον.
cυμφώνωc προcφέρομεν.

IAMBICA ET TROCHAICA COLA:

Cola, quae iambicorum colorum similitudinem ita referrent, ut unoquoque pede acutam syllabam loco longae haberent, equidem nulla novi. Neque hoc quidem mirum est, quandoquidem veteres quoque Graeci, ne crebrescente vocis ictu

petulantes et illepidi versiculi fierent, singulis ictibus binos pedes iambicos trochaicosve comprehendere solebant, quo factum esse constat, ut versum sex pedibus iambicis constantem non hexametrum sed trimetrum vocarent. Quodsi veterum Graecorum vestigiis institimus, ea quoque cola iambica vel trochaica dicere nobis licet, quorum secunda et sexta aut prima et quinta syllabae acutae sint et intenta voce cantoris erigantur. Atque hoc etiam confidentius dicemus, sicubi medias syllabas, quartam dico iambicorum et tertiam trochaicorum colorum, plerumque acui cognoverimus.

. ⁝ . : . ⁝ .   ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑

Cosmas can. XIV od. θ′ vv. 7, 8:

δοχεῖον τοῦ ἀςτέκτου.   χωρίον τοῦ ἀπείρου.
ἐξ ὕψους ἀποςτόλους.   ὑφ᾽ ἧς καταλαμφθέντες.
λαοὶ φυλαὶ καὶ γλῶςςαι.   τὰ θεῖα μεγαλεῖα.

: . ⁝ . : . ⁝   – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Μεγαλυνάρια vv. 1, 2 p. 84:

ἀκατάληπτόν ἐςτιν   τὸ τελούμενον ἐν ςοί.
ἀγκαλίζεται χερςὶν   ὁ πρεςβύτης Cυμεών.
βουληθεὶς ὁ πλαςτουργὸς   ἵνα ςώςῃ τὸν Ἀδάμ.
γένος ἅπαν τῶν βροτῶν   μακαρίζει ςε, ἁγνή.

. ⁝ . ⁝ . : . ⁝   ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Octoechus p. 120 od. γ′ v. 1, Ioseph can. I od. γ′ v. 1:

οὐκ ἔςτιν ἅγιος ὡς ςύ.   ἡ γῆ μαςτίζεται ἡμῶν.
θεὸν ςταυρούμενον ςαρκί.   ςυςςείςας, κύριε, τὴν γῆν.
θανάτῳ θάνατος λυθείς.   γεννήςας θάνατον πικρόν.
τοῦ θείου τόκου ςου, ἁγνή.   ἡ μόνη οὖςα ἀγαθή.

. ⁝ . . . ⁝ . : . ⁝   ⏑ ⏑ . ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Προςομ. IX v. 9:

ὑπήκοοι γενόμενοι Χριςτῷ.   ςτρεβλώςεων μαςτίγων καὶ πυρός.
ὑμνήςωμεν ἀξίως ἑορταῖς.   ςτεφάνους καὶ τὴν δόξαν τοῦ Χριςτοῦ.

⁝ . : . ⁝ . . ⁝   – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Ioannes Dam. can. IV od. γ′ v. 1:

δεῦτε πόμα πίωμεν καινόν.   χθὲς ςυνεθαπτόμην ςοι, Χριςτέ.

⁝ . . . ⁝ . ⁝ . .   – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Προςομ. III v. 1:

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος.   ςήμερον, πιςτοί, χορεύςωμεν.

: . . . ⁝ . . . ⁝ .   ⏑ – ⏑ – ⏑ . ⏑ – ⏑

Ioannes Dam. VI od. γ′ v. 1:

τοὺς ςοὺς ὑμνολόγους θεοτόκε.   ἐξ ὀςφύος προαχθεῖςα.

Eorum, quae hucusque recensuimus, colorum rhythmum iambicum vel trochaicum tribus quatuorve locis ducibus constituimus; sunt autem

alia breviora, in quibus concentus duorum locorum idem arguere videtur, velut:

. ⁝ . ⁝ . .   ◡ – ◡ – ◡ –

Octoechus p. 121 od. δ' v. 1, Ioseph. can. I od. δ' v. 1:

Χριστός μου δύναμις.	σαλεύεις, κύριε.
τὸ ξύλον ἤνθησε.	τῇ θείᾳ νεύσει σου.

. ⁝ . . . ⁝   ◡ – ◡ – ◡ –

Κάθισμα I v. 1:

τὸν τάφον σου, σωτήρ.	τὰ πάθη τὰ σεπτά.
σταυρῷ προσηλωθείς.	ἐξέστησαν χοροί.

⁝ . . . ⁝ .   – ◡ – ◡ – ◡

Προσομ. II v. 5:

ἄχραντε παρθένε.	φύλακα καὶ ῥύστην.
μίαν σὺν ἀγγέλοις.	φύλαττε καὶ σκέπε.

⁝ . . . ⁝ . . vel : . . . ⁝ . .   – ◡ – ◡ – ◡ –

Κάθισμα V v. 6, Προσομ. IX v. 1:

νίκας χορηγῶν αὐτοῖς.	ὅλην ἀποθέμενοι.
ἕτοιμοι συνέλθωμεν.	ὕλην ἐβδελύξαντο.
σὲ τὸν ποιητὴν ἡμῶν.	ἠχήσουσι σάλπιγγες.

. . ⁝ . . . ⁝

Κάθισμα VI v. 1:

κατεπλάγη Ἰωσήφ.	ἐκ τῶν ἄνω κατελθών.
ἑκουσίᾳ σου βουλῇ.	μετὰ κλάδων νοητῶς.

. ⁝ . . . ⁝ . .   ◡ – ◡ – ◡ – ◡ –

Κάθισμα VII v. 9:

ἐξίσταμαι κραυγάζειν σοι.	εἰς τοῦτο γὰρ ἐλήλυθας.

. . ⁝ . . . ⁝   ◡ – ◡ ◡ – ◡ –

Octoechus p. 22 od. δ' v. 2:

προβλεπτικῶς ὁ Ἀββακούμ.	στεφηφορῶν ἐξ ἀκανθῶν.

⁝ . .   – ◡ – ◡ –

Προσομ. VI v. 4:

εὐφημοῦμέν σε.	σε γινώσκομεν.	μιμησάμενος.
πρὸς τὴν ἄθλησιν.	τὰ στρατεύματα.	συμφραξάμενος.

Praeter anapaestica, dactylica, iambica, trochaica cola, quae byzantinis melodis accentuum concentu adducti reddidimus, vereor ut alia numerorum genera probaverint. Nam ionici dimetri, quos iam veteres poetas cum iambicis tetrapodiis commutasse constat, in rhythmica poesi Byzantinorum ab iambicis vel trochaicis colis vix distingui poterant. Cum enim non omnibus locis, quibus veteres syllabam longam posuerant, acutam Byzantini collocarent, dimetrum ionicum a minore sic ab iis exprimi par erat:

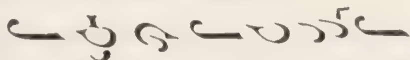
. . ⁝ . . . ⁚ .　　　⏑ ⏑ _ _ ⏑ ⏑ _ _

hoc autem schema eodem iure trochaicae tetrapodiae _ ⏑ _ ⏑ _ ⏑ _ ⏑ conferri posse ex iis, quae modo exposuimus, apparet.

Bacchiacis vero quod colis conferri possit, unum colon apud Ioannem Damascenum can. IV od. θ′ v. 1 novi:

φωτίζου, φωτίζου.　　ὦ θείας, ὦ φίλης.　　ὦ πάσχα τὸ μέγα.

neque modi huic opinioni obstare videntur:

φω τι ζου φῶ τι ι ι ζου.

sed cum alia exempla huius rhythmi non suppetant*), nescio an rectius hunc versiculum in duo pusilla cola φωτίζου | φωτίζου dirimas. Eodem vero modo aliquot dochmiaci rhythmi exempla removeri posse videntur, velut Andreae Pyrrhi στιχ. v. 1:

⁝ . . . . . ⁚ ⁝ . .　　　_ ⏑ _ ⏑ ⏑ _ _ ⏑ _

ποίοις εὐφημιῶν στέμμασι.　　　ποίοις ὑμνῳδιῶν ἄνθεσι.

. . ⁚ . ⁄ . . | . ⁝ ⁝ . .

Cosmas can. XIV od. ε′ v. 1:

τὸ διὰ τὸν φόβον σου ληφθὲν κύριε.　　ἡ ἐπιφοιτήσασα ἰσχὺς σήμερον.

. ⁝ ⁝ . . | . ⁚ . ⁝　　　⏑ _ _ ⏑ _ | ⏑ _ ⏑ _

Cosmas can. VI od. α′ v. 6:

τῷ σῷ ᾄδοντας μονογενεῖ.　　　μεθ᾽ ὧν, ἄχραντέ, σου τὴν σεπτήν.

. ⁝ ⁝ . . ⁝ . ⁝ . .　　　⏑ _ _ ⏑ ⏑ _ ⏑ _ ⏑ _

Cosmas can. XIII od. η′ v. 3:

ἰδοὺ γὰρ ἐν νεκροῖς λογίζεται.　　　νεκρὸν γὰρ καὶ γυμνὸν θεώμενος.

. ⁝ ⁝ . . | . ⁚ . . ⁝ . .　　　⏑ _ _ ⏑ _ | ⏑ _ ⏑ ⏑ _ ⏑ .

Ioannes Dam. can. III od. θ′ v. 5:

νοεῖν· ὅθεν σε σὺν πόθῳ δοξάζομεν.　　πατρὸς πέπομφε τὴν χάριν τοῦ πνεύματος.

Namque in duobus prioribus carminibus extrema trisyllaba, in duobus posterioribus prima disyllaba vocabula ita a reliqua parte versus separare licet, ut suum membrum efficiant et duo membra, id quod non raro accidit, adversa fronte collidant. Atque haec quidem divisio modis versus Cosmae can. XIV odae quintae (vide Hirmol. p. 400) parum commendari videtur, reliquorum autem versuum modulationibus tantum non efflagitatur, siquidem duplum temporis spatium, quod priori syllabarum collidentium assignatur, suum locum in fine colorum habet. Quidquod in alio exemplo dochmiaci

*) Unum posthac cognovi versiculum similibus numeris decurrentem, Κοντάκιον I v. 1 p. 90:

ψυχή μου, ψυχή μου　|　ἀνάστα, τί καθεύδεις;

rhythmi Προcομ. IX v. 6 tertiae syllabae acutae in similibus tropariis duae syllabae respondent

. . ⁝ ⁝ . . vel . . ⁝ . ⁝ . .   — ⏑ ⎵   ⏑ — vel — ⏑ — ⏑ — ⏑ —

δωρεὰν ἔλαβον.	ὡς κρουνοὶ βλύζουςι.	καὶ cεπτὸν cύμβολον.
ἡ ὁμόφρων cύcκηνος.	τῇ γὰρ κτίcει, δέcποτα.	οἱ προφῆται, κύριε.

unde byzantinis quoque temporibus creticam basin ἑξάcημον fuisse coniicias.

Sub finem huius capitis de colis eorumque numeris ut summam quaestionis complectar et quibus numerorum legibus carmina illigata fuerint, brevi definiam, byzantini melodi et cantores scrupulosa illa diligentia, qua veteres Graecos tritorum versuum, ut hexametri dactylici et tetrametri anapaestici, pedes dimetiendos et exaequandos curasse constat, spreta et neglecta non rhythmum, sed rhythmi quandam umbram consecuti sunt. Atque adeo numerorum natura eos latebat, ut nec magistri cola in pedes dirimenda esse monerent, nec musici lineis aliisve adminiculis ad modos in aequales particulas dissecandos uterentur. Pedum igitur divisionem cum spernerent, colorum divisio ultima erat, eaque tantum aberat ut aequabilitatem quandam partium spectaret, ut pleraque cola eiusdem troparii non modo numerorum genere, sed etiam magnitudine sibi dispares et dissimiles essent. Neque eadem, qua nostri musici, necessitate byzantini ad modos in pares pedes sive tactus dividendos adducebantur, quandoquidem omnia eorum carmina unisona erant neque nostra memoria in iis ecclesiis, quae vetera instituta observant, polyphonia in usu est. Neque vero corporis motus cum cantu consociati, quo veteres Graeci inprimis commovebantur, a christianis melodis ratio habenda erat: quantum autem illa societas ad pedes numerorum dimetiendos valuerit, ex nomine βάcεως, qua dipodiam iambicam trochaicamve significabant, et discrimine anapaestorum et melicorum poematum optime intellegas. Nam anapaesti, quorum sub ictibus choreutae incedebant, summa pedum aequabilitate conspicui erant, melici poetae trochaicos pedes cum dactylicis vel, si mavis, rationales pedes cum irrationalibus pedibus miscebant. Byzantini igitur musici neque cola in pedes dividebant neque rhythmi notionem eam, quam nos mente concipimus, noverunt; qua cum re illud quoque cohaeret, quod pausae spatium, maius an brevius sit, numquam indicant.

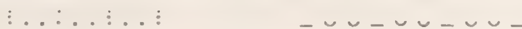
Quamquam autem et quantitatem syllabarum neglegebant et severis rhythmi legibus coerceri reluctabantur, tamen accentus in versibus faciendis ita disponebant, ut cola similitudinem quandam veterum versiculorum referrent; quae quidem res tam late patet, ut omnes lyricorum et scenicorum poetarum versus byzantinis modis aptari posse confidam. Neque equidem dubito, quin veterum cantilenarum modos, ut qui carminibus ipsis superstites esse soleant, byzantini melodi imitati sint, et servatorum modorum luce tenebrae veteris artis si minus discutiantur, at certe rarescant. Sed

ne similitudinem illam maiorem esse statuas, accentus non ea vis erat, ut syllaba et ictu erigeretur et duplum temporis spatium expleret. Licet enim acutas syllabas melodi non raro producerent, tamen maiori parti pedum dactylicorum byzantinorum non quaternae, ut veteribus, sed trinae temporis morae erant. Quin etiam hac ipsa re, quod acutae syllabae passim protrahebantur, rhythmi concinnitas turbata est. Sic ut exemplo rem illustrem, versui Ioannis can. IV supra allato

χο ρευε νυ υ υν και α γαλλου Cι ων.

si verborum accentum spectamus, aequales pedes sunt hi:

sed haec aequabilitas pedum hoc modo modulatione turbata est:

Etiam magis rhythmi concinnitas huius versiculi

εν ο μο νοι αφυλαττων την ποιμνην cου

syllaba acuta modo producta modo correpta turbatur, id quod ex schematis et verborum et modorum iuxta positis clarius elucebit:

Plurimum vero in protractis melodiis (ἀργαῖς μελῳδίαις) musici ab iis, qui verbis expressi erant, pedibus discedebant, ita tamen ut ne hic quidem vim accentus plane neglegerent.

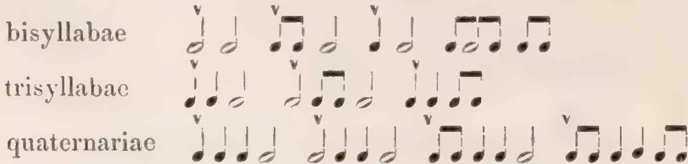
Denique haec erat praecipua lex melodis christianis proposita nec umquam violata, ut singula cola uno saltem loco syllabam acutam haberent; neque pauci versiculi in tropariis byzantinis occurrunt, quorum accentus uno excepto omnes fluctuant. Sed in iis quoque versiculis, quorum accentus pluribus locis concinunt, unus reliquis eminere et in modulatione clarius distingui solet. Atque ex hac causa illud quoque derivandum est, quod versus politici, utpote qui ex binis membris constent, duobus locis syllabam acutam numquam non habent. Plerumque autem insignis ille accentus in extrema versiculi parte positus est, quod cum in aliis numerorum generibus, tum in anacreonticis versibus apparet, qui cum secunda et quarta sede saepe, sexta numquam non acuuntur, ut in Photii carmine p. 47:

Ἀπὸ χειλέων ὕμνον
προσφέρω σοι, τῷ κτίσῃ,
ἀπὸ καρδίας βάθους
σοι δόξαν ἀναπέμπω.

Βάθος σου τῆς σοφίας
κριμάτων τὰς ἀβύσσους
τίς λόγος ἐξυμνήσει,
δέσποτα τῶν ἁπάντων;

Quae cum ita sint, modorum indoles in clausulis colorum maxime conspicua fit, et cantoris vox, cum in priore parte versus a pronuntiandi

tenuitate vix recedat, hic flecti et modulate moveri coepit. Clausularum autem in brevioribus melodiis (ϲυντόμοιϲ μέλεϲι), neque si numeros, neque si sonos spectamus, magna varietas erat; plurima his schematis comprehenduntur:

unaquaeque autem clausula quod modo breviore, modo prolixiore modulatione expressa est, hoc cum discrimine colorum, quae priorem vel medium et eorum quae extremum periodi locum obtinent, cohaeret, qua de re sequenti capite fusius disputabimus.

Hunc igitur clausularum concentum praecipuam legem artis byzantinae esse monui, eandemque ab arte veterum poetarum graecorum haudquaquam abhorrere iudico. Atque hoc quidem in propatulo est, tria quae proposui clausularum genera aptissima esse versibus veteribus, velut primum dactylico hexametro, Sapphico hendacasyllabo, paroemiaco anapaestico, alterum trimetro iambico, trochaico septenario, dochmiaco, tertium choriambicis versibus et galliambis. Plus iam illud valet, quod veteres quoque Graeci praecipuum accentum ab exordio versus removere consueverunt, id quod cum ex duobus ultimis pedibus versus dactylici ita a politioribus poetis latinis fere compositis, ut ictus versus cum accentu verborum concineret, tum ex maiore licentia primi pedis aeolicorum et glyconeorum versuum apparet. Nam si poetae graeci ordini logaoedico, dactylico, choriambico pedem dissyllabum ἀδιάφορον, quam basin G. Hermannus vocavit, praemittunt

causa huius licentiae inde repetenda esse videtur, quod primus pes ictu vocis, apud veteres Graecos cum syllaba longa fere coniuncto, ita carebat, ut nihil referret, utrum iambico an trochaico vocabulo, spondeo an pyrrichio expleretur. Contra si elegantissimus quisque poeta latinus discrepantiam ictus numerorum et accentus verborum in clausula hexametri et versus Sapphici vitavit, hoc ea de causa fecisse probantur, quod quo maior vis ictus erat, eo magis repugnantia accentus hominum aures offendebat. Maxime vero meam opinionem de vicissitudine inter cola byzantinorum et veterum poetarum graecorum intercedente praecepta veterum scriptorum artis metricae de pedibus compositis confirmare videntur. Illi enim pluribus pedibus simplicibus unum pedem compositum (πόδα ϲύνθετον) effici et pedis compositi vim fere eandem, quam coli sive membri esse docuerunt, qua de re nuper

in libro Die metrische Ueberlieferung der pindarischen Oden S. 51—54 commentatus sum. Iam cum ea pedis natura sit, ut ex duabus partibus, arsi et thesi, constet, cola glyconea, ithyphallica, paroemiaca, prosodiaca nomen pedum ea re meruisse necesse est, quod singula singulis ictibus percutiebantur. Hoc autem aliter fieri non potuit, quam ut aut unam syllabam longam cuiusque coli solam ictu percussam esse aut unius pedis simplicis ictum reliquorum pedum simplicium ictus depressisse dicamus. Hoc alterum cum et ipsum veri similius sit, tum ex similitudine modorum carminum byzantinorum probabile fit, quod ut facilius perspiciatur, compluria schemata byzantinorum et veterum colorum oculis lectorum subiiciamus:

Ἄχραντε παρθένε	: . . . ⋮ .	– ⏑ – ⏑ ∸ –
Τὴν ὡραιότητα	: . . ⋮ . .	– ⏑ ⏑ ∸ ⏑ –
Ὅλην ἀποθέμενοι	: . . . ⋮ . .	– ⏑ – ⏑ ∸ ⏑ –
Οὐκ ἀπ᾿ ἀνθρώπων	: . . ⋮ .	– ⏑ ⏑ ∸ ⏑
Καὶ τῷ πόθῳ ἠπείγετο	: · ⋮ . . ⋮ . .	– ⏑ ∸ ⏑ ⏑ – ⏑ –*).

DE VERSIBUS ET PERIODIS.

Versiculi, de quibus hucusque disputavimus, fere membra maioris versus vel periodi sunt. Quo modo enim psalmorum versus ex pluribus membris constant, eodem modo christianorum quoque tropariorum versus, psalmorum canticorumque sacrorum versibus illi quidem intermixti, rarissime ex singulis, plerumque ex binis trinisve colis sive membris compositi sunt. Sic quarti cathismatis duo primi versiculi et tres insequentes

Ταχὺ προκατάλαβε | πρὶν δουλωθῆναι ἡμᾶϲ
ἐχθροῖϲ βλαϲφημοῦϲι ϲε καὶ ἀπειλοῦϲιν ἡμῖν | Χριϲτὲ ὁ θεὸϲ ἡμῶν.

singulas periodos efficiunt. Neque solum hebraicorum psalmorum, sed veterum quoque Graecorum carminum similitudine plura membra in unius versus vel periodi corpus coniuncta firmantur. Nam plerosque versus veteres, ut dactylicum hexametrum, iambicum trimetrum, anapaesticum tetrametrum, galliambicum et priapeium ex binis membris constare et qui maiorem in longitudinem excreverint et tribus pluribusve membris constent, periodos sive circuitus appellari novimus. Lyricos vero poetas versibus in sua cola dirimendis magis quam pedibus numerorum dimetiendis animum advertisse cum ex aliis rebus, tum ex caesura hexametri tantum non semper observata apparet. Namque si Aristoxenus Mario Victorino II, 2 teste hexametrum aut in sex pedes per monopodiam aut in tres per dipodiam dividi aut in duas partes per cola duo dirimi statuit, ultima divisio ad artem lyricorum poetarum, cuius colorum divisio propria erat, referenda

*) Alterum, non tertium pedem huius versiculi cur primario ictu feriri monuerimus, non tam ex accentibus, quam ex modis supra allatis apparet; nam cum et tertia et sexta syllaba huius versiculi acuta sit, tertiae vis dupla temporis mora augetur.

esse videtur. Hoc quoque memoratu dignum est, poetas graecos et latinos, quo recentiores aevoque christiano propiores fuerint, eo maiorem diligentiam versibus certo quodam loco incidendis caesuraque in cola dividendis impendisse. Poetae igitur byzantini quod binos pluresve versiculos in singulos versus coniungebant, vestigiis artis et hebraicorum et graecorum poetarum insistebant.

Priusquam autem de versuum periodorumque compositione disseramus, nos exponere par est, quibus rebus cognosci possit, quae membra coniungenda sint et quo loco versus cuiusque finem constitui oporteat. Atque primum omnium in libris et manu scriptis et typis repraesentatis ut cola lineolis punctisve divisa, ita versus nullo modo descripti sunt. Neque hoc quidem mirum est, siquidem iis, qui quomodo et colorum et versuum divisionem significarent nesciebant, colorum divisio potior non videri non potuit. Perpauci tantum versus ita in libris digesti sunt, ut versus finis magis quam colorum divisio appareat, versus dico canonum iambicorum Ioannis, quorum artificiosa compositio trimetris versibus in sua cola solutis obliterata esset*), et Theophanis vel Ioannis duorum carminum (v. p. 240 sq.), quae ita adornata sunt, ut literae initiales versuum acrostichidem efficiant.**) Idem igitur in byzantinis tropariis, quod in carminibus poetarum lyricorum et scenicorum usu venit; nam haec quoque carmina in codicibus inde ab grammaticorum Alexandrinorum temporibus ita exarata esse constat, ut cola sive membra divisa, versuum fines non significati sint. Quod igitur Boeckhius, cuius memoriam pie semper colam, in Pindari carminibus edendis instituit, ut quibus ex periodis quaeque stropha constaret, primus indagaret et oculis lectorum subiiceret, idem ego in his carminibus christianis digerendis spectavi, ut et versus et cola dividenda curarem. Neque tamen iisdem, quibus ille, indiciis in periodis dirimendis usus sum. Veteres enim poetae lyrici et scenici versus fine numquam vocabulum ita dissecabant, ut priorem verbi partem priori, sequenti versui posteriorem tribuerent; praeterea in fine versus sive periodi neque ancipitem syllabam neque hiatum, quem aliis locis sedulo vitabant, admittere dubitabant. His igitur tribus indiciis in veteribus carminibus utimur, ut, quo loco singuli versus finiantur, cognos-

*) Uno tamen loco, can. III od. θ' v. 4, 5 melodia Hirmologii p. 407 ab iamborum divisione in hunc modum recessit:

versuum divisio: Ἰλιγγιᾷ δὲ νοῦς ἅπας σου τὸν τόκον
νοεῖν· ὅθεν σε σὺν πόθῳ δοξάζομεν.

modorum divisio: Ἰλιγγιᾷ δὲ νοῦς ἅπας σου τὸν τόκον νοεῖν·
ὅθεν σε σὺν πόθῳ δοξάζομεν.

**) In hoc quoque carmine melodia Hirmologii p. 309 a divisione versuum, qualem acrostichis indicat, ita discrepat, ut quarta periodus ab διὸ καὶ χαίρων, non ab εὐλογεῖτε πάντα, ut debebat, initium capit. Qua autem ratione Theophanes vel Ioannes (vide notas p. 236) in hoc carmine usus est, eam Georgium Siculum et S. Bartholomeum imitatos esse Pitra Hymnogr. p. 18 monet.

camus. At in tropariis byzantinorum melodorum neque ex ancipite syllaba neque ex hiatu quidquam concludi potest, siquidem et quantitatem syllabarum prorsus neglegebant et hiatum non eadem, qua veteres poetae, diligentia fugiebant. Neque finito vocabulo (τελείᾳ λέξει) tantum hic, quantum in veteribus poetis, adiuvamur. Illi enim et inprimis princeps poetarum lyricorum, Pindarus, cum saepe duo cola verbo continuato coniungerent (συνῆψαν), numquam hac licentia in fine periodorum abusi sunt; byzantini melodi, recentiorum poetarum graecorum latinorumque exemplum secuti, rarissime fine coli vocabulum diremerunt, unde finitum vocabulum tenuissimum indicium finis versus vel periodi factum est. Ne tamen umquam vocabulum in duo cola dissectum esse negem, nonnulli loci prohibent, ut

Ioannis can. I od. γ΄ v. 18 > 33:
φέρων τε παντεπόπτα | τῆς ἁμαρτίας.
ἰδεῖν ἀφράστως | ἀξιωθεὶς τὸν τύπον.

Ioannis can. III od. ζ΄ v. 82 > 92:
σέβειν τὸ χρυσότευκτον | ἄψυχον βρέτας.
ἔνθους Ἰωὴλ | τοῦ θεαρχικωτάτου.

Ioannis can. IV od. α΄ v. 3 > 9:
καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν | Χριστὸς ὁ θεός.
ἐξαστράπτοντα | καὶ χαίρετε φάσκοντα.

Ioannis can. IV od. ε΄ v. 49 > 53:
καὶ ἀντὶ μύρου τὸν ὕμνον | προσοίσομεν τῷ δεσπότῃ.
οἱ ταῖς τοῦ ᾅδου σειραῖς | συνεχόμενοι δεδορκότες.

Cosmae can. V od. α΄ v. 4 > 16. v. Hirmologium p. 321:
δυσμενεῖς ὁρῶντες | ἐν αὐτῷ ὑποβρυχίους.
ὡς ὀφθήσομαι | λαμπρότερον ἡλίου ἐξαστράπτων.

Cosmae can. VI od. α΄ v. 4 > 10:
ἐξαρχούσης Μαριὰμ | μετὰ χορῶν καὶ τυμπάνων.
ἐκ περάτων, θεοτόκε, | σοι παρέστησαν ἄρδην.

Sergii v. 11 > 83 > 203:
ἐξίστατο καὶ ἵστατο | κραυγάζων πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα.
ἐν τῇ γαστρὶ Μαρίας βοσκηθέντα, | ἣν ὑμνοῦντες εἶπον.
ἡμεῖς δὲ τὸ μυστήριον θαυμάζοντες | πιστῶς βοῶμεν.

His autem in versibus canendis non verba dissecant, id quod ex ea, qua nos in periodis veterum poetarum dividendis utimur, ratione concludere possis, sed nunc hoc, nunc illo loco, ut lineolis rectis significavimus, cola dividunt, ut ἐν τελείᾳ λέξει unumquodque colum finiatur. Neque hoc in iis

versibus solis faciunt, qui eodem loco dividi nequeunt, nisi verbum dissecare velis, sed etiam in aliis, in quibus mobili caesura rectius sententia dividitur, ut in

Ioannis can. VIII od. ε' v. 126 > 139:

πέτραι δὲ ἐσχίσθησαν· | διὰ σταυροῦ γὰρ ἤρθη ὁ δίκαιος.
χαῖρε ἡ παγκόσμιος χαρά, | δι' ἧς ἡμῖν ἐξανέτειλεν.

Ioannis can. IV od. η' v. 99 > 103, conf. Hirm. p. 380:

ἐν ᾗ εὐλογοῦμεν | Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.
ὑμνοῦντες αὐτὸν | ὡς θεὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Quod vero aliam nos in veteribus carminibus dividendis rationem inimus, nescio an falso faciamus et veteres cantores Pindari Ol. I, vv. 1, 31 varie dividentes eandem, quam byzantini, rationem secuti sint:

Ἄριστον μὲν ὕδωρ ὁ δὲ | χρυσὸς αἰθόμενον πῦρ.
χάρις δ' ἅπερ ἅπαντα τεύχει | τὰ μείλιχα θνατοῖς.

Librarii certe codicum quod saepissime respondentes versus strophae et antistrophae sic diviserunt, ut ne vocabuli partes discinderentur, non oscitasse, sed morem sua aetate comprobatum secuti esse videntur.

His igitur subsidiis, quibus Pindari Aeschyli Aristophanis cantica dividentes adiuvamur, in tropariis christianorum poetarum digerendis destituti, modorum indiciis, manifestioribus illis quidem sed magis fluctuantibus, utimur. Haec igitur Paranicas meus secutus, quo loco coli, quo versus finis statuendus esset, mihi indicavit cantuque comprobavit. Modulationum vero libros perscrutatus rationes amici fere ubique μαρτυρίαις, id est altitudinis vocis explicatis notationibus, periodis modorum interpositis, confirmatas intellexi; neque tamen numquam Paranicae et librorum divisiones secum pugnabant, quod non mirabitur, qui quantopere cantores omnium temporum modulationes paululum ex suo arbitrio variare soleant, reputaverit. Denique licentiae quaedam metricae, ut pes creticus ⁝ . . cum choriambico ⁝ . . ., vel spondaicus ⁝ . cum cretico ⁝ . . in fine periodi commutatus, de quibus infra explicatius disseram, viam a Paranica meo patefactam muniverunt. Atque hae quoque licentiae cum modorum natura cohaerent; mediis enim in versibus cola brevioribus clausulis claudebant, in ultimis, cum prolixioribus vocis flexibus syllabarumque numerum superantibus uterentur, nihil obstaculo erat, quominus pro tribus syllabis quatuor ponerent.

Colorum vero et versuum divisionem ut animis oculisque hominum patefacerem, duplicem rationem inii: aut unum in versum cola ita coniunxi, ut lineola membra versus distinguerem, aut secundum et tertium membrum amplius a margine removi; neque certis quibusdam causis, ut alteram utram rationem sequerer, commotus sum, sed typothetarum commodis nec non arbitriis obtemperavi. Sic primi versus Ioannis can. VII et Iosephi can. II, quamvis iisdem modis utantur, modo hoc, modo illo modo exarati sunt:

'Ανοίξω τὸ στόμα μου
καὶ πληρωθήσεται θαύματος.
Χριστοῦ βίβλον ἔμψυχον | ἐσφραγισμένην σε πνεύματι.

Praeterea cum duorum vel trium versuum modi haud raro ita cohaereant, ut maior incisio in fine extremi versus fiat, hanc quoque rationem typographicis adminiculis hoc duplici modo indicavi p. 81 et 129:

῏Ω τοῦ παραδόξου θαύματος
ὢ μυστηρίου καινοῦ!
ὢ φρικτῆς ἐγχειρήσεως!
ἡ παρθένος ἔλεγεν.
Βασιλικῶς μοι ὑπέγραψας | ἐλευθερίαν βαφαῖς
ἐρυθραῖς τῶν δακτύλων σου | αἱματώσας, δέσποτα.

Atque hanc quidem complurium versuum comprehensionem, quam vetere nomine περικοπῆς dicere mihi liceat, veteribus quoque poetis cognitam et usurpatam fuisse nuper intellectum et ab Rossbachio Westphalio Brambachio Schmidtio subtili iudicio demonstratum est. Atque in veteribus quidem carminibus huius rei argumenta ex numerorum indole et sententiarum finibus repetenda sunt, in byzantinis aperta et luculenta testimonia modulationes praebent, sed ne sententiarum quidem indicia plane desunt; pleraeque enim pericopae maiore interpunctione clauduntur, id quod strophis cum aliis tum Προσομοίων IV inter se comparatis manifestum fit.

Huic secundo capiti de versibus et periodis hunc finem imponere constituimus, ut aliquot exempla versuum cum suis schematis apponerem, quibus in exemplis selegendis id potissimum egi, ut byzantinos melodos veterum poetarum versus suo more imitatos esse demonstrarem. Modos autem versuum qui cognoscere velit, ex indice carminum, quo quaeque melodia exstet, cognoscat.

VERSUS DACTYLICI ET ANAPAESTICI.

: . . ⋮ . : . | : . . ⋮ . . ⋮ .   – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – – – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – –
ἡ μετὰ τόκον παρθένος | καὶ μετὰ θάνατον ζῶσα (Cosm. VI θ′, 5)

: . . ⋮ . . ⋮ . | : . . ⋮ .   – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – – – ⏑ ⏑ – –
αἱ μυροφόροι γυναῖκες | ὄρθρου βαθέος ('Ιδιομ. τοῦ Πάσχα v. 15)

: . . ⋮ . . ⋮ . | : . . ⋮ . .   – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – – – ⏑ ⏑ – ⏑ –
τῶν οὐρανίων ταγμάτων | τὸ ἀγαλλίαμα (Προσομ. II, 1)

⋮ . . ⋮ . . ⋮ | : . . ⋮ . . ⋮ .   – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – –
ἡ βασιλὶς τῶν ὡρῶν | τῇ λαμπροφόρῳ ἡμέρᾳ (Ioan. V, α′ 9, Hirm. 385)

. . ⋮ . . ⋮ . | . ⋮ . . ⋮   ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –
ἐκ πατρὸς γεννηθέντι | ἀρρεύστως υἱῷ (Cosm. VI θ′, 5) *)

*) Hic versus utrum in duo cola dissecandus sit necne, dubitari posse video, quoniam nec modis (vide Hirm. 261), ut versum dividamus, cogimur, et quaternum pedum anapaepaesticorum colis nihil frequentius apud veteres poetas fuisse constat. Sed caesura post

. ⁝ . . ⁝ .   . . ⁝ . . ⁝ .   ⏑ – ⏑ ⏑ ⌴ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –

εἰκόνι λατρεύειν | μουσικῆς συμφωνίας (Ioan. V, ζ′, 77)

. ⁝ . . ⁝ . . | ⁝ . . ⁝ . . ⁝   ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑

ταχὺ προκατάλαβε, | πρὶν δουλωθῆναι ἡμᾶς (Κάθισμα IV, 1)

VERSUS TROCHAICI ET IAMBICI:

⁝ . ˙ . ⁝ . . . ⁝ | . ⁝ . . . ⁝ .   tetram. troch. acatalecticus.

ὁ βουλήσει ἅπαντα ποιῶν | ὁ καὶ μετασκευάζων (Ioan. VIII, η′, 146)

. . ˙ . ⁝ . . | . . . ⁝ . ⁝ . .   tetram. troch. catal.

φαεσφόρον ἄγγελον | διαπρυσίως λέγοντα (Ioan. IV, δ′, 30)

⁝ . . . ⁝ . .   . . . ⁝ . . . ⁝   tetram. troch. catal.

πάντας συνηγάγετο | πρὸς εὐφροσύνην τοὺς πιστούς (Cosm. VI, α, 3)

⁝ . . . ⁝ | . . . ⁝ . ⁝ .   hexapodia trochaica.

ἔσωσε λαὸν | θαυματουργῶν δεσπότης (Ioan. I, α′, 1)

⁝ . . . ⁝ | . ˙ . . . ⁝ .   hexapodia trochaica.

ῥᾷον σιωπήν· | τῷ πόθῳ δὲ, παρθένε (Ioan. I, θ′, 117)

⁝ . ⁝ . . | ⁝ . . . ˙ .   hexapodia trochaica.

ἄγων ἅπαντας | πρὸς σέλας ζωηφόρον (Ioan. I, δ′, 39)

⁝ . . . ⁝ . . | . ⁝ . ⁝ .   hexapodia trochaica.

σύμφωνον ἐθρόησεν | ὀργάνων μέλος (Ioan. III, ζ, 81)

. . ⁝ . ⁝ . . | . . . ˙ .   hexapodia trochaica.

φωταυγὸς ἐξώρουσεν | ἀνθρώπων γένους (Ioan. II, ϛ′, 69)

. . . ⁝ . ⁝ . . | . ⁝ . . . ⁝ .   tetram. iamb. catal.

τὸν λίθον θεωρήσασαι | ἀποκεκυλισμένον (Constant Ἐξαποστ. v. 8)

. . . ⁝ . . . ⁝ | . . . ⁝ . . . ⁝   tetram. iamb. acatal.

στεφηφορῶν ἐξ ἀκανθῶν | πεφοινιγμένος τὴν στολήν (Ioan. VIII, δ′, 52)

. . . ˙ . . . ⁝ | . . . ⁝ . .   heptapodia iambica.

τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ | τὰ νικητήρια (Sergius cont. v. 1)

. ⁝ . . . ⁝ . . | . ⁝ . . . . . . ⁝ .   tetram. iamb. hypercatal.

ἐξίστατο καὶ ἵστατο | κραυγάζων πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα (Sergius hym. acath. 5)

. . ⁝ . | . ⁝ . ⁝ . | . . . ⁝ . .   ⏑   ⏑ – – | ⏑ – ⏑ – | ⏑ – ⏑ – ⏑

τῇ τῶν ὁσίων | τριφθόγγῳ λύρᾳ | ἀντιφθεγγόμενος (Cosm. VI, ζ′, 104)

septimam syllabam nusquam non facta divisioni versus favere videtur; quod indicium secutus persaepe etiam alias minutiora cola dividere possis, ut Theophanis στιχ. v. 1 p. 122:

πανεύφημοι μάρτυρες | ὑμᾶς.   οὐδεὶς ἀναμάρτητος, | οὐδείς.
σοῦ, σῶτερ, δεόμεθα | τῆς σῆς   ὑπὲρ τὰ ὁρώμενα | τὰ σά.

Neque codices in his minusculis colis dividendis non variant. Sic primi versus duae extremae syllabae a reliquo versu in libris prelo excusis non separantur, in codice D disiunctae inveniuntur. Causa autem huius inconstantiae inde repetenda esse videtur, quod in prolixioribus (ἀργοῖς) melodiis versum in plura, in brevioribus melodiis (συντόμοις) in pauciora cola dividi par erat.

. . ⁝ . . | . ⁝ . . . ⁝ . . | . : . ⁝ . . — ⏑ — ⏑ — | ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ — | ⏑ — ⏑ — ⏑ —

οὐκ ἐλάτρευσαν | τὴν κτίσιν οἱ θεόφρονες | παρὰ τὸν κτίσαντα (Ioan. VII, ζ′, 94)

⁝ . . . ⁝ . . | ⁝ . . . ⁝ . . — ⏑ — ⏑ — ⏑ — | . ⏑ — ⏑ — ⏑ —

τότε μὲν τυπούμενος, | νῦν δὲ ἐνεργούμενος (Ioan. VII, η′, 116)

. . . ⁝ . . . ⁝ | ⁝ . . . ⁝ . ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ — | — ⏑ — ⏑ — ⏑

τὴν ἐκ παρθένου σου, Χριστέ, | φέγγος ἀστραπῆς σου (Cosm. VI, δ′, 39)

⁝ . . . ⁝ . | . : . ⁝ . . — ⏑ — ⏑ — ⏑ | ⏑ — ⏑ — ⏑ —

καὶ μετεωρήσας | ἀσχέτως βρίθουσαν (Octoech. p. 100 od. γ′ v. 2)

. . ⁝ . | . ⁝ . . ⁝ . .

τὴν εἰρήνην | παράσχου μοι, φιλάνθρωπε (Cosm. XII, α′, 4).

Duobus in ultimis versibus duo cola ita collidunt, ut eorum coniunctione id numerorum genus efficiatur, quod aliis exemplis iam illustrabo:

VERSUS LOGAOEDICI ET MIXTI:

. : . ⁝ . . ⁝ . | : . ⁝ . . ⁝ . ⏑ — ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ | — ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑

ὁ τοῦ φωτὸς διατμήξας | τὸ πρωτόγονον φάος (Cosm. V, ε′, 62)

: . . ⁝ . . | : . . ⁝ . . — ⏑ ⏑ — ⏑ — | — ⏑ ⏑ — ⏑ —

τὴν ὡραιότητα | τῆς παρθενίας σου (Κάθισμα II, 1)

⁝ . . ⁝ . | ⁝ . . . . ⁝ . — ⏑ ⏑ — ⏑ | — ⏑ ⏑ — ⏑ — ⏑

νῦν σοι τελοῦσιν | ὕμνον ὡς εὐεργέτῃ (Ioan. I, ε′, 53)

⁝ . . ⁝ . | . . ⁝ . . ⁝ . — ⏑ ⏑ — ⏑ | — ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑

ἔλθοις πορίζων | εὐχερῆ τε τὴν τρίβον (Ioan. I, ε′, 4)

⁝ . . . ⁝ . . | ⁝ . . ⁝ . . ⁝ . . — ⏑ — ⏑ — ⏑ — | — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ —

ἔδωκας σημείωσιν | τοῖς φοβουμένοις σε, κύριε (Προσομ. V, 1)

. ⁝ . . . ⁝ | . . ⁝ . . ⁝ . ⏑ — ⏑ — ⏑ — | ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑

τὸν τάφον σου, σωτὴρ, | στρατιῶται τηροῦντες (Κάθισμα I, 1)

. . . . ⁝ . . . ⁝ | : . . ⁝ . . ⁝ . . ⁝ . . — ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑ — | — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ ⏑ —

σοῦ ἡ τροπαιοῦχος δεξιὰ | θεοπρεπῶς ἐν ἰσχύι δεδόξασται (Ioan. VIII, α′, 1)

: . . . ⁝ . . | ⁝ . . ⁝ . . — ⏑ — ⏑ — ⏑ — | — ⏑ ⏑ — ⏑ —

ὅτε τὸ ἐπίγειον | σκότος ἠμαύρωσε (Προσομ. VII, 3)

: . . ⁝ . . ⁝ | . : . ⁝ . ⁝ . — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — | ⏑ — ⏑ — ⏑ — ⏑

τῷ ἀρχηγῷ τῆς ζωῆς | Χριστῷ συνόντες παῖδες (Cosm. V, ζ′, 110)

⁝ . . ⁝ . . ⁝ . | : . ⁝ . . — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ | — ⏑ — ⏑ —

χαῖρε, λυχνία καὶ στάμνε, | μάννα φέρουσα (Ios. II, δ′, 45)

: . . ⁝ . | : . . ⁝ . | : . . ⁝ . . — ⏑ ⏑ — ⏑ | — ⏑ ⏑ — ⏑ | — ⏑ ⏑ — ⏑ —

ῥάβδος εἰς τύπον | τοῦ μυστηρίου | παραλαμβάνεται (Cosm. I, γ′, 33)

. : . ⁝ . | . . . ⁝ . | : . ⁝ . . ⁝ . ⏑ — ⏑ — ⏑ | ⏑ — ⏑ — ⏑ | — ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑

παρθένος τίκτει | καὶ μετὰ τόκον | πάλιν μένει παρθένος (Καθ. VI, 8).

Antequam ad tertium caput huius libri, quo de compositione stropharum agam, progrediar, hoc loco commentationem de locis legibus numerorum

repugnantibus inserere visum est. Nam qui carmina byzantina edenda susceperit, cum legibus, quas de numero syllabarum, accentuum concentu, caesurae constantia exposui, tamquam regula in versibus digerendis et verborum textu constituendo uti par et consentaneum est. Equidem non solum illas leges primus aperui, sed etiam earum norma in multis locis, qui turbati et corrupti in editionibus ferebantur, emendandis et rectius disponendis nec non in variis lectionibus codicum examinandis usus sum. Quamvis enim libri in vulgaribus carminibus magnopere inter se dissidere soleant, tamen plerumque res ita comparata est, ut neutra lectio legibus numerorum repugnet. Sic, ut unum ex multis exemplum afferam, in Προcομ. II, γ', 11 hoc modo codices G et F variant:

ὥcπερ δὲ πλῆκτρον τὴν γλῶτταν ἀνακινῶν | τῇ βροντοφώνῳ cου γλώττῃ.
ὥcπερ δὲ πλῆκτρον τὴν γλῶτταν ἀναφωνῶν | τῇ βροντοφόρῳ cου γλώττῃ.

En duo verba aliter alio in codice scripta, ita tamen variata, ut utraeque lectiones syllabarum et numero et accentu concinant. Sed praeter eos locos, quibus libri varias nec modis obstrepentes lectiones suppeditabant, et praeter illos, quorum errores facile removeri poterant, alii occurrebant, qui cum leges numerorum turbarent, tamen corruptelae suspitionem non admittere videbantur. Atque minus quidem illa troparia animum offendebant, quorum accentus non ex omni parte concinebant. Nam cantores graecos cantilenas ita canentes ipsi audivimus, ut non solum praecipuos accentus, quorum concentu numeri modique cuiusque versus continentur, clara et distincta voce exprimerent, sed ne reliquos quidem prorsus neglegerent, quos cum aliis locis aliis in tropariis ponere poetae non dubitarent, factum est, ut etiam numeri versuum sibi respondentium paululum variarent. Idem autem etiam apud veteres Graecos usu venisse, inde concludas, quod duarum formarum versus glyconei

– ⏑̄ – ⏑ ⏑ – ⏑ –   ⏑ – – ⏑ ⏑ – ⏑

altera, ut quae assurgentem vocem melius adiuvet, fere in exordio stropharum, priore in mediis et ultimis periodis utebantur, cuius rei cum innumera documenta afferri possint, unum carmen Pindari Nem. II laudo. Praeterea hoc quoque accidit, ut cum protypi carminis alios alii praecipuos accentus esse ducerent, harum discrepantium opinionum notae in similibus (προcομοίοιc) tropariis expressae sint. Sic versiculi celeberrimi Ὅλην ἀποθέμενοι (vide p. 76) alii praeter quintam syllabam primam quoque numquam non acuebant, alii, cum in quintae syllabae accentu solo legem modorum positam esse sensissent, secundae quam primae syllabae secundas partes tribuere malebant, id quod ex primis versiculis duorum similium carminum clarius elucebit:

cτιχ. ζ'.	ὅλην ἀποθέμενοι.	cτιχ. ϵ'.	ὁ πλάcτηc μου κύριοc.
	ὅλωc ἀγαπήcαcα.		cτολὴν θεοΰφαντον.
	παίδων ἐcτερήθητε.		παράδειcε πάντιμε.

et simile quiddam in tertio colo eiusdem carminis factum est:

στιχ. β'. καὶ τῷ θείῳ πνεύματι. στιχ. ς'. τοῦ πνεύματος ὄργανα.
τοῦ ἁγίου πνεύματος. πυρὸς κατεφρόνησας.
καὶ θυμὸν κινήσαντες. ὄνυξι ξεόμενοι.

Sed hae discrepantiae versuum sibi respondentium leviusculae sunt et ex modorum variationibus facilem explicatum habent. Multo gravius illud est, quod etiam numero syllabarum sat multi versus sibi respondentes differunt, cuius rei supra iam mentionem inieci. Atque longe plurimae quidem discrepantiae ad clausulas versuum pertinent, et cum protractis modis clausularum cohaerent. Inprimis pes creticus, ut metrica nomina ad rhythmica carmina transferam, tam saepe cum choriambico commutatus invenitur, ut pauca exempla afferre satis esse ducamus:

Καθ. IV, 1: ταχὺ προκατάλαβε | πρὶν δουλωθῆναι ἡμᾶς.
τὰ ῥεῖθρα ἡγίασας | τὰ Ἰορδάνεια.
Καθ. IV, 6: μόνε φιλάνθρωπος.
ῥῦσαι ἡμᾶς πειρασμῶν.
Προσομ. II, 1: τῶν οὐρανίων ταγμάτων | τὸ ἀγαλλίαμα.
ἡ θεοκίνητος λύρα | τῶν οὐρανίων ᾠδῶν.
Roman. vv. 6, 47: καὶ διδάσκων, φησὶν, | οὗτος μέγας ἐστίν.
καὶ μικρὸν ὡς δειλοῖς | αἰνιττόμενος. conf. vv. 11, 19, [22, 24.
Theophan. I, γ', 4: ἡ τῶν ἐθνῶν ἐλπὶς ὁ Χριστός.
τὸ πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον. conf. ε', 4. ς', 6. ζ', 3. η', 2, 3.
Ioannes VII, ζ', 3: ἀλλὰ πυρὸς ἀπειλὴν | ἀνδρείως πατήσαντες.
τὴν μνήμην σέβοντες | πρεσβύται καὶ ἄρχοντες.
Cosm. XIII, α', 3: ὑπὸ γῆν ἔκρυψαν | τῶν σεσωσμένων οἱ παῖδες.
ἐν κατωτάτοις τῆς γῆς | ἀπὸ γάρ σου οὐκ ἐκρύβη.

Cognata huic discrepantiae altera est, qua hos pedes – ⏑ ⏑ – et ⏑ ⏑ ⏑ – in clausulis commutaverunt; sed ut illius creberrima, sic huius paucissima exempla sunt, velut

Καθ. VII, 1: τὸ προσταχθὲν μυστικῶς.
ὁ ἐπὶ θρόνου Χερουβίμ.
Ioan. VI, α', 1: τῷ σωτῆρι θεῷ | τῷ ἐν θαλάσσῃ λαόν·
Ἄισωμεν πάντες λαοὶ | τῷ ἐπὶ ὤμων Χερουβίμ.
Andr. I, α', 3: θεὸς τοῦ πατρός μου | καὶ ὑψώσω αὐτόν.
τῇ νῦν θρηνῳδίᾳ | ἀλλ' ὡς εὔσπλαγχνός μοι δός.

Plus offensionis commutatio pedis spondaici cum cretico in clausulis versuum habere videtur, et erat, cum coniecturis huius discrepantiae exempla removere tentarem. Sed cum protracta spondaicae clausulae modulatione haec quoque commutatio excusari videatur et simillimae licentiae exempla in latinis sequentiis crebro occurrant (conf. K. Bartsch Die latein. Sequenzen des Mittelalters S. 41 f.), non iam versus tentare conabor, quales sunt

Καθ. VI, 3, 10: ἐν τῇ ἀσπόρῳ συλλήψει σου, | θεοτόκε.
τὸν διὰ λόγου τὰ πέρατα | συστησάμενον.

Ioan. IV, η′, 1: αὕτη ἡ κλητὴ καὶ ἁγία ἡμέρα.
δεῦτε τοῦ καινοῦ τῆς ἀμπέλου γεννήματος.
Ioan. V, γ′, 2: τῶν ἐντολῶν σου.
ὁ ἀπερίγραπτος.
Cosm. V, θ′, 1: ὁ τόκος σου ἄφθορος ἐδείχθη.
καινὰ κατιδόντες καὶ παράδοξα.

Denique ad clausulae licentias hos quoque pedes – ⏑ – ⏑ et – ⏑ ⏑ – ⏑ commutatos rettulerim, ut

Καθ. VI, 3: ἐν τῇ ἀσπόρῳ συλλήψει σου | θεοτόκε.
καὶ πῶς γὰρ τοῦτον οὐκ ἔμελλον | φρίξαι καὶ δῦναι.
Ioan. V, α′, 1: ᾄσωμεν πάντες λαοὶ | τῷ ἐκ πικρᾶς δουλείας.
ἡ βασιλὶς τῶν ὡρῶν | τῇ λαμπροφόρῳ ἡμέρᾳ.
Cosm. V, θ′, 4: ἐπὶ γῆς καὶ ἀνθρώποις συνανεστράφη.
καὶ βραχίων, δεξιὰ ὑφίστου, σθένος.

Quidquid licentiae hucusque comprobavi, cum prolixitate modorum clausularum ita cohaeret, ut cum in aliis tropariis una syllaba cum duplici vocis flexu pronuntianda esset, in aliis duo illi soni in duas syllabas dispertirentur. Simili autem licentia veteres quoque poetas graecos usos esse certis numerorum indiciis concludi potest. Neque enim casu aut temere factum est, ut in dochmiacis periodis pro pede cretico ultimi dochmii molossum ponerent, ut Aesch. Choeph. 935, Eur. Ion 678, Orest. 1490:

ἔμολε μὲν δίκα | Πριαμίδαις χρόνῳ | βαρύδικος ποινά.
ὅταν ἐμὰ τύραν|νον εὐπαιδίαν | πόσιν ἔχοντ᾽ εἰδῇ.
ἔμολε δ᾽ ἁ τάλαιν᾽ | Ἑρμιόνα δόμους | ἐπὶ φόνῳ χαμαι|πετεῖ ματρὸς,
ἅ| νιν ἔτεκεν τλάμων.

Nam cum modorum varietatem syllabarum quantitate exprimere studerent nec tamen longius ab recepta pedis dochmiaci forma recedere auderent, protractam clausulae modulationem lenissimo indicio syllabae ancipitis ⏑ – – ⏒ – indicaverunt. Quamquam prolixas clausularum modulationes latius apud veteres poetas patuisse et ad simpliciores versuum formas variandas plurimum valuisse mihi persuasum est; sed hanc quidem rem ea, qua par est, diligentia persequi non huius loci esse videtur.

Licentiae in fine versus admissae contraria est alia multo rarior, qua usi melodi aut anacrusi versum auxerunt aut modo ab iambico, modo ab anapaestico pede exorsi sunt. Sic Romanus in longa oda viginti quatuor stropharum quod octavo versui nunc decem, nunc undecim syllabas inclusit, hanc duplicem formam

. : . . ⁝ . . ⁝ . .   . . : . . ⁝ . . ⁝ . .

82 σταυρῷ ἁλιεύειν διδάχθητι.   49 ἐγὼ μόνος τὸν κόσμον νενίκηκα.

ante oculos habuisse videtur, quo simili modo veteres poetas primo pede trimetri modo iambico, modo anapaestico usos esse constat. Confer praeterea Cosm. XI, ζ′, 4; Προσομ. VIII, δ′, 1.

Denique ne media quidem pars versus ea licentia prorsus caret, ut anapaestus iambi, vel dactylus trochaei locum obtineat, velut

Προcομ. II, 3: ἄχραντε παρθένε | cῶcον ἡμᾶc.
φύλακα καὶ ῥύcτην | ὑμνοῦμεν πιcτῶc.
Ioan. VI, α', 1: τῷ cωτῆρι θεῷ.
ᾄcωμεν πάντεc λαοί.
Theophanes I, η', 1: ἄκουε κόρη παρθένε ἁγνή.
νόμοc οὗτοc θεόθεν βροτοῖc.
And. I, ϛ', 3: καὶ ἀνήγαγεν ἐκ φθορᾶc | τὴν ζωήν μου.
ἵνα μὴ τὸ χάcμα τῆc γῆc | cὲ cυγκαλύψῃ.

Sed rara sunt huius licentiae exempla nec scio an librariorum errori debeantur, praesertim cum ne modis quidem satis excusationis habeant. Neglegentia vero melodorum factum est, ut hic illic versus toto pede abundet, ut

Cosm. I, α', 5: Φαραὼ τοῖc ἅρμαcιν | κροτήcαc ἥνωcεν.
κατελύθη φρύαγμα, | ἀπάτη ἀνετράπη δέ.
Cosm. IV, η', 3: τῇ φλογὶ δὲ μὴ λωβηθέντεc.
πρὸ προcώπου τοῦ θείου.
Cosm. V, α', 4: δυcμενεῖc ὁρῶντεc ἐν αὐτῷ ὑποβρυχίουc.
ἐπιγνώcεcθε φωτὶ, ὡc ἐξαcτράπτῳ ἀπροcίτῳ.
Ioan. VIII, ζ', 5: ἐν τῇ γαcτρί cου ὁλόκληρον, δι' ἧc ἡμῖν ἐξανέτειλεν.
διὰ cταυροῦ γὰρ ἤρθη ὁ δίκαιοc καὶ κραταιᾷ χειρὶ cυν- [ανέcτηcαc.

conf. Ioan. IV, η', 1; VI, α', 4; Theoph. I, θ', 1.

Sed in his omnibus locis ne subtiles rationes musicas scruteris, poeta grata quadam neglegentia severitatem legis violasse videtur, qua in re hoc mirum accidit, quod in latinis sequentiis similiter totos pedes contra numerorum regulam interpositos Bartschius l. l. indagavit.

DE STROPHARUM COMPOSITIONE.

Pluribus ex versibus coniunctis strophae sive, ut byzantino nomine utar, troparia efficiuntur. Veterum Graecorum strophae aut paribus aut disparibus versibus constabant, sed longe plures disparum versuum erant, siquidem pares versus in epicis poematis et diverbiis (ἐν ποιήμαcι κατὰ cτίχον) continuare, dispares in lyricis carminibus stropharum periodis includere consueverant. Christiani autem melodi ita in duas partes discesserunt, ut latini et syri fere ex paribus, graeci ex disparibus colis versibusque strophas componerent. Nam praeter Anacreontea, quae, cum veteris ludicrae poesis formam imitarentur, ex dignitate carminum ecclesiasticorum excludebantur, unum tantum carmen graecum novi, cuius strophae ex paribus colis constant, megalynaria dico die festo τῆc ἀπαντῆc Χριcτοῦ (2. Febr. vide p. 84) cantata:

Ἀκατάληπτόν ἐcτιν
τὸ τελούμενον ἐν cοί
καὶ ἀγγέλοιc καὶ βροτοῖc,
μητροπάρθενε ἁγνή.

Ἀγκαλίζεται χερcὶν
ὁ πρεcβύτηc Cυμεὼν
τὸν τοῦ νόμου ποιητὴν
καὶ δεcπότην τοῦ παντόc.

Huius enim carminis strophis ex quatuor trochaicis dimetris catalecticis compositis cum hymnis latinis summa similitudo est, nulla cum byzantinis carminibus, quo aegrius ferimus neque auctorem carminis memoriae proditum esse, neque quo tempore scriptum sit liquere. Canonum autem iambicorum Ioannis Damasceni strophae et ipsae ex paribus versibus constare videntur; nam singulae strophae, si syllabarum quantitatem spectamus, ex quinque trimetris iambicis constant, quorum quintus quasi epodi vice fungitur strophae et antistrophae, ex binis versibus illis quidem compositis, subiuncti; sed ne species artificiosae compositionis metricae te fallat, canonum illorum cantus accentibus verborum ita aptatus est, ut ex dissimillimis versibus singulae strophae constent, quod quo luculentius appareat, secundi canonis iambici primae strophae rhythmicum schema metricis notis expressum hic apponam:

– ⏑ ⏑ – ⏑ | – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑
– ⏑ ⏑ – ⏑ | ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑
⏑ ⏑ – ⏑ | ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
– ⏑ ⏑ – ⏑ | – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑
⏑ ⏑ – | ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑

Στείβει θαλάσσης | κυματούμενον σάλον,
ἤπειρον αὖθις | Ἰσραὴλ δεδειγμένον·
μέλας δὲ πόντος | τριστάτας Αἰγυπτίων
ἔκρυψεν ἄρδην | ὑδατόστρωτος τάφος
ῥώμῃ κραταιᾷ | δεξιᾶς τοῦ δεσπότου.

Quid? quod hoc quoque paene singulare et proprium horum canonum iambicorum est, quod singuli versus ex pari numero syllabarum constant; plerorumque enim tropariorum versus non modo numeris modisque, sed etiam magnitudine dispares sunt, neque plura quam duo carmina ex hac parte iambicis illis canonibus comparanda novi, Sergii troparium Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ (vide p. 140) ex sex versibus compositum, qui cum versus septenarii iambici speciem imitentur, modo tredecim, modo quatuordecim syllabis constant, et Constantini Porphyrogennetae Ἐξαποστειλάρια p. 110 sqq., quorum ex septenis versibus quini (1. 2. 3. 4. 7) trochaici tetrametri catalectici sive quindecim syllabarum magnitudinem habent, bini reliqui (5. 6) coniuncti totidem syllabarum sunt.

Denique ne rhythmi quidem genere cola atque versus singulorum tropariorum ita inter se concinunt, ut iisdem numeris sive dactylicis sive iambicis sive logaoedicis vox cantoris ab initio usque ad finem decurrat. Nulla igitur carmina byzantina exstant, quae veterum Graecorum συστημάτων ἐξ ὁμοίων similia sint; quamquam hoc nonnumquam factum videmus, ut unum quoddam rhythmi genus praevaleat et strophae certam quandam notam rhythmicam imprimat. Sic in Anastasii carmine a Pitra Iur. eccl. graeci hist. II, 286 edito quatuor primi et duo extremi versus anapaesticos numeros prae se ferunt:

Ἰδοὺ νῦν, ἀδελφοί, ἡσυχάσατε, ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑
τῷ κειμένῳ λοιπὸν μὴ ὀχλήσατε, ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
ἠρεμήσατε, θόρυβον*) λύσατε, ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑
καὶ τὸ μέγα μυστήριον βλέπετε, ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
φοβερᾷ ὥρᾳ σιωπήσατε, ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ (?)
ἵνα μετ᾽ εἰρήνης – ⏑ – ⏑ – –
ἡ ψυχὴ ἐξέλθῃ, – ⏑ – ⏑ – –
εἰς ἀγῶνα γὰρ μέγαν συνέρχεται, ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ –
καὶ φόβῳ πολλῷ δυσωπῇ τὸν Χριστόν. ⏑⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Prosodiaci vero sive dactylici versus anacrusi aucti plerique versus egregiae primae odae septimi canonis Ioannis Damasceni sunt:

⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – | ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –
⏑ – ⏑ – | ⏑ – ⏑ – ⏑ – –
⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Ἀνοίξω τὸ στόμα μου | καὶ πληρωθήσεται πνεύματος,
καὶ λόγον ἐρεύξομαι | τῇ βασιλίδι μητρί·
καὶ ὀφθήσομαι | φαιδρῶς πανηγυρίζων,
καὶ ᾄσω γηθόμενος | ταύτης τὰ θαύματα.

Iambica autem dicas apósticha p. 84:

Λυθέντες τῶν δεσμῶν ⏑ – ⏑ – ⏑
τῆς πάλαι καταδίκης, ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑
πιστοὶ σταυροῦ τῷ ξύλῳ ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑
τὸν ἐν αὐτῷ παγέντα ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑
Χριστὸν δοξολογήσομεν. ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑

Iambici cum trochaicis versibus consociati sunt in Theodori στιχ. p. 83:

Τὴν μνήμην ἐκτελοῦντες τῶν μαρτύρων ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
κυρίῳ ἀναπέμψωμεν τοὺς ὕμνους ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑
σήμερον | ἐνθέως εὐφραινόμενοι. – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

et inverso ordine in ἐγκωμίοις magni sabbati (Τριῳδ. 405):

Δεῦρο πᾶσα κτίσις – ⏑ – ⏑ – ⏑
ὕμνους ἐξοδίους – ⏑ – ⏑ – ⏑
προσοίσομεν τῷ κτίστῃ. ⏑ – ⏑ – ⏑ – –

et in pusillo tropario Τριῳδ. p. 233:

Τὸν σταυρόν σου προσκυνοῦμεν, δέσποτα, – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ –
καὶ τὴν ἁγίαν σου ἀνάστασιν δοξάζομεν. ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Hoc quoque nonnumquam factum est, ut iambici vel trochaici versiculi logaoedica clausula claudantur, ut in apolytikio II p. 88:

*) θορύβου Pitra; idem falso ἡ ψυχὴ ἐξέλθῃ post εἰς ἀγῶνα γὰρ μέγαν συνέρχεται posuit, aliaque numerorum legibus non perspectis temere mutavit.

Ὁ εὐσχήμων Ἰωσὴφ	– ⏑ – ⏑ – ⏑ –
ἀπὸ τοῦ ξύλου καθελὼν	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –
τὸ ἄχραντόν σου σῶμα	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
σινδόνι καθαρᾷ	⏑ – ⏑ – ⏑ –
εἱλήσας καὶ ἀρώμασι	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –
ἐν μνήματι καινῷ	⏑ – ⏑ – ⏑ –
κηδεύσας ἀπέθετο.	⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

et in tropario Paschatis p. 88:

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –
θανάτῳ θάνατον πατήσας	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι	– ⏑ – ⏑ – ⏑ –
ζωὴν χαρισάμενος.	⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Plerumque autem ne haec quidem aequabilitas numerorum servata est, sed ut in versibus iambici pedes cum anapaesticis, trochaici cum dactylicis fere coniuncti sunt, sic etiam pleraeque strophae ex colis versibusque varii rhythmi promiscue positis constant. Eadem igitur varietas numerorum, quae strophis veterum poetarum lyricorum et scenicorum, byzantinis quoque tropariis est. Quod autem nostra memoria viri docti stropharum veterum partes, quamvis dissimiles esse videantur, tamen ad symmetriae leges syllabis artificiose protractis et intervallis interpositis revocabant, id modis byzantinorum tropariorum, qui cum et codicum et cantorum fide servati sint, ista artificia non admittunt, parum probatur. Plurima enim troparia, praesertim principum melodorum Ioannis Damasceni et Cosmae Hierosolymitani ita composita sunt, ut frustra eorum cola aequabilitatis cuiusdam legibus includere coneris. Sola antiquissima carmina perspicuam quandam symmetriam prae se ferunt, quam insignibus aliquot exemplis iam illustrabo:

Ἐξαποστειλάριον in Pentec. p. 4:

Σαρκὶ ὑπνώσας ὡς θνητὸς	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – *a*
ὁ βασιλεὺς καὶ κύριος	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – *a*
τριήμερος ἐξανέστης,	⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ *b*
Ἀδὰμ ἐγείρας ἐκ φθορᾶς	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – *a*
καὶ καταργήσας θάνατον.	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – *a*
Πάσχα τῆς ἀφθαρσίας, | τοῦ κόσμου σωτήριον.	– ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ | ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – *c*

Κάθισμα I p. 54:

⏑ ⏑ | ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ *a*
– ⏑ – ⏑ – | ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ *a*
⏑ ⏑ ⏑ | ⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ *c*
⏑ ⏑ | ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ *b*
– ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ *b*
⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ – *d*

Τὸν τάφον cου, cωτὴρ, | cτρατιῶται τηροῦντες
νεκροὶ τῇ ἀcτραπῇ | τοῦ ὀφθέντος ἀγγέλου
ἐγένοντο κηρύττοντος | γυναιξὶ τὴν ἀνάcταcιν·
cὲ δοξάζομεν | τὸν τῆς φθορᾶς καθαιρέτην,
coὶ προcπίπτομεν | τῷ ἀναcτάντι ἐκ τάφου
καὶ μόνῳ θεῷ ἡμῶν.

Κοντάκιον I p. 90:

– ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – a
– ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – a
– ⏑ – ⏑ ⏑ – – | – ⏑ ⏑ – c
⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – b
⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – b
⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – d

Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες, ἀθάνατε,
ἀλλὰ τοῦ Ἅιδου καθεῖλες τὴν δύναμιν,
καὶ ἀνέcτης ὡς νικητὴς, | Χριcτὲ ὁ θεός,
γυναιξὶ μυροφόροις φθεγξάμενος, χαίρετε,
καὶ τοῖς coῖς ἀποcτόλοις εἰρήνην δωρούμενος,
ὁ τοῖς πεcοῦcι παρέχων ἀνάcταcιν.

Κάθιcμα IV p. 58:

⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ – | – ⏑ – – ⏑ – a
⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ – | – ⏑ – ⏑ ⏑ a
⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ – c
– ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ | – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ b
– ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ | – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ b
⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ | – ⏑ ⏑ – – – d

Ταχὺ προκατάλαβε, | πρὶν δουλωθῆναι ἡμᾶς,
ἐχθροῖς βλαcφημοῦcί cε | καὶ ἀπειλοῦcιν ἡμῖν,
Χριcτὲ ὁ θεὸς ἡμῶν.
ἄνελε τῷ cταυρῷ cου | τοὺς ἡμᾶς πολεμοῦντας·
γνώτωcαν, πῶς ἰcχύει | ὀρθοδόξων ἡ πίcτις
πρεcβείαις τῆς θεοτόκου, | μόνε φιλάνθρωπε.

Κάθιcμα II p. 56:

– ⏑ ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ – a
– ⏑ ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ – a
⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – | ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ c
– ⏑ – ⏑ – ⏑ – | ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ – b
– ⏑ – ⏑ – ⏑ – | ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ b
⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ | ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ d

Τὴν ὡραιότητα | τῆς παρθενίας σου
καὶ τὸ ὑπέρλαμπρον | τὸ τῆς ἁγνείας σου
ὁ Γαβριὴλ καταπλαγεὶς | ἐβόα σοι, θεοτόκε·
ποῖόν σοι ἐγκώμιον | προσαγάγω ἐπάξιον;
τί δὲ ὀνομάσω σε; | ἀπορῶ καὶ ἐξίσταμαι·
διό, ὡς προσετάγην, βοῶ σοι· | χαῖρε ἡ κεχαριτωμένη.

Κάθισμα VII p. 61:

⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – | ⏑ – ⏑ – ⏑ *a*
– ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – | ⏑ – ⏑ – ⏑ *a*
⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ | – ⏑ – ⏑ – ⏑ *c*
⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ | – ⏑ ⏑ – *b*
⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ | ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ – *d*
– ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – | ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ *d*
⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ *e*

Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς | λαβὼν ἐν γνώσει
ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Ἰωσὴφ | σπουδῇ ἐπέστη
ὁ ἀσώματος λέγων | τῇ ἀπειρογάμῳ·
ὁ κλίνας τῇ καταβάσει | τοὺς οὐρανοὺς
χωρεῖται ἀναλλοιώτως | ὅλος ἐν σοί,
ὃν καὶ βλέπων ἐν μήτρᾳ σου | λαβόντα δούλου μορφὴν
ἐξίσταμαι κραυγάζων σοι· | χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Κάθισμα III p. 57:

Θείας πίστεως | ὁμολογίᾳ — ⏑ – ⏑ – | ⏑ – ⏑ – ⏑ *a*
ἄλλον Παῦλον σὲ | ἡ ἐκκλησία — ⏑ – ⏑ – | ⏑ – ⏑ – ⏑ *a*
Ζηλωτὴν ἐν ἱερεῦσιν ἀνέδειξε· — ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – *c*
συνεκβοᾷ σοι καὶ Ἄβελ πρὸς κύριον — ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – *b*
καὶ Ζαχαρίου τὸ αἷμα τὸ δίκαιον· — ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – *b*
πάτερ ὅσιε, | Χριστὸν τὸν θεὸν ἱκέτευε — ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – *d*
δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος. ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – *e*

Τροπάριον apud Pitram Hymnogr. p. XXXIV:

Ἐβόησε ⏑ – ⏑ –
προτυπῶν τὴν ταφὴν τὴν τριήμερον ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
ὁ προφήτης – ⏑ – ⏑
Ἰωνᾶς ἐν τῷ κήτει δεόμενος· ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
ἐκ φθορᾶς με ῥῦσαι, – ⏑ – ⏑ – ⏑
Ἰησοῦ βασιλεῦ τῶν δυνάμεων. ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Praeterea in iis quoque hirmis et tropariis, quorum membra, quamvis numerose sese excipiant, tamen ad certas proportionis regulas revocari nequeunt, saepe duo versus vel periodi similitudine et numerorum et sententiarum sibi respondent, velut

Ῥωμανοῦ κοντάκιον p. 90:

– ⏑ – ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑
– ⏑ – ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑

Ἡ παρθένος σήμερον | τὸν ὑπερούσιον τίκτει,
καὶ ἡ γῆ τὸ σπήλαιον | τῷ ἀπροσίτῳ προσάγει.

Ἀπολυτίκιον II p. 88:

Οἱ τῶν ἀποστόλων πρωτόθρονοι ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
καὶ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλοι. ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Κάθισμα VIII p. 62:

– ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ | ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑
– ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ | ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

καὶ ἐν ἀγκάλαις ἔσχες | τὸν πάντα συνέχοντα,
τὸν τροφοδότην πάντων | καὶ πλάστην καὶ κύριον.

Κάθισμα VI p. 60:

βάτον ἐν πυρὶ ἀκατάφλεκτον, – ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
ῥάβδον Ἀαρὼν τὴν βλαστήσασαν. – ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Προσόμοια VII p. 72:

Ὅτε τὸ ἐπίγειον | σκότος ἠμαύρωσε – ⏑ – ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ –
τοὺς ὀφθαλμούς σου τοῦ σώματος, – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
τῆς ἀσεβείας – ⏑ ⏑ – ⏑
δημοσιεῦον | τὴν σκυθρωπότητα, – ⏑ ⏑ – ⏑ | – ⏑ ⏑ – ⏑ –
τότε τὸ οὐράνιον | φῶς περιήστραψε – ⏑ – ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ –
σῆς διανοίας τὰ ὄμματα, – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
τῆς εὐσεβείας – ⏑ ⏑ – ⏑
ἀνακαλύπτον | τὴν ὡραιότητα. – ⏑ ⏑ – ⏑ | – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Troparium in Triod. p. 356:

⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ | – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ | – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑

Μακάριος ὁ δοῦλος, | ὃν εὑρήσει γρηγοροῦντα,
ἀνάξιος δὲ πάλιν, | ὃν εὑρήσει ῥαθυμοῦντα.

Atque haec quidem similitudo versuum non tam de graeco fonte, quam de hebraicorum canticorum parallelismo, quem dicunt, derivanda esse videtur. In fine vero huius libri, ut quae de arte byzantinorum melodorum commentatus sum, meo exemplo comprobem, aliquot carmina in theodiscam linguam numeris graeci exemplaris servatis conversa proponam, quae si cui recitata minus numerose cadere videntur, cantata nescio an magis placeant.

Lied auf die Märtyrer von Nikopolis (S. 63).

Gepriesene Glaubenszeugen, euch
nimmer birgt der Erde Schooss;
beim Vater droben ist euer Sitz,
es öffnen zum Empfang
sich des Himmels Pforten;
in des Paradieses Glanz
geniesst die Frucht vom Baume des Lebens ihr;
von Christus dort erfleht,
dass uns Erdenpilgern werd zu Theil
Seelenfrieden und der Gnade Heil.

Gepriesene Glaubenszeugen, ihr
von der Steine Wucht erdrückt
bekanntet Christus den Felsen laut,
den unzerbrechlichen.
Mit des Sieges Kränzen
durch die Huld des Herrn geschmückt,
nun jubelt ihr im Chor der Engel dort;
mit ihnen fleht zumal,
dass uns Erdenpilgern werd zu Theil
Seelenfrieden und der Gnade Heil.

Des Glaubens gekrönte Zeugen, ihr
in des Kerkers dunkler Nacht
bliebt treue Wächter für Gottes Wort;
vom heissen Durst gequält
fandet ihr Erquickung
in dem Thau dem göttlichen,
der euch die Seele labte im Jammerthal;
von Christus drum erfleht,
dass uns Erdenpilgern werd zu Theil
Seelenfrieden und der Gnade Heil.

Ihr Zeugen des Glaubens, unberückt
suchtet ihr des Lebens Born,
der stets und immer von neuem quillt;
den ungerechten Tod
durch den Spruch der Frevler
ihr ertruget unverzagt;
und jubelt froh jetzt mit der Bekenner Schaar;
allsammt erfleht vom Herrn,
dass uns Erdenpilgern werd zu Theil
Seelenfrieden und der Gnade Heil.

Lied auf Charfreitag (S. 67).

Als du in das neugebaute Grab
warst zu unser aller Erlösung
gelegt, o Heiland des Alls,
und der Hades nah'n dich sah,
erschrack er und erblich:
es zerbrechen die Siegel all,
es bersten die Steine,
alte Gräber thun sich auf,
und Todte auferstehen.
Adam da in Dankesgefühlen
rief mit lautfrohlockender Stimme:
stets gepriesen sei dein Tod, du Menschenfreund!

Als Arimatheas deinen Leib
nahm herab vom Stamme des Kreuzes,
des Lebens ewigen Quell,
hüllt er dich in Linnen ein,
und salbt mit Myrrhen dich.
Mit den Lippen da wollte er
im heissen Verlangen
küssen deinen hehren Leib,
den unvergänglichen.
Da erfasst von heiligem Schauer
rief er mit frohlockender Stimme:
stets gepriesen sei dein Tod, o Menschenfreund!

Als sie legten deinen hohen Leib
in des Grabes düstere Enge,
und rings umschlossen du lagst,
du der unermesslich
und ohne Schranke ist,
da erbrachst du des Hades Reich,
allmächtiger Heiland!
ganz entleertest du sein Haus
und stürztest seine Macht.
Seit der Zeit ertönt am Sabbat
allwärts in der Christengemeinde
deines Ruhmes Preis im hohen Lobgesang.

Als die Engel von da oben sahen,
wie dich ruchlos höhnte und schmähte
der Sünder gottlose Schaar,

staunten sie die Langmuth an,
mit der den Schimpf du trugest,
und im Unmuth aufwallten sie,
dass frevelnde Hände,
die durchstochen deinen Leib,
das Grab versiegelten.
Doch ob der Menschen Erlösung
riefen sie mit jubelnder Stimme:
stets gepriesen sei dein Tod, o Menschenfreund.

Auf den Märtyrer Georgios (S. 70).

Als den Helden der Märtyrer,
ehrenreicher Georgios,
preisen wir dich allzumal,
heut an deinem Fest.
Siegreich ja hast du den Lauf vollbracht,
den Glauben bewahret treu.
Drum des Sieges Ehrenkranz
ward zum Lohne dir dort zu Theil;
fleh zu Christus jetzt,
dass von Leiden und Noth erlöset werden
alle, die in reinem Glauben
heute gedenken in Ehren dein.

Wie ein Löwe mit kühnem Muth
fest du schrittest zum Glaubenskampf,
ohne Zaudern, stark bewehrt
mit des Glaubens Schild.
Nicht in den Kämpfen du achtetest
des Leibes Vergänglichkeit;
weise warst du nur bedacht
auf das ewige Seelenheil.
In der Feuergluth
von unsäglichen Peinen ward geläutert
deine Seele, gleich dem Golde
siebenfach, hehrer Georgios!

Wie der Heiland, ruhmreicher Held,
gingst nach freiem Entschlusse du
in den Tod und littest gleich
unserm Jesu Christ.
Drum du auch thronest im Himmelreich
im Glanze des Lichtes gleich ihm,
mit des Blutes Purpurkleid
und dem Scepter des Thatenruhms
königlich geschmückt.
Auf dem Haupte des Sieges Krone tragend
glänzst du grosser Glaubenszeuge
ewige Zeiten, Georgios!

Auf Kreuzerhöhung (S. 81).

O der übergrossen Wunderthat,
das lebenspendende Holz,
der vielheilige Kreuzesstamm
stehet aufgerichtet hoch
uns zum Heile und Segen heut.
Alle Geschöpfe in Andacht beugen sich,
alle Dämonen in Furcht erbeben bleich;
o welch ein Gnadenborn
ist geschenkt den Menschen all!
durch seine Kraft
rette unser Seelenheil erbarmungsvoll, o Herr!

O der übergrossen Wunderthat!
das Kreuz zeigt heute sich uns,
das den höchsten des Weltenalls,
das des Segens Inbegriff
ausgespannt an dem Querholz trägt.
Es hat vom Tode die Menschen erlöst,
es hat zerstöret des Hades Allgewalt;
o hehres Wunderholz,
alle die verehren dich
und Jesu Christ,
werden einst beglücket mit des Paradieses Lust.

O der übergroszen Wunderthat!
gleich ist an Grösse das Kreuz
dem unendlichen Himmelsraum,
da von seiner Gnade Kraft
wird geheiligt der Menschen Stamm.
In ihm zerbricht sich des Feindes stolze Macht,
in ihm sich festigt des Königs Herrscherstab.
O Himmelsleiter du,
deine Sprossen führen uns
aufwärts zum Herrn,
wenn wir singen liederfroh dem Heiland Jesu Christ.

Osternlied (S. 221).

Erglänze, erglänze,
du neues Hierusalem!
Denn die Sonne des Herrn
ist erstrahlt ob deinem Haupt.
Tanze, Sion, und frohlocke dem Herrn!
Dich auch erfreu, reine Gottesmutter,
der von den Todten erstandene Sohn.

O hehres, o liebes,
o honigsüsses Wonnewort,
das uns gab die Verheissung,
dass du werdest unter uns
weilen, o Herr, bis zum Ende der Zeit;
stets wird es sein unsrer Hoffnung Anker,
den wir festhalten in Sturm und Noth.

O Ostern! o Christus!
o neues, hehres Opferlamm,
Gottes Allmacht und Weisheit
ist in dir geoffenbart.
Gib uns den Dienern
noch höheren einst
Antheil an dir, an dem abendlosen
Tage des himmlischen neuen Reichs.

Heute ist der Herr erstanden,
jubelt alle vereint!
Heil uns, o Heiland! Heil uns!
zum Leben hat von Grabes Nacht,
von der Erd zum Himmelreich geleitet uns der Herr.
Drum lasst uns anstimmen jetzt
das frohlockende Siegeslied!

Mit des Geistes reinen Sinnen
werden heute wir schaun
Christus, den Herrn der Welten,
im unnahbaren Strahlenglanz
seiner Auferstehung, und die Worte seiner Huld
vernehmend anstimmen laut
das frohlockende Siegeslied.

Auf, ihr Himmel, lasst erklingen
lauten Jubelgesang!
Jauchzend stimm' ein die Erde,
und was im weiten Weltenraum
sichtbar ist und unsichtbar zieh' an das Festgewand;
denn Christus erstanden ist
zu dem Heile der Christenheit.

LIBER QUARTUS.

DE ARTE MUSICA BYZANTINA.

Saepe numero iam monuimus carmina ecclesiastica a melodis byzantinis facta esse, quae canerentur, non quae legerentur. Qua de causa cum in libro de sacra poesi byzantina ne modos quidem carminum artemve musicam neglegi par esse intellexissemus, hoc quoque munus, quamvis nostris viribus maius, subire ausi sumus. Neque hoc nisi rerum necessitate coactus feci; vereor enim, ne impudentiae crimine me haud immerito lacessant, quod ipse docendus alios docere conatus sim. Sed lineamenta tantum rei, lippis quoque oculis conspicua, adumbrabo; plura qui scire velit, eum ad libros modorum supra p. LXXII iam allatos delego et ad Philoxeni Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς et Chrysanthi, Margaritae, Philoxeni Θεωρητικὰ τῆς μουσικῆς.

Duplici de fonte musica ars christianorum orta esse videtur, de modis psalmorum et de arte atque disciplina Graecorum. Ut enim cantus ecclesiae christianae ex synagogis Iudaeorum profecta est, ita arte et praeceptis Graecorum perfecta et perpolita esse videtur. Sed cum graecarum cantilenarum modi tantum non omnes deperditi et Iudaeorum artis aenigmata magis quam documenta servata sint, difficillimum est dictu, quid christiana ars Graecis, quid Iudaeis accepta debeat, nec ex tantis tenebris alia, ut fieri solet, quam signa quaedam speciosa eminent. Atque toni (ἤχου) quidem notatio cuique carmini praemissa*) similis moris a Iudaeis in psalmis observati (vide Ewald Die poetischen Bücher des alten Testamentes I, 172 ff.) nos commonefacit; sed ne huic rei iusto plus tribuamus, Byzantini octo tonis, novem vel decem modulationum generibus Iudaei utebantur, neque quidquam de vicissitudine inter utraque intercedente memoriae proditum est. Plura atque certiora indicia veteris artis Graecorum ad Christianos propagatae exstant. Neque enim solum in narratiuncula de Pambone abbate (v. p. XXIX) troparia graecae originis esse significantur (φθείρουσιν οἱ Χριστιανοὶ τὰς βίβλους τῶν ἁγίων εὐαγγελίων . . . γράφοντες τροπάρια καὶ ἑλληνικοὺς λόγους καὶ χυθήσεται ὁ νοῦς εἰς τρόπους καὶ εἰς τοὺς λόγους τῶν Ἑλλήνων), sed etiam octo toni sive ἦχοι a byzantinis scriptoribus iisdem nominibus, quibus veteres Graeci suas harmonias vocabant, significabantur; conf. Westphal Metrik der Griechen (2. Aufl.) I, 310 f. Sed ne haec quidem res satis certa et explorata est; neque enim octo, sed septem modorum generibus veteres Graecos vulgo usos esse Bacchii p. 12 Meib. testimonio

*) Idem in cantilenis christianis Syrorum factum esse docet A. Hahn Bardesanes p. 32.

constat, et nomina illa Δωρίου, Λυδίου, Φρυγίου τρόπου Byzantini non a suis maioribus tradita accepisse, sed doctrinae speciem ut venditarent e Ptolemaei veterumque musicorum libris eruisse videntur. Quid? quod ipsum nomen ἤχων novum est nec a veteribus scriptoribus ad genera modorum, quae τρόπους vel εἴδη vocabant, significanda usurpatum fuit. Notis quoque aliis, quam veteres Graeci, ad modos literis mandandos utebantur; sed hoc ne mireris, veterum Graecorum notae musicae tam implicatae et tam difficiles et ad intellegendum et ad scribendum erant, ut novas et faciliores notas ne mutata quidem artis musicae disciplina sollertes homines commentos esse neutiquam veri dissimile sit.

Ut autem radices artis musicae byzantinae spissa caligine obtectae sunt, ita propagatio eius ad latinas gentes et ad occidentales partes Europae in aprico posita est. Una enim cum graecis carminibus, quae etiam in Gallia inclaruisse supra p. XXV docui, cantus quoque et musica institutio a Graecis ad Latinos translata sunt. Atque huius quidem rei apertissima testimonia octo tonorum, qui graecae et latinae ecclesiae communes erant, nomina praebent. Neque enim solum distinctio tonorum plagiorum (ἤχων πλαγίων) et authentorum (ἤχων αὐθεντῶν sive κυρίων) graecae originis est, sed etiam tonum primum latini magistri vulgo tonum protum dicebant, ut ne in re latino quidem nomine facile dicenda graecae stirpis vestigia relinquerent. Quo autem tempore haec disciplina octo tonorum exculta, quo ad Latinos perlata sit, in tanta testimoniorum penuria difficile ad disceptandum est. Hoc certum est octavo saeculo, quo Ioannes Damascenus carmina Octoechi secundum octo tonos disposuit, hanc disciplinam iam pervulgatam fuisse. Sed cum cathismata et troparia anonyma multo vetustiora esse videantur, nescio an iam Anthimi et Timoclis aetate, qui quinto saeculo tropariorum poetae floruisse feruntur, fundamenta huius artis iacta sint.

Graeci vero non solum musicam artem ecclesiasticam excoluerunt excultamque ad Latinos pertulerunt, sed etiam multo integriorem, quam Latini, conservaverunt, unde multa, quae in occidentalibus partibus Europae dudum oblivione obruta sunt, apud Graecos usque ad hunc diem perdurarunt. Sic neumatum scriptura apud nos medio aevo ad finem vergente obliterata et alia scribendi modos musicos ratione submota est; Graeci veteribus notis musicis, quae neumatis cognatae sunt, etiamnunc vulgo utuntur. Latinas vero sequentias, graecis tropariis simillimas, postquam iam diu in ecclesia cantari desierunt, nostra memoria viri docti ex bibliothecarum tenebris denuo in lucem protraxerunt; graecis in ecclesiis vetera cathismata et troparia, quae sequentiis illis vel vetustiora sunt, iisdem modis, quibus ante plus quam mille annos, etiam hodie cantantur. Quae cum ita sint, cantus ecclesiae graecae multa singularia habet, ex remotissimis temporibus quasi hereditate accepta nec multum his temporibus variata, quae iam succincta oratione exponam.

Atque primum quidem vetustissimo more antiphonici cantus servato

usque ad hunc diem apud Graecos institutum est, ut omnia carmina ecclesiastica a duobus choris per vices cantentur; quodsi carmen una stropha constat, eadem stropha primum a dextro, deinde a sinistro choro cantatur. Uterque autem chorus ex uno praecentore et quatuor vel quinque pueris constat; dextri chori praecentor πρωτοψάλτηϲ, sinistri λαμπαδάριοϲ dicitur; utrique in maioribus ecclesiis singuli apparitores, qui δομεϲτικοὶ audiunt, additi sunt. Ita autem inter praecentorem et pueros cantus partitus est, ut, dum praecentor vocem modulate flectit, pueri sonum principalem usque retinent, qui cum ἴϲον vocetur, ipsi ἰϲοκρατοῦντεϲ audiunt. Hac de causa omnibus melodiis in libris modulationum nota soni illius principalis praefixa est, multique sunt scriptores artium in vi et notione illius ἴϲου definienda. Cantores autem antiquitus in excelso loco collocati erant, qui ἄμβων ab scriptoribus vocatur. Eius iam in concilii Laodicensis can. XVII mentio fit: Περὶ τοῦ μὴ δεῖν πλὴν τῶν κανονικῶν ψαλτῶν τῶν ἐπὶ τὸν ἄμβωνα ἀναβαινόντων καὶ ἀπὸ διφθέραϲ ψαλλόντων ἑτέρουϲ τινὰϲ ψάλλειν ἐν τῇ ἐκκληϲίᾳ; confer Sophronium Com. lit. apud Maii Spic. Rom. IV, p. 42: Εἶτα οἱ ψάλται ἀνέρχονται ἐν τῷ ἄμβωνι, ψάλλουϲι δὲ 'τὸ δεῦτε ἀγαλλιαϲόμεθα τῷ κυρίῳ'· τούτῳ ϲυμφωνοῦϲι καὶ οἱ κάτω, δεικνύντεϲ τὴν ϲυμφωνίαν τῶν ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων· eundemque quarto decimo saeculo in cod. Vind. phil. n. 194 fol. 489 'ἀνέρχονται δὲ οἱ ψάλται ἐπὶ ἄμβωνοϲ καὶ ψάλλουϲι τὰ ἀπολυτίκια τῆϲ ἡμέραϲ' commemoratum inveni. Nunc hunc morem aboluisse accepimus.

Alterum signum veteris canendi moris in ecclesiis graecis servati hoc est, quod omnia carmina assa voce canunt. Atque hac quidem in re Christiani a more Iudaeorum, quos instrumentis musicis usos esse inter omnes constat, desciverunt. Nam patres ecclesiae quo magis animos hominum verbis atque sententiis carminum adverterent, fidium tibiarumque cantum omnesque aurium delicias removendas curaverunt. Cum hoc more assa voce canendi convenit, quod lyrae et tibiarum, totiens a Sapphone Pindaro Horatio commemoratarum, in carminibus byzantinis fere nusquam mentio fit; nam quod p. 65 Ioannes apostolus praedicatur 'ᾄδει τερπνῶϲ, τὰ μὲν χείλη κινῶν ὡϲ νευρὰϲ, ὥϲπερ δὲ πλῆκτρον τὴν γλῶτταν ἀνακινῶν' non ita interpretari licet, ut illud carmen ad lyram cantatum esse concludas. In latinis quoque ecclesiis instrumentorum usum sero increbuisse narrant, quo magis notatu dignum est, quod Monachus Sangallensis in Gestorum Karoli libro secundo (Monum. Germ. hist. II, 751) Germanos a legatis graecis organis uti didicisse refert: 'Cum igitur Graeci post matutinas laudes imperatori celebratas in octava die Theophaniae secreto in sua lingua deo psallerent et ille occultatus in proximo carminum dulcedine delectaretur, praecepit clericis suis, ut nihil ante gustarent, quam easdem antiphonas in latinum conversas ipsi praesentarent... Adduxerunt etiam iidem missi omne genus organorum et variarum rerum secum; quae cuncta accuratissime sunt in opus conversa et praecipue illud musicorum organum praestantissimum, quod doliis ex aere conflatis follibusque taurinis per fistulas aereas mire perflantibus rugitum

quidem tonitui boatu, garrulitatem vero lyrae vel cymbali dulcedine coaequabat'.

Cum autem organis Graeci carerent, certe in ecclesiis non uterentur, manuum variis motibus (χειρονομίᾳ) cantum dirigebant; quod munus ne imperatorem quidem Theophilum subire aspernatum esse Cedrenus p. 522 B refert. His manuum motibus quod altitudinem, depressionem, flexus vocis significabant, notae musicae, multo post illae quidem inventae, nomine χειρονομίας comprehendebantur; conf. Beiträge S. 61. Quin etiam formas notarum motus manuum imitari Chrysanthus Μέγα Θεωρητ. p. 91 sq. rectissime monet, velut πεταστὴ manus quasi ad volatum levatae et κέντημα digiti tamquam ad pungendum porrecti similitudinem refert. Simillimo vero modo Indos quoque vocis flexus manibus digitisque significare et adiuvare familiaris meus Martinus Haug mecum communicavit.

Non minus veneranda simplicitas cantus ecclesiae graecae in eo conspicitur, quod usque ad hunc diem intra fines veteris imperii byzantini concentum plurium vocum sive polyphoniam spreverunt. Solis in ecclesiis Vindobonae, Odessae, Londinii, Tergestis auribus incolarum, polyphoniae tumori assuefactis, hoc dandum esse existimaverunt, ut a tenuitate unisoni cantus desciscerent. Eandem autem cantus simplicitatem in latina quoque ecclesia usque ad duodecimum saeculum viguisse nec etiamnunc prorsus abiectam esse inter omnes constat. Cum unisono cantu autem illud quoque cohaeret, quod puellarum mulierumque voces virorum cantui non admiscentur. Quamquam in Therapeutarum coetibus unum chorum virorum, alterum mulierum fuisse Philo De vita contempl. p. 902 ed. Par. a. 1640 retulit; verum in canone XVII concilii Laodicensis modo laudato cantores, neque tamen cantrices commemorantur.

Cantorum modi ipsi antiquissimis temporibus simplicissimi fuisse videntur; sedulo enim caverunt, ne modorum dulcedine et varietate homines magis permulcerentur, quam rerum gravitate commoverentur. Neque deerant, qui omnes cantilenarum pellecebras a severitate et austeritate christianorum morum alienas esse opinarentur. Huius rei testimonia supra p. XXX Pambonis et Nili abbatum edicta attulimus, idem vero locupletissimus auctor S. Augustinus in Confess. X, 33 his verbis significavit: 'Interdum melos omne cantilenarum suavium, quibus Davidicum psalterium frequentatur, ab auribus meis removeri velim atque ipsius ecclesiae, tutiusque mihi videtur, quod de Alexandrino episcopo Athanasio saepe mihi dictum commemini, qui tam modico flexu vocis faciebat sonare lectorem psalmi, ut pronuntianti vicinior esset quam canenti.' Neque non concilio ecclesiastico a. 692 congregato can. LXXV provisum est, ut ne cantores pudoris et modestiae terminos egrederentur: τοὺς ἐπὶ τῷ ψάλλειν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις παραγινομένους βουλόμεθα μήτε βοαῖς ἀτάκτοις χρῆσθαι μήτε τι ἐπιλέγειν τῶν μὴ ἐν ἐκκλησίᾳ ἁρμοδίων τε καὶ οἰκείων. Hanc autem normam procul dubio summi melodi octavi saeculi, Ioannes Damascenus et Cosmas Hierosolymitanus secuti sunt, quo-

rum hirmi tam modicis flexibus vocis cantantur et accentibus sermonis adeo accommodati sunt, ut fere in clausulis solis liberiores motus melismatum admittant. Sed brevi post qui modulationum varietate et petulantia delectabantur, adeo auctoritate praevalere coeperunt, ut verba carminum ipsa prae strepitu modorum vix exaudiri intellegive possent. Hoc Zonaras, grammaticus et historicus duodecimi saeculi, in interpretatione canonis laudati his verbis testatur: κεκλαcμένα μέλη καὶ μινυρίcματα καὶ ἡ περιττὴ τῶν μελῳδιῶν ποικιλία εἰc ᾠδὰc ἐπιτρεπομένη θυμελικὰc καὶ εἰc ᾄcματα πορνικὰ τὰ νῦν ἐν ψαλμῳδίαιc ἐπιτηδευόμενα μάλιcτα. Idem vero codicibus quarti decimi et quinti decimi saeculi confirmatur, qui protractis modulationibus et inficetis artificiis teretismatum (Triller) scatent.

Inde factum est, ut duo modorum genera distinguantur, alterum tenue et breve, χύμα sive cύντομον μέλοc vocatum, alterum flexuosum et protractum, quod ab tarditate motus ἀργὸν μέλοc dicebant. Neque solum aliae odae aliis modorum generibus utebantur, sed etiam pleraque carmina brevioribus eademque tardis modis instructa sunt. Cum autem breves illi modi a sermocinationis tenuitate parum differrent, canones et stichera, quorum modi plerique breves sunt, dici (λέγεcθαι) vulgo feruntur, et in Triod. p. 425 'τὸν αὐτὸν ἦχον ψάλλομεν ἐν ἑνὶ ἑκάcτῳ τῶν ἑπομένων cτίχων τοῦ ψαλμοῦ πα', λεγομένων παρὰ τοῦ ἀναγνώcτου χύμα' cantus troparii et modulata lectio versuum psalmi contraria ponuntur. Vocabulo autem χύμα iam veteres Graeco similiter usos esse Aristides Quintilianus de mus. p. 32 ed. Meib. testatur: μέλοc μὲν γὰρ νοεῖται κατ' αὐτὸ μὲν τοῖc διαγράμμαcι καὶ ταῖc ἀτάκτοιc μελῳδίαιc, μετὰ δὲ ῥυθμοῦ μόνου, ὡc ἐπὶ τῶν κρουμάτων καὶ κώλων, μετὰ δὲ λέξεωc μόνηc ἐπὶ τῶν καλουμένων κεχυμένων ᾀcμάτων. Nam Byzantinorum quoque μέλη κατὰ χύμα λεγόμενα liberis rhythmis volvebantur. Denique multis carminibus tertium genus modorum est, quod cum mediam viam inter brevem et lentam modulationem teneat, μικτὸν sive ἀργοcύντομον audit.

Aliis et obscurioribus rationibus saepe a byzantinis magistris artiumque scriptoribus μέλη cτιχηραρικὰ, εἱρμολογικὰ, παπαδικὰ distinguuntur. Duo priora nomina facilem explicatum habent ex iis, quae de Sticherariis et Hirmologiis secundo libro p. LXXII disseruimus; παπαδικὰ μέλη, quae tardis et protractis adnumerantur, nec apertae originis sunt nec a magistris perspicue definiuntur. Chrysanthus enim, quem reliqui sequuntur, ne dicam expilant, in eo acquievit, ut diceret p. 179: παπαδικὸν μέλοc εἶναι τοιοῦτον, οἷον εὑρίcκεται εἰc τὰ Κοινωνικὰ καὶ Χερουβικά, neque multum lucramur ex cod. Vind. phil. n. 194, in cuius fol. 161, quo loco carminis melodia finitur et inanium sonorum (Triller) longa series orditur, adnotatum legimus: τέλοc τῆc παπαδικῆc τέχνηc καὶ ἀρχὴ τῆc καλλοφωνίαc. Hoc autem patet, tria haec melodiarum genera cum vicibus, quas ars musica Byzantinorum et octo tonorum discriminatio subiit, arctissime cohaerere. Alio enim sono cτιχηραρικὰ, alio εἱρμολογικὰ, alio παπαδικὰ μέλη cuiusque toni claudi aliosque

aliorum sonos praecipuos (φθόγγους δεσπόζοντας) esse diligentissime magistri praecipiunt. Sed haec enucleanda et cum historia progressuum artis musicae coniungenda aliis peritioribusque viris relinquo; ipse in eo acquiesco, ut viam aliis monstrasse videar.

DE GENERIBUS ET SCALIS MUSICAE BYZANTINAE.

Ut veteres scriptores musici tria genera musicae (τρία γένη μουσικῆς) esse statuerant, ita recentiores quoque magistri γένος διατονικόν, χρωματικόν, ἐναρμόνιον distinxerunt; sed praeter nomina nihil fere veteribus et byzantinis generibus musicae commune est, et ut in multis aliis partibus musicae disciplinae, sic in hac quoque re recentiores scriptores, quod veteribus nominibus suae artis discrimina notabant, speciem doctrinae ac eruditionis captasse et patriae decori consuluisse videntur. Tria igitur genera musicae ita inter se differunt, ut aliud alia scala utatur. Atque ut a primario genere diatonico exordiar, hanc eius scalam esse docent:

πα βου γα δι κε ζω νη πα

| 9 | 7 | 12 | 12 | 9 | 7 | 12 |

quae quidem scala sonos medios vocis humanae, sive nostrae scalae d — d complectitur. Hos sonos cum obscuris nominibus olim nominassent (conf. Chrysanthum l. l. p. 107), auctores novi systematis artis musicae Γρηγόριος πρωτοψάλτης, Χρύσανθος Προύσης, Χουρμούζιος χαρτοφύλαξ septem primis literis alphabeti ita appellarunt, ut vocalibus consonantem praefigerent, consonantibus vocalem subiungerent in hunc modum:

πΑ Βου Γα Δι κΕ Ζω νΗ.

Atque his quidem nominibus nostra memoria melodi et magistri vulgo utuntur. Manuel autem Bryennius, qui quarto decimo saeculo Harmonicorum libros tres doctius quam scitius conscripsit, cum doctrinae speciem affectaret, nominibus veteribus et Ptolemaei systemate pentekaidekachordi usus est. Neque auctor affectatae huius doctrinae ille exstitisse videtur, siquidem iam ante eum latini scriptores nominibus alieni systematis male intellecti praecepta de arte musica magis obscuraverunt quam illustraverunt; confer Westphal Metrik der Griechen I, 269 et 310—320 et commentationem meam 'Ueber die Harmonik des Manuel Bryennius und das System der byzantinischen Musik' in Beiträge S. 35—60.

Praeter haec autem nomina lineis scalae diatonicae supra descriptae notae quaedam, quas μαρτυρίας graeci magistri vocant, ex adversa parte adscriptae sunt. Harum notarum unaquaeque ex duabus partibus constat, quarum superiorem prima quaque litera nominum sonorum effici patet, inferiorem ad sonos principales octo tonorum referendam esse in commentatione modo laudata p. 59 demonstravi. Nam primae martyriae inferior pars toni primi et recti

et plagii, secundae toni legeti, tertiae toni tertii, quartae toni quarti et recti et plagii sonum finalem literis veteris scripturae indicat. Has autem notas μαρτυρίας dicunt, quod in libris melodiarum et manu scriptis et prelo excusis singulis versibus periodisque interponuntur, ut altitudo vocis et toni modulatio definiatur et confirmetur. Iisdem vero notis, modo accentu acuto auctis, modo inverso ordine scriptis, utuntur ad duplicem scalam sive σύστημα δὶς διὰ πασῶν significandum hoc modo:

δι | κε | ζω | νη | πα | βου | γα | δι | κε | ζω | νη | πα | βου | γα | δι

Hoc autem in schemate acuto accentu notas augent, ut altos sonos a gravibus distinguant, et scalam principalem inter graviorem sonum ζω sive nostrum H et altiorem ζω sive nostrum h contineri statuunt, quod horum octo sonorum terminis melodiae octo tonorum fere includuntur. Iis autem, quae iam explicavi, notis unam notam = ζω additam vides, cuius inferiore parte litera β sive sonus finalis ἤχου βαρέος indicatur.

Venio iam ad difficiliorem huius rei partem. Numeri enim in scala diatonica singulis lineis interpositi, quibus Graeci, quanto intervallo duo soni distent, significant, multum admirationis nobis habent. Primum enim non duo intervallorum genera, toni dico et semitonii, ut a veteribus Graecis et a nostris musicis, sed tria τόνου μείζονος, τόνου ἐλάσσονος, τόνου ἐλαχίστου distincta sunt. Quamquam haec quidem res non prorsus nova et inaudita est, quia iam veteres philosophi (conf. Ptolemaei Harm. I, 10, 11) invenerant et recentiores mathematici confirmaverunt eos sonos, qui uno tono distare dicerentur, non plane aequali intervallo, sed plus minus distare. Verum ne scalam Byzantinorum cum scala Eratosthenis et Ptolemaei (v. Westphal Metrik I, 423) prorsus concordare opineris, in illa maximum intervallum imum, minus secundum, minimum summum locum, in hac semitonii intervallum imum, maioris toni secundum, minoris toni summum locum tetrachordi obtinet; quodsi plenum concentum duarum scalarum efficere velis, byzantina ita tibi invertenda est, ut a sono βου initium facias et sic intervalla disponas:

e — ὑπάτη
ἡμιτόνιον
f — παρυπάτη
τόνος μείζων
g — λιχανός
τόνος ἐλάσσων
a — μέση
τόνος
h — παραμέση
ἡμιτόνιον
c — τρίτη διεζευγ.
τόνος μείζων
d — παρανήτη διεζ.
τόνος ἐλάσσων
e — νήτη διεζ.

βου | 7 | γα | 12 | δι | 9 | κε | τόνος | ζω | 7 | νη | 12 | πα | 9 | βου

Magis nos numeris ipsis offendi par est. Tota enim ratio, qua byzantini magistri intervalla sonorum satis inscite definiverunt, a docta argumentatione Ptolemaei et mathematicorum discrepat. Illi enim, quae proportio inter motus vibrantium fidium (Saitenschwingungen) intercederet, subtili computatione eruerunt, Byzantini cum toni intervallum duodecim particulis (διαστήματα) constare statuissent, minori tono novem, semitonio (ἡμιτονίῳ sive λείμματι) septem particulas adsignaverunt. Atque quod minimum intervallum (τόνον ἐλάχιστον) dimidiam partem intervalli toni paululum superare statuerunt, id plane cum praeceptis Ptolemaei (vide Harm. I, 15) convenit; quod autem tonum minorem novem, maiorem duodecim particularum esse docent, et a disciplina mathematica Ptolemaei et a rei probabilitate abhorret. Cum enim mathematici maiorem tonum et minorem tam exiguo discrimine, ut magis mathematicis rationibus inveniri quam aurium iudicio percipi posset, differre docuissent et nostri musici pusillo illo discrimine prorsus neglecto aut tono aut semitonio sonos distare vulgo statuant, recentiores Graeci minorem tonum (ἐλάσσονα τόνον) minimo propius quam maximo accedere definiunt. Quo cum accedat, quod et Manuelis Bryennii aetate, qui quarto decimo saeculo Harmonicorum libros tres conscripsit, praecepta illa de intervallis septem, novem, duodecim particularum prorsus inaudita fuisse probantur, neque quibus calculis et mensuris illa discrimina inventa sint quidquam memoriae proditum est, in commentatione de Man. Bryennio totam illam doctrinam commenticiam et ab recentiore aliquo magistro parum scite excogitatam esse iudicavi. Probatur autem huius sententiae audacia ipso cantu Graecorum; licet enim Chrysanthus p. 9 et 102, commenticia illa disciplina, cui fidem derogare non ausus est, in errorem, ut videtur, inductus, suum τόνον ἐλάχιστον ab semitonio Europaeorum differre dicat, tamen peritissimi iudices Graecos iisdem intervallis, quibus nos, scalam decantare mihi asseveraverunt. Neque tamen silentio praetermittere fas est collegam doctissimum Schafhäutl, veteris musicae ecclesiasticae inter paucos peritum, secus sentire et lyram (Guitarre) sollertissime adornasse, cuius nervi intervallis et nostrae et Byzantinorum et veterum Graecorum scalae resonent.

Hactenus de scala diatonica, qua Graeci in plerisque cantilenis et praesertim in omnibus toni primi et recti et plagii et toni quarti recti utuntur. Praeter hanc autem scalam genera enharmonium et chromaticum suas et proprias scalas habent, quarum expositionem melius cum octo tonis musicis coniungemus.

DE OCTO TONIS (ΗΧΟΙϹ) MUSICIS.

Nulla re vicissitudo, quae inter graecae et latinae ecclesiae artem musicam intercedit, magis perspicua fit, quam similitudine octo tonorum latinorum cum octo ἤχοις Graecorum; atque in hac parte, quod raro fieri novimus, latinae ecclesiae ars perspecta plurimum lucis ad graecam artem plene

intellegendam affert. Quamquam enim Latini a Graecis artem musicam accepisse probantur et graeca ecclesia veterum institutorum multo tenacior fuit, tamen latini scriptores iam aliquot saeculis prius quam Graeci quae usu et experientia didicerant literis mandarent, de arte musica praecepta dare coeperant. Quo cum accedat, quod antiquissimus auctor graecus, Man. Bryennius, artem musicam ecclesiasticam non solum multis partibus iam immutatam invenit, sed etiam ineptis involucris affectatae eruditionis obscuravit, vis et natura octo ἤχων nisi latinis scriptoribus in auxilium vocatis plene explicari non potest. Byzantini igitur aeque atque Latini octo musicae tonos esse statuerunt, et eorum quatuor authentos sive κυρίους, quatuor πλαγίους appellaverunt. Haec denominatio veteribus Graecis incognita fuit, sed simile quoddam harmoniarum discrimen illi nominibus δωριστὶ et ὑποδωριστὶ, φρυγιστὶ et ὑποφρυγιστὶ significasse videntur. Medio autem aevo quo pacto authenti et plagii toni primitus discriminati fuerint, optime ex Hucbaldi et Oddonis testimoniis (vide Gerbert Scriptores ecclesiastici de musica p. 116 et 258 sq.) apparet, qui tonum authentum a suo finali usque in nonum sonum ascendere, descendere autem in sibi vicinum et aliquando ad semitonium vel ad tertium, plagium autem usque in quartum descendentem ad quintum ascendere docent. Inde hoc quoque patet, cur authenti toni alti (ὀξεῖς), plagiales graves (βαρεῖς) vulgo audiant, quae quidem res in multis melodiis nunc adeo obscurata est, ut ordo invertisse videatur.

Singuli toni a Byzantinis et Latinis nominibus ordinalibus primus (πρῶτος) secundus (δεύτερος) tertius (τρίτος) quartus (τέταρτος) appellantur, excepto tono tertio plagio, qui non ἦχος πλάγιος τρίτος sed ἦχος βαρὺς a Graecis vocatur, quem dicendi usum eo tempore natum esse probabile est, quo systemate octo tonorum mutato non iam primus et secundus tonus plagius, sed tertius maxime ad gravitatem descendere coeperit, nisi forte ex veterum Graecorum systemate, qui septem non octo modorum genera vulgo statuebant, causam huius rei repetendam esse censeas. Certe nominibus ordinalibus ad singulas harmonias distinguendas iam multo ante byzantinos scriptores extremis saeculis imperii romani vulgo utebantur; conf. Westphal Metrik I, 85 et 318.

In omnibus igitur libris melodiarum, quos inspiciendi mihi quidem copia facta est, tonus cuiusque carminis ea, quam modo exposui et in hac anthologia retinui, ratione indicatus est. Verum ii, qui eruditionis gloriolam venati artem suae aetatis cum praeceptis Ptolemaei et veterum scriptorum coniungebant, antiquis nominibus φρυγιστὶ δωριστὶ similibus ne mutata quidem vetere musica uti desierunt. Sed cum alii alias rationes vel errores in antiquis nominibus ad ecclesiasticos tonos transferendis sequerentur, aliis nominibus Hucbaldus et veteres scriptores latini, aliis Manuel Bryennius qui quarto decimo saeculo vixit, aliis denique recentissimi scriptores Chrysanthus, Philoxenus, Margarites utuntur in hunc modum:

	Hucbaldus.	Bryennius.	Script. recentiores
ἦχος α′	dorius	ὑπερμιξολύδιος	δώριος
ἦχος β′	phrygius	μιξολύδιος	λύδιος
ἦχος γ′	lydius	λύδιος	φρύγιος
ἦχος δ′	mixolydius	φρύγιος	μιξολύδιος
ἦχ. πλ. α′	hypodorius sive aeolius	δώριος	ὑποδώριος
ἦχ. πλ. β′.	hypophrygius	ὑπολύδιος	ὑπολύδιος
ἦχ. βαρύς	hypolydius	ὑποφρύγιος	ὑποφρύγιος
ἦχ. πλ. δ′	hypomixolydius.	ὑποδώριος.	ὑπομιξολύδιος.

Atque recentiores scriptores graeci, cum in reliquis partibus cum Hucbaldo conspirent, nomina λύδιον et φρύγιον inverterunt, quod nescio an errore, oscitantia scriptorum illo quidem propagato, factum sit. Bryennium autem artificiosius quam verius octo tonos disposuisse, nec non musica sua aetate magna ex parte immutata in errores inductum esse in commentatione de Man. Bryennio nuper demonstravi. Denique ne Hucbaldus quidem veteresque scriptores latini antiqua nomina recte ad tonos ecclesiasticos transtulerunt, quoniam pentekaidekachordo utebantur, quod quamvis veteris pentekaidekachordi et speciem et nomina mutuatum esset, tamen aliter nervos dispositos habebat, quam rem Westphal I, 219 ingeniosissime dilucidavit.

Nihil igitur ex antiquis illis nominibus ficticiis, quae vis et natura octo tonorum fuerit, concludi potest. Testimonia autem latinorum scriptorum si sequimur, antiquitus octo toni sono finali hoc modo differebant:

ἦχ. α′ et ἦχ. πλ. α′	sono finali utebantur			πα (d)
ἦχ. β′ et ἦχ. πλ. β′	-	-	-	βου (e)
ἦχ. γ′ et ἦχ. βαρύς	-	-	-	γα (f)
ἦχ. δ′ et ἦχ. πλ. δ′	-	-	-	δι (g).

Sed cum melodi graeci in tenuitate priscorum modorum non acquiescerent et maiori modulationum varietati studerent, brevi factum est, ut discriminatione illorum finalium sonorum turbata multae melodiae ἦχου α′ in κε, ἦχου δ′ in βου, ἦχου βαρέος in Ζω finirentur. Huc accessit, quod, ne nimia modorum simplicitate taedium hominibus moverent, non omnes eiusdem toni periodos eodem sono finali finiebant; quamobrem tria genera καταλήξεων esse statuerunt, τελικῶν in fine tropariorum, ἐντελῶν in fine periodorum mediis in carminibus, denique ἀτελῶν in fine colorum et commatum, quo loco cum melodiae magis suspenderentur quam clauderentur, maxima licentia utebantur. Huius mutatae artis locupletissimus testis Man. Bryennius est, qui octo ἦχους scalis et duplicibus sonis finalibus hoc modo discriminavit:

	κλίμαξ	ὑπάτη	μέση
ἦχ. α′	μέση — νήτη ὑπερβολαίων = δι — δι′ = g — $\underline{g}$	κε	πα′
ἦχ. β′	λιχανὸς μέσων — παρανήτη ὑπερβολ. = γα — γα′ = f — $\overline{f}$	δι	νη

ἦχ. γ΄	παρυπάτη μέcων — τρίτη ὑπερβολ. = βου — βου΄ = c — c̄	γα	ζω
ἦχ. δ΄	ὑπάτη μέcων — νήτη διεζευγμένων = πα — πα΄ = d — d	βου	κε
ἦχ. πλ. α΄	λιχανὸc ὑπάτων — παρανήτη διεζ. = νη — νη = c — c̄	πα	δι
ἦχ. πλ. β΄	παρυπ. ὑπάτων — τρίτη διεζ. = ζω — ζω = H — h	νη	γα
ἦχ. βαρὺc	ὑπάπη ὑπάτων — παραμέcη = κε — κε = A — a	ζω	βου
ἦχ. πλ. δ΄	προcλαμβανόμενοc — μέcη = δι — δι = G — g	κε	πα.

Sed ne cum Westphalio iusto plus scriptori byzantino confidas, non solum Ptolemaei systematis, quo tamquam fundamento argumentationis usus est, intervalla aliter disposuit, sed etiam multa, ne artificiosa dispositio octo ἤχων turbaretur, partim omisisse, partim mutasse probatur.

Praeter Bryennium exigua admodum et parca testimonia mutatae vis octo tonorum nobis suppetunt. Atque certissima quidem indicia in μαρτυρίαιc posita sunt, quas supra p. CXVI iam attigimus. Hic enim ζω tamquam sonus finalis ἤχου βαρέοc significatur, et βου novi cuiusdam toni sonus finalis ita statuitur, ut ἦχ. β΄ et ἦχ. πλ. β΄ alii soni finales, extra gradus scalae diatonicae positi, assignentur. Cum his autem indiciis μαρτυριῶν hoc conspirat, quod praeter octo ἤχουc duos novos constituerunt, alterum Λέγετον vocatum et eas melodias ἤχου δ΄, quibus βου sonus finalis erat, complectentem, alterum Βεγαγω dictum et partem modorum ἤχου πλ. β΄ comprehendentem.

Nostra vero memoria ad octo tonorum discriminationem redierunt, sed in multifaria varietate melodiarum non unum soni finalis signum, sed plura signa cuiusque toni esse docent, ἀπήχημα dico sive προετοιμαcίαν τοῦ ψαλθηcομένου μέλουc, ἴcον sive βάcιν, quam pueri ἰcοκρατοῦντεc (vide p. CXIII), dum praecentor carmen modulatur, retinent, καταλήξειc sive sonos finales, τόνουc δεcπόζονταc sive sonos in quoque carmine praecipuos, ad postremum κλίμακα sive scalam cuiusque toni. Horum signorum certissima esse dicunt τὰ ἀπηχήματα, quae in brevissimo compendio artis musicae, quod Gerbert De cantu et musica sacra tom. II tab. VIII in lucem edidit, omnia perscripta sunt. Soni autem finales cuiusque toni quantopere fluctuent, ex hoc indice finalium sonorum, quem ex libris recentiorum magistrorum excerpsi, optime intellegas:

ἦχ. α΄: εἱρμολογικῶc πα, cτιχηραρικῶc fere πα, παπαδικῶc fere πα et κε.
ἦχ. πλ. α΄: fere πα, εἱρμολογικῶc κε.
ἦχ. β΄: fere βου et δι, εἱρμολογικῶc πα.
ἦχ. πλ. β΄: cτιχηραρικῶc et παπαδικῶc δι et πα, εἱρμολογικῶc βου.
ἦχ. γ΄: γα.
ἦχ. βαρύc: cτιχηραρικῶc et εἱρμολογικῶc βου, παπαδικῶc δι.
ἦχ. δ΄: cτιχηραρικῶc πα et βου, εἱρμολογικῶc βου, παπαδικῶc δι.
ἦχ. πλ. δ΄: νη et γα.

Scalarum autem, quamvis suam cuiusque ἤχου esse statuant, tamen tres tantum species sunt, quae cum tribus generibus musicae cohaerent. Atque

diatonica quidem scala, qua de in superiore capite disserui, ἤχου α', ἤχου πλ. α', ἤχου δ' communis est, nec non in plerisque melodiis ἤχου πλ. δ' adhibetur. Non multum ab diatonica scala differt κλίμαξ ἐναρμόνιος, quae tertii ἤχου propria est. Quoniam enim scala quae ab sono γα orditur

γα δι κε ζω νη πα βου γα

| 12 | 12 | 9 | 7 | 12 | 9 | 7 |

ipsa parum modulata est, ad similitudinem eius scalae, quam nos f dur dicimus, immutatur, quae quidem immutatio in libris melodiarum ita indicatur, ut notis musicis ζω et βου signum 𝒮 addiiciatur. Hac igitur de parte scala enharmonia Byzantinorum nihil novi habet; praeterea autem hoc proprium cantilenarum ἤχου γ' est, quod soni κε et πα infirmissima voce (ἀδυνάτῳ φωνῇ) cantari solent, quam rem cum plerique ex minuto intervallo repetendam esse censeant, hanc scalam enarmoniam tertii toni esse dicunt:

γα δι κε ζω νη πα βου γα

| 12 | 12 | 3 | 13 | 12 | 3 | 13 |

Peculiarem vero locum sibi vindicat κλίμαξ χρωματική Byzantinorum, quae ἤχου β' et ἤχου πλ. β' propria est et adeo Europaeis novum et insolitum sonat, ut cantilenae horum tonorum nostris notis musicis plane exprimi nequeant; quo molestius ferimus, quod graeci scriptores ipsi in intervallis huius scalae definiendis sibi non constant; alii enim eam κατὰ διφωνίαν sic progredi docent:

| 7 | 12 | 7 | 12 | 7 | 12 | 7 |

alii, ut Margarites, subtilius haec intervalla statuunt:

| 7 | 14 | 7 | 12 | 7 | 14 | 7 |

Videtur autem hoc proprium esse huius scalae chromaticae, quod alterum quodque intervallum semitonii est; quoniam autem scala chromatica non minus quam diatonica a quolibet sono initium capere potest, perversa illa distinctione intervallorum duodecim, novem, septem particularum comprobata fieri non potuit, quin in spinas et salebras musici scriptores inciderent.

Veteres philosophos suam cuique harmoniae vim ad animos hominum commovendos tribuisse constat. Ridicule autem recentiores scriptores, cum vetera harmoniarum nomina ad octo tonos ecclesiasticos falso translata esse non perspexissent, Platonis Aristotelis Plutarchi dicta ad res diversissimas trahunt. Omnino tot et tantas vices singuli ἦχοι subierunt, ut certam quandam indolem cuique tono tribuere difficillimum sit. Equidem satis habeo versus Octoechi, satis illos quidem inanes et inficetos, hoc loco apponere:

ἠχ. α' Τέχνη μελουργὸς σοὺς ἀγασθεῖσα κρότους
πρώτην νέμει σοι τάξιν· ὢ τῆς ἀξίας!

ἦχος ὁ πρῶτος μουσικῇ κληθεὶς τέχνῃ
πρῶτος παρ' ἡμῶν εὐλογείσθω τοῖς λόγοις·
τὰ πρῶτα, πρῶτε, τῶν καλῶν λαχὼν φέρεις·
πρωτεῖα νίκης πανταχοῦ πάντων ἔχεις.

ἦχ. β´ Κἂν δευτέραν εἴληφας ἐν τάξει θέσιν,
ἀλλ' ἡδονὴ πρώτη σοι τῷ μελιρρύτῳ·
τὸ σὸν μελιχρὸν καὶ γλυκύτατον μέλος
ὀστᾶ πιαίνει καρδίας τ' ἐνηδύνει.
Σειρῆνες ᾖδον δευτέρου πάντως μέλη·
οὕτω πράως σοι ῥεῖ μελισταγὲς μέλος.

ἦχ. γ´ Εἰ καὶ τρίτος σὺ, πλὴν πρὸς ἀνδρικοὺς πόνους
σύνεγγυς εἶ πως τοῦ προάρχοντος, τρίτε·
ἄκομψος, ἁπλοῦς, ἀνδρικὸς πάνυ, τρίτε,
πέφηνας ὄντως, καὶ σὲ τιμῶμεν, τρίτε·
πλήθους κατάρχων ἰσαρίθμου σοι, τρίτε,
πλήθει προσήκεις προσφυῶς ἡρμοσμένῳ.

ἦχ. δ´ Πανηγυριστὴς καὶ χορευτὴς ὢν φέρεις
τέταρτον εὖχος μουσικωτάτῃ κρίσει·
σὺ τοὺς χορευτὰς δεξιούμενος πλάττεις (?),
φωνὰς βραβεύεις καὶ κροτῶν ἐν κυμβάλοις·
σὲ τὸν τέταρτον ἦχον, ὡς εὐφωνίας
πλήρη, χορευτῶν εὐλογοῦσι τὰ στίφη.

ἦχ. πλ. α´ Θρηνῳδὸς εἶ σὺ καὶ φιλοικτίρμων ἄγαν,
ἀλλ' εἰς τὰ πολλὰ καὶ χορεύεις εὐρύθμως.
ὁ μουσικὸς νοῦς, ὃν ἐγνώρισεν τέχνη,
τίς ἡ παρεκκλίνουσα κλῆσις πλαγίων,
πέμπτον σε τάξις (an τάξιν?), ἀλλὰ πρῶτον τοῦ μόνου (?)
ἔχει σε καὶ λέγει σε, πρῶτε πλαγίων.

ἦχ. πλ. β´ Ἕκτος μελῳδὸς, ἀλλ' ὑπέρπρωτος πέλεις,
ὁ δεύτερος σὺ δευτερεύων τῶν μελῶν·
τὰς ἡδονὰς σὺ διπλοσυνθέτους φέρεις,
τοῦ δευτέρου [σὺ] πως δευτερεύων δευτέρως·
σὲ τὸν μελιχρὸν, τὸν γλυκὺν, τὸν τέττιγα,
τὸν ἐν πλαγίοις δεύτερον τίς οὐ φιλεῖ;

ἦχ. βαρύς Ὁπλιτικῆς φάλαγγος οἰκεῖον μέλος
ὁ τοῦ βαροῦς σὺ κλῆσιν εἰληφὼς φέρεις·
ἦχον τὸν ἁπλοῦν τὸν βαροῦς ἐπώνυμον
ὁ τοὺς λογισμοὺς ἐν βοαῖς μισῶν φιλεῖ,
ἀνδρῶν δὲ ᾆσμα, δευτερότριτε, βρέμεις,
ὧν ποίκιλος δὲ τοὺς ἁπλοῦς ἔχεις φίλους.

ἦχ. πλ. δ′ Ἤχων cφραγὶc, τέταρτε cὺ τῶν πλαγίων,
ὡc ἐν cεαυτῷ πᾶν καλὸν μέλοc φέρων.
ἀνευρύνειc cὺ τοὺc κρότουc τῶν ᾀcμάτων,
ἤχων κορωνὶc ὡc ὑπάρχων καὶ τέλοc·
ὡc ἀκρὸν ἐν φθόγγοιc τε καὶ φωνῶν cτάcει
ἀκρόν cε φωνῆc δὶc καλῶ cε καὶ τέλοc.

DE NOTIS MUSICIS.

Multi vereor, ne a byzantina musica ecclesiastica tractanda proprietate notarum musicarum deterreantur, quae cum a nostra ratione modos scribendi toto coelo differant, non exiguam nobis difficultatem parant. Illi enim nec lineis nec notis nostris utuntur, sed continuis signis, quanto intervallo insequens sonus a praecedente distet, significant. Itaque unicuique melodiae basim praefigunt, a qua quantum primus sonus modorum distet, prima nota indicant, deinceps reliquis notis ascensionem et descensionem vocis significant. Praeterea aliis peculiaribus signis utuntur, quibus intensio vocis, temporum productio aut correptio, toni mutatio (ἤχου φθορά) denique varii vocis flexus exprimantur. Atque haec quidem notarum scriptura, quae neumatis in occidentalibus partibus Europae medio aevo usurpatis simillimae sunt, ex manuum motibus (χειρονομία), ut supra p. CXIV monuimus, orta est, sed iam decimo saeculo et exculta et in codicibus usurpata esse videtur. Quod autem ab Ioanne Damasceno eam inventam esse Chrysanthus p. 31 asseverat, nullo testimonio confirmatum invenimus. Neque nihil annis volventibus hanc scripturam mutatam esse codices vel obiter inspecti persuadent, sed nullo, quod sciam, libro haec res accuratius et copiosius pertractata est. Quae autem scribendi ratio quinto decimo saeculo in usu fuerit, anonymi cuiusdam ψαλτικὴ τέχνη et Ioannis Cucuzelis carmen de signis (μέλοc περὶ cημαδίων), a Gerberto in libro de musica sacra tom. II tab. VIII (conf. Beiträge S. 61—64) edita, docent. Magnopere vero initio huius saeculi ab auctoribus novae methodi musicae Chrysantho, Gregorio, Churmuzio immutata est, qui multis supervacaneis signis abiectis artem simpliciorem faciliore mque ad intellegendum reddiderunt. Atque ea quidem, quam emendatores illi musicae disciplinae constituerunt, ratio scribendi in libris melodiarum in secundo libro extremo a nobis recensitis usurpata est.

Iam ut summa huius artis capita succincta oratione percurram, gravissima signa ea sunt, quibus ascensio et descensio vocis indicatur. Sonorum (φθόγγων) autem ascendentium et descendentium signa decem numero sunt, sex ascendentium (ἀνιόντων) et quatuor descedentium (κατιόντων):

⌣	ἴcον	parem sonum nec ascendentem nec descendentem significat,
▁	ὀλίγον	sonum uno intervallo altiorem,

⌐	πεταστὴ	sonum uno intervallo altiorem exsultimque ascendentem,
\\	δύο κεντήματα	sonum uno intervallo altiorem punctimque ascendentem,
\	κέντημα	sonum duobus intervallis altiorem,
	ὑψηλὴ	sonum quatuor intervallis altiorem,
	ἀπόστροφος	sonum uno intervallo graviorem,
/	ὑπορροὴ	sonum duobus intervallis graviorem sensimque descendentem,
	ἐλαφρὸν	sonum duobus intervallis graviorem mediumque sonum supersalientem,
	χαμηλὴ	sonum quatuor intervallis graviorem.

Praeterea decem haec signa vario modo coniunguntur, ut vocem tribus vel quinque intervallis ascendere aut descendere indicent; quo autem pacto coniungenda sint, quae partes superiorem (σημεῖα ἐπιτακτικά), quae inferiorem locum (σημ. ὑποτακτικά) obtineant, singulatim praecipiunt; eaque signa, quae nisi aliis imposita non inveniuntur, ut κέντημα et ὑψηλὴν, πνεύματα, quae aut sola scribuntur aut aliis subiunguntur, ut ὀλίγον et πεταστὴν, σώματα appellant.

Decem quae enarravi signa ad altitudinem vocis spectant, quam graeci scriptores ποσότητα μελῳδίας parum accommodate dicunt, his undecim alia accedunt, quae qualitatem melodiae (ποιότητα μελῳδίας) indicare dicuntur. Ex his quatuor, cum ad temporis spatium pertineant, ἔγχρονα audiunt:

κλάσμα	ἀργόν
Γ γοργόν	· ἁπλῆ.

Atque primum quidem signum, in commentariis illius anonymi iam commemoratum, ultimis sonis cuiusque coli et periodi additum sonum syllabamque ita producendam esse monet, ut duplicem temporis moram expleat. Veteribus in membranis hoc signum frustra quaesivi, unde ne temere concludas eius vim in clausulis protrahendis antiquitus neglectam esse; immo vero cum productio syllabarum clausulae in ipsa rerum natura posita esse videretur, apertam rem signis indicare supersedisse probantur. Contraria sibi sunt duo sequentia signa, etiam extra fines clausulae usurpata, γοργὸν et ἀργόν, quorum prius corripiendam, alterum producendam syllabam, cui additum est, monet. Atque posteriore quidem nota uni sono duas moras (𝅗𝅥) tribuendas esse significatur, prioris autem vis etiam ad sequentem sonum ita pertinere dicitur, ut duo soni coniuncti unius temporis moram expleant (♫). Quartum signum, et inutile et raro usurpatum, prorsus eandem vim habet atque ἀργὸν et κλάσμα. Praeterea tribus extremis signis duplicatis vel triplicatis duplici vel triplici parte syllabam aut producendam aut corripiendam esse indicant.

Septem alia signa, cum ad solam qualitatem soni spectent, ἄχρονα dicuntur:

βαρεῖα	ἕτερον ἢ σύνδεσμος
ὁμαλόν	ἐνδόφωνον
ἀντικένωμα	σταυρός.
ψηφιστόν	

Horum duo, βαρεῖα et ψηφιστόν, quam vim ad accentus syllabarum acuendos habeant, iam in tertio libro p. LXXVII fuse explicavi. Simile quiddam duo alia signa ἀντικένωμα et ὁμαλὸν valent, quorum prius undulatum motum vocis e faucibus non sine vehementia erumpentem (κυματισμὸν τῆς φωνῆς ἐκ τοῦ λάρυγγος μετὰ ἀνεπαισθήτου ὀξύτητος) significat, alterum, coniunctis signis ὀλίγου et ἀποστρόφου subiectum, sonum ὀλίγου erigit, ut paene idem, quod signum πεταστῆς, valere videatur. Σύνδεσμος autem duo sonos coniungit, σταυρὸς divellit, ἐνδόφωνον denique vocem ore occluso per nasum emittendam esse indicat. Atque haec quidem signa etiamnunc in usu sunt, antiquitus autem multo pluribus ad vocis varios flexus significandos utebantur, quorum nomina hic afferre et cum similibus notis Notkeri (vide Gerbert Scriptores eccl. de mus. p. 95 sq.) componere satis habemus: ἴσον, διπλῆ, παρακλητικὴ, κράτημα, κύλισμα, ἀντικενοκύλισμα, τρομικὸς, ἐκστρεπτὸν, τρομικοσύναγμα, ψηφιστοσύναγμα, θεματισμὸς ἔσω, θεματισμὸς ἔξω, ἐπέγερμα, παρακάλεσμα, ξηρὸν, οὐράνισμα, ἀπόδερμα, θὲς καὶ ἀπόθες, θέμα ἁπλοῦν, χόρευμα, ψηφιστοπαρακάλεσμα, τρομικοπαρακάλεσμα, πίεσμα, σεῖσμα, σύναγμα, ἔναρξις, λύγισμα, στράγγυσμα, κολαφισμὸς, βυθογρόνθισμα, χαιρετισμὸς, ἀνατρίχισμα.

Denique musici byzantini peculiaribus signis utuntur, quibus ab uno tono ad alterum transeundum (σημεῖα φθορᾶς ἤχου) et ab usitatis scalarum intervallis paululum deflectendum esse significant; eosdem autem et pedum et pausarum notationibus carere supra iam diximus.

Ne autem hac arida enarratione signorum hunc librum finirem, insigni benevolentia archimandritae Tergestini Eustathii Thereiani cautum est, qui celeberrimas melodias nostris notis musicis expressas nobis commodavit, quas hoc loco publico usui proponere visum est. Licet enim et ipse fieri posse negem, ut proprietates graecarum melodiarum cum aliarum tum chromaticarum nostris notis musicis plane reddantur, et Timotheus Milesius nuper in commentatione περὶ τῆς μουσικῆς τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων (vide Πανδώρα 1. Ian. 1871) omnem conatum graecos modos nostris notis exprimendi damnaverit, tamen futurum esse spero, ut, si rem in aprica luce positam conspicere non liceat, ne umbra quidem rei contemnatur. Minus autem discriminibus scalarum diatonicarum Europaeorum et Byzantinorum me commoveri supra iam indicavi; magis me difficultates mollitiem vocis quorundam sonorum enharmonici et chromatici generis reddendi conturbant. Rhythmici vero pedes vereor ne magis oculis lectorum rectis lineis indicati esse videantur, quam auribus auditorum sese insinuent; denique illud dubito, num aegre ferant, quod vocem per nares emittendam, id quod in cantu Graecorum nostras aures maxime offendit, notis nostris significare neque potuimus neque voluimus.

Κανὼν τοῦ μεγάλου cαββάτου. p. 196.

ἦχος πλ. β′.

Andante.

ᾠδὴ α′.

Κυ - μα - τι θα - λα - - ccης τον κρυ - ψαν-τα πα - - λαι δι-

ωκ-την τυ - ραν - νον υ - πο γην ε - κρυ-ψαν των cε - cω - cμε - νω-ν οι παι-δες

αλ - λη - μεις ως αι νε - α - νι - δες τῳ Κυ - ρι - ῳ α - cω - μεν εν - δο - ξως

γαρ δε - δο - - - ξα - - cται.

ᾠδὴ γ′.

Cε τον ε - πι - - υ - δα-των κρε-μα - cαν-τα πα - cαν την γην α-

cχε - - τως η κτι - cιc κα - - τι - δου cα εν τῳ Κρα-νι - - - ῳ κρε-μα-

με - νον θαμβει πολλῳ cυ - νει - χε - το ουκ ε - cτιν α γι - - - οc πλην cου

Κυ - ρι - ε κραυ-γα - - - ζου - - cα.

ᾠδὴ δʹ.

Την εν σταυ-ρῳ σου - - θει-αν κε-νω-σιν προ-ο-ρων

Αβ-βα-κουμ ε-ξε-στη-κω - - ς ε-βο-α συ δυ-να-στων δι-ε-κυ-

ψα-ς κρα-τος α-γα-θε ο-μι-λων τοις εν ᾳ - - δῃ ως παν-το-

δυ-να - - μο-ς.

ᾠδὴ εʹ.

Θε - - ο-φα-νει-ας σου Χρι-στε της προς η-μας συμ-πα-θως

γε - - νο-με-νης Η-σα-ι-ας φως ι-δων α-νε-σπε-ρον εκ νυ-

κτος ορ-θρι - - σας ε-κραυγα-ζεν α-να-στη - - - - - σον-ται οι νε-

κροι και ε-γερ-θη-σον-ται οι εν τοι-ς μνη-μει-οις και πα - - - - ν-

τες οι εν τη γη α-γαλ-λι-α - - - σο-ν-ται.

ᾠδὴ ϛʹ.

Συ-νε-σχε - - - θη αλ-λου κα-τε-σχε - - θη στε-ρ-νοις κη-

τῳ-οις Ι-ω-νας σου γαρ τον τυ - πον φε-ρων του πα-θον-τος και τα-φη -

δο-θε - - - - ν τος ως εκ θα-λα - - μου του θη-ρος α - νε-θο-ρε. προ-σε-

φω-νει δε τῃ κου - στω-δι-ᾳ οι φυ-λας-σο - - - - - - με-νοι μα - - ται-α

και ψευ-δη ε-λε-ον αυ-τοις εγ-κα-τε-λι - - - - πε - - τε.

ῳδὴ ζ'.

Α-φραστον θα - υ - μα ο εν κα - μι - - - νῳ ρυ-σα-με-νος

τους ο - σι - - ου - ς παιδας εκ φλο-γος εν τα - φῳ νε - κρος απνους κα - τα

τι-θε ται εις σω - τη - ρι - αν η - μων των με - - λῳ-δουν των λυ-τρω - τα

ο θε-ος ευ - λο - - γη-τος ει.

ῳδὴ η'.

Ε - κ στηθι φριττων ου-ρα - νε και σα-λευ-θητω-σαν τα θε-

με-λι - α της γης ι - δου - - - γαρ εν νε-κροις λο-γι-ζε-ται ο εν υ - ψι - στοις οι-

κων και τα-φῳ σμι-κρῳ ξε - νο - - δο-χει-ται ον παιδες ευ-λο-γει-τε ι - ε - ρεις

α - - - νυ-μνει-τε λα - ο - - c υ - περ-υ - ψου - - τε εις παν τας τους αι-ω νας.

ᾠδὴ θ'.

Μη ε - πο - δυ - ρου μοι μη - τερ κα-θο - ρω - ca εν τα - φῳ

ο - ν εν γα-cτρὶ α - νευ cπο-ραc cυ - νε-λα - βεc υι - ον α - να - cτη - - - - - - cο μαι

γαρ και δο - ξα - cθη-cο - μαι και υ - ψω - - cω εν δο - - - ξη α-παυcτωc ωc θε - οc

τουc εν πι - cτει και πο - - - - θῳ cε με-γα - λυ - - - νο-ν - ταc.

Κανὼν τῆc Ἀναcτάcεωc. p. 218.

ἦχοc α'.

Andante.

ᾠδὴ α'.

Α-να - cταcε - ωc η με-ρα λαμπρυν-θω - μεν λα - οι πα - cχα Κυ-

ρι - ου πα - - cχα εκ γαρ θα - νατου προc ζω - ην και εκ γηc προc ου-ρα-νον Χρι - cτο-c

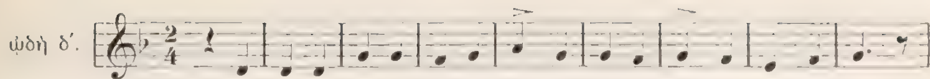
ο θε - οc η - μαc δι - ε - βι-βα - cεν ε - πι - νι - κι - ον ᾳ - - - δο-ν ταc.

ᾠδὴ γ'.

Δευτε πο-μα πι - ω - μεν και-νον ουκ εκ πε - τραc α - γο - - νου τε-

ρα - τουργουμε νον αλ λα - φθαρcι - αc πη - γην εκ τα - φου ομ βρη - cαν - τοc Χρι-

cτου ε - νῳ cτε-ρε - ου - - με - - - θα.

Є - πι της θει-ας φυ-λα - κης ο θε-η - γο - ρος Αβ-βα - κουμ

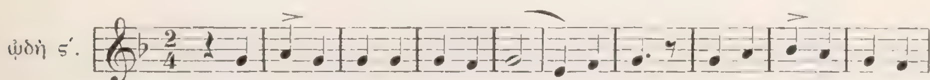
στη-τω με-θη - μω-ν και δει - κνυ - τω φα-ε cφορον αγ γε λον δι - α-πρυ-cι-ωc

λε-γον-τα cη - με ρον cω τη - ρι - - α τῳ κο-c μῳ ο - τι α - νε - - cτη χρι

cτοc ωc παντο - δυ - - να - - μοc.

Κα-τηλθεc εν τοιc κα-τω-τα-τοιc τηc γηc και cυ νε-τρι-ψαc μο-

χλου-c αι - ω νι - - - ουc κα-το - - χουc πε - πε-δη - με - - νουc χρι - cτε και τρι-

η-με - ροc ωc εκ κητουc Ι - ω - να - c ε-ξα - νε - cτηc του τα - - - φου.

Ο παι - δαc εκ κα - μι - νου ρυ-cα-με-νοc γε - νο - - -

με - νοc αν-θρω-ποc πα-cχει ωc θνη-τοc καὶ δι - α παθουc το θνη-τον αφθαρ-

cι - αc εν - δυ - - - ει ευ πρεπει-αν ο μο - νοc ευ-λο-γη - το-c των πα-

τε - - - - ρων θε - οc και υ-πε - ρε-ν δο - - ξοc.

ᾠδὴ η΄.

Αυ-τη η κλη-τη - - και α - γι - - - α η - με - - ρα η - μι - α

των Σαβ - βα - - των η βα-σι - λις και-κυ-ρι - α ε - ορ - των ε - ορ - τη και πα-

νη - γυ - ρις ε - στι - - - πα-νη - γυ - ρε - ων ε - νη ευ - λο - γου - - μεν Χρι-

στον εις τους αι - ω - νας.

ᾠδὴ θ΄.

Φω - τι - ζου φω - τι - - - ζου - - νε - α Ι - ε - ρου-σα - λημ

η γαρ δο - ξα κυ - ρι - - - ου ε - πι σε α - νε-τει-λε χο - ρευε νυ - ν

και α - γαλ - λου Σι - ων συ - - δε α - γνη - - τερ-που θε-ο - το - - κε εν

τη ε - γερ - σει του το - - κου - σου.

Προσόμοια.

Allegro.

ἦχος α΄.

Πα - νευ - φη-μοι μαρ-τυ-ρές η - μας ουχ η γη κα-τε-κρυ-

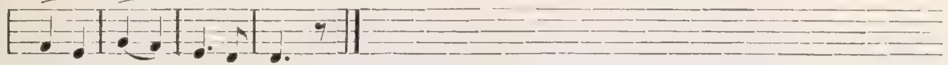
ψε αλ-λου-ρα-νο-ς υ-πε-δε-ξα-το η-νοι-γη-σαν η-μιν πα-ρα-δει-σου

πυ - - λαι και εν-τος γε - νο-με-νοι του ξυ-λου της ζω - η - c α - πο - λαυε - τε Χρι-

cτῳ πρεcβευcα - τε δω-ρη - θη - - ναι - ταις ψυ-χαις η - μων την ει - ρη-νην και το

με-γα ε - - - λε - - oc.

Οι - κος του Ευ-φρα-θα η πο - λις η - - - α - γι - α των προφη-

τω-ν η δο-ξα ευ - τρε-πι-cον τον οι - - - - κον ε - νῳ το θει - ον τι-κτε-ται.

Με - γα-λη των μαρ-τυρων cου Χρι-cτε η δυ-να - μιc εν μνημα-

τι γαρ κειν - ται και πνευμα - τα δι - - ω κου - cι - και κα - τηργη - cαν εχ-

θρου την ε-ξου - cι - - - - - - αν τη πι-cτει της τρι - α - - - δοc α - γω-νι - cα-με-

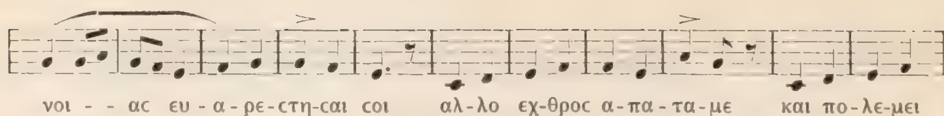
νοι υ - περ της ε - υ - cε - - βει - αc.

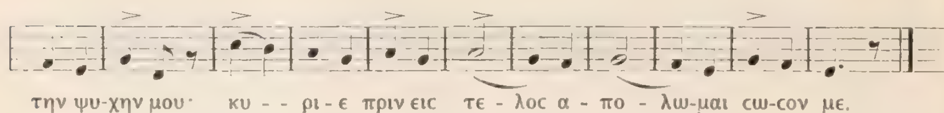

Η-θε - λον δα-κρυ-cιν ε - ξα - λει-ψαι των ε - μων πταιcματων κυ-

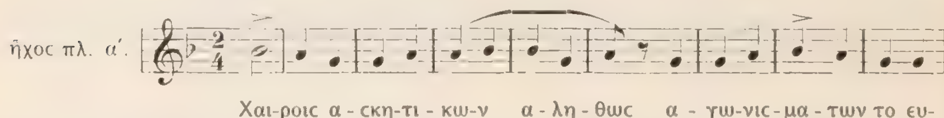

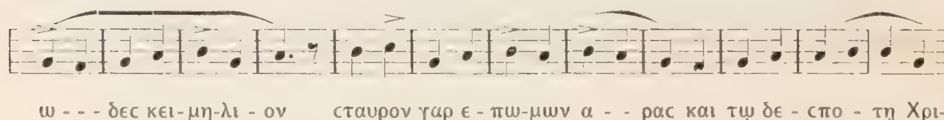
ρι - ε το χει - ρο-γρα-φον και το υ - πο - λοιπον της ζω - ης μου δι - α με-τα-

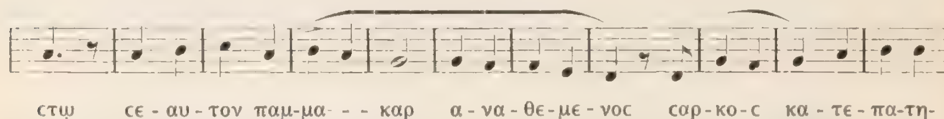

νοι - - ας ευ - α - ρε - στη - σαι σοι αλ - λο εχ - θρος α - πα - τα - με και πο - λε - μει

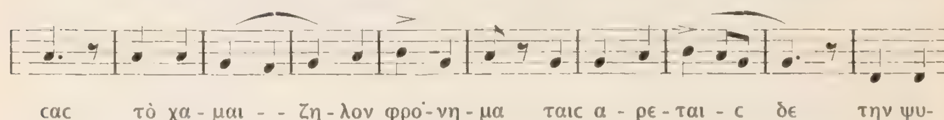

την ψυ - χην μου· κυ - - ρι - ε πριν εις τε - λος α - πο - λω - μαι σω - σον με.

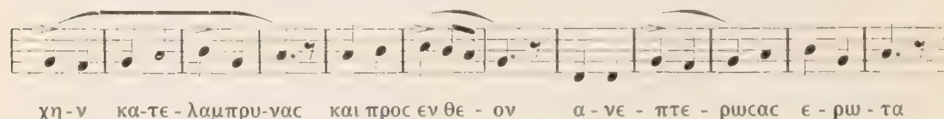
ἦχος πλ. α΄.

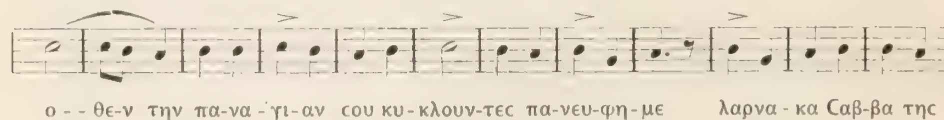

Χαι - ροις α - σκη - τι - κω - ν α - λη - θως α - γω - νις - μα - των το ευ-

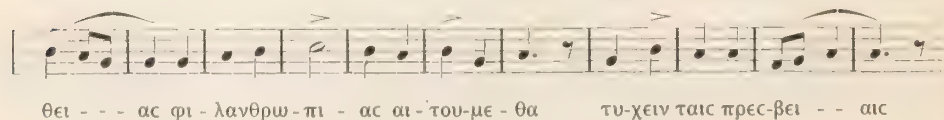

ω - - - δες κει - μη - λι - ον σταυρον γαρ ε - πω - μων α - - ρας και τῳ δε - σπο - τῃ Χρι-

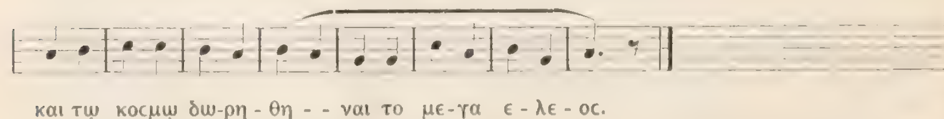

στῳ σε - αυ - τον παμ - μα - - - καρ α - να - θε - με - νος σαρ - κο - ς κα - τε - πα - τη-

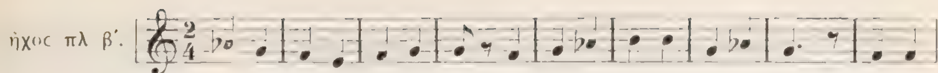

σας τὸ χα - μαι - - ζη - λον φρο - νη - μα ταις α - ρε - ται - ς δε την ψυ-

χη - ν κα - τε - λαμπρυ - νας και προς εν θε - ον α - νε - πτε - ρωσας ε - ρω - τα

ο - - θε - ν την πα - να - γι - αν σου κυ - κλουν - τες πα - νευ - φη - με λαρνα - κα Σαβ - βα της

θει - - - ας φι - λανθρω - πι - ας αι - του - με - θα τυ - χειν ταις πρες - βει - - αις

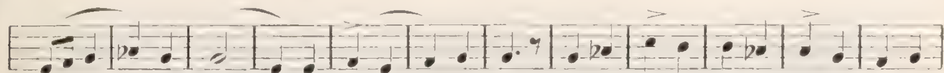

και τῳ κοσμῳ δω - ρη - θη - - ναι το με - γα ε - λε - ος.

Ο-λην α-πο-θε-με-νοι εν ου-ρα-νοις την ελ-πι-δα θη-σαυ

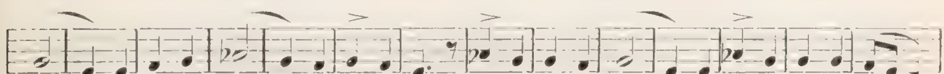
ρον α-συ-λη-τον ε-πι-γης οι α---γι-οι ε-θη-σαυ-ρι-σαν δω-ρε

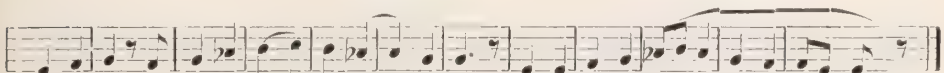
α-ν ε-λα-βον δω-ρε-α-ν δι-δου-σι τοις νο-σου-σι τα ι-α-μα-τα χρυ

σον η αρ-γυ-ρον ευ αγ-γε-λι-κως οὐκ ε-κτη σαν-το ανθρωποις τε και κτηνε-

σι τας ευ-ερ-γε-σι-ας με-τεδω-καν ι-να δι-α παν-των υ-πη-κο-οι γε-νο-με-

νοι Χριστῳ εν παρ-ρη-σι--ᾳ πρεσβευ-ω-σιν υπερ των ψυ-χω-ν η--μω-ν.

Ου-κε-τι κω-λυ-ο-με-θα ξυ-λου ζω-ης την ελ-πι-δα

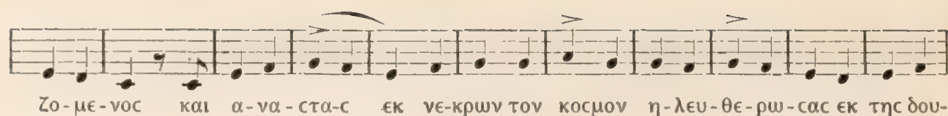
ε--χοντες του σταυρου σου κυ--ρι-ε δο--ξα--σοι.

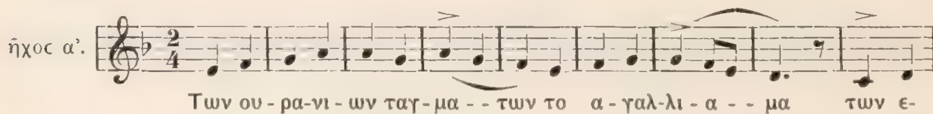
Κυ---ρι-ε ει και κρι-τη-ρι---ῳ πα-ρε---στης υ-πο πι-

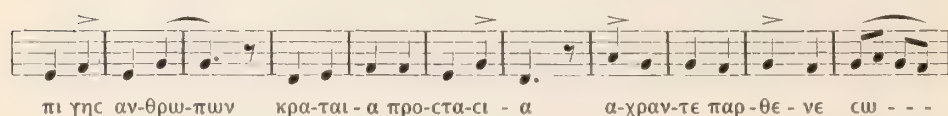

λα-του κρι-νο-με-νος αλλουκ α-πε-λειφθης του θρο--νου τῳ πα-τρι συγ-κα-θε-

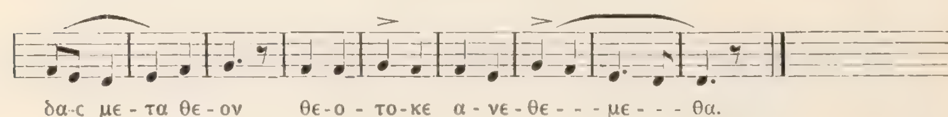

ζο-με-νος και α-να-στα-ς εκ νε-κρων τον κοσμον η-λευ-θε-ρω-σας εκ της δου-

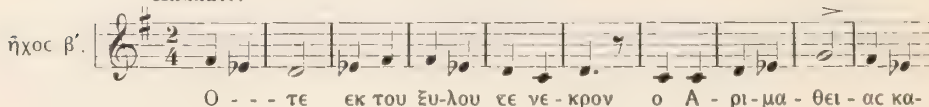

λει - - - ας του αλ-λο-τρι - - ου ως οι-κτιρ-μων και φι-λα-ν-θρω - - πος.

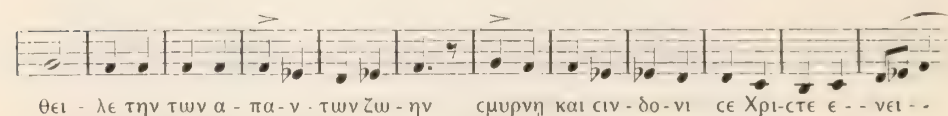

ἦχος α'.
2
4
Των ου-ρα-νι-ων ταγ-μα - - των το α-γαλ-λι-α - - μα των ε-

πι γης αν-θρω-πων κρα-ται-α προ-στα-σι - α α-χραν-τε παρ-θε-νε σω - - -

σον η-μας τους εις σε - - - κα-τα-φευ-γον-τας ο-τι εν σοι τας ελ-πι-

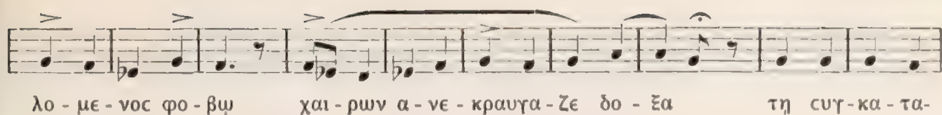

δα-ς με-τα θε-ον θε-ο-το-κε α-νε-θε - - - με - - - θα.

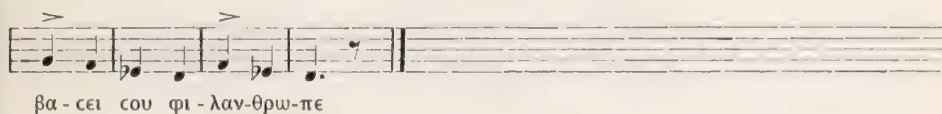

Andante.
ἦχος β'.
2
4
Ο - - - τε εκ του ξυ-λου σε νε-κρον ο Α-ρι-μα-θει-ας κα-

θει-λε την των α-πα-ν-των ζω-ην σμυρνη και σιν-δο-νι σε Χρι-στε ε - - νει - -

λη - - - σε και τῳ πο-θῳ η-πει-γε-το καρ-δι-ᾳ και χει-λει

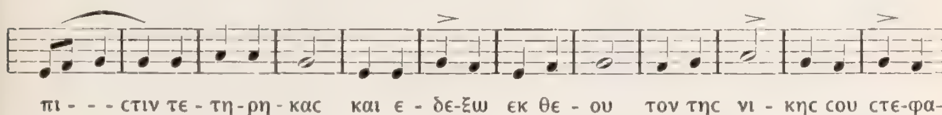

σω-μα το α-κη-ρα-τον σου πε-ρι-πτυ - - - ξα-σ-θαι ο - - μω-ς συ-στελ-

λο - με - νος φο - βῳ χαι - ρων α - νε - κραυγα - ζε δο - ξα τῃ συγ - κα - τα-

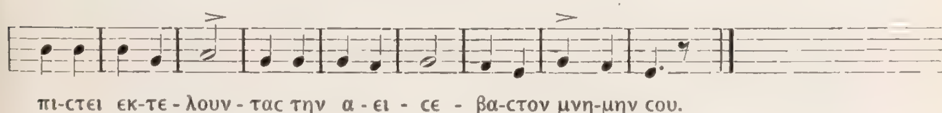

βα - σει σου φι - λαν-θρω-πε

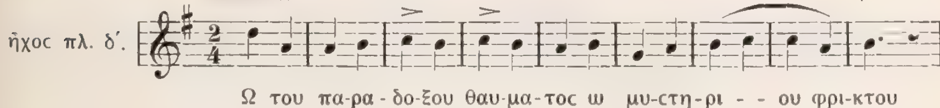

Andante.
ἦχος δ'.
Ως γεν-ναι-ον εν μαρ - τυ-σι - ν α - θλο-φο - ρε Γε - ωρ-γι - ε συ-νελ-

θον-τες ση - - με-ρον ευ-φη - μου-μεν σε ο - τι τον δρο-μον τε - τε - λε - κας την

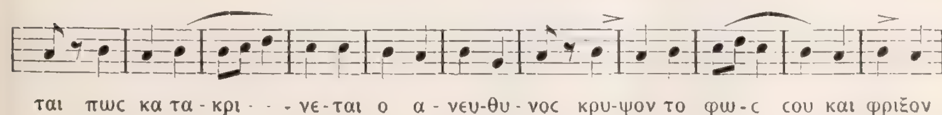

πι - - - στιν τε - τη - ρη - κας και ε - δε-ξω εκ θε - ου τον της νι - κης σου στε-φα-

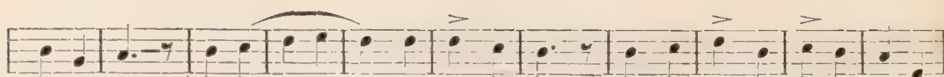

νον ον ι - κε - τευ - ε εκ φθο - ρα - ς και κιν - δυ - νων λυ-τρω-θη-ναι τους εν

πι-στει εκ-τε - λουν - τας την α - ει - σε - βα-στον μνη-μην σου.

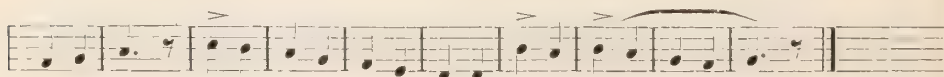

Andante.
ἦχος πλ. δ'.
Ω του πα-ρα - δο-ξου θαυ-μα-τος ω μυ-στη-ρι - - ου φρι-κτου

ο τῃ φυ - σει α - θα-να - τος πως εν ξυ-λῳ κρεμα-ται πως θα να - του νυν γευ - ε-

ται πως κα τα - κρι - - - νε-ται ο α - νευ-θυ - νος κρυ-ψον το φω - ς σου και φριξον

η - λι - ε βλε - - - - - - - πων το τολ-μη - μα η παρ - θε - νος ε - λε - γεν εν

τῳ σταυ-ρῳ βλε που-σα κρε - μα-με-νον Χρι-στον ον ε - - - τε - - κεν.

ΙΔΙΟΜΕΛΑ.

Adagio.

ἦχος πλ. δ'.

Παντο - κρα - - το ρ κυ - - ρι - - ε οι - δα - - πο - - - σα

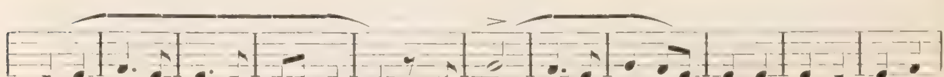
δυ - - - ναν ται - - τα δα - - - - - - - - κρυ - - - - - - α Ε - ζε - κι - - - α - ν

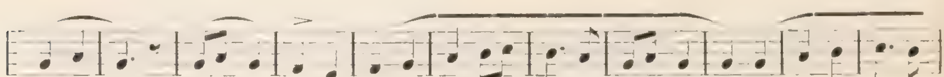
γαρ εκ των πυ - λων του θα - να - - - του α - - - νη - - - - - - - γα - - - - - - - γον

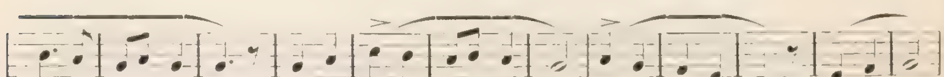
τη - - ν α - - μαρ - τω - - - λον εκ των χρο - νι - - - ων πται ς μα των ερ-

ρυ - - - - - - σα - - - - - - - - - ντο τον δε τε - - λω - - - νην υ - περ τον φα ρις-

σαι - - ον ε - - - - δι - - - και - - - - - - - - ω - - - - - - - - - σαν και δε - - - - - -

ο - - - - - - - - - μαι συν αυ - τοι ς α - - - - ριθ - μη - - - - - - σας ε - - λε

η — — σο - - - - - - ν με.

Adagio.

ἦχος πλ. β'.

Ω πο - - cω-ν α - - γα - - - θων ο α - - - - - - - - θλι -

- - - - - oc ε - μαυ - το ν ε - - cτε - - - ρη - cα ω ποι - α - - c

βα - - - - - - - - cι - - λει - - - αc ε - ξε - - - - - πε - - - - cα ο τα - λαι - -

πω - - ρο - - - c ε - - - - γω τον πλου-τον η - να - - λω cα ο - - ν περ

ε - - - - - - - - λα - - - - - - - - - βον την εν το - λη - - ν πα - - - ρε - - - - -

βην οι - - - - - - - - - - μοι, τα - λαι - - να ψυ - - χη - - - - - η τῳ πυ-

ρι τῳ αι - - - - - ω - - - νι - - ῳ λοι - πο - ν κα - τα - - - - - δι - κα - - - - -

ζε - - - - - - ται δι ο προ τε - - - λου- c βο - - - η - - - - - cον

Χρι - - - cτῳ - - - - τῳ θε - - - ῳ, ω ω ω - - - ω ω - ω - ω - ω - ω.

ωc τον α - - cω - - - - τον δε - ξαι - - με υι - - - ον ο θε - - - ο - - - c

και ε - - - λε - - - η - - - - cο - - - - - - - - ν με.

Adagio.

ἦχος πλ. β'.

ε - λε - η - - - μων οι - - - κτιρ - μω - - - - ν βο - - ω - - - - - σοι ε - λε - η-

σο - ν με - - - το - - ν πα - ρα - - πε - - σο - - - - - - ν - τα.

Adagio.

ἦχος πλ. α΄.

Εν τη ε - ρυ - θρᾳ θα - - λα - - - - - - σ - ση της α πει-ρο-

γα - - μου νυ - μ-φης ει - - κω - ν δι - - - - ε - γρα - - - - - - - φη - - - πο - -

τε ε - κει Μω-ϋ σης δι - αι ρε - - - της του - - υ - - - - - - - - δα - - - - - - -

τος εν - θα - - δε Γα - βρι - - - ηλ υ - πη - ρε - τη - - ς του θα - - - - - - υ-

μα - - - - - - - τος το - τε τον βυ - θον ε - πε - - - ζευ - - σεν α - βρο - χω-ς

Ι - - σρα - - ηλ νυν δε τον Χριστον ε - - - γε - ν - νη - - σεν α - - - σπο - ρω - ς

η - - - πα-ρ - θε - - - - - - - νος η θα - λα - - - - - σ - σα - - - με - τα την

πα-ρο-δον του Ι - - σρα - - ηλ ε - - - μει - νε - ν α - - - - - - - βα - - - - - - -

τος η α - - - - - - - - - - - - - με - - - - - - μ - πτος με-τα την κυ - η σιν

του Ε - - μ - μα νου - - η - λ ε - - - - μει - - - νεν α - - - - - - - - φθο - - - - - -

ρος ο ω - ω - - - - ν και - - προ - - ων και φα - νεις ως α - ν - θρω - πος

θε - - ο - - - ς ε - λε - - η - - σον η - - μα - - - - - - - - - - - - - - - - - - ς.

CONSPECTUS.

I.

CODICUM ET EDITIONUM IN PRIORE PARTE ANTHOLOGIAE ADHIBITORUM.

A = cod. Monacensis, olim Augustanus, bombycinus n. 476 s. XIII vel XIV. conf. p. XI..
F = cod. Monac. membraneus n. 320 s. XII vel XIII. conf. p. XXII et LXXII.
G = cod. Monac. bombycinus n. 416 s. XII vel XIII.
H = cod. Monac. chartaceus n. 323 s. XVI.
M = cod. Monac. chartaceus n. 87 s. XVI. conf. p. XI.
N = cod. Monac. chartaceus n. 29 s. XVI. conf. p. XI.
P = cod. Parisinus n. 1039. conf. p. XI.
V = cod. Vindobonensis theolog. bombycinus n. 18 s. XIV. conf. p. XIV.
Boiss = Sylloge poetarum graecorum. cur. Boissonade. Paris. a. 1825.
Bill. = Gregorii Nazianzeni opera ed. Billius. Paris. 1609.

II.

CODD. ET EDD. IN ALTERA PARTE ANTHOLOGIAE ADHIBITORUM.

A = cod. Monac. bombycinus n. 226 s. XIII vel XIV. conf. p. XXXVIII.
B = cod. Monac. bombycinus n. 263 s. XIII vel XIV.
C = cod. Monac. membraneus n. 587 s. XII vel XIII. conf. p. LXXI.
D = cod. Monac. bombycinus n. 205 s. XIII. conf. p. LXXI.
E = cod. Monac., olim Augustanus, membraneus n. 471 s. XI vel XII conf. p. LXXII
F = cod. Vind. theol. bombycinus n. 33 s. XIII. conf. p. LXXI.
G = cod. Vind. theol. membran. n. 332 et 338 s. XII. conf. p. LXXI.
H = cod. Vind. theol. membran. n. 136 s. XII. conf. p. LXXII.
I = cod. Vind. theol. bombycinus n. 183 s. XIV. conf. p. LXXI.
K = cod. Vind. theol. chartaceus n. 186 s. XV. conf. p. LXXI.
L = cod. Mon. bombycinus n. 201 s. XIII.

M = cod. Mon. chartaceus n. 25 s. XVI. conf. p.

V = cod. Vind. theol. membran. n. 121 s. XII. conf. p. XXXVIII.

Barth. = ed. Veneta Menaeorum et Pentecostarii. cur. Barth. Cutlumusianus. Venet. a. 1869.

Triod. = ed. Triodii. Venet. a. 1869.

Oct. = ed. Octoechi. Venet. a. 1869.

Hor. = ed. Horologii. Venet. a. 1831.

Ven. = Μηναῖα ἐπὶ διορθώσει Γεωργίου Βλαστοῦ. Ἐνετίησιν ͵αωϞβ΄.

Dan. = Thesaurus hymnologicus. ed. H. A. Daniel.

Pit. = Pitra Hymnographie de l'église grecque Rom. 1867.

Beitr. = Beiträge zur kirchlichen Literatur der Byzantiner, von W. Christ, aus den Sitzungsber. der bayr. Akademie vom J. 1870.

Hirm. = Εἱρμολόγιον παρὰ Ἰωάννου Λαμπαδαρίου. Κωνσταντ. 1856.

———

PARS PRIOR.

CARMINA CHRISTIANA VETERA.

CYNECIOY YMNOI.

I

Ἄγε μοι, λίγεια φόρμιγξ,
μετὰ Τηΐαν ἀοιδὰν,
μετὰ Λεσβίαν τε μολπὰν
γεραρωτέροις ἐφ᾽ ὕμνοις
κελάδει δώριον ᾠδὰν,
ἁπαλαῖς οὐκ ἐπὶ νύμφαις
ἀφροδίσιον γελώσαις,
θαλερῶν οὐδ᾽ ἐπὶ κούρων
πολυηράτοισιν ἥβαις·
θεοκύμονος γὰρ ἁγνὰ
σοφίας ἄχραντος ὠδὶς
μέλος ἐς θεῖον ἐπείγει
κιθάρας μίτους ἐρέσσειν,
μελιχρὰν δ᾽ ἄνωγεν ἄταν
χθονίων φυγεῖν ἐρώτων.
τί γὰρ ἀλκά, τί δὲ κάλλος,
τί δὲ χρυσός, τί δὲ φάμα,
βασιλήϊοί τε τιμαὶ
παρὰ τὰς θεοῦ μερίμνας;
ὁ μὲν ἵππον εὖ διώκοι,
ὁ δὲ τόξον εὖ τιταίνοι,
ὁ δὲ θημῶνα φυλάσσοι
κτεάνων, χρύσειον ὄλβον·
ἑτέρῳ δ᾽ ἄγαλμα χαίτη
καταειμένη τενόντων,
πολύυμνος δέ τις εἴη
παρὰ κούροις, παρὰ κούραις
ἀμαρύγμασιν προσώπων·
ἐμὲ δ᾽ ἀψόφητον εἴη
βιοτὰν ἄσημον ἕλκειν,
τὰ μὲν εἰς ἄλλους ἄσημον
τὰ δὲ πρὸς θεὸν εἰδότα.
σοφία δέ μοι παρείη
ἀγαθὰ μὲν νεότατα,
ἀγαθὰ δὲ γῆρας ἕλκειν,
ἀγαθὰ δ᾽ ἄνασσα πλούτου·
πενίαν δ᾽ ἄμοχθος οἴσει
σοφία γελῶσα πικραῖς
ἄβατον βίου μερίμναις.
μόνον εἰ τόσον παρείη,
ὅσον ἄρκιον καλιῆς
ἀπὸ γειτόνων ἐρύκειν,
ἵνα μὴ χρεώ με κάμπτοι
ἐπὶ φροντίδας μελαίνας.
κλύε καὶ τέττιγος ᾠδὰν
δρόσον ὀρθρίαν πιόντος.

Synesii in carminibus recognoscendis adhibuimus cod. Monacensem n. 476 s. XIII olim Augustanum (A), cod. Mon. n. 87 s. XVI (M), cod. Mon. n. 29 s. XVI (N), denique quae Boissonade ex cod. Parisino 1039 (P) excerpsit. — Cυνεcίου ὕμνοι ἔμμετροι AMN; singuli hymni hoc ordine sese excipiunt in A: 6. 2. 7. 8. 1. 2. 3. 4. 10 omissis 5. 9, in N: 3. 4. 5. 6. 2. 7, 8. 9. 1 omisso 10, in M: 3. 4. 5. 6. 2. 7. 8. 9. 1. 10 — I v. 17 φάμαι M — 18 βασίλειοί τε τιμαί γε AM — 20 εὖ ἵππον A, M ex corr. — διώκει A — 21 τιταίνει A — 24 ἑτέρα M — 26 τις N: κεν A τις in κὲν corr. M — 31 ἐς MN fort.: ἄλλους ἐς — 41 καλοῖσιν A καλιῆς in καλοῖσιν corr. M — 43 κόποι A κάμπτοι in κόπτοι corr. M

Ἴδε μοι βοῶcι νευραὶ
ἀκέλευcτα, καί τιc ὀμφὴ
περί τ᾽ ἀμφί τέ με ποτᾶται.
τί ποτ᾽ ἄρα τέξεταί μοι
μέλοc ἁ θέcκελοc ὠδίc;
Ὁ μὲν αὐτόccυτοc ἀρχὰ,
ταμίαc πατήρ τ᾽ ἐόντων,
ἀλόχευτοc ὑψιθώκων
ὑπὲρ οὐρανοῦ καρήνων
ἀλύτῳ κύδεϊ γαίων
θεὸc ἔμπεδοc θαάccει,
ἑνοτήτων ἑνὰc ἁγνὴ,
μονάδων μονάc τε πρώτη,
ἁπλότηταc ἀκροτήτων
ἑνόωcα καὶ τεκοῦcα
ὑπερουcίοιc λοχείαιc·
ὅθεν αὐτὴ προθοροῦcα
διὰ πρωτόcπορον εἶδοc
μονὰc ἄρρητα χυθεῖcα
τρικόρυμβον ἔcχεν ἀλκάν.
ὑπερούcιοc δὲ παγὰ
cτέφεται κάλλεϊ παίδων
ἀπὸ κέντρου τε θορόντων,
περὶ κέντρον τε ῥυέντων.
Μένε μοι θραcεῖα φόρμιγξ,
μένε, μηδὲ φαῖνε δήμοιc
τελετὰc ἀνοργιάcτουc.
ἴθι καὶ τὰ νέρθε φώνει·
τὰ δ᾽ ἄνω cιγὰ καλύπτει,
ὁ δὲ νοῦc οἵοιcιν ἤδη
μέλεται νοεροῖcι κόcμοιc·
ἀγαθὰ γὰρ ἔνθεν ἤδη
βροτέου πνεύματοc ἀρχὰ
ἀμερίcτωc ἐμερίcθη,
ὁ καταιβάταc ἐc ὕλαν
νόοc ἄφθιτοc, τοκήων
θεοκοιράνων ἀπορρὼξ,
ὀλίγα μὲν, ἀλλ᾽ ἐκείνων.
ὅλοc οὗτοc εἷc τε πάντη,
ὅλοc εἰc ὅλον δεδυκὼc,
κύτοc οὐρανῶν ἑλίccει·
τὸ δ᾽ ὅλον τοῦτο φυλάccων
νενεμημέναιcι μορφαῖc
μεμεριcμένοc παρέcτη,
ὁ μὲν ἀcτέρων διφρείαιc,
ὁ δ᾽ ἐc ἀγγέλων χορείαc·
ὁ δὲ καὶ ῥέποντι δεcμῷ
χθονίαν εὕρετο μορφάν·
ἀπὸ δὲ cταθεὶc τοκήων
δνοφερὰν ἤρυcε λάθαν,
ἀλαωποῖcι μερίμναιc
χθόνα θαυμάcαc ἀτερπῆ
θεὸc ἐc θνητὰ δεδορκώc.
Ἔνι μάν, ἔνι τι φέγγοc
κεκαλυμμέναιcι γλήναιc·
ἔνι καὶ δεῦρο πεcόντων
ἀναγώγιόc τιc ἀλκά,
ὅτε κυμάτων φυγόντεc
βιοτηcίων ἀκηδεῖc
ἁγίαc ἔcτειλαν οἴμουc
πρὸc ἀνάκτορον τοκῆοc.
μάκαρ ὅcτιc βορὸν ὕλαc
προφυγὼν ὕλαγμα, καὶ γᾶc
ἀναδὺc ἅλματι κούφῳ
ἴχνοc ἐc θεὸν τιταίνει.
μάκαρ ὅcτιc μετὰ μοίραc,
μετὰ μόχθουc, μετὰ πικρὰc
χθονογηθεῖc μελεδῶναc
ἐπιβὰc νόου κελεύθων
βυθὸν εἶδεν θεολαμπῆ.
Πόνοc ἔcθ᾽ ὅλαν τανύcθαι
κραδίαν ὅλοιcι ταρcοῖc
ἀναγωγίων ἐρώτων.
μόνον ἐμπέδωcον ὁρμὰν

49 ἀμφί τέ με Boissonade: ἀμφί με codd. — 53 τε ὄντων vulgo, correxit Boiss. — 61 ἑνόωcα nos: ἑνόcαcα A ἑνώcαcα MN — 62 ὑπερουcίαιc A — 66 τρικόρυμνον A τρικόρυβον N τρικόρυβον in τρικόρυμνον corr. M — εἶχεν A — 71 ὄθι N, M var. lect. — 75 καλύπτει A MN: καλύπτοι vulgo — 77 νόοιcι codd. νοεροῖcι suadente Boissonadio scribere ausi sumus, nescio tamen an praestet νόοιο — 96 om. A; δ᾽ ἐcτάθη codd. aut δὲ cταθεὶc aut δνοφερὰν δ᾽ ἤρυcε scribendum esse monuit Boiss. — 97 ἀλαωποιcι A: ἀλαωπηcι P ἀλαωπίcι MN 100 fort. ἔτι μάν, cf. III 577 — 107 ἀνάκτορνον M — 108 βορὸν in βάροc corr. M — 117 ἔcθ᾽ nos: ἐc A m. pr. εἰc A ex corr. MN — τανύcθαι N: τανύcαι A τανύcθαι in τανῦcαι corr. M

νοερηφόροιϲιν ὁρμαῖϲ·
ὁ δέ τοι πέλαϲ φανεῖται
γενέταϲ χεῖραϲ ὀρεγνύϲ·
προθέοιϲα γάρ τιϲ ἀκτὶϲ
καταλάμψει μὲν ἀταρποὺϲ,
πετάϲει δέ τοι νοητὸν
πεδίον, κάλλεοϲ ἀρχάν.
Ἄγε μοι, ψυχὰ, πιοῖϲα
ἀγαθορρύτοιο παγᾶϲ,
ἱκετεύϲαϲα τοκῆα
ἀνάβαινε μηδὲ μέλλε
χθονὶ τὰ χθονὸϲ λιποῖϲα·
τάχα δ᾽ ἂν μιγεῖϲα πατρὶ
θεὸϲ ἐν θεῷ χορεύϲαιϲ.

II

Πάλι φέγγοϲ, πάλιν ἀώϲ,
πάλιν ἁμέρα προλάμπει
μετὰ νυκτίφοιτον ὄρφναν·
πάλι μοι λίγαινε, θυμὲ,
θεὸν ὀρθρίοιϲιν ὕμνοιϲ,
ὃϲ ἔδωκε φέγγοϲ ἀοῖ,
ὃϲ ἔδωκεν ἄϲτρα νυκτὶ,
περικοϲμίαν χορείαν.
πολυκύμονοϲ μὲν ὕλαϲ
ἐκάλυψε νῶτον αἰθὴρ
πυρὸϲ ἐμβεβὼϲ ἀώτῳ,
ἵνα κυδίμα ϲελάνα
πυμάταν ἄντυγα τέμνει·
ὑπὲρ ὀγδόαν δὲ δίναν
ἑλίκων ἀϲτροφορήτων
ῥόοϲ ἀϲτέρων ἔρημοϲ
ὑποκολπίουϲ ἐλαύνων
πτύχαϲ ἀντίον θεοίϲαϲ
μέγαν ἀμφὶ νοῦν χορεύει,
ὅϲ ἄνακτοϲ ἄκρα κόϲμου
πολιοῖϲ ἔρεψε ταρϲοῖϲ.
τὰ πρόϲω μάκαιρα ϲιγὰ,
νοερῶν τε καὶ νοητῶν
ἄτομον τομὰν, καλύπτει.
Μία παγὰ, μία ῥίζα
τριφαὴϲ ἔλαμψε μορφά·
ἵνα γὰρ βυθὸϲ πατρῷοϲ,
τόθι καὶ κύδιμοϲ υἱόϲ,
κραδιαῖόν τι λόχευμα,
ϲοφία κοϲμοτεχνῖτιϲ·
ἑνοτήϲιόν τε φέγγοϲ
ἁγίαϲ ἔλαμψε πνοιᾶϲ.
μία παγὰ, μία ῥίζα
ἀγαθῶν ἀνέϲχεν ὄλβον
ὑπερούϲιόν τε βλάϲταν
γονίμοιϲ ζέοιϲαν ὁρμαῖϲ·
τά τ᾽ ἐνουϲίων προλάμπει
μακάρων ἀγητὰ φέγγη.
ὅθεν ἐγκόϲμιοϲ ἤδη
χορὸϲ ἀφθίτων ἀνάκτων
γενετήριόν τε κῦδοϲ
τό τε πρωτόϲπορον εἶδοϲ
νοεροῖϲ ἔμελψεν ὕμνοιϲ·
πέλαϲ εὐμενῶν τοκήων
ϲτρατὸϲ ἀγγέλων ἀγήρωϲ
τὰ μὲν ἐϲ νόον δεδορκὼϲ
δρέπεται κάλλεοϲ ἀρχάν,
τὰ δ᾽ ἐϲ ἄντυγαϲ δεδορκὼϲ
διέπει βένθεα κόϲμου,
τὸν ὕπερθε κόϲμον ἕλκων
νεάταϲ καὶ μέχριϲ ὕλαϲ,
ἵνα δαιμόνων ὅμιλον
φύϲιϲ ἱζάνοιϲα τίκτει
πολύθρουν καὶ πολυμήταν·
ὅθεν ἥρωϲ, ὅθεν ἤδη
περὶ γᾶν ϲπαρεῖϲα πνοιὰ
χθονὸϲ ἐζώωϲε μοίραϲ
πολυδαιδάλοιϲι μορφαῖϲ·
τὰ δὲ πάντα ϲεῖο βουλᾶϲ
ἔχεται· ϲὺ δ᾽ ἐϲϲὶ ῥίζα

---

133 τάχα δ᾽ ἂν corr. in τάχοϲ ἄν M — χορεύϲαιϲ P: χορεύϲοιϲ A ex corr. χορεύϲειϲ MN, quod si tueri volueris, τάχα δ᾽ ἀμμιγεῖϲα emendare debebis — II 1, 4. III 143. VIII 51 πάλι A ex corr.: πάλιν MN — 4 λίγαινε A: λίταινε N λίγαιναι ex λίταινε corr. M — 13 τέμνη N, M var. lect. — 21 ἔρεψε A: ἔτρεψε N ἔρεψε ex ἔτρεψε corr. M — 30 κοϲμοτεχνῆτιϲ MN — 34 ἀνέϲχεν cum var. lect. ἔδειξεν M — 35 βλάϲταν ex βλάϲτον corr. M — 47 ἀλκάν MN — 53 τίκτη N — 57 nescio an ἐζώωϲε Synesius scripserit

παρεόντων, πρό τ᾽ ἐόντων,
μετεόντων, ἐνεόντων·
cὺ πατήρ, cὺ δ᾽ ἐccὶ μάτηρ,
cὺ δὲ ἄρρην, cὺ δὲ θῆλυc,
cὺ δὲ φωνά, cὺ δὲ cιγά,
φύcεωc φύcιc γονῶcα,
cὺ δ᾽ ἄναξ, αἰῶνοc αἰών.
τὸ μὲν ᾗ θέμιc βοᾶcαι·
μέγα χαῖρε, ῥίζα κόcμου,
μέγα χαῖρε, κέντρον ὄντων,
μονὰc ἀμβρότων ἀριθμῶν
προανουcίων ἀνάκτων.
μέγα χαίροιc, μέγα χαίροιc,
ὅτι πὰρ θεῷ τὸ χαίρειν·
ἐπ᾽ ἐμοῖc ἵλαον οὖαc
τάνυcον χοροῖcιν ὕμνων·
cοφίαc ἄνοιγε φέγγοc,
κατάχει κύδιμον ὄλβον,
κατάχει χάριν λιπῶcαν
βιοτᾶc γαληνιώcαc,
πενίαν ἐκτὸc ἐλαύνων
χθονίαν τε κῆρα πλούτου·
μελέων ἔρυκε νούcουc,
παθέων δ᾽ ἄκοcμον ὁρμὰν
φρενοκηδεῖc τε μερίμναc
ἀπό μοι ζωᾶc ἐρύκοιc,
ἵνα μὴ τὸ νοῦ πτέρωμα
ἐπιβρίcῃ χθονὸc ἄτα·
ἄνετον δὲ ταρcὸν αἴρων
περὶ cᾶc ὄργια βλάcταc
τὰ πανάρρητα χορεύcω.

III

Ἄγε μοι ψυχὰ
ἱεροῖc ὕμνοιc
ἐπιβαλλομένα
ὑληγενέαc
εὔναcον οἴcτρουc·
θώρηccε δὲ νοῦ
ζαμενεῖc ὁρμάc.
Βαcιλῆϊ θεῶν
πλέκομεν cτέφανον,
θῦμ᾽ ἀναίμακτον,
ἐπέων λοιβάc.
Cὲ μὲν ἐν πελάγει,
cὲ δ᾽ ὑπὲρ νάcων,
cὲ δ᾽ ἐν ἀπείροιc,
ἐπί τε πτολίων
κραναῶν τ᾽ ὀρέων,
καὶ κατὰ κλεινῶν
ὁπόταν πεδίων
cτάcω διδύμουc
γυίων ταρcούc,
cέ, μάκαρ, μέλπω,
γενέτα κόcμου.
cοὶ νύξ με φέρει
τὸν ἀοιδὸν, ἄναξ·
cοὶ δ᾽ ἁμερίουc,
cοὶ δ᾽ ἀῴουc,
cοὶ δ᾽ ἑcπερίουc
ὕμνουc ἀνάγω.
ἵcτορεc αὐγαὶ
πολιῶν ἄcτρων
μάναc τε δρόμοι·
καὶ μέγαc ἵcτωρ
ἅλιοc ἁγνῶν
ἄcτρων πρύτανιc,
ὁcίαν ψυχᾶν
ἅγιοc ταμίαc.
Ἐπὶ cὰc αὐλὰc,
ἐπὶ cοὺc κόλπουc
τὸν ἀπόcτροφον
ταναᾶc ὕλαc
ταρcὸν ἐλάφρουν,
χαίρων ἵνα cου
προμολὰν ἱκόμαν,
νῦν ἐπὶ cεμνᾶc

64 δὲ ἄρρην A sed ὲ ἄ in ras. — 68 εἰ θέμιc M — 72 προανακίων MN — 78 et 79 κατέχει AM — III 6 νόου AMNP, praeterea in A δὲ erasum — 10 θῦμ᾽ contra veterum poetarum usum corripuit Synesius — 32 ἵcτωρ ex ἵτωρ corr. MN — 35 ὁcίαν AP: ὁcίων MN — 39 vocabuli ἀπόcτροφον paenultimam syllabam produxisse videtur poeta; cf. v. 109. 235 — 41 ἐλάφρουν tentavimus, nisi πόδ᾽ ἐλάφριζον malis ἐλαφριζόντων AMN ἐλαφρίζων vulgo

τελετηφορίαϲ
ϲηκοὺϲ ἁγίουϲ
ἱκέταϲ ἔμολον·
νῦν ἐπὶ κλεινῶν
κορυφὰν ὀρέων
ἱκέταϲ ἔμολον·
νῦν ἐϲ ἐρήμαϲ
αὐλῶνα μέγαν
Λιβύαϲ ἔμολον,
πέζαν νοτίαν·
τὰν οὔτ᾽ ἄθεον
πνεῦμα μολύνει,
οὔτε χαράϲϲει
ἴχνοϲ ἀνθρώπων
ἀϲτυμερίμνων·
ἵνα ϲοι ψυχὰ
καθαρὰ παθέων,
λύϲαϲα πόθουϲ,
λήξαϲα πόνων,
λήξαϲα γόων,
θυμῶν, ἐρίδων,
ὅϲα κηριτρεφῆ
ἀποϲειϲαμένα
καθαρᾷ γλώϲϲᾳ
γνώμῃ θ᾽ ὁϲίᾳ
τὸν ὀφειλόμενον
ὕμνον ἀποίϲῃ.
Εὐφαμείτω
αἰθὴρ καὶ γᾶ·
ϲτάτω πόντοϲ,
ϲτάτω δ᾽ ἀήρ·
λήγετε πνοιαὶ
βαλίων ἀνέμων,
λήγετε ῥιπαὶ
γυρῶν ῥοθίων,
ποταμῶν προχοαί,
κραναοὶ λιβάδεϲ.
ἐχέτω ϲιγὰ
κόϲμου λαγόναϲ,
ἱερευομένων
ἁγίων ὕμνων·
δύτω κατὰ γᾶϲ
ὀφίων ϲυρμόϲ,
δύτω κατὰ γᾶϲ
καὶ πτανὸϲ ὄφιϲ,
δαίμων ὕλαϲ,
νεφέλα ψυχᾶϲ,
εἰδωλοχαρὴϲ,
εὐχαῖϲ ϲκύλακαϲ
ἐπιθωΰϲϲων.
ϲὺ πάτερ, ϲὺ μάκαρ,
ϲὺ ψυχοβόρουϲ
ἀπέρυκε κύναϲ
ψυχᾶϲ ἀπ᾽ ἐμᾶϲ,
εὐχᾶϲ ἀπ᾽ ἐμᾶϲ,
ζωᾶϲ ἀπ᾽ ἐμᾶϲ,
ἔργων ἀπ᾽ ἐμῶν.
ἁ δ᾽ ἁμετέρα
πραπίδων λοιβὰ
ϲοῖϲ ἐριτίμοιϲ
μελέτω προπόλοιϲ,
πορθμεῦϲι ϲοφοῖϲ
ἁγίων ὕμνων.
Ἤδη φέρομαι
ἐπὶ βαλβῖδαϲ
ἱερῶν ἐπέων·
ἤδη καναχεῖ
ὀμφὰ περὶ νοῦν.
Μάκαρ, ἵλαθί μοι,
πάτερ, ἵλαθί μοι,
εἰ παρὰ κόϲμον,
εἰ παρὰ μοῖραν
τῶν ϲῶν ἔθιγον.
τίνοϲ ὄμμα ϲοφόν,
τίνοϲ ὄμμα πολύ,
ταῖϲ ϲαῖϲ ϲτεροπαῖϲ
ἀνακοπτόμενον,
οὐ καταμύϲει;
ἀτενὲϲ δὲ δρακεῖν
ἐπὶ ϲοὺϲ πυρϲοὺϲ
θέμιϲ οὐδὲ θεοῖϲ·
πίπτων δὲ νόοϲ

48—53 om. A — 51—53 om. P — 98—102 = IV 248—252 — 115 εἰ A in ras.: εἴ που MNP

ἀπὸ cᾶc cκοπιᾶc
τὰ πέλας cαίνει,
ἀκίχητα κιχεῖν
ἐπιβαλλόμενος,
προcιδεῖν αἴγλαν
ἀκάμαντι βυθῷ
ἀμαρυccομέναν·
ἀβάτων δ᾿ ἀποβὰc
ἐπὶ πρωτοφανὲc
εἶδοc ἐρείδει
ὄμματος ὁλκάν·
ὅθεν αἰνύμενοc
ἐπὶ cοὺc ὕμνουc
ἄνθεα φωτὸc
ἀορίcτοιc ἀνέμοιc
ἀναπαῦcαι βολάν,
τὰ cὰ cοὶ πάλι δούc.
τί γὰρ οὐ cὸν, ἄναξ;
πατέρων πάντων
πάτερ, αὐτοπάτωρ,
προπάτωρ, ἀπάτωρ,
υἱὲ cεαυτοῦ,
ἓν ἑνὸc πρότερον,
ὄντων cπέρμα,
πάντων κέντρον,
προανούcιε νοῦ,
κόcμων ῥίζα
τῶν ἀρχεγόνων,
ἀμφιφαὲc φῶc,
ἀτρέκεια cοφὰ,
παγὰ cοφίαc,
κεκαλυμμένε νοῦ
ἰδίαιc αὐγαῖc,
ὄμμα cεαυτοῦ
πρηcτηροκράτορ,
αἰωνοτόκε,
αἰωνόβιε,
ἐπέκεινα θεῶν,
ἐπέκεινα νόων·
θάτερα νωμῶν,
νοερητόκε νοῦ,
ὀχετηγὲ θεῶν,
πνευματοεργὲ
καὶ ψυχοτρόφε·
παγὰ παγῶν,
ἀρχῶν ἀρχά,
ῥιζῶν ῥίζα·
μονὰc εἶ μονάδων,
ἀριθμῶν ἀριθμὸc,
μονὰc ἠδ᾿ ἀριθμὸc,
νοῦc καὶ νοερὸc
καὶ τὸ νοητὸν
καὶ πρὸ νοητοῦ·
ἓν καὶ πάντα,
ἓν διὰ πάντων,
ἕν τε πρὸ πάντων,
cπέρμα τὸ πάντων,
ῥίζα καὶ ὄρπαξ,
φύcιc ἐν νοεροῖc,
θῆλυ καὶ ἄρρεν·
μύcταc δὲ νόοc
τά τε καὶ τὰ λέγει,
βυθὸν ἄρρητον
ἀμφιχορεύων.
Cὺ τὸ τίκτον ἔφυc,
cὺ τὸ τικτόμενον,
cὺ τὸ φωτίζον,
cὺ τὸ λαμπόμενον,
cὺ τὸ φαινόμενον,
cὺ τὸ κρυπτόμενον,
φῶc κρυπτόμενον
ἰδίαιc αὐγαῖc·
ἓν καὶ πάντα
ἓν καθ᾿ ἑαυτὸ
καὶ δι᾿ ἁπάντων·
cὺ γὰρ ἐξεχύθηc,
ἀρρητοτόκε,
ἵνα παῖδα τέκῃc

132 ἀκάματι MN — 137 ἀλκάν N, M var. lect. — 141. 2 versus corruptos reliquimus intactos, Boissonade et ἀνέπαυcε et ἀέροc ἀνέμοιc ἀνέπνευcε βολάν tentavit — 143 ταῦτα cοὶ A — 153 κόcμου M vulgo — 166 θάτερα nos: ἐπὶ θάτερα codd. ἐπίcηc Boiss. — 181 δ᾿ ἁπάντων AMN — 197 in vett. edd. ante Boiss. casu, ut videtur, excidit

κλεινὰν ϲοφίαν
δημιοεργόν·
προχυθεὶϲ δὲ μένειϲ
ἀτόμοιϲι τομαῖϲ
μαιευόμενοϲ.
Ὑμνῶ ϲε, μονάϲ,
ὑμνῶ ϲε, τριάϲ·
μονὰϲ εἶ τριὰϲ ὤν,
τριὰϲ εἶ μονὰϲ ὤν·
νοερὰ δὲ τομὰ
ἄϲχιϲτον ἔτι
τὸ μεριϲθὲν ἔχει.
ἐπὶ παιδὶ χύθηϲ
ἰότατι ϲοφᾷ,
αὐτὰ δ᾽ ἰόταϲ
βλάϲτηϲε μέϲα
φύϲιϲ ἄφθεγκτοϲ,
τὸ προούϲιον ὄν.
οὐ θέμιϲ εἰπεῖν
δεύτερον ἐκ ϲοῦ·
οὐ θέμιϲ εἰπεῖν
τρίτον ἐκ πρώτου.
Ὠδὶϲ ἱερά,
ἄρρητε γονά,
ὅροϲ εἶ φυϲίων
τᾶϲ τικτοίϲαϲ
καὶ τικτομέναϲ.
ϲέβομαι νοερῶν
κρυφίαν τάξιν·
χωρεῖ τι μέϲον
οὐ καταχυθέν.
Ἄφθεγκτε γόνε
πατρὸϲ ἀφθέγκτου,
ὠδὶϲ διὰ ϲέ,
διὰ δ᾽ ὠδῖνοϲ
αὐτὸϲ ἐφάνθηϲ,
ἅμα πατρὶ φανεὶϲ
ἰότατι πατρόϲ·
ἰόταϲ ϲὺ δ᾽ ἀεὶ
παρὰ ϲεῖο πατρί·
οὐδ᾽ ὁ βαθύρρουϲ
χρόνοϲ οἶδε γονὰϲ
τὰϲ ἀρρήτουϲ·
αἰὼν δὲ γέρων
τὸν ἀμήρυτον
τόκον οὐκ ἐδάη·
ἅμα πατρὶ φάνη
γενόμενοϲ αἰῶν᾽
ὁ γενηϲόμενοϲ.
Τίϲ ἐπ᾽ ἀφθέγκτοιϲ
ἐβράβευϲε τόλμαν;
ἀλαῶν μερόπων
δαιδαλογλώϲϲων
ἄθεοι τόλμαι·
ϲὺ δὲ φωτοδόταϲ
φωτὸϲ νοεροῦ·
ϲκολιᾶϲ δ᾽ ἀπάταϲ
ἀνέχειϲ ὁϲίων
πραπίδαϲ μερόπων
ἐϲ ζόφον ὕλαϲ
μὴ καταδῦναι.
Ϲέ, πάτερ κόϲμων,
πάτερ αἰώνων,
αὐτουργὲ θεῶν,
εὐαγὲϲ αἰνεῖν.
Ϲὲ μὲν οἱ νοεροὶ
μέλπουϲιν, ἄναξ,
ϲὲ δὲ κοϲμαγοὶ
ὀμματολαμπεῖϲ
νόεϲ ἀϲτέριοι
ὑμνοῦϲι, μάκαρ,
οὓϲ πέρι κλεινὸν
ϲῶμα χορεύει.
πᾶϲά ϲε μέλπει
γενεὰ μακάρων,
οἱ περὶ κόϲμον,
οἱ κατὰ κόϲμον,
οἱ ζωναῖοι,

214—216 = IV 116 sqq. — 217 χύθηϲ Boissonade: χυθείϲ codd. — 235 καταχθέν MN — 243 ϲὲ δέ MNP unde ϲὺ δέ Boiss.: ϲὺ A in ras. et varia lect. in M — 252 γενόμενοϲ αἰῶν᾽ nos: αἰὼν γενόμενοϲ AMN vulgo; si elisio in clausula versiculi facta te offendet, poteris γενόμενοϲ αἰέν scribere — 255 ἐβράβευϲε θράϲοϲ mavult Boiss. — 277 χορεύει A: χορεύϲει PMN

οἵ τ᾽ ἄζωνοι
κόσμου μοίρας
ἐφέπουσι σοφοὶ,
ἀμφιβατῆρες
οἱ περὶ κλεινοὺς
οἰηκοφόρους·
οὓς ἀγγελικὰ
προχέει σειρὰ
τό τε κυδῆεν
γένος ἡρώων,
ἔργα τὰ θνητῶν
κρυφίαισιν ὁδοῖς
διανισσόμενον,
[ἔργα βρότεια]
ψυχά τ᾽ ἀκλινὴς
καὶ κλινομένα
ἐς μελαναυγεῖς
χθονΐους ὄγκους.
Σὲ μάκαιρα φύσις
φύσεώς τε γονὰ,
μάκαρ, ὑμνέει,
τὰς ζειδώροις
ἐφέπεις πνοιαῖς,
ἀπὸ σῶν ὀχετῶν
κατασυρομέναις,
προκυλινδομέναις·
σὺ γὰρ, ἀχράντων
ἡγέτα κόσμων,
φύσις εἶ φυσίων·
σὺ φύσιν θάλπεις,
γένεσιν θνατῶν,
τᾶς ἀενάῳ
ἰνδαλμῶνα,
ἵνα καὶ πυμάτα
μερὶς ἐν κόσμῳ
λελάχῃ ζωᾶς
ἐπαμειβομένας·
οὐ γὰρ θέμις ἦν
τρύγα τὰν κόσμου
κορυφαῖς ἐρίσαι·
τὸ δὲ ταχθὲν ὅλως
ἐς χορὸν ὄντων
οὐκέτ᾽ ὀλεῖται·
ἄλλο δ᾽ ἀπ᾽ ἄλλου,
διὰ δ᾽ ἀλλήλων
πάντ᾽ ἀπολαύει·
ἐξ ὀλλυμένων
κύκλος ἀΐδιος
ταῖς σαῖς πνοιαῖς
ἀναθαλπόμενος.
σοὶ διὰ πάντων
ἵστησι χοροὺς
μάτειρα φύσις
ἰδίαις χροίαις,
ἰδίοις ἔργοις
δαιδαλλομένων,
ἐκ δὲ ζώων
ἑτεροφθόγγων
μίαν ἁρμονίαν
ὁμόφωνον ἄγει.
σοὶ πάντα φέρει
αἶνον ἀγήρων,
ἀὼς καὶ νύξ,
στεροπαὶ, νιφάδες,
οὐρανὸς αἴθων
καὶ γᾶς ῥίζαι,
ὕδωρ, ἀήρ,
σώματα πάντα,
πνεύματα πάντα,
σπέρματα, καρποὶ,
φυτὰ καὶ ποῖαι,
ῥίζαι, βοτάναι,
βοτὰ καὶ πτηνὰ
καὶ νηχομένων
νεπόδων ἀγέλαι.
Ἴδε καὶ ψυχὰν

287 παρά Boiss. — 292 ἄλμα γένος ἡρώων MN — 296 varia lectio versiculi 293 esse videtur — 299 μελαιναυγεῖς AM — 303 μάκαρ, ὑμνέει nos, nisi ὑμνείει malis: ὑμνέει μάκαρ codd. ὑμνέει σε μάκαρ Boiss. — 308 προκυλινδομέναις A sed οκ in ras. προσκυλ. MN — 315 ἰνδαλμῶνα nos analogiam κευθμῶνος secuti: ἰνδαλμόνας AMN ἰνδαλμόνα vulgo — 318 λελάχῃ ζωᾶς λελάχῃ ζωαῖς AN — 328 ἀπολαύειν MN — 339 ζωάν AMN — 344 ὕμνον A et var. lect. in M — 347 αιθων nos: αἰθήρ A in ras. ακμῆς αιθων MNP — 353 πόαι AMN

ὀλιγοδρανέα,
ὀλιγηπελέα
ἐπὶ cᾶc Λιβύαc,
ἐπὶ cᾶc cεπτᾶc
ἱερηπολίαc
ὁcίαιc εὐχαῖc
ἐπιμεμβλομέναν,
τὰν ἀμφιπολεῖ
νέφοc ὑλαῖον·
cὸν δ᾽ ὄμμα, πάτερ,
κοπτικὸν ὕλαc.
Νῦν μοι κραδία
τοῖc coῖc ὕμνοιc
πιαινομένα
ἐθόωcε νόον
πυρίαιc ὁρμαῖc·
cὺ δὲ λάμψον, ἄναξ,
ἀνάγωγα φάη.
νεῦcον δέ, πάτερ,
cῶμα φυγοῖcαν
μηκέτι δῦναι
ἐc χθονὸc ἄταν.
ὄφρα δὲ Ζωᾶc
ὑλοδιαίτου
δεcμοῖcι μένω,
πραεῖα, μάκαρ,
βόcκοι με τύχα·
μηδ᾽ ἐμπόδιον
πνεύcειε νόου
φροντίcι λυγραῖc
δάπτοιcα βίον,
ἵνα μὴ τὰ θεοῦ
ἄcχολοc εἴην,
μηδ᾽ ἔτι τοίοιc
ἐναλινδοίμαν,
ὅθεν ἐκπροφυγὼν
δώροιcι τεοῖc
cτέφοc εὐαγέων
ἀπὸ λειμώνων
coὶ τοῦτο πλέκω,
coὶ τόνδε φέρω
αἶνον, ἀχράντων
ἡγέτα κόcμων,
καὶ παιδὶ coφῷ,
αὐτᾷ coφίᾳ,
τὸν ἀπ᾽ ἀρρήτων
ἔχεαc κόλπων,
ἐν coὶ δὲ μένει
cέθεν ἐκπροθορών,
ἵνα πάντα coφαῖc
ἐφέπῃ πνοιαῖc,
διέπῃ πολιῶν
βάθοc αἰώνων,
διέπῃ ταρcοὺc
κραναοῦ κόcμου
μέχρι καὶ νεάτου
πυθμένοc ὄντων
χθονίαc μοίραc,
ὁcίαιc πραπίcιν
ἐλλαμπόμενοc,
λύῃ δὲ πόνουc
ἠδὲ μερίμναc
διερῶν μερόπων,
ἀγαθῶν κράντωρ,
ἐλατὴρ ἀχέων.
τί δὲ θαῦμα, θεὸν
τὸν κοcμοτέχναν
ἰδίων ἔργων
κῆραc ἐρύκειν;
Τόδε coι, μεγάλου
κοίρανε κόcμου,
τίcων ἔμολον
χρέοc ἐκ Θρῄκηc,
ἵνα τὰν τριέτιν
ᾤκηcα γύαν
παρ᾽ ἀνακτόριον
γαίαc μέλαθρον·
ἔτλαν δὲ πόνουc,

365 ἐπιμελπομέναν AM ἐπιμελομέναν N — 375 sq. = 593 sq. et 698 sq. — 377. 379—384 = 726. 728—734 — 398 πλέκων et 399 φέρων MN — 403 αὐτᾷ A in ras. cὺν αὐτᾷ MN cὺν τᾷ Boiss. — 410 διέπει MN et infra λύει MNP, quas lectiones tuetur Boiss. — 420 ἠδέ nos: καί AM cύν τε Boiss. — 432 τριέτην MN — 433 ᾤκηcα γύαν Boiss.: ᾤκηc᾽ ἀγυιάν AN, nisi quod η in ι corr. A

ἔτλαν δ᾽ ὀδύνας
πολυδακρύτους,
ὤμοισι φέρων
ματέρα πάτραν.
ῥαίνετο μὲν γᾶ
ἱδρῶτι μελῶν
ἀεθλευόντων
ἆμαρ ἐπ᾽ ἆμαρ·
ῥαίνετο δ᾽ εὐνὰ
κανθῶν λιβάσιν
ὀλοφυρομένων
νύκτ᾽ ἐπὶ νύκτα.
νηοὶ δ᾽ ὁπόσοι
δέδμηντο, ἄναξ,
ἐπὶ ϲαῖϲ ἁγίαιϲ
τελετηφορίαιϲ,
ἐπὶ πάνταϲ ἔβαν,
πρηνὴϲ ἱκέταϲ
δάπεδον βλεφάρων
δεύων νοτίϲι,
μή μοι κενεὰν
ὁδὸν ἀντᾶϲαι·
ἱκέτευϲα θεοὺϲ
δρηϲτῆραϲ, ὅϲοι
γονόεν Θρῄκηϲ
κατέχουϲι πέδον,
οἵ τ᾽ ἀντιπέρην
Καλχηδονίαϲ
ἐφέπουϲι γύαϲ,
οὓϲ ἀγγελικαῖϲ
ἔϲτεψαϲ, ἄναξ,
αὐγαῖϲι, τεοὺϲ
ἱεροὺϲ προπόλουϲ.
ϲύν μοι μάκαρεϲ
ἐλάβοντο λιτᾶν,
ϲύν μοι πολέων
ἐλάβοντο πόνων.
οὔ μοι ζωὰ
τᾶμοϲ δὲ φίλα
διὰ γᾶν πατρίαν
ϲτυφελιζομέναν,
τὰν ἐξ ἀχέων
ἔϲταϲαϲ, ἄναξ,
αὐτὸϲ ἀγήρωϲ,
κοίρανε κόϲμου.
ἤδη ψυχᾶϲ
ἀποτρυομέναϲ,
ἤδη μελέων
κατερειπομένων
ὑπέρειϲαϲ ἐμὰν
ἄρθρων δύναμιν,
τλάμονι ψυχᾷ
μένοϲ ἐμπνεύϲαϲ·
καμάτων δὲ γλυκὺ
εὕρεο τέκμωρ
κατὰ θυμὸν ἐμόν,
ἔργοιϲιν, ἄναξ,
ὀπάϲαϲ δολιχῶν
ἄμπαυμα πόνων.
τὰ ϲὺ πάντα, μάκαρ,
Λιβύεϲϲι ϲάου
ἐϲ μηκεδανὸν
μήρυμα χρόνου,
διὰ ϲᾶϲ μνάμαν
εὐεργεϲίαϲ,
διά τε ψυχὰν
αἰνὰ παθοῖϲαν·
ἱκέτᾳ δὲ δίδου
βιοτὰν ἀϲινῆ·
λύε με μόχθων,
λύε με νούϲων,
λύε μεριμνᾶν
κηριτρεφέων·
νεῦϲον νοερὰν
προπόλῳ ζωάν.
μή μοι χθονίουϲ
ὄμβρουϲ ἀφένου
κρήνειαϲ, ἄναξ,
ἵνα μὴ τὰ θεοῦ
ἄϲχολοϲ εἴην·

450 δέδμηντο nos: δόμηδεν AMN δωμηθεν P — 461 γονόην MNP γόνιμον A in ras. 465 γυίαϲ codd. γύαϲ hoc versu et 133. 679 reposuit Boiss. — 467 ἔτρεψαϲ A ἔϲτρεψαϲ in ἔτρεψαϲ corr. M — 491 τέκμορ M — 514 κρήνειαϲ nos: κρίνειαϲ AMN vulgo

μηδὲ κατηφὴς
πενία μελάθροις
ἐγχριμπτομένα
περὶ γᾶν ἕλκοι
φροντίδα θυμοῦ.
ἄμφω ψυχὰν
βρίθει περὶ γᾶν·
ἄμφω δὲ νόου
ἐπίληθα πέλει,
ὅτε μὴ σύ, μάκαρ,
ὀρέγοις ἀλκάν.
Ναί, πάτερ, ἁγνᾶς
παγὰ σοφίας,
λάμψον πραπίσιν
ἀπὸ σῶν κόλπων
νοερὸν φέγγος·
στράψον κραδίᾳ
ἀπὸ σᾶς ἀλκᾶς
σοφίας αὐγὰν
καὶ τὰν ἐπὶ σοὶ
ἱερὰν ἀτραπόν·
σύνθημα δίδου
σφραγῖδα τεάν,
κηριτρεφέας
δαίμονας ὕλας
σεύων ζωᾶς
εὐχᾶς τ᾽ ἀπ᾽ ἐμᾶς·
καὶ σῶμα σάου
ἀρτεμὲς, ἐχθραῖς
ἄβατον λώβαις·
καὶ πνεῦμα σάου
ἀμόλυντον, ἄναξ.
Ἦ μὰν ἤδη
δνοφερὰν ὕλας
κηλῖδα φέρω·
ἔχομαι δὲ πόθοις,
χθονίοις δεσμοῖς.
Σὺ δὲ ῥύσιος εἶ,
σὺ καθάρσιος εἶ·
ἀπόλυε κακῶν,
ἀπόλυε νόσων,
ἀπόλυε πέδας·
σὸν σπέρμα φέρω,
εὐηγενέος
σπινθῆρα νόου,
ἐς βάθος ὕλας
κατακεκλιμένον·
σὺ γὰρ ἐν κόσμῳ
κατέθου ψυχάν,
διὰ δὲ ψυχᾶς
ἐν σώματι νοῦν
ἔσπειρας, ἄναξ.
τὰν σὰν κούραν
ἐλέαιρε, μάκαρ·
κατέβαν ἀπὸ σοῦ
χθονὶ θητεῦσαι·
ἀντὶ δὲ θήσσας
γενόμαν δούλα·
ὕλα με μάγοις
ἐπέδησε τέχναις.
ἔτι μὰν ἔνι μοι
βαιόν τι μένος
κρυφίας γλήνας·
οὔπω πᾶσαν
ἔσβεσεν ἀλκάν·
κέχυται δὲ πολὺς
ἐφύπερθε κλύδων,
ἀλαῶπα τιθεὶς
τὰν θεοδερκῆ.
ἐλέαιρε, πάτερ,
κούραν ἱκέτιν,
τὰν πολλάκι δὴ
νοεραῖς ἀνόδοις
ἐπιβαλλομέναν
λαμυρᾶς ὕλας
ἵμερος ἄγχει.
σὺ δὲ λάμψον, ἄναξ,
ἀνάγωγα φάη·
ἄψον δὲ σέλας
καὶ πυρκαϊάν,
σπέρμα τὸ βαιὸν
αὔξων ἐν ἐμῷ
κρατὸς ἀώτῳ.
θρόνισόν με, πάτερ,

533 κραδίᾳ nos: καρδίαν AMN vulgo — 537 νούσων AMN

φωτὸc ἐν ἀλκᾷ
ζωηφορίου,
ἵνα χεῖρα φύcιc
οὐκ ἐπιβάλλει,
ὅθεν οὐκέτι γᾶ,
οὐ μοιραία
κλῶcιc ἀνάγκαc
παλίνορcον ἄγει.
λιπέτω, φυγέτω
δολερὰ γένεcιc
θεράποντα τεόν·
ἐμέθεν δὲ, πάτερ,
χθονίου τε κλόνου
πῦρ μέcον εἴη.
νεῦcον, γενέτα,
νεῦcον προπόλῳ
ἤδη νοεροὺc
πετάcαι ταρcούc·
ἤδη φερέτω
cφραγῖδα πατρὸc
ἱκέτιc ψυχά,
δεῖμα μὲν ἐχθροῖc
δαίμοcιν, οἳ γᾶc
ἀπὸ κευθμώνων
ἀναπαλλόμενοι
πνείουcι βροτοῖc
ἀθέουc ὁρμάc,
cύνθημα δὲ coῖc
ἁγνοῖc προπόλοιc,
οἳ κατὰ κλεινοῦ
βένθεα κόcμου
πυρίων ἀνόδων
κληϊδοφόροι,
ἵνα μοι φάεοc
πετάcωcι πύλαc·
ἔτι δ᾽ ἀλεμάταc
ἐπὶ γᾶc ἕρπων
μὴ χθονὸc εἴην·
πυρίων δ᾽ ἔργων
καὶ τῇδε δίδου
μάρτυρα καρπὸν,
ὀμφὰc ἀτρεκεῖc
ὅcα τ᾽ ἐν ψυχαῖc
τὰν ἀμβροcίαν
ἐλπίδα θάλπει.
Μετά μοι μέλεται
χθονίαc βιοτᾶc·
ἔρρετε λῆμαι
ἀθέων μερόπων,
πτολίων τε κράτη·
ἔρρετε πᾶcαι
ἆται γλυκεραὶ
ᾄχαρίc τε χάριc,
οἷcιν ψυχὰν
θωπευομέναν
γᾶ λάτριν ἔχει·
ἁ μέγα δειλὰ
ἰδίων τ᾽ ἀγαθῶν
ἔπιεν λάθαν,
μέχριc ἐγκύρcῃ
φθονερᾷ μερίδι·
δοιὰc γὰρ ἔχει
μαcτροπὸc ὕλα·
ὃc δὲ τραπέζαc
ἐπορεξάμενοc
μελιχρῶν ἔθιγεν,
ἦ μέγα κλαύcει
πικρὰν μερίδα
τῶν ἀντίξων
cυνεφελκομένων·
ὅδε γὰρ χθονίαc
θεcμὸc ἀνάγκαc
διχόθεν θνατοῖc
βίον οἰνοχοεῖ·
τὸ δ᾽ ἀκηράcιον
ἀμιγέc τ᾽ ἀγαθὸν
θεὸc ἢ τὰ θεοῦ.
Μεθύοιcα γλυκεῖ
κρητῆρι γύαc
ἔψαυcα κακῶν,
ἐνέκυρcα πάγᾳ,
ἐδάην ἄταν
ἐπιμηθειάδα·
cτυγέω δὲ νόμουc

648 ἔρρεται MNP — λῆμμα P λύμαι coni. Boiss. — 663 μαcτρωπὸc M

ἀλλοπροϲάλλουϲ,
ἐϲ τὸν ἀκηδῆ
λειμῶνα πατρὸϲ
ϲπεύδων τανύω
φυγάδαϲ ταρϲούϲ,
φυγάδαϲ διδύμων
ὕλαϲ δώρων.
Ἴδε με, ζωᾶϲ
νοερᾶϲ ταμία,
ἴδε ϲὰν ἱκέτιν
ψυχὰν ἐπὶ γᾶϲ
νοεραῖϲ ἀνόδοιϲ
ἐπιβαλλομέναν·
ϲὺ δὲ λάμψον, ἄναξ,
ἀνάγωγα φάη
πτερὰ κοῦφα διδούϲ·
ἅμμα δὲ κόψον,
χάλαϲον περόναν
διδύμων παθέων,
οἷϲιν ψυχὰν
δολόεϲϲα φύϲιϲ
κάμπτει κατὰ γᾶϲ·
δόϲ με φυγοῖϲαν
ϲώματοϲ ἄταν
θοὸν ἅλμα βαλεῖν
ἐπὶ ϲὰϲ αὐλάϲ,
ἐπὶ ϲοὺϲ κόλπουϲ,
ὅθεν ἁ ψυχᾶϲ
προρέει παγά.
λιβὰϲ οὐρανία
κέχυμαι κατὰ γᾶϲ·
παγᾷ με δίδου,
ὅθεν ἐξεχύθην
φυγὰϲ ἀλῆτιϲ.
νεῦϲον προγόνῳ
φωτὶ μιγῆναι·
νεῦϲον δ᾽ ὑπὸ ϲοὶ
ταμιευομέναν
ϲὺν ἄνακτι χορῷ
ἀνάγειν ὁϲίωϲ
νοεροὺϲ ὕμνουϲ·
νεῦϲον δέ, πάτερ,
φωτὶ μιγεῖϲαν
μηκέτι δῦναι
ἐϲ χθονὸϲ ἄταν.
ὄφρα δὲ ζωᾶϲ
ὑλοδιαίτου
δεϲμοῖϲι μένω,
πραεῖα, μάκαρ,
βόϲκοι με τύχα.

IV

Ϲὲ μὲν ἀρχομέναϲ,
ϲὲ δ᾽ ἀεξομέναϲ,
ϲὲ δὲ μεϲϲοίϲαϲ,
ϲὲ δὲ παυομέναϲ
ἀοῦϲ ἱερᾶϲ,
ζαθέαϲ νυκτὸϲ
μέλπω, γενέτα,
παίων ψυχῶν,
παίων γυίων,
δῶτορ ϲοφίαϲ,
ἐλατὴρ νούϲων,
δῶτορ ψυχαῖϲ
ἀπόνου βιοτᾶϲ,
ἂν μὴ ϲτείβει
χθονία φροντίϲ,
μάτηρ ἀχέων,
μάτηρ παθέων,
ὧν μοι ζωὰ
καθαρὰ μενέτω,
ἵνα τὰν πάντων
κρυφίαν ῥίζαν
ὑμνοῖϲα λέγω,
μηδ᾽ ἀπαγωγοῖϲ
ἄτηϲι θεοῦ
νοϲφιζοίμην.
Ϲέ, μάκαρ, μέλπω,

710—713 = IV 292—295 — 714 οὐρανίουϲ AM — 718 ἀλήτηϲ AN ἀλήθηϲ corr. in ἀλήτηϲ M — 722 πατρὶ ταμιευομέναν MN ταμιευομέναν A cum ras. ante ταμ. — IV 3 μεϲϲοίϲαϲ nos: μεϲοίϲαϲ codd. — 13 βιοτῆϲ M — 16 ἀρχέων M — 22 ὑμνοῖϲα ex εὐμενοῖϲα corr. M

κοίρανε κόϲμου·
γᾶ ϲιγάτω
ἐπὶ ϲοῖϲ ὕμνοιϲ,
ἐπὶ ϲαῖϲ εὐχαῖϲ
εὐφαμείτω
ὅϲα κόϲμοϲ ἔχει·
ϲὰ γὰρ ἔργα, πάτερ·
καταπαυέϲθω
ἀνέμων ῥοῖζοϲ,
ἦχοϲ δένδρων,
θρόοϲ ὀρνίθων·
ἥϲυχοϲ αἰθὴρ,
ἥϲυχοϲ ἀὴρ
κλυέτω μολπᾶϲ·
ὑδάτων δὲ χύϲιϲ
ἄψοφοϲ ἤδη
ϲτήτω κατὰ γᾶϲ.
οἱ δ' ἐμπόδιοι
ἁγίων ὕμνων
κευθμωνοχαρεῖϲ
καὶ τυμβονόμοι
δαίμονεϲ ἤδη
φυγέτωϲαν ἐμὰν
ὁϲίαν εὐχάν·
ἀγαθοὶ δ' ὁπόϲοι
μάκαρεϲ νοεροῦ
πρόπολοι γενέτου
κατέχουϲι βάθη
ἄκρα τε κόϲμου,
ὕμνων ἵλεῳ
πεύθοιντο πατρόϲ,
ἵλεῳ δὲ λιτὰϲ
ἀνάγοιεν ἐμάϲ.
Μονὰϲ ὦ μονάδων,
πάτερ ὦ πατέρων,
ἀρχῶν ἀρχά,
παγῶν παγά,
ῥιζῶν ῥίζα,
ἀγαθῶν ἀγαθόν,
ἄϲτρων ἄϲτρον,
κόϲμων κόϲμε,
ἰδεῶν ἰδέα,
βύθιον κάλλοϲ,
κρύφιον ϲπέρμα,
πάτερ αἰώνων,
πάτερ ἀφθέγκτων
νοερῶν κόϲμων,
ὅθεν ἀμβροϲία
ϲταλάοιϲα πνοὰ,
ϲώματοϲ ὄγκοιϲ
ἐπινηξαμένα,
δεύτερον ἤδη
κόϲμον ἀνάπτει.
Ὑμνῶ ϲε, μάκαρ,
καὶ διὰ φωνᾶϲ,
ὑμνῶ ϲε, μάκαρ,
καὶ διὰ ϲιγᾶϲ·
ὅϲα γὰρ φωνᾶϲ,
τόϲα καὶ ϲιγᾶϲ
ἀΐειϲ νοερᾶϲ.
ὑμνῶ δὲ γόνον
τὸν πρωτόγονον
καὶ πρωτοφαῆ.
Γόνε κύδιϲτε
πατρὸϲ ἀφθέγκτου,
ϲὲ, μάκαρ, μεγάλῳ
πατρὶ ϲυνυμνῶ,
καὶ τὰν ἐπὶ ϲοὶ
ὠδῖνα πατρόϲ,
γόνιμον βουλάν,
μεϲάταν ἀρχάν,
ἁγίαν πνοιάν,
κέντρον γενέτου,
κέντρον δὲ κόρου·
αὐτὰ μάτηρ,
αὐτὰ γνωτά,
αὐτὰ θυγάτηρ
μαιωϲαμένα
κρυφίαν ῥίζαν·
ἵνα γὰρ προχυθῇ
ἐπὶ παιδὶ πατήρ,
αὐτὰ πρόχυϲιϲ

28 γᾶ δὲ ϲιγάτω AMN — 33 ἔργα πάτερ nos: ἔργ' ὦ πάτερ AMN, vide Hermanni Elem. metr. p. 370 — 49 φευγέτωϲαν AMN — 56 ἵλεων A

εὕρετο βλάϲταν·
ἔϲτη δὲ μέϲα
θεὸϲ ἔκ τε θεοῦ·
[διὰ παῖδά τε καὶ
διὰ τὰν κλεινὰν
πατρὸϲ ἀθανάτου
πρόχυϲιν υἱὸϲ
εὕρετο βλάϲταν.]
Μονὰϲ εἶ τριὰϲ ὤν,
μονὰϲ ἅ γε μένειϲ
καὶ τριὰϲ εἶ δή.
νοερὰ δὲ τομὰ
ἄϲχιϲτον ἔτι
τὸ μεριϲθὲν ἔχει·
προθορὼν δὲ μένει
γόνοϲ ἐν γενέτᾳ,
καὶ πάλιν ἔξω
τὰ πατρὸϲ διέπει
κόϲμοιϲ κατάγων
ὄλβον ζωᾶϲ,
ὅθεν αὐτὸϲ ἔχει·
λόγοϲ, ὃν μεγάλῳ
πατρὶ ϲυνυμνῶ,
νόοϲ ἀρρήτου
τίκτει ϲε πατρόϲ·
καὶ ϲὺ κυηθεὶϲ
λόγοϲ εἶ γενέτου,
πρῶτοϲ πρώταϲ
προθορὼν ῥίζαϲ,
ῥίζα δὲ πάντων
τῶν μετὰ κλεινὰν
τὰν ϲὰν γένναν·
μονὰϲ ἄρρητοϲ,
ϲπέρμα τὸ πάντων
ϲπέρμα ϲε πάντων
ἐϲπέρμηνεν·
ϲὺ γὰρ ἐν πᾶϲι·
διὰ ϲοῦ δὲ φύϲιϲ
ὑπάτα, μεϲάτα,
νεάτα τε θεοῦ
ἀπέλαυϲε πατρὸϲ
ἀγαθῶν δώρων
γονίμου ζωᾶϲ.
Ϲοὶ μὲν ἀγήρωϲ
ἄπονον τροχιὰν
ϲφαῖρα κυλίνδει·
ὑπὸ ϲὰν τάξιν
κύτεοϲ μεγάλου
βριαραῖϲ δίναιϲ
ἑβδομὰϲ ἄϲτρων
ἀντιχορεύει·
τὰ δὲ πολλὰ μίαν
πτύχα καλλύνει
φέγγεα κόϲμου
διὰ ϲὰν βουλάν,
γόνε κύδιϲτε·
ϲὺ γὰρ ἀμφιθέων
κύτοϲ οὐράνιον,
δρόμον αἰώνων
ἄλυτον ϲυνέχειϲ·
ὑπὸ ϲοῖϲ δέ, μάκαρ,
ἁγίοιϲ θεϲμοῖϲ
ἐν ἀπειροβαθοῦϲ
αἴθραϲ λαγόϲι
πολιῶν ἄϲτρων
ἀγέλα νέμεται.
Ϲὺ μὲν οὐρανίοιϲ,
ϲὺ δ᾽ ἐνηερίοιϲ,
ϲὺ δ᾽ ἐπιχθονίοιϲ,
ϲὺ δ᾽ ὑποχθονίοιϲ
ἔργα μερίζειϲ,
ζωάν τε νέμειϲ.
ϲὺ νόου πρύτανιϲ
ταμίαϲ τε θεοῖϲ
θνατῶν θ᾽ ὁπόϲοι
νοερᾶϲ μοίραϲ
ἔϲπαϲαν ὄμβρουϲ·
ϲὺ ψυχοδόταϲ
οἷϲ ἐκ ψυχᾶϲ
τέταται ζωὰ

vv. 112—116 ab interpolatore ad explicandos vv. 105—9 additi esse videntur — 113 τὰν κλεινάν nos: κλεινάν codd. — 114 πν̅ϲ AMN — 118 ἅ γε μένειϲ nos: ἃ δὴ μένει codd. — 118 sq. conf. III 212 sq. — 124 ἐν γενέτᾳ nos: ἐϲ γενέταν codd.

καὶ φύσις ἀκμῆς·
ἀλαὸν ψυχᾶς
βλάστημα τεᾶς
κρέμαται σειρᾶς·
χὠπόσα τᾶς σᾶς
στέρεται πνοιᾶς,
ἀπὸ σῶν κόλπων
δρέπεται συνοχὰν
πορθμευομέναν
διὰ σᾶς ἀλκᾶς
ἐξ ἀρρήτων
πατρικῶν κόλπων
κρυφίας μονάδος,
ὅθεν ὁ Ζωᾶς
ὀχετὸς προρέων
φέρεται μέχρι γᾶς
διὰ σᾶς ἀλκᾶς,
δι᾽ ἀτεκμάρτων
νοερῶν κόσμων·
ἔνθεν δέχεται
καταβαίνοισαν
ἀγαθῶν κράναν
νοεροῦ μορφά,
κόσμος ὁρατός.
῞Αλιον οὗτος
δεύτερον ἔσχεν
ὑστεροφεγγοῦς
φωτὸς γενέταν,
ὀμματολαμπῆ
τᾶς γινομένας
καὶ φθειρομένας
ταμίαν ὕλας,
υἱοῦ νοεροῦ
τύπον αἰσθητόν,
ἀγαθῶν παροχὰν
ἐγκοσμογενῶν
διὰ σὰν βουλάν,
γόνε κύδιστε.
Πάτερ ἄγνωστε,
πάτερ ἄρρητε,
ἄγνωστε νόῳ,
ἄρρητε λόγῳ,
νόος ἐσσὶ νόου,
ψυχᾶν ψυχά,
φύσις εἶ φυσίων.
γόνυ σοι κάμπτων,
ἴδε τοῦτο, λάτρις
πίπτω κατὰ γᾶς
ἱκέτας ἀλαός·
σὺ δὲ, φωτοδότα
φωτὸς νοεροῦ,
ἐλέαιρε, μάκαρ,
ἱκέτιν ψυχάν·
σεῦε δὲ νούσους,
σεῦε μερίμνας
τὰς ψυχοβόρους,
σεῦε δ᾽ ἀναιδῆ
κύνα τὸν χθόνιον,
δαίμονα γαίας
ψυχᾶς ἀπ᾽ ἐμᾶς,
εὐχᾶς ἀπ᾽ ἐμᾶς,
ζωᾶς ἀπ᾽ ἐμᾶς,
ἔργων ἀπ᾽ ἐμῶν.
σώματος ἔξω,
πνεύματος ἔξω,
πάντων ἔξω
τῶν ἁμετέρων
δαίμων μενέτω·
λιπέτω, φυγέτω
δαίμων ὕλας,
παθέων ἀλκὰ,
ἀνάγωγον ὁδὸν
διατειχίζων,
τὰς θεοδιφεῖς
βλάπτων ὁρμάς·
ἕταρον δὲ δίδου
ξυνωνὸν, ἄναξ,
ἁγίας ἅγιον
ἄγγελον ἀλκᾶς,
ἄγγελον εὐχᾶς

193 τᾶς σᾶς nos: πετάσας AMP πάσας Boiss. — 197 πορθμευομένων MN — 205 = 198 — 211 μορφὰν AMN — 218 γενομένας AMN — 221 υἱοῦ nos: υἱόν codd. — 227 ἄγνωτε A 227 et 229 ἄγνωστε in ἄγνωτε corr. M — 238 φωτοδότα ex φωτοδότας corr M — 243 σεῦε μερίμνας NP: σεῦε δὲ μερ. AM — 248 -252 = III 98—102 — 259 an παθέων ἀρχά?

τᾶc θεολαμποῦc,
φίλον ἐcθλοδόταν,
φύλακα ψυχᾶc,
φύλακα ζωᾶc,
εὐχᾶν φρουρόν,
ἔργων φρουρόν·
cῶμα δὲ cώζοι
καθαρὸν νούcων,
πνεῦμα δὲ cώζοι
καθαρὸν λώβαc,
ψυχᾷ δ᾽ ἐπάγοι
παθέων λάθαν,
ἵνα καὶ ζωὰν
τὰν γαιοτραφῆ
τοῖc coῖc ὕμνοιc
πιαίνηται
ταρcὸc ψυχᾶc·
ἵνα καὶ ζωὰν
τὰν μετὰ μοίραc,
τὰν μετὰ δεcμοὺc
τοὺc χθονοβριθεῖc,
καθαρὰν ὕλαc,
ὅcον ἐξανύω
ἐπὶ cὰc αὐλάc,
ἐπὶ coὺc κόλπουc,
ὅθεν ἁ ψυχᾶc
προρέει παγά.
Cὺ δὲ χεῖρα δίδου,
cὺ κάλει, cὺ, μάκαρ,
ὕλαc ἄναγε
ἱκέτιν ψυχάν.

V

Ὑμνῶμεν κοῦρον νύμφαc,
νύμφαc οὐ νυμφευθείcαc
ἀνδρῶν μοιραίαιc κοίταιc·
ἄρρητοι πατρὸc βουλαὶ
ἔcπειραν Χριcτοῦ γένναν,
ἁ cεμνὰ νύμφαc ὠδὶc
ἀνθρώπου φῆνεν μορφάν,
ὃc θνατοῖcιν πορθμευτὰc
ἦλθεν φωτὸc παγαίου·
ἁ δ᾽ ἄρρητοc cευ βλάcτα
αἰώνων οἶδεν ῥίζαν.
αὐτὸc φῶc εἶ παγαῖον,
cυλλάμψαc᾽ ἀκτὶc πατρί,
ῥήξαc δ᾽ ὀρφναίαν ὕλαν
ψυχαῖc ἐλλάμπειc ἁγναῖc·
αὐτὸc μὲν κόcμου κτίcταc,
κλεινῶν cφαιρωτὰc ἄcτρων,
κέντρων γαίαc ῥιζωτάc,
αὐτὸc δ᾽ ἀνθρώπων cωτήρ.
coὶ μὲν Τιτὰν ἱππεύει,
ἀοῦc ἄcβεcτοc παγά,
coὶ δ᾽ ἁ ταυρῶπιc μήνα
τὰν νυκτῶν ὄρφναν λύει
coὶ καὶ τίκτονται καρποί,
coὶ καὶ βόcκονται ποῖμναι.
ἐκ cᾶc ἀρρήτου παγᾶc
ζείδωρον πέμπων αἴγλαν,
πιαίνειc κόcμων ταρcούc·
ἐκ cῶν βλάcτηcεν κόλπων
καὶ φῶc καὶ νοῦc καὶ ψυχά·
τὰν cὰν οἴκτειρον κούραν
γυίοιc εἱρχθεῖcαν θνατοῖc,
μοίραc θ᾽ ὑλαίοιc μέτροιc·
νούcων ἐκcώζοιc λώβαc
ἀcκηθῆ γυίων ἀλκάν.
Νεῦcον μὲν μύθοιc πειθώ,
νεῦcον δ᾽ ἔργοιcιν κῦδοc
ἀρχαίαιc πρέψαι φάμαιc
τᾶc Κυράναc καὶ Cπάρταc·
λύπαιc δ᾽ ἄcτιπτοc ψυχὰ
πραεῖαν ζωὰν ἕλκοι
θρέπτειραν, διccὰc γλήναc
ἐc cὸν φέγγοc τείνοιcα,
ὡc ἐξ ὕλαc φοιβαθεὶc
ἀcτρέπτουc οἴμουc cπεύcω,
φύξηλιc γαίαc μόχθων,

276 sq. om. AP — 282 θεοτραφῆ Λ γεοτρεφη N γαιοτρεφῆ in γαιοτραφῆ corr. M — 291 fort. ὅταν — 292—295 = III 710—713 — V 5 ἔcπειραν G. Hermann: ἐcπέραν codd. — 8 ἐν θνατοῖcι MN — 10 ἄρρητοc εὐβλάcτα MN — 13 cυλλάψαc MN — 34 λαβὰc MN — 41 πραεῖαν ἕλκοι ζωὰν MN — 43 τείνοιcα φέγγοc M

μιχθῆναι ψυχᾶς παγᾷ.
Τοίαν ἄχραντον ζωὰν
τῷ cῷ κραίνοις φορμικτῇ,
εὖτ᾽ ἄν coι cτέλλων μολπάν,
τὰν cὰν κυδαίνων ῥίζαν,
μήκιcτον πατρὸς κῦδος,
καὶ τὰν cύνθωκον πνοιὰν
μέccαν ῥίζας καὶ βλάcτας,
καὶ πατρὸς μέλπων ἀλκὰν
τοῖς coῖς ὕμνοις ἀμπαύω
κλεινὰν ὠδῖνα ψυχᾶς.
Χαίροις, ὦ παιδὸς παγά,
χαίροις, ὦ πατρὸς μορφά·
χαίροις, ὦ παιδὸς κρηπίς,
χαίροις, ὦ πατρὸς cφρηγίς·
χαίροις, ὦ παιδὸς κάρτος,
χαίροις, ὦ πατρὸς κάλλος·
χαίροις δ᾽ ἄχραντος πνοιά,
κέντρον κούρου καὶ πατρός·
τάν μοι πέμποις cὺν πατρὶ
ἄρδοιcαν ψυχᾶς ταρcούς,
κράντειραν θείων δώρων.

VI

Μετὰ παγᾶς ἁγίας αὐτολοχεύτου
ἀρρήτων ἑνοτήτων ἐπέκεινα
θεὸν ἄμβροτον, θεοῦ κύδιμον υἷα,
μόνον ἐκ μόνου πατρὸς παῖδα θορόντα
cτεφανώcομεν cοφοῖς ἄνθεcιν ὕμνων,
ὃν βουλᾶς πατρικᾶς ἄφραcτος ὠδὶς
ἀγνώcτων ἀνέδειξε παῖδα κόλπων,
ἃ πατρὸς λοχίους ἔφηνε καρποὺς
καὶ φήναcα φάνη μεccοπαγὴς νοῦς·
ἐν παγᾷ δὲ μένουcι καὶ χυθέντες.
cοφία νόου πατρός, κάλλεος αὐγά,
cοὶ τεχθέντι πατὴρ ἔνευcε τίκτειν,
cὺ τὸ κρυπτὸν εἶ πατρὸς cπέρμα προλάμπων·
cὲ γὰρ ἀρχὰν γενέτας ἔδωκε κόcμοις,
κατάγειν ἐκ νοερῶν cώμαcι μορφάς·
cὺ μὲν οὐρανοῦ cοφὰν ἄντυγα νωμᾷς,
τὰν δ᾽ ἄcτρων ἀγέλαν ἀεὶ νομεύεις·
cὺ δὲ τὰς ἀγγελικᾶς, ἄναξ, χορείας
καὶ τὰς δαιμονίας φάλαγγος ἄρχεις,
cὺ δὲ καὶ φύcιν φθιτὰν ἀμφιχορεύεις,
ἀμέριcτον περὶ γᾶν πνεῦμα μερίζεις,
καὶ παγᾷ τὸ δοθὲν πάλιν cυνάπτεις,
θνατοὺς ἐκ θανάτου λύων ἀνάγκας.
Ἱλήκοις ἐπὶ cῶν cτέμμαcιν ὕμνων,
βιοτᾶς ὑμνοπόλῳ νέμων γαλάναν·
εὐρίπων προχοὰν cτᾶcον ἀλῆτιν,
τερcαίνων ὀλοοὺς κλύδωνας ὕλας·
ψυχᾶς καὶ μελέων ἔρυκε νούcους·
παθέων οὐλομέναν κοίμιcον ὁρμάν·
πλούτου καὶ πενίας ἄλαλκε κῆρας·
ἔργοις κυδαλίμαν ὄπαccον ὀμφάν·
ἐν λαοῖς ἀγαθὰν ἄνοιγε φάμαν
πειθοῦς πραϋλόγῳ cτέφων ἀώτῳ,
ἵνα μοι νόος δρέπῃ cχολὰν ἀκύμων,
μηδ᾽ ἐν ταῖς χθονίαις cτένω μερίμναις·
ἀλλ᾽ ἐκ cῶν ὀχετῶν ὑψιφορήτων
ὠδῖcιν cοφίας νόον κατάρδω.

VII

Πρῶτος νόμον εὑρόμαν
ἐπὶ coί, μάκαρ, ἄμβροτε,

---

51 τὰν cὰν κυδαίνων ῥίζαν om. M m. pr. — 65 cf. IV 99 sq. — κόρου MN — VI 3 ἄμβροτον AP: ἀμβρότου N, utrumque M — 4 υἷα ex παῖδα corr. M, κύδιμον παῖδα in ras. A, cuius cod. multifarias hoc in carmine correcturas ad numeros difficiliores expediendos factas iam silebo — 5 cτεφανώcομεν MNP: cτεφανώcω A, unde cτεφανώcω cε G. Hermannus El. metr. p. 490 coniecit — cεμνοῦς A — 6 ὠδὶς ἄφραcτος M — 7 ἄγνωτον A ἀγνώcτων corr in ἄγνωτον M — παῖδα ἀνέδειξε AM — 8 λοχίους corr. in λοχία M — 9 μεccοπαγής ANP: μεccοπαγεῖς M — 12 cπένευcε θεός· cύ A — 13 πατρὸς ει κρυπτόμενον A — προλάμπων N: προcλάμπων M, om A — 16 cοφὰν μὲν οὐρανου M — 18 cὺ ὦναξ χορείας τὰς ἀγγελικᾶς, sup. lin. addito ὦναξ M — 19 τὰς om. M — 20 θνητάν A, M ex corr. — 23 ἀνάγκας λύων M — 26 cτᾶcον P: cτῆcον A, M ex corr. cτάς N — 28 ἔρυκε in ἐρύκοις corr. M — 30 κηρας ἄλαλκε M — 31 ὄπαccον ὀμφὰν nos: ὀμφὰν ὀπάcων MN ὀμφὰν ὀπάcαις A Boiss. — 32 ἄνοιγε corr. in ανυε M — 33 πραυλόγου cτέφων M — 34 δρέποι MN — 35 cτένω AP: cτένων MN

γόνε κύδιμε παρθένου,
Ἰησοῦ Σολυμήϊε,
νεοπαγέσιν ἁρμογαῖς
κρέξαι κιθάρας μίτους.
Ἀλλ᾽ εὐμενέοις, ἄναξ,
καὶ δέχνυσο μουσικὰν
ἐξ εὐαγέων μελῶν.
ὑμνήσομεν ἄφθιτον
θεὸν υἷα θεοῦ μέγαν,
αἰωνοτόκου πατρὸς
τὸν κοσμογόνον κόρον,
τὰν παντομιγῆ φύσιν,
σοφίαν ἀπερείσιον,
τὸν ἐπουρανίοις θεόν,
τὸν ὑποχθονίοις νέκυν.
Ἐχύθης ὅτ᾽ ἐπὶ χθονὶ
βροτέας ἀπὸ νηδύος,
μάγος ἁ πολύφρων τέχνα
ἐξ ἀστέρος ἀντολᾶς
θάμβησεν ἀμήχανος,
τί τὸ τικτόμενον βρέφος,
τίς ὁ κρυπτόμενος θεός,
θεὸς ἢ νέκυς ἢ βασιλεύς·
ἄγε δῶρα κομίζετε
σμύρνης ἐναγίσματα,
χρυσοῦ τ᾽ ἀναθήματα,
λιβάνου τε θύη καλά.
θεὸς εἶ, λίβανον δέχου·
χρυσὸν βασιλεῖ φέρω·
σμύρνη τάφος ἁρμόσει.
Καὶ γᾶν ἐκάθηρας,
καὶ πόντια κύματα,
καὶ δαιμονίας ὁδούς,
ῥαδινὰν χύσιν ἀέρος,
καὶ νερτερίους μυχοὺς,
φθιμένοισι βοηθόος
θεὸς εἰς ἀΐδην σταλείς.
Ἀλλ᾽ εὐμενέοις, ἄναξ,
καὶ δέχνυσο μουσικὰν
ἐξ εὐαγέων μελῶν.

VIII

Ὑπὸ δώριον ἁρμογὰν
ἐλεφαντοδέτων μίτων
στάσω λιγυρὰν ὄπα
ἐπὶ σοὶ, μάκαρ, ἄμβροτε,
γόνε κύδιμε παρθένου·
σὺ δέ μου βιοτὰν σάου
παναπήμονα, κοίρανε,
λύπαις ἄβατον διδοὺς
καὶ νύκτα καὶ ἁμέραν.
λάμποις πραπίσιν σέλας
νοερᾶς ἀπὸ παγᾶς·
σθένος ἀρτεμέων μελῶν
καὶ κῦδος ἐπ᾽ ἔργμασι
νεότατι νέμοις ἐμᾷ·
λιπαρὸν δὲ φέροις ἔτος
ἐς γήραος ἁδονάν,
ἐρίτιμον ἀέξων
πινυτὰν σὺν ὑγείᾳ.
γνωτὸν δὲ φυλάσσοις,
τόν μοι νέον, ἄφθιτε,
ἤθη χθονίαν πύλαν
παραμειβόμενον ποδὶ
ἄψορρον ἀνήγαγες,
ἐμὰ κήδεα καὶ γόους,
ἐμὰ δάκρυα καὶ φρενῶν
σβέσας αἰθομέναν φλόγα·
ἐβίωσας καὶ νέκυν
διὰ σὸν, πάτερ, ἱκέταν.
γνωτάν τε συνωρίδα
τεκέων τε φυλάσσοις,
ὅλον ἡσυχίδαν δόμον
ὑπὸ σᾷ χερὶ κρύπτοις·
καί μοι ζυγίων, ἄναξ,
ξυνήονα δεμνίων

VII 5 νεοπαγαῖσιν A — 15 ἀπειρέσιον AMN — 16 et 17 om. P — 25 nescio an lateat ἢ βαλήν — 26 κομίζεται A in ras. P — 32 fort.: μύρον τάφῳ — 36 et 37 om. P — 40—42 = 7—9 — VIII 2 μίτων λύρας N — 8 λύπας A — 12 ἀρτιμελέων A, M var. lect. — 13 ἐν P, M var. lect. — 16 ἡδονήν A οὐδόν coni. Boiss. — 18 ὑγιείᾳ P — 27 fort. ἐβιώσαο — 30 τεκεων φυλάττοις A — 31 ἡσυχίδα P, qua in lectione nomen proprium latere videtur — 32 fort. κρύπτων — 33 ζυγίων in ζυγίαν corr. M

ἀπόνουςον, ἀπήμονα,
ἐρίηρον, ὁμόφρονα,
κρυφίων ἀδαήμονα
ὀάρων ἄλοχον cάου·
ὅσιον δ᾽ ἐφέποι λέχος
πανακήρατον, εὐαγές,
ἀδίκοις ἄβατον πόθοις.
ψυχὰν δὲ λυθεῖcαν
χθονίου βιότου πέδας
ἐξαίνυςο πημάτων
καὶ λευγαλέας ἄτας.
cὺν δ᾽ εὐαγέων χοροῖς
ὕμνους ἀνάγειν δίδου
ἐπὶ κύδεϊ coῦ πατρὸς
καὶ κάρτεϊ cῷ, μάκαρ.
πάλιν ὑμνοπολεύcω,
πάλι coι μέλος ᾄcω,
τάχα καὶ κιθάραν πάλιν
πανακήρατον ἁρμόcω.

IX

Πολυήρατε, κύδιμε,
cὲ, μάκαρ, γόνε παρθένου
ὑμνῶ Cολυμηΐδος,
ὃς τὰν δολίαν πάγαν,
χθόνιον μεγάλων ὄφιν
πατρὸς ἤλαcας ὀρχάτων·
[ὃς καρπὸν ἀπώμοτον
τροφὸν ἀργαλέου μόρου
πόρεν ἀρχεγόνῳ νοεράν.
στεφανηφόρε, κύδιμε,
cὲ, πάτερ, παῖ παρθένου
ὑμνῶ Cολυμηΐδος.]
Κατέβας μέχρι καὶ χθονὸς
ἐπίδημος ἐφαμέροις,
βρότεον φορέων δέμας.
κατέβας δ᾽ ὑπὸ Τάρταρα,
ψυχῶν ὅθι μυρία
θάνατος νέμεν ἔθνεα.
φρίξεν cε γέρων τότε
Ἀΐδας ὁ παλαιγενής,
καὶ λαοβόρος κύων
ἀνεχάccατο βηλοῦ·
λύcας δ᾽ ἀπὸ πημάτων
ψυχῶν ὁςίους χοροὺς
θιάcοιςιν ἀκηράτοις
ὕμνους ἀνάγεις πατρί.
[στεφανηφόρε, κύδιμε,
cὲ, πάτερ, παῖ παρθένου
ὑμνῶ Cολυμηΐδος.]
Ἀνιόντα cε, κοίρανε,
τὰ κατ᾽ ἠέρος ἄcπετα
τρέcεν ἔθνεα δαιμόνων,
θάμβηςε δ᾽ ἀκηράτων
χορὸς ἄμβροτος ἀcτέρων·
αἰθὴρ δὲ γελάccας,
cοφὸς ἁρμονίας πατήρ,
ἐξ ἑπτατόνου λύρας
ἐκεράccατο μουcικὰν
ἐπινίκιον ἐς μέλος.
μείδηςεν Ἑωcφόρος,
ὁ διάκτορος ἁμέρας,
καὶ χρύcεος Ἕcπερος,
κυθερήϊος ἀcτήρ·
ἁ μὲν κερόεν cέλας
πλήcαcα ῥόου πυρὸς
ἀγεῖτο cελάνα,
ποιμὴν νυχίων θεῶν·
τὰν δ᾽ εὐρυφαῆ κόμαν
Τιτὰν ἐπετάccατο
ἄρρητον ὑπ᾽ ἴχνιον·
ἔγνω δὲ γόνον θεοῦ,
τὸν ἀριcτοτέχναν νόον,
ἰδίου πυρὸς ἀρχάν.
Cὺ δὲ ταρcὸν ἐλάccας
κυανάντυγος οὐρανοῦ

45 fort. ἅλας — 52 κιθάραν ἀνάcω A — 53 πανακήρατον Boiss. ex cod. P ut videtur: πάλιν ἀκήρατον AMN — ἁρμόcει N ἁρμοcείω M — IX 5 μέγαν P — vv. 7—11 om. MN, add. ex cod. P Boissonade — 9 νοεράν cod. P: fort. φθοράν — v. 11 corruptum reliquimus — 13 κατέβας P: καταβάς MN — v. 15 om. MN ex P add. Boiss. cod. scriptura βρότειον φέρων emendata — post v. 21 versiculum ὁ βαρυcθενὴς δημοβόρος add. P — 24 ψυχᾶν P quo recepto v. 17 quoque doricam formam revocavit Boiss. — 25 ἐν ἀκηράτοις maluit Boiss. — 27—29 om. MN, ex P add. Boiss. — στεφανηφόρος P — 28 πάτερ om. P

ὑπερήλαο νώτων,
cφαίρῃcι δ᾽ ἐπέπταc
νοεραῖcιν ἀκηράτοιc,
ἀγαθῶν ὅθι παγά,
cιγώμενοc οὐρανόc·
ἔνθ᾽ οὔτε βαθύρροοc
ἀκαμαντοπόδαc χρόνοc
χθονὸc ἔκγονα cύρων,
οὐ κῆρεc ἀναιδέεc
βαθυκύμονοc ὕλαc·
ἀλλ᾽ αὐτὸc ἀγήραοc
αἰὼν ὁ παλαιγενήc,
νέοc ὢν ἅμα καὶ γέρων
τᾶc ἀενάω μονᾶc
ταμίαc πέλεται θεοῖc.

X

Μνώεο Χριcτὲ,
υἱὲ θεοῖο
ὑψιμέδοντοc,
οἰκέτεω cεῦ,
κῆρ᾽ ἀλιτροῖο
τάδε γράψαντοc·
καί μοι ὄπαccον
λῦcιν παθέων
κηριτρεφέων,
τά μοι ἐμφυῆ
ψυχᾷ ῥυπαρᾷ·
δὸc δὲ ἰδέcθαι,
cῶτερ Ἰηcοῦ,
ζαθέαν αἴγλαν
cὰν, ἔνθα φανεὶc
μέλψω ἀοιδὰν
παίονι ψυχᾶν,
παίονι γυίων,
πατρὶ cὺν μεγάλῳ
πνεύματί θ᾽ ἁγνῷ.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΥ ΥΜΝΟΙ ΚΑΙ ΩιΔΑΙ.

I

ΥΜΝΟϹ ΕΙϹ ΧΡΙϹΤΟΝ.

Cὲ τὸν ἄφθιτον μονάρχην
δὸc ἀνυμνεῖν, δὸc ἀείδειν,
τὸν ἄνακτα, τὸν δεcπότην,
δι᾽ ὃν ὕμνοc, δι᾽ ὃν αἶνοc,
δι᾽ ὃν ἀγγέλων χορεία,
δι᾽ ὃν αἰῶνεc ἄπαυcτοι,
δι᾽ ὃν ἥλιοc προλάμπει,
δι᾽ ὃν ὁ δρόμοc cελήνηc,
δι᾽ ὃν ἄcτρων μέγα κάλλοc,
δι᾽ ὃν ἄνθρωποc ὁ cεμνὸc
ἔλαχεν νοεῖν τὸ θεῖον,
λογικὸν ζῶον ὑπάρχων·
cὺ γὰρ ἔκτιcαc τὰ πάντα,
παρέχων τάξιν ἑκάcτῳ,
cυνέχων τε τῇ προνοίᾳ·
λόγον εἶπαc, πέλεν ἔργον
ὁ λόγοc cοῦ, θεὸc υἱόc·
ὁμοούcιοc γάρ ἐcτιν,

57 ἐπέπταc nos: ἐπετάcθηc codd. — 69 ἐννάω MN — X 4 cεῦ nos coll. V 10: cοῦ Boissonade praeeunte Hermanno Elem. metr. p. 370: cέο AM — 6 γράψαντοc τάδε A — 17 ψυχᾶν παίονι codd., corr. Boiss. collato IV 8.

Gregorii in carminibus recognoscendis usi sumus cod. Monacensi bombycino n. 416 s. XIII (G), quo in codice alterum tertium ultimum carmen non extat; hoc ultimo in carmine praeter editionem Billianam cod. Vindobonensem bombycinum theol. n. 18 s. XIII (V) et cod. Monacensem chartaceum n 323 s. XVI (H) contulimus. — I ὕμνοc διὰ λυρικοῦ μέτρου G — 3 δυνάcτην coni. Boissonade — 5 χορεῖαι Boiss.

ὁμότιμος τῷ τεκόντι,
ὃς ἐφήρμοσεν τὰ πάντα,
ἵνα πάντων βασιλεύσῃ·
περιλαμβάνον δὲ πάντα
ἅγιον πνεῦμα τὸ θεῖον
προνοούμενον φυλάσσει.
Τριάδα ζῶσαν ἐρῶ σε,
ἕνα καὶ μόνον μονάρχην,
φύσιν ἄτρεπτον, ἄναρχον,
φύσιν οὐσίας ἀφράστου,
σοφίας νοῦν ἀνέφικτον,
κράτος οὐρανῶν ἄπαυστον,
ἄτερ ἀρχῆς, ἀπέραντον,
ἀκατασκόπητον αὐγήν,
ἐφορῶσαν δὲ τὰ πάντα,
βάθος οὐδὲν ἀγνοοῦσαν
ἀπὸ γῆς μέχρις ἀβύσσου.
Πάτερ, ἵλεως γενοῦ μοι,
διὰ παντὸς θεραπεύειν
τὸ σέβασμα τοῦτο δός μοι.
τὰ δ' ἁμαρτήματα ῥύψον,
τὸ συνειδὸς ἐκκαθαίρων
ἀπὸ πάσης κακονοίας,
ἵνα δοξάσω τὸ θεῖον,
ὁσίας χεῖρας ἐπαίρων,
ἵνα Χριστὸν εὐλογήσω,
γόνυ κάμπτων ἱκετεύσω,
τότε προσλαβεῖν με δοῦλον,
ὅταν ἔλθῃ βασιλεύσων.
Πάτερ, ἵλεως γενοῦ μοι,
ἔλεον καὶ χάριν εὕρω,
ὅτι δόξα καὶ χάρις σοι
ἄχρις αἰῶνος ἀμέτρου.

II

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΘΕΟΝ.

Ὦ πάντων ἐπέκεινα· τί γὰρ θέμις ἄλλο σε μέλπειν;
πῶς λόγος ὑμνήσει σε; σὺ γὰρ λόγῳ οὐδενὶ ῥητός.
πῶς νόος ἀθρήσει σε; σὺ γὰρ νόῳ οὐδενὶ ληπτός,
μοῦνος ἐὼν ἄφραστος, ἐπεὶ τέκες ὅσσα λαλεῖται,
μοῦνος ἐὼν ἄγνωστος, ἐπεὶ τέκες ὅσσα νοεῖται.
Πάντα σε καὶ νοέοντα καὶ οὐ νοέοντα γεραίρει·
ξυνοὶ γάρ τε πόθοι, ξυναὶ δ' ὠδῖνες ἁπάντων
ἀμφί σε, σοὶ δὲ τὰ πάντα προσεύχεται· εἰς σὲ δὲ πάντα,
σύνθεμα σὸν νοέοντα, λαλεῖ σιγώμενον ὕμνον.
Σοὶ ἔνι πάντα μένει· σὺ δ' ἀθρόα πάντα θεάζεις
καὶ πάντων τέλος ἐσσὶ, καὶ εἷς καὶ πάντα καὶ οὐδείς.
οὐχ ἓν ἐὼν, οὐ πάντα· πανώνυμε, πῶς σε καλέσσω,
τὸν μόνον ἀκλήϊστον, ὑπερνεφέας δὲ καλύπτρας
τίς νόος οὐρανίδης εἰσδύσεται; ἵλαος εἴης·
ὦ πάντων ἐπέκεινα, τί γὰρ θέμις ἄλλο σε μέλπειν;

III

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΧΡΙΣΤΟΝ

μετὰ τὴν σιωπὴν ἐν τῷ Πάσχα.

Χριστὲ ἄναξ, σὲ πρῶτον, ἐπεὶ λόγον ἠέρι δῶκα,
δηναιὸν κατέχων, φθέγξομ' ἀπὸ στομάτων,

24 φυλάσσῃ G — 30 ἄπταιστον ed. Billiana — 39 ῥίψον G — 45 κάμπτον G — 46 ὅτε G — 47 ἔλθῃς G — II 2 ῥητὸς nos: ῥητὸν Bill. — 8 σοὶ nos: σύ Bill. — 10 θεάζεις nos: θεάζει Bill.

ἁγνοτάτου ἱερῆος ἁγνὸν θύος, εἰ θέμις εἰπεῖν,
τόνδε λόγον προχέων ἡμετέροιο νόου.
Πατροφαὲς μεγάλοιο νόου λόγε, φέρτερε μύθου,
φωτός τ᾽ ἀκροτάτου φῶς ἄκρον, οἰογόνε,
εἰκὼν ἀθανάτοιο πατρὸς, καὶ σφρηγὶς ἀνάρχου,
πνεύματι τῷ μεγάλῳ συμφαὲς, εὐρυμέδον,
αἰῶνος πείρημα, μεγακλέες, ὀλβιόδωρε,
ὑψίθρον᾽, οὐράνιε, πανσθενὲς ἆσθμα νόου,
νωμητὰ κόσμοιο, φερέσβιε, δημιοεργὲ
ὄντων, ἐσσομένων· σοὶ γὰρ ἅπαντα πέλει,
ὃς κόσμοιο θέμεθλα, καὶ ὁππόσα ἐστὶ, θέλοντος
δησάμενος φορέεις νεύμασιν ἀπλανέως.
Σοὶ μὲν, ἄναξ, Φαέθων ὑψίδρομος ἄστρα καλύπτει,
κύκλον ὑπερτέλλων ἔμπυρον, ὡς σὺ νόας.
σοὶ ζώει φθινύθει τε ἀμοιβαδὶς ὄμμα τὸ νυκτός,
μήνη πλησιφαὴς αὖθις ἐπερχομένη.
σοὶ δὲ ζωοφόρος τε κύκλος καὶ μέτρα χορείης
ὥραις μέτρα φέρει ἤπια κιρναμέναις.
ἀπλανέες τε πλάνοι τε παλίμπορον ἀΐσσοντες
ἀστέρες ἠγαθέης εἰσὶ λόγος σοφίης.
Σὸν φάος εἰσὶν ἅπαντες, ὅσοι νόες οὐρανίωνες
μέλπουσιν τριάδος δόξαν ἐπουρανίης.
σὸν βροτὸς αὖ κλέος ἐστὶν, ὃν ἄγγελον ἐνθάδ᾽ ἔθηκας
ὑμνοπόλον τῆς σῆς, ὦ φάος, ἀγλαΐης.
Ἄμβροτέ μοι, βρότεέ τε παλιγγενὲς, ὕψος ἄσαρκον,
ὑστάτιον θνητῶν ἤμασι σαρκοφόρε,
σοὶ ζῶ, σοὶ λαλέω, σοὶ δ᾽ ἔμπνοος εἰμὶ θυηλή,
ἣ μούνη κτεάνων λείπετ᾽ ἀφ᾽ ἡμετέρων·
σοὶ καὶ γλῶσσαν ἔδησα, καὶ οὔασι μῦθον ἔλυσα·
λίσσομαι, ἀλλὰ πόροις ἀμφότερ᾽ εὐαγέως.
Φθέγξομαι, ὅσσ᾽ ἐπέοικεν· ἃ δ᾽ οὐ θέμις, οὐδὲ νοήσω.
ῥεύσω μαργάρεον, βόρβορον ὠσάμενος.
χρυσὸν ἀπὸ ψαμάθοιο, ῥόδον κραναῆς ἀπ᾽ ἀκάνθης,
λέξομ᾽ ἀπ᾽ ἀσταχύων σῖτον, ἀφεὶς καλάμην.
Ταῦτά σοι ἡμετέροιο θαλύσια, Χριστὲ, πόνοιο
γλῶσσ᾽ ἀπερευγομένη πρῶτον ἀνῆψεν ἔπος.
Σήμερον ἐκ νεκύων Χριστὸς μέγας, οἷσιν ἐμίχθη,
ἔγρετο καὶ θανάτου κέντρον ἀπεσκέδασε,
καὶ ζοφεροὺς πυλεῶνας ἀμειδήτου Ἀΐδαο
ῥήξατο καὶ ψυχαῖς δῶκεν ἐλευθερίην.

III 8 εὐρυμέδου Bill. — 27 βροτεέ τε nos: βρότε εἶτε Bill. — 41 ζοφερούς Bill; ζωφόρους Dan. typothetarum, ut videtur, errore.

σήμερον ἐκ τύμβοιο θορὼν μερόπεσσι φαάνθη,
  οἷς γένεθ᾽, οἷσι θάνεν, οἷς ἔγρετ᾽ ἐκ νεκύων,
ὥς κε παλιγγενέες τε καὶ ἐκ θανάτοιο φυγόντες
  σοὶ συναειρώμεσθ᾽ ἔνθεν ἀνερχομένῳ.
σήμερον αἰγλήεις σε μέγας χορὸς ἀμφιγέγηθεν
  ἀγγελικὸς, μέλπων ὕμνον ἐπιστέφιον.
σήμερον ἦχον ἔπνευσα μεμυκότα χείλεα σιγῇ
  λύσας, ἀλλὰ μ᾽ ἔχεις ὑμνοπόλον κιθάρην.
Νῷ νόον ἔνδον ἔρεξα, λόγῳ λόγον· αὐτὰρ ἔπειτα
  ῥέξω καὶ μεγάλῳ πνεύματι, ἣν ἐθέλῃ.

IV

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΑΥΤΟΥ ΨΥΧΗΝ.

Τί σοι θέλεις γενέσθαι;
ψυχὴν ἐμὴν ἐρωτῶ.
τί σοι μέγ᾽ ἢ τί μικρὸν
τῶν τιμίων βροτοῖσι;
ζήτει μόνον τι λαμπρόν,
καὶ δώσομεν προθύμως.
Θέλεις τὰ Γύγεώ σοι
τοῦ Λυδίου γενέσθαι;
καὶ δακτύλῳ τυραννεῖν,
τὴν σφενδόνην ἑλίσσων,
κρύπτουσαν, εἰ κρύπτοιτο,
φαίνουσαν, εἰ φαίνοιτο;
Θέλεις τὰ Μίδεώ σοι
τοῦ πλουσίως θανόντος;
ᾧ χρυσὸς ἦν τὰ πάντα,
χρυσοῦν φέροντα λιμόν,
εὐχῆς δίκην ἀμέτρου.
Θέλεις λίθους διαυγεῖς,
πλάτη τε γῆς λιπώσης,
καὶ ποιμνίων ἀριθμοὺς
βοῶν τε καὶ καμήλων;
Οὐ ταῦτα δώσομέν σοι·
λαβεῖν γὰρ οὐδὲ κρεῖσσον·
ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἔμοιγ᾽ ἀνυστόν.
ἔρριψα γὰρ μερίμνας,
ἀφ᾽ οὗ θεῷ προσῆλθον.
Θέλεις θρόνους τε κἀρχάς,
καιροῦ φρύαγμα πῖπτον;
ἵν᾽ αὔριον καθεσθῇς
κάτω βλέπων ταπεινόν,
ἄλλου τραχηλιῶντος,
ὃς ἦν παραστάτης σοι
τυχὸν δὲ καὶ κακῶν τις.
Θέλεις γάμῳ δεθῆναι,
βλακεύμασιν ἀνάγνοις,
καιροῖς τε συστραφῆναι;
θέλεις νόσον γλυκεῖαν,
εὐτεκνίας μέριμναν;
εὐτεκνίαν δ᾽ ἂν εἴπω
δυστεκνίαν, τί φήσεις;
Θέλεις λόγοις βοᾶσθαι,
καὶ συλλέγειν θέατρα;
ποθεῖς νόμους ταράσσειν
οὐκ ἐνδίκοις παλαισμοῖς;
φέρειν τε καὶ φέρεσθαι
πρὸ βημάτων ἀθέσμων;
Αἰχμὴν θέλεις τινάσσειν,
πνέων ἀρήϊόν τι;
καὶ στέμματ᾽ ἐξ ἀγώνων
θηροκτόνον τε κάρτος;
Ποθεῖς κρότους πολίχνης
καὶ χάλκεος τυποῦσθαι;
Σκιὰν θέλεις ὀνείρων,
μεταρρέουσαν αὖραν,

52 ῥέξω nos: ῥήξω Bill. — IV εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. στίχοι ἰμίαμβοι G — 7 Γύγεως et 13 Μίδεως G — 11. 12 κρύβοιτο et φάνοιτο tentavit Boissonade — 16 χρυσουν πορίζων λιμόν G fortasse vere, conf. vv. 11. 12. 138. 145. 167. 169 — 23 λῷον ed. Bill. — 32 σου G — 36 δέ ed. Bill. — 43 πιπράσκειν ed. Bill. — 51 κρότους ἐν ἄστει ed. Bill.

ῥοῖζον βέλους ἀνίχνου,
ψόφον χειρὸς κροτούσης.
τί γὰρ μέγ᾽ εὖ φρονοῦσι
τῶν σήμερον μὲν ὄντων,
ἐς αὔριον δ᾽ ἀπόντων,
ὧν καὶ κακοῖς μέτεστιν,
ὧν οὐ συνέρχεταί τι
ἐντεῦθεν ἐξιοῦσι;
Τί οὖν, ἐπεὶ τάδ᾽ οὐχί,
τί σοι θέλεις γενέσθαι;
θέλεις θεὸς γενέσθαι,
θεὸς θεοῦ μεγίστου
παραστάτης φαεννός,
σὺν ἀγγέλοις χορεύων;
Ἴθι, πρόβαινε ταρσοῖς
ὀξυπτέρου μενοινῆς
κυκλουμένη πρὸς ὕψος.
ἐγὼ πτερὸν καθαίρω,
ἐγὼ λόγοις ἐπαίρω,
ὡς εὔπτερόν τιν᾽ ὄρνιν
ἐς αἰθέρα προπέμψω.
Σὺ δ᾽ εἰπέ μοι, κάκιστον
ὦ σαρκίον δυσῶδες,
ἐπεὶ συνεζύγην σοι,
ἡ δεσπότις μαγείρῳ,
τί σοι θέλεις γενέσθαι
πρὸς τὸ πνοῇ κρατεῖσθαι;
οὐ γὰρ πλέον χρεωστῶ,
κἂν πόλλ᾽ ἔχειν βιάζῃ.
Θέλεις τράπεζαν εὔπνουν
μύρων τε καὶ μαγείρων
σοφίσμασιν περισσοῖς;
καὶ βαρβίτων χερῶν τε
κροτήματ᾽ οὐκ ἄνοιστρα,
ἁβρῶν κλάσεις τε παίδων
κινουμένων ἀνάνδρως,
καὶ παρθένων ἑλιγμοὺς
γυμνουμένων ἀθέσμως;
ἃ τοῖς πότοις τυποῦσιν
ὅσοι φιλοῦσιν ὕβριν,
τὸν μαινόλην ἑτοίμως
ὑποφλέγοντες οἶνον.
Ταῦτ᾽ εἰ θέλεις παρ᾽ ἡμῶν,
ἔχοις μέν, ἀγχόνην δέ.
τοιαῦτα τοῖς ἀπλήστοις
ἐγὼ φίλοις πορίζω·
οἶκός σε πέτρινός τις
αὐτώροφος καλύπτοι,
ἢ μικρὸν ἔργον ὥρας,
εἰ δεῖ τι καὶ πονῆσαι·
τὸ δ᾽ ἔσθος ἢ καμήλων
τρίχες νόμῳ δικαίων,
ἢ καὶ δέρος, παλαιᾶς
γυμνώσεως κάλυμμα.
στιβὰς μὲν ἡ τυχοῦσα,
πόαι, κλάδοι τετάσθων
ἄπλωμα πορφυροῦν τι
καὶ συμπόταις ἀταρβές·
τράπεζα δ᾽ αὐτόθεν σοι
γλυκὺ πνέους᾽ ἀνείσθω,
ἃ γῆ φίλη δίδωσιν
ἄτεχνα δῶρα πᾶσιν.
Ἐπεὶ δ᾽ ἐθήκαμέν σε,
καὶ θρέψομεν προθύμως.
θέλεις φαγεῖν, ἔχ᾽ ἄρτον,
ἔχ᾽ ἄλφιτ᾽, εἰ παρείη·
ἅλες δέ σοι τὸ πέμμα,
θύμόν θ᾽ ὃν οὐ μετροῦμεν
ἀπραγμάτευτον ὄψον·
ἔνδεια δ᾽ ἄλλο μεῖζον.
θέλεις πιεῖν; βρύει σοι
ὕδωρ, κρατὴρ ἀείρρους,
ποτὸν μέθης ἄποιον,
ἀκλήματον γάνυσμα.
Ζητεῖς δὲ καὶ τρυφᾶν τι,
μηδ᾽ ὀξίνης φθονείσθω.
Ἀλλ᾽ οὐ τάδ᾽ ἀρκέσει σοι,
τετρημένῳ ποθεῖς δὲ
πίθῳ κακῶς ἐπαντλεῖν
τὰς ἡδονὰς ἀπλήστως.

---

65 θεὸς γενέσθαι θεός om. G — 69 ταρσούς ed. Bill. — 71 κυκλουμένης G — 81 πνοήν ed. Bill. — 85 fort. μύροις — 86 περιττοῖς G — 87 χειρῶν G — 89 παίδων κλάσεις ἅβρων τε G — 92 ἀγύμνως G — 95 τήν G — 102 αὐτόφορος καλύπτῃ G — 110 κλάδοι τε θάμνων ed. Bill. — 122 θῦμος θ᾽ Boissonade: καὶ θύμον G

ἄλλον πόθει ποριστήν·
ἐμοὶ γὰρ οὐ cχολή cε
θάλπειν cύνοικον ἐχθρόν,
ἵν᾽ ὡc ὄφιc κρυμωθεὶc,
θέρμῃ δ᾽ ἔπειτα λυθεὶc
ἐγκόλπιόc με τρώcῃc.
Θέλειc δόμουc ἀμέτρουc,
χρυcωρόφουc γραφῆc τε
καὶ ψηφίδοc cοφιcμοὺc
κινουμένων cχεδόν τι,
πλακόc τε λάμψιν ἁβρᾶc
ἀντίχροον, πολύχρουν;
θέλειc περιρρέουcαν
ἐcθῆτα τῶν ἀθίκτων,
ἐν δακτύλοιc τε πλοῦτον,
γελώμενόν τε κάλλοc
τοῖc cωφρονεῖν μαθοῦcιν,
ἐμοὶ δὲ καὶ μάλιcτα,
ᾧ κάλλοc ἐcτὶν εἴcω;
Τοῖc μὲν κάτω δὴ ταῦτα,
ὑμῖν βροτοῖcι φάcκω,
οἳ ζῆτε τὸ πρὸc ὥραν,
μηδὲν πλέον βλέποντεc.
τοῖc δ᾽ εὐγενῶc βιοῦcιν,
ἐπαξίωc τε μοίραc
τῆc ἐκ θεοῦ δοθείcηc
τῷ πηλίνῳ πάχει μου,
cκόπει πένητοc ὄγκον,
οἵαν τροφὴν χορηγῶ.
Δίελθέ μοι φλογώδη
ῥομφαίαν, ὦ θεόφρον·
θείων γενοῦ γεωργὸc
φυτῶν, λόγων θαλλόντων,
ὧν μ᾽ ἐcτέρηcεν ἐχθρὸc,
δι᾽ ἡδονῆc cυλήcαc.
ξύλῳ πάλιν πρόcελθε
ζωῆc ἀεὶ μενούcηc·
ἣ δ᾽ ἐcτίν, ὡc ἀνεῦρον,
γνῶcιc θεοῦ μεγίcτου,
φάουc ἑνὸc τριλαμποῦc,
πρὸc ὃν τὰ πάντα τείνει.
Οὕτω μὲν αὐτὸc αὑτῷ
πᾶc τιc cοφῶν λαλήcει,
ὃc δ᾽ οὐ θέλει λαλῆcαι,
μάτην βίον παρῆλθεν·
εἴπερ μάτην παρῆλθε,
μὴ cὺν κακῷ μεγίcτῳ.

V

ΕΥΧΗ ΕΩΘΙΝΗ.

Ὄρθριοc δίδωμι τῷ θεῷ μου δεξιὰc,
μηδὲν cκοτῶδεc ἢ δράcειν ἢ αἰνέcειν,
ἀλλ᾽ ὡc μάλιcτά cοι θύcειν τὴν ἡμέραν,
μένων ἄcειcτοc καὶ παθῶν αὐτοκράτωρ·
αἰcχύνομαι τὸ γῆραc, ἂν κάκιcτοc ὦ,
καὶ τὴν τράπεζαν, ἧc παραcτάτηc ἐγώ.
Ὁρμὴ μὲν αὕτη, Χριcτέ μου, cὺ δ᾽ εὐόδου.

VI

Ἐψευcάμην cε τὴν ἀλήθειαν, λόγε,
cοὶ τὴν παροῦcαν ἡμέραν καθαγνίcαc.
Οὐ πάντα φωτεινόν με νὺξ ἐδέξατο·

139 fort.: λυθεὶc δ᾽ ἔπειτα — 145 πλακόc τε λάμψιν ἁβρᾶc ed. Bill.: λάμψιν πλακόc τ᾽ ἀνθηρόν G — 153 κάλλοc ἓν τὸ εἴcω Boiss. — 155 βροτοῖcι φάcκω ed. Bill.: φάcκω βροτοῖcι G λέγω βροτοῖcι Boiss. — 160 δοθείcηc Boiss.: κρατείcηc G, unde κρανθείcηc coni. Halm — 167 θαλούντων Boissonade — 177 cοφόc vulgo — V 1 ὄρθροc G; nos ὄρθριοc scribere ausi sumus, possis tamen etiam ὄρθρου tentare — 3 θῦcαι G — 4 ἄcτατοc ed. Bill.

ἦ μὴν προcηυξάμην τε καὶ τοῦτ᾽ ᾠόμην,
ἀλλ᾽ ἔcτιν οὔ μοι καὶ προcέπταιcαν πόδεc·
ζόφοc γὰρ ἦλθε βάcκανοc cωτηρίαc.
Λάμποιc τὸ φῶc μοι, Χριcτέ, καὶ πάλιν φανείc.

VII

ΥΜΝΟC ЄCΠЄΡΙΝΟC.

Cὲ καὶ νῦν εὐλογοῦμεν,
Χριcτέ μου, λόγε θεοῦ,
φῶc ἐκ φωτὸc ἀνάρχου,
καὶ πνεύματοc ταμία,
τριττοῦ φωτὸc εἰc μίαν
δόξαν ἀθροιζομένου·
ὃc ἔλυcαc τὸ cκότοc,
ὃc ὑπέcτηcαc τὸ φῶc,
ἵν᾽ ἐν φωτὶ τὰ πάντα
καὶ τὴν ἄcτατον ὕλην
cτήcῃc, μορφῶν εἰc κόcμον
καὶ τὴν νῦν εὐκοcμίαν·
ὃc νοῦν ἐφώτιcαc ἀνθρώπου
λόγῳ τε καὶ cοφίᾳ
λαμπρότητοc τῆc ἄνω
καὶ κάτω θεὶc εἰκόνα,
ἵνα φωτὶ βλέπῃ φῶc
καὶ γένηται φῶc ὅλον.
cὺ οὐρανὸν φωcτῆρcιν
κατηύγαcαc ποικίλοιc·
cὺ νύκτα καὶ ἡμέραν
ἀλλήλαιc εἴκειν πράωc
ἔταξαc, νόμον τιμῶν
ἀδελφικῆc φιλίαc·
τῇ μὲν ἔπαυcαc κόπουc
τῆc πολυμόχθου cαρκόc,
τῇ δ᾽ ἤγειραc εἰc ἔργον
καὶ πράξειc τάc cοι φίλαc.

VIII

ΠΡΟC ΠΑΡΘЄΝΟΝ ΠΑΡΑΙΝЄΤΙΚΟC.

Παρθένε, νύμφη Χριcτοῦ,
δόξαζέ cου τὸν νυμφίον·
ἀεὶ κάθαιρε cαυτὴν
ἐν λόγῳ καὶ cοφίᾳ,
ἵνα λαμπρὰ τῷ λαμπρῷ
cυζήcῃc τὸν αἰῶνα·
κρείccων γὰρ αὕτη πολλῷ
τῆc φθαρτῆc cυζυγίαc.
Ἐν cώματι τὰc νοερὰc
δυνάμειc ἐμιμήcω,
ἀγγελικὴν μετῆλθεc
ἐπὶ γῆc πολιτείαν.
Δεcμὸc ἐνταῦθα καὶ λύcιc
καὶ cώματ᾽ ἐκ cωμάτων·
ἄνω δ᾽ ἑκάcτη μονὰc
οὔποτε λυομένη,
οἳ πρῶτοι φέρουc᾽ ἀκτῖνα
τῆc καθαρᾶc οὐcίαc,
πνεῦμα καὶ πῦρ, λειτουργοὶ
τῶν θεοῦ προcταγμάτων.
ὕλη δὲ μῖξιν ἐξεῦρεν
ἀεὶ ῥέουcα φύcιc,
ἣ μέτρον ὥριcε θεὸc,
γάμον νομοθετήcαc·

VII. ὕμνοc ἑcπερινόc ἰμιάμβοι G — 4 πνεύματοc ταμία G: πνεῦμα ἐξ ἀνάρχου Dan. — 5 τρίτου Dan. — 9 ἐν φωτὶ κτίcῃc vulgo, nos κτίcῃc eiecimus, quamquam v. 13 quoque duae syllabae abundant — 17 βλέπει τὸ φῶc G — 19 οὐρανὸν φωcτῆρcιν nos: φωcτῆρcιν οὐρανόν G — 22 ἥκειν G — πράωc nos: ἠπίωc G — 24 ἀδελφικῆc nos: ἀδελφότητοc καί G — 25 cῇ nos: καὶ τῇ G — VIII. Ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ τὸν Cυρακούcιον μιμεῖται· οὗτοc γὰρ μόνοc ποιητῶν ῥυθμοῖc τε καὶ κώλοιc ἐχρήcατο ποιητικῆc ἀναλογίαc καταφρονήcαc, schol. ed. Bill. 4 πολύ Bill. — 5 caesuram non significatam invenimus et huius versus et vv. 9. 10. 15. 17. 24. 26. 29. 31. 35. 41. 44. 53. 57. 58. 65. 66. 70. 72. 75. 76. 78. 85. 86. 87. 90. 93—97. 100 — 6 μετῆλθεc ἐπὶ γῆc VH: ἐπὶ γῆc μετ. Bill. — 9 φέρουcι VH — καθαρᾶc τριάδοc VH — 10 πνεύματα V Bill.

cὺ δ᾽ ἔργον ὕλης φυγοῦcα
τοῖc ἄνω cυνηρμόcθηc,
ὡc νοῦc ἁρμόζεται νοΐ
τὴν θείαν ἁρμονίαν·
καὶ capκὶ πολεμοῦcα
βοηθεῖc τῇ εἰκόνι·
πνοὴ γὰρ ἔφυc θεοῦ
τῷ χείρονι cυνδεθεῖcα,
ἵν᾽ ἐκ πάληc καὶ νίκηc
τὸ cτέφοc ἀπολάβῃc,
ἄνω θεῖcα καὶ τὸν χοῦν
καλῶc ὑποταγέντα.
Αἰνείcθω coι καὶ γάμοc,
πρὸ γάμου δ᾽ ἀφθορία·
γάμοc cυγγνώμη πάθουc,
ἁγνεία δὲ λαμπρότηc·
γάμοc πατὴρ ἁγίων,
ἁγνεία δὲ θυcία.
Ταύτην καὶ τότε καιροῖc
ἐτίμων τοῖc εὐθέτοιc,
Ἀδὰμ ἐν παραδείcῳ,
Μωcῆc ἐν ὄρει Cίνα,
λειτουργῶν Ζαχαρίαc
ὁ πατὴρ τοῦ προδρόμου.
Γάμοc καὶ παρθενίαc
ῥίζα τῆc θεοῦ νύμφηc,
ἀλλ᾽ ἔcτιν ὅμωc capκὸc
καὶ βράcματοc δουλεία.
Ὅτ᾽ ἦν νόμοc καὶ cκιαὶ
καὶ πρόcκαιροι λατρεῖαι,
τότ᾽ εἶχε πρῶτα καὶ γάμοc,
ὡc ἔτι νηπιώδηc.
Ὅτε δ᾽ ὑπεξῆλθε τὸ γράμμα,
τὸ πνεῦμ᾽ ἀντειcήχθη,
καὶ Χριcτὸc ἔπαθε capκὶ
προελθὼν ἐκ παρθένου,
τότ᾽ ἐξέλαμψεν ἁγνεία
cυντέμνουcα τὸν κόcμον,
ὃν ἐκεῖ δεῖ μεταβῆναι
Χριcτῷ cυνανελθόντα.
Καλῶc ὁδεύειc, παρθένε,
εἰc ὄροc ἀποcώζου·
μὴ πρὸc Cόδομα βλέψῃc,
μὴ cτήλη παγῇc ἁλόc·
μήτε λίαν ce capκὸc
ἐκφοβείτω ἡ φύcιc,
μήτε θαρρήcῃc ἄγαν,
ὥcτε ποτ᾽ ἐκλυθῆναι.
Cπινθὴρ ἀνάπτει καλάμην,
cβεννύει δ᾽ ὕδωρ φλόγα.
Ἔχειc φάρμακα πολλὰ
τῆc cεμνῆc παρθενείαc·
θεοῦ ce φόβοc πηγνύτω,
νηcτεία ce κενούτω,
ἀγρυπνία, προcευχαί,
δάκρυα, χαμευνία,
ἔρωc ὅλοc πρὸc θεὸν
γνηcίωc τεταμένοc,
πάντα κοιμίζων πόθον
ἀλλότριον τῶν ἄνω.
Ὁ πίπτων ἐγειρέcθω,
ὁ ναυαγῶν ἐλεείcθω·
cὺ δ᾽ εὐπλόει τὸ ἱcτίον
πετάcαcα τῆc ἐλπίδοc·
οὐ τῶν κάτω τὸ πίπτειν,
τῶν δ᾽ ἄνω φερομένων.
Ὀλίγοι πτερορρυοῦcιν,
οἱ πλεῖcτοι δ᾽ εὐδρομοῦcιν·

15 τῇ om. H — 16 cυντεθεῖcα V — 17 ὥcτε ἐκ H — ἀπολάβῃc nos: ἀπολαύῃc V Bill. ἀπολαβεῖν H — 18 καὶ om. VH — ὑποταγέντα τῷ πνεύματι VH — 19 καὶ πρὸ γάμου ἀφθ. VH — 20 δέ VH: καί Bill. — 21 ἁγνείαc δὲ λατρεία Bill. — 23 Μωcῆc ἐν ὄρει Cινᾷ Bill.: Μωcῆc νόμῳ προcάγων VH — Cινᾶ Bill. Cίνα quod reposui, numeris commendatur — 24 λειτουργῶν om. H — ὁ Ζαχ. Bill. — 25 παρθενία V — ῥίζα τῷ θεῷ φίληc Bill. 26 ἔcτι νόμοc Bill. — 28 πρῶτα ὁ γάμοc H — 29 τὸ πνεῦμ᾽ ἀντειcήχθη Bill. ἀντειcήχθη δὲ τὸ πνεῦμα VH — 31 ἔλαμψεν Bill. — 32 ὃν om. H — cυνανελθόντι Bill. — 33 ἀποcώζου VH: ἄνω cώζου Bill. — 34 βλέψῃc VH: ἀποβλέψῃc Bill. — ἁλὸc παγῇc H — 35 et 36 μηδέ Bill. — 35 ἡ φύcιc ἐμφοβείτω Bill. — ἡ om. VH — 36 ἐκπλαθῆναι Bill. — 37 cβέννυcι Bill. — 39 πόθοc H — 40 καὶ προcευχή V — 43 πίπτων VH: πεcὼν Bill. — 44 τό nescio an eiciendum sit; quamquam versus bis octonum syllabarum infra quoque leguntur vv. 54. 73 — τῆc εἰc Χριcτὸν ἐλπίδοc V — 46 πλεῖcτοι VH: πλείουc Bill.

ἔπεϲεν Ἑωϲφόροϲ,
ἀλλ᾽ οὐρανὸϲ ἀγγέλων.
Ἰούδαϲ ἦν προδότηϲ,
οἱ δ᾽ ἕνδεκα λαμπτῆρεϲ.
Μόνον ὅλωϲ ϲεαυτὴν
ἁγνὴν τήρει, παρθένε,
μή πωϲ ϲπιλώϲῃϲ Χριϲτοῦ
τὸν ἄϲπιλον χιτῶνα.
Ὄμμα ϲοι ϲωφρονείτω,
γλῶϲϲα παρθενευέτω·
μὴ νοῦϲ πορνεύῃ, μὴ γέλωϲ,
μὴ ποὺϲ ἄτακτα βαίνων.
Τὴν πιναρὰν ϲτολήν ϲου,
καὶ τὴν αὐχμηρὰν κόμην
μᾶλλον αἰδοῦμαι μαργάρων
καὶ τῆϲ Ϲηρῶν εὐκοϲμίαϲ.
Καλὸν ἄνθοϲ ἡ αἰδὼϲ
καὶ μέγαϲ κόϲμοϲ ὠχρότηϲ·
καὶ πλέγμα καλὸν ἀρεταὶ
πᾶϲαί ϲε ϲτεφανοῦϲαι.
Ἄλλη χρώμαϲιν εἰκόνα
τὴν θεοῦ νοθευέτω,
πίναξ ἔμψυχοϲ αἰϲχρῶν
κατήγοροϲ τῶν ἔνδον·
ϲὺ δ᾽ ἧϲ ἔχειϲ εὐμορφίαϲ
νεκρούϲθω ϲοι τὸ πλεῖϲτον·
κάλλοϲ δὲ λάμπρυνε ψυχῆϲ
ἐκ θεοῦ κοϲμουμένηϲ.
Ὄψιν δ᾽ ἀρρένων φεῦγε,
εἰ θέμιϲ, καὶ ϲωφρόνων,
μή που πλήξῃϲ, ἢ πληγῇϲ
ἐκ μώμου τοῦ Βελίου·
ὄμματ᾽ ὄμμαϲι μὴ δίδου,
μὴ πλέκε λόγῳ λόγον·
μὴ παρειὰ παρειαῖϲ
διδότω παρρηϲίαν·
μηδέν ϲοι καὶ τῇ γεύϲει
ξύλου τοῦ κατακρίτου,
μή ϲε ξύλου τῆϲ Ζωῆϲ
ὁ ὄφιϲ ἔξω βάλῃ.
Καὶ τοῦτο πείθου, παρθένε,
μὴ ϲυνοίκει προϲτάτῃ,
Χριϲτὸν ἔχουϲα νυμφίον·
ζηλοῖ ϲου τὴν ἁγνείαν.
Τί μοι ϲάρκα φυγοῦϲα
πρὸϲ ϲάρκαϲ ἐπιϲτρέφειϲ;
Οὐ πάντεϲ ἄνδρεϲ τὴν ϲὴν
ἁπλότητα χωροῦϲιν·
ὡϲ ῥόδον ἐν ἀκάνθαιϲ,
οὕτωϲ ἐν πολλοῖϲ ϲτρέφῃ·
καὶ πονηρῶν ἐπάνω
παγίδων διαβαίνειϲ.
Ὁ μὲν ἐγείρει παϲτάδαϲ,
ἡ δ᾽ ἐκκομίζει νυμφίον,
ἄλλοϲ γίνεται πατὴρ,
ἄλλοϲ ἄπαιϲ ἀθρόωϲ·
ὅϲον κακὸν ὠδῖνεϲ
ἀτέλεϲτοι πολλάκιϲ;
ὅϲον ζῆλοϲ ϲυζύγου,
κλαπῆναι ποῦ φιλίαν;
ἐκθρέψαι δὲ καὶ παιδεῦϲαι
ἔπειτ᾽ ἀτιμαϲθῆναι,
καὶ πικρὰϲ ἀντιλαβεῖν
τῶν πόνων ἀντιδόϲειϲ;
ϲοὶ δὲ μέριμνα μία
πρὸϲ θεὸν ἀεὶ βλέπειν.
Ἡ χρεία δ᾽ ἔϲτω ὀλίγη μάζα
καὶ μικρὰ ϲκέπη,
ἀφ᾽ ἧϲ πεῖραν καὶ Χριϲτῷ
προϲήγαγεν ὁ πειράζων,
λίθουϲ αἰτῶν εἰϲ ἄρτουϲ
πεινῶντα μετατρέψαι·

49 ὅλην Bill. — 50 μή που ῥυπώϲῃϲ Bill. — 51 ϲου Bill. — 52 πορνεύῃ Bill.: πόρνοϲ VH — γέλωϲ ἀκόλαϲτοϲ H — 53 ϲτολήν ϲου Bill.: ϲου ϲτολήν VH — 54 μαργαριτῶν V — 56 πάϲαιϲ ἀρεταῖϲ ϲτεφανοῦϲθαι Bill. — 57 ἄλλη Bill.: ἄλλοϲ μέν VH — 58 αἰϲχρῶν nos: αἰϲχρόϲ V ϲιγῶν Bill., om. H — 60 κάλλει δὲ λάμπε Bill. — κοϲμουμένη Bill. — 62 Βελία Bill. — 63 ὄμμα δ᾽ ὀμ. VH — δούλου Bill. — μήδ᾽ ἕλκε λόγον λόγῳ Bill. — 66 τοῦ ξύλου VH — 67 ϲὺ παρθένε Bill. — ϲυνοικῆϲαι VH — προϲτάτην H — 69 ϲάρκαϲ φυγ. Bill. — 70 ἄνδρεϲ om. VH — λαμπρότητα H — 72 ἐπάνω πονηρῶν Bill. — 73 μὲν γάρ H — 73 ὁ δὲ κομίζει Bill. — 74 δ᾽ ἄπαιϲ Bill. — 76 ὅϲον nos: ὅϲοϲ VH ὅϲον δὲ Bill. — ϲύζυγον . . . φιλία V — 78 ἀντιλαβεῖν V: ἐπιλαβεῖν H ἀπολαύειν Bill. — 82 πεινῶντι μεταϲτρέψαι VH

ὧν μή ποθ᾽ ἕνεκα
μηδὲν τῶν αἰςχρῶν ὑπομείνῃς.
Οὐ χείρων εἶ πετεινῶν
σχεδίως τρεφομένων·
οὐκ ἐκλείψει coι καμψάκης
ἐλαίου πιστευούσῃ·
κόραξ cε θρέψει,
καθάπερ Ἠλίαν ἐν ἐρήμῳ.
Οἶδας Θέκλαν ἐκ πυρὸς
καὶ θηρίων φυγοῦσαν·
Παῦλον πεινῶντα τὸν μέγαν
καὶ ῥιγοῦντα προθύμως,
ἵνα cὺ μάθῃς, παρθένε,
πρὸς θεὸν μόνον βλέπειν,
ὃς ἐν ἐρήμῳ τρέφειν
οἶδε καὶ μυριάδας.
Μαραίνεται τὸ κάλλος,
ἡ δόξα παρατρέχει·
ὁ πλοῦτος ἄπιστον ῥεῦμα,
τὸ δύναcθαι δ᾽ ὀλίγον·
cὺ δὲ τοῦ πλάνου κόσμου
τὰς τρυφὰς ἐκφυγοῦσα
εἰςῆλθες εἰς τὰ ἅγια
τῶν ἁγίων γελῶσα,
καὶ cὺν ἀγγέλοις χορεύσεις
τὴν ἄπαυστον χορείαν,
κρείσσονα τόπον λαχοῦσα
υἱῶν καὶ θυγατέρων·
ἀλλ᾽, ὦ παρθένοι, Χριστὸν
μένοιτε γρηγοροῦσαι,
καὶ φαιδραῖς τὸν νυμφίον
δέχοισθε ταῖς λαμπάσιν,
ἵνα συνειςελθοῦσαι
τὸ κάλλος τοῦ νυμφῶνος
ἴδητε καὶ μιγῆτε
τοῖς ἄνω μυστηρίοις.

ΝΑΑΣΣΗΝΩΝ ΨΑΛΜΟΣ.

Νόμος ἦν γενικὸς τοῦ παντὸς ὁ πρώτιστος νόος·
τὸ δὲ δεύτερον ἦν τοῦ πρωτοτόκου τὸ χυθὲν χάος.
τριτάτη δ᾽ ἔλαχεν ἐργαζόμενον ψυχὴ νόμον·
διὰ τοῦτ᾽ ἐλαφρὸν μορφὰν περικειμένη
κοπιᾷ θανάτῳ μελέτημα κρατουμένη·
ποτὲ μὲν βασιλείαν ἔχουσα βλέπει τὸ φῶς,
ποτὲ δ᾽ εἰς ἔλεον ἐρριμμένη κλάει·
ποτὲ δὲ [κλαίει] χαίρει, ποτὲ δὲ [κλαίει] κρίνεται·
ποτὲ δὲ [κρίνεται ποτὲ δὲ] θνήσκει, ποτὲ δὲ γίνεται.
ἀνέξοδον ἡ μελέα κακῶν
λαβύρινθον ἐςῆλθε πλανωμένη·
εἶπεν δ᾽ Ἰησοῦς· ἐσόρα, πάτερ,
ἄθλημα κακῶν τόδ᾽ ἐπὶ χθόνα
ἀπὸ σῆς πνοιῆς ἀποπλάζεται·
ζητεῖ δὲ φυγεῖν τὸ πικρὸν χάος,

83 τι τῶν VH — ὑπομένῃς Bill. — 84 om. V — 86 κόραξ ἐκθρέψει Bill. — 87 ὁρᾷς Bill. — 88 τὸν μέγαν πεινῶντα Bill. — προπροθύμια H — 89 θεόν om. H — 90 ὅς VH: θεός Bill. — ὀλίγων codd. — 93 πλάνου Bill : ταπεινοῦ VH — 94 εἴςελθε V — 95 χορεύοις V — τήν om. H — 96 κρείσσον γάρ H 97 μένητε H Bill. — 98 δέξασθε Bill. — 99 νυμφίου Bill.

Origines Philosophumenorum l. V c. 1 de Naassenis haec refert: ψαλμὸς αὐτοῖς ἐσχεδίασται οὗτος, δι᾽ οὗ πάντα αὐτοῖς τὰ τῆς πλάνης μυστήρια δοκοῦσιν ὑμνῳδεῖν οὕτως. Νόμος κ. τ. λ. — 1 πρώτιστος Miller: πρῶτος codex — 3 ψυχὴ δ᾽ ἔλαβεν ἐργαζομένην cod., quae verba transposui et praeeunte Patricio emendavi — 4 ἐλαφρόν nos: ἔλαφον cod. ἐλάφου Miller ὑδαρόν Patricius — 6 μέν add. Miller — 7 εἰς ἐλεείν' ἐκριπτομένη Patricius — 10 ἀνέξοδον nos: ἀνέξοδος cod. καὶ ἀνέξοδος Patricius — 11 εἰςῆλθε cod. — 12 ἐσόρα Miller: ἐσόρ cod. — 13 ἄθλημα Patricius: ζήτημα cod. — τόδ᾽ om. cod. add. Miller ἔτ᾽ add. Patricius

κοὐκ οἶδεν ὅπως διελεύσεται·
τούτου με χάριν πέμψον, πάτερ·
σφραγῖδας ἔχων καταβήσομαι,
αἰῶνας ὅλους διοδεύσω,
μυστήρια πάντα δ᾽ ἀνοίξω,
μορφὰς δὲ θεῶν ἐπιδείξω·
τὰ κρυπτά τε τῆς ἁγίας ὁδοῦ,
γνῶσιν καλέσας, παραδώσω.

ΜΕΘΟΔΙΟΥ ΠΑΡΘΕΝΙΟΝ.

Ἄνωθεν, παρθένοι, βοῆς ἐγερσίνεκρος ἦχος
ἦλθεν νυμφίῳ πασσυδὶ ὑπαντάνειν λευκαῖσί τε
καὶ λαμπάσιν πρὸς ἀντολάς· ἔγρεσθε, πρὶν φθάσῃ μολεῖν
εἴσω θυρῶν ἄναξ.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Βροτῶν πολυστένακτον ὄλβον ἐκφυγοῦσα καὶ
βίου τρυφῆς ἔρωτα μωρὸν, ςαῖς ὑπ᾽ ἀγκάλαις
ζωηφόροις ποθῶ σκέπεσθαι καὶ βλέπειν τὸ σὸν
κάλλος διηνεκῶς, μάκαρ.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Γάμων λιποῦσα θνητὰ λέκτρα καὶ δόμον, ἄναξ,
διὰ σὲ πολύχρυσον ἦλθον ἀσπίλοις ἐν εἵμασι,
ὅπως φθάσω κἀγὼ θαλάμων τῶν πανολβίων
εἴσω σὺν σοὶ μολεῖν·

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Δόλους δράκοντος ἐκφυγοῦσα μυρίους, μάκαρ,
θελκτηρίους· ἔτλην δὲ καὶ δεινὴν πυρὸς φλόγα

---

16 καὶ οὐκ οἶδε πῶς cod., corr. Miller — 20 δ᾽ ἀνοίξω Miller: διανοίξω cod. — 22 τὰ κρυπτά τε Miller: καὶ τὰ κεκρυμμένα cod.

Methodius Symposii l. XI c. 1 p. 49 ed. Alb. Jahn praemittit haec: Ταῦτα οὖν εἰποῦσαν ἔφη κελεῦσαι πάσας ἀναστῆναι τὴν Ἀρετὴν ἡ Θεοπάτρα καὶ πάσας ὑπὸ τὴν ἄγνον εὐχαριστήριον ὕμνον πρεπόντως ἀναπέμψαι τῷ κυρίῳ, ἐξάρχειν δὲ τὴν Θέκλαν καὶ προϋφηγεῖσθαι. ὡς οὖν ἀνέστησαν, τὴν Θέκλαν μέσην μὲν τῶν παρθένων, ἔφη, ἐκ δεξιῶν δὲ της Ἀρετης στᾶσαν κοσμίως ψάλλειν, τὰς δὲ λοιπὰς ἐν κύκλῳ καθάπερ ἐν χοροῦ σχήματι συστάσας ὑπακούειν αὐτῇ. Ψαλμός. ἄνωθεν παρθένοι κ. τ. λ. — 2 τε nos addidimus — vv. quinto et sexto vulgo praefigitur titulus Ὑπακοή — 8 μωρὸν addidimus, ut medius versus primo et tertio par fieret — 15 θαλάμων τῶν πανολβίων nos: πανολβίων θαλάμων vulgo; forsan etiam in clausula post μολεῖν vocabulum ἄναξ exciderit — 20 δεινὴν addidimus

καὶ θηρίων ἀνημέρων ὁρμὰς βροτοφθόρους,
cὲ προσμένουσ᾽ ἀπ᾽ οὐρανῶν.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Ἐλαθόμην πάτρας, ποθοῦσα σὴν χάριν, λόγε,
ἐλαθόμην καὶ παρθένων ὁμηλίκων χορούς,
μητρός τε καὶ γένους φρύαγμα· πάντα γὰρ σύ μοι
αὐτὸς σύ, Χριστέ, τυγχάνεις.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι

Ζωῆς χοραγός, Χριστέ, χαῖρε, φῶς ἀνέσπερον,
ταύτην δέδεξο τὴν βοήν· χορός σε παρθένων
προσεννέπει, τέλειον ἄνθος, ἀγάπη, χαρά,
φρόνησις, σοφία, λόγε.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Ἠνοιγμέναις θύραις, ἄνασσα, φαιδρόκοσμ᾽ ἡμᾶς δέδεξο,
ἀχραντόσωμε, καλλίνικε, νύμφα καλλίπνου·
ὁμόστολοι παρήμεθα Χριστῷ, πανόλβιε,
μέλπουσαι σὸν γάμον, θάλος.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Θρηνοῦσι νῦν βαρύστονοι κόραι πυλῶν πικρῶς
νυμφῶνος ἔξω καὶ βοῶσι γοερῶς, ὅτι
τὸ λαμπάδων ἀποσβέσασαι φῶς οὐκ ἔφθασαν
χαρᾶς ταμεῖον εἰσιδεῖν.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Ἱερᾶς ὁδοῦ γὰρ ἐκτραπεῖσαι πρὸς βίου πόρους
κτήσασθ᾽ ἔλαιον ἠμέλησαν ἄθλιαι πλέον·
νεκρὰς δὲ φλογεροῦ πυρὸς φέρουσαι λαμπάδας
στένουσιν ἔνδον ἐκ φρενῶν.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

---

26 Psalm. XLIV 10 — 37 ἡμᾶς δέδεξο nos: δέδεξ᾽ ἡμᾶς vulgo — 39 πανόλβιε nos: πανόλβιαι vulgo — 40 fort.: σῶν γάμων θάλος aut σὸν γόνον, θάλος — 43 Matth. XXV 11 51 φλογεροῦ πυρὸς φέρουσαι nos: πυρὸς φέρουσαι φλογεροῦ vulgo

Κρατῆρες ἀδυπληθέες πρόκεινται νέκταρος·
πίνωμεν· οὐράνιον γάρ ἐστι πόμα, παρθένοι,
ὁ νυμφίος ὅπερ τέθεικε τοῖς μετ' ἀξίας
εἰς τὸν γάμον κεκλημένοις.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Λαμπρῶς τὸν θάνατόν σου Ἄβελ προτυπῶν, μάκαρ,
ἔλεξεν αἱματοσταγὴς βλέπων εἰς οὐρανούς·
ἀνηλεῶς με συγγόνου τετρωμένον χερὶ
δέξαι, λιτάζομαι, λόγε.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Μέγιστον ἆθλον ἁγνείας σου παῖς Ἰωσὴφ ἀνείλετο·
γυνὴ γὰρ αὐτὸν εἰς ἄθεσμα λέκτρα εἵλκυσεν
φλεγομένη πόθοις, ὁ δ' οὐδὲν ἐντραπεὶς
ἔφευγε γυμνὸς ἐκβοῶν·

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Νεοσφαγῆ ὁ Ἰεφθάε κόραν ἦγεν [θυσίαν] θεῷ
ἄπειρον ἀνδρὸς ἀμφὶ βωμὸν ἀμνάδος δίκην·
ἡ δ' εὐγενῶς σου τὸν τύπον τῆς σαρκὸς, ὦ μάκαρ,
τελοῦσ' ἔκραζε καρτερῶς·

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Ξένων στρατηλάταν ὄχλων εὔτολμος εὐστόχοις
Ἰουδὴθ δόλοις καρατόμησε· κάλλεος τύποις
θέλξασα τοῦτον, οὐ χράναντα σώματος μέλη,
νικαφόροις ἔφη βοαῖς·

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Ὁρῶντες εἶδος εὐπρεπὲς ὑφῆς δύο κριταὶ
Σουσάννας ἐμμανεῖς ἔρωτι λέξαν· ὦ γύναι,

61 Genes. IV 10 — τὸν θάνατόν σου nos: σου τὸν θάνατον vulgo — προτυπῶν nos: προεκτυπῶν vulgo — μάκαρ in initio sequentis versus vulgo collocatum in finem proximi retraximus — 67 Genes. XXXIX 12 — 69 fort.: αἰσχροῖς φλεγομένη πόθοις — 73 Iud. XI 38 — θυσίαν uncinis inclusimus — 79 Iudith VIII 1 — 80 καρατόμησε nos: καρατομήσασα vulgo — 82 fort. νικαφόροις δ' ἔφη deleto post καρατόμησε maioris interpunctionis signo — 85 Daniel XIII 19

κρυπτῶν γάμων λέχη ποθοῦντες ἥκομεν, φίλα·
ἡ δ᾽ ἐντρόμοις ἔφη βοαῖς·

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Πολλῷ με κατθανεῖν ἄμεινόν ἐστιν ἢ λέχη
προδοῦσαν, ὦ γυναιμανεῖς, ὑμῖν αἰωνίαν
δίκην ὑπ᾽ ἐμπύροις θεοῦ τιμωρίαις παθεῖν·
σῶσόν με, Χριστέ, τῶνδε νῦν.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Ῥοαῖς καθαρσίοις λούων πλήθη βροτῶν ὁ σὸς
πρόδρομος ἀνόμως κακοῦ πρὸς ἀνδρὸς εἰς σφαγὴν
ἤχθη δι᾽ ἁγνείαν, λύθρῳ δὲ φοινίῳ κόνιν
δεύων ἔκραζέ σοι, μάκαρ·

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Σοῦ καὶ ζωητόκος χάρις [ἄθικτος] ἄτεγκτος, ἀσπίλους
τὰς σὰς γονὰς ἐν ἀσπόρῳ φέρουσα νηδύϊ
μορφὴν ὑπέσχεν ὡς προδοῦσα λέκτρα παρθένος·
ἔλεξε δ᾽ ἔγκυος, μάκαρ·

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Τὴν σὴν, μάκαρ, γαμήλιον ποθοῦντες ἁμέραν
ἰδεῖν, ὅσους ἄνωθεν αὐτὸς, ἀγγέλων ἄναξ,
κέκληκας, ἥκουσιν μέγιστα δῶρά σοι, λόγε,
φέροντες ἀσπίλοις στολαῖς.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Ὕμνοις, μάκαιρα θεόνυμφε, θαλαμηπόλοι
αἰὲν γεραίρομέν σε νῦν, ἄθικτε παρθένε,
ἐκκλησία χιονόσωμε, κυανοβόστρυχε,
σῶφρον, ἄμωμ᾽, ἐρασμία.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

97 Marc. VI 27 — 103 Matth. I 18 — ἄθικτος uncinis inclusimus — 110 Matth. II 1
116 αἰὲν σε vulgo, nos pronomen eiecimus — 117 aut κυανοβόστρυχε coalescentibus duabus vocalibus primis recitandum, aut ἰοβόστρυχε emendandum est

Φθορὰ πέφευγε καὶ νόcων πόνοι δακρυcταγεῖc,
θάνατοc ᾕρέθη, ὄλωλε πᾶc' ἀφροcύνη,
λύπη τέθνηκε τηξίφρων, ἔλαμψε δ' ἡ θεοῦ [Χριcτοῦ]
χάριc βροτοῖc ἄφνω πάλιν.

ἁγνεύω coι καὶ λαμπάδαc φαεcφόρουc κρατοῦcα,
νυμφίε, ὑπαντάνω coι.

Χῆροc βροτῶν ὁ παράδειcόc ἐcτιν οὐκέτι·
πάλιν γὰρ αὐτὸν ἐκ θείαc, ὥcπερ τὸ πρὶν, ταγῆc
οἰκεῖ τέχναιc ὁ ποικίλαιc δράκοντοc ἐκπεcὼν,
ἄφθαρτοc, ἄφοβοc, μάκαρ.

ἁγνεύω coι καὶ λαμπάδαc φαεcφόρουc κρατοῦcα,
νυμφίε, ὑπαντάνω coι.

Ψάλλων τὸ καινὸν ᾆcμα νῦν χορόc cε παρθένων
καθιcτάνει πρὸc οὐρανοὺc, ἄναccα, caφῶc ὅλοc
ἐcτεμμένοc λευκοῖc κρίνων κάλυξι καὶ φλόγαc
χερcὶν cελαcφόρουc φέρων.

ἁγνεύω coι καὶ λαμπάδαc φαεcφόρουc κρατοῦcα,
νυμφίε, ὑπαντάνω coι.

Ὦ τὰc ἀχράντουc οὐρανοῦ, μάκαρ, ναίων ἕδραc,
ἄναρχε, πάντα cυγκρατῶν αἰωνίῳ κράτει,
δέξαι cὺν παιδὶ cῷ, πάρεcμεν, ἔνδον εἰc Ζωῆc
πύλαc, πάτερ, καὶ ἡμέαc.

ἁγνεύω coι καὶ λαμπάδαc φαεcφόρουc κρατοῦcα,
νυμφίε, ὑπαντάνω coι.

ΚΛΗΜΕΝΤΟC ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΟΥ ΥΜΝΟC.

[Cτόμιον πώλων ἀδαῶν,
πτερὸν ὀρνίθων ἀπλανῶν,
οἴαξ νηπίων ἀτρεκὴc,
ποιμὴν ἀρνῶν βαcιλικῶν·
τοὺc coὺc ἀφελεῖc | παῖδαc ἄγειρον
αἰνεῖν ἁγίωc, | ὑμνεῖν ἀδόλωc

123 λύπη ex fine proximi versus in huius initium retraximus — Χριcτοῦ uncinis inclusimus — 127 ὁ ante παράδειcoc addidimus — 134 fort.: ἄναccα, φωcφόροc

Clemens Alex. Paedagogi l. III c. XII sub finem haec: Ἐπεὶ δὲ εἰc τὴν ἐκκληcίαν ἡμᾶc καταcτήcαc ὁ παιδαγωγὸc αὐτὸc ἑαυτῷ παρακατέθετο τῷ διδαcκαλικῷ καὶ πανεπιcκόπῳ λόγῳ, καλῶc ἂν ἔχοι ἡμᾶc ἐνταῦθα γενομένουc μιcθὸν εὐχαριcτίαc δικαίαc κατάλληλον

ἀκάκοιϲ ϲτόμαϲιν
παίδων ἡγήτορα Χριϲτόν.]

Βαϲιλεῦ ἁγίων, | λόγε πανδαμάτωρ
πατρὸϲ ὑψίϲτου, | ϲοφίαϲ πρύτανι,
ϲτήριγμα πόνων | αἰωνοχαρὲϲ,
βροτέαϲ γενεᾶϲ | ϲῶτερ Ἰηϲοῦ,
ποιμὴν, ἀροτὴρ, | οἴαξ, ϲτόμιον,
πτερὸν οὐράνιον | παναγοῦϲ ποίμνηϲ,
ἁλιεῦ μερόπων | τῶν ϲωζομένων,
πελάγουϲ κακίαϲ | ἰχθῦϲ ἁγνοὺϲ
κύματοϲ ἐχθροῦ
γλυκερᾷ ζωῇ δελεάζων.
Ἡγοῦ, προβάτων | λογικῶν ποιμὴν,
ἅγιε, ἡγοῦ,
βαϲιλεῦ παίδων ἀνεπάφων.

Ἴχνια Χριϲτοῦ, | ὁδὸϲ οὐρανία,
λόγοϲ ἀέναοϲ, | αἰὼν ἄπλετοϲ,
φῶϲ ἀΐδιον, | ἐλέουϲ πηγὴ,
ῥεκτὴρ ἀρετῆϲ,
ϲεμνὴ βιοτὴ | θεὸν ὑμνούντων.
Χριϲτὲ Ἰηϲοῦ, | γάλα οὐράνιον
μαϲτῶν γλυκερῶν | νύμφηϲ Χαρίτων,
ϲοφίαϲ τῆϲ ϲῆϲ, ἐκθλιβόντων,
τοὺϲ ϲοὺϲ ἀφελεῖϲ | παῖδαϲ ἄγειρον,
αἰνεῖν ἁγίωϲ, | ὑμνεῖν ἀδόλωϲ
ἀκάκοιϲ ϲτόμαϲιν
παίδων ἡγητόρα Χριϲτόν.

Οἱ νηπίαχοι | ἀταλοῖϲ ϲτόμαϲιν
ἀτιταλλόμενοι | θηλῆϲ λογικῆϲ,
πνεύματι δροϲερῷ | ἐμπιπλάμενοι
αἴνουϲ ἀφελεῖϲ, | ὕμνουϲ ἀτρεκεῖϲ
βαϲιλεῖ Χριϲτῷ | μιϲθοὺϲ ὁϲίουϲ
ζωῆϲ διδαχῆϲ | μέλπωμεν ὁμοῦ·
μέλπωμεν ἁπλῶϲ | παῖδα κρατερὸν
χορὸϲ εἰρήνηϲ, | οἱ χριϲτόγονοι,
λαὸϲ ϲώφρων,
ψάλλωμεν ὁμοῦ | θεὸν εἰρήνηϲ.

ΥΜΝΟΙ ΑΔΕϹΠΟΤΟΙ.

ΥΜΝΟϹ ΕΩΘΙΝΟϹ.

Δόξα ἐν ὑψίϲτοιϲ θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆϲ εἰρήνη,
ἐν ἀνθρώποιϲ εὐδοκία·
Αἰνοῦμέν ϲε, εὐλογοῦμέν ϲε, εὐχαριϲτοῦμέν ϲοι,
προϲκυνοῦμέν ϲε, δοξολογοῦμέν ϲε
διὰ τὴν μεγάλην ϲου δόξαν.

ἀϲτείου παιδαγωγίαϲ αἶνον ἀναπέμψαι κυρίῳ. Ὕμνοϲ τοῦ ϲωτῆροϲ Χριϲτοῦ του ἁγίου Κλήμεντοϲ — 3 οἴαξ νηων Canter, at conf. prolegg. 4 βαϲιλεῦ Thierfelder, βαϲιλείων G. Dindorf — vv. 1–4 extremam quamque vocem rescindit Cobet in Λογίῳ Ἑρμῇ I 194; nos in Prolegg. docuimus primos quatuor versus ab recentiore poeta additos, proximos quatuor post v. 29 collocandos esse — 10 γλυκερῃ codd. — 12 ἁγίων coni. Thierfelder — 13 ἀνεφάπτων coni. G. Dindorf — 14 ἴχνια Χριϲτοῦ ab interpolatore nescio quo addita esse indicat Thierfelder — 21 ἐκθλιβόντων nos: ἐκθλιβόμενον codd. — 35 ψάλλωμεν Canter: ψάλωμεν codd. — θεὸν αὐτόν veri similiter coni. G. Dindorf.

Matutinum hunc hymnum vetustissimum ex cod. Alexandrino versionis graecae Testamenti veteris expressimus; consuluimus praeterea cod. Mon. gr. n. 320 membr. s. XII (F), quo vetus Ὡρολόγιον continetur, et cod. Mon. lat. N. 19440 s. XII olim Tegernseensem (T), qui folio secundo hunc hymnum usque ad v. 14 notis musicis instructum exhibet; denique significavimus magnas discrepantias codicum Constitutionum apostolorum, quarum libro septimo hic hymnus subiectus est. — vv. 1. 2 = Luc. II 14 — 2 eudokias F — 3. 4 εὐχαριϲτοῦμεν ϲε προϲκυνοῦμεν ϲε (om. δοξ. ϲε) F prosk. se dox. se euch. soi T αἰνοῦμέν ϲε,

Κύριε βαςιλεῦ, ἐπουράνιε, θεὲ πατὴρ παντοκράτωρ,
κύριε υἱὲ μονογενὲς, Ἰηςοῦ Χριςτὲ,
καὶ ἅγιον πνεῦμα·
Κύριε ὁ θεὸς, ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ, ὁ υἱὸς τοῦ πατρὸς,
ὁ αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόςμου, ἐλέηςον ἡμᾶς·
ὁ αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόςμου, πρόςδεξαι τὴν δέηςιν ἡμῶν·
ὁ καθήμενος ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς, ἐλέηςον ἡμᾶς·
Ὅτι cὺ εἶ μόνος ἅγιος, cὺ εἶ μόνος κύριος,
Ἰηςοῦς Χριςτὸς, εἰς δόξαν θεοῦ πατρός. Ἀμήν.

Καθ᾽ ἑκάςτην ἡμέραν εὐλογήςω cε
καὶ αἰνέςω τὸ ὄνομά cου εἰς τὸν αἰῶνα
καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
Καταξίωςον κύριε, καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην
ἀναμαρτήτους φυλαχθῆναι ἡμᾶς.
Εὐλογητὸς εἶ κύριε ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν
καὶ αἰνετὸν καὶ δεδοξαςμένον τὸ ὄνομά cου
εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.
Εὐλογητὸς εἶ κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά cου.
Εὐλογητὸς εἶ κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά cου.
Εὐλογητὸς εἶ κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά cου.
Κύριε καταφυγὴ ἐγενήθης ἡμῖν ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ·
ἐγὼ εἶπα· κύριε ἐλέηςόν με,
ἴαςαι τὴν ψυχήν μου, ὅτι ἥμαρτόν cοι.
Κύριε πρὸς cὲ κατέφυγα· δίδαξόν με τοῦ ποιεῖν τὸ θέλημά cου,
ὅτι cὺ εἶ ὁ θεός μου,
ὅτι παρὰ cοὶ πηγὴ ζωῆς.
Ἐν τῷ φωτί cου ὀψόμεθα φῶς·
παράτεινον τὸ ἔλεός cου τοῖς γινώςκουςίν cε.

ΥΜΝΟC ΕCΠΕΡΙΝΟC.

Αἰνεῖτε, παῖδες, κύριον,
αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου·

ὑμνοῦμέν cε, εὐλογοῦμέν cε, δοξολογουμέν cε, προςκυνοῦμέν cε, διὰ τοῦ μεγάλου ἀρχιερέως, cὲ τὸν ὄντα θεὸν, ἀγέννητον ἕνα, ἀπρόςιτον μόνον, διὰ τὴν μεγάλην cου δόξαν codd. Const. apost. 6 πάτερ παντοκράτορ F — 7 sqq. κύριε ὁ θεὸς ὁ πατὴρ τοῦ Χριςτοῦ τοῦ ἀμώμου ἀμνοῦ, ὃς αἴρει τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόςμου, πρόςδεξαι codd. aliquot Const. apost. — 7 μονογενὲς ex μονογενῆ corr. cod. Alex. — 8 om. T — 10. 11 τὴν ἁμαρτίαν FT — 11 πρόςδεξαι FT: ἐλέηςον ἡμᾶς πρόςδεξαι cod. Alex. — 12 καθήμενος ἐπὶ τῶν Χερουβείμ codd. aliquot Const. apost. — καὶ ἐλέηςον F — 13 cὺ εἶ μόνος ὕψιςτος post κύριος add. FT — 14 Χριςτὸς τοῦ θεοῦ πάςης γεννητῆς φύςεως, τοῦ βαςιλέως ἡμῶν, δι᾽ οὗ cοι δόξα, τιμὴ καὶ cέβας codd. aliquot Const. apost. — χριςτε ειν αγιω πνευμαθι ις δωξαν θηου παθρως αμιν T — 15—33 om. T et Const. apost. — 18 ἐν τῇ ἡμέρα F — 19 ἀναμαρτήτως cod. Alex. — 24 εὐλογητὸς εἶ δέςποτα cυνέτιςον (corr. in cυνέθιςον) με τὰ δικαιώματά cου F — 25 εὐλογητὸς εἶ ἅγιε φώτιςόν με τοῖς δικαιώμαςί cου F — 29 κατέφυγον F — exspectamus τὸ ποιεῖν

Superiori hymno hic hymnus vespertinus subiectus est in calce libri septimi Constitutionum apostolicarum, unde repetendum eum curavimus

αἰνοῦμέν ϲε, ὑμνοῦμέν ϲε, εὐλογοῦμέν ϲέ
    διὰ τὴν μεγάλην ϲου δόξαν.
Κύριε βαϲιλεῦ ὁ πατὴρ τοῦ Χριϲτοῦ τοῦ ἀμώμου ἀμνοῦ,
    ὃϲ αἴρει τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόϲμου,
Ϲοὶ πρέπει αἶνοϲ, ϲοὶ πρέπει ὕμνοϲ, ϲοὶ δόξα πρέπει
    τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι
    εἰϲ τοὺϲ αἰῶναϲ τῶν αἰώνων. ἀμήν.

Νῦν ἀπολύειϲ τὸν δοῦλόν ϲου, δέϲποτα,
    κατὰ τὸ ῥῆμά ϲου ἐν εἰρήνῃ·
ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ ϲωτήριόν ϲου,
ὃ ἡτοίμαϲαϲ κατὰ πρόϲωπον πάντων τῶν λαῶν,
φῶϲ εἰϲ ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ ϲου Ἰϲραήλ.

ΥΜΝΟϹ ΕΠΙΛΥΧΝΙΟϹ.

Φῶϲ ἱλαρὸν ἁγίαϲ δόξηϲ,
ἀθανάτου πατρὸϲ οὐρανίου,
ἁγίου, μάκαροϲ,
Ἰηϲοῦ Χριϲτὲ,
ἐλθόντεϲ ἐπὶ τὴν ἡλίου δύϲιν,
ἰδόντεϲ φῶϲ ἑϲπερινὸν
ὑμνοῦμεν πατέρα, υἱὸν
καὶ ἅγιον πνεῦμα θεόν.
Ἄξιοϲ εἶ ἐν πᾶϲι καιροῖϲ
ὑμνεῖϲθαι φωναῖϲ αἰϲίαιϲ,
υἱὲ θεοῦ, ζωὴν ὁ διδούϲ·
διὸ κόϲμοϲ ϲε δοξάζει.

ΕΥΧΗ ΕΠ' ΑΡΙϹΤῼ.

Εὐλογητὸϲ εἶ, κύριε ὁ τρέφων με ἐκ νεότητόϲ μου,
    ὁ διδοὺϲ τροφὴν πάϲῃ ϲαρκί.
Πλήρωϲον χαρᾶϲ καὶ εὐφροϲύνηϲ τὰϲ καρδίαϲ ἡμῶν,
ἵνα πάντοτε πᾶϲαν αὐτάρκειαν ἔχοντεϲ
    περιϲϲεύωμεν εἰϲ πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
    ἐν Χριϲτῷ Ἰηϲοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν·
μεθ' οὗ ϲοι δόξα, τιμὴ καὶ κράτοϲ
    εἰϲ τοὺϲ αἰῶναϲ. ἀμήν.

7 πρέπει δόξα cod. Vind. n, 47 — 8 τῷ θεῷ καὶ πατρὶ διὰ τοῦ υἱοῦ ἐν πνεύματι τῷ παναγίῳ cod, Vind. n. 47 et sic fere Pitrae codd. Vaticc. — vv. 10–14 = Luc. II 29—32

Alterum hunc hymnum vespertinum repetivimus ex cod. Mon. n. 320 s. XII (F) — titulum omittit, quattuor priora cola non divisa exhibet F — 4 χριϲτοῦ F — 5 ἐλθόντοϲ F — 9 ἄξιον ϲε Horologii ed. Veneta a. 1831 — 10 ὁϲίαιϲ Dan.

Hae preces coenatoriae agmen claudunt hymnorum libro septimo Const. apost. subiectorum — v. 1 ἡμᾶϲ ἐκ νε. ἡμῶν Pitrae cod. Vat. n. 5 — 3 πάϲηϲ εὐφροϲύνηϲ idem cod. — 7 δι' οὗ cod. Vind. n 47 et Pitrae codd. Vaticc. — τιμὴ ϲέβαϲ εἰϲ Pitrae cod. Vat. n. 5

PARS ALTERA.

CARMINA CHRISTIANA BYZANTINA.

ϹΩΦΡΟΝΙΟΥ ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΕΙΑ.

ΕΙϹ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΠΑΥΛΟΝ ΤΟΝ ΑΠΟϹΤΟΛΟΝ.

Ἀρετῶν μέλιττα, Παῦλε,
ἐπὶ coὺc ἄγειc με cίμβλουc,
ἵνα cὸν μέλι τρυγήcαc
ἱερῆc τροφῆc μετάcχω.
Βαcιλεῦ μελῶν προφῆτα,
κιθάρην δίδου τινάccειν,
ἀρετῶν ὅπωc γενάρχην
μέλεcιν cοφοῖcι μέλψω.
Γένοc Ἀβραὰμ φυτεύει
τὸν μέγαν θεοῖο λάτρην,
Κιλίκων τρέφουcι Ταρcοὶ
ἐπὶ γῆc φανέντα Παῦλον.
Δρόμον ἐκ βρέφουc ὁδεύων
ἁγίων cοφῆc γενέθληc
ἰδίην ἀφῆκε πάτρην,
πατέρων πόλιν γεραιήν.
Ῥίζα φιλευcεβέων | ἔπλεο, Παῦλε,
ἐν χθονὶ τετραπόρῳ | γείναο μόcχουc.
Ἐδιδάcκετο προθύμωc
ἱερὰc γραφὰc τοκήων
Ἱερουcαλὴμ κατ᾽ ἄcτυ
ὑπὸ τῶν cοφὰ φρονούντων.
Ζαθέουc νόμουc τελέccαc
Φαριcαῖοc ἦν ἐc ἄκρον,
ὅθεν εὐcεβῶν ὑπῆρχεν
ἑτέρων πλέον διώκτηc.
Θαλάμουc δὲ τοὺc δικαίων
ἀγρίωc ὅλουc ἐπόρθει,
ἁγίουc δὲ τοὺc ἐν ἄcτει
ἐδίδου φέρων φονεύειν.
Ὦ φρενὸc, ὢ μανίηc, | ἧc πέλε Παῦλοc,
ὅττι cοφῶν ἀγέλην | πᾶcαν ἀνήρει.
Ἱερὴν ἔβαλλε πίcτιν
μανικὸc πέλων διώκτηc,
κατὰ τὰc πόλειc δὲ βαίνων
ἁγίουc κόλαζε πάνταc.
Κακὰ γράμματα γραφέντα
λάβεν ἐκ κακῶν προέδρων,
ἁγίουc, ὅcουc Δαμαcκὸc
τρέφε, δεcμίουc κομίccαι.
Λόγοc ἐκ πόλου προκύψαc,
ὁ λόγῳ πόλον κυλίνδων,
ἅμα φωτὶ παμμεγίcτῳ
τρέπεν ὡc τάχιcτα Παῦλον.
Μέcον ἡμέραc δὲ λάμψαc,
φάοc ὀμμάτων ἀπούραc
κατὰ γῆν τάνυccε Caῦλον,
κατὰ γῆν κακῶc μανέντα.
Χριcτὸc ὅλων μεδέων | cὺν γενετῆρι
Παῦλον ἀπ᾽ ἀντιβίων | τεύξατο λάτρην.
Νοέειν δὲ τὸν βαλόντα
ὁ βαλὼν θέλων τυπέντα
λέγεν ἠμέρωc Ἰηcοῦc
ἐπὶ γῆc πεcόντι Caύλῳ.
Ξένον εὐcεβοῦcι ῥέζειc,
ἐμὲ, Caῦλε, νῦν διώκων·
ἀπαμείβεται δὲ Caῦλοc·
λέγε μοι, τίc αὐτὸc ἔcκεc;
Ὁ θεὸc πάλιν βοήcαc
φάτο πρὸc λαλοῦντα Caῦλον,
τελέθω, λέγων, Ἰηcοῦc
ἀπὸ Ναζαρὲθ πολίχνηc.
Πάλιν ὁ φέρων τὰ πάντα,
τελέθω, ὃν ἐκδιώκειc·
βαρύ cοι πόδαc τιταίνειν
ἀταλοὺc πρὸc ὀρθὰ κέντρα.
Ἀχλύοc ἠερίηc, | ἔμπλεε Παῦλε,
εἰπὲ, πόθεν cτεροπὰc | πᾶcι φαείνειc;
Ῥυπαρὸν ζόφον κομίζων
βλεφάροιc ἐc ἄcτυ βαίνοιc,
ὅθι cοι πάλιν λαλήcω,
ἅ cε, Παῦλε, δεῖ τελέccαι.

Sophronii carmina Anacreontea ex Maii Spicilegio romano repetivimus, cuius in quarto tomo Matranga haec carmina ex cod. Barberino n. 246 primus edidit · 10 ὁ μέγας θεοῖο λάτρης Matr. — 16 γεραιήν nos: γενεήν Matr. — 31 φρένες cod. — 53 ἡμέρας Matr. — 55 ῥέξεις Matr. — 68 cτεροπαῖc Matr. — 70 βαίνειc Matr.

Ϲὺ γὰρ ἔθνεϲιν φαείνοιϲ
θεϊκὸν φάοϲ διδάϲκων,
ϲὺ τὸν Ἰϲραὴλ ἐλέγξειϲ
γενεὴν ἄπιϲτον οὖϲαν.
Τότε δὴ μαθὼν ὁ Ϲαῦλοϲ,
ὅτι Χριϲτὸϲ αὐτὸϲ ἕλκει,
ἑτάρων χέραϲ κρατούντων
ἅτε τυφλὸϲ ἠκολούθει.
Ὑπονυκτίῳ δὲ λήξει
ὄναρ ἐμφανεὶϲ ὁ Χριϲτὸϲ
Ἀνανίαν ἄνδρα θεῖον
ἐπὶ Ϲαῦλον εὐθὺ πέμψεν.
Φεγγοτόκον ϲκοτίην | ἔδρακε Παῦλοϲ,
Ὄφρα βροτῶν ζοφερὰν | ἀχλὺν ἀπάξει.
Φοβεροῖϲ λόγοιϲιν εἴξαϲ
Ἀνανίαϲ ἐϲ διώκτην
δράμεν ὄμμαϲιν κομίζων
τὸ διπλοῦν διπλοῖϲι φέγγοϲ.
Χαλεπὸν ζόφον δὲ ῥίψαϲ
κραδίηϲ κόρον τε Ϲαῦλοϲ,
λοετρὸν δὲ θεῖον ἐνδὺϲ
χάριτοϲ θεοῦ γεμίϲθη.
Ψόγον ἀθλίων Ἑβραίων
ὅλον ἀνδρικῶϲ πατήϲαϲ
ϲυνέχευε λυγρὸν ἔθνοϲ,
τριάδα βροτοὺϲ διδάϲκων.
Φωτὸϲ ἀειγενέοϲ, | Παῦλε, γεμιϲθεὶϲ
φωτογόνουϲ δαΐδαϲ | πᾶϲιν ἐρίζειϲ.

β′

ΕΙϹ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΠΡΩΤΟΜΑΡΤΥΡΑ ΘΕΚΛΑΝ.

Ἀπ' ἀειλάλων μελιϲϲῶν,
ἀπ' ἀκηράτων τε ϲίμβλων
δότε μοι μέλι τρυγῆϲαι,
ἱερεῖϲ θεοῦ προφῆται.
Βροτέην λύρην γὰρ ὄντωϲ
νοερῶν ἐφ' ὕψουϲ ἄθλων
ἀκλεὲϲ πέλει δονῆϲαι
ἀγανῆϲ μάλιϲτα Θέκληϲ.
Γόνοϲ ἀφθίτου θεοῖο
μέλοϲ ἄφθιτον προπέμψοι,
ἵνα παρθένον γε νύμφην
ἰδίῃ, πάναγνε, μέλψω.
Δρομέωϲ χοροὺϲ τελεῖτε,
ἀγαθοὶ νέοι τε κοῦραι,
ὅτε πνεῦμα θεῖον ἦλθεν
μέλοϲ εὔθροον κομίζον.
Ἱεραὶ παρθενικαί, παϲτάδα Θέκληϲ
ϲτεφάνοιϲ ἀθανάτοιϲ ϲτέψατε νύμφηϲ.
Ἐλεῶν θεὸϲ τὰ πάντα
ἐϲ ἀκοϲμίην πεϲόντα
τέκοϲ ὤπαϲεν ϲαώζειν,
βρότεον δέμαϲ κομίζον.
Ζαθέωϲ δὲ πάντα ϲώϲαϲ
πάλιν ἐϲ πόλον μετῆλθεν,
ἐπί τε θρόνου καθέϲθη
ἐνὶ δεξιοῖϲ τοκῆοϲ.
Θεὸν ὡϲ θεοῦ τε παῖδα
ὁ ϲοφὸϲ δίδαϲκε Παῦλοϲ
μέροπαϲ ϲέβειν Ἰηϲοῦν
βίον ἀγλαόν τε τίειν.
Λαγόνων ἐξ ἀγάμων Χριϲτὸϲ ἐτέχθη,
διὸ τὴν παρθενίην ἤραο, Θέκλη.
Ἱεροὺϲ λόγουϲ δὲ Παύλου
θυρίδων ἀπ' εὐτορεύτων
ϲταθερῇ κλύουϲα Θέκλη
ἀγαθὴν ἔδεκτο πίϲτιν.
Κραδίῃ πόθον λαβοῦϲα
μονάγνου γόνου θεοῖο
κτεάτων ἔλειπεν ὄλβον
μετὰ μητέροϲ τεκούϲηϲ,
Λογάδα, κράτιϲτον ὄλβον·
Θάμυριν ϲτύγηϲε Θέκλη,
ὃϲ ἀθέϲφατόν γε φερνὴν
χερὸϲ ἐπώρα τεκούϲηϲ.
Μεγάλην νέοϲ δὲ μῆνιν
κατὰ παρθένου κορύϲϲων

99 γεμίϲθηϲ Matr. — 100 fort.: ἐποίϲειϲ — II 11 τε Matr. — 13 fort.: δρομικῶϲ — 14 νέοι τε κοῦραι] de hoc particulae τε usu Sophronii vid. v. 86 et III 50 — 22 κομίζειν Matr. — 44 fort. ἐπόρα χερόϲ

δολίοις λόγοις τὰ πάντα
ἐρέει νόμον κρατοῦντι.
Ῥοθίων μαχλοσύνης λεῖρα φυγοῦσα
σταθερὸς παρθενίης ὅρμος ἐτύχθης.
Νοσερῶν νόμων ὁ ἄρχων
ἱερὴν κρίσιν παρῆλθεν,
Θάμυριν θέλων ἰαίνειν,
κτεάτων δόσιν γεραίρων.
Ξένον ἀθρόως παρέσχεν
ὁράᾳν νόμον πολίταις,
διὰ σώφρονα φλεγῆναι
βίοτον Θέκλην κελεύσας.
Ὁ δὲ δὴ θεὸς τὸν ὄμβρον
μέγαν ὠκέως σταλάξας
ἀπαθῆ φύλαξε νύμφην
φλογερὴν πυρὴν ἀμέρσας.
Παρὰ δὲ φλογὸς φυγοῦσα
Συρίης κίχησεν ἄστυ,
τὸ κλυτοῦ γόνου Σελεύκου
κλυτὸν οὔνομα προφαῖνον.
Γενεῆς ἡμεριῶν μέτρα λιποῦσα,
ἀέθλους ἦλθε Θέκλη ἀγγελιωτῶν.
Ῥοδοειδέος δὲ Θέκλης
χάριν ἥρπασε προσώπου
νέος οὔνομα κρατίστου
φορέων γόνου Φιλίππου.
Σχετλίως πόθησε κούρην
στυγερὸν πόθον προχεύσας,
ταχέως δ᾽ ἔκυσε νύμφην
μέσον ἄστεος κιοῦσαν.
Τρομερὸν φόβον δὲ Θέκλη
κραδίης ἄνευ βαλοῦσα
στεφάνους χαμᾶζ᾽ ἔριψε,
χλαμύδα σχίσεν τε κούρου.
Ὑπὸ δ᾽ αἴσχεος κακίστου
φλογεροῦ πόθου τε κοῦρος
ἀχέων ἔπεισεν ἀρχὸν
σταθερὴν κόρην δαμάσσαι.
Ἀγαθὸν παρθενίης ἆθλον ἀρέσθαι
ἅμα κούραις τε νέοις νεῦε ποθοῦσιν.
Φιλοδακρύου θεήτρου
μέσον ἐς κόρην ἀφεῖλκον
ἀγρίοις λέουσι βρῶσιν
φιλοποντίοις τε φώκαις.
Χαλεπῶν μόρον δὲ Θέκλην
θεόθεν πάλιν φυγοῦσαν
χαλεπωτέρων τε ταύρων,
θανέειν ἱμᾶσιν ἧψαν.
Ψαφαρὸν δ᾽ ἱμάντα ῥήξας
ὁ θεὸς σάωσε νύμφην,
πέρας ἔνθεόν τε Θέκλης
κρατεροῖς μόγοις παρέσχεν.
Ἀέθλων ἐκ προτέρων εὐθὺς ἐπ᾽ ἄλλους
ἀέθλους ἀνδροτέρους ἔδραμε Θέκλη.
ἐς ἀεὶ εὐμενέα Χριστὸν ἀκοίτην
τελέοις σοῖς ἱκέταις, πάγκλυτε Θέκλη.

γ′

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΟΘΟΝ ΟΝ ΕΙΧΕΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΠΟΛΙΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΕΒΑΣΜΙΟΥΣ ΤΟΠΟΥΣ.

Ἅγιον πόλισμα θεῖον
Ἱερουσαλὴμ τ᾽ ἐς νῦν δὴ
ἐθέλω πύλας παρεῖναι,
ἵν᾽ ἀγαλλιῶν ἐσέλθω.
Εὐαγέων Σολύμων | ἔνθεος οἶστρος
αἰὲν ἐμὴν κραδίην | σφόδρα δαμάζει.
Βαδιῶν ἐπὶ πλακῶν σου
ἐς Ἀνάστασιν κατέλθω,
ὅθι παντάναξ ἀνέστη
θανάτου κράτος πατήσας.
Γλυκερὸν πέδον φιλήσω,
ἱερὸν κύβον κατίδω,
μέγαν οὐρανόστερόν τε
τετρα . . . . .
Διὰ βήματος θεοῖο
μέσον ἐς τάφον θεοῖο
γεγονὼς πέτρην ἐκείνην
μάλα προσκυνῶν φιλήσω.

48 an νόμων? — 49 fort. ῥεῖθρα — 50 ὁμός Matr. — 65 κλυτόν Matr. — 73 σχέτλιος Matr. — 91 χαλεπόν Matr. — 98 μόνοις Matr. — III 3 ἐθέλων Matr. 13 locum mutilum sic equidem emendaverim atque expleverim: οὐρανόστεγόν τε, τέτρασιν φρακτόν τε στήλαις, qua de re vide nos in Prolegg. disserentem — 15 fort. δὲ θείου

Ἐπ᾽ ἀναξίου δὲ τύμβου
κίονας κύκλῳ τε κόγχας
ἀκροκρινοχρυσομόρφους
φιλέων ἄγαν χορεύσω.
Ἐπὶ τριστῷον παρέλθω
ὁλομαργαραργυρόχρουν
περικαλλέος γ᾽ ἔπαυλον
Κρανίου, τόπον προσέρπων.
Ὠκεανὸς βιοτῆς | αἰὲ βιούσης,
ἀτρεκέος τελετῆς | φωσφόρε τύμβε.
Ζάθεον μεσόμφαλόν τε
πέτραν ἐκταθεὶς φιλήσω,
ὅθι τὸ ξύλον πεπήγει
τὸ λύσαν ξύλου κατάραν.
Ὡς μέγα σεῖο κλέος, | φαίδιμε πέτρα,
σταυρὸς ὅπῃ μερόπων | λύτρον ἐπήχθη.
Θαλέων χαρᾷ δ᾽ ἐπέλθω,
ὅθι προσκυνοῦμεν, ὅσσοι
πέλομεν λεὼς θεοῖο,
ἀγλαὸν ξύλον τὸ θεῖον.
Ἵνα παμμέδων ταχύνας
κεχαραγμένῃ γραφῆος
σέβας εἰκόνι προσοίσω,
γόνατα δράμοιμι κάμψας.
Κατὰ παμφαὲς δὲ βῆμα
γεγανυμένος πορευθῶ,
ξύλον οὗ τὸ θεῖον εὗρεν
Ἑλένη μέδουσα κεδνή.
Μετὰ καρδίης δὲ πλήρους
κατανύξεως ἀνελθὼν
ὑπερώϊον, θεῶμαι
κάλαμον σπόγγον τε λόγχην.
Νεαρὸν δ᾽ ἔπειτα κάλλος,
βασιλικὴν, εὖ κατίδω,
μοναχῶν ὅπου χορεῖαι
νυχίους τελοῦσιν ὕμνους.
Ξὺν ἐμοῖς δρόμοις ποσίν τε
ἐπὶ τὴν Σιὼν ἀπέλθω,
ὅθι γλωσσοπυρσόμορφος
κατέβη χαρὰ θεοῖο·
Ὅθι μυστικὸν δὲ δεῖπνον
τελέσας ἄναξ ἁπάντων
ὀπαδῶν ἔνιψεν ἴχνη
μετριοφρόνως διδάσκων.
Ποταμῶν δίκην ἰάσεις
ἀπὸ τῆς πέτρης ἐκείνης,
θεόπαις ὅπου τανύσθη
Μαρίη, βρύουσι πᾶσιν.
Χαῖρε Σιὼν φαέθων, | ἥλιε κόσμου,
ἣν ποθέων στενάζω | νύκτωρ καὶ ἦμαρ.
Ῥαγὲν ὡς ἀφῆκεν ᾄδου
νεκάδας ζοφῶδες ἔργῳ,
τότε παντάναξ ὁ ῥήξας
ἐφάνη φίλος ἐκεῖσε.
Σκοπιὴν λιπὼν Σιών τε,
περιφὺς πέτρην, ἐφ᾽ ἥν περ
δι᾽ ἔμ᾽ ὁ πλάσας ἐτύφθη,
δόμον ἐς πετρᾶν κατέλθω.
Τόπον, οὗ κλάων στενάζων
σοφίης φίλων ὁ πρῶτος
ἑὸν ἔκλυσεν τὸ πῆμα,
χαμάδις πεσὼν φιλήσω.
Προβατικῆς ἁγίης | ἔνδοθι βαίνω,
ἔνθα τέκεν Μαρίην | πάγκλυτος Ἄννα.
Ὑποδὺς νέον νεὼν δὲ
θεομήτορος πανάγνου
φιλέων περιπλακείην
ἐρατοὺς ἔμοιγε τοίχους.
Φέρε δὴ, μάτην μετέλθω
ἀγορῆς μέσης ὁδεύων,
ὅθι πατρικοῖς ἐτέχθη
θαλάμοις ἄνασσα κούρη.
Χαμόθεν φέρων ἐκείνην
πάρετος κλίνην βεβήκει
ὑγιὴς λόγου κελεύσει,
βάσιν οὖν ἴδοιμι κείνην.

19 ἐπαναξίου Matr. — 24 ὁλομαργαρογυρόχρουν Matr. — 25 περικαλλέως Matr. — 26 προσέρπειν Matr. — 28 ἀτρεκέως τε λήθης Matr. — κάμψαι Matr. — 46 post hunc versum totam stropham intercidisse acrostichis docet — 47 κραδίης Matr. — 48 ἀνέλθω . . . . θεοῦμαι Matr. — vv. 63—66 post v. 98 in cod. collocatos huc revocandos esse alphabetica acrostichis docet — 70 σοφῶδες Matr. — 73 δὲ Matr. — 76 fort. πετρῶν — 77 στενάζω Matr. — vv. 83—86 ante v. 99 collocati leguntur in cod. — νεὼν νεὼν δέ Matr. — 87 μάτην] προβατικὴν hoc loco poeta commemorasse videtur — 91 φέρειν Matr.

Ψυχοτερπέως τρυφείην,
τέμενος γ᾽ ἐπὰν παρέλθω
τὸ δεδεγμένον τὸ cῶμα
Μαρίης θεὸν τεκούcης.
Γεθcημανῆ τέμενος | λαμπρὸν ἀείδω,
ἔνθα τέτυκτο τάφος | μητρὶ θεοῖο.
Ὦ γλυκὺ πλεῖcτα πέλεις | ἔξοχον οὖρος,
Χριcτὸc ὅθεν μεδέων | οὐρανὸν ἧκεν.

ΗΛΙΟΥ CΥΓΚΕΛΛΟΥ.

Ἀνακρεόντειον κατανυκτικὸν ᾀδόμενὸν εἰc ἦχον πλ. δ'.

Ἀπὸ καρδίας θεμέθλων
ἀνάγω πυκνὰ cτεναγμόν·
ἀνομημάτων γὰρ ἄχθος
ἀνακειμένων κλονεῖ με.
Βροτὸc ἀcθενὴc ὑπάρχω,
βαρὺ φορτίον προcαίρω·
βίον ὡc ὁδὸν παρέλκω,
βάθος εἰc κακῶν προκύπτω.
Γεφύρας δίκην προβαίνω
βίον ἄcτατον τὰ τῇδε·
γόμον αἰcχύνης κακῶν μου
γοερῶc μετεμβιβάζω.
Διὰ τί, ψυχή, καθεύδεις;
διὰ τί βλέπεις ὀνείρους;
διὰ τί cκιαῖc παλαίεις;
διὰ τί τρέχεις ἀδήλως;
Ἐπὶ τοὺc τάφους πρόκυψον,
ἐπὶ τοὺc πάλαι θανέντας,
ἐφόρα φίλους γονεῖc τε,
ἐπὶ caπρίαν δυcώδη
Ζόφον εἰcαεὶ κατοικῶν
ζοφερῶν ἔcω πυλώνων,
ζοφόεccιν ἐν τόποιcιν
ζαθέειν τε μέχρις ὥρας.
Ἀδρανὴc ἐκεῖ δυνάcτης,
ἀφανὴc ὁ βαcιλεύων,
ἀμαθὴc ἐκεῖ cοφός τε,
ἀπερίcτατός τε πλοῦτος.
Θέαcαι τὰ τερπνὰ κάλλη
θέαν οἰμωγὴν κινοῦντα,
θέαcαι νέων τὰ ἄνθη
θανάτῳ καταφθαρέντα.
Ἴδε πῶc μικρὸc γενήcῃ,
ἴδε πῶc νεκρὸc τεθήcῃ,
ἴδε δόξαν ἀcτατοῦcαν,
ἴδε ποῦ τύπος μετῆλθεν.
Κόνιc ὀcτέων δυcώδης,
κεφαλῆc τρίχες ῥέουcαι,
κρανία φθορᾶc γέμοντα
καθορῶcιν ὡc βδέλυγμα.
Λόγιcαι δὲ καὶ τὸ μέλλον,
λέγε πῶc παραcταθήcῃ,
λόγον ἔνδικον ὑφέξων
λελογιcμένων δι᾽ ἔργων.
Μετὰ πλειόνων κυκλούντων
μεμονωμένοc πορεύcει,
μετὰ πράξεων κρυφαίων
μέγα πρὸc θεοῖο βῆμα.
Νεότης ἄφνω παρῆλθε,
νέφος ὥcπερ ἐcκεδάcθη,
νόμον ἠθέτηcα θεῖον
νενοθευμένωc βιώcας.
Ξένοc ἐκ καλῶν ὑπάρχω,
ξένοc ἐκ δικαιοcύνης,
ξένοc ἔκ τε cωφροcύνης,
ξένοc ἐκ φρονήcεώc τε.
Ὅτε γυμνὸc οὖν προcέλθω
ὅλος ἠπορημένοc τε,
ὀδυνηρὰ κλαυθμηρίζων,
ὀφέλειαν οὐκ ἀνοίcω.
Παρὰ τοῦ κριτοῦ δ᾽ ἀκούcω·
πεπεδημένον λαβόντες,
πυρὸc ἐν μέcῳ βαλόντες
πικρὰ τοῦτον ἐκπυροῦτε.

96 τεμένουc δ᾽ Matr. — παρέλθω nos: τὸ cῶμα Matr.

Syncelli carmen primus ex cod. Barberino n. 246 edidit Matranga in Anecd. graec. vol. II p. 641 sqq. — 4 ἀνακειμένῳ Matr. — 10 βίον nos: γύραν cod. γῆρας Matr. — 24 an ζαθέω? — 30 fort. κινοῦcαν — 38 τρίχας ῥεούcας Matr.

῾Ρύσαι, Χριστὲ, τοῦ πυρός με,
ῥύσαι τοῦ σκότους με, σῶτερ,
ῥύσαί με φλογὸς γεέννης,
ῥύσαι τῶν πικρῶν κολαστῶν.
Σύ με Ταρτάρου σαώζοις,
σκέπασον βρυγμῶν ὀδόντων,
σύ με σῶζε τῆς καμίνου
στεναγμῶν τε τῶν ἀπαύστων.
Τίς ἔσσομαι πρὸς τοσαῦτα;
τίς ἐκεῖ συνήγορός μοι;
τί γενήσεταί μοι λύτρον;
τίνα μηχανὴν ἐφεύρω;
῾Υπέδραμε δὴ χρόνος μοι,
ὑπελήλυθεν βίος μοι,
'ὑπέκυψα τοῖς ματαίοις
ὑπὸ τῆς ἐμῆς ἀνοίας.
Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν με
φοβερὰς θεοῦ πρὸς χεῖρας·
φοβερὸν κριτήριόν γε
φυλὰς γηγενῶν ἐφέλκον.
Χλοερὸν παρῆλθεν ἄνθος,
χρόνος ἐστὶ νῦν θερισμοῦ,
χοὸς εἰσκαλεῖ με μοῖρα,
χύμα πρὸς τάφον τιθεῖσα.
Ψιλὸς εἰς τέλος ὑπάρχω,
ψεκὰς αὖθις ἡ τυχοῦσα,
ψόφος εὐπόριστος αὔρας,
ψαμάθοις νέον ἄθυρμα.
῾Ο θεὸς δέ μοι παράσχου
ὅλον εἰς βίου τὸ λεῖπον
ὁδὸν εἰς μίαν βαδίζειν
ὁλόκληρον ἐντολῶν σου.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

ᾠδάριον κατανυκτικόν.

Ἆρα τίς γῆθεν ἀείρας
ἐν συστροφῇ με Ζεφύρου
ἀκαριαίως ἀποίσει
πρὸς τὴν κλαυθμῶνος κοιλάδα,
ἵν' ὅπως με τὰς μενούσας
ἰδὼν κολάσεις θρηνήσω;
Βαβαὶ βαβαὶ πῶς βρυχήσει
γαῖα διχῇ ῥηγνυμένη
νεύσει τῆς ὕπερθεν βίας,
φρικώδεις ἀπογυμνοῦσα
χώρους τοὺς νῦν κεκευθμένους;
φεῦ μοι τῆς θέας ἐκείνης.
Γλαφυροτόρνευτοι τάφοι,
σκότους μεστοί τε καὶ γνόφου,
μυχὸς ἀπύθμαντος ἄλλος
καὶ ἀντρονύχιος χάσμη
ἐν ἀποκρύφοις τηροῦνται
πᾶσι λυγρῶς τοῖς βιοῦσι.
Δεινῶς ἐκεῖσε κοιτάζων
ὁ ἄγριος αἱμοπότης
βρύχει, μαιμᾷ, σαίνει κέρκον,
καὶ κεχηνὼς ἀναμένει
καταπιεῖν πικρὸς σκώληξ
τοὺς κατ' ἐμὲ πλημμελοῦντας.
[Δακρύων ὄμβρους μοι δίδου,
εὐΐλατε θεοῦ λόγε,
πρὶν κατακρύψει με τάφος
ξένον, γυμνὸν εὐπραγίας,
πρὶν οἱ πικροὶ φορολόγοι
ζητήσουσί μου τὰς πράξεις.]
Ἐκεῖ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων
ὀλολυγμός τε καὶ θρῆνος,
τάρταρος ἄμοιρος θέρμης,
ἀνήλιος καὶ σκιώδης·
ἐκεῖ πολύστονον πένθος
καὶ ὀχετοὶ τῶν δακρύων.
Ζυγὸς καὶ πλάστιγξ τὰ ἔργα
σταθμίζεται δοκιμάζων,
ἀνακουφίζων, βαρύνων,
οὐ τὰ ἐσθλὰ, τὰ δὲ φαῦλα,
ἅπερ βιῶν ἐπεπράχειν
ἐκ πονηρᾶς συνηθείας.

70 τεῶν Matr. — 73 fort. ἐσοῦμαι — 75 τίς Matr.

Leontis in carmine recensendo usi sumus duobus codd. Monac. n. 201 (L) et n. 25 (M) — v. 7 βρυχάσει L — 22 ἀπηνῶς L — 25 quintam stropham ab interpolatore adiectam esse acrostichis coarguit — 28 εὐπραξίας L

Ἡ καταιγὶς ἐκθροεῖ με
καὶ ταραχὴ τῶν πνευμάτων,
τὸ αὐχμηρὸν τῆς θυέλλης
καὶ συνοχὴ τῶν κτισμάτων,
κτύποι βροντῶν ἐπαλλήλων
ἀστεροπῶν τε τὸ δέος.
Θάμβος ἰδεῖν ὑπὲρ πάντα
καὶ τρόμος ἀναπολῆσαι,
τὸν ποταμὸν τοῦ παμφάγου
πυρὸς ὁμοῦ τε καὶ λίμνην
παφλάζουσαν καὶ βριμῶσαν
ἐνδίκως με πυρπολῆσαι.
Ἰδοὺ, ψυχὴ παναθλία,
βλεφάροις τῆς διανοίας
ἱστόρησά σοι τὰς θλίψεις
καὶ τὰς ποινὰς πρὸ τῆς δίκης·
νῆφε θερμῶς ποτνιῶσα
τῆς πείρας, τούτων ῥυσθῆναι.
Κριτής σοι πόρρωθεν ἥξει
θρονούμενος ἐν νεφέλῃ,
τὴν κτίσιν ἀνατινάσσων
νερτέρων ἐκ τῶν θεμέθλων,
κυμαίνων καὶ τὸν ἀέρα
παναλκεστάτῃ δυνάμει.
Λαῖλαψ λικμήσει τὰ ὄρη
καὶ ἀφαντώσει τὰς νάπας,
καὶ ἐν πυρὶ ἀκαμάτῳ
ἐκτεφρωθήσεται χέρσος
ἀπὸ προσώπου κυρίου
κρῖναι τὴν γῆν ἐρχομένου.
Μαρμαρυγαὶ τῶν φωστήρων
σβεσθήσονται παραυτίκα,
καὶ τῶν ἀστέρων τὰ πλήθη
οἷά περ φύλλα πεσοῦνται·
σὺ δὲ ψυχὴ, πῶς ὑποίσεις
τὴν ἔλευσιν τοῦ δεσπότου;
Ναμάτων θάλασσα σπάνιν
ὑφέξει δειματουμένη,
καὶ ποταμοὶ κονισθῶσι
πηγάζοντες ἀεννάως·
σὺ δὲ, ψυχὴ, τί ποιήσεις,
τούτων φρικτῶς τελουμένων;
Ξένον ἰδέσθαι τὰ πάντα
τὸ περιέχον στοιχεῖον
πυρκαϊᾶς ἀφανείᾳ
διδόμενον ὕλης δίκην
καὶ εἱλισσόμενον αὖθις
ὡς κώδικα μεμβρανώδη.
Οἴμοι, πῶς ταῦτα, μελέα,
ἐν νῷ, ψυχὴ, οὐ λαμβάνεις,
ἀλλ᾽ ὑπὲρ ψάμμον θαλάσσης
ἀμνημονεῖς ἁμαρτοῦσα;
ἀδήλως, ὅθεν τὸ τέρμα
ἤδη λοιπόν σοι προσψαύσει.
Πῶς λιγυρῶς ὑπᾳδούσης
τῆς σάλπιγγος ὑπενέγκῃς;
τῶν κενεώνων γὰρ γαῖα
νέκυας ἀνασφαιρίσει,
καὶ θάλασσα τοὺς σφετέρους
τῇ φοβερᾷ ἐπιστάσει.
Ῥαγήσεται τὰ μνημεῖα
νεκάδων κατεστιγμένων
τῇ τοῦ κριτοῦ ὑπαντήσει,
Μιχαὴλ σπέρχοντος ἅμα
πάντας ῥιπῇ παραστῆσαι
τεττάρων ἐκ τῶν ἀνέμων.
Σύνες, ψυχὴ, μετὰ ταῦτα
φρικτοὶ πῶς τίθενται θρόνοι
καὶ ἀναπτύσσονται βίβλοι
παρισταμένων ἐν φόβῳ
ἀπείρων καὶ ἀναρίθμων
ἀγγέλων τε καὶ ἀνθρώπων.
Τότε λοιπὸν αἱ κολάσεις
δειχθήσονται, ἃς προέφην,
ἀπολαμβάνειν ἑτοίμως
τοὺς ὑπευθύνους διψῶντας,
ὧν τελευταῖος καὶ πρῶτος
μόνος ἐγὼ καὶ παντλήμων.
Ὑπαγορεύσει πραέως
ὁ δικαστὴς τοῖς ἀξίοις,

54 post nonam, decimam tertiam, decimam septimam, visesimam primam, visesimam quartam singula theotokia addunt cod. L et cod. Barberinus, quo usus est Matranga in Anecd. graec. tom. II p. 683 sqq. — 97 ἐπᾳδούσης L — 107 an κριτῇ? — 116 προέφης M — 117 ἀπολαμβάνει L — 118 διψῶσαι L et Matranga ex cod. Barberino

καλῶν αὐτοῦ βαϲιλείαν
κληρονομεῖν αἰωνίαν,
καὶ αὐϲτηρῶϲ ἁμαρτωλοὺϲ
τοῦ βήματοϲ ἀπελάϲει.
Φιλανθρωπίαϲ ϲῆϲ ὄντωϲ
ἐκπέϲουϲιν ἀλαζόνεϲ
κριταί, ϲοφοὶ καὶ δυνάϲται
καὶ βαϲιλεῖϲ ὑπερόπται,
ἀζύγων καὶ ἱερέων,
οἴμοι, πληθὺϲ καὶ μιγάδων.
Χωριζομένων ϲυγγόνων,
γονέων, φίλων καὶ τέκνων
τίϲ ἐννοῶν οὐκ οἰμώξει,
τίϲ δὲ βαϲτάϲει τὸν πόνον;
θρηνήϲομεν γὰρ ἀλλήλουϲ
εἰϲ τοὺϲ ἀπείρουϲ αἰῶναϲ.
Ψυχή, λογίζου πῶϲ ἄρδην
βληθήϲονται εἰϲ κολάϲειϲ
ἑλκόμενοι ἀποτόμωϲ
ὑπὸ πυρφόρων ἀγγέλων,
καὶ ϲτέναξον πρὸ τῆϲ πείραϲ
ἐκ βάθουϲ τῆϲ διανοίαϲ.
Ὦ δέϲποτα τῶν αἰώνων,
πάτερ, υἱὲ καὶ τὸ πνεῦμα,
ἡ τριϲυπόϲτατοϲ μία
καὶ ἀδιαίρετοϲ φύϲιϲ,
δόϲ μοι καιρὸν μετανοίαϲ
πρὸϲ λύϲιν ἀμπλακημάτων.

ΦΩΤΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

ὕμνοϲ ἐκ προϲώπου Βαϲιλείου δεϲπότου.

Ἦχοϲ α΄.

Ἀπὸ χειλέων ὕμνον
προϲφέρω ϲοι τῷ κτίϲτῃ,
ἀπὸ καρδίαϲ βάθουϲ
ϲοὶ δόξαν ἀναπέμπω.
Βάθοϲ ϲου τῆϲ ϲοφίαϲ,
κριμάτων τὰϲ ἀβύϲϲουϲ
τίϲ λόγοϲ ἐξυμνήϲει,
δέϲποτα τῶν ἁπάντων;
Γλῶϲϲα δὲ πῶϲ ἐξείποι
τὸ ϲὸν, ὕψιϲτε, κράτοϲ,
ὢ βάθοϲ, ὢ ϲοφία
νικῶϲα πάντα λόγον;
Δυνάμει ἀϲυγκρίτῳ
θαυμάϲια ἐργάζει,
οὐδὲν δέ ϲου τῇ θείᾳ
ἀνθίϲταται βουλήϲει.
Ἐξίϲταμαι, καὶ θάμβουϲ
πληροῦμαι τὴν καρδίαν,
ὅταν ϲῆϲ δυναϲτείαϲ
τὰ ἔργα ἐννοήϲω.
Ζητεῖν οὐκ ἐξαρκεῖ μοι
διάνοια τὸ θαῦμα,
τὸ ὕψοϲ τοῦ ἐλέουϲ,
χαρίτων ϲου τὸν πλοῦτον.
Ἤγειράϲ με ἐκ λάκκου,
κύριε, κατωτάτου,
δυναϲτῶν δὲ ἐν μέϲῳ
ἔθηκαϲ τοῦ λαοῦ ϲου,
Θεὲ, δέϲποτα πάντων,
κύριε τοῦ ἐλέουϲ,
τίϲ λόγοϲ ἐξαρκέϲει
πρὸϲ ϲὴν δοξολογίαν;
Ἰδὼν ὁ βλέπων πάντα
ταπείνωϲιν καὶ πόνον
ἐμῆϲ καρδίαϲ λύειϲ
κακώϲεων τὰ βάρη·
Καθάπερ μόνοϲ οἶδαϲ
πνοῆϲ ὁ πάϲηϲ κτίϲτηϲ,
ὁ ἐκ μητρὸϲ κοιλίαϲ
ὑπάρχων ϲκεπαϲτήϲ μου.
Λίθῳ τὴν κεφαλήν μου
ἐκόϲμηϲαϲ τιμίῳ,
ἔδειξαϲ βαϲιλέα
καὶ ἄρχοντα λαοῦ ϲου.

123 et 124 om. L et Matranga; iidem post v. 124 addunt: οὓϲ μὲν εἰϲ δόξαν ἐφέλκων, οὓϲ δὲ πρὸϲ ἄληκτον πένθοϲ — 128 ἐκπεϲοῦνται reponere non ausi sumus.
Photii hymnum ex cod. Barberino n. 246 primus edidit A. Maius Spicil. rom. t. IX — 41 Psalm. XX 4

Μεγαλύνω cου, cῶτερ,
τὴν θείαν δυναcτείαν,
ὅτι ὡc δυνατόc μοι
εἰργάcω μεγαλεῖα.
Νεώτεροc ὑπῆρχον
ἐν τέκνοιc τοῦ πατρόc μου,
ἀλλ', ὤ cου τῶν θαυμάτων,
ἀνέδειξαc δεcπότην.
Ξενίζει πᾶcαν ὄντωc
διάνοιαν τὸ θαῦμα,
καὶ ξένον γὰρ ὑπάρχει
ὡc ἔργον δεξιᾶc cου.
Ὁ πρὶν γενέcθαι πάντα
ὥcπερ παρόντα βλέπων,
ὁ πάντων βαcιλεύων
ἐπάκουcον φωνῆc μου.
Πορεύεcθαι εὐθεῖαν
τῶν ἐντολῶν cου τρίβον
εὐδόκηcον ὁ πρίν με
γενέcθαι ἀφορίcαc.
Ῥομφαίᾳ καθοπλίcαc
τῆc cῆc δυνάμεώc με,
ἐχθροὺc τοὺc ἀοράτουc
ἐνίcχυcον τροποῦcθαι.
Cοφία, θεῖε λόγε
πατρὸc, ὃν ἠρετίcω
δουλεύειν cοι, φύλαξον
ἐπώνυμον λαόν cου.
Τὰ βέλη τοῦ λαοῦ cου
ἠκονημένα δεῖξον
πηγνύμενα καρδίᾳ
ἐχθρῶν cου βαcιλείαc.
Ὑπὲρ ἧc τὸ cὸν αἷμα
ἐκένωcαc, cωτήρ μου,
ἁγίαν ἐκκληcίαν
ἀκίνητον cυντήρει.
Φιλάνθρωπε, οἰκτίρμον,
ἣν ἔδωκαc εἰρήνην
τοῖc θείοιc ἀποcτόλοιc
παράcχου τῷ λαῷ cου.
Χάριν, ἣν ἐπηγγείλω
τοῦ πνεύματοc παρέξειν,
κατάπεμψον, ὁ πλάcτηc
ἁπάντων καὶ δεcπότηc.
Ψυχῇ, ὦ ἄν, μιᾷ cου
καὶ γνώcει καὶ καρδίᾳ
ἀπαύcτωc εὐλογοῦμεν
τὴν θείαν βαcιλείαν.
Ὦ πάντων βαcιλεύων
τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω,
εἰc cὲ πᾶcαν ἐλπίδα
οἶδαc ὡc ἀνεθέμην.
Cὺ οὖν ὡc κτίcτηc πάντων
θεὸc καὶ βαcιλεύc μου,
ὃν ἔδωκαc λαόν μοι,
τῇ δεξιᾷ cου ἄγοιc.

ΑΝΤΙΦΩΝΑ.

Ἀντίφωνα ψαλλόμενα ἐν τῇ λειτουργίᾳ τοῦ Χρυcοcτόμου.

Ἀντίφωνον α΄.

Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖcθαι τῷ κυρίῳ καὶ ψάλλειν τῷ ὀνόματί cου, ὕψιcτε· (Psalm. XCI 2)

Ταῖc πρεcβείαιc τῆc θεοτόκου, cῶτερ, cῶcον ἡμᾶc.

Τοῦ ἀναγγέλλειν τὸ πρωῒ τὸ ἔλεόc cου καὶ τὴν ἀλήθειάν cου πάcαιc ταῖc ἡμέραιc ἡμῶν· (Ps. XCI 3)

Ταῖc πρεcβείαιc . . .

---

87 ὦ πλάcτηc cod. — 89 ὦ ἄν cod.: aut ὦ τάν aut ὦνα poeta scripsisse videtur — coῦ nos: cε cod. — 93 ὁ πάντων cod. — 97 extrema stropha, si acrostichidem alphabeticam spectes, ab interpolatore, addita esse videtur.

Ὅτι εὐθὺς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ νῦν ἐστιν ἐν τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ προσώπου αὐτοῦ. (Ps. X 7)

Ταῖς πρεσβείαις ...

Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι

Ταῖς πρεσβείαις ...

καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ταῖς πρεσβείαις ...

Ἀντίφωνον β΄.

Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο· ἐνεδύσατο κύριος δύναμιν καὶ περιεζώσατο· (Ps. XCII 1)

Ταῖς πρεσβείαις τῶν ἁγίων σου σῶσον ἡμᾶς.

Καὶ γὰρ ἐστερέωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ σαλευθήσεται. (Ps. XCII 1)

Ταῖς πρεσβείαις ...

Τὰ μαρτύριά σου, κύριε, ἐπιστώθησαν σφόδρα. (Ps. XCII 5)

Ταῖς πρεσβείαις ...

Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι

Ταῖς πρεσβείαις ...

καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν·

Ὁ μονογενὴς υἱὸς | καὶ λόγος τοῦ θεοῦ,
ἀθάνατος ὑπάρχων,
καὶ καταδεξάμενος διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν
σαρκωθῆναι ἐκ τῆς ἁγίας θεοτόκου
καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας,
ἀτρέπτως ἐνανθρωπήσας, | σταυρωθείς τε, Χριστὲ ὁ θεὸς,
θανάτῳ θάνατον πατήσας,
εἷς ὢν τῆς ἁγίας τριάδος,
συνδοξαζόμενος τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι,
σῶσον ἡμᾶς.

Ἀντίφωνον γ΄.

Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ κυρίῳ, ἀλαλάξωμεν θεῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν. (Ps. XCIV 1)

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ, ὁ ἐν ἁγίοις θαυμαστὸς, ψάλλοντάς σοι Ἀλληλούϊα.

Προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει καὶ ἐν ψαλμοῖς ἀλαλάξωμεν αὐτῷ· (Ps. XCIV 2)

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ ...

Ὅτι θεὸς μέγας κύριος καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν· (Ps. XCIV 3)

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ ...

Ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς καὶ τὰ ὕψη τῶν ὀρέων αὐτὸς ὁρᾷ· (Ps. XCIV 4)

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ ...

Ὅτι αὐτοῦ ἐστιν ἡ θάλασσα, καὶ αὐτὸς ἐποίησεν αὐτήν, καὶ τὴν ξηρὰν ἐθεμελίωσαν αἱ χεῖρες αὐτοῦ. (Ps. XCIV 5)

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ ...

Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ ...

καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν·
Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ . . .

Ἀντίφωνα ψαλλόμενα ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ εὐαγγελισμοῦ. (Μαρτ. 25)

Ἀντίφωνον α'.

Ὁ θεὸς τὸ κρῖμά σου τῷ βασιλεῖ δὸς καὶ τὴν δικαιοσύνην σου τῷ υἱῷ τοῦ βασιλέως. (Ps. LXXI 1)
Ταῖς πρεσβείαις τῆς θεοτόκου, σῶτερ, σῶσον ἡμᾶς.
Ἀναλαβέτω τὰ ὄρη εἰρήνην τῷ λαῷ καὶ οἱ βουνοὶ δικαιοσύνην. (Ps. LXXI 3)
Ταῖς πρεσβείαις τῆς θεοτόκου, σῶτερ, σῶσον ἡμᾶς.
Εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ ἡμῶν. (Ps. XCV 2)
Ταῖς πρεσβείαις τῆς θεοτόκου, σῶτερ, σῶσον ἡμᾶς.
Ὤμοσε κύριος τῷ Δαυῒδ ἀλήθειαν καὶ οὐ μὴ ἀθετήσει αὐτήν. (Ps. CXXXI 11)
Ταῖς πρεσβείαις τῆς θεοτόκου, σῶτερ, σῶσον ἡμᾶς.
Δόξα πατρὶ . . . καὶ νῦν καὶ ἀεὶ . . .
Ταῖς πρεσβείαις τῆς θεοτόκου, σῶτερ, σῶσον ἡμᾶς.

Ἀντίφωνον β'.

Καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον καὶ ὡσεὶ σταγὼν ἡ στάζουσα ἐπὶ τὴν γῆν. (Ps. LXXI 6)
Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ, ὁ δι' ἡμᾶς σαρκωθεὶς, ψάλλοντάς σοι· Ἀλληλούϊα.
Ἡγίασε τὸ σκήνωμα αὐτοῦ ὁ ὕψιστος. (Ps. XLV 5)
Σῶσον ἡμᾶς . . .
Ὁ θεὸς ἐμφανῶς ἥξει, ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐ παρασιωπήσεται. (Ps. XLIX 3)
Σῶσον ἡμᾶς . . .
Ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δικαιοσύνη καὶ πλῆθος εἰρήνης. (Ps. LXXI 7)
Σῶσον ἡμᾶς·
Δόξα πατρὶ . . . καὶ νῦν καὶ αἰεὶ . . .
Ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ θεοῦ . . .

Ἀντίφωνον γ'.

Ἔσται τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας. (Ps. LXXI 17)
Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν . . . (vide apolytikion mensis Martii d. 25)
Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος. (Ps. LXXI 18)
Σήμερον τῆς σωτηρίας . . .
Εὐλογημένον τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. (Ps. LXXI 19)
Σήμερον τῆς σωτηρίας . . .

ΑΝΑΒΑΘΜΟΙ.

Ἀντίφωνον α'.

Ἐν τῷ θλίβεσθαί με | εἰσάκουσόν μου τῶν ὀδυνῶν, κύριε, σοὶ κράζω. (Ps. CXIX)
Τοῖς ἐρημικοῖς | ἄπαυστος ὁ θεῖος πόθος ἐγγίγνεται, κόσμου οὖσι τοῦ ματαίου ἐκτός.
Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι
καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.
Ἁγίῳ πνεύματι τιμὴ καὶ δόξα, | ὥσπερ πατρὶ πρέπει ἅμα καὶ υἱῷ
διὰ τοῦτο ᾄσωμεν τῇ τριάδι μονοκρατορίᾳ.

Ἀντίφωνον β΄.

Εἰϲ τὰ ὄρη τῶν ϲῶν | ὕψωϲάϲ με νόμων· ἀρεταῖϲ ἐκλάμπρυνον | ὁ θεόϲ, ἵνα ὑμνῶ ϲε. (Ps. CXX)

Δεξιᾷ ϲου χειρὶ λαβὼν ϲύ, λόγε, | φύλαξόν με, | φρούρηϲον, | μὴ πῦρ με φλέξῃ τῆϲ ἁμαρτίαϲ.

Δόξα .... καὶ νῦν ....

Ἁγίῳ πνεύματι | πᾶϲα ἡ κτίϲιϲ καινουργεῖται, | παλινδρομοῦϲα εἰϲ τὸ πρῶτον· ἰϲοϲθενὲϲ γάρ ἐϲτι πατρὶ καὶ λόγῳ.

Ἀντίφωνον γ΄.

Ἐπὶ τοῖϲ εἰρηκόϲι μοι, | ὁδεύϲωμεν εἰϲ τὰϲ αὐλὰϲ τοῦ κυρίου, εὐφράνθη μου τὸ πνεῦμα, | ϲυγχαίρει ἡ καρδία. (Ps. CXXI)

Ἐπὶ οἶκον Δαυὶδ | φόβοϲ μέγαϲ· | ἐκεῖ γὰρ θρόνων ἐκτεθέντων, | κριθήϲονται ἅπαϲαι αἱ φυλαὶ τῆϲ γῆϲ καὶ γλῶϲϲαι.

Δόξα .... καὶ νῦν ....

Ἁγίῳ πνεύματι τιμήν, προϲκύνηϲιν, | δόξαν καὶ κράτοϲ | ὡϲ πατρί τε ἄξιον | καὶ τῷ υἱῷ δεῖ προϲφέρειν· | μονὰϲ γάρ ἐϲτιν ἡ τριὰϲ τῇ φύϲει, | ἀλλ᾽ οὐ προϲώποιϲ.

ΚΑΘΙϹΜΑΤΑ.

I

Αὐτόμελον (Ὀκτ. ϲελ. 17)
ἦχοϲ α΄.

Τὸν τάφον ϲου, ϲωτήρ,
  ϲτρατιῶται τηροῦντεϲ
νεκροὶ τῇ ἀϲτραπῇ
  τοῦ ὀφθέντοϲ ἀγγέλου
ἐγένοντο κηρύττοντοϲ
  γυναιξὶ τὴν ἀνάϲταϲιν·
ϲὲ δοξάζομεν,
  τὸν τῆϲ φθορᾶϲ καθαιρέτην,
ϲοὶ προϲπίπτομεν,
  τῷ ἀναϲτάντι ἐκ τάφου
    καὶ μόνῳ θεῷ ἡμῶν.

Προϲόμοια (ibid.)

Σταυρῷ προϲηλωθεὶϲ
  ἑκουϲίωϲ, οἰκτίρμον,
ἐν μνήματι τεθεὶϲ,
  ὡϲ θνητὸϲ, ζωοδότα,
τὸ κράτοϲ ϲυνέτριψαϲ,
  ἀγαθὲ, τοῦ θανάτου·
ϲὲ γὰρ ἔφριξαν
  οἱ πυλωροὶ οἱ τοῦ ᾅδου,
ϲὺ ϲυνήγειραϲ
  τοὺϲ ἀπ᾽ αἰῶνοϲ θανόνταϲ,
    ὡϲ μόνοϲ φιλάνθρωποϲ.

θεοτοκίον.

Μητέρα ϲε θεοῦ
  ἐπιϲτάμεθα πάντεϲ,
παρθένον ἀληθῶϲ
  [καὶ] μετὰ τόκον φανεῖϲαν,
οἱ πόθῳ καταφεύγοντεϲ
  πρὸϲ τὴν ϲὴν ἀγαθότητα·
ϲὲ γὰρ ἔχομεν
  ἁμαρτωλοὶ προϲταϲίαν,

I cod. D — v. 8 μνήματι καινῳ ωϲ θεὸϲ κατετέθηϲ D — 9 possis conicere ϲὺ ϲυνέτριψαϲ, sed similiter aliorum Προϲομοίων numeri ab exemplari recedunt — δυνατὲ τῷ θανάτῳ ϲου Oct. sensu parum accomodato, sed numeris bonis. — 10 έπτηξαν D -- 11 θανένταϲ D — 14 καὶ eiiciendum monuimus — ὀφθεῖϲαν D

cὲ κεκτήμεθα
ἐν πειραcμοῖc cωτηρίαν
τὴν μόνην πανάμωμον.

β΄. Προcόμοια (Τριῴδ. cελ. 344).

Τὰ πάθη τὰ cεπτὰ
ἡ παροῦcα ἡμέρα
ὡc φῶτα cωcτικὰ
ἀνατέλλει τῷ κόcμῳ·
Χριcτὸc γὰρ ἐπείγεται
τοῦ παθεῖν ἀγαθότητι·
ὁ τὰ cύμπαντα
ἐν τῇ δρακὶ περιέχων
καταδέχεται
ἀναρτηθῆναι ἐν ξύλῳ
τοῦ cῶcαι τὸν ἄνθρωπον.

Ἀόρατε κριτὰ,
ἐν cαρκὶ πῶc ὡράθηc
καὶ ἔρχῃ ὑπ᾿ ἀνδρῶν
παρανόμων κτανθῆναι,
ἡμῶν τὸ κατάκριμα
κατακρίνων τῷ πάθει cου;
ὅθεν αἴνεcιν,
μεγαλοcύνην καὶ δόξαν
ἀναπέμποντεc
τῇ ἐξουcίᾳ cου, λόγε,
cυμφώνωc προcφέρομεν.

γ΄. Προcόμοια (Τριῴδ. cελ. 357).

Ἡ πόρνη ἐν κλαυθμῷ
ἀνεβόα, οἰκτίρμον,
ἐκμάccουcα θερμῶc
τοὺc ἀχράντουc cου πόδαc
θριξὶ τῆc κεφαλῆc αὐτῆc
καὶ ἐκ βάθουc cτενάζουcα·
μὴ ἀπώcῃ με,
μηδὲ βδελύξῃ, θεέ μου,
ἀλλὰ δέξαι με
μετανοοῦcαν καὶ cῶcον
ὡc μόνοc φιλάνθρωποc.

δ΄. Προcόμοια (Τριῴδ. cελ. 408).

Cινδόνι καθαρᾷ
καὶ ἀρώμαcι θείοιc
τὸ cῶμα τὸ cεπτὸν
ἐξαιτήcαc Πιλάτῳ
μυρίζει τε καὶ τίθηcιν
Ἰωcὴφ καινῷ μνήματι·
ὅθεν ὄρθριαι
αἱ μυροφόροι γυναῖκεc
ἀνεβόηcαν·
δεῖξον ἡμῖν, ὡc προεῖπαc,
Χριcτὲ, τὴν ἀνάcταcιν.

Ἐξέcτηcαν χοροὶ
τῶν ἀγγέλων ὁρῶντεc
τὸν ἐν τοῖc τοῦ πατρὸc
καθεζόμενον κόλποιc,
πῶc τάφῳ κατατίθεται
ὡc νεκρὸc ὁ ἀθάνατοc·
ὅν τὰ τάγματα
τὰ τῶν ἀγγέλων κυκλοῦcι
καὶ δοξάζουcι
cὺν τοῖc νεκροῖc ἐν τῷ ᾅδῃ
ὡc κτίcτην καὶ κύριον.

ε΄. Προcόμ. εἰc τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Χριcτοῦ (Φεβρ. 2).

Χορὸc ἀγγελικὸc
ἐκπληττέcθω τὸ θαῦμα,
βροτοὶ δὲ ταῖc φωναῖc
ἀνακράξωμεν ὕμνον,
ὁρῶντεc τὴν ἄφατον
τοῦ θεοῦ cυγκατάβαcιν·
ὃν γὰρ τρέμουcι
τῶν οὐρανῶν αἱ δυνάμειc,
γηραλέαι νῦν
ἐναγκαλίζονται χεῖρεc
τὸν μόνον φιλάνθρωπον.

Ὁ ὢν cὺν τῷ πατρὶ
ἐπὶ θρόνου ἁγίου

18 πανύμνητον D

ἐλθὼν ἐπὶ τῆς γῆς
ἐκ παρθένου ἐτέχθη
καὶ βρέφος ἐγένετο
χρόνοις ὢν ἀπερίγραπτος·
ὃν δεξάμενος
ὁ Συμεὼν ἐν ἀγκάλαις
χαίρων ἔλεγε·
νῦν ἀπολύεις, οἰκτίρμον,
εὐφράνας τὸν δοῦλόν σου.

ϛ'. Προσόμ. εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς θεοτόκου (Μαρτ. 25).

Ὁ μέγας στρατηγὸς
τῶν ἀΰλων ταγμάτων
εἰς πόλιν Ναζαρὲτ
ἐπιστὰς βασιλέα
μηνύει σοι, ἄχραντε,
τῶν αἰώνων καὶ κύριον,
χαῖρε, λέγων σοι,
εὐλογημένη Μαρία,
ἀκατάληπτον
καὶ ἀνερμήνευτον θαῦμα
βροτῶν ἡ ἀνάκλησις.

ζ'. Προσόμ. εἰς μνήμην τοῦ Γεωργίου (Ἀπριλ. 23).

Ἀνέτειλεν, ἰδού, | τὸ τῆς χάριτος ἔαρ·
ἐπέλαμψε Χριστοῦ | ἡ ἀνάστασις πᾶσι,
καὶ ταύτῃ συνεκλάμπει νῦν
Γεωργίου τοῦ μάρτυρος
ἡ πανέορτος | καὶ φωτοφόρος ἡμέρα·
δεῦτε ἅπαντες
λαμπροφοροῦντες ἐνθέως
φαιδρῶς ἑορτάσωμεν.

η'. Προσόμ. εἰς μνήμην τοῦ Νικολάου (Δεκ. 6).

Ἀστράπτεις ἐν τῇ γῇ
τῶν θαυμάτων ἀκτῖσι,
Νικόλαε σοφέ,
καὶ κινεῖς πᾶσαν γλῶσσαν
εἰς δόξαν τε καὶ αἴνεσιν
τοῦ ἐν γῇ σε δοξάσαντος·
ὃν ἱκέτευε | πάσης ἀνάγκης ῥυσθῆναι
τοὺς τὴν μνήμην σου
πίστει καὶ πόθῳ τιμῶντας,
πατέρων ἐκλόγιον.

II

Αὐτόμελον (Ὀκτ. σελ. 57).
ἦχος γ'.

Τὴν ὡραιότητα
τῆς παρθενίας σου
καὶ τὸ ὑπέρλαμπρον
τὸ τῆς ἁγνείας σου
ὁ Γαβριὴλ καταπλαγεὶς
ἐβόα σοι, θεοτόκε·
ποῖόν σοι ἐγκώμιον
προσαγάγω ἐπάξιον;
τί δὲ ὀνομάσω σε;
ἀπορῶ καὶ ἐξίσταμαι.
διὸ ὡς προσετάγην βοῶ σοι·
χαῖρε ἡ κεχαριτωμένη.

Προσόμοια ἀναστάσιμα (ibid.)

Τὸ ἀναλλοίωτον
τὸ τῆς θεότητος
καὶ τὸ ἑκούσιον
πάθος σου, κύριε,
εἰς ἑαυτὸν καταπλαγεὶς
ὁ Ἅιδης ἐπωδύρετο·
τρέμω τὴν τοῦ σώματος
μὴ φθαρεῖσαν ὑπόστασιν·
βλέπω τὸν ἀόρατον
μυστικῶς πολεμοῦντά με·
διὸ καὶ οὓς κατέχω κραυγάζουσι·
δόξα, Χριστέ, τῇ ἀναστάσει σου.

II. cod. D tertiam stropham primae praeponit, alteram hoc loco omittit, sed simillimam carmini quod antecedit inseruit — 5 ὀνομάσαι D — 6 alii κραυγάζω σοι legisse videntur

Τὸ ἀκατάληπτον
τὸ τῆϲ ϲταυρώϲεωϲ
καὶ ἀνερμήνευτον
τὸ τῆϲ ἐγέρϲεωϲ
θεολογοῦμεν οἱ πιϲτοὶ
ἀπόρρητον μυϲτήριον·
ϲήμερον γὰρ θάνατοϲ
καὶ ὁ Αἵδηϲ ἐϲκύλευται,
γένοϲ δὲ ἀνθρώπινον
ἀφθαρϲίαν ἐνδέδυται·
διὸ καὶ εὐχαρίϲτωϲ κραυγάζομεν·
δόξα, Χριϲτὲ, τῇ ἀναϲτάϲει ϲου.

β′. Προϲόμ. εἰϲ τὸν Εὐαγγελιϲμὸν τῆϲ θεοτόκου (Μαρτ. 25).

Ϲήμερον ἅπαϲα | κτίϲιϲ ἀγάλλεται,
ὅτι τὸ χαῖρέ ϲοι
φωνεῖ ἀρχάγγελοϲ·
εὐλογημένη ϲὺ ϲεμνὴ
καὶ ἄχραντε πανάμωμε·
ϲήμερον τοῦ ὄφεωϲ
ἀμαυροῦται τὸ φρύαγμα·
ἀρᾶϲ [γὰρ] διαλέλυται
τοῦ προπάτοροϲ ϲύνδεϲμοϲ·
διὸ καὶ κατὰ πάντα βοῶμέν ϲοι·
χαῖρε ἡ κεχαριτωμένη.

γ′. Προϲόμ. εἰϲ τὰ Θεοφάνεια (Ἰαν. 6).

Ἐπιφανέντοϲ ϲου
ἐν Ἰορδάνῃ, ϲωτὴρ,
καὶ βαπτιϲθέντοϲ ϲου
ὑπὸ προδρόμου, Χριϲτὲ,
ἠγαπημένοϲ . . . . .
υἱὸϲ ἐμαρτυρήθηϲ·
ὅθεν καὶ ϲυνάναρχοϲ
τῷ πατρὶ πεφανέρωϲαι,
πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον
ἐπὶ ϲὲ κατεγίνετο,
ἐν ᾧ καὶ φωτιϲθέντεϲ βοῶμεν·
δόξα θεῷ τῷ ἐν τριάδι.

δ′. Προϲόμ. εἰϲ μνήμην τοῦ Δημητρίου (Ὀκτ. 26).

Τὸν ϲυμπαθέϲτατον
κυρίου μάρτυρα
ἐκδυϲωποῦμέν ϲε
πιϲτῶϲ, Δημήτριε,
ῥῦϲαι ἡμᾶϲ παντοδαπῶν
κινδύνων ἐπερχομένων·
ἴαϲαι ψυχῶν ἡμῶν
καὶ ϲωμάτων τὰ τραύματα·
θραῦϲον τὰ φρυάγματα
τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, ἅγιε·
εἰρήνευϲον ἡμῶν τὴν ζωήν,
ὅπωϲ ἀεί ϲε δοξάζωμεν.

θεοτοκίον.

Θεομακάριϲτε
μῆτερ ἀνύμφευτε,
τὴν ἀϲθενοῦϲάν μου
ψυχὴν θεράπευϲον,
ὅτι ϲυνέχομαι πολλοῖϲ
ἐν πταίϲμαϲι, θεοτόκε·
ὅθεν καὶ κραυγάζω ϲοι
ϲτεναγμῷ τῆϲ καρδίαϲ μου·
δέξαι με, πανάχραντε,
τὸν πολλὰ ἁμαρτήϲαντα,
ἵνα ἐν παρρηϲίᾳ κραυγάζω ϲοι·
χαῖρε ἡ κεχαριτωμένη.

III

Αὐτόμελον.

ἦχοϲ γ′.

Θείαϲ πίϲτεωϲ | ὁμολογίᾳ
ἄλλον Παῦλόν ϲε | ἡ ἐκκληϲία
ζηλωτὴν ἐν ἱερεῦϲιν ἀνέδειξε·
ϲυνεκβοᾷ ϲοι καὶ Ἄβελ πρὸϲ κύριον
καὶ Ζαχαρίου τὸ αἷμα τὸ δίκαιον·
πάτερ ὅϲιε, Χριϲτὸν τὸν θεὸν ἱκέτευε
δωρήϲαϲθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεοϲ.

---

17 τὸ ἀπόρρητον omisso μυϲτήριον D — 20 διὸ εὐχαριϲτοῦντεϲ βοῶμεν D — 21 τῇ εὐϲπλαγχνίᾳ ϲου D — β′ 5 γάρ rectius omittas, quod idem valet, si quid aliud in his carminibus uncinis inclusimus — γ′ 3 τοῦ πατρόϲ post ἠγαπημένοϲ intercidisse videtur.

β′. Προσόμ. εἰς μνήμην τοῦ Ἀθανασίου (Μαΐ. 2).

Θείοις δόγμασιν ὀρθοδοξίας,
πάτερ, ὥπλισας | τὴν ἐκκλησίαν·
[ταῖς] διδαχαῖς σου τὰς αἱρέσεις ἐξέτεμες·
τῆς εὐσεβείας τὸν δρόμον τετέλεκας
καὶ ὡς ὁ Παῦλος τὴν πίστιν τετήρηκας·
λοιπὸν ἀπόκειται καὶ σοί, παναοίδιμε,
ὁ δίκαιος τῶν πόνων [σου] στέφανος.

γ′. Προσομ. εἰς μνήμην τοῦ Γεωργίου (Ἀπριλ. 23).

Πόθῳ ζέοντι | τῷ τοῦ δεσπότου
πυρπολούμενος ἀνδρειοφρόνως
τὰ τῆς πλάνης ταμιεῖα κατέβαλες
καὶ ἐν σταδίῳ Χριστὸν ὡμολόγησας,
τροπαιοφόρε παμμάκαρ Γεώργιε,
μάρτυς ἔνδοξε, Χριστὸν τὸν θεὸν ἱκέτευε
δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

IV

Αὐτόμελον.
ἦχος δ′.

Ταχὺ προκατάλαβε,
πρὶν δουλωθῆναι ἡμᾶς
ἐχθροῖς βλασφημοῦσί σε
καὶ ἀπειλοῦσιν ἡμῖν,
Χριστὲ ὁ θεὸς ἡμῶν·
ἄνελε τῷ σταυρῷ σου
τοὺς ἡμᾶς πολεμοῦντας,
γνώτωσαν, πῶς ἰσχύει
ὀρθοδόξων ἡ πίστις
πρεσβείαις τῆς θεοτόκου,
μόνε φιλάνθρωπε.

β′. Προσόμ. εἰς τὰ Θεοφάνεια (Ἰαν. 6).

Τὰ ῥεῖθρα ἡγίασας
τὰ Ἰορδάνεια,
τὸ κράτος συνέτριψας
τῆς ἁμαρτίας . .,
Χριστὲ ὁ θεὸς ἡμῶν·
ὑπέκλινας τῇ παλάμῃ
σεαυτὸν τοῦ προδρόμου,
[καὶ] ἔσωσας ἐκ τῆς πλάνης
τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος·
διό σε ἱκετεύομεν,
σῶσον τὸν κόσμον σου.

γ′. Προσόμ. εἰς μνήμην τοῦ Σπυρίδωνος (Δεκ. 12).

Τοῖς λόγοις ἐκόσμησας
τὴν ἐκκλησίαν Χριστοῦ,
τοῖς ἔργοις ἐτίμησας
τὸ κατ᾽ εἰκόνα θεοῦ,
Σπυρίδων μακάριε·
ἔλαμψας ἐν τῷ κόσμῳ
τῇ ἐν σοὶ σωφροσύνῃ,
χάριτας ἰαμάτων
ἀπαστράπτων τοῖς πᾶσι·
διὸ καὶ ἑορτάζομεν
πίστει τὴν μνήμην σου.

δ′. Προσόμ. εἰς μνήμην τοῦ Δημητρίου (Ὀκτ. 26).

Ἡ μνήμη σου, ἔνδοξε
μάρτυς Δημήτριε,
ἐφαίδρυνε σήμερον
τὴν ἐκκλησίαν Χριστοῦ
καὶ πάντας συνήγαγεν,
ᾄσμασιν ἐπαξίως
εὐφημεῖν σε, θεόφρον,
ὡς ὄντως στρατιώτην
καὶ ἐχθρῶν καθαιρέτην·

III. β′ v. 6 aut corruptus est aut aliud exemplar sequitur — III. γ′ v. 3 ταμιεῖα nos: ταμεῖα Barth. — IV. β′ 2 fort. τῆς ἁμαρτίας ἡμῶν

διὸ ταῖϲ ἱκεϲίαιϲ ταῖϲ ϲαῖϲ
ῥῦϲαι ἡμᾶϲ πειραϲμῶν.

Ἀθλήϲεωϲ καύχημα,
μάρτυϲ Δημήτριε,
Χριϲτὸν ἐνδυϲάμενοϲ
κατεπολέμηϲαϲ
ἐχθρὸν τὸν ἀνίϲχυρον·
πλάνην γὰρ τῶν ἀνόμων
ἐν αὐτῷ καταργήϲαϲ
γέγοναϲ τοῖϲ ἐν πίϲτει
εὐϲεβείαϲ ἀλείπτηϲ·
διό ϲου καὶ τὴν μνήμην ϲεπτῶϲ
πανηγυρίζομεν.

θεοτοκίον.

Ἐλπὶϲ ἀκαταίϲχυντε
τῶν πεποιθότων εἰϲ ϲέ,
ἡ μόνη κυήϲαϲα
ὑπερφυῶϲ ἐν ϲαρκὶ
Χριϲτὸν τὸν θεὸν ἡμῶν·
τοῦτον ϲὺν τοῖϲ ἁγίοιϲ,
ἀποϲτόλοιϲ δυϲώπει,
δοῦναι τῇ οἰκουμένῃ
ἱλαϲμὸν καὶ εἰρήνην
καὶ πᾶϲιν ἡμῖν πρὸ τέλουϲ
βίου διόρθωϲιν.

ε΄. Προϲόμ. εἰϲ τὴν μεγάλην Τετάρτην
(Τριῴδ. ϲελ. 357).

Ἰούδαϲ ὁ δόλιοϲ
φιλαργυρίαϲ ἐρῶν
προδοῦναί ϲε, κύριε,
τὸν θηϲαυρὸν τῆϲ ζωῆϲ
δολίωϲ ἐμελέτηϲεν·
ὅθεν καὶ παροινήϲαϲ
τρέχει πρὸϲ Ἰουδαίουϲ,
λέγει τοῖϲ παρανόμοιϲ·
τί μοι θέλετε δοῦναι,
κἀγὼ παραδώϲω ὑμῖν
εἰϲ τὸ ϲταυρῶϲαι αὐτόν;

V

Αὐτόμελον
κοντάκιον εἰϲ τὴν ὕψωϲιν τοῦ ϲταυροῦ
(Σεπτ. 14)
ἦχοϲ δ΄.

Ὁ ὑψωθεὶϲ ἐν τῷ ϲταυρῷ ἑκουϲίωϲ,
τῇ ἐπωνύμῳ ϲου καινῇ πολιτείᾳ
τοὺϲ οἰκτιρμούϲ ϲου δώρηϲαι, Χριϲτὲ ὁ θεόϲ·
εὔφρανον [ἐν τῇ] δυνάμει ϲου
τοὺϲ πιϲτοὺϲ βαϲιλεῖϲ ἡμῶν,
νίκαϲ χορηγῶν αὐτοῖϲ
κατὰ τῶν πολεμίων·
τὴν ϲυμμαχίαν ἔχοιεν τὴν ϲὴν,
ὅπλον εἰρήνηϲ, | ἀήττητον τρόπαιον.

Καθίϲματα
β΄. Προϲόμοιον (Τριῴδ. ϲελ. 351).

Τὸν νυμφίον ἀδελφοὶ, ἀγαπήϲωμεν,
τὰϲ λαμπάδαϲ ἑαυτῶν εὐτρεπίϲωμεν,
ἐν ἀρεταῖϲ ἐκλάμποντεϲ καὶ πίϲτει ὀρθῇ,
ἵνα ὡϲ αἱ φρόνιμοι
τοῦ κυρίου παρθένοι
ἕτοιμοι εἰϲέλθωμεν
ϲὺν αὐτῷ εἰϲ τοὺϲ γάμουϲ·
ὁ γὰρ νυμφίοϲ δῶρον ὡϲ θεὸϲ
πᾶϲι παρέχει | τὸν ἄφθαρτον ϲτέφανον.

γ΄. Προϲόμ. εἰϲ Μιχαὴλ (Νοεμ. 8).

Τῶν ἀϲωμάτων λειτουργῶν ἀρχιϲτράτηγε,
ὁ κατ᾽ ἐνώπιον θεοῦ παριϲτάμενοϲ,
καὶ ταῖϲ ἐκεῖθεν λάμψεϲι λαμπόμενοϲ,
φαίδρυνον, ἁγίαϲον
τοὺϲ πιϲτῶϲ ϲε ὑμνοῦνταϲ,
πάϲηϲ ἀπολύτρυϲαι
τοῦ ἐχθροῦ τυραννίδοϲ,
καὶ εἰρηναίαν αἴτηϲαι ζωὴν
τοῖϲ βαϲιλεῦϲι | καὶ πᾶϲι τοῖϲ πέραϲι.

Τὰ Χερουβὶμ καὶ Σεραφὶμ πολυόμματα,
τῶν ἀρχαγγέλων λειτουργῶν τὰ στρατεύματα
σὺν ἐξουσίαις θρόνοι, κυριότητες,
ἄγγελοι, δυνάμεις τε
καὶ ἀρχαὶ δυσωποῦσι
σὲ τὸν ποιητὴν ἡμῶν
καὶ θεὸν καὶ δεσπότην·
μὴ ὑπερίδῃς δέησιν λαοῦ
ἡμαρτηκότος, | Χριστὲ πολυέλεε.

VI

Αὐτόμελον (Ὀκτ. σελ. 76)
ἦχος δ'.

Κατεπλάγη Ἰωσὴφ,
τὸ ὑπὲρ φύσιν θεωρῶν,
καὶ ἐλάμβανεν εἰς νοῦν
τὸν ἐπὶ πόκον ὑετὸν
ἐν τῇ ἀσπόρῳ συλλήψει σου, | θεοτόκε,
βάτον ἐν πυρὶ | ἀκατάφλεκτον,
ῥάβδον Ἀαρὼν | τὴν βλαστήσασαν·
καὶ μαρτυρῶν ὁ μνήστωρ σου | καὶ φύλαξ
τοῖς ἱερεῦσιν ἐκραύγαζε·
παρθένος τίκτει | καὶ μετὰ τόκον
πάλιν μένει παρθένος.

Προσόμοια (ibid.)

Ἑκουσίᾳ σου βουλῇ
σταυρὸν ὑπέμεινας, σωτήρ,
καὶ ἐν μνήματι καινῷ
ἄνθρωποι ἔθεντο θνητοὶ
τὸν διὰ λόγου τὰ πέρατα συστησάμενον·
ὅθεν δεσμευθεὶς | ὁ ἀλλότριος
θάνατος δεινῶς | ἐσκυλεύετο
καὶ οἱ ἐν ᾅδου ἅπαντες | ἐκραύγαζον
τῇ ζωηφόρῳ ἐγέρσει σου·
Χριστὸς ἀνέστη | ὁ ζωοδότης
μένων εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἐκ τῶν ἄνω κατελθὼν
τῶν ὑψωμάτων Γαβριὴλ
καὶ τῇ πέτρᾳ προσελθών,
ἔνθα ἡ πέτρα τῆς ζωῆς,
λευχειμονῶν ἀνεκραύγαζε | ταῖς κλαιούσαις·
παύσασθε ὑμεῖς | τῆς θρηνώδους κραυγῆς
ἔχουσαι ἀεὶ | τὸ εὐσυμπάθητον·
ὃν γὰρ ζητεῖτε κλαίουσαι, | θαρσεῖτε,
ὡς ἀληθῶς ἐξεγήγερται·
διὸ βοᾶτε | τοῖς ἀποστόλοις,
ὅτι ἀνέστη ὁ κύριος.

β'. Προσόμ. εἰς τὴν τῶν Βαΐων κυριακὴν
(Τριῳδ. σελ. 336).

Μετὰ κλάδων νοητῶς
κεκαθαρμένοι τὰς ψυχὰς
ὡς οἱ παῖδες τὸν Χριστὸν
ἀνευφημήσωμεν πιστῶς,
μεγαλοφώνως κραυγάζοντες | τῷ δεσπότῃ·
εὐλογημένος εἶ σωτὴρ | ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐλθὼν
τοῦ σῶσαι τὸν Ἀδάμ, | ἐκ τῆς ἀρχαίας ἀρᾶς
πνευματικῶς γενόμενος, | φιλάνθρωπε,
νέος Ἀδὰμ ὡς ηὐδόκησας·
ὁ πάντα, λόγε, | πρὸς τὸ συμφέρον
οἰκονομήσας, δόξα σοι.

Ἐπὶ φίλῳ σου, Χριστὲ,
δάκρυα ῥαίνεις μυστικῶς,
καὶ ἐγείρεις ἐκ νεκρῶν
Λάζαρον κείμενον θνητὸν,

VI. v. 12 ᾅδη Oct. — 18 θρηνώδους στοργῆς D — fort.: τὸ συμπάθητον — 23 θαρσεῖτε. ἐγηγερμένον προσκυνήσετε, χαρὰν λαβοῦσαι θαρσεῖτε πᾶσαι· θάρσει γοῦν καὶ ἡ Εὔα D — β' 4 σωτὴρ rectius eiicias.

ἐν ᾧ συμπάθειαν ἔδειξας | φιλανθρώπως·
μαθόντα δὲ τὴν σὴν | παρουσίαν, σωτήρ,
τὰ πλήθη τῶν βρεφῶν | ἐξῆλθον σήμερον,
ἐν ταῖς χερσὶ κατέχοντα | βαΐα,
τὸ Ὡσαννά σοι κραυγάζοντα·
εὐλογημένος εἶ, ὅτι τὸν κόσμον
εἰς τὸ σῶσαι ἐλήλυθας.

γ'. Προσόμ. εἰς τὰ Θεοφάνεια (Ἰαν. 6).

Ἰορδάνη ποταμέ, | τί ἐθαμβήθης θεωρῶν;
τὸν ἀθεώρητον γυμνόν,
εἶδον καὶ ἔφριξα, φησί·
καὶ πῶς γὰρ τοῦτον οὐκ ἔμελλον | φρίξαι καὶ δῦναι;
οἱ ἄγγελοι αὐτὸν | ὁρῶντες ἔφριξαν·
ἐξέστη οὐρανὸς | καὶ γῆ ἐτρόμαξε,
καὶ συνεστάλη θάλασσα | καὶ πάντα
τὰ ὁρατὰ καὶ ἀόρατα·
Χριστὸς ἐφάνη | ἐν Ἰορδάνῃ,
ἁγιάσαι τὰ ὕδατα.

VII

Τροπάριον αὐτόμελον (Τριῴδ. σελ. 281)
ἦχος πλ. δ'.

Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς
λαβὼν ἐν γνώσει,
ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Ἰωσὴφ
σπουδῇ ἐπέστη
ὁ ἀσώματος, λέγων
τῇ ἀπειρογάμῳ·
ὁ κλίνας τῇ καταβάσει
τοὺς οὐρανοὺς
χωρεῖται ἀναλλοιώτως
ὅλος ἐν σοί·
ὃν καὶ βέπων ἐν μήτρᾳ σου
λαβόντα δούλου μορφήν,
ἐξίσταμαι κραυγάζειν σοι·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Καθίσματα

β'. Προσομ. εἰς τὴν τῶν Βαΐων κυριακήν (Τριῴδ. σελ. 331).

Ὁ ἐπὶ θρόνου Χερουβὶμ
καὶ ἐπὶ πώλου
ἐπικαθίσας δι' ἡμᾶς
καὶ πρὸς τὸ πάθος
τὸ ἑκούσιον φθάσας
σήμερον ἀκούει
τῶν παίδων ἀναβοώντων
τὸ Ὡσαννά,
τῶν ὄχλων ἀναφωνούντων,
υἱὲ Δαυΐδ,
σπεῦσον σῶσαι οὓς ἔπλασας,
εὐλογημένε Ἰησοῦ·
εἰς τοῦτο γὰρ ἐλήλυθας,
ὅπως γνῶμεν τὴν δόξαν σου.

γ'. Προσόμ. εἰς τὰ Γενέθλια τῆς θεοτόκου (Σεπτ. 8).

Ἀγαλλιάσθω οὐρανός,
γῆ εὐφραινέσθω·
ὁ τοῦ θεοῦ γὰρ οὐρανὸς
ἐν γῇ ἐτέχθη,
ἡ θεόνυμφος αὕτη
ἐξ ἐπαγγελίας·
ἡ στεῖρα βρέφος θηλάζει
τὴν Μαριάμ,
καὶ χαίρει ἐπὶ τῷ τόκῳ | Ἰωακείμ,
ῥάβδος, λέγων, ἐτέχθη μοι,
ἐξ ἧς τὸ ἄνθος Χριστὸς
ἐβλάστησεν ἐκ ῥίζης Δαυΐδ·
ὄντως θαῦμα παράδοξον!

VI. γ'. v. 3 φρίξαι δοῦναι J — 4 ἰδόντες J — 7 τὰ ἀόρατα J — 7 Χριστὸς γὰρ ἦλθεν J — VII. v. 1 τὰ προσταχθέντα auctores τῶν προσομοίων legisse videntur

VIII

Αὐτόμελον (Τριῴδ. cελ. 32)
ἦχοc πλ. δ'.

Τὴν cοφίαν καὶ λόγον | ἐν cῇ γαcτρὶ
cυλλαβοῦcα ἀφράcτωc, | μήτηρ θεοῦ,
τῷ κόcμῳ ἐκύηcαc
τὸν τὸν κόcμον κατέχοντα,
καὶ ἐν ἀγκάλαιc ἔcχεc
τὸν πάντα cυνέχοντα,
τὸν τροφοδότην πάντων
καὶ πλάcτην καὶ κύριον·
ὅθεν δυcωπῶ cε, | παναγία παρθένε,
καὶ πίcτει δοξάζω cε
τοῦ ῥυcθῆναι πταιcμάτων με,
ὅταν μέλλω παρίcταcθαι
πρὸ προcώπου τοῦ κτίcτου μου.
δέcποινα παρθένε ἁγνή,
τὴν cὴν βοήθειαν τότε μοι δώρηcαι·
καὶ γὰρ δύναcαι, | ὅcα θέλειc, πανά-
μωμε.

β'. Προcομ. εἰc τὴν μεγάλην Δευτέραν
(Τριῴδ. cελ. 344).

Τῶν παθῶν τοῦ κυρίου | τὰc ἀπαρχὰc
ἡ παροῦcα ἡμέρα | λαμπροφορεῖ·
δεῦτε οὖν, φιλέορτοι,
ὑπαντήcωμεν ᾄcμαcιν·
ὁ γὰρ κτίcτηc ἔρχεται
cταυρὸν καταδέξαcθαι,
ἐταcμοὺc καὶ μάcτιγαc,
Πιλάτῳ κρινόμενοc·
ὅθεν καὶ ἐκ δούλου
ῥαπιcθεὶc ἐπὶ κόρρηc
πάντα προcίεται,
ἵνα cώcῃ τὸν ἄνθρωπον·
διὰ τοῦτο βοήcωμεν·
φιλάνθρωπε Χριcτὲ ὁ θεὸc
τῶν πταιcμάτων δώρηcαι τὴν ἄφε-
cιν
τοῖc προcκυνοῦcιν ἐν πίcτει
τὰ ἄχραντα πάθη cου.

γ'. Προcομ. εἰc τὸν ἀπόcτολον Ἰωάννην
(Cεπτ. 26).

Cὺ υἱὸc ἐπεκλήθηc | θείαc βροντῆc,
ὡc τὰ ὦτα κωφεύcαc | τῶν δυccεβῶν,
καὶ cάλπιγγοc ἥδιον
διηχήcαc, ὦ πάνcοφε,
εἰc εὐθείαc καρδίαc
τοῦ λόγου τὴν cάρκωcιν·
καὶ ὡc γνήcιοc φίλοc
τῷ cτήθει ἀνέπεcαc·
ὅθεν ἐξαντλήcαc | τὸ τῆc γνώcεωc βάθοc
τοῖc πᾶcιν ἐκήρυξαc
τοῦ πατρὸc τὸν cυνάναρχον,
Ἰωάννη ἀπόcτολε·
πρέcβευε Χριcτῷ τῷ θεῷ
τῶν πταιcμάτων ἄφεcιν δωρήcαcθαι
τοῖc ἑορτάζουcι πόθῳ
τὴν ἁγίαν μνήμην cου.

Τὸν βυθὸν τῆc ἁλείαc | καταλιπὼν
τοῦ cταυροῦ τῷ καλάμῳ | πάντα cα-
τὰ ἔθνη ἐζώγρηcαc [φῶc
ὡc ἰχθύαc πανεύφημε·
καὶ γὰρ, καθὼc cοι ἔφη
Χριcτὸc, ἀναδέδειξαι
ἁλιεὺc ἀνθρώπων,
ζωγρῶν πρὸc εὐcέβειαν·
ὅθεν καταcπείραc
θεοῦ λόγου τὴν γνῶcιν
τὴν Πάτμον καὶ [τὴν] Ἔφεcον
ἐκαρπώcω τοῖc λόγοιc cου,
θεολόγε ἀπόcτολε·
πρέβευε Χριcτῷ τῷ θεῷ
τῶν πταιcμάτων ἄφεcιν δωρήcαcθαι
τοῖc ἑορτάζουcι πόθῳ
τὴν ἁγίαν μνήμην cου.

VIII v. 2 ἀφλέκτωc Hirm. — 4 alii ἐν omisisse videntur — 7 καὶ πίcτει δοξάζω cε aut τοῦ ῥυcθῆναι πταιcμάτων με alii non legisse videntur — 10 alios τότε cὴν βοήθειαν μοι δώρηcαι legisse suspicor — 11 alios aliis in strophis modulos melodi secuti sunt — γ' 3 ἥδιον nos: ἡδύτερον vulgo

δ'. Προϲόμ. εἰϲ τὸν ἀπόϲτολον Ἰωάννην (Σεπτ. 26. Μαΐ. 8).

Ἀναπεϲὼν ἐν τῷ ϲτήθει | τοῦ Ἰηϲοῦ,
παρρηϲίαϲ τυγχάνων | ὡϲ μαθητὴϲ
ἠρώτηϲαϲ, τίϲ ἐϲτιν
ὁ προδότηϲ ϲου, κύριε,
καὶ ὡϲ ἠγαπημένῳ
ὑπάρχοντι, ἔνδοξε,
διὰ τοῦ ἄρτου «οὗτοϲ»
ϲαφῶϲ ὑπεδείχθη ϲοι·
ὅθεν καὶ ὡϲ μύϲτηϲ
γεγονὼϲ τῶν ἀρρήτων,
τοῦ λόγου τὴν ϲάρκωϲιν
ἐκδιδάϲκειϲ τὰ πέρατα,
θεολόγε ἀπόϲτολε·
πρέϲβευε Χριϲτῷ τῷ θεῷ
τῶν πταιϲμάτων ἄφεϲιν δωρήϲαϲθαι
τοῖϲ ἑορτάζουϲι πόθῳ
τὴν ἁγίαν μνήμην ϲου.

θεοτοκίον

Παναγία παρθένε, | μήτηρ θεοῦ,
τῆϲ ψυχῆϲ μου τὰ πάθη | τὰ χαλεπὰ
θεράπευϲον, δέομαι,
καὶ ϲυγγνώμην παράϲχου μοι
τῶν ἐμῶν πταιϲμάτων, | ἀφρόνωϲ ὧν
τὴν ψυχὴν καὶ τὸ ϲῶμα, [ἔπραξα,
μολύναϲ ὁ ἄθλιοϲ·
οἴμοι! τί ποιήϲω | ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ
ἡνίκα οἱ ἄγγελοι
τὴν ψυχήν μου χωρίζουϲιν
[ἐκ] τοῦ ἀθλίου μου ϲώματοϲ;
τότε, δέϲποινα, βοήθειά μοι
γενοῦ καὶ προϲτάτιϲ θερμότατοϲ·
ϲὲ γὰρ ἔχω ἐλπίδα ὁ δοῦλόϲ ϲου.

ϹΤΙΧΗΡΑ ΠΡΟϹΟΜΟΙΑ.

I

Αὐτόμελον μαρτυρικόν (Τριῴδ. ϲελ. 157).
ἦχοϲ α'.

Πανεύφημοι μάρτυρεϲ, ὑμᾶϲ
οὐχ ἡ γῆ κατέκρυψεν,
ἀλλ' οὐρανὸϲ ὑπεδέξατο·
ἠνοίγηϲαν ὑμῖν
παραδείϲου πύλαι,
καὶ ἐντὸϲ γενόμενοι
τοῦ ξύλου τῆϲ ζωῆϲ ἀπολαύετε·
Χριϲτῷ πρεϲβεύϲατε
δωρηθῆναι ταῖϲ ψυχαῖϲ ἡμῶν
τὴν εἰρήνην | καὶ τὸ μέγα ἔλεοϲ.

β'. Στιχηρὰ προϲόμ. εἰϲ μνήμην τῶν μαρτύρων τῶν ἐν Νικοπόλει (Ἰουλ. 10).

Πανεύφημοι μάρτυρεϲ, ὑμεῖϲ
λίθοιϲ ϲυντριβόμενοι
Χριϲτὸν τὴν πέτραν τὴν ἄρρηκτον
οὐκ ἐξηρνήϲαϲθε,
ἀλλὰ νικηφόροι
χάριτι γενόμενοι
ἀγγέλων τοῖϲ χοροῖϲ ϲυναγάλλεϲθε·
μεθ' ὧν πρεϲβεύϲατε,
δωρηθῆναι ταῖϲ ψυχαῖϲ ἡμῶν
τὴν εἰρήνην | καὶ τὸ μέγα ἔλεοϲ.

Καλλίνικοι μάρτυρεϲ, φρουραῖϲ
ἅμα ϲυγκλειόμενοι
ὡϲ ἐντολῶν θείων φύλακεϲ
καὶ ἐκτηκόμενοι
δίψει, οὐρανόθεν
δρόϲον ἐκομίϲαϲθε,
ὑμᾶϲ πνευματικῶϲ ἀναψύχουϲαν·
διὸ πρεϲβεύϲατε

VIII. δ' v. 3 ἠρώτηϲαϲ πυθόμενοϲ τίϲ G — 4 ἠγαπημένῳ λίαν G — 6 τῶν ἀρρήτων γενόμενοϲ G — 7 τοῖϲ πέραϲι G — 12 theotokion om. G προϲτάτιϲ θερμότατοϲ modorum necessitate excusatur

I. β' v. 7 ἐντολαῖϲ θεοφύλακεϲ F — 8 δίψη F

δωρηθῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν
τὴν εἰρήνην | καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Ἀήττητοι μάρτυρες, ζωὴν
ἀληθῆ ποθήσαντες
καὶ εἰς ἀεὶ διαμένουσαν,
θάνατον ἄδικον
παρανόμῳ ψήφῳ
χαίροντες ὑπέστητε,
καὶ νῦν μετὰ μαρτύρων εὐφραίνεσθε,
μεθ' ὧν πρεσβεύσατε
δωρηθῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν
τὴν εἰρήνην | καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

θεοτοκίον.

Συνέχομαι πάντοθεν δεινοῖς,
καὶ ποῦ φύγω, δέσποινα,
ὁ δυστυχὴς καὶ πανάθλιος;
εἰ μὴ πρὸς σέ, ἁγνή,
καταφεύγω μόνην
τὴν ἐμὴν βοήθειαν,
ἐλπὶς ἀπηλπισμένων, θεόνυμφε·
καὶ μὴ παρίδῃς με
τὸν ἀνάξιον οἰκέτην σου,
θλιβομένων | ἑτοίμη βοήθεια.

Σταυροθεοτοκίον.

Ῥομφαία διῆλθεν, ὦ υἱέ,
ἡ παρθένος ἔλεγεν,
ἐπὶ τοῦ ξύλου ὡς ἔβλεψε
Χριστὸν κρεμάμενον,
τὴν ἐμὴν καρδίαν
καὶ σπαράττει, δέσποτα,
ὡς πάλαι Συμεών μοι προέφησεν·
ἀλλὰ ἀνάστηθι
καὶ συνδόξασον, ἀθάνατε,
τὴν μητέρα | καὶ δούλην σου, δέο-[μαι.

II

Θεοτοκίον αὐτόμελον (Νοεμ. 6)
ἦχος α'.

Τῶν οὐρανίων ταγμάτων
τὸ ἀγαλλίαμα,
τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων
κραταιὰ προστασία,
ἄχραντε παρθένε, | σῶσον ἡμᾶς
τοὺς εἰς σὲ καταφεύγοντας·
ὅτι ἐν σοὶ τὰς ἐλπίδας μετὰ θεὸν,
θεοτόκε, ἀνεθέμεθα.

β'. Στιχηρὰ προσόμοια εἰς τοὺς ἀρχαγγέλους Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ (Σεπτ. 6).

Τῶν οὐρανίων ταγμάτων
ὡς προεξάρχοντα,
καὶ τῶν ἐν γῇ ἀνθρώπων
ἰσχυρόν σε προστάτην,
φύλακα καὶ ῥύστην | ὑμνοῦμεν πιστῶς,
Μιχαὴλ ἀρχιστράτηγε,
καθικετεύοντες πάσης φθοροποιοῦ
ἀλγηδόνος ἡμᾶς ῥύσασθαι.

Ὁ ταξιάρχης τῶν ἄνω
θείων δυνάμεων
σήμερον συγκαλεῖται
τῶν βροτῶν τὰς χορείας,
μίαν σὺν ἀγγέλοις | φαιδρὰν ἑορτὴν
συγκροτῆσαι συνάξεως
αὐτῶν τῆς θείας καὶ ἅμα ὕμνον θεῷ
ἀναμέλψαι τὸν τρισάγιον.

Ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν θείων
ἡμᾶς πτερύγων σου
προσπεφευγότας πίστει,
Μιχαὴλ θεῖε νόε,
φύλαττε καὶ σκέπε | ἐν βίῳ παντὶ
καὶ ἐν ὥρᾳ, ἀρχάγγελε,

14 μεθ' ὧν] καὶ νῦν F — 16 theotokion et staurotheotokion om. F

τῇ τοῦ θανάτου cὺ πάρεcο βοηθὸc
ἡμῖν πᾶcιν εὐμενέcτατοc.

γʹ. προcόμ. εἰc τὸν ἀπόcτολον Ἰωάννην (Μαΐ. 8).

Ὁ θεατὴc τῶν ἀρρήτων | ἀποκαλύψεων
καὶ ἑρμηνεὺc τῶν ἄνω
τοῦ θεοῦ μυcτηρίων,
ὁ παῖc τοῦ Ζεβεδαίου,
γράψαc ἡμῖν
τὸ Χριcτοῦ εὐαγγέλιον,
θεολογεῖν τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν
καὶ τὸ πνεῦμα ἐξεπαίδευcεν.

Ἡ θεοκίνητοc λύρα
τῶν οὐρανίων ᾠδῶν,
ὁ μυcτογράφοc οὗτοc,
τὸ θεόπνευcτον cτόμα
τὸ ᾆcμα τῶν ᾀcμάτων
ᾄδει τερπνῶc,
τὰ μὲν χείλη κινῶν ὡc νευράc,
ὥcπερ δὲ πλῆκτρον τὴν γλῶτταν ἀνακινῶν,
καὶ πρεcβεύει τοῦ cωθῆναι ἡμᾶc.

Τῇ βροντοφώνῳ cου γλώττῃ
ἀναφθεγγόμενοc
τῆc τοῦ θεοῦ cοφίαc | τὸν ἀπόκρυφον λόγον,
θεῷ ἠγαπημένε, | κράζειc ἀεὶ,
ἀναπτύccων τὰ χείλη πυκνῶc,
τὸ «ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγοc» καὶ δᾳδουχεῖc
πάντα ἄνθρωπον πρὸc γνῶcιν θεοῦ.

III

Cτιχηρά, αὐτόμελον καὶ προcόμοια εἰc τὴν Κοίμηcιν τῆc θεοτόκου (Αὐγ. 15)
ἦχοc αʹ.

Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματοc!
ἡ πηγὴ τῆc ζωῆc | ἐν μνημείῳ τίθεται
καὶ κλίμαξ πρὸc οὐρανὸν
ὁ τάφοc γίνεται,
εὐφραίνου Γεθcημανῆ,
τῆc θεοτόκου τὸ ἅγιον τέμενοc·
βοήcωμεν οἱ πιcτοὶ,
τὸν Γαβριὴλ κεκτημένοι ταξίαρχον·
κεχαριτωμένη, χαῖρε·
μετὰ coῦ ὁ κύριοc,
ὁ παρέχων τῷ κόcμῳ
διὰ coῦ τὸ μέγα ἔλεοc.

Βαβαὶ τῶν cῶν μυcτηρίων ἁγνή!
τοῦ ὑψίcτου θρόνοc
ἀνεδείχθηc, δέcποινα,
καὶ γῆθεν πρὸc οὐρανὸν
μετέcτηc cήμερον·
ἡ δόξα cου εὐπρεπὴc
θεοφεγγέcιν ἐκλάμπουcα χάριcι.
παρθένοι cὺν τῇ μητρὶ
τοῦ βαcιλέωc πρὸc ὕψοc ἐπάρθητε·
κεχαριτωμένη, χαῖρε·
μετὰ coῦ ὁ κύριοc,
ὁ παρέχων τῷ κόcμῳ
διὰ coῦ τὸ μέγα ἔλεοc.

Τὴν cὴν δοξάζουcι κοίμηcιν
ἐξουcίαι, θρόνοι, | ἀρχαὶ, κυριότητεc,
δυνάμειc καὶ χερουβὶμ
καὶ τὰ φρικτὰ cεραφίμ·
ἀγάλλονται γηγενεῖc
ἐπὶ τῇ θείᾳ cου δόξῃ κοcμούμενοι·
προcπίπτουcι βαcιλεῖc
cὺν ἀρχαγγέλοιc, ἀγγέλοιc καὶ μέλπουcι·

II. γʹ v. 4 τοῦ F — 8 θεόγραφον FG — 11 ἀναφωνῶν F — 13 βροντοφόρῳ F — III. v. 10 moduli primorum versuum alterius et tertiae strophae paululum a stropha prima recedunt — 11 θρόνου F — 23 καυχώμενοι F

κεχαριτωμένη, χαῖρε·
μετὰ σοῦ ὁ κύριος,
ὁ παρέχων τῷ κόσμῳ
διὰ σοῦ τὸ μέγα ἔλεος.

β΄. Στιχ. προσόμ. εἰς τὸ Γενέθλιον τῆς θεοτόκου (Σεπτ. 8).

Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, | ἐκ τῆς στείρας τίκτεται·
ἡ χάρις καρπογονεῖν
λαμπρῶς ἀπάρχεται·
εὐφραίνου Ἰωακείμ,
τῆς θεοτόκου γεννήτωρ γενόμενος·
οὐκ ἔστιν ἄλλος, ὡς σύ,
τῶν γηγενῶν γεννητόρων, θεόληπτε·
ἡ γὰρ θεοδόχος κόρη,
τοῦ θεοῦ τὸ σκήνωμα,
τὸ πανάγιον ὄρος
διὰ σοῦ ἡμῖν δεδώρηται.

Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ὁ ἐκ στείρας καρπός,
ἀναλάμψας νεύματι
τοῦ πάντων δημιουργοῦ
καὶ παντοκράτορος,
εὐτόνως τὴν κοσμικὴν
τῶν ἀγαθῶν διαλέλυκε στείρωσιν·
μητέρες σὺν τῇ μητρὶ
τῆς θεοτόκου χορεύσατε κράζουσαι·
κεχαριτωμένη, χαῖρε·
μετὰ σοῦ ὁ κύριος,
ὁ παρέχων τῷ κόσμῳ
διὰ σοῦ τὸ μέγα ἔλεος.

Στήλη σωφροσύνης ἔμψυχος
καὶ λαμπρὸν δοχεῖον
ἀποστίλβον χάριτι
ἡ Ἄννα ἡ εὐκλεὴς | φανεῖσα τέτοκε
τὴν πρόβολον ἀληθῶς,
τῆς παρθενίας τὸ θεῖον ἀπάνθισμα,
τὴν πάσαις παρθενικαῖς
καὶ παρθενίας ποθούσαις τὸ χάρισμα
τὸ τῆς παρθενίας κάλλος
ἐμφανῶς βραβεύουσαν
καὶ παρέχουσαν πᾶσι
τοῖς πιστοῖς τὸ μέγα ἔλεος.

γ΄. Στιχ. προσόμ. εἰς τὴν ἐν τῷ ναῷ εἴσοδον τῆς θεοτόκου (Νοεμ. 21).

Σήμερον πιστοὶ χορεύσωμεν
ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις
τῷ κυρίῳ ᾄδοντες,
τιμῶντες καὶ τὴν αὐτοῦ
ἡγιασμένην σκηνήν,
τὴν ἔμψυχον κιβωτὸν
τὴν τὸν ἀχώρητον λόγον χωρήσασαν·
προσφέρεται γὰρ θεῷ,
ὑπερφυῶς τῇ σαρκὶ νηπιάζουσα·
καὶ ἀρχιερεὺς ὁ μέγας
Ζαχαρίας δέχεται
εὐφραινόμενος ταύτην
ὡς θεοῦ κατοικητήριον.

Σήμερον ναὸς ὁ ἔμψυχος
τῆς ἁγίας δόξης
Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν,
ἡ μόνη ἐν γυναιξὶν | εὐλογημένη ἁγνὴ
προσφέρεται τῷ ναῷ
τῷ νομικῷ κατοικεῖν εἰς τὰ Ἅγια·
καὶ χαίρουσι σὺν αὐτῇ
Ἰωακεὶμ καὶ ἡ Ἄννα τῷ πνεύματι·
καὶ παρθενικαὶ χορεῖαι
τῷ κυρίῳ ᾄδουσι,
ψαλμικῶς μελῳδοῦσαι
καὶ τιμῶσαι τὴν μητέρα αὐτοῦ.

Σὺ τῶν προφητῶν τὸ κήρυγμα,
ἀποστόλων δόξα
καὶ μαρτύρων καύχημα
καὶ πάντων τῶν γηγενῶν
ἡ ἀνακαίνισις,
παρθένε μήτηρ θεοῦ·

διὰ γὰρ coῦ τῷ θεῷ κατηλλάγημεν·
διὸ τιμῶμεν τὴν cὴν
ἐν τῷ ναῷ τοῦ κυρίου προέλευcιν·
καὶ cὺν τῷ ἀγγέλῳ πάντεc
ψαλμικῶc τὸ χαῖρέ coι
τῇ πανcέμνῳ βοῶμεν,
τῇ πρεcβείᾳ cου cωζόμενοι.

IV

Cτιχηρά, αὐτόμελον καὶ προcόμοια εἰc τὴν μεγάλην Παραcκευὴν (Τριῳδ. cελ. 397)
ἦχοc β′.

Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου cε νεκρὸν
ὁ Ἀριμαθαίαc καθεῖλε
τὴν τῶν ἁπάντων ζωὴν,
cμύρνῃ καὶ cινδόνι cε,
Χριcτὲ, ἐκήδευcε·
καὶ τῷ πόθῳ ἠπείγετο
καρδίᾳ καὶ χείλει
cῶμα τὸ ἀκήρατον
coῦ περιπτύξαcθαι·
ὅμωc cυcτελλόμενοc φόβῳ
χαίρων ἀνεβόα coι· δόξα
τῇ cυγκαταβάcει cου, φιλάνθρωπε.

Ὅτε ἐν τῷ τάφῳ τῷ καινῷ
ὑπὲρ τοῦ παντὸc κατετέθηc
ὁ λυτρωτὴc τοῦ παντὸc,
Ἅιδηc ὁ παγγέλαcτοc
ἰδών cε ἔπτηξεν·
οἱ μοχλοὶ cυνετρίβηcαν,
ἐθλάcθηcαν πύλαι,
μνήματα ἠνοίχθηcαν,
νεκροὶ ἀνίcταντο·
τότε ὁ Ἀδὰμ εὐχαρίcτωc
χαίρων ἀνεβόα coι· δόξα
τῇ cυγκαταβάcει cου, φιλάνθρωπε.

Ὅτε ἐν τῷ τάφῳ cαρκικῶc
θέλων cυνεκλείcθηc ὁ φύcει
τῇ τῆc θεότητοc
μένων ἀπερίγραπτοc
καὶ ἀδιόριcτοc,
τὰ θανάτου ἀπέκλειcαc
ταμεῖα καὶ Ἅιδου
ἅπαντα ἐκένωcαc,
Χριcτὲ, βαcίλεια·
τότε καὶ τὸ cάββατον τοῦτο
θείαc εὐλογίαc καὶ δόξηc
καὶ τῆc cῆc λαμπρότητοc ἠξίωcαc.

Ὅτε αἱ δυνάμειc cε, Χριcτὲ,
πλάνον ὑπ᾽ ἀνόμων ἑώρων
cυκοφαντούμενον,
ἔφριττον τὴν ἄφατον
μακροθυμίαν cου
καὶ τὸν λίθον τοῦ μνήματοc
χερcὶ cφραγιcθέντα,
αἷc cου τὴν ἀκήρατον
πλευρὰν ἐλόγχευcαν·
ὅμωc τῇ ἡμῶν cωτηρίᾳ
χαίρουcαι ἐβόων coι· δόξα
τῇ cυγκαταβάcει cου, φιλάνθρωπε.

β′. Cτιχ. προcόμ. εἰc μνήμην τοῦ Γεωργίου (Ἀπριλ. 23).

Δεῦτε τὴν πανέορτον φαιδρὰν
ἔνδοξον ἀνάcταcιν πάντεc
πανηγυρίcαντεc,
πάλιν ἑορτάcωμεν
φαιδρὰν πανήγυριν
Γεωργίου τοῦ μάρτυροc
καὶ cτέψωμεν τοῦτον
ἐαρινοῖc ἄνθεcιν
ὄντα ἀήττητον,
ὅπωc ταῖc αὐτοῦ ἱκεcίαιc
λάβωμεν τῶν θλίψεων ἅμα
καὶ πλημμελημάτων ἀπολύτρωcιν.

Ὅλον προcενήνοχαc cαυτὸν
τῷ coὶ δεδωκότι, παμμάκαρ,
ζωὴν ὁλόκληρον,
ὥcπερ ὁλοκάρπωcιν
ζῶcαν καὶ ἔμψυχον

καὶ θυσίαν εὐπρόσδεκτον
καὶ καθαρωτάτην·
ὅθεν ἐχρημάτισας
πρέσβυς θερμότατος,
ζάλης ἐξαιρούμενος πάντας
πίστει τοὺς ὑμνοῦντάς σε, μάρτυς,
καὶ προσκαλουμένους σε, Γεώργιε.

Σπόρον γεωργήσας ἐμμελῶς
τὸν καταβληθέντα τοῦ λόγου
τῇ καθαρᾷ σου ψυχῇ,
τοῦτον ἐπλεόνασας
πόνοις ἀθλήσεως,
καὶ σοφῶς ἀποθέμενος
ἐν ἐπουρανίαις
θήκαις τὴν ἀκήρατον
εὗρες ἀπόλαυσιν·
ἧς νῦν ἐμφορούμενος, μάκαρ,
ταῖς πρὸς τὸν θεόν σου πρεσβείαις
τοὺς πιστῶς ὑμνοῦντάς σε περίσωζε.

Μάρτυς ἀθλοφόρε τοῦ Χριστοῦ,
τοὺς ἐν διαφόροις ἀνάγκαις
σῶζε πρεσβείαις σου
πάσης περιστάσεως
ἀπολυτρούμενος·
καὶ διώκων ψυχώλεθρον,
δεινὴν ἀθυμίαν,
χάριν δὲ καὶ ἔλεος
ἡμῖν αἰτούμενος·
ὅπως ταῖς λιταῖς σου σωθέντες
χαίροντες γεραίρωμεν πάντες
τοὺς σεπτοὺς ἀγῶνάς σου, Γεώργιε.

V

Τροπάριον αὐτόμελον.
ἦχος δ'.

Ἔδωκας σημείωσιν
τοῖς φοβουμένοις σε, κύριε,
τὸν σταυρόν σου τὸν τίμιον,
ἐν ᾧ ἐθριάμβευσας
τὰς ἀρχὰς τοῦ σκότους
καὶ τὰς ἐξουσίας,
καὶ ἐπανήγαγες ἡμᾶς
εἰς τὴν ἀρχαίαν μακαριότητα·
διό σου τὴν φιλάνθρωπον
οἰκονομίαν δοξάζομεν,
Ἰησοῦ παντοδύναμε,
ὁ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

β'. Στιχ. προσόμ. εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Χριστοῦ (Φεβ. 2).

Νόμον τὸν ἐν γράμματι
ἀποπληρῶν ὁ φιλάνθρωπος
τῷ ναῷ νῦν προσάγεται,
καὶ τοῦτον εἰσδέχεται
γηραιαῖς ἀγκάλαις
Συμεὼν ὁ πρέσβυς·
νῦν ἀπολύεις με, βοῶν,
πρὸς τὴν ἐκεῖθεν μακαριότητα·
κατεῖδον γάρ σε σήμερον
σάρκα θνητὴν περικείμενον,
τὸν ζωῆς κυριεύοντα
καὶ θανάτου δεσπόζοντα.

Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν
ἐθνῶν ἐπέφανας, κύριε,
ἐπὶ κούφης καθήμενος
νεφέλης ὁ ἥλιος | τῆς δικαιοσύνης,
νόμου τὸ σκιῶδες
ἀποπληρῶν καὶ τὴν ἀρχὴν
καθυποφαίνων τῆς νέας χάριτος·
διό σε θεασάμενος
ὁ Συμεὼν ἀνεκραύγαζεν·
ἐκ φθορᾶς με ἀπόλυσον,
ὅτι εἶδόν σε σήμερον.

IV. β' 20 καὶ, ut numeros et sententiam expediremus, addidimus — V v. 3 δι' οὗ D — V. β' v. 7 τῆς ζωῆς J — 14 σε δέσποτα J

Κόλπων τοῦ γεννήτορος
μὴ χωριcθεὶc τῇ θεότητι,
cαρκωθεὶc, ὡc ηὐδόκηcαc,
ἀγκάλαιc κρατούμενοc
τῆc ἀειπαρθένου,
χερcὶν ἐπεδόθηc
τοῦ θεοδόχου Cυμεὼν,
ὁ τῇ χειρί cου κρατῶν τὰ cύμπαντα·
διὸ, νῦν ἀπολύειc με,
περιχαρῶc ἀνεκραύγαζεν,
ἐν εἰρήνῃ τὸν δοῦλόν cου,
ὅτι εἶδόν cε, δέcποτα.

γʹ. Cτιχ. προcόμ. εἰc μνήμην Κωνcταντίνου τοῦ βαcιλέωc (Μαΐ. 21).

Ὅπλον κραταιότατον
τῷ βαcιλεῖ ἡμῶν δέδωκαc
τὸν cταυρόν cου τὸν τίμιον,
δι᾽ οὗ ἐβαcίλευcεν | ἐπὶ γῆc δικαίωc,
λάμψαc εὐcεβείᾳ,
καὶ βαcιλείαc οὐρανῶν
κατηξιώθη τῇ εὐcπλαγχνίᾳ cου·
μεθ᾽ οὗ cου τὴν φιλάνθρωπον
οἰκονομίαν δοξάζομεν,
Ἰηcοῦ παντοδύναμε,
ὁ cωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἔδωκαc, φιλάνθρωπε,
τῷ εὐcεβεῖ cου θεράποντι
Cολομῶντοc τὴν φρόνηcιν,
Δαυῒδ τὴν πραότητα
καὶ τῶν ἀποcτόλων
τὴν ὀρθοδοξίαν,
ὡc βαcιλέων βαcιλεὺc
κυριευόντων τε πάντων κύριοc·
διό cου τὴν φιλάνθρωπον
οἰκονομίαν δοξάζομεν,
Ἰηcοῦ παντοδύναμε,
ὁ cωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Πρῶτοc καθυπέταξαc
τὴν ἁλουργίδα, ἀείμνηcτε
βαcιλεῦ, ἑκουcίωc Χριcτῷ,
αὐτὸν ἐπιγνοὺc θεὸν
καὶ παμβαcιλέα,
πάντων εὐεργέτην,
νικοποιὸν πάcηc ἀρχῆc
καὶ ἐξουcίαc τὸν ὑπερκείμενον·
ἐντεῦθέν cοι, φιλόχριcτε,
τὴν βαcιλείαν κατεύθυνεν
Ἰηcοῦc ὁ φιλάνθρωποc
καὶ cωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

δʹ. Cτιχ. προcόμ. εἰc Δανιὴλ καὶ τοὺc τρεῖc παῖδαc (Δεκ. 17).

Νόμων ἀντεχόμενοι
τῶν θεοcδότων, πανόλβιοι,
μιαραῖc οὐκ ἐχράνθητε
τροφαῖc, ἀλλ᾽ ἀκήρατον
τῆc ψυχῆc τὸ κάλλοc
διαcεcωκότεc | διετηρήcατε cαρκὸc
ἀδιαλώβητον καὶ ἀμάραντον
τὸ ἄνθοc τὸ θαυμάcιον
καὶ τὴν τερπνὴν ὡραιότητα
τοῦ δεcπότου δοξάζοντοc
τοὺc αὐτὸν θεραπεύονταc.

Θείῳ πυρακτούμενοι
οἱ νεανίαι πυρcεύματι
τοῦ πυρὸc κατεφρόνηcαν,
ἐν ᾧ δροcιζόμενοι
οἱ cεπτοὶ χορείαν
ἐκλελαμπρυcμένην
διατυπώcαντεc ᾠδὴν
τὴν πυλυΰμνητον ᾖδον ψάλλοντεc,
τὴν ὄντωc ἀδιάδοχον
καὶ ἀμετάπτωτον πάνcοφοι
βαcιλείαν ποθήcαντεc
τὴν οὐράνιον ἔνδοξοι.

V. βʹ v. 16 ηὐδόκηcεν J — γʹ 6 cοι F — 8 εὐcεβεῖ βαcιλεῖ ἡμῶν G — 12 κυριευόντων ἁπάντων FG — 15 tertia haec stropha in cod. F primae et alteri praemissa est — 16 βαcιλεῦ τῷ θεῷ ἡμῶν G — 17 αὐτὸν γὰρ ἐγνώριcαc βαcιλέα πάντων ὄντα καὶ δεcπότην νικ. G — θεόν τε καὶ βαcιλέα F — 18 πᾶcαν ἀρχὴν FG — 19 ἐξουcίαν ὑπερεκείμενον F — 20 κατευθύνων F — V. δʹ v. 4 cαρκόc C: cαφῶc Barth. — 5 καὶ ἀκήρατον C

Λόγον τῆς σοφίας σου
καταπλαγέντες οἱ τύραννοι,
Δανιὴλ ἀξιάγαστε,
καὶ παίδων τὴν σύνεσιν,
τῆς Χαλδαίων χώρας
ἄρχειν καὶ δεσπόζειν
ὑμᾶς κατέστησαν, σεπτοί·
τὴν ἀρετὴν γὰρ οἶδε σαφέστατα
θαυμάζειν καὶ πολέμιος
καὶ πολιτείας λαμπρότητα·
τῶν παθῶν γὰρ κρατήσαντες
ἡγεμόνες γεγόνατε.

VI

Στιχηρά, αὐτόμελον καὶ προσόμοια εἰς μνήμην τοῦ Γεωργίου (Ἀπριλ. 23)
ἦχος δ'.

Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν,
ἀθλοφόρε Γεώργιε,
συνελθόντες σήμερον
εὐφημοῦμέν σε·
ὅτι τὸν δρόμον τετέλεκας,
τὴν πίστιν τετήρηκας
καὶ ἐδέξω ἐκ θεοῦ
τὸν τῆς νίκης σου στέφανον·
ὃν ἱκέτευε
ἐκ φθορᾶς καὶ κινδύνων | λυτρωθῆναι
τοὺς ἐν πίστει ἐκτελοῦντας
τὴν ἀεισέβαστον μνήμην σου.

Ῥωμαλέῳ φρονήματι
πεποιθὼς ηὐτομόλησας
ὥσπερ λέων, ἔνδοξε,
πρὸς τὴν ἄθλησιν,
ὑπερορῶν μὲν τοῦ σώματος,
ὡς φθείρεσθαι μέλλοντος,
τῆς ἀφθάρτου δὲ ψυχῆς
σοφῶς ἐπιμελούμενος,
καὶ κολάσεων
πολυτρόποις ἰδέαις | ἐπυρώθης
ὡς χρυσὸς κεκαθαρμένος
ἑπταπλασίως, Γεώργιε.

Τῷ σωτῆρι συνέπαθες
καὶ θανάτῳ τὸν θάνατον
ἑκουσίως, ἔνδοξε, | μιμησάμενος
συμβασιλεύεις λαμπρότατα,
πορφύραν ἐξ αἵματος
ἐνδυσάμενος φαιδρὰν
καὶ τῷ σκήπτρῳ τῶν ἄθλων σου
ἐγκοσμούμενος
καὶ στεφάνῳ τῆς νίκης | διαπρέπων
ἀπεράντους εἰς αἰῶνας,
μεγαλομάρτυς Γεώργιε.

Τῷ τῆς πίστεως θώρακι
καὶ ἀσπίδι τῆς χάριτος
καὶ σταυροῦ τῷ δόρατι
συμφραξάμενος,
τοῖς ἐναντίοις ἀνάλωτος
ἐγένου, Γεώργιε,
καὶ ὡς θεῖος ἀριστεὺς
τῶν δαιμόνων τὰς φάλαγγας
τροπωσάμενος
σὺν ἀγγέλοις χορεύεις·
τοὺς πιστοὺς δὲ
περιέπων ἁγιάζεις
καὶ διασώζεις καλούμενος.

Ὡς ἀστέρα πολύφωτον,
ὥσπερ ἥλιον λάμποντα
ἐν τῷ στερεώματι | σὲ γινώσκομεν·
ὡς μαργαρίτην πολύτιμον,
ὡς λίθον αὐγάζοντα,
ὡς ἡμέρας σε υἱόν,

V. δ' 20 λαμπρότισιν C — 21 γὰρ om. C — VI. v. 6 καὶ θανάτου F — 22 τῆς δόξης F — tres posteriores strophas om. F

ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν,
ὡς ὑπέρμαχον
τῶν πιστῶν ἐν κινδύνοις | εὐφημοῦμεν,
ἐκτελοῦντές σου τὴν μνήμην,
τροπαιοφόρε Γεώργιε.

Ἐν θαλάσσῃ με πλέοντα,
ἐν ὁδῷ με βαδίζοντα,
ἐν νυκτὶ καθεύδοντα
περιφρούρησον·
ἐπαγρυπνοῦντα διάσωσον,
παμμάκαρ Γεώργιε,
καὶ ἀξίωσον ποιεῖν
τοῦ κυρίου τὸ θέλημα,
ὅπως εὕροιμι
ἐν ἡμέρᾳ τῆς δίκης | τῶν ἐν βίῳ
πεπραγμένων μοι τὴν λύσιν
ὁ προσδραμὼν ἐν τῇ σκέπῃ σου.

β'. Στιχ. προσόμ. εἰς Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον (Νοεμ. 13).

Τὴν χρυσήλατον σάλπιγγα,
τὸ θεόπνευστον ὄργανον,
τῶν δογμάτων πέλαγος
ἀνεξάντλητον,
τῆς ἐκκλησίας τὸ στήριγμα,
τὸν νοῦν τὸν οὐράνιον,
τῆς σοφίας τὸν βυθὸν,
τὸν κρατῆρα τὸν πάγχρυσον,
τὸν προχέοντα
ποταμοὺς διδαγμάτων | μελιρρύτων
καὶ ἀρδεύοντα τὴν κτίσιν
μελῳδικῶς ἀνυμνήσωμεν.

Τὸν ἀστέρα τὸν ἄδυτον,
τὸν ἀκτῖσι φωτίζοντα
διδαγμάτων ἅπασαν | τὴν ὑφήλιον,
τῆς μετανοίας τὸν κήρυκα,
τὸν σπόγγον τὸν πάγχρυσον
τὸν ὑγρότητα δεινῆς
ἀπογνώσεως αἴροντα
καὶ δροσίζοντα
ἐκτακείσας καρδίας | ἁμαρτίαις
Ἰωάννην ἐπαξίως
τὸν χρυσολόγον τιμήσωμεν.

Ὁ ἐπίγειος ἄγγελος
καὶ οὐράνιος ἄνθρωπος,
χελιδὼν ἡ εὔλαλος
καὶ πολύφωνος,
τῶν ἀρετῶν τὸ θησαύρισμα,
ἡ πέτρα ἡ ἄρρηκτος,
τῶν πιστῶν ὑπογραμμὸς,
τῶν μαρτύρων ἐφάμιλλος,
ἰσοστάσιος
τῶν ἁγίων ἀγγέλων, | ἀποστόλων
ὁ ὁμότροπος ἐν ὕμνοις
μεγαλυνέσθω Χρυσόστομος.

γ'. Στιχ. προσόμ. εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς θεοτόκου (Αὐγ. 15).

Τῇ ἐνδόξῳ κοιμήσει σου
οὐρανοὶ ἐπαγάλλονται,
καὶ ἀγγέλων γέγηθε
τὰ στρατεύματα·
πᾶσα ἡ γῆ δὲ εὐφραίνεται,
ᾠδήν σοι ἐξόδιον
προσφωνοῦσα τῇ μητρὶ
τοῦ τῶν ὅλων δεσπόζοντος,
ἀπειρόγαμε
παναγία παρθένε, | ἡ τὸ γένος
τῶν ἀνθρώπων ῥυσαμένη
προγονικῆς ἀποφάσεως.

Ἐκ περάτων συνέδραμον
ἀποστόλων οἱ πρόκριτοι
θεαρχίῳ νεύματι | τοῦ κηδεῦσαί σε·
καὶ ἀπὸ γῆς αἰρομένην σε
πρὸς ὕψος θεώμενοι
τὴν φωνὴν τοῦ Γαβριὴλ
ἐν χαρᾷ ἀνεβόων σοι· | χαῖρε ὄχημα
τῆς θεότητος ὅλης, | χαῖρε μόνη
τὰ ἐπίγεια τοῖς ἄνω
τῷ τοκετῷ σου συνάψασα.

VI. β' v. 18 ἀηδὼν K — καὶ πολύφθογγος K

Τὴν ζωὴν ἡ κυήcαcα
πρὸc ζωὴν μεταβέβηκαc
τῇ cεπτῇ κοιμήcει cου
τὴν ἀθάνατον,
δορυφορούντων ἀγγέλων cοι,
ἀρχῶν καὶ δυνάμεων,
ἀποcτόλων, προφητῶν
καὶ ἁπάcηc τῆc κτίcεωc, | δεχομένου τε
ἀκηράτοιc παλάμαιc | τοῦ υἱοῦ cου
τὴν ἀμώμητον ψυχήν cου,
παρθενομῆτορ θεόνυμφε.

δ'. Cτιχ. προcόμ. εἰc τὸν ἀρχάγγελον Μιχαὴλ (Νοεμ. 8).

Τριcηλίου θεότητοc
παραcτάτηc φαιδρότατοc,
Μιχαὴλ, δεικνύμενοc,
ἀρχιcτράτηγε,
μετὰ τῶν ἄνω δυνάμεων
κραυγάζειc γηθόμενοc·
ἅγιοc εἶ ὁ πατὴρ,
ἅγιοc ὁ cυνάναρχοc, | λόγοc ἅγιοc,
καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα, | μία δόξα,
βαcιλεία, μία φύcιc,
μία θεότηc καὶ δύναμιc.
Καὶ τὸ εἶδόc cου πύρινον,
καὶ τὸ κάλλοc θαυμάcιον,
Μιχαὴλ πρωτάγγελε·
τῇ ἀΰλῳ γὰρ
φύcει διέρχῃ τὰ πέρατα,
πληρῶν τὰ προcτάγματα
τοῦ τῶν ὅλων ποιητοῦ,
δυνατὸc ἐν ἰcχύϊ cου | γνωριζόμενοc,
καὶ πηγὴν ἰαμάτων | τὸν ναόν cου
ἐργαζόμενοc, τῇ κλήcει
cοῦ τῇ ἁγίᾳ τιμώμενον.

Ὁ ποιῶν τοὺc ἀγγέλουc cου,
ὥcπερ γέγραπται, πνεύματα
καὶ τοὺc λειτουργοῦντάc cοι
φλόγα πύρινον,
μέcον ταγμάτων πρωτεύοντα
ἀνέδειξαc, κύριε,
cου τῶν ἀρχαγγελικῶν
Μιχαὴλ ἀρχιcτράτηγον,
cοῦ τοῖc νεύμαcιν
καθυπείκοντα, λόγε, καὶ τὸν ὕμνον
τὸν τριcάγιον ἐν φόβῳ
ἀναφωνοῦντα τῇ δόξῃ cου.

VII

Τροπάριον αὐτόμελον εἰc τοὺc ἀποcτ. Πέτρον καὶ Παῦλον (Ἰουν. 29) ἦχοc δ'.

Ὁ ἐξ ὑψίcτου κληθεὶc,
οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων,
ὅτε τὸ ἐπίγειον | cκότοc ἠμαύρωcε
τοὺc ὀφθαλμοὺc cοῦ τοῦ cώματοc,
τῆc ἀcεβείαc
δημοcιεῦον | τὴν cκυθρωπότητα,
τότε τὸ οὐράνιον | φῶc περιήcτραψε
cῆc διανοίαc τὰ ὄμματα,
τῆc εὐcεβείαc
ἀνακαλύπτον | τὴν ὡραιότητα·
ὅθεν ἐπέγνωc | τὸν ἐξάγοντα
φῶc ἐκ cκότουc Χριcτὸν τὸν θεὸν
ὅν ἱκέτευε cῶcαι [ἡμῶν·
καὶ φωτίcαι τὰc ψυχὰc ἡμῶν.

β'. Cτιχ. προcόμ. εἰc μνήμην Βαcιλείου τοῦ μεγάλου (Ἰαν. 1).

Ὁ ἐπωνύμωc κληθεὶc | τῆc βαcιλείαc,
ὅτε τὸ βαcίλειον | cὺ ἱεράτευμα,
τὸ τοῦ Χριcτοῦ ἔθνοc ἅγιον,
φιλοcοφίᾳ

VI. γ' v. 19 cε F — 21 δεχομένων δέ F — VII. carmen hoc medium insertum est carmini quatuor stropharum — v. 9 φῶc ἐκ cκότουc τὸν θεὸν ἡμῶν legisse videtur, qui tertium carmen composuit

καὶ ἐπιcτήμῃ, | πάτερ, ἐποίμανας,
τότε διαδήματι | cὲ κατεκόcμηcε
τῆc βαcιλείαc, Βαcίλειε,
βαcιλευόντων
ὁ βαcιλεύων | καὶ πάντων κύριοc,
ὁ τῷ τεκόντι | cυννοούμενοc
ἀϊδίωc υἱὸc καὶ cυνάναρχοc,
ὃν ἱκέτευε cῶcαι
καὶ φωτίcαι τὰc ψυχὰc ἡμῶν.

Ἱεραρχίαc cτολαῖc | ἠγλαϊcμένοc
χαίρων ἀνεκήρυξαc | τὸ εὐαγγέλιον
τῆc βαcιλείαc, Βαcίλειε,
ὀρθοδοξίαc
τῇ ἐκκληcίᾳ | βλύcαc διδάγματα·
οἷc νῦν φωτιζόμενοι | μίαν θεότητα
τὴν ἐν πατρὶ παντοκράτορι
μονογενεῖ τε
τοῦ θεοῦ λόγῳ | καὶ θείῳ πνεύματι
θεολογοῦμεν | καὶ δοξάζομεν
ἐν προcώποιc τριcὶν ἀδιαίρετον,
ἣν ἱκέτευε cῶcαι
καὶ φωτίcαι τὰc ψυχὰc ἡμῶν.

Ὁ οὐρανίαιc cυνὼν | χοροcταcίαιc
καὶ cυναυλιζόμενοc, | πάτερ Βαcίλειε,
ὧν καὶ τὸν βίον ἐζήλωcαc
τῇ λαμπροτάτῃ
εἰλικρινείᾳ | τῆc πολιτείαc cου,
ἔτι μετὰ cώματοc | ἀναcτρεφόμενοc
τοῖc ἐπὶ γῆc ὥc τιc ἄcαρκοc,
τοὺc ἐντρυφῶνταc
τῇ θεοπνεύcτῳ | διδαcκαλίᾳ cου
ἐκ τῶν κινδύνων καὶ τοῦ cκότουc τῆc
ἀγνωcίαc Χριcτὸν τὸν θεὸν ἡμῶν
καθικέτευε cῶcαι
καὶ φωτίcαι τὰc ψυχὰc ἡμῶν.

γʹ. Cτιχ. προcόμ. εἰc τὰ προεόρτια τῶν Χριcτουγέννων (Δεκ. 23).

Τοῦ Ἡcαΐου φωνὴ | ἀποπληροῦται·
ἰδοὺ ἡ παρθένοc γὰρ | τὸν ἀπερίληπτον
περιγραφόμενον cώματι
ἐν μήτρᾳ φέρει
καὶ παραδόξωc | τεκεῖν ἐπείγεται·
θεόδεκτον cπήλαιον προευτρεπίcθητι·
ἡ Βηθλεὲμ ἑτοιμάcθητι·
ὁ βαcιλεὺc γὰρ
cὲ ᾑρετίcατο εἰc κατοίκηcιν·
δέχου ἡ φάτνη | cπαργανούμενον
βρέφοc Χριcτὸν λύειν μέλλοντα
τὰc cειρὰc τῶν πταιcμάτων
τῶν ἀνθρώπων ἀγαθότητι.

Ἡ φωτεινή τε καὶ ἔμψυχοc νεφέλη,
τὸν ὄμβρον βαcτάζουcα | τὸν ἐπουράνιον,
τοῦτον ἐν γῇ νῦν προέρχεται
ἐναποcτάξαι,
ὅπωc ἀρδεύcῃ ταύτηc τὸ πρόcωπον·
τὸ ἔαρ τῆc χάριτοc | ἡ νοητὴ χελιδὼν
ἔνδον ἐν cπλάγχνοιc κατέχουcα
ἀρρήτῳ λόγῳ
ἐναποτίκτει | χειμῶνα ἄθεον
διαcκεδάζον· | τὸ παλάτιον
τὸ καθαρὸν καὶ ἀμίαντον
βαcιλέα cπηλαίῳ
ἐπειcάγει cωματούμενον.

Cυναπεγράφηc τοῖc δούλοιc ὁ δεcπότηc,
πταιcμάτων χειρόγραφον | cχίcαι βουλόμενοc
καὶ ἀπογράψαcθαι ἅπανταc
ἐν βίβλῳ ζώντων
θανατωθένταc | κλοπῇ τοῦ ὄφεωc·
παρθένοc δὲ φέρει cε τὸν πάντα φέροντα,
cάρκα θνητὴν περικείμενον
καὶ καταλύειν
cμικρῷ cπηλαίῳ | ἐπευδοκήcαντα·
ὃν γεννηθέντα | τάξειc ἄνωθεν
ἀγγελικαὶ ἀνυμνήcουcι
μετὰ θείων ποιμένων,
ἐκπληττόμεναι τὸ κράτοc cου.

VII. βʹ v. 27 τῇ θεοπνεύcτῳ διδαcκαλίᾳ J: τῆc θεοπνεύcτου διδαcκαλίαc Barth.

VIII

Ϲτιχηρά, αὐτόμελον καὶ προϲόμοια εἰϲ τὸν ἅγιον Ϲάββαν (Δεκ. 5)
ἦχοϲ πλ. α΄.

Χαίροιϲ, ἀϲκητικῶν ἀληθῶϲ
ἀγωνιϲμάτων | τὸ εὐῶδεϲ κειμήλιον·
ϲταυρὸν γὰρ ἐπ᾽ ὤμων ἄραϲ | καὶ τῷ δεϲπότῃ Χριϲτῷ
ϲεαυτόν, παμμάκαρ, | ἀναθέμενοϲ
ϲαρκὸϲ κατεπάτηϲαϲ | τὸ χαμαίζηλον φρόνημα·
ταῖϲ ἀρεταῖϲ δὲ | τὴν ψυχὴν κατελάμπρυναϲ
καὶ πρὸϲ ἔνθεον | ἀνεπτέρωϲαϲ ἔρωτα·
ὅθεν τὴν παναγίαν ϲου | κυκλοῦντεϲ, πανεύφημε,
λάρνακα, Ϲάββα, τῆϲ θείαϲ | φιλανθρωπίαϲ αἰτούμεθα
τυχεῖν ϲαῖϲ πρεϲβείαιϲ,
καὶ τῷ κόϲμῳ δωρηθῆναι | τὸ μέγα ἔλεοϲ.

Ἄνθραξ θεοφεγγὴϲ τῷ πυρὶ
προϲομιλήϲαϲ, | θεοφόρε, τοῦ πνεύματοϲ,
ἐδείχθηϲ ἐν κόϲμῳ, Ϲάββα, | καταλαμπρύνων ψυχὰϲ
τῶν πιϲτῶϲ, θεόφρον, | προϲιόντων ϲοι,
πρὸϲ φῶϲ ὁδηγῶν αὐτοὺϲ | τὸ ἀνέϲπερον, ὅϲιε·
ἐρημικοὺϲ δέ, | δροϲιζόμενοϲ ἄνωθεν
θείᾳ χάριτι, | κατεμάραναϲ ἄνθρακαϲ·
ὅθεν καὶ τὸν τῆϲ νίκηϲ ϲοι | προδήλωϲ δεδώρηται
ϲτέφανον, πάτερ, | τῆϲ θείαϲ δικαιοϲύνηϲ ὁ πρύτανιϲ
Χριϲτόϲ, ὅν δυϲώπει
ταῖϲ ψυχαῖϲ ἡμῶν δοθῆναι | τὸ μέγα ἔλεοϲ.

Κλίμαξ οὐρανομήκηϲ ϲαφῶϲ
ἡ πολιτεία | ϲου, θεόφρον, γεγένηται,
δι᾽ ἧϲ περ πρὸϲ ὕψοϲ ἤρθηϲ | καὶ τῷ δεϲπότῃ Χριϲτῷ
ὁμιλεῖν, παμμάκαρ, | κατηξίωϲαι,
τὸν νοῦν ἐλλαμπόμενοϲ | ταῖϲ ἐκεῖθεν ἐλλάμψεϲι·
μαρμαρυγαῖϲ δὲ | ταῖϲ αὐτοῦ φωτιζόμενοϲ
τὴν ἰϲάγγελον | ἐκομίϲω φαιδρότητα·
ᾧ καὶ νῦν παριϲτάμενοϲ | ἱκέτευε, ὅϲιε,
τοὺϲ ἐκτελοῦνταϲ τὴν θείαν | καὶ πανϲεβάϲμιον μνήμην ϲου
ϲὺν ϲοὶ παραϲτῆναι,
καὶ τῷ κόϲμῳ δωρηθῆναι | τὸ μέγα ἔλεοϲ.

β΄. Ϲτιχ. προϲόμ. εἰϲ τὴν προϲκύνηϲιν τοῦ ϲταυροῦ (Τριῳδ. ϲελ. 201).

Λάμψον, ὁ τοῦ κυρίου ϲταυρὸϲ,
τὰϲ φεγγοβόλουϲ | ἀϲτραπάϲ ϲου τῆϲ χάριτοϲ

VIII. β΄ v. 2 exspectas ταῖϲ φεγγοβόλοιϲ ἀϲτραπαῖϲ

καρδίας τῶν cὲ τιμώντων | καὶ θεολήπτῳ cτοργῇ
περιπτυccομένων, | κοcμοπόθητε·
δι᾽ οὗ τῶν δακρύων | ἐξηφανίcθη κατήφεια,
καὶ τοῦ θανάτου | τῶν παγίδων ἐρρύcθημεν
καὶ πρὸc ἄληκτον | εὐφροcύνην μετήλθομεν·
δεῖξον τῆc ὡραιότητοc | τῆc cῆc τὴν εὐπρέπειαν,
τὰc ἀντιδόcειc παρέχων | τῆc ἐγκρατείαc τοῖc δούλοιc cου,
πιcτῶc αἰτουμένοιc
cὴν πλουcίαν προcταcίαν | καὶ μέγα ἔλεοc.

Χαίροιc, ὁ ζωηφόροc cταυρὸc,
τῆc ἐκκληcίαc | ὁ ὡραῖοc παράδειcοc,
τὸ ξύλον τῆc ἀφθαρcίαc | τὸ ἐξανθῆcαν ἡμῖν
αἰωνίου δόξηc | τὴν ἀπόλαυcιν·
δι᾽ οὗ τῶν δαιμόνων | ἀποδιώκονται φάλαγγεc,
καὶ τῶν ἀγγέλων | cυνευφραίνονται τάγματα,
καὶ cυcτήματα | τῶν πιcτῶν ἑορτάζουcιν·
ὅπλον ἀκαταγώνιcτον, | κραταίωμα ἄρρηκτον,
τῶν βαcιλέων τὸ νῖκοc, | τῶν ἱερέων τὸ καύχημα,
Χριcτοῦ νῦν τὰ πάθη
καὶ ἡμῖν δίδου προφθάcαι | καὶ τὴν ἀνάcταcιν.

Χαίροιc, ὁ ζωηφόροc cταυρὸc,
τῆc εὐcεβείαc | τὸ ἀήττητον τρόπαιον,
ἡ θύρα τοῦ παραδείcου, | ὁ τῶν πιcτῶν cτηριγμὸc,
τὸ τῆc ἐκκληcίαc | περιτείχιcμα·
δι᾽ οὗ ἐξηφάνιcται | ἡ ἀρὰ καὶ κατήργηται,
καὶ κατεπόθη | τοῦ θανάτου ἡ δύναμιc,
καὶ ὑψώθημεν | ἀπὸ γῆc πρὸc οὐράνια·
ὅπλον ἀκαταμάχητον, | δαιμόνων ἀντίπαλε,
δόξα μαρτύρων, ὁcίων | ὡc ἀληθῶc ἐγκαλλώπιcμα,
λιμὴν cωτηρίαc,
ὁ δωρούμενοc τῷ κόcμῳ | τὸ μέγα ἔλεοc.

Δεῦρο, τῶν πρωτοπλάcτων δυὰc,
ἡ τῆc χορείαc | ἐκπεcοῦcα τῆc ἄνωθεν
τῷ φθόνῳ τοῦ βροτοκτόνου | διὰ πικρᾶc ἡδονῆc
τῆc τοῦ ξύλου πάλαι | ἀπογεύcεωc·
ἰδοὺ τὸ πανcέβαcτον | ὄντωc ξύλον προcέρχεται,
ᾧ προcδραμόντεc | ἐν χαρᾷ περιπτύξαcθε
καὶ βοήcατε | πρὸc αὐτὸ μετὰ πίcτεωc·

---

23 tertia stropha duabus similibus iuncta cantatur etiam die festo exaltationis crucis (14. Sept.)

cὺ ἡμῶν ἡ ἀντίληψιc, | cταυρὲ πανcεβάcμιε,
οὗ τοῦ καρποῦ μεταcχόντεc | τῆc ἀφθαρcίαc ἐτύχομεν,
Ἐδὲμ τὴν προτέραν
κομιcάμενοι βεβαίαν | καὶ μέγα ἔλεοc.

IX

Cτιχηρά, αὐτόμελον καὶ προcόμοια εἰc Κοcμᾶν καὶ Δαμιανόν (Νοεμ. 1).

ἦχοc πλ. β'.

Ὅλην ἀποθέμενοι
ἐν οὐρανοῖc τὴν ἐλπίδα
θηcαυρὸν ἀcύλητον
ἐπὶ γῆc οἱ ἅγιοι
ἐθηcαύριcαν·
δωρεὰν ἔλαβον, | δωρεὰν διδοῦcι
τοῖc νοcοῦcι τὰ ἰάματα·
χρυcὸν ἢ ἄργυρον
εὐαγγελικῶc οὐκ ἐκτήcαντο·
ἀνθρώποιc τε καὶ κτήνεcι
τὰc εὐεργεcίαc μετέδωκαν,
ἵνα διὰ πάντων
ὑπήκοοι γενόμενοι Χριcτῷ
ἐν παρρηcίᾳ πρεcβεύωcιν
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ὕλην ἐβδελύξαντο
τὴν ἐπὶ γῆc φθειρομένην,
οὐρανοπολῖται δὲ
ἐν cαρκὶ ὡc ἄγγελοι
ἐχρημάτιcαν,
ἡ ὁμόφρων cύcκηνοc
ξυνωρὶc ὁμότροποc
τῶν ἁγίων καὶ ὁμόψυχοc·
διὸ τοῖc κάμνουcι
πᾶcι τὰc ἰάcειc βραβεύουcιν,
ἀνάργυρον παρέχοντεc
τὴν εὐεργεcίαν τοῖc χρῄζουcιν·
οὓc ἐν ἐτηcίοιc
ὑμνήcωμεν ἀξίωc ἑορταῖc
ἐν παρρηcίᾳ πρεcβεύονταc
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ὅλην εἰcοικίcαcα
ἐν ἑαυτῇ τὴν τριάδα
δυὰc ἡ ἀοίδιμοc
Κοcμᾶc καὶ Δαμιανὸc
οἱ θεόφρονεc
ὡc κρουνοὶ βλύζουcιν | ἐκ πηγῆc νάματα
ζωηφόρου τῶν ἰάcεων·
ὧν καὶ τὰ λείψανα
πάθη δι' ἀφῆc θεραπεύουcι,
καὶ μόνα τὰ ὀνόματα
νόcουc ἐκ βροτῶν ἀπελαύνουcι·
πάντων τῶν προcφύγων
cωτήριοι τελοῦντεc τῷ Χριcτῷ
ἐν παρρηcίᾳ πρεcβεύουcιν
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

β'. Cτιχ. προcόμ. εἰc τοὺc ἐν Νικαίᾳ πατέραc
(Πεντηκ. cελ. 172, ὅρα Ἰουλ. 13).

Ὅλην cυγκροτήcαντεc
τὴν τῆc ψυχῆc ἐπιcτήμην
καὶ τῷ θείῳ πνεύματι
cυνδιαcκεψάμενοι
τὸ μακάριον
καὶ cεπτὸν cύμβολον | οἱ cεπτοὶ πατέρεc
θεογράφωc διεχάραξαν·
ἐν ᾧ cαφέcτατα
τῷ γεγεννηκότι cυνάναρχον
τὸν λόγον ἐκδιδάcκουcι
καὶ παναληθῶc ὁμοούcιον,
ταῖc τῶν ἀποcτόλων
ἑπόμενοι προδήλωc διδαχαῖc,

IX. v. 7 fort. ἀνθρώποιc δέ

οἱ εὐκλεεῖc καὶ πανόλβιοι
ὄντωc καὶ θεόφρονεc.

Ὅλην εἰcδεξάμενοι
τὴν νοητὴν λαμπηδόνα
τοῦ ἁγίου πνεύματοc,
τὸ ὑπερφυέcτατον
χρηcμολόγημα,
τὸ βραχὺ ῥήματι | καὶ πολὺ cυνέcει
θεοπνεύcτωc ἀπεφθέγξαντο,
ὡc χριcτοκήρυκεc
εὐαγγελικῶν προϊcτάμενοι
δογμάτων οἱ μακάριοι
καὶ τῶν εὐcεβῶν παραδόcεων·
ἄνωθεν λαβόντεc
τὴν τούτων ἀποκάλυψιν caφῶc
καὶ φωτιcθέντεc ἐξέθεντο
πίcτιν θεοδίδακτον·

Ὅλην cυλλεξάμενοι
ποιμαντικὴν ἐπιcτήμην
καὶ θυμὸν κινήcαντεc
νῦν τὸν δικαιότατον
ἐνδικώτατα
τοὺc βαρεῖc ἤλαcαν
καὶ λοιμώδειc λύκουc,
τῇ cφενδόνῃ τῇ τοῦ πνεύματοc
ἐκcφενδονήcαντεc
τοῦ τῆc ἐκκληcίαc πληρώματοc,
πεcόνταc ὡc πρὸc θάνατον
καὶ ὡc ἀνιάτωc νοcήcανταc
οἱ θεῖοι ποιμένεc
ὡc δοῦλοι γνηcιώτατοι Χριcτοῦ
καὶ τοῦ ἐνθέου κηρύγματοc
μύcται ἱερώτατοι.

γ΄. Cτιχ. προcόμ. εἰc τὴν τῆc Ἀπόκρεω κυριακήν (Τριῳδ. cελ. 21).

Ὅταν μέλλῃc ἔρχεcθαι
κρίcιν δικαίαν ποιῆcαι,
κριτὰ δικαιότατε,
ἐπὶ θρόνου δόξηc cου
καθεζόμενοc,
ποταμὸc πύρινοc | πρὸ τοῦ cοῦ βήματοc
καταπλήττων ἕλκῃ ἅπανταc,
παριcταμένων cοι
τῶν ἐπουρανίων δυνάμεων
ἀνθρώπων κρινομένων τε
φόβῳ καθ᾽ ἃ ἕκαcτοc ἔπραξε,
τότε ἡμῶν φεῖcαι
καὶ μοίραc καταξίωcον, Χριcτέ,
τῶν cῳζομένων ὡc εὔcπλαγχνοc·
πίcτει δυcωποῦμέν cε.

Βίβλοι ἀνοιγήcονται,
φανερωθήcονται πράξειc
ἀνθρώπων ἐπίπροcθεν
τοῦ ἀcτέκτου βήματοc·
διηχήcει δὲ
ἡ κοιλὰc ἅπαcα | φοβερῷ βρύγματι
τοῦ κλαυθμῶνοc, πάνταc βλέπουcα
τοὺc ἁμαρτήcανταc
ταῖc αἰωνιζούcαιc κολάcεcι
τῇ κρίcει τῇ δικαίᾳ cου
παραπεμπομένουc καὶ ἄπρακτα
κλαίονταc, οἰκτίρμον·
διό cε δυcωποῦμεν, ἀγαθέ·
φεῖcαι ἡμῶν τῶν ὑμνούντων cε,
μόνε πολυέλεε.

Ἠχήcουcι cάλπιγγεc
καὶ κενωθήcονται τάφοι,
καὶ ἐξαναcτήcεται
τῶν ἀνθρώπων τρέμουcα
φύcιc ἅπαcα·
οἱ καλὰ πράξαντεc | ἐν χαρᾷ χαίρουcι,
προcδοκῶντεc μιcθὸν λήψεcθαι·
οἱ ἁμαρτήcαντεc
τρέμουcι δεινῶc ὀλολύζοντεc,
εἰc κόλαcιν πεμπόμενοι
καὶ τῶν ἐκλεκτῶν χωριζόμενοι·
κύριε τῆc δόξηc,
οἰκτείρηcον ἡμᾶc ὡc ἀγαθὸc
καὶ τῆc μερίδοc ἀξίωcον
τῶν ἠγαπηκότων cε.

Κλαίω καὶ ὀδύρομαι,
ὅταν εἰc αἴcθηcιν ἔλθω,

τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον,
ϲκότοϲ τὸ ἐξώτερον
καὶ τὸν τάρταρον,
τὸν δεινὸν ϲκώληκα,
τὸν βρυγμὸν αὖθίϲ τε
τῶν ὀδόντων καὶ τὴν ἄπαυϲτον
ὀδύνην μέλλουϲαν
ἔϲεϲθαι τοῖϲ ἄμετρα πταίϲαϲι
καὶ ϲὲ τὸν ὑπεράγαθον
γνώμῃ πονηρᾷ παροργίϲαϲιν·
ὧν εἷϲ τε καὶ πρῶτοϲ
ὑπάρχω ὁ ταλαίπωροϲ ἐγώ·
ἀλλά, κριτά, τῷ ἐλέει ϲου
ϲῶϲόν με ὡϲ εὔϲπλαγχνοϲ.

δʹ. Ϲτιχ. προϲόμ. εἰϲ τὴν τῆϲ Τυρινῆϲ κυριακὴν (Τριῳδ. ϲελ. 57).

Ὁ πλάϲτηϲ μου κύριοϲ
χοῦν ἐκ τῆϲ γῆϲ προϲλαβών με
ζωηρῷ φυϲήματι | ψυχώϲαϲ ἐζώωϲε
καὶ ἐτίμηϲεν
ἐπὶ γῆϲ ἄρχοντα | ὁρατῶν ἁπάντων
καὶ ἀγγέλοιϲ ὁμοδίαιτον·
Ϲατὰν δ᾽ ὁ δόλιοϲ
ὀργάνῳ τῷ ὄφει χρηϲάμενοϲ
ἐν βρώϲει ἐδελέαϲε
καὶ θεοῦ τῆϲ δόξηϲ ἐχώριϲε
καὶ τῷ κατωτάτῳ
θανάτῳ παραδέδωκεν εἰϲ γῆν·
ἀλλ᾽ ὡϲ δεϲπότηϲ καὶ εὔϲπλαγχνοϲ
πάλιν ἀνακάλεϲαι.

Ϲτολὴν θεοΰφαντον
ἀπεξεδύθην ὁ τάλαϲ,
ϲοῦ τὸ θεῖον πρόϲταγμα
παρακούϲαϲ, κύριε,
ϲυμβουλίᾳ ἐχθροῦ·
καὶ ϲυκῆϲ φύλλα δὲ
καὶ τοὺϲ δερματίνουϲ
νῦν χιτῶναϲ περιβέβλημαι·
ἱδρῶτι κέκριμαι
ἄρτον μοχθηρὸν κατεϲθίειν γάρ·
ἀκάνθαϲ καὶ τριβόλουϲ δὲ
φέρειν μοι ἡ γῆ κεκατάραται·
ἀλλ᾽ ὁ ἐν ὑϲτέροιϲ [θεὶϲ
τοῖϲ χρόνοιϲ ἐκ παρθένου ϲαρκω-
ἀνακαλέϲαϲ εἰϲάγαγε
πάλιν εἰϲ παράδειϲον.

Παράδειϲε πάντιμε,
τὸ ὡραιότατον κάλλοϲ,
θεόκτιϲτον ϲκήνωμα,
εὐφροϲύνη ἄληκτε
καὶ ἀπόλαυϲιϲ,
δόξα τῶν δικαίων,
προφητῶν τερπνότηϲ
καὶ ἁγίων οἰκητήριον,
ἤχῳ τῶν φύλλων ϲου
πλάϲτην τὸν τῶν ὅλων ἱκέτευε
τὰϲ πύλαϲ ὑπανοῖξαί μοι,
ἅϲ τῇ παραβάϲει ἀπέκλειϲα,
καὶ ἀξιωθῆναι
τοῦ ξύλου τῆϲ ζωῆϲ μεταλαβεῖν
καὶ τῆϲ χαρᾶϲ, ἧϲ τὸ πρότερον
ἐν ϲοὶ κατετρύφηϲα.

Ἀδὰμ ἐξωϲτράκιϲται
παρακοῇ παραδείϲου
καὶ τρυφῆϲ ἐκβέβληται,
γυναικὸϲ τοῖϲ ῥήμαϲιν
ἀπατώμενοϲ,
καὶ γυμνὸϲ κάθηται | τοῦ χωρίου, οἴμοι!
ἐναντίον ὀδυρόμενοϲ·
διὸ ϲπουδάϲωμεν
πάντεϲ τὸν καιρὸν ὑποδέξαϲθαι
νηϲτείαϲ, ὑπακούοντεϲ
εὐαγγελικῶν παραδόϲεων,
ἵνα διὰ τούτων
εὐάρεϲτοι γενόμενοι Χριϲτῷ
τοῦ παραδείϲου τὴν οἴκηϲιν
πάλιν ἀπολάβωμεν.

εʹ. Ϲτιχ. προϲόμ. εἰϲ τὴν τῆϲ Ὀρθοδοξίαϲ κυριακὴν (Τριῳδ. ϲελ. 123).

Ϲὲ τὸν ἀκατάληπτον
πρὸ ἑωϲφόρου ἀνάρχωϲ
ἐξ ἀΰλου λάμψαντα
ἀϲωμάτου τε γαϲτρὸϲ

τοῦ γεννήτορος
οἱ προφῆται, κύριε,
οἱ τῷ cῷ πνεύματι
ἐμπνευcθέντεc προηγόρευcαν
παιδίον ἔcεcθαι
ἐξ ἀπειρογάμου cαρκούμενον,
ἀνθρώποιc cυναπτόμενον
καὶ τοῖc ἐπὶ γῆc καθορώμενον·
δι᾿ ὧν ὡc οἰκτίρμων
ἐλλάμψεωc ἀξίωcον τῆc cῆc
τοὺc ἀνυμνοῦνταc τὴν ἄφραcτον
coῦ cεπτὴν ἀνάcταcιν.

Λόγῳ cε κηρύξαντεc
οἱ θεηγόροι προφῆται
καὶ ἔργοιc τιμήcαντεc
ἀτελεύτητον ζωὴν
ἐκαρπώcαντο·
τῇ γὰρ κτίcει, δέcποτα,
παρὰ cὲ τὸν κτίcαντα
μὴ λατρεύειν καρτερήcαντεc
τὸν κόcμον ἅπαντα
εὐαγγιλικῶc ἀπεcτράφηcαν,
καὶ cύμμορφοι γεγόναcιν
οὗ περ προηγόρευcαν πάθουc cου·
ὧν ταῖc ἱκεcίαιc
ἀξίωcον ἀμέμπτωc διελθεῖν
τῆc ἐγκρατείαc τὸ cτάδιον,
μόνε πολυέλεε.

Φύcει ἀπερίγραπτοc
τῇ θεϊκῇ cου ὑπάρχων
ἐπ᾿ ἐcχάτων, δέcποτα,
cαρκωθεὶc ἠξίωcαc
περιγράφεcθαι·
τῆc cαρκὸc προcλήψει γὰρ
καὶ τὰ ἰδιώματα
ἀνελάβου ταύτηc ἅπαντα·
διὸ τὸ εἶδόc cου
τὸ τῆc ἐμφερείαc ἐγγράφοντεc
cχετικῶc ἀcπαζόμεθα,
πρὸc τὴc cὴν ἀγάπην ὑψούμενοι·
καὶ τῶν ἰαμάτων
τὴν χάριν ἀπαντλοῦμεν ἐξ αὐτοῦ,
τῶν ἀποcτόλων ἑπόμενοι
θείαιc παραδόcεcιν.

Ὑπέρτιμον κόcμηcιν
ἡ τοῦ Χριcτοῦ ἐκκληcία
τῶν cεπτῶν ἀπείληφε
καὶ ἁγίων εἰκόνων
τοῦ cωτῆροc Χριcτοῦ
καὶ τῆc θεομήτοροc | καὶ ἁγίων πάντων
φαιδροτάτην ἀναcτήλωcιν,
δι᾿ ἧc φαιδρύνεται
καὶ καταγλαΐζεται χάριτι
καὶ cτῖφοc ἀποβάλλεται
τῶν αἱρετικῶν ἐκδιώκουcα
καὶ ἀγαλλομένη
δοξάζει τὸν φιλάνθρωπον θεὸν
τὸν δι᾿ αὐτὴν ὑπομείναντα
πάθη τὰ ἑκούcια.

ϛʹ. Cτιχ. προcόμ. εἰc τὴν τῶν Ἁγίων πάντων κυριακήν (Πεντηκ. cελ. 210).

Οἱ πνευματορήτορεc,
οἱ μαθηταὶ τοῦ cωτῆροc,
τοῦ πνεύματοc ὄργανα
πίcτει χρηματίcαντεc,
διεcπάρηcαν
εἰc τὰ γῆc πέρατα, | τὸ cεπτὸν κήρυγμα
ὀρθοδόξωc καταcπείροντεc,
ἐξ ὧν ἐβλάcτηcαν
θείᾳ γεωργίᾳ καὶ χάριτι
μαρτύρων τὰ cτρατεύματα,
πάθοc τὸ cεπτὸν εἰκονίζοντεc
διὰ πολυτρόπων
cτρεβλώcεων, μαcτίγων καὶ πυρόc·
καὶ παρρηcίᾳ πρεcβεύουcιν
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Πυρὶ ἐκκαιόμενοι
τῆc τοῦ κυρίου ἀγάπηc
πυρὸc κατεφρόνηcαν
καὶ ὡc θεῖοι ἄνθρακεc
ἀναπτόμενοι
οἱ cεπτοὶ μάρτυρεc | ἐν Χριcτῷ ἔφλεξαν
φρυγανῶδεc πλάνηc φρύαγμα,

θηρῶν δὲ ἔφραξαν
στόματα ϲοφαῖϲ ἐπικλήϲεϲι,
καὶ κάραϲ ἐκτεμνόμενοι
ἔτεμον ἐχθροῦ πάϲαϲ φάλαγγαϲ,
καὶ τοὺϲ τῶν αἱμάτων
προχέοντεϲ κρουνοὺϲ καρτερικῶϲ
τὴν ἐκκληϲίαν κατήρδευϲαν,
πίϲτει ἀναθάλλουϲαν.

Θηρϲὶ προϲπαλαίοντεϲ,
τυμπανιζόμενοι ξίφει,
ὄνυξι ξεόμενοι,
χεῖραϲ ἀφαιρούμενοι
καὶ ϲτρεβλούμενοι
οἱ ϲτερροὶ μάρτυρεϲ | καὶ πυρὶ ἐνύλῳ
ἀνενδότωϲ φλογιζόμενοι
καὶ ἐκκεντούμενοι
καὶ τὰϲ ἁρμονίαϲ τεμνόμενοι
ὑπέφερον ϲτερρότατα
λῆξιν προορῶντεϲ τὴν μέλλουϲαν
καὶ τοὺϲ ἀκηράτουϲ [ϲτοῦ,
ϲτεφάνουϲ καὶ τὴν δόξαν τοῦ Χρι-
ῷ παρρηϲίᾳ πρεβεύουϲιν
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἐν πᾶϲι τοῖϲ πέραϲι
τοὺϲ ἐναθλήϲανταϲ πίϲτει
ἀποϲτόλουϲ, μάρτυραϲ,
ἱερεῖϲ θεόφροναϲ,
ϲεμνὰ γύναια,
ἱερὸν ἄθροιϲμα | ἱεροῖϲ ᾄϲμαϲι
κατὰ χρέοϲ εὐφημήϲωμεν,
ὅτι ϲυνήφθηϲαν
τοῖϲ ἐπουρανίοιϲ οἱ γήϊνοι
καὶ πάθει τὴν ἀπάθειαν
χάριτι Χριϲτοῦ ἐκομίϲαντο·
καὶ νῦν ὡϲ ἀϲτέρεϲ
ϲτερροὶ περιαυγάζοντεϲ ἡμᾶϲ
ἐν παρρηϲίᾳ πρεϲβεύουϲιν
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

ζ'. Στιχ. προϲόμ. εἰϲ Ἀνδρόνικον καὶ τὴν ϲυμβίαν αὐτοῦ (Ὀκτ. 9).

Ὅλην ἀποθέμενοι | βιωτικὴν τυραννίδα
καὶ πλοῦτον μιϲήϲαντεϲ
καὶ τρυφὴν τὴν ῥέουϲαν
βδελυξάμενοι
τὸν ϲταυρὸν ἤρατε | ὡϲ ζυγὸν ἔνθεον,
καὶ Χριϲτῷ ἠκολουθήϲατε
καὶ πρὸϲ οὐράνιον
χλόην θαυμαϲτῶϲ ἐϲκηνώϲατε·
ἐν οἷϲ ϲυναγαλλόμενοι
μέμνηϲθε ἡμῶν τῶν ἐκ πίϲτεωϲ
ὑμῶν μεμνημένων
καὶ πόθῳ ἐκτελούντων εὐλαβῶϲ
τὴν ἱερὰν καὶ ϲεβάϲμιον
μνήμην ὑμῶν, ἅγιοι.

Ὅλωϲ ἀγαπήϲαϲα
ϲὲ ἐκ ψυχῆϲ τὸν δεϲπότην
ὀπίϲω ϲυνέδραμε
δυὰϲ ἡ ἀοίδιμοϲ | καὶ ὁμόζυγοϲ,
καὶ τερπνὰ ἅπαντα | καὶ δεϲμὸν ἄλυτον
ὡϲ ἱϲτὸν ἀράχνηϲ ἔλυϲε·
διὸ καὶ ἔτυχε
ϲοῦ τῆϲ βαϲιλείαϲ, ἀθάνατε·
αὐτῶν οὖν ταῖϲ διήϲεϲιν
ἱλαϲμὸν, οἰκτίρμον, παράϲχου μοι
τῶν πλημμελημάτων
καὶ δεῖξόν με ἀνώτερον παθῶν
τῶν ἐνοχλούντων μου, δέϲποτα,
τὴν ψυχὴν ἑκάϲτοτε.

Παίδων ἐϲτερήθητε
τῆϲ ποθεινῆϲ ξυνωρίδοϲ
προϲτάξει τῇ κρείττονι·
καὶ τῷ βίῳ μένοντεϲ
ἀπαράκλητοι
τὴν φωνὴν ἤρατε | τὴν γενναιοτάτην
τοῦ Ἰὼβ καὶ ἀνεκράξατε·
κύριοϲ ἔδωκε,
κύριοϲ καὶ πάλιν ἀφείλετο·
διὸ καὶ τὸ ποθούμενον
ἔργον εὐχερῶϲ διηνύετε·
καὶ πρὸϲ ἐρημίαϲ
καὶ τόπουϲ τοὺϲ ἁγίουϲ ἐν χαρᾷ
μεταναϲτεύοντεϲ ὤφθητε,
ζεῦγοϲ ἱερώτατον.

X

Σταυροθεοτοκίον αὐτόμελον (Τριῳδ. cελ. 88)
ἦχος πλ. δ΄.

Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ὢ μυcτηρίου καινοῦ!
ὢ φρικτῆc ἐγχειρήcεωc!
ἡ παρθένος ἔλεγεν,
ἐν σταυρῷ cε ὡc ἔβλεψεν
ἐν μέcῳ δύο | ληcτῶν κρεμάμενον,
ὃν ἀνωδύνωc | φρικτῶc ἐκύηcεν·
ἔκλαιε λέγουcα!
οἴμοι! τέκνον φίλτατον
πῶc ὁ δεινὸc
δῆμοc καὶ ἀχάριcτοc
σταυρῷ προcήλωcε;

β΄. Cτιχ. προcόμ. εἰc τὴν Ὕψωcιν τοῦ σταυροῦ (Cεπτ. 14).

Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματος!
τὸ ζωηφόρον φυτὸν,
ὁ σταυρὸc ὁ πανάγιοc
εἰc ὕψοc αἰρόμενοc
ἐμφανίζεται cήμερον·
δοξολογοῦcι | πάντα τὰ πέρατα,
ἐκδειματοῦνται | δαίμονεc ἅπαντεc·
ὢ οἷον δώρημα | τοῖc βροτοῖc κεχάριcται!
δι᾽ οὗ, Χριcτὲ,
cῶcον τὰc ψυχὰc ἡμῶν,
ὡc μόνοc εὔcπλαγχνοc.

Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ὡc βότρυν πλήρη ζωῆc
ὁ βαcτάcαc τὸν ὕψιcτον
ἀπὸ γῆc ὑψούμενοc
σταυρὸc ὁρᾶται cήμερον,
δι᾽ οὗ πρὸc θεὸν
πάντεc εἱλκύcθημεν,
καὶ κατεπόθη | εἰc τέλοc θάνατοc·
ὢ ξύλον ἄχραντον,
ὑφ᾽ οὗ ἀπολαύομεν
τῆc ἐν Ἐδὲμ
ἀθανάτου βρώcεωc,
Χριcτὸν δοξάζοντεc.

Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματος!
εὖροc καὶ μῆκοc σταυροῦ
οὐρανοῦ ἰcοcτάcιον,
ὅτι θείᾳ χάριτι
ἁγιάζει τὰ cύμπαντα·
ἐν τούτῳ ἔθνη | βάρβαρα ἥττηνται,
ἐν τούτῳ cκῆπτρα | ἀνάκτων ἥδραcται·
ὢ θείαc κλίμακοc, | δι᾽ ἧc ἀνατρέχομεν
εἰc οὐρανοὺc,
ὑψοῦντεc ἐν ᾄcμαcι | Χριcτὸν τὸν κύριον.

γ΄. Cτιχ. προcόμ. εἰc μνήμην τοῦ Δημητρίου (Οκτ. 26).

Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν γῇ
ἀγαλλίαμα cήμερον
ἐν τῇ μνήμῃ ηὔγαcται
Δημητρίου τοῦ μάρτυροc·
ἐκ τῶν ἀγγέλων | ἐπαίνοιc cτέφεται
καὶ ἐξ ἀνθρώπων | ᾄcματα δέχεται·
Ὢ οἷον ἤθληcε! | πῶc καλῶc ἠγώνιcται!
δι᾽ οὗ ἐχθρὸc
πέπτωκεν ὁ δόλιοc | Χριcτοῦ νικήcαντοc.

Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ταῖc τῶν θαυμάτων βολαῖc
τοῦ ἡλίου φανώτερον
εἰc ἀεὶ Δημήτριοc
διαλάμπει τοῖc πέραcιν,
ἐξ ἀνεcπέρου | φωτὸc λαμπόμενοc
καὶ τῷ ἀδύτῳ | φωτὶ τερπόμενοc,
οὗ ταῖc ἐλλάμψεcι | νέφη ἀπηλάθηcαν
βαρβαρικὰ,
νόcοι ἐδιώχθηcαν, | δαίμονεc ἥττηνται.

Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ὑπὲρ Χριcτοῦ λογχευθεὶc
ὁ τριcμάκαρ Δημήτριοc
πρὸc ἐχθροὺc ἑκάcτοτε
ῥομφαία ὤφθη δίcτομοc,
ἀποθερίζων | ἐχθρῶν γαυρίαμα
καὶ καταράccων | δαιμόνων φρύαγμα·

ᾧ ἐκβοήcωμεν, | ἅγιε Δημήτριε,
cκέπε ἡμᾶc,
coῦ τὴν ἀειcέβαcτον
μνήμην γεραίρονταc.

Πύργοc εὐcεβείαc πέφηναc
ἐρηρειcμένοc cτερρῶc
ἐπὶ πέτραν τῆc πίcτεωc,
πειραcμοῖc ἀνάλωτοc
καὶ κινδύνοιc ἀκλόνητοc·
μετὰ cφοδροῦ γὰρ
cάλου καὶ κλύδωνοc
coὶ προcραγέντα | ἀθέων κύματα
cὴν οὐ κατέβαλον | ἀκλινῆ cτερρότητα·
μαρτυρικῷ
cτέφει γὰρ ἐπόθηcαc | ἐγκαλλωπίζεcθαι.

Πάθει τὸ πάθοc μιμούμενοc
τὸ ζωηφόρον Χριcτοῦ,
παρ᾿ αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν
τῶν θαυμάτων εἴληφαc,
ἀθλοφόρε Δημήτριε·
καὶ διαcώζειc | τοὺc coὶ προcτρέχονταc,
πολλῶν κινδύνων | αὐτοὺc ῥυόμενοc,
ἔχων εὐάρεcτον | παρρηcίαν, ἔνδοξε,
πρὸc τὸν Χριcτόν·
ᾧ καὶ νῦν παρίcταcαι
δόξηc πληρούμενοc.

Αἵματι τῷ cῷ cταζόμενοc
τῷ ζωοδότῃ Χριcτῷ
τῷ τὸ αἷμα τὸ τίμιον
διὰ cὲ κενώcαντι
προcηνέχθηc, Δημήτριε·
καὶ κοινωνόν cε | δόξηc εἰργάcατο
καὶ βαcιλείαc | αὐτοῦ cυμμέτοχον,
ὡc ἀριcτεύcαντα | κατὰ τοῦ ἀλάcτοροc
καὶ τὰ δεινὰ
τούτου μηχανήματα
τελείωc cβέcαντα.

δ'. Cτιχ. προcόμ. εἰc τὸν ἀπόcτολον Φίλιππον (Νοεμ. 14).

Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματοc!
ὁ τοὺc ἰχθύαc ποτὲ
cαγηνεύων ἀπόcτολοc
τῶν ἀνθρώπων γέγονεν
ἁλιεὺc θεοπρόβλητοc·
λόγων cαγήνῃ | ἔθνη ἐζώγρηcε,
cταυροῦ ἀγκίcτρῳ
κόcμον ἀνείλκυcεν·
ὢ οἷον θήραμα | τῷ Χριcτῷ προcήγαγεν
ὁ θεουργόc!
οὗπερ τὸ μνημόcυνον
νῦν ἑορτάζομεν.

Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματοc!
ἀποcταλεὶc ἐκ θεοῦ
ὁ ἀπόcτολοc Φίλιπποc
μέcον λύκων πρόβατον
ἀπτοήτωc νῦν πρόειcι·
τοὺc θῆραc ἄρναc
πίcτει ἀνέδειξε,
τὸν κόcμον θείωc | μετεcτοιχείωcεν·
ὢ ἔργα πίcτεωc!
ὢ δυνάμειc ἄρρητοι!
οὗ ταῖc εὐχαῖc
cῶcον τὰc ψυχὰc ἡμῶν
ὡc μόνοc εὔcπλαγχνοc.

Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματοc!
φρέαρ πηγάζον ζωὴν
ἐν coφίαc ἀντλήματι
τοῖc ἐν κόcμῳ πέφηνεν
ὁ ἀπόcτολοc Φίλιπποc,
ἀφ᾿ οὗπερ ῥεῖθρα
δογμάτων πρόειcιν,
ἐξ οὗ θαυμάτων | ῥεύματα πίνομεν·
ὢ οἷα δέδρακε | φοβερὰ τεράcτια
ὁ θεουργόc!
οὗπερ τὸ μνημόcυνον
πίcτει γεραίρομεν.

X. γ' v. 25 tres posteriores strophae deerant in Bartholemaei codice, easque ab alio poeta adiectas esse ipsa primi versus discrepantia arguit

XI

ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Στιχηρὰ προσόμοια νεκρώσιμα (Τριῳδ. σελ. 286).

Πρὸς τὸ «Τοῦ κήτους τὸν προφήτην.»

Τὴν μνήμην ἐκτελοῦντες τῶν μαρτύρων
κυρίῳ ἀναπέμψωμεν τοὺς ὕμνους
σήμερον | ἐνθέως εὐφραινόμενοι.

Τὰ ξίφη καὶ τὸ πῦρ μὴ πτοηθέντες
θαρροῦντες ἐν τῇ πίστει ἀθλοφόροι
τυράννους | ἐν τούτῳ κατεπλήξατε.

Θανάτῳ τὴν ζωὴν ἀντιλαβόντες
σκιρτᾶτε τὰ οὐράνια οἰκοῦντες
ἀθλοφόροι | ἔνδοξοι Χριστοῦ τοῦ θεοῦ.

Θανάτου καὶ ζωῆς ὁ κυριεύων
τοὺς πίστει μεταστάντας ἐκ τοῦ βίου,
Χριστέ, | σὺν ἁγίοις σου ἀνάπαυσον.

XII

ΑΝΔΡΕΟΥ ΠΥΡΡΟΥ

Αὐτόμελον καὶ προσόμοια εἰς τοὺς ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον (Ἰουν. 29).

Ποίοις | εὐφημιῶν στέμμασιν
ἀναδήσωμεν Πέτρον καὶ Παῦλον;
τοὺς διῃρημένους τοῖς σώμασι
καὶ ἡνωμένους τῷ πνεύματι,
τοὺς θεοκηρύκων πρωτοστάτας·
τὸν μὲν | ὡς τῶν ἀποστόλων προεξάρχοντα,
τὸν δὲ | ὡς ὑπὲρ τοὺς ἄλλους κοπιάσαντα·
τούτους γὰρ ὄντως ἀξίους
ἀθανάτου δόξης
διαδήμασι στεφανοῖ
Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν,
ὁ ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

Ποίοις | ὑμνῳδιῶν ἄνθεσιν
καταστέψωμεν Πέτρον καὶ Παῦλον;
τῆς θεολογίας τὰς πτέρυγας
τὰς διαπτάσας τὰ πέρατα
καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀνυψωθείσας,
τὰς χεῖρας | εὐαγγελίου τοῦ τῆς χάριτος,
τοὺς πόδας | τῆς ἀληθείας τοῦ κηρύγματος,
τοὺς ποταμοὺς τῆς σοφίας,
τοῦ σταυροῦ τὰ κέρα·
δι' ὧν τὴν δαιμόνων ὀφρὺν
Χριστὸς καταβέβληκεν
ὁ ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

Ποίοις | πνευματικοῖς ᾄσμασιν
ἐπαινέσωμεν Πέτρον καὶ Παῦλον;
τὰ τὴν ἀθεότητα σφάττοντα
μὴ ἀμβλυνόμενα στόματα
τῆς φρικτῆς τοῦ πνεύματος μαχαίρας,
τὰ Ῥώμης | περιφανῆ ἐγκαλλωπίσματα,
τὰ πάσης | τῆς οἰκουμένης ἐντρυφήματα,
τὰς τῆς καινῆς διαθήκης
θεογράφους πλάκας,
νοουμένας ἃς ἐν Σιὼν
Χριστὸς ἐξεφώνησεν
ὁ ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

XII. Nomen auctoris, omissum in EF, scriptum est in sticherario mosquensi, quo usus est in hoc carmine recognoscendo Pitra Hymnographie p. LXI — 3 το σώματι F — 4 τῇ χάριτι E — 5 τῶν θεοκ. F — 8 ὄντως Pitrae cod. mosqu.: μόνους EF — ἀξίους Pitrae cod. mosqu.: ἀξίως EF — 12 ἐγκωμίων F — ἄνθεσι E: κάλλεσιν F Barth. Pitra — 13 ἀνυμνήσωμεν F Barth. Pitra — 14 θεογνωσίας F Barth. Pitra — 20 κέρα nos: κέρατα EF vulgo — 21 δι' οὗ F — τὴν om. EF — 26 μὴ Pitra de coni.: καὶ μὴ E et Pitrae codd. τὰ μὴ F

XIII

Ἀπόcτιχα προcόμοια (Τριῴδ. cελ. 201)

ἦχοc β′.

Λυθέντεc τῶν δεcμῶν
τῆc πάλαι καταδίκηc,
πιcτοὶ cταυροῦ τῷ ξύλῳ,
τὸν ἐν αὐτῷ παγέντα
Χριcτὸν δοξολογήcωμεν.

Ἄγε νῦν cὺν ἡμῖν,
Δαυῒδ, τὴν λύραν κίνει,
Χριcτὸν ὑψοῦτε, ψάλλων,
πιcτοὶ καὶ προcκυνεῖτε
αὐτοῦ τὸ ὑποπόδιον.

Ὀψώμεθα λαοὶ
προκείμενον τὸ ξύλον,
δι᾽ οὗ τὴν cωτηρίαν
ἡμῖν Χριcτὸc βραβεύει,
καὶ πίcτει ἀcπαcώμεθα.

Cταυροθεοτοκίον.

Ὑψούμενον cταυρῷ
ὑπὲρ βροτῶν ὁρῶcα
τὸν cὸν υἱὸν, παρθένε,
ἐβόαc θρηνῳδοῦcα·
δόξα τῇ εὐcπλαγχνίᾳ cου.

XIV

ΜΕΓΑΛΥΝΑΡΙΑ

εἰc τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Χριcτοῦ (Φεβρ. 2)

ἦχοc γ′.

Ἀκατάληπτόν ἐcτι | τὸ τελούμενον ἐν cοὶ
καὶ ἀγγέλοιc καὶ βροτοῖc, | μητροπάρθενε ἁγνή.
Ἀγκαλίζεται χερcὶν | ὁ πρεcβύτηc Cυμεὼν
τὸν τοῦ νόμου ποιητὴν | καὶ δεcπότην τοῦ παντόc.
Βουληθεὶc ὁ πλαcτουργὸc, | ἵνα cώcῃ τὸν Ἀδὰμ,
μήτραν ᾤκηcε τὴν cὴν | τῆc παρθένου καὶ ἁγνῆc.
Γένοc ἅπαν τῶν βροτῶν | μακαρίζει cε, ἁγνὴ,
καὶ δοξάζει cε πιcτῶc | ὡc μητέρα τοῦ θεοῦ.
Δεῦτε ἴδετε Χριcτὸν | τὸν δεcπότην τοῦ παντὸc,
ὃν βαcτάζει Cυμεὼν | cήμερον ἐν τῷ ναῷ.
Ἐπιβλέπειc πρὸc τὴν γῆν | καὶ ποιεῖc τρέμειν αὐτήν·
καὶ πῶc γέρων κεκμηκὼc | cὲ κατέχει ἐν χερcί;
Ζήcαc ἔτη Cυμεὼν, | ἕωc εἶδε τὸν Χριcτόν,
καὶ ἐβόα πρὸc αὐτόν· | νῦν ἀπόλυcιν ζητῶ·
Ἡ λαβὶc ἡ μυcτικὴ, | ἡ τὸν ἄνθρακα Χριcτὸν
cυλλαβοῦcα ἐν γαcτρὶ, | cὺ ὑπάρχειc Μαριάμ.
Θέλων ἐνηνθρώπιcαc | ὁ προάναρχοc θεὸc
καὶ ναῷ προcφέρεcαι | τεccαρακονθήμεροc.
Κατελθόντ᾽ ἐξ οὐρανοῦ | τὸν δεcπότην τοῦ παντὸc
ὑπεδέξατο αὐτὸν | Cυμεὼν ὁ ἱερεύc.

XIV. 19 ante hunc versum duos excidisse acrostichis hoc loco interrupta arguit; in cod. J totum hoc carmen deerat

Λάμπρυνόν μου τὴν ψυχὴν | καὶ τὸ φῶς τὸ αἰcθητὸν,
ὅπως ἴδω καθαρῶς | καὶ κηρύξω cε θεόν.
Μητροπάρθενε ἁγνὴ, | τί προcφέρειc τῷ ναῷ
νέον βρέφος ἀποδοῦc᾿ | ἐν ἀγκάλαιc Cυμεών;
Νῦν ἀπόλυcιν ζητῶ | ἀπὸ cοῦ τοῦ πλαcτουργοῦ,
ὅτι εἶδόν cε, Χριcτὲ, | τὸ cωτήριόν μου φῶc.
Ὃν οἱ ἄνω λειτουργοὶ | τρόμῳ λιτανεύουcι,
κάτω νῦν ὁ Cυμεὼν | ἀγκαλίζεται χερcί.

Ἡ τῇ φύcει μὲν μονὰc, | τοῖc προcώποιc δὲ τριὰc
φύλαττε τοὺc δούλουc cου, | τοὺc πιcτεύονταc εἰc cέ.
Θεοτόκε ἡ ἐλπὶc | πάντων τῶν Χριcτιανῶν,
cκέπε, φρούρει, φύλαττε | τοὺc ἐλπίζονταc εἰc cέ.

XV

ΜΕΓΑΛΥΝΑΡΙΑ

εἰc τὴν ἑορτὴν τῶν Χριcτουγέννων (Δεκ. 25)

ἦχοc α΄.

Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τὴν τιμιωτέραν
καὶ ἐνδοξοτέραν | τῶν ἄνω cτρατευμάτων.
Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τὸν ἐκ τῆc παρθένου
θεὸν cαρκὶ τεχθέντα.
Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τὸν ἐν τῷ cπηλαίῳ
τεχθέντα βαcιλέα.
Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τὸν ὑπὸ τῶν μάγων
θεὸν προcκυνηθέντα.
Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τὸν ὑπὸ ἀcτέροc
τοῖc μάγοιc μηνυθέντα.
Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τὴν ἁγνὴν παρθένον
τὴν γεννηcαμένην | Χριcτὸν τὸν βαcιλέα.
Μάγοι καὶ ποιμένεc | ἦλθον προcκυνῆcαι
Χριcτὸν τὸν γεννηθέντα | ἐν Βηθλεὲμ τῇ πόλει.

Cήμερον ἡ παρθένοc | τίκτει τὸν δεcπότην
ἔνδον ἐν τῷ cπηλαίῳ.
Cήμερον ὁ δεcπότηc | τίκτεται ὡc βρέφοc
ὑπὸ μητρὸc παρθένου.
Cήμερον οἱ ποιμένεc | βλέπουcι τὸν cωτῆρα
cπαργάνοιc εἰλημένον | καὶ κείμενον ἐν φάτνῃ.
Cήμερον ὁ δεcπότηc | ῥάκει cπαργανοῦται
ὁ ἀναφὴc ὡc βρέφοc.
Cήμερον πᾶcα κτίcιc | ἀγάλλεται καὶ χαίρει,
ὅτι Χριcτὸc ἐτέχθη | ἐκ τῆc παρθένου κόρηc.

Οὐράνιαι δυνάμεις | τεχθέντα τὸν cωτῆρα,
κύριον καὶ δεςπότην | μηνύουςι τῷ κόςμῳ.

Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τῆς τριςυποςτάτου
καὶ ἀδιαιρέτου | θεότητος τὸ κράτος.
Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τὴν λυτρωςαμένην
ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ ΚΑΙ ΚΟΝΤΑΚΙΑ.

I

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ

ἀναςτάςιμα τῆς Ὀκτωήχου.

α΄. ἦχος α΄.

Τοῦ λίθου cφραγιςθέντος
ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων
καὶ cτρατιωτῶν φυλαςςόντων
τὸ ἄχραντόν cου cῶμα
ἀνέςτης τριήμερος, cωτὴρ,
δωρούμενος τῷ κόςμῳ τὴν ζωήν·
διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν
ἐβόων cοι, ζωοδότα·
δόξα τῇ ἀναςτάςει cου, Χριςτέ·
δόξα τῇ βαςιλείᾳ cου·
δόξα τῇ οἰκονομίᾳ cου,
μόνε φιλάνθρωπε.

Τοῦ Γαβριὴλ φθεγξαμένου cοι,
παρθένε, τὸ χαῖρε,
cὺν τῇ φωνῇ ἐςαρκοῦτο
ὁ τῶν ὅλων δεςπότης
ἐν cοὶ τῇ ἁγίᾳ κιβωτῷ,
ὡς ἔφη ὁ δίκαιος Δαυΐδ·
ἐδείχθης πλατυτέρα τῶν οὐρανῶν,
βαςτάςαςα τὴν κτίςτην cου·
δόξα τῷ ἐνοικήςαντι ἐν cοί·
δόξα τῷ προελθόντι ἐκ cοῦ·
δόξα τῷ ἐλευθερώςαντι ἡμᾶς
διὰ τοῦ τόκου cου.

β΄. ἦχος β΄.

Ὅτε κατῆλθες πρὸς τὸν θάνατον | ἡ ζωὴ ἡ ἀθάνατος,
τότε τὸν ᾅδην ἐνέκρωςας | τῇ ἀςτραπῇ τῆς θεότητος·
ὅτε δὲ καὶ τοὺς τεθνεῶτας | ἐκ τῶν καταχθονίων ἀνέςτηςας,
πᾶςαι αἱ δυνάμεις | τῶν ἐπουρανίων ἐκραύγαζον·
Ζωοδότα Χριςτὲ ὁ θεὸς ἡμῶν, δόξα cοι·

Πάντα ὑπὲρ ἔννοιαν, | πάντα ὑπερένδοξα,
τὰ cὰ, θεοτόκε, μυςτήρια·
τῇ ἁγνείᾳ ἐςφραγιςμένη | καὶ παρθενίᾳ φυλαττομένη
μήτηρ ἐγνώςθης ἀψευδὴς, | θεὸν τεκοῦςα ἀληθινόν·
αὐτὸν ἱκέτευε | cωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

β΄ v. 3 καὶ om. D — 4 αἱ τῶν D — 5 ἡμῶν om. D

γ′ ἦχος γ′.

Εὐφραινέσθω τὰ οὐράνια, | ἀγαλλιάσθω τὰ ἐπίγεια,
ὅτι ἐποίησε κράτος | ἐν βραχίονι αὐτοῦ·
ὁ κύριος ἐπάτησε | τῷ θανάτῳ τὸν θάνατον·
πρωτότοκος τῶν νεκρῶν ἐγένετο,
ἐκ κοιλίας ᾅδου | ἐρρύσατο ἡμᾶς
καὶ παρέσχε τῷ κόσμῳ τὸ μέγα ἔλεος.

Σὲ τὴν μεσιτεύσασαν, | τὴν σωτηρίαν τοῦ γένους ἡμῶν
ἀνυμνοῦμεν, θεοτόκε παρθένε·
ἐν τῇ σαρκὶ γὰρ τῇ ἐκ σοῦ προσληφθείσῃ
ὁ υἱός σου καὶ θεὸς ἡμῶν
τὸ διὰ σταυροῦ καταδεξάμενος πάθος
ἐλυτρώσατο ἡμᾶς ἐκ φθορᾶς ὡς φιλάνθρωπος.

δ′ ἦχος δ′.

Τὸ φαιδρὸν τῆς ἀναστάσεως κήρυγμα
ἐκ τοῦ ἀγγέλου μαθοῦσαι | αἱ τοῦ κυρίου μαθήτριαι
καὶ τὴν προγονικὴν ἀπόφασιν ἀπορρίψασαι
τοῖς ἀποστόλοις καυχώμεναι ἔλεγον·
ἐσκύλευται ὁ θάνατος, | ἠγέρθη Χριστὸς ὁ θεός,
δωρούμενος τῷ κόσμῳ τὸ μέγα ἔλεος.

Τὸ ἀπ᾿ αἰῶνος ἀπόκρυφον | καὶ ἀγγέλοις ἄγνωστον μυστήριον
διὰ σοῦ, θεοτόκε, | τοῖς ἐπὶ γῆς πεφανέρωται,
θεὸς ἐν ἀσυγχύτῳ ἑνώσει σαρκούμενος
καὶ σταυρὸν ἑκουσίως | ὑπὲρ ἡμῶν καταδεξάμενος,
δι᾿ οὗ ἀναστήσας τὸν πρωτόπλαστον
ἔσωσεν ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ε′ ἦχος πλ. α′.

Τὸν συνάναρχον λόγον | πατρὶ καὶ πνεύματι,
τὸν ἐκ παρθένου τεχθέντα | εἰς σωτηρίαν ἡμῶν
ἀνυμνήσωμεν πιστοὶ | καὶ προσκυνήσωμεν,
ὅτι ηὐδόκησε σαρκὶ | ἀνελθεῖν ἐν τῷ σταυρῷ
καὶ θάνατον ὑπομεῖναι
καὶ ἐγεῖραι τοὺς τεθνεῶτας | ἐν τῇ ἐνδόξῳ ἀναστάσει αὐτοῦ.

Χαῖρε, πύλη κυρίου | ἡ ἀδιόδευτος·
χαῖρε, τεῖχος καὶ σκέπη | τῶν προστρεχόντων εἰς σέ·
χαῖρε, ἀχείμαστε λιμὴν | καὶ ἀπειρόγαμε,
ἡ τεκοῦσα ἐν σαρκὶ | τὸν ποιητήν σου καὶ θεόν,
πρεσβεύουσα μὴ ἐλλίπῃς
ὑπὲρ τῶν ἀνυμνούντων καὶ προσκυνούντων τὸν τόκον σου.

ε′ v. 11 μὴ παρίδῃς D

ϛ′ ἦχος βαρύς.

Κατέλυσας τῷ σταυρῷ σου τὸν θάνατον,
ἠνέῳξας τῷ ληστῇ τὸν παράδειςον,
τῶν μυροφόρων τὸν θρῆνον μετέβαλες,
καὶ τοῖς ἀποστόλοις κηρύττειν ἐπέταξας,
ὅτι ἀνέστης, Χριστὲ ὁ θεὸς,
παρέχων τῷ κόσμῳ τὸ μέγα ἔλεος.

Ὡς τῆς ἡμῶν ἀναστάσεως θησαύρισμα
τοὺς ἐπὶ σοὶ πεποιθότας, πανύμνητε,
ἐκ λάκκου καὶ βυθοῦ πταισμάτων ἀνάγαγε·
σὺ γὰρ τοὺς ὑπευθύνους τῇ ἁμαρτίᾳ ἔσωσας
τεκοῦσα τὴν σωτηρίαν ἡμῶν·
ἡ πρὸ τόκου παρθένος | καὶ ἐν τόκῳ παρθένος
καὶ μετὰ τόκον πάλιν μένεις παρθένος.

ζ′ ἦχος πλ. δ′.

Ἐξ ὕψους κατῆλθες ὁ εὔσπλαγχνος,
ταφὴν κατεδέξω τριήμερον,
ἵνα ἡμᾶς ἐλευθερώσῃς τῶν παθῶν·
ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάστασις ἡμῶν, | κύριε, δόξα σοι.

Ὁ δι᾿ ἡμᾶς γεννηθεὶς | ἐκ παρθένου καὶ σταύρωσιν
ὑπομείνας, ἀγαθὲ,
ὁ θανάτῳ τὸν θάνατον σκυλεύσας
καὶ ἔγερσιν δείξας ὡς θεὸς
μὴ παρίδῃς, οὓς ἔπλασας τῇ χειρί σου·
δεῖξον τὴν φιλανθρωπίαν σου, ἐλεῆμον,
δέξαι τὴν τεκοῦσάν σε θεοτόκον
πρεσβεύουσαν ὑπὲρ ἡμῶν
καὶ σῶσον, σωτὴρ ἡμῶν, | λαὸν ἀπεγνωσμένον.

II

η′. Ἀπολυτίκιον εἰς τὴν μεγάλην Παρασκευήν (Τριῴδ. σελ. 398)

ἦχος β′.

Ὁ εὐσχήμων Ἰωσὴφ,
ἀπὸ τοῦ ξύλου καθελὼν
τὸ ἄχραντόν σου σῶμα,
σινδόνι καθαρᾷ | εἱλήσας καὶ ἀρώμασιν
ἐν μνήματι καινῷ | κηδεύσας ἀπέθετο.

θ′. Ἀπολυτίκιον εἰς τοὺς ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον (Ἰουν. 29)

ἦχος δ′.

Οἱ τῶν ἀποστόλων πρωτόθρονοι
καὶ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλοι
τῷ δεσπότῃ τῶν ὅλων πρεσβεύσατε,
εἰρήνην τῇ οἰκουμένῃ δωρήσασθαι
καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος.

ϛ′ v. 4 τοῖς σοῖς Oct. — ὑπέταξας D — 11 ἡμῶν om. Oct. — ζ′ v. 4 κύριε om. D

ι′ Ἀπολυτίκιον εἰς τὸ Γενέθλιον τῆς θεοτόκου (Σεπτ. 8)
ἦχος δ′.

Ἡ γέννησίς σου, θεοτόκε, | χαρὰν ἐμήνυσε
πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ·
ἐκ σοῦ γὰρ ἀνέτειλεν | ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης,
Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν·
καὶ λύσας τὴν κατάραν | ἔδωκε τὴν εὐλογίαν,
καὶ καταργήσας τὸν θάνατον
ἐδωρήσατο ἡμῖν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

ια′ Ἀπολυτίκιον εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς θεοτόκου.
ἦχος δ′.

Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον
καὶ τοῦ ἀπ᾿ αἰῶνος μυστηρίου ἡ φανέρωσις·
ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ υἱὸς τῆς παρθένου γίνεται
καὶ Γαβριὴλ τὴν χάριν εὐαγγελίζεται·
διὸ σὺν αὐτῷ τῇ θεοτόκῳ βοήσωμεν·
χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

ιβ′ Ἀπολυτίκιον εἰς τὸν ἅγιον Νικόλαον (Δεκ. 6)
ἦχος δ′.

Κανόνα πίστεως | καὶ εἰκόνα πραότητος,
ἐγκρατείας διδάσκαλον | ἀνέδειξέ σε τῇ ποίμνῃ σου
ἡ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια·
διὰ τοῦτο ἐκτήσω | τῇ ταπεινώσει τὰ ὑψηλά,
τῇ πτωχείᾳ τὰ πλούσια·
πάτερ ἱεράρχα Νικόλαε,
πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ιγ′ Ἀπολυτίκιον εἰς τὸν ἅγιον Γεώργιον (Ἀπριλ. 23)
ἦχος δ′.

Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτὴς
καὶ τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστής,
ἀσθενούντων ἰατρός, | βασιλέων ὑπέρμαχος,
τροπαιοφόρε μεγαλομάρτυς Γεώργιε,
πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ιδ′ Ἀπολυτίκιον εἰς Γρηγόριον τὸν θεολόγον (Ἰαν. 25)
ἦχος α′.

Ὁ ποιμενικὸς αὐλὸς τῆς θεολογίας σου
τὰς τῶν ῥητόρων ἐνίκησε σάλπιγγας·

ὡς γὰρ τὰ βάθη τοῦ πνεύματος ἐκζητήσαντι
καὶ τὰ κάλλη τοῦ φθέγματος προσετέθη σοι·
ἀλλὰ πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ, πάτερ Γρηγόριε,
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ιε' Ἀπολυτίκιον τῆς Ἀναλήψεως (Πεντηκ. σελ. 150)

ἦχος πλ. β'.

Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ, Χριστὲ ὁ θεὸς ἡμῶν,
χαροποιήσας τοὺς μαθητὰς
τῇ ἐπαγγελίᾳ τοῦ ἁγίου πνεύματος,
βεβαιωθέντων αὐτῶν διὰ τῆς εὐλογίας,
ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, | ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου.

ιθ' Τροπάριον ἀναστάσιμον τοῦ Πάσχα (Πεντηκ. σελ. 1)

ἦχος πλ. α'.

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν
θανάτῳ θάνατον πατήσας
καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι
ζωὴν χαρισάμενος.

κα' Σταυροθεοτοκίον

ἦχος δ'.

Σφαγήν σου τὴν ἄδικον, Χριστέ,
ἡ παρθένος βλέπουσα
ὀδυρομένη ἐβόα σοι·
τέκνον γλυκύτατον,
πῶς ἀδίκως πάσχεις;
πῶς τῷ ξύλῳ κρέμασαι
ὁ πᾶσαν γῆν κρεμάσας τοῖς ὕδασι;
μὴ λίπῃς μόνην με,
εὐεργέτα πολυέλεε,
τὴν μητέρα καὶ δούλην σου, δέομαι.

ις' Κοντάκιον (Τριῴδ. σελ. 207)

ἦχος πλ. β'.

Ψυχή μου, ψυχή μου, | ἀνάστα, τί καθεύδεις;
τὸ τέλος ἐγγίζει | καὶ μέλλεις θορυβεῖσθαι·
ἀνάνηψον οὖν, | ἵνα φείσηταί σου Χριστὸς ὁ θεὸς
ὁ πανταχοῦ παρὼν | καὶ τὰ πάντα πληρῶν.

ιζ' Κοντάκιον εἰς τὴν τοῦ Πάσχα κυριακήν (Πεντηκ. σελ. 3)

ἦχος πλ. α'.

Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες, ἀθάνατε,
ἀλλὰ τοῦ ᾅδου καθεῖλες τὴν δύναμιν
καὶ ἀνέστης ὡς νικητής, Χριστὲ ὁ θεός,
γυναιξὶ μυροφόροις | φθεγξάμενος· χαίρετε·
καὶ τοῖς σοῖς ἀποστόλοις | εἰρήνην δωρούμενος
ὁ τοῖς πεσοῦσι παρέχων ἀνάστασιν.

ΡΩΜΑΝΟΥ

ιη′ κοντάκιον εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 25)

ἦχος γ′.

Ἡ παρθένος σήμερον
τὸν ὑπερούσιον τίκτει,
καὶ ἡ γῆ τὸ σπήλαιον
τῷ ἀπροσίτῳ προσάγει·
ἄγγελοι μετὰ ποιμένων
δοξολογοῦσι·
μάγοι δὲ μετὰ ἀστέρος
ὁδοιποροῦσι·
δι᾿ ἡμᾶς γὰρ ἐγεννήθη
παιδίον νέον, | ὁ πρὸ αἰώνων θεός.

ΙΔΙΟΜΕΛΑ ΑΔΕΣΠΟΤΑ.

α′ Ἰδιόμελα εἰς τὴν μεγάλην Τρίτην (Τριῳδ. σελ. 353)

ἦχος α′.

Ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου
πῶς εἰσελεύσομαι ὁ ἀνάξιος;
ἐὰν γὰρ τολμήσω συνεισελθεῖν εἰς τὸν νυμφῶνα,
ὁ χιτών με ἐλέγχει, | ὅτι οὐκ ἔστι τοῦ γάμου,
καὶ δέσμιος ἐκβάλλομαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων·
καθάρισον, κύριε, τὸν ῥύπον τῆς ψυχῆς μου
καὶ σῶσόν με ὡς φιλάνθρωπος.

ἦχος β′.

Ὁ τῇ ψυχῆς ῥαθυμίᾳ νυστάξας
οὐ κέκτημαι, νυμφίε Χριστέ,
καιομένην λαμπάδα τὴν ἐξ ἀρετῶν,
καὶ νεάνισιν ὁμοιώθην μωραῖς,
ἐν καιρῷ τῆς ἐργασίας ῥεμβόμενος·
τὰ σπλάγχνα τῶν οἰκτιρμῶν σου
μὴ κλείσῃς μοι, δέσποτα·
ἀλλ᾿ ἐκτινάξας μου τὸν ζοφερὸν
ὕπνον ἐξανάστησον
καὶ ταῖς φρονίμοις συνεισάγαγε παρθένοις
εἰς νυμφῶνα τὸν σόν,
ὅπου ἦχος καθαρὸς ἑορταζόντων
καὶ βοώντων ἀπαύστως· κύριε, δόξα σοι.

β′ Ἰδιόμελον εἰς τὰς Ὥρας τῆς μεγάλης Παρασκευῆς (Τριῳδ. σελ. 393)

ἦχος πλ. β′.

Σήμερον κρέμαται ἐπὶ ξύλου
ὁ ἐν ὕδασι τὴν γῆν κρεμάσας·
στέφανον ἐξ ἀκανθῶν
περιτίθεται ὁ τῶν ἀγγέλων βασιλεύς·
ψευδῆ πορφύραν περιβάλλεται
ὁ περιβάλλων τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις·
ῥάπισμα κατεδέξατο
ὁ ἐν Ἰορδάνῃ ἐλευθερώσας τὸν [Ἀδάμ·
ἥλοις προσηλώθη
ὁ νυμφίος τῆς ἐκκλησίας·
λόγχῃ ἐκεντήθη | ὁ υἱὸς τῆς παρθένου·
προσκυνοῦμέν σου τὰ πάθη, Χριστέ,
δεῖξον ἡμῖν
καὶ τὴν ἔνδοξόν σου ἀνάστασιν.

ιη. Hoc contakion magni poematis partem fuisse testatur Pitra L'hymnogr. p. 47
α′ v. 5 ἐκβάλλομαι E: ἐκβαλοῦμαι Triod. — β′. Sophronio hoc idiomelon adsignat H
5 πορφύρα U — 9 προσηλοῦται H

γ'. Ἰδιόμελα τοῦ μεγάλου Σαββάτου
(Τριῴδ. σελ. 411)

ἦχος β'.

Σήμερον συνέχει τάφος
τὸν συνέχοντα παλάμῃ τὴν κτίσιν·
καλύπτει λίθος
τὸν καλύψαντα ἀρετῇ τοὺς οὐρανούς·
ὑπνοῖ ἡ Ζωὴ | καὶ Ἅιδης τρέμει
καὶ Ἀδὰμ τῶν δεσμῶν ἀπολύεται·
δόξα τῇ σῇ οἰκονομίᾳ,
δι' ἧς τελέσας πάντα σαββατισμὸν αἰώ-
ἐδωρήσω ἡμῖν ὡς θεός, [νιον
τὴν παναγίαν ἐκ νεκρῶν σου ἀνά-
στασιν.

ἦχος β'.

Τί τὸ ὁρώμενον θέαμα;
τίς ἡ παροῦσα κατάπαυσις;
ὁ βασιλεὺς τῶν αἰώνων,
τὴν διὰ πάθους τελέσας οἰκονομίαν,
ἐν τάφῳ σαββατίζει,
καινὸν ἡμῖν παρέχων σαββατισμόν·
αὐτῷ βοήσωμεν·
ἀνάστα ὁ θεὸς κρίνων τὴν γῆν,
ὅτι σὺ βασιλεύεις εἰς τοὺς αἰῶνας,
ὁ ἀμέτρητον ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

ἦχος β'.

Δεῦτε, ἴδωμεν | τὴν Ζωὴν τῶν ἁπάντων
ἐν τάφῳ κειμένην,
ἵνα τοὺς ἐν τάφῳ κειμένους ζωοποι-
δεῦτε σήμερον [ήσῃ·
τὸν ἐξ Ἰούδα ὑπνοῦντα θεώμενοι
προφητικῶς αὐτῷ ἐκβοήσωμεν·
ἀναπεσὼν κεκοίμησαι ὡς λέων·
τίς ἐγερεῖ σε, βασιλεῦ;
ἀλλ' ἀνάστηθι, σωτήρ, αὐτεξουσίως
ὁ δοὺς ἑαυτὸν | ὑπὲρ ἡμῶν ἑκου-
σίως· κύριε, δόξα σοι.

ἦχος πλ. β'.

Ἠιτήσατο Ἰωσὴφ | τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ
καὶ ἀπέθετο ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ·
ἔδει γὰρ αὐτὸν ἐκ τάφου | ὡς ἐκ παστάδος προελθεῖν·
ὁ συντρίψας κράτος θανάτου
καὶ ἀνοίξας πύλας παραδείσου ἀνθρώποις, δόξα σοι.

ἦχος πλ. β'.

Τὴν σήμερον μυστικῶς | ὁ μέγας Μωϋσῆς
προδιετυποῦτο λέγων·
καὶ εὐλόγησεν ὁ θεὸς | τὴν ἡμέραν τὴν ἑβδόμην·
τοῦτο γάρ ἐστιν | τὸ εὐλογημένον σάββατον·
αὕτη ἐστὶν | ἡ τῆς καταπαύσεως ἡμέρα,
ἐν ᾗ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ
ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ θεοῦ·
διὰ τῆς κατὰ τὸν θάνατον οἰκονομίας
τῇ σαρκὶ σαββατίσας
καὶ εἰς ὃ ἦν | πάλιν ἐπανελθών,
διὰ τῆς ἀναστάσεως
ἐδωρήσατο ἡμῖν | ζωὴν τὴν αἰώνιον,
ὡς μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος.

γ'. v. 8 ὡς θεός om. Triod. — 11 πανήγυρις E — 20 τῶν ἁπάντων E: ἡμῶν Triod. — 21 τάφοις Triod. — 26 σωτήρ om. Triod. — 33 Μωσῆς E — 39 υἱός τοῦ πατρός E

δ'. Ἰδιόμελον εἰc τὴν κυριακὴν τῆc Τυρινῆc (Τριῳδ. cελ. 64)
ἦχοc δ'.

Ἔλαμψεν ἡ χάριc cου, κύριε,
ἔλαμψεν ὁ φωτιcμὸc τῶν ψυχῶν ἡμῶν·
ἰδοὺ καιρὸc εὐπρόcδεκτοc, | ἰδοὺ καιρὸc μετανοίαc·
ἀποθώμεθα τὰ ἔργα τοῦ cκότουc
καὶ ἐνδυcώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτόc,
ὅπωc διαπλεύcαντεc | τὸ τῆc νηcτείαc μέγα πέλαγοc
εἰc τὴν τριήμερον ἀνάcταcιν | καταντήcωμεν
τοῦ κυρίου καὶ cωτῆροc ἡμῶν
Ἰηcοῦ Χριccοῦ | τοῦ cώζοντοc τὰc ψυχὰc ἡμῶν.

ε'. Ἰδιόμελον εἰc τὸ Πάcχα (Πεντηκ. cελ. 5)
ἦχοc πλ. α'.

Ἀναcτάcεωc ἡμέρα·
καὶ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει
καὶ ἀλλήλουc περιπτυξώμεθα·
εἴπωμεν, ἀδελφοί, καὶ τοῖc μιcοῦcιν
ἡμᾶc· cυγχωρήcωμεν
πάντα τῇ ἀναcτάcει·
καὶ οὕτω βοήcωμεν·
Χριcτὸc ἀνέcτη ἐκ νεκρῶν,
θανάτῳ θάνατον πατήcαc
καὶ τοῖc ἐν τοῖc μνήμαcι
ζωὴν χαριcάμενοc.

ϛ'. Θρῆνοc εἰc τὴν μεγάλην Παραcκευήν.
ἦχοc πλ. α'.

Cὲ τὸν ἀναβαλλόμενον | τὸ φῶc ὥcπερ ἱμάτιον
καθελὼν Ἰωcὴφ ἀπὸ τοῦ ξύλου | cὺν Νικοδήμῳ
καὶ θεωρήcαc νεκρὸν, γυμνὸν, ἄταφον,
εὐcυμπάθητον θρῆνον ἀναλαβὼν | ὀδυρόμενοc ἔλεγεν·
οἴμοι, γλυκύτατε Ἰηcοῦ!
ὃν πρὸ μικροῦ ὁ ἥλιοc | ἐν cταυρῷ κρεμάμενον θεαcάμενοc
ζόφον περιεβάλλετο·
καὶ ἡ γῆ τῷ φόβῳ ἐκυμαίνετο,
καὶ διερρήγνυτο ναοῦ τὸ καταπέταcμα·
ἀλλ' ἰδοὺ νῦν βλέπω cε
δι' ἐμὲ ἑκουcίωc | ὑπελθόντα θάνατον·
πῶc cε κηδεύcω, θεέ μου; | ἢ πῶc cινδόcιν εἰλήcω;
ποίαιc χερcὶ δὲ προcψαύcω | τὸ cὸν ἀκήρατον cῶμα;
ἢ ποῖα ᾄcματα μέλψω | τῇ cῇ ἐξόδῳ, οἰκτίρμον;
μεγαλύνω τὰ πάθη cου, | ὑμνολογῶ καὶ τὴν ταφήν cου
cὺν τῇ ἀναcτάcει, κραυγάζων· | κύριε, δόξα cοι·

ϛ'. Brevioribus modulis carmen instruxit cod. E, prolixioribus cod. U; auctor naeniae in cod. U Θεοφάγνηc (an Θεοφάνηc?) audit.

ζʹ. Ἰδιόμελον τῆς μεγάλης Δευτέρας (Τριῴδ. σελ. 346)

ἦχος αʹ.

Ἐρχόμενος ὁ κύριος | πρὸς τὸ ἑκούσιον πάθος
τοῖς ἀποστόλοις ἔλεγεν ἐν τῇ ὁδῷ·
Ἰδού, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα,
καὶ παραδοθήσεται | ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου,
καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ·
δεῦτε οὖν καὶ ἡμεῖς | κεκαθαρμέναις διανοίαις
συμπορευθῶμεν αὐτῷ | καὶ συσταυρωθῶμεν
καὶ νεκρωθῶμεν δι᾽ αὐτὸν | ταῖς τοῦ βίου ἡδοναῖς,
ἵνα καὶ συζήσωμεν αὐτῷ
καὶ ἀκούσωμεν βοῶντος αὐτοῦ·
οὐκέτι εἰς τὴν ἐπίγειον Ἱερουσαλὴμ | διὰ τὸ παθεῖν,
ἀλλὰ ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου
καὶ πατέρα ὑμῶν | καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν·
καὶ συνανυψῶ ὑμᾶς | εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλὴμ
ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

ηʹ. Ἰδιόμελον τῆς μεγάλης Δευτέρας (Τριῴδ. σελ. 344)

ἦχος πλ. δʹ.

Ἰδού, ὁ νυμφίος ἔρχεται | ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός·
καὶ μακάριος ὁ δοῦλος, | ὃν εὑρήσει γρηγοροῦντα,
ἀνάξιος δὲ πάλιν, | ὃν εὑρήσει ῥᾳθυμοῦντα·
βλέπε οὖν, ψυχή μου, | μὴ τῷ ὕπνῳ κατενεχθῇς,
ἵνα μὴ τῷ θανάτῳ παραδοθῇς καὶ τῆς βασιλείας ἔξω κλεισθῇς·
ἀλλὰ ἀνάνηψον κράζουσα·
ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν,
διὰ τῆς θεοτόκου ἐλέησον ἡμᾶς.

θʹ. Ἰδιόμελον τῆς μεγάλης Πέμπτης (Τριῴδ. σελ. 364)

ἦχος πλ. δʹ.

Ὅτε οἱ ἔνδοξοι μαθηταὶ
ἐν τῷ νιπτῆρι τοῦ δείπνου ἐφωτίζοντο,
τότε Ἰούδας ὁ δυσσεβὴς
φιλαργυρίαν νοσήσας ἐσκοτίζετο,
καὶ ἀνόμοις κριταῖς
σὲ τὸν δίκαιον κριτὴν παραδίδωσι·
βλέπε, χρημάτων ἐραστά,
τὸν διὰ ταῦτα ἀγχόνῃ χρησάμενον·
φεῦγε ἀκόρεστον ψυχὴν
τὴν διδασκάλῳ τοιαῦτα τολμήσασαν·
ὁ περὶ πάντας ἀγαθός, | κύριε, δόξα σοι.

ζʹ v. 3 ἀναβαίνωμεν E — 3 Matth. XX 18, Luc. XVIII 31–33. — 13 καὶ πατέρα ὑμῶν om. E — ηʹ v. 7 θεὸς ἡμῶν Pandecte: θεός Triod.

ι′. Cτιχηρὰ ἰδιόμελα τοῦ Πάςχα (Πεντηκ. cελ. 5)

ἦχοc πλ. α′.

Πάςχα ἱερὸν ἡμῖν cήμερον ἀναδέ-
δεικται,
πάςχα καινὸν ἅγιον, | πάςχα μυςτικὸν,
πάςχα πανcεβάςμιον,
πάςχα, Χριcτὸc ὁ λυτρωτὴc,
πάςχα ἄμωμον,
πάςχα μέγα, πάςχα τῶν πιcτῶν·
πάςχα τὸ πύλαc ἡμῖν
τοῦ παραδείcου ἀνοῖξαν,
πάςχα πάνταc ἁγιάζον πιcτούc.

Δεῦτε ἀπὸ θέαc γυναῖκεc εὐαγγελίcτριαι
καὶ τῇ Cιὼν εἴπατε· | δέχου παρ᾽ ἡμῶν
χαρᾶc εὐαγγέλια
τῆc ἀναcτάcεωc Χριcτοῦ,
τέρπου, χόρευε
καὶ ἀγάλλου, Ἱερουcαλὴμ,
τὸν βαcιλέα Χριcτὸν
θεαcαμένη ἐκ τοῦ μνήματοc
ὡc νυμφίον προερχόμενον.

Αἱ μυροφόροι γυναῖκεc | ὄρθρου βαθέοc
ἐπιcτᾶcαι πρὸc τὸ μνῆμα
τοῦ Ζωοδότου
εὗρον ἄγγελον
ἐπὶ τοῦ λίθου καθήμενον,
καὶ αὐτὸc προcφθεγξάμενοc
αὐταῖc οὕτωc ἔλεγε·
τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν;
τί θρηνεῖτε τὸν ἄφθαρτον ὡc ἐν
φθορᾷ;
ἀπελθοῦcαι κηρύξατε τοῖc ἑαυτοῦ μαθη-
[ταῖc.
Πάςχα τὸ τερπνὸν, πάςχα κυρίου, πάςχα,
πάςχα πανcεβάςμιον | ἡμῖν ἀνέτειλε,
πάςχα, ἐν χαρᾷ ἀλλήλουc περιπτυξώ-
ὦ πάςχα λύτρον λύπηc· [μεθα·
καὶ γὰρ ἐκ τάφου cήμερον,
ὥcπερ ἐκ παcτοῦ, ἐκλάμψαc Χριcτὸc
τὰ γύναια χαρᾶc ἔπληcε λέγων·
κηρύξατε ἀποcτόλοιc.

ια′. Εὐλογητάρια ἀναcτάcιμα ψαλλόμενα τῷ μεγάλῳ Cαββάτῳ. (Τριῴδ. cελ. 407)

ἦχοc πλ. α′.

Εὐλογητὸc εἶ, κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά cου.

Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμοc
κατεπλάγη, ὁρῶν cε
ἐν νεκροῖc λογιcθέντα,
τοῦ θανάτου δὲ, cωτὴρ,
τὴν ἰcχὺν καθελόντα
καὶ cὺν ἑαυτῷ | τὸν Ἀδὰμ ἐγείραντα
καὶ ἐξ ᾅδου πάνταc ἐλευθερώcαντα.

Εὐλογητὸc εἶ κ.

Λίαν πρωῒ | μυροφόροι ἔδραμον
πρὸc τὸ μνῆμά cου θρηνολογοῦcαι·
ἀλλ᾽ ἐπέcτη πρὸc αὐτὰc ὁ ἄγγελοc
καὶ εἶπε·
θρήνου ὁ καιρὸc πέπαυται· μὴ κλαίετε·
τὴν ἀνάcταcιν δὲ ἀποcτόλοιc εἴπατε.

Εὐλογητὸc εἶ κ.

Τί τὰ μῦρα | cυμπαθῶc τοῖc δάκρυcιν,
ὦ μαθήτριαι, κιρνᾶτε;
ὁ ἀcτράπτων ἐν τῷ τάφῳ ἄγγελοc
προcεφθέγγετο ταῖc μυροφόροιc·
ἴδετε ὑμεῖc τὸν τάφον καὶ ἥcθητε·
ὁ cωτὴρ γὰρ ἐξανέcτη τοῦ μνή-
ματοc.

Εὐλογητὸc εἶ κ.

Μυροφόροι γυναῖκεc
μετὰ μύρων ἐλθοῦcαι
πρὸc τὸ μνῆμά cου, cῶτερ, ἐνη-
ἀγγέλου τρανῶc [χοῦντο,
πρὸc αὐτὰc φθεγγομένου·
τί μετὰ νεκρῶν τὸν ζῶντα λογίζεcθε;
ὡc θεὸc γὰρ ἐξανέcτη τοῦ μνήματοc.

Τριαδικόν.

Προϲκυνοῦμεν πατέρα
καὶ τὸν τούτου υἱόν τε
καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα,
τὴν ἁγίαν τριάδα | ἐν μιᾷ τῇ οὐϲίᾳ
ϲὺν τοῖϲ Ϲεραφὶμ,
κράζοντεϲ τὸ ἅγιοϲ, ἅγιοϲ,
ἅγιοϲ εἶ, κύριε.

Θεοτοκίον.

Ζωοδότην τεκοῦϲα
ἐλυτρώϲω, παρθένε,
τὸν Ἀδὰμ ἁμαρτίαϲ,
χαρμονὴν δὲ τῇ Εὔᾳ
ἀντὶ λύπηϲ παρέϲχεϲ·
ῥεύϲαντα ζωῆϲ | ἴθυνε πρὸϲ ταύτην δὲ
ὁ ἐκ ϲοῦ ϲαρκωθεὶϲ θεὸϲ καὶ ἄνθρωποϲ.

ϹΩΦΡΟΝΙΟΥ

α΄. Ἰδιόμελα τῶν Θεοφανείων (Ἰαν. 6)

ἦχοϲ πλ. δ΄.

Φωνὴ κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων | βοᾷ λέγουϲα·
δεῦτε λάβετε πάντεϲ | πνεῦμα ϲοφίαϲ,
πνεῦμα ϲυνέϲεωϲ, | πνεῦμα φόβου θεοῦ
τοῦ ἐπιφανέντοϲ Χριϲτοῦ.

Ϲήμερον τῶν ὑδάτων ἁγιάζεται | ἡ φύϲιϲ,
καὶ ῥήγνυται ὁ Ἰορδάνηϲ | καὶ τῶν ἰδίων ναμάτων
ἐπέχει τὸ ῥεῦμα, | δεϲπότην ὁρῶν ῥυπτόμενον.

Ὡϲ ἄνθρωποϲ ἐν ποταμῷ | ἦλθεϲ, Χριϲτὲ βαϲιλεῦ·
καὶ δουλικὸν βάπτιϲμα | λαβεῖν ϲπεύδειϲ, ἀγαθὲ,
ὑπὸ τῶν τοῦ προδρόμου χειρῶν
διὰ τὰϲ ἁμαρτίαϲ ἡμῶν, φιλάνθρωπε.

Πρὸϲ τὴν φωνὴν τοῦ βοῶντοϲ ἐν τῇ ἐρήμῳ
«ἑτοιμάϲατε τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου»
ἦλθεϲ, κύριε, | μορφὴν δούλου λαβὼν,
βάπτιϲμα αἰτῶν | ὁ μὴ γνοὺϲ ἁμαρτίαν·
εἴδοϲάν ϲε ὕδατα | καὶ ἐφοβήθηϲαν·
ϲύντρομοϲ γέγονεν ὁ πρόδρομοϲ
καὶ ἐβόηϲε λέγων·
πῶϲ φωτίϲει ὁ λύχνοϲ τὸ φῶϲ;
πῶϲ χειροθετήϲει ὁ δοῦλοϲ τὸν δεϲπότην;
ἁγίαϲον ἐμὲ | καὶ τὰ ὕδατα, ϲωτὴρ,
ὁ αἴρων τοῦ κόϲμου τὴν ἁμαρτίαν.

β΄. Ἰδιόμελα εἰϲ τὰϲ Ὥραϲ τῶν Χριϲτουγέννων (Δεκ. 25)

ἦχοϲ πλ. δ΄.

Βηθλεὲμ ἑτοιμάζου· | εὐτρεπιζέϲθω ἡ φάτνη·
τὸ ϲπήλαιον δεχέϲθω· | ἡ ἀλήθεια ἦλθεν·

ια΄ v. 31 corruptus esse videtur et sententiam et numeros si spectes.
Sophronii carm. α΄ vv. 1—4 om. E — 13 Matth. III 3 — β΄ 1—7 primam certe strophan ab Sophronio compositam esse ed. Triod. testari videtur; auctoris nomen deest in E

ἡ ϲκιὰ παρέδραμε· | καὶ θεὸϲ ἐν ἀνθρώποιϲ
ἐκ παρθένου πεφανέρωται, | μορφωθεὶϲ τὸ καθ᾽ ἡμᾶϲ
καὶ θεώϲαϲ τὸ πρόϲλημμα·
διὸ | ᾿Αδὰμ ἀνανεοῦται | ϲὺν τῇ Εὔᾳ κράζοντεϲ·
ἐπὶ γῆϲ εὐδοκία ἐπεφάνη | ϲῶϲαι τὸ γένοϲ ἡμῶν.

ἦχοϲ γ΄.

Νῦν προφητικὴ πρόρρηϲιϲ | πληρωθῆναι ἐπείγεται
μυϲτικῶϲ ἡ φάϲκουϲα·
καὶ ϲύ, Βηθλεὲμ γῆ ᾿Ιούδα,
οὐδαμῶϲ ὑπάρχειϲ ἐλαχίϲτη ἐν τοῖϲ ἡγεμόϲι,
προευτρεπίζουϲα τὸ ϲπήλαιον·
ἐκ ϲοῦ γάρ μοι ἐξελεύϲεται
ἡγούμενοϲ τῶν ἐθνῶν διὰ ϲαρκὸϲ
ἐκ παρθένου κόρηϲ Χριϲτὸϲ ὁ θεόϲ,
ὃϲ ποιμανεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ, | τὸν νέον ᾿Ιϲραήλ·
δῶμεν αὐτῷ ἅπαντεϲ μεγαλοϲύνην·

ἦχοϲ πλ. δ΄.

Τάδε λέγει ᾿Ιωϲὴφ πρὸϲ τὴν παρθένον·
Μαρία, τί τὸ δρᾶμα τοῦτο, | ὃ ἐν ϲοὶ τεθέαμαι;
ἀπορῶ καὶ ἐξίϲταμαι | καὶ τὸν νοῦν καταπλήττομαι!
λάθρα τοίνυν ἀπ᾽ ἐμοῦ | γενοῦ ἐν τάχει·
Μαρία, τί τὸ δρᾶμα τοῦτο, | ὃ ἐν ϲοὶ τεθέαμαι;
ἀντὶ τιμῆϲ αἰϲχύνην, | ἀντ᾽ εὐφροϲύνηϲ τὴν λύπην,
ἀντὶ τοῦ ἐπαινεῖϲθαι | τὸν ψόγον μοι προϲήγαγεϲ·
οὐκ ἔτι φέρω λοιπὸν | τὸ ὄνειδοϲ ἀνθρώπων·
ὑπὸ γὰρ ἱερέων ἐκ τοῦ ναοῦ | ὡϲ ἄμεμπτον κυρίου ϲε παρέλαβον.
καὶ τί τὸ ὁρώμενον;

ΑΝΔΡΕΟΥ ΙΕΡΟϹΟΛΥΜΙΤΟΥ

᾿Ιδιόμελα εἰϲ τὴν Χριϲτοῦ γέννηϲιν (Δεκ. 25)

ἦχοϲ δ΄.

Εὐφραίνεϲθε δίκαιοι, | οὐρανοὶ ἀγαλλιᾶϲθε,
ϲκιρτήϲατε τὰ ὄρη | Χριϲτοῦ γεννηθέντοϲ·
παρθένοϲ καθέζεται | τὰ Χερουβὶν μιμουμένη,
βαϲτάζουϲα ἐν κόλποιϲ | θεὸν λόγον ϲαρκωθέντα·
ποιμένεϲ τὸν τεχθέντα δοξάζουϲι,
μάγοι τῷ δεϲπότῃ δῶρα προϲφέρουϲιν·
ἄγγελοι ἀνυμνοῦντεϲ λέγουϲιν·
ἀκατάληπτε κύριε, δόξα ϲοι.

3 ἐν om. E — 6 κράζουϲα EH — 10 Mich. V 2 — 17 ἅπαντεϲ in marg. add. E
Andreae carm. v. 5 θαυμάζουϲι E — 8-11 hanc stropham extremo loco collocat E

Ὁ πατὴρ ηὐδόκησεν, | ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο,
καὶ ἡ παρθένος ἔτεκεν | θεὸν ἐνανθρωπήσαντα·
ἀστὴρ μηνύει, | μάγοι προσκυνοῦσιν,
ποιμένες θαυμάζουσι, | καὶ ἡ κτίσις ἀγάλλεται.

Θεοτόκε παρθένε, | ἡ τεκοῦσα τὸν σωτῆρα,
ἀνέτρεψας τὴν πρώτην κατάραν τῆς Εὔας,
ὅτι μήτηρ γέγονας | τῆς εὐδοκίας τοῦ πατρὸς,
βαστάζουσα ἐν κόλποις | θεὸν λόγον σαρκωθέντα·
οὐ φέρει τὸ μυστήριον ἔρευναν,
πίστει μόνῃ τοῦτο πάντες δοξάζομεν,
κράζοντες μετὰ σοῦ καὶ λέγοντες·
ἀνερμήνευτε κύριε, δόξα σοι·

Δεῦτε ἀνυμνήσωμεν | τὴν μητέρα τοῦ σωτῆρος
τὴν μετὰ τόκον πάλιν | ὀφθεῖσαν παρθένον·
χαίροις, πόλις ἔμψυχε | τοῦ βασιλέως καὶ θεοῦ,
ἐν ᾗ Χριστὸς οἰκήσας | σωτηρίαν εἰργάσατο·
μετὰ τοῦ Γαβριὴλ ἀνυμνοῦμέν σε,
μετὰ τῶν ποιμένων δοξάζομεν | κράζοντες·
θεοτόκε, πρέσβευε | τῷ ἐκ σοῦ σαρκωθέντι
σωθῆναι ἡμᾶς.

ΓΕΡΜΑΝΟΥ

α΄. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 25)

ἦχος πλ. β΄.

Ὅτε καιρὸν | τῆς ἐπὶ γῆς παρουσίας σου
πρώτη ἀπογραφὴ τῇ οἰκουμένῃ ἐγένετο,
τότε ἔμελλες τῶν ἀνθρώπων
ἀπογράψασθαι τὰ ὀνόματα
τῶν πιστευόντων τῷ τόκῳ σου·
διὰ τοῦτο τὸ τοιοῦτον δόγμα
ὑπὸ Καίσαρος ἐξεφωνήθη·
τῆς γὰρ αἰωνίου σου βασιλείας
τὸ ἄναρχον ἐκαινουργήθη·
διό σοι προσφέρομεν καὶ ἡμεῖς
ὑπὲρ τὴν χρηματικὴν φορολογίαν
ὀρθοδόξου πλουτισμὸν θεολογίας
τῷ θεῷ καὶ σωτῆρι τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

β΄. Ἰδιόμελον εἰς Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 25)

ἦχος β΄.

Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ κυρίῳ,
τὸ παρὸν μυστήριον ἐκδιηγούμενοι·
τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ διαλέλυται,
ἡ φλογίνη ῥομφαία τὰ νῶτα δίδωσι,
καὶ τὰ Χερουβὶμ παραχωρεῖ
τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς·
κἀγὼ | τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς
μεταλαμβάνω,

15 τῇ εὐδοκίᾳ Dan. — 26 δοξάσωμεν E
Germani carm. α΄. nomen melodi deest in cod. E — 3 ἀπογράφεσθαι Barth. — 8 τεκούσης σου ἐκ. E — 11 πλουτισμοῦ θεολογίαν E — β΄. nomen melodi deest in cod. E

οὐ προεξεβλήθην διὰ τῆς παρακοῆς·
ἡ γὰρ ἀπαράλλακτος εἰκὼν τοῦ πατρός,
ὁ χαρακτὴρ τῆς ἀϊδιότητος αὐτοῦ,
μορφὴν δούλου λαμβάνει,
ἐξ ἀπειρογάμου μητρὸς προελθών,
οὐ τροπὴν ὑπομείνας·
ὃ γὰρ ἦν διέμεινε, | θεὸς ὢν ἀληθινός·
καὶ ὃ οὐκ ἦν προσέλαβεν,
ἄνθρωπος γενόμενος διὰ φιλανθρωπίαν·
αὐτῷ βοήσωμεν·
ὁ τεχθεὶς ἐκ παρθένου θεὸς
ἐλέησον ἡμᾶς.

γ'. Ἰδιόμελον εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον (Ὀκτ. 26)
ἦχος β'.

Εἰς τὰ ὑπερκόσμια σκηνώματα
τὸ πνεῦμά σου, Δημήτριε, μάρτυς Χριστοῦ,
Χριστὸς ὁ θεὸς | προσήκατο ἀμώμητον·
σὺ γὰρ | τῆς τριάδος γέγονας ὑπέρμαχος,
ἐν τῷ σταδίῳ ἀνδρείως ἐναθλήσας,
ὡς ἀδάμας στερρός·
λογχευθεὶς δὲ τὴν πλευρὰν
τὴν ἀκήρατόν σου, πανσεβάσμιε,
μιμούμενος τὸν ἐπὶ ξύλου τανυσθέντα,
εἰς σωτηρίαν παντὸς τοῦ κόσμου
τῶν θαυμάτων εἴληφας τὴν ἐνέργειαν,
ἀνθρώποις παρέχων τὰς ἰάσεις ἀφθόνως·
διό σου σήμερον τὴν κοίμησιν ἑορτάζοντες
ἐπαξίως δοξάζομεν
τὸν σὲ δοξάσαντα κύριον.

ΜΕΘΟΔΙΟΥ

Ἰδιόμελον εἰς Κωνσταντῖνον καὶ Ἑλένην (Μαΐ. 21)
ἦχος πλ. δ'.

Ὁ τῶν ἀνάκτων ἄναξ καὶ θεός,
ὁ πλουσίαις δωρεαῖς | κατακοσμῶν τοὺς ἀξίους,
αὐτὸς οὐρανόθεν, | ὥσπερ Παῦλον τὸν ἀοίδιμον,
διὰ σημείου τοῦ σταυροῦ | σέ, Κωνσταντῖνε, ἐζώγρησεν,
ἐν τούτῳ, φήσας, νίκα τοὺς ἐχθρούς σου·
ὃν ἀναζητήσας | σὺν μητρὶ θεόφρονι
καὶ εὑρών, ὡς ἐπόθεις,
τούτους κατὰ κράτος ἐτροπώσω·
σὺν αὐτῇ οὖν ἱκέτευε | ὑπὲρ ὀρθοδόξων βασιλέων
καὶ τοῦ φιλοχρίστου στρατοῦ
καὶ πάντων τῶν τὴν μνήμην σου τελούντων πιστῶς,
τὸν μόνον φιλάνθρωπον | λυτρωθῆναι πάσης ὀργῆς.

ΦΩΤΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

α'. Ἰδιόμελον εἰς Μεθόδιον (Ἰουν. 14)
ἦχος πλ. β'.

Ἀστὴρ ἀνέτειλεν εὐσεβείας
ἀπὸ δυσμῶν ἡλίου τοῦ φαινομένου

γ'. Γερμανοῦ τοῦ πατριάρχου in marg. E — 2 μάρτυς σοφέ Barth. — 5 καὶ ἐν σταδίῳ E — 9 τανυθέντα E — 13 ἑορτάζομεν ἐπαξίως δοξάζοντες E
Methodii nomen om. E — Photii nomen om. E

ὁ μέγας ἐν ἱεράρχαις Μεθόδιος·
καὶ τὴν ἀχλὺν διατμήξας τῶν κακοδόξων
κατέπαυσεν εἰς τὴν ὄντως ἀνατολὴν
τοῦ τῆς δικαιοσύνης ἡλίου,
Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν·
κἀκεῖσε ταῖς ἀσωμάτοις | συναυλιζόμενος χορείαις
καὶ πρὸς τῷ θρόνῳ παρεστὼς τῆς τριάδος,
ὡς ὅσιος, | ὡς μάρτυς, | ὡς ἱερεὺς, | ὡς πατριάρχης
πράξει καὶ θεωρίᾳ | ἡμῖν αἰτεῖται, τοῖς ἐν πίστει τελοῦσι
τὴν ἱερὰν αὐτοῦ μνήμην, | τὸ μέγα ἔλεος.

β΄. Ἰδιόμελον εἰς Μεθόδιον (Ἰουν. 14)
ἦχος δ΄.

Εὐφροσύνως σήμερον | ἡ ἐκκλησία τοῦ θεοῦ στολίζεται,
ἀγαλλομένη κράζουσα·
ἐλαμπρύνθη μου τὸ κάλλος | ὑπὲρ πᾶσαν πόλιν·
ἰδοὺ γὰρ τῶν ἀρχιερέων τὸ μέγα κειμήλιον,
ὁ ἔνδοξος Μεθόδιος, | τὴν πορείαν πρὸς οὐρανὸν ἐποιήσατο·
δεῦτε οὖν φιλέορτοι, | τῶν ὀρθοδόξων τὸ σύστημα,
χοροστατήσαντες περὶ τὴν θείαν λάρνακα,
ἰαμάτων πλημμύραν λαβόντες παρ᾽ αὐτῆς,
ἱκετεύσωμεν αἰτήσασθαι Χριστὸν τὸν θεὸν
τοῦ ῥυσθῆναι τὴν οἰκουμένην | ἀπὸ πάσης αἱρέσεως.

ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

α΄. Ἰδιόμελον εἰς Κωνσταντῖνον καὶ Ἑλένην (Μαΐ. 21)
ἦχος β΄.

Πλουσίων δωρεῶν τὰ κρείττονα
εἰληφὼς παρὰ θεοῦ, | ἄναξ κράτιστε,
Κωνσταντῖνε μέγιστε, | καλῶς ἐν τούτοις διέπρεψας·
καταυγασθεὶς γὰρ | ἀκτῖσι τοῦ παναγίου πνεύματος,
ὑπὸ Σιλβέστρου ἱερέως | διὰ τοῦ βαπτίσματος
ἐν βασιλεῦσιν ὤφθης ἀήττητος,
τὴν οἰκουμένην ὡς προῖκα | προικοδοτήσας τῷ κτίστῃ σου
καὶ πόλιν βασιλεύουσαν θεοσεβῆ·
διὸ ἱκετεύων μὴ παύσῃ Χριστῷ τῷ θεῷ
δωρηθῆναι ἅπασι | τοῖς τελοῦσι τὴν μνήμην σου,
ὡς παρρησίαν ἔχων, | ἁμαρτιῶν συγχώρησιν
καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

β΄. nomen auctoris om. E — 2 καὶ κράζουσα Barth. — 7 ἅμα τῇ θείᾳ λάρνακι E — 9 ἱκετεύσωμεν om. E — αἰτήσασθε E
Byzantii carm. α΄ v. 8 θεοστεφῆ G — 9 Χριστὸν τὸν θεόν F

β΄. Ἰδιόμελον εἰς μνήμην Βασιλείου τοῦ μεγάλου (Ἰαν. 1)
ἦχος β΄.

Ὦ θεία καὶ ἱερὰ τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας μέλισσα,
Βασίλειε παμμακάριστε·
σὺ γὰρ τοῦ θείου πόθου τῷ κέντρῳ
σαυτὸν καθοπλίσας
τῶν θεοστυγῶν αἱρέσεων | τὰς βλασφημίας κατέτρωσας,
καὶ ταῖς ψυχαῖς τῶν πιστῶν
εὐσεβείας τὸν γλυκασμὸν ἐθησαύρισας·
καὶ νῦν τὸν θεῖον λειμῶνα
τῆς ἀκηράτου διερχόμενος νομῆς
μνημόνευε καὶ ἡμῶν, | παρεστὼς τὴν τριάδα τὴν ὁμοούσιον.

γ΄. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Χριστοῦ (Αὐγ. 6)
ἦχος πλ. δ΄.

Παρέλαβεν ὁ Χριστὸς
τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην
εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ᾽ ἰδίαν
καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν·
καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος,
τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ
ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς·
καὶ ὤφθησαν Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας
μετ᾽ αὐτοῦ συλλαλοῦντες·
καὶ νεφέλη φωτεινὴ | ἐπεσκίασεν αὐτούς·
καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα·
οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς,
ἐν ᾧ ηὐδόκησα, | αὐτοῦ ἀκούετε.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ

α΄. Ἰδιόμελον εἰς τὸν μεγαλομάρτυρα Ἀρτέμιον (Ὀκτ. 20)
ἦχος β΄.

Τὸν νοερὸν φωστῆρα τῆς πίστεως
Ἀρτέμιον τιμήσωμεν,
ὅτι ἤλεγξε βασιλέα τὸν ἔχθιστον,
καὶ τῷ αἵματι τοῦ μαρτυρίου αὐτοῦ
τὴν ἐκκλησίαν θεὸς ἐπορφύρωσεν·
ὅθεν καὶ ἀπέλαβε
τῶν ἰαμάτων τὴν χάριν τὴν ἄφθονον
τοῦ ἰᾶσθαι τὰς νόσους
τῶν πιστῶς προστρεχόντων
ἐν τῇ σορῷ τῶν λειψάνων αὐτοῦ.

β΄. Ἰδιόμελον εἰς Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ (Νοεμ. 8)
ἦχος β΄.

Τῆς ἀΰλου οὐσίας
τῶν νοερῶν δυνάμεων προστατεύοντες,
καὶ τῆς τρισηλίου δόξης ταῖς μαρμαρυγαῖς
φωτοδοτοῦντες τὴν οἰκουμένην,
ἀρχιστράτηγοι, ἀλήκτῳ φωνῇ
τὸν τρισάγιον ὕμνον ἐξᾴδετε·
διὸ πρεσβεύσατε
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

β΄ v. 5 φλασμίας E — 7 εὐσεβεία τὸν λογισμόν E — 8 τοὺς θείους λειμῶνας Barth. — γ΄. Carmen, quale Menaea et codd. EFU secuti exhibemus, ἀναποδισμὸς in cod. U audit, unde concludas aliter ab aliis sententias carminis dispositas fuisse; melodia cod. E longe brevior est quam cod. U

Theodori carm. α΄ v. 9 λειψάνων σου E, quo probato supra ἀνέλαβες scribere debebis. — β΄. τὴν ἄϋλον οὐσίαν E

γ. Ἰδιόμελον εἰς Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον (Νοεμ. 13)
ἦχος β'.

Cὲ τὸν μέγαν ἀρχιερέα | καὶ ποιμένα,
τὸν ἄκακον καὶ ὅσιον,
τῆς μετανοίας τὸν κήρυκα,
τὸ χρυσίπνοον στόμα τῆς χάριτος,
ἀνευφημοῦντες πόθῳ δεόμεθα·
μετάδος ἡμῖν
τῶν πρεσβειῶν σου, πάτερ,
εἰς ἀντίληψιν τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

δ'. Ἰδιόμελον εἰς Γεώργιον (Ἀπριλ. 23)
ἦχος δ'.

Τὸν νοερὸν ἀδάμαντα
τῆς καρτερίας, ἀδελφοί,
πνευματικῶς εὐφημήσωμεν,
Γεώργιον τὸν ἀοίδιμον μάρτυρα·
ὃν ὑπὲρ Χριστοῦ πυρούμενον
ἐχάλκευσαν κίνδυνοι,
καὶ ἐστόμωσαν βάσανοι,
καὶ ποικίλαι κολάσεις ἀνήλωσαν
σῶμα τὸ φύσει φθειρόμενον·
ἐνίκα γὰρ ὁ πόθος τὴν φύσιν,
διὰ θανάτου πείθων τὸν ἐραστὴν
διαβῆναι πρὸς τὸν ποθούμενον
Χριστὸν τὸν θεὸν
καὶ σωτῆρα τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

ΕΦΡΑΙΜ ΚΑΡΙΑΣ

α'. Ἰδιόμελον εἰς Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ (Νοεμ. 8)
ἦχος δ'.

Τῆς ἡλιακῆς ἀκτῖνος τοῦ θείου φωτὸς
καταλαμπόμενοι ἀρχιστράτηγοι
τὰς τῶν ἀΰλων καταυγάζετε ταξιαρχίας·
ὡς φῶς λευχειμονοῦντες ἐν ὑψίστοις
τὸ πῦρ καταυγάζετε ἐν κόσμῳ
τῆς ἀπροσίτου θεότητος·
ὅθεν καὶ τὸν τρισάγιον ὕμνον
ἐν φλογεροῖς τοῖς χείλεσιν
ἀκαταπαύστως ᾄδετε·
ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος εἶ
ὁ θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι.

β'. Ἰδιόμελον εἰς τοὺς ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον (Ἰουν. 29)
ἦχος πλ. β'.

Ἑορτὴ χαρμόσυνος | ἐπέφανε τοῖς πέρασι σήμερον,
ἡ πάνσεπτος μνήμη | τῶν σοφωτάτων ἀποστόλων
καὶ κορυφαίων Πέτρου καὶ Παύλου·
διὸ | καὶ Ῥώμη συγχαίρει χορεύουσα·
ἐν ᾠδαῖς καὶ ὕμνοις | ἑορτάσωμεν καὶ ἡμεῖς, ἀδελφοί,
τὴν πανσεβάσμιον ταύτην ἡμέραν,
βοῶντες πρὸς αὐτούς.
χαῖρε, | Πέτρε ἀπόστολε, | καὶ γνήσιε φίλε
τοῦ σοῦ διδασκάλου | Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν·

γ'. v. 7 ἀντάμειψιν Barth. et var. lect. cod. E — δ'. ἦχ. δ' E: ἦχ. πλ. δ' U, melodia cod. E prorsus alia est ac cod. U — v. 2 Γεώργιον τόν EF: Γεώργιον ὑμνήσωμεν τόν U 6 ἀνήλωσαν E: ἀνάλωσαν FU

Ephraimi α'. nomen auctoris om. E — β'. nomen melodi om. E — 1 ἐπέλαμψε Barth. — 6 πανσέβαστον E — ἡμέραν ἐκτελέσαντες χαῖρε E

χαῖρε, | Παῦλε παμφίλτατε, | καὶ κῆρυξ τῆς πίστεως
καὶ διδάσκαλε τῆς οἰκουμένης·
ὡς ἔχον παρρησίαν, ζεῦγος ἁγιόλεκτον,
Χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν | ἱκετεύσατε
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

γ΄. Ἰδιόμελον εἰς τὸν μάρτυρα Εὐστάθιον (Σεπτ. 20)
ἦχος πλ. β΄.

Ἀδαμάντινε τὴν ψυχήν,
πῶς σε κατ᾽ ἀξίαν ἐπαινέσωμεν;
τὴν γὰρ φύσιν ὑπερέβης·
χρημάτων καὶ παίδων | καὶ τῆς συμβίου στερούμενος
τὴν μακαρίαν ἐκείνην | καὶ ἀοίδιμον
φωνὴν τοῦ Ἰὼβ ἐξεβόησας·
ὁ κύριος ἔδωκεν, | ὁ κύριος ἀφείλετο·
ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν, | οὕτω καὶ ἐγένετο·
ἀλλ᾽ ὃν ἠγάπησας θεὸν | καὶ ὃν θερμῶς ἐπεπόθησας
πάλιν σοι τοὺς φιλτάτους ἐδωρήσατο
συναθλητὰς γενέσθαι σοι προμηθευσάμενος·
μεθ᾽ ὧν διὰ ποικίλων βασάνων
τὸ μακάριον τέλος διήνυσας·
αὐτοὺς καὶ συμπρεσβευτάς σου λαβόμενος,
καρτερόψυχε Εὐστάθιε,
δυσώπησον λυτρωθῆναι ἡμᾶς
τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν.

ΚΑΣΣΙΑΣ

α΄. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 25)
ἦχος β΄.

Αὐγούστου μοναρχήσαντος ἐπὶ τῆς γῆς
ἡ πολυαρχία τῶν ἀνθρώπων ἐπαύσατο·
καὶ σοῦ ἐνανθρωπήσαντος ἐκ τῆς ἁγνῆς
ἡ πολυθεΐα τῶν εἰδώλων κατήργηται·
ὑπὸ μίαν βασιλείαν ἐγκόσμιον
αἱ πόλεις γεγένηνται·
καὶ εἰς μίαν δεσποτείαν θεότητος
τὰ ἔθνη ἐπίστευσαν·
ἀπεγράφησαν οἱ λαοὶ | τῷ δόγματι τοῦ Καίσαρος·
ἐπεγράφημεν οἱ πιστοὶ | ὀνόματι θεότητος
σοῦ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος θεοῦ ἡμῶν·
μέγα σου τὸ ἔλεος, κύριε, δόξα σοι.

12 ἁγιόζευκτον E — γ΄. nomen melodi om. E — 1 τῇ ψυχῇ E — 6 Iob I 21 — 13 ὑπέμεινας E
Cassiae nomen om. E — 12 κύριε om. Barth.

β΄. Ἰδόμελον εἰς τὸ γενέθλιον Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ (Ἰουν. 24)
ἦχος πλ. δ΄.

Ἠσαΐου νῦν τοῦ προφήτου ἡ φωνὴ
σήμερον ἐν τῇ τοῦ μείζονος | προφητῶν κυήσει
Ἰωάννου πεπλήρωται·
Ἰδού, γάρ φησιν, ἀποστελῶ | τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου,
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου·
οὗτος οὖν, | ὡς τοῦ ἐπουρανίου βασιλέως | στρατιώτης προδραμών,
ὡς ἀληθῶς εὐθείας ἐποίει | τὰς τρίβους τοῦ θεοῦ ἡμῶν,
ἄνθρωπος μὲν τὴν φύσιν, | ἄγγελος δὲ τὸν βίον ὑπάρχων·
ἁγνείαν γὰρ παντελῆ | καὶ σωφροσύνην ἀσπασάμενος
εἶχε μὲν τὸ κατὰ φύσιν, | ἔφυγε δὲ τὸ παρὰ φύσιν,
ὑπὲρ φύσιν ἀγωνισάμενος·
αὐτὸν ἅπαντες πιστοὶ | ἐν ἀρεταῖς μιμούμενοι
πρεσβεύειν ὑπὲρ ἡμῶν δυσωπήσωμεν
εἰς τὸ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ΚΑΣΣΙΑΝΗΣ ΜΟΝΑΧΗΣ

Ἰδιόμελον εἰς τὴν μεγάλην Τετάρτην (Τριῴδ. σελ. 360)
ἦχος πλ. δ΄.

Κύριε, | ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις περιπεσοῦσα γυνή,
τὴν σὴν | αἰσθομένη θεότητα,
μυροφόρου ἀναλαβοῦσα τάξιν,
ὀδυρομένη μύρον σοι | πρὸ τοῦ ἐνταφιασμοῦ κομίζει·
οἴμοι! λέγουσα, | ὅτι νύξ μοι ὑπάρχει,
οἶστρος ἀκολασίας | ζοφώδης τε καὶ ἀσέληνος,
ἔρως τῆς ἁμαρτίας·
δέξαι μου τὰς πηγὰς τῶν δακρύων
ὁ νεφέλαις διεξάγων | τῆς θαλάσσης τὸ ὕδωρ·
κάμφθητί μοι | πρὸς τοὺς στεναγμοὺς τῆς καρδίας
ὁ κλίνας τοὺς οὐρανοὺς | τῇ ἀφράστῳ σου κενώσει·
καταφιλήσω τοὺς ἀχράντους σου πόδας,
ἀποσμήξω τούτους δὲ πάλιν
τοῖς τῆς κεφαλῆς μου βοστρύχοις·
ὧν ἐν τῷ παραδείσῳ Εὔα τὸ δειλινὸν
κρότον τοῖς ὠσὶν ἠχηθεῖσα | τῷ φόβῳ ἐκρύβη·
ἁμαρτιῶν μου τὰ πλήθη | καὶ κριμάτων σου ἀβύσσους
τίς ἐξιχνιάσει, ψυχοσῶστα σωτήρ μου;
μή με τὴν σὴν δούλην παρίδῃς
ὁ ἀμέτρητον ἔχων τὸ ἔλεος.

β΄. nomen auctoris om. E — v. 1 Malach. 3, 1 — 4 Ies. 40, 3 — 5 ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου E — 6 οὖν ὁ τοῦ Barth. — 8 τῇ φύσει Barth. — 10 παρὰ τὴν φύσιν E
Cassianae carm. v. 4 μύρα Triod. — 11 ἀφάτω Triod. — 19 an τὸν δειλινόν?

ΜΑΝΟΥΗΛ ΤΟΥ ΧΡΥΣΑΦΗ

Ἰδιόμελον εἰς μνήμην τῆς ἁγίας Μαρίνης (Ἰουλ. 17)

ἦχος πλ. α΄.

Ἐπέστη σήμερον ἡ σεβάσμιος μνήμη σου,
Μαρίνα πολύαθλε,
ἐπέστη σήμερον συγκαλοῦσα τοὺς πιστοὺς
πρὸς σὴν θείαν πανήγυριν·
ἀθλητικὴν γὰρ ἀνδρείαν ἐνδειξαμένη
ἐβόας τοῖς ἀνόμοις ἐν τῷ σκάμματι·
ξεέσθωσαν σάρκες μου, χεέσθω καὶ τὸ αἷμα
καὶ στρεβλούσθωσάν μου τὰ μέλη πάντα·
τὸν γὰρ Χριστὸν προσκυνῶ, | οὐ θύω τοῖς εἰδώλοις.

ἦχος γ΄.

Τὴν νοητὴν χελιδόνα καὶ ὡραιοτάτην τρυγόνα,
τὴν ἁγνὴν περιστερὰν,
τὴν κεχρυσωμένην ταῖς τῶν ἀρετῶν πτέρυξι,
τὴν ἀναπτᾶσαν εὐπετῶς πρὸς τὸν ἐπουράνιον νυμφίον Χριστὸν,
Μαρίναν τὴν μάρτυρα ἀνευφημήσωμεν
καὶ μακαρίσωμεν.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Ἑωθινά, ψαλλόμενα κατὰ κυριακὴν εἰς τοὺς αἴνους.

ἦχος α΄.

Εἰς τὸ ὄρος τοῖς μαθηταῖς ἐπειγομένοις
διὰ τὴν χαμόθεν ἔπαρσιν | ἐπέστη ὁ κύριος·
καὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν | καὶ τὴν δοθεῖσαν ἐξουσίαν
πανταχοῦ διδαχθέντες
εἰς τὴν ὑπ᾽ οὐρανὸν ἐξαπεστέλλοντο,
κηρύξαι τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν
καὶ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀποκατάστασιν·
οἷς καὶ συνδιαιωνίζειν | ὁ ἀψευδὴς ἐπηγγείλατο
Χριστὸς ὁ θεὸς | καὶ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Leontis in matutinis carminibus recognoscendis codd. DE usi sumus — v. 1 Matth. XXVIII 16—20. Marc. XVI 15. Ioan. XX 21—23 — 5 ἐξαποστέλλονται E

ἦχος β΄.

Μετὰ μύρων προσελθούσαις
ταῖς περὶ τὴν Μαριὰμ γυναιξὶ
καὶ διαπορουμέναις, | πῶς ἔσται αὐταῖς τυχεῖν τοῦ ἐφετοῦ,
ὠράθη ὁ λίθος μετηρμένος
καὶ θεῖος νεανίας
καταστέλλων | τὸν θόρυβον αὐτῶν τῆς ψυχῆς·
ἠγέρθη, γάρ φησιν, | Ἰησοῦς ὁ κύριος·
διὸ κηρύξατε | τοῖς κήρυξιν αὐτοῦ μαθηταῖς
εἰς τὴν Γαλιλαίαν δραμεῖν
καὶ ὄψεσθαι αὐτὸν | ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν,
ὡς ζωοδότην καὶ κύριον.

ἦχος γ΄.

Τῆς Μαγδαληνῆς Μαρίας
τὴν τοῦ σωτῆρος εὐαγγελιζομένης
ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν | καὶ ἐμφάνειαν,
διαπιστοῦντες οἱ μαθηταὶ | ὠνειδίζοντο τὸ τῆς καρδίας σκληρόν·
ἀλλὰ τοῖς σημείοις | καθοπλισθέντες καὶ θαύμασι
πρὸς τὸ κήρυγμα ἀπεστέλλοντο.
καὶ σὺ μὲν, κύριε, πρὸς τὸν ἀρχίφωτον
ἀνελήφθης πατέρα,
οἱ δὲ ἐκήρυττον | πανταχοῦ τὸν λόγον
τοῖς θαύμασι πιστούμενοι·
διὸ οἱ φωτισθέντες δι᾽ αὐτῶν
δοξάζομέν σου | τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν,
φιλάνθρωπε κύριε.

ἦχος δ΄.

Ὄρθρος ἦν βαθὺς, | καὶ αἱ γυναῖκες ἦλθον
ἐπὶ τὸ μνῆμά σου, Χριστέ,
ἀλλὰ τὸ σῶμα οὐχ εὑρέθη
τὸ ποθούμενον αὐταῖς·
διὸ ἀπορουμέναις
οἱ ταῖς ἀστραπτούσαις | ἐσθήσεσιν ἐπιστάντες,
τί τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν | ζητεῖτε, ἔλεγον·
ἠγέρθη, ὡς προεῖπε·
τί ἀμνημονεῖτε τῶν ῥημάτων αὐτοῦ;
οἷς πεισθεῖσαι | τὰ ὁραθέντα ἐκήρυττον,
ἀλλ᾽ ἐδόκει λῆρος | τὰ εὐαγγέλια·
οὕτως ἦσαν ἔτι | νωθεῖς οἱ μαθηταί·
ἀλλ᾽ ὁ Πέτρος ἔδραμε | καὶ ἰδὼν | ἐδόξασέ σου
πρὸς ἑαυτὸν τὰ θαυμάσια·

10 Matth. XXVIII 1—7. Marc. XVI 1—7. Luc. XXIV 1—12. Ioann. XX 1—18

ἦχος πλ. α΄.

Ὦ τῶν σοφῶν cου | κριμάτων, Χριστέ!
πῶς Πέτρῳ μὲν τοῖς ὀθονίοις μόνοις
ἔδωκας ἐννοῆσαί σου τὴν ἀνάστασιν;
Λουκᾷ δὲ καὶ Κλεόπᾳ | συμπορευόμενος ὡμίλεις,
καὶ ὁμιλῶν | οὐκ εὐθέως ἑαυτὸν φανεροῖς·
διὸ καὶ ὀνειδίζῃ,
ὡς μόνος παροικῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ
καὶ μὴ μετέχων | τῶν ἐν τέλει βουλευμάτων αὐτοῖς·
ἀλλ᾽ ὁ πάντα | πρὸς τὸ τοῦ πλάσματος
συμφέρον οἰκονομῶν
καὶ τὰς περὶ σοῦ προφητείας ἀνέπτυξας,
καὶ ἐν τῷ εὐλογεῖν τὸν ἄρτον
ἐγνώσθης αὐτοῖς,
ὧν καὶ πρὸ τούτου αἱ καρδίαι
πρὸς γνῶσίν σου ἀνεφλέγοντο·
οἳ καὶ τοῖς μαθηταῖς συνηθροισμένοις
ἤδη τρανῶς | ἐκήρυττόν σου τὴν ἀνάστασιν,
δι᾽ ἧς ἐλέησον ἡμᾶς.

ἦχος πλ. β΄.

Ἡ ὄντως εἰρήνη σύ, Χριστὲ,
πρὸς ἀνθρώπους θεοῦ | εἰρήνην τὴν σὴν διδοὺς
μετὰ τὴν ἔγερσιν μαθηταῖς,
ἐμφόβους ἔδειξας αὐτοὺς | δόξαντας πνεῦμα ὁρᾶν·
ἀλλὰ κατέστειλας | τὸν τάραχον αὐτῶν
δείξας τὰς χεῖρας | καὶ τοὺς πόδας σου·
πλὴν ἀπιστούντων ἔτι | τῇ τῆς τροφῆς μεταλήψει
καὶ διδαχῶν ἀναμνήσει
διήνοιξας αὐτῶν τὸν νοῦν | τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς·
οἷς καὶ τὴν πατρικὴν | ἐπαγγελίαν καθυποσχόμενος
καὶ εὐλογήσας αὐτοὺς | διέστης πρὸς οὐρανόν·
διὸ σὺν αὐτοῖς προσκυνοῦμέν σε,
κύριε, δόξα σοι.

ἦχος βαρύς.

Ἰδού, σκοτία καὶ πρωΐ,
καὶ τί πρὸς τὸ μνημεῖον, Μαρία, ἕστηκας
πολὺ σκότος ἔχουσα ταῖς φρεσίν;
ὑφ᾽ οὗ ποῦ τέθειται ζητεῖς ὁ Ἰησοῦς·
ἀλλ᾽ ὅρα τοὺς συντρέχοντας μαθητάς,

52 Marc. XVI 12. Luc. XXIV 13—35 — 56 αὐτῆς E — 67 σοί DE — 70 Luc. XXIV 36—49 — 71 αὐτῶν τῆς ψυχῆς Oct. — 82 πολλὺν σκότον D πολὺν σκότος E

πῶϲ τοῖϲ ὀθονίοιϲ καὶ τῷ ϲουδαρίῳ
τὴν ἀνάϲταϲιν ἐτεκμήραντο,
καὶ ἀνεμνήϲθηϲαν | τῆϲ περὶ τούτου γραφῆϲ·
μεθ᾽ ὧν καὶ δι᾽ ὧν | καὶ ἡμεῖϲ πιϲτεύϲαντεϲ
ἀνυμνοῦμέν ϲε | τὸν ζωοδότην Χριϲτόν·

ἦχοϲ πλ. δ΄.

Τὰ τῆϲ Μαρίαϲ δάκρυα | οὐ μάτην χεῖται θερμῶϲ·
ἰδοὺ γὰρ κατηξίωται | καὶ διδαχῶν τῶν ἀγγέλων
καὶ τῆϲ ὄψεωϲ αὐτοῦ τοῦ Ἰηϲοῦ·
ἀλλ᾽ ἔτι πρόϲγεια φρονεῖ, | οἷα γυνὴ ἀϲθενήϲ·
διὸ καὶ ἀποπέμπεται | μὴ προϲψαῦϲαί ϲοι, Χριϲτέ·
ἀλλ᾽ ὅμωϲ κήρυξ πέμπεται | τοῖϲ ϲοῖϲ μαθηταῖϲ,
οἷϲ εὐαγγέλια φέρουϲα
τὴν πρὸϲ τὸν πατρῷον κλῆρον | ἄνοδον ἀπαγγέλλει ϲου·
μεθ᾽ ἧϲ ἀξίωϲον καὶ ἡμᾶϲ
τῆϲ ἐμφανείαϲ ϲου, δέϲποτα κύριε.

ἦχοϲ πλ. α΄.

Ὡϲ ἐπ᾽ ἐϲχάτων τῶν χρόνων | οὔϲηϲ ὀψίαϲ ϲαββάτου
ἐφίϲταϲαι τοῖϲ φίλοιϲ, Χριϲτὲ,
καὶ θαύματι θαῦμα βεβαιοῖϲ,
τῇ κεκλειϲμένῃ εἰϲόδῳ τῶν θυρῶν
τὴν ἐκ νεκρῶν ϲου ἀνάϲταϲιν·
ἀλλ᾽ ἔπληϲαϲ χαρᾶϲ τοὺϲ μαθητὰϲ,
καὶ πνεύματοϲ ἁγίου μετέδωκαϲ αὐτοῖϲ,
καὶ ἐξουϲίαν ἔνειμαϲ | ἀφέϲεωϲ ἁμαρτιῶν,
καὶ τὸν Θωμᾶν οὐ κατέλιπεϲ
τῷ τῆϲ ἀπιϲτίαϲ | καταβαπτίζεϲθαι κλύδωνι·
διὸ παράϲχου καὶ ἡμῖν | γνῶϲιν ἀληθῆ
καὶ ἄφεϲιν πταιϲμάτων, | εὔϲπλαγχνε κύριε.

ἦχοϲ πλ. β΄.

Μετὰ τὴν εἰϲ ᾅδου κάθοδον
καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάϲταϲιν
ἀθυμοῦντεϲ, ὡϲ εἰκὸϲ,
ἐπὶ τῷ χωριϲμῷ ϲου, Χριϲτὲ, οἱ μαθηταὶ
πρὸϲ ἐργαϲίαν ἐτράπηϲαν·
καὶ πάλιν πλοῖα καὶ δίκτυα,
καὶ ἄγρα οὐδαμοῦ·
ἀλλὰ ϲὺ, ϲῶτερ, ἐμφανιϲθεὶϲ,

85 Luc. XXIV 12. Ioan. XX 1—10. — 90 χεῖνται E — 91 διδαϲκόντων ἀγγέλων E — 92 ὄψεωϲ τῆϲ ϲῆϲ, ὦ Ἰηϲοῦ Oct. 94 Ioann. XX 17 — ϲοι om. DE — Χριϲτὸν E — 96 ἔφηϲε . . . ἀπαγγέλλουϲα Oct. — 100 οὕτωϲ ὀψίαϲ DE — ϲαββάτων Oct. cf. Ioann. XX 19—29 — 119 Ioann. XXI 1—13

ὡc δεcπότηc πάντων,
δεξιοῖc τὰ δίκτυα | κελεύειc βαλεῖν·
καὶ ἦν ὁ λόγοc ἔργον εὐθὺc,
καὶ πλῆθοc τῶν ἰχθύων πολὺ
καὶ δεῖπνον ξένον | ἕτοιμον ἐν γῇ·
οὗ μεταcχόντων τότε cου τῶν μαθητῶν
καὶ ἡμᾶc νῦν νοητῶc καταξίωcον ἐντρυφῆcαι,
φιλάνθρωπε κύριε.

ἦχοc πλ. δ′.

Φανερῶν ἑαυτὸν | τοῖc μαθηταῖc ὁ cωτὴρ
μετὰ τὴν ἀνάcταcιν
Cίμωνι δέδωκε | τὴν τῶν προβάτων νομὴν,
εἰc ἀγάπηc ἀντέκτιcιν
τὴν τοῦ ποιμαίνειν φροντίδα αἰτῶν·
διὸ καὶ ἔλεγεν· | εἰ φιλεῖc με, Πέτρε,
ποίμαινε τὰ ἀρνία μου, | ποίμαινε τὰ πρόβατά μου·
ὁ δὲ εὐθέωc ἐνδεικνύμενοc τὸ φιλόcτοργον
περὶ τοῦ ἄλλου μαθητοῦ ἐπυνθάνετο·
ὧν ταῖc πρεcβείαιc, Χριcτὲ, τὴν ποίμνην cου διαφύλαττε
ἐκ λύκων λυμαινομένων αὐτήν.

Ἰδιόμελον (Πεντηκ. 187).
ἦχοc πλ. δ′.

Δεῦτε λαοὶ, | τὴν τριcυπόcτατον θεότητα προcκυνήcωμεν,
υἱὸν ἐν τῷ πατρὶ | cὺν ἁγίῳ πνεύματι·
πατὴρ γὰρ | ἀχρόνωc ἐγέννηcεν
υἱὸν cυναΐδιον καὶ cύνθρονον,
καὶ πνεῦμα ἅγιον ἦν ἐν τῷ πατρὶ
cὺν υἱῷ δοξαζόμενον·
μία δύναμιc, | μία οὐcία, μία θεότηc,
ἣν προcκυνοῦντεc πάντεc λέγομεν·
ἅγιοc ὁ θεὸc | ὁ τὰ πάντα δημιουργήcαc δι᾽ υἱοῦ
cυνεργείᾳ τοῦ ἁγίου πνεύματοc·
ἅγιοc ἰcχυρὸc, | δι᾽ οὗ | τὸν πατέρα ἐγνώκαμεν
καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον | ἐπεδήμηcεν ἐν κόcμῳ·
ἅγιοc ἀθάνατοc τὸ παράκλητον πνεῦμα,
τὸ ἐκ πατρὸc ἐκπορευόμενον
καὶ ἐν υἱῷ ἀναπαυόμενον·
τριὰc ἁγία, δόξα cοι.

---

120 ὁ δεcπότηc E — 128 cου cωτήρ Oct. — 130 Ioann. XXI 15—23 — cύccημον δέδωκε E — 130. 132 δέδωκαc . . . ἔλεγεc Oct. — 132 διό μοι ἔλ. E — με om. DE — Ἰδιόμελον Λέοντοc] nomen auctoris om. E

ΚΩΝCΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ ΕΞΑΠΟCΤΕΙΛΑΡΙΑ.

Τοῖc μαθηταῖc cυνέλθωμεν | ἐν ὄρει Γαλιλαίας,
πίστει Χριστὸν θεάcαcθαι | λέγοντα ἐξουcίαν
λαβεῖν τῶν ἄνω καὶ κάτω· | μάθωμεν, πῶc διδάcκει
βαπτίζειν εἰc τὸ ὄνομα | τοῦ πατρὸc ἔθνη πάντα
καὶ τοῦ υἱοῦ
καὶ ἁγίου πνεύματος, | καὶ cυνεῖναι
τοῖc μύcταιc, ὡc ὑπέcχετο, | ἕωc τῆc cυντελείαc.

Τὸν λίθον θεωρήcαcαι | ἀποκεκυλιcμένον
αἱ μυροφόροι ἔχαιρον· | εἶδον γὰρ νεανίcκον
καθήμενον ἐν τῷ τάφῳ, | καὶ αὐτὸc ταύταιc ἔφη·
Ἰδού, Χριστὸc ἐγήγερται· | εἴπατε cὺν τῷ Πέτρῳ
τοῖc μαθηταῖc·
ἐν τῷ ὄρει φθάcατε | Γαλιλαίαc,
ἐκεῖ ὑμῖν ὀφθήcεται, | ὡc προεῖπε, τοῖc φίλοιc.

Ὅτι Χριστὸc ἐγήγερται, | μή τιc διαπιcτείτω·
ἐφάνη τῇ Μαρίᾳ γάρ, | ἔπειτα καθωράθη
τοῖc εἰc ἀγρὸν ἀπιοῦcι· | μύcταιc δὲ πάλιν ὤφθη
ἀνακειμένοιc ἕνδεκα, | οὓc βαπτίζειν ἐκπέμψαc
εἰc οὐρανούc,
ὅθεν καταβέβηκεν, | ἀνελήφθη,
ἐπικυρῶν τὸ κήρυγμα | πλήθεcι τῶν cημείων·

Ταῖc ἀρεταῖc ἀcτράψαντεc | ἴδωμεν ἐπιcτάνταc
ἐν ζωηφόρῳ μνήματι | ἄνδραc ἐν ἀcτραπτούcαιc
ἐcθήcεcι μυροφόροιc | κλινούcαιc εἰc γῆν ὄψιν·
τοῦ οὐρανοῦ δεcπόζοντοc | ἔγερcιν διδαχθῶμεν
καὶ πρὸc ζωῆc
τὸ μνημεῖον δράμωμεν | cὺν τῷ Πέτρῳ
καὶ τὸ πραχθὲν θαυμάcαντεc | μείνωμεν Χριστὸν βλέψαι.

Ἡ ζωὴ καὶ ὁδὸc Χριστὸc | ἐκ νεκρῶν τῷ Κλεόπᾳ
καὶ τῷ Λουκᾷ cυνώδευcεν, | οἷcπερ καὶ ἐπεγνώcθη
εἰc Ἐμμαοὺc κλῶν τὸν ἄρτον· | ὧν ψυχαὶ καὶ καρδίαι
καιόμεναι ἐτύγχανον, | ὅτε τούτοιc ἐλάλει
ἐν τῇ ὁδῷ
καὶ γραφαῖc ἡρμήνευεν, | ἃ ὑπέcτη,
μεθ᾽ ὧν «ἠγέρθη» κράζωμεν· | ὤφθη τε καὶ τῷ Πέτρῳ.

Constantini in carminibus cod. D unum adhibuimus — 62 ζωὴν ἐν μνημείῳ Oct. — 35 κράξομεν D

Δεικνύων, ὅτι ἄνθρωπος, | cῶτερ, εἶ κατ᾽ οὐcίαν,
ἐν μέcῳ cτὰc ἐδίδαcκεc, | ἀναcτὰc ἐκ τοῦ τάφου
καὶ ʿβρώcεωc cυμμετέcχεc, | βάπτιcμα μετανοίαc·
εὐθὺc δὲ πρὸc οὐράνιον | ἀνελήφθηc πατέρα
καὶ μαθηταῖc
πέμπειν τὸν παράκλητον | ἐπηγγείλω,
ὑπέρθεε θεάνθρωπε· | δόξα τῇ cῇ ἐγέρcει.

Ὅτι ἦραν τὸν κύριον | τῆc Μαρίαc εἰπούcηc,
ἐπὶ τὸν τάφον ἔδραμον | Cίμων Πέτροc καὶ ἄλλοc
μύcτηc Χριcτοῦ, ὃν ἠγάπα· | ἔτρεχον δὲ οἱ δύο
καὶ εὗρον τὰ ὀθόνια | ἔνδον κείμενα μόνα,
καὶ κεφαλῆc
ἦν δὲ τὸ cουδάριον | χωρὶc τούτων·
διὸ πάλιν ἡcύχαcαν, | τὸν Χριcτὸν ἕωc εἶδον.

Δύο ἀγγέλουc βλέψαcα | ἔνδοθεν τοῦ μνημείου
Μαρία ἐξεπλήττετο, | καὶ Χριcτὸν ἀγνοοῦcα
ὡc κηπουρὸν ἐπηρώτα· | κύριε, ποῦ τὸ cῶμα
τοῦ Ἰηcοῦ μου τέθεικαc; | κλήcει δὲ τοῦτον γνοῦcα
εἶναι αὐτὸν
τὸν cωτῆρα ἤκουcε· | μή μου ἅπτου,
πρὸc τὸν πατέρα ἄπειμι, | εἰπὲ τοῖc ἀδελφοῖc μου.

Cυγκεκλειcμένων, δέcποτα, | τῶν θυρῶν ὡc εἰcῆλθεc,
τοὺc ἀποcτόλουc ἔπληcαc | πνεύματοc παναγίου
εἰρηνικῶc ἐμφυcήcαc· | οἷc δεcμεῖν τε καὶ λύειν
τὰc ἁμαρτίαc εἴρηκαc· | καὶ ὀκτὼ μεθ᾽ ἡμέραc
τὴν cὴν πλευρὰν
τῷ Θωμᾷ ὑπέδειξαc | καὶ τὰc χεῖραc,
μεθ᾽ οὗ βοῶμεν· κύριοc | καὶ θεὸc cὺ ὑπάρχειc.

Τιβεριάδοc θάλαccα | cὺν παιcὶ Ζεβεδαίου
Ναθαναὴλ τῷ Πέτρῳ τε | cὺν δυcὶν ἄλλοιc πάλαι
καὶ Θωμᾶν εἶχε πρὸc ἄγραν· | οἷ Χριcτοῦ τῇ προcτάξει
ἐν δεξιοῖc χαλάcαντεc | πλῆθοc εἷλκον ἰχθύων,
ὃν Πέτροc γνοὺc
πρὸc αὐτὸν ἐνήξατο· | οἷc τὸ τρίτον
φανεὶc καὶ ἄρτον ἔδειξε | καὶ ἰχθὺν ἐπ᾽ ἀνθράκων.

Μετὰ τὴν θείαν ἔγερcιν | τρὶc τῷ Πέτρῳ, φιλεῖc με,
πυθόμενοc ὁ κύριοc | τῶν ἰδίων προβάτων
προβάλλεται ποιμενάρχην· | ὃc ἰδών, ὃν ἠγάπα

38 exspectamus cυμμετέχων — 52 κηπωρόν D — 65 Πέτρῳ δέ D — 69 ἐνήχετο Oct.

ὁ Ἰηcοῦc, ἑπόμενον | ἤρετο τὸν δεcπότην·
οὗτος δὲ τί;
ἐὰν θέλω, ἔφηcε, | μένειν τοῦτον,
ἕως καὶ πάλιν ἔρχομαι, | τί πρὸc cὲ, φίλε Πέτρε;

ΕΞΑΠΟCΤΕΙΛΑΡΙΑ ΑΔΕCΠΟΤΑ.

τῇ κυριακῇ τοῦ Πάcχα (Πεντηκ. cελ. 4)

ἦχος β′.

Cαρκὶ ὑπνώcαc ὡc θνητὸc | ὁ βαcιλεὺc καὶ κύριοc
τριήμεροc ἐξανέcτηc,
Ἀδὰμ ἐγείραc ἐκ φθορᾶc | καὶ καταργήcαc θάνατον·
Πάcχα τῆc ἀφθαρcίαc | τοῦ κόcμου cωτήριον.

τῇ μεγάλῃ Δευτέρᾳ (Τριῴδ. cελ. 346)

ἦχος γ′.

Τὸν νυμφῶνά cου βλέπω, | cωτήρ μου, κεκοcμημένον,
καὶ ἔνδυμα οὐκ ἔχω, | ἵνα εἰcέλθω ἐν αὐτῷ·
λάμπρυνόν μου τὴν cτολὴν τῆc ψυχῆc,
φωτοδότα, καὶ cῶcόν με.

μνήμῃ τοῦ Γεωργίου (Ἀπριλ. 23)

ἦχος β′.

Ἔαρ ἡμῖν ἐξέλαμψεν | ἡ λαμπρὰ τοῦ δεcπότου
καὶ θεία ἐξανάcταcιc, | πρὸc οὐράνιον πάcχα
ἐκ γῆc ἡμᾶc παραπέμπον· | ταύτῃ δὲ cυνεκλάμπει
τοῦ πανενδόξου μάρτυροc | Γεωργίου ἡ μνήμη,
ἡ φωταυγήc·
ἣν φαιδρῶc τελέcωμεν, | ἵνα θείαc
ἀξιωθῶμεν χάριτοc | πρὸc Χριcτοῦ τοῦ cωτῆροc.

τῶν Χριcτουγέννων (Δεκεμβ. 25)

ἦχος α′.

Ἐπεcκέψατο ἡμᾶc | ἐξ ὕψουc ὁ cωτὴρ ἡμῶν,
ἀνατολὴ ἀνατολῶν, | καὶ οἱ ἐν cκότει καὶ cκιᾷ
εὕρομεν τὴν ἀλήθειαν·
καὶ γὰρ ἐκ τῆc παρθένου | ἐτέχθη ὁ κύριοc.

ΑΝΑΤΟΛΙΟΥ

Cτιχηρὰ ἀναστάσιμα ἐν τῷ ἑσπερινῷ τοῦ σαββάτου ψαλλόμενα.

α΄. ἦχος β΄.

Cὲ τὸν σταυρωθέντα καὶ ταφέντα
ἄγγελος ἐκήρυξε δεσπότην
καὶ ἔλεγε ταῖς γυναιξί·
δεῦτε ἴδετε, ὅπου ἔκειτο ὁ κύριος·
ἀνέστη γὰρ, καθὼς εἶπεν, | ὡς παντο-[δύναμος·
διό σε προσκυνοῦμεν
τὸν μόνον ἀθάνατον,
Ζωοδότα Χριστὲ, | ἐλέησον ἡμᾶς.

Ἐν τῷ σταυρῷ σου κατήργησας
τὴν τοῦ ξύλου κατάραν,
ἐν τῇ ταφῇ σου ἐνέκρωσας
τοῦ θανάτου τὸ κράτος,
ἐν δὲ τῇ ἐγέρσει σου
ἐφώτισας τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων·
διὰ τοῦτό σοι βοῶμεν·
εὐεργέτα Χριστὲ,
ὁ θεὸς ἡμῶν, δόξα σοί.

Ἠνοίγησάν σοι, κύριε,
φόβῳ πύλαι θανάτου,
πυλωροὶ δὲ ᾅδου | ἰδόντες σε ἔπτηξαν·
πύλας γὰρ χαλκᾶς συνέτριψας
καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συνέθλασας
καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς ἐκ σκότους
καὶ σκιᾶς θανάτου
καὶ τοὺς δεσμοὺς ἡμῶν διέρρηξας.

Τὸν σωτήριον ὕμνον
ᾄδοντες ἐκ στομάτων ἀναπέμψωμεν·
δεῦτε πάντες ἐν οἴκῳ κυρίου
προσπέσωμεν λέγοντες·
ὁ ἐπὶ ξύλου σταυρωθεὶς
καὶ ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς
καὶ ὢν ἐν κόλποις πατρὸς
ἱλάσθητι ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν.

β΄. ἦχος δ΄.

Δεῦτε ἀνυμνήσωμεν, λαοὶ,
τὴν τοῦ σωτῆρος τριήμερον ἔγερσιν,
δι᾽ ἧς ἐλυτρώθημεν
τῶν τοῦ ᾅδου ἀλύτων δεσμῶν,
καὶ ἀφθαρσίαν καὶ ζωὴν
πάντες ἐλάβομεν, | κράζοντες·
ὁ σταυρωθεὶς καὶ ταφεὶς καὶ ἀναστὰς
σῶσον ἡμᾶς τῇ ἀναστάσει σου,
μόνε φιλάνθρωπε.

Ἄγγελοι καὶ ἄνθρωποι, σωτὴρ,
τὴν σὴν ὑμνοῦσιν | τριήμερον ἔγερσιν,
δι᾽ ἧς κατηυγάσθη
τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα,
καὶ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ
πάντες ἐλυτρώθημεν, | κράζοντες·
Ζωοποιὲ παντοδύναμε σωτὴρ,
σῶσον ἡμᾶς τῇ ἀναστάσει σου,
μόνε φιλάνθρωπε.

Πύλας χαλκᾶς συνέτριψας
καὶ μοχλοὺς συνέθλασας,
Χριστὲ ὁ θεὸς,
καὶ γένος ἀνθρώπων
πεπτωκὸς ἀνέστησας·
διὰ τοῦτο συμφώνως βοῶμεν·
ὁ ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν,
κύριε, δόξα σοι.

Κύριε, ἡ ἐκ πατρός σου γέννησις
ἄχρονος ὑπάρχει καὶ ἀΐδιος,
ἡ ἐκ παρθένου σάρκωσις
ἄφραστος ἀνθρώποις
καὶ ἀνερμήνευτος,

Codd. ED — α΄ v. 24 ἀναμέλψωμεν Oct. — 29 τοῦ πατρός Oct. — β΄ v. 5 κράζοντες sequenti versui D hoc loco, intra v. 13 DE praetexunt — vv. 9–16 post v. 30 collocatos habet D — 23 ὑπῆρχε D — 25 ἄφραστος ὑπάρχει καὶ D

καὶ ἡ εἰς ᾅδου κάθοδος
φοβερὰ διαβόλῳ
καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ·
θάνατον γὰρ πατήσας | τριήμερος ἀνέστης,
ἀφθαρσίαν παρέχων ἀνθρώποις
καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

γʹ. ἦχος πλ. αʹ.

Ἑσπερινὴν προσκύνησιν
προσφέρομέν σοι τῷ ἀνεσπέρῳ φωτί,
τῷ ἐπὶ τέλει τῶν αἰώνων
ὡς ἐν ἐσόπτρῳ διὰ σαρκὸς
λάμψαντι τῷ κόσμῳ
καὶ μέχρις ᾅδου κατελθόντι
καὶ τὸ ἐκεῖσε σκότος λύσαντι,
καὶ τὸ φῶς τῆς ἀναστάσεως τοῖς ἔθνεσι
δείξαντι·
φωτοδότα κύριε, δόξα σοι.

Τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας ἡμῶν
Χριστὸν δοξολογήσωμεν·
αὐτοῦ γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος
κόσμος ἐκ πλάνης σέσωσται·
χαίρει χορὸς ἀγγέλων·
φεύγει δαιμόνων πλάνη·
Ἀδὰμ πεσὼν ἀνίσταται·
διάβολος κατήργηται.

Οἱ τῆς κουστωδίας ἐνηχοῦντο
ὑπὸ τῶν παρανόμων·
καλύψατε Χριστοῦ τὴν ἔγερσιν
καὶ λάβετε ἀργύρια
καὶ εἴπατε, ὅτι ἡμῶν κοιμωμένων
ἐκ τοῦ μνημείου | ἐσυλήθη ὁ νεκρός·
τίς εἶδε; | τίς ἤκουσε νεκρὸν κλαπέντα
ποτέ,
μάλιστα ἐσμυρνισμένον καὶ γυμνόν,
καταλιπόντα ἐν τῷ τάφῳ τὰ ἐντάφια;
μὴ πλανᾶσθε, Ἰουδαῖοι·
μάθετε τὰς ῥήσεις τῶν προφητῶν
καὶ γνῶτε, ὅτι αὐτός ἐστιν ἀληθῶς
ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου
καὶ παντοδύναμος.

Κύριε, ὁ τὸν ᾅδην σκυλεύσας
καὶ τὸν θάνατον πατήσας, σωτὴρ
ἡμῶν,
ὁ φωτίσας τὸν κόσμον
τῷ σταυρῷ τῷ τιμίῳ,
ἐλέησον ἡμᾶς.

δʹ. ἦχος βαρύς.

Κἂν συνελήφθης, Χριστέ, | ὑπὸ ἀνόμων ἀνδρῶν,
ἀλλὰ σύ μου εἶ θεὸς | καὶ οὐκ αἰσχύνομαι·
ἐμαστίχθης τὸν νῶτον, οὐκ ἀρνοῦμαι·
σταυρῷ προσηλώθης | καὶ οὐ κρύπτω·
εἰς τὴν ἔγερσίν σου καυχῶμαι·
ὁ γὰρ θάνατός σου ζωή μου·
παντοδύναμε καὶ φιλάνθρωπε | κύριε, δόξα σοι.

Δαυϊτικὴν προφητείαν ἐκπληρῶν
Χριστὸς μεγαλειότητα
ἐν Σιὼν τὴν οἰκείαν | μαθηταῖς ἐξεκάλυψεν,
αἰνετὸν δεικνὺς ἑαυτὸν | καὶ δοξαζόμενον ἀεὶ
σὺν πατρί τε καὶ πνεύματι ἁγίῳ,

γʹ. v. 13 πλάνην E — 24 καὶ ἐν τῷ E var. lect. — ἐντάφια αὐτοῦ Oct. — 31 σταυρῷ sine τῷ Oct. — δʹ. v. 10 ἀπεκάλυψεν D — 11 δοξαζόμενον αὐτόν E

πρότερον μὲν ἄςαρκον ὡς λόγον,
ὕςτερον δὲ δι᾽ ἡμᾶς ςεςαρκωμένον
καὶ νεκρωθέντα ὡς ἄνθρωπον,
καὶ ἀναςτάντα | κατ᾽ ἐξουςίαν ὡς φιλάνθρωπον.

Κατῆλθες ἐν τῷ ᾅδῃ, | Χριςτὲ, ὡς ἠβουλήθης,
ἐςκύλευςας τὸν θάνατον | ὡς θεὸς καὶ δεςπότης
καὶ ἀνέςτης τριήμερος,
ςυναναςτήςας τὸν Ἀδὰμ
ἐκ τῶν τοῦ ᾅδου δεςμῶν | καὶ τῆς φθορᾶς,
κραυγάζοντα καὶ λέγοντα·
δόξα τῇ ἀναςτάςει ςου, | μόνε φιλάνθρωπε.

Ἐν τάφῳ κατετέθης | ὡς ὁ ὑπνῶν, κύριε,
καὶ ἀνέςτης τριήμερος | ὡς δυνατὸς ἐν ἰςχύϊ,
ςυναναςτήςας τὸν Ἀδὰμ
ἐκ τῆς φθορᾶς τοῦ θανάτου | ὡς παντοδύναμος.

ε΄. ἦχος πλ. δ΄.

Ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγος, | πρὸ τῶν αἰώνων γεννηθεὶς,
ἐπ᾽ ἐςχάτων δὲ τῶν χρόνων
ὁ αὐτὸς ἐκ τῆς ἀπειρογάμου ςαρκωθεὶς,
βουλήςει θάνατον | ςταυρώςει ὑπέμεινε
καὶ τὸν πάλαι νεκρωθέντα | ἄνθρωπον ἔςωςε
διὰ τῆς ἑαυτοῦ ἀναςτάςεως.

Τὴν ἐκ νεκρῶν ςου ἀνάςταςιν | δοξολογοῦμεν, Χριςτὲ,
δι᾽ ἧς ἠλευθέρωςας | Ἀδαμιαῖον γένος
ἐκ τῆς τοῦ ᾅδου τυραννίδος
καὶ ἐδωρήςω τῷ κόςμῳ ὡς θεὸς
ζωὴν αἰώνιον | καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Δόξα ςοι, Χριςτὲ ςωτὴρ, | υἱὲ θεοῦ μονογενὲς,
ὁ προςπαγεὶς ἐν τῷ ςταυρῷ
καὶ ἀναςτὰς | ἐκ τάφου τριήμερος.

Cὲ δοξάζομεν, κύριε, | τὸν ἑκουςίως δι᾽ ἡμᾶς
ςταυρὸν ὑπομείναντα,
καὶ ςὲ προςκυνοῦμεν, | παντοδύναμε ςωτὴρ,
μὴ ἀπορρίψῃς ἡμᾶς | ἀπὸ τοῦ προςώπου ςου,
ἀλλ᾽ ἐπάκουςον | καὶ ςῶςον ἡμᾶς
διὰ τῆς ἀναςτάςεώς ςου, φιλάνθρωπε.

ε΄. v. 4 ςταύρωςιν θανάτου E Oct.

ϛʹ. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 26)
ἦχος πλ. δʹ.

Αἷμα καὶ πῦρ | καὶ ἀτμίδα καπνοῦ
τέρατα γῆς [ἃ] προεῖδεν Ἰωήλ·
αἷμα τὴν σάρκωσιν, | πῦρ τὴν θεότητα,
ἀτμίδα δὲ καπνοῦ | τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον,
τὸ ἐπελθὸν τῇ παρθένῳ | καὶ κόσμον εὐωδιάσαν·
μέγα τὸ μυστήριον | τῆς σῆς ἐνανθρωπήσεως,
κύριε, δόξα σοι.

ζʹ. Ἰδιόμελον εἰς τὰ Θεοφάνεια (Ἰαν. 6)
ἦχος πλ. δʹ.

Σήμερον ἡ κτίσις φωτίζεται·
σήμερον τὰ πάντα εὐφραίνεται,
τὰ οὐράνια ἅμα καὶ τὰ ἐπίγεια·
ἄγγελοι καὶ ἄνθρωποι συμμίγνυνται·
ὅπου γὰρ βασιλέως παρουσία,
καὶ ἡ τάξις παραγίνεται·
δράμωμεν τοίνυν ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην·
ἴδωμεν πάντες τὸν Ἰωάννην,
πῶς βαπτίζει | κορυφὴν ἀχειροποίητον
καὶ ἀναμάρτητον·
διὸ ἀποστολικὴν φωνὴν προσάγοντες
συμφώνως βοήσωμεν·
ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ θεοῦ,
ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις,
καταυγάζουσα | καὶ παρέχουσα πιστοῖς τὸ μέγα ἔλεος.

ηʹ. Ἰδιόμελον εἰς τὸ γενέθλιον Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ (Ἰουν. 24)
ἦχος δʹ.

Θεοῦ λόγου μέλλοντος
ἐκ παρθένου τίκτεσθαι,
ἄγγελος ἐκ πρεσβυτικῶν ὠδίνων
προέδραμεν,
ὁ μέγας ἐν γεννητοῖς γυναικῶν
καὶ προφήτου περισσότερος·
ἔδει γὰρ θείων πραγμάτων
παραδόξους εἶναι τὰς ἀρχάς,
παρ' ἡλικίαν τὸ γόνιμον
καὶ ἄνευ σπορᾶς σύλληψιν·
ὁ ποιῶν θαυμάσια εἰς σωτηρίαν τῶν
ψυχῶν ἡμῶν.

θʹ. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Μαρίαν Μαγδαληνήν (Ἰουλ. 26)
ἦχος πλ. βʹ.

Πρώτη κατιδοῦσα τὴν θείαν ἀνάστασιν
Μαρία Μαγδαληνὴ | τοῦ πρώτου τῶν ἀγαθῶν αἰτίου,
τοῦ τὴν ἡμετέραν εὐσπλάγχνως φύσιν θεώσαντος,
πρώτη καὶ εὐαγγελίστρια ἐδείχθης βοῶσα | τοῖς ἀποστόλοις·
τὴν ἀθυμίαν ἀποθέμενοι, | τὴν εὐθυμίαν ἀναλάβετε,
καὶ δεῦτε κατοπτεύσατε Χριστὸν | ἐξαναστάντα
καὶ κόσμῳ παρέχοντα τὸ μέγα ἔλεος.

ϛʹ v. 2 Joel 2, 30 — ἃ uncinis inclusimus — ζʹ. Nomen melodi deest in E — v. 2 εὐφραίνονται Barth. — 11 προσᾴδοντες Barth — ηʹ. Nomen melodi deest in E — 2 στειρωτικῶν ὠδίνων προέρχεται Barth. — 8 σύλληψις Barth. — 9 σωτηρίαν ἡμῶν, δόξα σοι Barth. — θʹ. Nomen melodi deest in E — 2 ἡ Μαγδαλ. Barth. — 7 κόσμου E

ι'. Ἰδιόμελον εἰς τὸν πρωτομάρτυρα Στέφανον (Δεκ. 27)
ἦχος β'.

Τῷ βασιλεῖ καὶ δεσπότῃ τοῦ παντὸς
τεχθέντι ἐπὶ γῆς | Στέφανος ὑπέρλαμπρος προσφέρεται,
οὐκ ἐκ λίθων τιμίων κατεσκευασμένος,
ἀλλ' ἐξ οἰκείων αἱμάτων διηνθισμένος·
ἀλλ', ὦ φιλομάρτυρες, δεῦτε
τὰ τῶν ᾀσμάτων | ἄνθη δρεψάμενοι
τὰς κεφαλὰς ἀναδησώμεθα
καὶ τοῖς ὕμνοις ἀναμέλποντες εἴπωμεν·
ὁ σοφίᾳ καταγλαϊσθεὶς | καὶ χάριτι τὴν ψυχήν,
πρωτομάρτυς Χριστοῦ τοῦ θεοῦ,
αἴτησαι ἡμῖν εἰρήνην | καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

Στιχηρὰ ἀναστάσιμα ἐν τῷ ἑσπερινῷ τοῦ σαββάτου ψαλλόμενα.
α'. ἦχος α'.

Τὰς ἑσπερινὰς ἡμῶν εὐχὰς
πρόσδεξαι, ἅγιε, κύριε,
καὶ παράσχου ἡμῖν
ἄφεσιν ἁμαρτιῶν,
ὅτι μόνος εἶ ὁ δείξας
ἐν κόσμῳ τὴν ἀνάστασιν.

Κυκλώσατε, λαοί, Σιὼν
καὶ περιλάβετε αὐτήν,
καὶ δότε δόξαν ἐν αὐτῇ
τῷ ἀναστάντι ἐκ νεκρῶν,
ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν,
ὁ λυτρωσάμενος ἡμᾶς
ἐκ τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν.

Δεῦτε, λαοί, ὑμνήσωμεν
καὶ προσκυνήσωμεν Χριστόν,
δοξάζοντες αὐτοῦ
τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν,
ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν,
ὁ ἐκ τῆς πλάνης τοῦ ἐχθροῦ
τὸν κόσμον λυτρωσάμενος.

θεοτοκίον.

Τὴν παγκόσμιον δόξαν, | τὴν ἐξ ἀνθρώπων σπαρεῖσαν
καὶ τὸν δεσπότην τεκοῦσαν, | τὴν ἐπουράνιον πύλην
ὑμνήσωμεν Μαρίαν τὴν παρθένον,
τῶν ἀσωμάτων τὸ ᾆσμα
καὶ τῶν πιστῶν τὸ ἐγκαλλώπισμα·
αὕτη γὰρ ἀνεδείχθη
οὐρανὸς | καὶ ναὸς τῆς θεότητος·

ι'. Nomen melodi deest in E — α'. Nomen Ioannis Damasceni et hic et infra deest in D, quandoquidem tota Octoechus ad Ioannem Damascenum auctorem referebatur

αὕτη τὸ μεσότοιχον τῆς ἔχθρας καθελοῦσα
εἰρήνην ἀντεισῆξε | καὶ τὸ βασίλειον ἠνέῳξε·
ταύτην οὖν κατέχοντες | τῆς πίστεως τὴν ἄγκυραν
ὑπέρμαχον ἔχομεν | τὸν ἐξ αὐτῆς τεχθέντα κύριον·
θαρσεῖτε τοίνυν, θαρσεῖτε, λαὸς τοῦ θεοῦ·
καὶ γὰρ αὐτὸς πολεμήσει | τοὺς ἐχθροὺς ὡς φιλάνθρωπος.

β΄. ἦχος δ΄.

Τὸν ζωοποιόν σου σταυρὸν
ἀπαύστως προσκυνοῦντες, Χριστὲ ὁ θεὸς,
τὴν τριήμερόν σου ἀνάστασιν δοξάζομεν·
δι᾽ αὐτῆς γὰρ ἀνεκαίνισας
τὴν καταφθαρεῖσαν τῶν ἀνθρώπων
φύσιν, παντοδύναμε,
καὶ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἄνοδον
καθυπέδειξας ἡμῖν,
ὡς μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος.

Τοῦ ξύλου τῆς παρακοῆς
τὸ ἐπιτίμιον ἔλυσας, σωτήρ·
τῷ ξύλῳ τοῦ σταυροῦ | ἑκουσίως προσηλωθεὶς
καὶ εἰς ᾅδου κατελθὼν, δυνατὲ,
τοῦ θανάτου τὰ δεσμὰ | ὡς θεὸς διέρρηξας·
διὸ προσκυνοῦμεν | τὴν ἐκ νεκρῶν σου ἀνάστασιν,
ἐν ἀγαλλιάσει βοῶντες·
παντοδύναμε κύριε, δόξα σοι.

Πύλας ᾅδου συνέτριψας, κύριε,
καὶ τῷ σῷ θανάτῳ | τοῦ θανάτου τὸ βασίλειον ἔλυσας·
γένος δὲ τὸ ἀνθρώπινον | ἐκ φθορᾶς ἠλευθέρωσας,
ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν | τῷ κόσμῳ δωρησάμενος
καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

θεοτοκίον.

Ὁ διὰ σὲ θεοπάτωρ προφήτης Δαυῒδ
μελῳδικῶς περὶ σοῦ προανεφώνησε
τῷ μεγαλεῖά σοι ποιήσαντι·
παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου·
σὲ γὰρ μητέρα πρόξενον ζωῆς ἀνέδειξεν
ὁ ἀπάτωρ, ἐκ σοῦ | ἐνανθρωπῆσαι εὐδοκήσας θεὸς,
ἵνα τὴν ἑαυτοῦ ἀναπλάσῃ εἰκόνα

28 ταύτης D 30 θαρσείτω τοίνου θαρσείτω Oct. — 31 ὡς παντοδύναμος Oct. β΄ v. 2 ὁ θεός om. D — 8 ἀνεκαίνισας ἡμῖν D — 23 ὁ διὰ σέ DE Oct., sed D in margine adscriptum habet γρ. ὁ διὰ σοῦ

φθαρεῖσαν τοῖς πάθεσι,
καὶ τὸ πλανηθὲν ὀρειάλητον εὑρὼν
πρόβατον, τοῖς ὤμοις ἀναλαβὼν
τῷ πατρὶ προσαγάγῃ,
καὶ τῷ ἰδίῳ θελήματι
ταῖς οὐρανίαις συνάψῃ δυνάμεσι,
καὶ σώσῃ, θεοτόκε, τὸν κόσμον
Χριστὸς ὁ ἔχων τὸ μέγα καὶ πλούσιον ἔλεος.

γ΄. ἦχος πλ. α΄.

Διὰ τοῦ τιμίου σου σταυροῦ, Χριστέ,
διάβολον ᾔσχυνας,
καὶ διὰ τῆς ἀναστάσεώς σου
τὸ κέντρον τῆς ἁμαρτίας ἤμβλυνας
καὶ ἔσωσας ἡμᾶς | ἐκ τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου·
δοξάζομέν σε, μονογενές.

Ὁ τὴν ἀνάστασιν διδοὺς | τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων
ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη·
ἔφριξαν τοῦτον | οἱ ἄρχοντες τοῦ ᾅδου,
καὶ ἐπήρθησαν πύλαι ὀδυνηραί·
εἰσελήλυθε γὰρ | ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης Χριστός,
λέγων τοῖς ἐν δεσμοῖς· ἐξέλθετε,
καὶ τοῖς ἐν τῷ σκότει· ἀνακαλύπτεσθε.

Μέγα θαῦμα! ὁ τῶν ἀοράτων κτίστης,
διὰ φιλανθρωπίαν | σαρκὶ παθών,
ἀνέστη ὁ ἀθάνατος·
δεῦτε, πατριαὶ τῶν ἐθνῶν,
τοῦτον προσκυνήσωμεν·
τῇ γὰρ αὐτοῦ εὐσπλαγχνίᾳ
ἐκ πλάνης ῥυσθέντες
ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν | ἕνα θεὸν ὑμνεῖν μεμαθήκαμεν.

θεοτοκίον.

Ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ | τῆς ἀπειρογάμου νύμφης
εἰκὼν διεγράφη ποτέ·
ἐκεῖ Μωϋσῆς | διαιρέτης τοῦ ὕδατος,
ἐνθάδε Γαβριὴλ | ὑπηρέτης τοῦ θαύματος·
τότε τὸν βυθὸν ἐπέζευσεν | ἀβρόχως Ἰσραήλ,
νῦν δὲ τὸν Χριστὸν ἐγέννησεν | ἀσπόρως ἡ παρθένος·
ἡ θάλασσα | μετὰ τὴν πάροδον τοῦ Ἰσραὴλ
ἔμεινεν ἄβατος·

31 ὀρειάλωτον Oct.

ἡ ἄμεμπτος | μετὰ τὴν κύησιν τοῦ Ἐμμανουὴλ
ἔμεινεν ἄφθορος·
ὁ ὢν καὶ προὼν | καὶ φανεὶς ὡς ἄνθρωπος θεὸς,
ἐλέησον ἡμᾶς.

δ΄. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Χριστοῦ (Φεβ. 2)
ἦχος πλ. β΄.

Ἀνοιγέσθω ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ σήμερον·
ὁ γὰρ ἄναρχος λόγος τοῦ πατρὸς,
ἀρχὴν λαβὼν χρονικὴν, | μὴ ἐκστὰς τῆς αὐτοῦ θεότητος,
ὑπὸ παρθένου ὡς βρέφος τεσσαρακονθήμερον
μητρὸς ἑκὼν προσφέρεται | ἐν ναῷ τῷ νομικῷ·
καὶ τοῦτον ἀγκάλαις εἰσδέχεται ὁ πρέσβυς,
ἀπόλυσον, κράζων, τὸν δοῦλον ὁ δεσπότης·
οἱ γὰρ ὀφθαλμοί μου | εἶδον τὸ σωτήριόν σου·
ὁ ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον | σῶσαι γένος ἀνθρώπων·
κύριε, δόξα σοι.

ε΄. Ἰδιόμελον εἰς τὸν ἀρχάγγελον Γαβριήλ (Μαρτ. 26)
ἦχος πλ. β΄.

Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ | Γαβριὴλ ὁ ἀρχάγγελος,
εὐαγγελίσασθαι | τῇ παρθένῳ τὴν σύλληψιν·
καὶ ἐλθὼν εἰς Ναζαρὲτ | ἐλογίζετο ἐν ἑαυτῷ
τὸ θαῦμα ἐκπληττόμενος,
ὅτι πῶς | ὁ ἐν ὑψίστοις ἀκατάληπτος ὢν
ἐκ παρθένου τίκτεται!
ὁ ἔχων θρόνον τὸν οὐρανὸν | καὶ ὑποπόδιον τὴν γῆν
ἐν μήτρᾳ χωρεῖται γυναικός!
ᾧ τὰ ἑξαπτέρυγα καὶ πολυόμματα
ἀτενίσαι οὐ δύνανται,
λόγῳ μόνῳ, | ἐκ ταύτης σαρκωθῆναι ηὐδόκησε·
θεοῦ ἐστι λόγος ὁ παρών·
τί οὖν ἵσταμαι | καὶ οὐ λέγω τῇ κόρῃ;
χαῖρε, κεχαριτωμένη· | ὁ κύριος μετὰ σοῦ·
χαῖρε, ἁγνὴ παρθένε· | χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε·
χαῖρε, μήτηρ τῆς ζωῆς· | εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου.

ϛ΄. Ἰδιόμελον εἰς τὸν μάρτυρα Γεώργιον (Ἀπριλ. 23)
ἦχος β΄.

Νευέτω δίκαια, | ἔφησεν ὁ Σολομὼν,
τοῖς βροτοῖς τὰ βλέφαρα·

δ΄. v. 7 ὁ δοῦλος τῳ δεσπότῃ Barth. — ε΄. Ἰωάννου μοναχοῦ E — 7 τὸν om. Barth. — ϛ΄. Ἰωάννου μοναχοῦ τοῦ Δαμασκηνοῦ E — v. 1 Paroim. X 10

ἐλεηθήϲεται γὰρ παρὰ Χριϲτοῦ τοῦ θεοῦ
ὁ βλέπων λεῖα, προηγόρευϲεν·
εὐμαρῶϲ δὲ ταῦτα ἐνωτιϲθεὶϲ,
ὦ πολύτλα Γεώργιε,
τοῦ δεϲπότου ταῖϲ διδαχαῖϲ ἠκολούθηϲαϲ,
καὶ ἀνόμοιϲ ἐκδοθεὶϲ ἐκαρτέρηϲαϲ,
τῆϲ πλάνηϲ τὰ ὄργια | καταπτύϲαϲ ὡϲ βέβηλα·
τὸ ϲῶμα γὰρ, ὃ παρέδωκαϲ | ὑπὲρ ἀγάπηϲ τοῦ κτίϲαντοϲ,
ὅλον μεληδὸν κατετέμνετο·
καὶ ὁ Βελίαρ μᾶλλον | ὅλοϲ αἰϲχυνθεὶϲ ἐτιτρώϲκετο,
ϲτεφηφόρον ϲε ὁρῶν ἀκμαιότατον·
ὅθεν ἐν αὐλαῖϲ οἰκῶν τοῦ κυρίου ϲου
ϲὺν ταῖϲ ἄνω δυνάμεϲι
πρέϲβευε, ἀθλοφόρε, Χριϲτῷ
ϲωθῆναι τὰϲ ψυχὰϲ ἡμῶν.

ΘΕΟΦΑΝΟΥϹ

α΄. Ἰδιόμελον εἰϲ Κοϲμᾶν καὶ Δαμιανὸν (Νοεμ. 1)
ἦχοϲ δ΄.

Πηγὴν ἰαμάτων ἔχοντεϲ, | ἅγιοι ἀνάργυροι,
τὰϲ ἰάϲειϲ παρέχετε | πᾶϲι τοῖϲ δεομένοιϲ,
ὡϲ μεγίϲτων δωρεῶν ἀξιωθέντεϲ
παρὰ τῆϲ ἀενάου πηγῆϲ | τοῦ ϲωτῆροϲ Χριϲτοῦ·
φηϲὶ γὰρ πρὸϲ ὑμᾶϲ ὁ κύριοϲ
ὡϲ ὁμοζήλουϲ τῶν ἀποϲτόλων·
Ἰδοὺ | δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουϲίαν
κατὰ πνευμάτων ἀκαθάρτων,
ὥϲτε αὐτὰ ἐκβάλλειν | καὶ θεραπεύειν
πᾶϲαν νόϲον | καὶ πᾶϲαν μαλακίαν·
διὸ τοῖϲ προϲτάγμαϲιν | αὐτοῦ καλῶϲ πολιτευϲάμενοι
δωρεὰν ἐλάβετε, | δωρεὰν παρέχετε,
ἰατρεύοντεϲ τὰ πάθη
τῶν ψυχῶν καὶ τῶν ϲωμάτων ἡμῶν.

β΄. Ἰδιόμελον εἰϲ τὸν Εὐαγγελιϲμὸν τῆϲ θεοτόκου (Μαρτ. 25)
ἦχοϲ β΄.

Τὸ ἀπ᾽ αἰῶνοϲ μυϲτήριον
ἀνακαλύπτεται ϲήμερον·

3 Paroim. XII 13 — 7 ταῖϲ om. E — 10 γὰρ δοὺϲ E — 14 ἐν om. E — 16 Χριϲτοῦ E
α΄. Θεοφάνουϲ καὶ Ἀνατολίου E — 7 Matth. X 1. Marc. VI 7. Luc. IX 1 — β΄. Nomen melodi deest in E

καὶ ὁ υἱὸϲ τοῦ θεοῦ | υἱὸϲ ἀνθρώπου γίνεται,
ἵνα τοῦ χείρονοϲ μεταλαβὼν
μεταδῷ μοι τοῦ βελτίονοϲ·
ἐψεύϲθη πάλαι Ἀδὰμ
καὶ θεὸϲ ἐπιθυμήϲαϲ | οὐ γέγονεν·
ἄνθρωποϲ γίνεται θεὸϲ,
ἵνα θεὸν τὸν Ἀδὰμ ἀπεργάϲηται·
εὐφραινέϲθω ἡ κτίϲιϲ, | χορευέτω ἡ φύϲιϲ,
ὅτι ἀρχάγγελοϲ παρθένῳ
μετὰ δέουϲ παρίϲταται,
καὶ τὸ χαῖρε κομίζει | τῆϲ λύπηϲ ἀντίθετον·
ὁ διὰ ϲπλάγχνα ἐλέουϲ ἐνανθρωπήϲαϲ
θεὸϲ ἡμῶν, δόξα ϲοι.

γ΄. Ἰδιόμελον εἰϲ τὴν Κοίμηϲιν τῆϲ θεοτόκου (Αὐγ. 15)
ἦχοϲ πλ. α΄.

Δεῦτε, φιλεόρτων τὸ ϲύϲτημα,
δεῦτε καὶ χορείαν ϲτηϲώμεθα·
δεῦτε καταϲτέψωμεν | ᾄϲμαϲι τὴν ἐκκληϲίαν
τῇ καταπαύϲει | τῆϲ κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ·
ϲήμερον γὰρ οὐρανὸϲ | ὑφαπλοῖ τοὺϲ κόλπουϲ,
δεχόμενοϲ τὴν τετοκυῖαν | τὸν ἐν πᾶϲι μὴ χωρούμενον·
καὶ ἡ γῆ, τὴν πηγὴν τῆϲ ζωῆϲ
ἀποδιδοῦϲα, τὴν εὐλογίαν ϲτολίζεται καὶ εὐπρέπειαν·
ἄγγελοι χοροϲτατοῦϲι | ϲὺν ἀποϲτόλοιϲ,
περιδεῶϲ ἐνατενίζοντεϲ
ἐκ ζωῆϲ εἰϲ ζωὴν μεθιϲταμένηϲ
τῆϲ τεκούϲηϲ τὸν ἀρχηγὸν τῆϲ ζωῆϲ·
πάντεϲ προϲκυνήϲωμεν | αὐτὴν δεόμενοι·
ϲυγγενοῦϲ οἰκειότητοϲ | μὴ ἐπιλάθῃ, δέϲποινα,
τῶν πιϲτῶϲ ἑορταζόντων | τὴν παναγίαν ϲου κοίμηϲιν.

δ΄. Ϲτιχηρὰ νεκρώϲιμα κατὰ τοὺϲ ὀκτὼ ἤχουϲ.

Ἡ ἀκροϲτιχίϲ: Ϲοὺϲ, Χριϲτὲ, δούλουϲ γράψον ἐν ζώντων βίβλῳ.

ἦχοϲ α΄. κατὰ τὸ «Πανεύφημοι μάρτυρεϲ ἡμᾶϲ.»

Ϲοῦ, ϲῶτερ, δεόμεθα, | τῆϲ ϲῆϲ
γλυκείαϲ μεθέξεωϲ
τοὺϲ μεταϲτάνταϲ ἀξίωϲον
καὶ καταϲκήνωϲον

v. 3 θεοῦ καὶ υἱόϲ E — 13 χαῖρε χορεύει E — γ΄. Nomen melodi deest in E — v. 5 ἐφαπλοῖ Barth. — 6 τεξαμένην E — 8 ϲτολίζεται τὴν εὐπρ. E — 11 μεθιϲταμένην τὴν τεκοῦϲαν E — 14 οἰκειώϲεωϲ E — δ΄. Cod D: Τὰ προϲόμοια τῶν οκτὼ ἤχων τὰ νεκρώϲιμα, ων η ἀκρ. cui titulo in margine eiusdem codicis manu recentiore addita sunt haec: ταυτα ψάλλεται ειϲ τοὺϲ αἵνουϲ ἀπὸ ϲτίχου. Ed. Ven Triodii a. 1869: Ἀπόϲτιχα τὰ επόμενα Προϲόμοια Νεκρώϲιμα, ποίημα Θεοφάνουϲ, ων καὶ των εἰϲ τοὺϲ λοιποὺϲ ἤχουϲ ἐν τοῖϲ ἄλλοιϲ ϲάββαϲι τοιούτων Προϲομοίων ουου η ακρ. et paulo supra: κατ᾽ ἦχον ψαλλόμενα καθ᾽ ὅλην τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην Τεϲϲαρακοϲτήν. — v. 3 ἀνάπαυϲον Triod.

ἐν σκηναῖς ἁγίων, | ἐν μοναῖς δικαίων σου,
ἐν τοῖς ἐπουρανίοις σκηνώμασι,
τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου
παρορῶν τὰ παραπτώματα
καὶ παρέχων | αὐτοῖς τὴν συγχώρησιν.

Οὐδεὶς ἀναμάρτητος, | οὐδεὶς
τῶν ἀνθρώπων γέγονεν,
εἰ μὴ σύ, μόνε ἀθάνατε·
διὸ τοὺς δούλους σου,
ὡς θεὸς οἰκτίρμων, ἐν φωτὶ κατάταξον
σὺν ταῖς χοροστασίαις ἀγγέλων σου,
τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου
ὑπερβαίνων ἀνομήματα
καὶ παρέχων | αὐτοῖς τὴν ἀνάπαυσιν.

Ὑπὲρ τὰ ὁρώμενα | τὰ σά,
σῶτερ, ἐπαγγέλματα,
ἃ ὀφθαλμὸς οὐ τεθέαται
καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε
καὶ ἐπὶ καρδίαν | οὐκ ἀνέβη πώποτε,
ὧν τῆς προσηνεστάτης μεθέξεως
τυχεῖν εὐδόκησον
τοὺς πρὸς σὲ μεταχωρήσαντας
καὶ παράσχου | ζωὴν τὴν αἰώνιον.

Σταυρῷ σου γηθόμενοι, | σταυρῷ
θαρροῦντες οἱ δοῦλοί σου
πρὸς σὲ μετέστησαν, κύριε,
οἷς νῦν ἀντίλυτρον
τῶν δεινῶν πταισμάτων | τὸν σταυρόν σου δώρησαι
καὶ αἷμα τὸ χυθὲν ὑπὲρ κόσμου ζωῆς,
τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου
συγχωρῶν τὰ πλημμελήματα
καὶ φωτίζων | φωτὶ τοῦ προσώπου σου.

Χριστὸν ἐκδυσώπησον, τὸν σὸν
τόκον, μητροπάρθενε,
τὴν τῶν πταισμάτων συγχώρησιν
δοῦναι τοῖς δούλοις σου,
τοῖς σὲ θεοτόκον | εὐσεβῶς κηρύξασι
καὶ λόγῳ ἀληθεῖ δογματίσασι,
καὶ τῆς λαμπρότητος
τῶν ἁγίων καὶ φαιδρότητος
ἀξιῶσαι | ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

ἦχος β΄.
κατὰ τὸ «Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρόν.»

Ῥύμην τοῦ θανάτου καὶ φθορὰν
σοῦ τῷ ζωηφόρῳ θανάτῳ | καθεῖλες, δέσποτα,
πᾶσι δὲ ἐπήγασας | ζωὴν αἰώνιον,
καὶ νεκρῶν ἐξανάστασιν | θνητοῖς ἐδωρήσω·
ὅθεν σου δεόμεθα, | σῶτερ, ἀνάπαυσον
πίστει τοὺς πρὸς σὲ μεταστάντας
καὶ τοῦ γλυκασμοῦ τοῦ σοῦ κάλλους
τούτους καταξίωσον, φιλάνθρωπε.

Ἵνα τοὺς ἀνθρώπους κοινωνοὺς
θείας βασιλείας ἐργάσῃ, | σταυρὸν ὑπέμεινας,
θάνατον ἑκούσιον | καταδεξάμενος·
ἀλλὰ νῦν σου δεόμεθα, τῇ σῇ εὐσπλαγχνίᾳ
μετόχους ἀνάδειξον | τῆς βασιλείας σου

5 δικαίων ἐν μοναῖς ἁγίων Triod. — 9 τὴν ἀνάπαυσιν Triod. — 18 τὴν συγχώρησιν Triod. — 23 ἀνέβη δέσποτα D — 32 τῶν αὐτῶν Triod. — II 4 νεκροῖς Triod. — 7 καὶ τῆς ἀκηράτου σου δόξης Triod. — 12 διὰ τοῦτο δεόμεθα Triod.

πίϲτει τοὺϲ πρὸϲ ϲὲ μεταϲτάντας,
καὶ τῆϲ ἀθανάτου ϲου δόξηϲ
τούτουϲ καταξίωϲον, φιλάνθρωπε.

Ϲῶϲαι τὸ ϲὸν πλάϲμα βουληθεὶϲ,
τῆϲ οἰκονομίαϲ τὸ ὄντωϲ | βαθὺ μυϲτήριον
θέλων ἐξετέλεϲας | ὡϲ ὑπεράγαθοϲ,
καὶ τιμῆϲ ἐξηγόραϲαϲ | τὸν ϲύμπαντα κόϲμον
αἵματι τιμίῳ ϲου· | διὸ δεόμεθα,
πίϲτει τοὺϲ πρὸϲ ϲὲ μεταϲτάνταϲ
μετὰ τῶν ἁγίων ἁπάντων
τῆϲ ἀπολυτρώϲεωϲ ἀξίωϲον.

Τρόμῳ τῷ φρικτῷ καὶ φοβερῷ
βήματι τῷ ϲῷ παρεϲτῶτεϲ | οἱ ἀπ᾽ αἰῶνοϲ νεκροὶ
ψῆφον ἀναμένουϲι | τὴν ϲὴν δικαίαν, ϲωτὴρ,
καὶ τὴν θείαν ἐκδέχονται | δικαιοκριϲίαν·
τότε φεῖϲαι, δέϲποτα | Χριϲτὲ, τῶν δούλων ϲου·
πίϲτει τοὺϲ πρὸϲ ϲὲ μεταϲτάνταϲ
καὶ τῆϲ ἀϊδίου τρυφῆϲ ϲου
καὶ μακαριότητοϲ ἀξίωϲον.

Εὔαϲ τῆϲ προμήτοροϲ, ἁγνὴ,
ϲὺ τὴν ὀφειλὴν ϲυλλαβοῦϲα, | Χριϲτὸν ἀπήτηϲαϲ,
τὸν τὴν ἀφθαρϲίαν τε | καὶ τὴν ἀνάϲταϲιν
τοῖϲ πιϲτοῖϲ χαριζόμενον | καὶ τῇ ἀθανάτῳ
δόξῃ καταϲτέφοντα | τοὺϲ ϲὲ δοξάζονταϲ·
ὃν νῦν δυϲωποῦϲα μὴ παύϲῃ,
τούτουϲ ἐν φωτὶ κατατάξαι
τῆϲ αὐτοῦ λαμπρότητοϲ, θεόνυμφε.

ἦχοϲ γ΄.

κατὰ τὸ «Τῷ τύπῳ τοῦ ϲταυροῦ.»

Δοξάζω τὸν ϲταυρόν ϲου τὸν τίμιον,
δι᾽ οὗ ζωὴ δεδώρηται | καὶ τρυφῆϲ ἡ ἀπόλαυϲιϲ
τοῖϲ ἐν πίϲτει καὶ πόθῳ ϲε ὑμνοῦϲι, | μόνε πολυέλεε·
διὸ βοῶμέν ϲοι, Χριϲτὲ ὁ θεόϲ·
τοὺϲ μεταϲτάνταϲ ἐξ ἡμῶν ἀνάπαυϲον,
ἔνθα πάντων ἐϲτὶν | εὐφραινομένων ἡ κατοικία ἐν ϲοί.

15 ἀιδίου Triod. — 16 καὶ μακαριότητοϲ ἀξίωϲον Triod. — 19 χαίρων Triod. — 21 αιματοϲ τιμίου D — 23 καὶ του γλυκυτάτου ϲου κάλλουϲ· τούτουϲ καταξίωϲον φιλάνθρωπε Triod. — 29 ϲῶτερ Triod. — 30 τῶν . . . . μεταϲτάντων D — 34 θεόν Triod. — 36 χαριϲάμενον D — 37 ϲτεφανώϲαντα Triod.

Ὁ μόνος ἐλεήμων καὶ εὔϲπλαγχνος,
ὁ ἔχων ἀκατάληπτον | ἀγαθότητος πέλαγος,
ὁ γινώϲκων τὴν φύϲιν τῶν ἀνθρώπων, | ἣν ἐδημιούργηϲας,
ϲὲ ἱκετεύομεν, Χριϲτὲ ὁ θεόϲ·
τοὺϲ μεταϲτάνταϲ ἐξ ἡμῶν ἀνάπαυϲον,
ἔνθα πάντων ἐϲτὶν | εὐφραινομένων ἡ κατοικία ἐν ϲοί.

Ὑπνώϲας ἐν τῷ τάφῳ ὡϲ ἄνθρωπος,
δυνάμει ἀηττήτῳ ϲου | ὡϲ θεὸϲ ἐξανέϲτηϲας
τοὺϲ ἐν τάφοιϲ ὑπνοῦνταϲ, ἀϲιγήτωϲ | ὕμνον ϲοι προϲφέρονταϲ·
διὸ βοῶμέν ϲοι, Χριϲτὲ ὁ θεόϲ·
τοὺϲ μεταϲτάνταϲ ἐξ ἡμῶν ἀνάπαυϲον,
ἔνθα πάντων ἐϲτὶν | εὐφραινομένων ἡ κατοικία ἐν ϲοί.

Λαμπάδα νοητήν ϲε, βαϲτάζουϲαν
τὸ φέγγοϲ τῆϲ θεότητοϲ | ὁμιλῆϲαν παχύτητι
τῆϲ ἀνθρώπων οὐϲίαϲ, θεοτόκε, | πάντεϲ ἐπιϲτάμεθα·
τὸν ϲὸν δυϲώπηϲον υἱὸν καὶ θεὸν,
τοὺϲ μεταϲτάνταϲ ἐξ ἡμῶν ἀνάπαυϲον,
ἔνθα πάντων ἐϲτὶν | εὐφραινομένων ἡ κατοικία ἐν ϲοί.

ἦχοϲ δ'.
κατὰ τὸ «Ἔδωκαϲ ϲημείωϲιν.»

Ὄντωϲ φοβερώτατον | τὸ τοῦ θανάτου μυϲτήριον!
πῶϲ ψυχὴ ἐκ τοῦ ϲώματοϲ
βιαίωϲ χωρίζεται | ἐκ τῆϲ ἁρμονίαϲ,
καὶ τῆϲ ϲυμφυΐαϲ | ὁ φυϲικώτατοϲ δεϲμὸϲ
θείῳ βουλήματι ἀποτέμνεται;
διό ϲε ἱκετεύομεν· | τοὺϲ μεταϲτάνταϲ ἀνάπαυϲον
ἐν ϲκηναῖϲ τῶν δικαίων ϲου, | ζωοδότα φιλάνθρωπε.

Ὕπνοϲ ἀναδέδεικται | τῶν πιϲτευόντων ὁ θάνατοϲ,
ϲοῦ τεθέντοϲ ἐν μνήματι,
τοῦ πάντων δεϲπόζοντοϲ | καὶ τὸ τοῦ θανάτου
κράτοϲ λελυκότοϲ | καὶ καταργήϲαντοϲ αὐτοῦ
τὴν δυναϲτείαν τὴν πολυχρόνιον·
διό ϲε ἱκετεύομεν· τοὺϲ μεταϲτάνταϲ ἀνάπαυϲον
ἐν ϲκηναῖϲ τῶν δικαίων ϲου, | ζωοδότα φιλάνθρωπε.

Ϲὺ δικαιοϲύνη τε | καὶ φωτιϲμὸϲ ἡμῖν γέγοναϲ
καὶ ψυχῶν ἀπολύτρωϲιϲ·

III v. 11. 17. 23 ἐν τρυφῇ ἀνάπαυϲον D — 14 ἐξανάϲτηϲον D — 15 τάφῳ ὑμνοῦνταϲ Triod. — 21 τῆϲ τῶν D — 23 ἀναπαῦϲαι Triod. — IV 6 διὸ ϲῶτερ τοὺϲ δούλουϲ ϲου D — 7. 14 ἁγίων Triod. — 12 πολυμήχανον D — 15 τε ἁγιαϲμόϲ Triod.

πατρὶ γὰρ προσήγαγες | δεδικαιωμένους
καὶ λελυτρωμένους, | ἀναδεξάμενος ἡμῶν
τὸ ὀφειλόμενον ἐπιτίμιον·
καὶ νῦν ἐκδυσωποῦμέν σε· τοὺς μεταστάντας ἀνάπαυσον
ἐν χαρᾷ καὶ φαιδρότητι, | εὐεργέτα σωτὴρ ἡμῶν.

Γένος τὸ ἀνθρώπινον | πρὸς ἀφθαρσίαν ἀνώλεθρον
ἐκ φθορᾶς ἀνακέκληται,
λουσάμενον αἵματι | τῷ ἐκ τῆς πλευρᾶς σου,
σῶτερ, κενωθέντι, | ἐν ᾧ ἀπέπλυνας ἡμᾶς
τῆς παραβάσεως τοῦ προπάτορος·
διό σε ἱκετεύομεν· τοὺς μεταστάντας ἀνάπαυσον
ἐν μοναῖς αἰωνίοις σου, | ἐν χοροῖς τῶν μαρτύρων σου.

Ῥήσεσιν ἑπόμενοι | τῶν θεηγόρων, πανάμωμε,
θεοτόκον φρονοῦμέν σε·
θεὸν γὰρ ἐγέννησας | σεσωματωμένον
ἀπερινοήτως, | τὸν λυτρωσάμενον ἡμᾶς
τοὺς αἰχμαλώτους τοῖς παραπτώμασιν·
ὃν καὶ νῦν ἐκδυσώπησον, | τοὺς μεταστάντας οἰκέτας σου
ταῖς οἰκείαις ἐλλάμψεσι | καταυγάσαι, φιλάγαθε.

ἦχος πλ. α΄.

κατὰ τὸ «Χαίροις ἀσκητικῶν ἀληθῶς.»

Αἴγλῃ τοῦ σοῦ προσώπου, Χριστέ,
τοὺς μεταστάντας | ὡς οἰκτίρμων κατάταξον,
σκηνώσας | εἰς τόπον χλόης, | ἐπὶ ὑδάτων τῆς σῆς
ἀκραιφνοῦς καὶ θείας | ἀναπαύσεως,
ἐν τοῖς ὀρεκτοῖς κόλποις | Ἀβραὰμ τοῦ προπάτορος,
ἔνθα τὸ φῶς σου | καθαρὸν ἐπιφαίνεται
καὶ προχέουσιν | αἱ πηγαὶ τῆς χρηστότητος,
ἔνθα περιχορεύουσι | τρανῶς ἀγαλλόμεναι
αἱ τῶν δικαίων χορεῖαι | περὶ τὴν σὴν ἀγαθότητα,
μεθ᾽ ὧν κατατάξαι
τοὺς ἱκέτας σου παράσχου | ὡς μόνος εὔσπλαγχνος.

Ψάλλειν παναρμονίῳ φωνῇ
δοξολογοῦντας | τὸ σὸν κράτος εὐόδησον,
οἰκτίρμον, | τοὺς μεταστάντας | ἐκ τῶν προσκαίρων πρὸς σὲ
τὸν δεσπότην πάντων | καὶ φιλάνθρωπον,

28 σκηναῖς Triod. — 35 πανάχραντε Triod. — V 3 σκηνώσαι Triod. — 6 καθαρῶς ἀναφέρεται D — 9 τῶν ἀγγέλων Triod. — 11. 33 παράσχου τὸ μέγα ἔλεος Triod. — 12 ψάλλει Triod. — 13 κράτος εὐδόκησον Triod.

διδοὺϲ ὡραιότητι | τοῦ ϲοῦ κάλλουϲ ἐλλάμπεϲθαι
καὶ τῆϲ γλυκείαϲ | καὶ τερπνῆϲ μετουϲίαϲ ϲου
ἀπολαύειν τε | καὶ τρυφᾶν καθαρώτερον,
ἔνθα περὶ τὸν θρόνον ϲου | χορεύουϲιν ἄγγελοι
καὶ τῶν ἁγίων οἱ δῆμοι | χαρμονικῶϲ περιέπουϲι·
μεθ᾽ ὧν τοῖϲ ϲοῖϲ δούλοιϲ
τὴν ἀνάπαυϲιν παράϲχου | καὶ μέγα ἔλεοϲ.

Ὅπου τῶν προφητῶν οἱ χοροὶ,
τῶν ἀποϲτόλων | καὶ μαρτύρων τὰ τάγματα
καὶ πάντων | τῶν ἀπ᾽ αἰῶνοϲ | δικαιωθέντων τῷ ϲῷ
ϲωτηρίῳ πάθει | καὶ τῷ αἵματι,
δι᾽ οὗ ἐξηγόραϲαϲ | τὸν αἰχμάλωτον ἄνθρωπον,
ἐκεῖ τοὺϲ πίϲτει | κοιμηθένταϲ ἀνάπαυϲον,
ὡϲ φιλάνθρωποϲ | ϲυγχωρῶν τὰ ἐγκλήματα·
μόνοϲ γὰρ ἀναμάρτητοϲ | ἐν γῇ πεπολίτευϲαι,
ἅγιοϲ μόνοϲ καὶ μόνοϲ | ἐν τεθνεῶϲιν ἐλεύθεροϲ·
διὸ τοῖϲ ϲοῖϲ δούλοιϲ
τὴν ἀνάπαυϲιν παράϲχου | ὡϲ μόνοϲ εὔϲπλαγχνοϲ.

Νόμῳ τῆϲ ἁμαρτίαϲ ἡμᾶϲ
δεδουλωμένουϲ | ἠλευθέρωϲαϲ, δέϲποινα,
ἐν μήτρᾳ | τὸν νομοθέτην | καὶ βαϲιλέα ἡμῶν
ϲυλλαβοῦϲα μόνη, | μητροπάρθενε,
δι᾽ ὃν δικαιούμεθα | δωρεᾷ τε καὶ χάριτι·
ὃν νῦν δυϲώπει, | τὰϲ ψυχὰϲ τῶν ὑμνούντων ϲε
θεομήτορα | κατατάξαι ἐν βίβλῳ ζωῆϲ,
ὅπωϲ τῇ μεϲιτείᾳ ϲου | ϲωθέντεϲ, πανάμωμε,
τῆϲ τοῦ υἱοῦ ϲου εὐκταίαϲ | ἀπολυτρώϲεωϲ τύχωϲιν,
αὐτὸν προϲκυνοῦντεϲ
τὸν παρέχοντα τῷ κόϲμῳ | τὸ μέγα ἔλεοϲ.

ἦχοϲ πλ. β′.
κατὰ τὸ «Ὅλην ἀποθέμενοι.»

Ἔχων ἀκατάληπτον | τὴν εἰϲ ἡμᾶϲ εὐπλαγχνίαν
καὶ πηγὴν ἀκένωτον | θεϊκῆϲ χρηϲτότητοϲ,
πολυέλεε,
τοὺϲ πρὸϲ ϲὲ, δέϲποτα, | μεταβεβηκόταϲ
ἐν γῇ ζώντων καταϲκήνωϲον,

16 ὡραιότητοϲ Triod. — ἐκλάμπεϲθαι D — 21 τοὺϲ ϲοὺϲ δούλουϲ D — 23 ὁ χορόϲ Triod. — 25 πάντεϲ οἱ — δικαιωθέντεϲ Triod. — 29 ϲυγχωρῶν καὶ τὰ πταίϲματα Triod. 32 τοὺϲ ϲοὺϲ δούλουϲ D — 34 νόμου D — 35 πάναγνε Triod. — 36 νομοδότην Triod. — βαϲιλέα θεόν Triod. — 38 δι᾽ οὗ Triod. — 42 τύχοιμεν Triod. — VI 1 fort.: ἀκατάληκτον

εἰϲ τὰ ϲκηνώματα | τὰ ἀγαπητὰ καὶ ποθούμενα,
κατάϲχεϲιν δωρούμενοϲ
τὴν διηνεκῶϲ διαμένουϲαν·
ϲὺ γὰρ ὑπὲρ πάντων | ἐξέχεαϲ τὸ αἷμά ϲου, ϲωτὴρ,
καὶ ζωηφόρῳ τιμήματι
κόϲμον ἐξηγόραϲαϲ.

Νέκρωϲιν ὑπέμειναϲ | ζωοποιὸν ἑκουϲίωϲ,
καὶ ζωὴν αἰώνιον | καὶ τρυφὴν ἀΐδιον
πιϲτοῖϲ δέδωκαϲ,
ἐν ᾗ κατάταξον | τοὺϲ κεκοιμημένουϲ
ἐπ᾿ ἐλπίδι ἀναϲτάϲεωϲ,
τὰ τούτων πταίϲματα | πάντα ϲυγχωρῶν ἀγαθότητι,
ὡϲ μόνοϲ ἀναμάρτητοϲ,
μόνοϲ ἀγαθὸϲ καὶ φιλάνθρωποϲ,
ἵνα διὰ πάντων | ὑμνῆταί ϲου τὸ ὄνομα, Χριϲτὲ,
καὶ ϲεϲωϲμένοι δοξάζωμεν
τὴν φιλανθρωπίαν ϲου.

Ζώντων κυριεύοντα | θεαρχικῇ ἐξουϲίᾳ
καὶ νεκρῶν δεϲπόζοντα | ϲὲ, Χριϲτὲ, γινώϲκομεν,
πολυέλεε·
τοὺϲ πιϲτοὺϲ δούλουϲ ϲου | τοὺϲ πρὸϲ ϲὲ τὸν μόνον
εὐεργέτην ἐκδημήϲανταϲ
αὐτὸϲ ἀνάπαυϲον | ϲὺν τοῖϲ ἐκλεκτοῖϲ ϲου, φιλάνθρωπε,
ἐν τόπῳ ἀναψύξεωϲ,
ἐν ταῖϲ τῶν ἁγίων λαμπρότηϲι·
θελητὴϲ ἐλέουϲ | ὑπάρχειϲ γὰρ καὶ ϲώζειϲ ὡϲ θεὸϲ,
οὓϲ κατ᾿ εἰκόνα ϲου ἔπλαϲαϲ,
μόνε πολυέλεε.

Ὤφθηϲ ἐνδιαίτημα | θεοπρεπὲϲ, παναγία,
καὶ θεὸν ἐχώρηϲαϲ | καὶ θεὸν ἐγέννηϲαϲ,
μητροπάρθενε,
ἐν δυϲὶ φύϲεϲιν, | ἐν δυϲὶν οὐϲίαιϲ,
ἐν μιᾷ δὲ ὑποϲτάϲει, ἁγνή·
αὐτὸν δυϲώπηϲον | τὸν μονογενῆ καὶ πρωτότοκον,
τὸν ϲὲ παρθένον ἄμωμον
καὶ μετὰ τὸν τόκον φυλάξαντα

9 Χριϲτέ Triod. — 11 ἠλευθέρωϲαϲ Triod. — 13 ζωὴν ἐπήγαϲαϲ Triod. — 15—17 ἐν ϲκηναῖϲ δέϲποτα ταῖϲ αἰωνιζούϲαιϲ. καὶ ἐν τόποιϲ ἀναπτύξεωϲ. αὐτοὺϲ κατάταξον. τοὺϲ κεκοιμημένουϲ ὡϲ εὔϲπλαγχνοϲ καὶ μόνοϲ D — 23 θεαρχικηϲ ἐξουϲίαϲ D — 24 δεϲπόζοντοϲ D — γινώϲκοντεϲ ἱκετεύομεν D — 29 τόποιϲ Triod. — 35 Χριϲτὸν ἐγέννηϲαϲ D — 36 ἀπειρόγαμε D — 38 μιᾷ τῇ ὑποϲτάϲει δέ D — 39 ἱκέτευε Triod.

ψυχὰς ἀναπαῦϲαι | τῶν πίϲτει κοιμηθέντων ἐξ ἡμῶν
ἐν ἀκηράτῳ φαιδρότητι
καὶ μακαριότητι.

ἦχος βαρύς.
κατὰ τὸ «Καταφρονήϲαντεϲ.»

Νενεκρωμένοϲ ὡράθηϲ | ἐπὶ ϲταυροῦ, μόνε ἀθάνατε,
καὶ ἐν τῷ τάφῳ ὡϲ θνητὸϲ | ἐτέθηϲ, μακρόθυμε,
ἐκ φθορᾶϲ καὶ θανάτου | τοὺϲ ἀνθρώπουϲ λυτρούμενοϲ·
ἀλλ᾽ ὡϲ πέλαγοϲ εὐϲπλαγχνίαϲ | ὑπάρχων ἀκένωτον
καὶ πηγὴ ἀγαθότητοϲ, | τὰϲ ψυχὰϲ τῶν ϲῶν δούλων
τῶν ἐξ ἡμῶν μεταϲτάντων ἀνάπαυϲον.

Τῷ ἀκηράτῳ ϲου κάλλει | καὶ γλυκαϲμῷ τῆϲ ὡραιότητοϲ
καὶ ταῖϲ τοῦ θείου ϲου φωτὸϲ | ἀκτῖϲιν ἐλλάμπεϲθαι
τοὺϲ πρὸϲ ϲὲ μεταϲτάνταϲ, | ἀγαθὲ, καταξίωϲον
ἐν ἀΰλῳ φωτοχυϲίᾳ | τῆϲ φωτοφανείαϲ ϲου,
ϲὺν ἀγγέλοιϲ χορεύονταϲ | περὶ ϲὲ τὸν δεϲπότην
καὶ βαϲιλέα τῆϲ δόξηϲ καὶ κύριον.

Ὡϲ ἀδαπάνητον ἔχων | τῶν δωρεῶν [τὴν] μεγαλοπρέπειαν,
ὡϲ θηϲαυρὸϲ ἀνελλιπὴϲ | πλουϲίαϲ χρηϲτότητοϲ
τοὺϲ πρὸϲ ϲὲ μεταϲτάνταϲ | ὡϲ θεὸϲ καταϲκήνωϲον
ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἐκλεκτῶν ϲου, | ἐν τόπῳ ἀνέϲεωϲ,
ἐν τῷ οἴκῳ τῆϲ δόξηϲ ϲου, | ἐν τρυφῇ παραδείϲου,
ἐν τῷ [τῶν] παρθένων νυμφῶνι ὡϲ εὔϲπλαγχνοϲ.

Νόμου τὸ πλήρωμα τίκτειϲ, | τὸν λυτρωτὴν ϲάρκα γενόμενον·
οὐ γὰρ ἐγένετο τοῖϲ πρὶν | ἐν νόμῳ δικαίωϲιϲ·
δι᾽ ἡμᾶϲ γὰρ ὁ Χριϲτὸϲ | ϲταυρωθεὶϲ ἐδικαίωϲεν·
ὡϲ οὖν ἔχουϲα παρρηϲίαν, | ὡϲ μήτηρ ἱκέτευε
τὸν υἱόν ϲου τὸν εὔϲπλαγχνον, | τὰϲ ψυχὰϲ ἀναπαῦϲαι
τῶν εὐϲεβῶϲ μεταϲτάντων, πανύμνητε.

ἦχος πλ. δ΄.
κατὰ τὸ «Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματοϲ.»

Βαϲιλικῶϲ μοι ὑπέγραψαϲ | ἐλευθερίαν, βαφαῖϲ
ἐρυθραῖϲ τοὺϲ δακτύλουϲ ϲου | αἱματώϲαϲ, δέϲποτα,
καὶ φοινίξαϲ ϲῷ αἵματι·
καὶ νῦν ἐν πίϲτει | καθικετεύω ϲε,

42 κοιμηθέντων εὐϲεβῶϲ Triod. — VII 2 τῷ in codd. edd. omissum nos de coni. addidimus — 13 τὴν uncinis inclusimus — 15 ἀγαθὲ καταξίωϲον. ἐν ἀΰλῳ φωτοχυϲίᾳ ἐν τόποιϲ D — 17 ἐν τρυφῇ παραδείϲου om. D — 18 τῶν eiiciendum significavimus — 19 δίχα γεν. D — 21 Χριϲτὸϲ δέ D — 23 ϲου καὶ κύριον D — 24 τῶν ἐξ ἡμῶν μεταϲτάντων ὡϲ εὔϲπλαγχνοϲ D — VIII 2 τῶν δακτύλων D — 3 τῷ αἵματι Triod. — 4 καθικετεύομεν omisso ϲε D

τοῖϲ πρωτοτόκοιϲ | ϲου ϲυναρίθμηϲον
καὶ τῶν δικαίων ϲου | τῆϲ χαρᾶϲ ἀξίωϲον
ἐπιτυχεῖν
τοὺϲ μεταχωρήϲανταϲ | πρὸϲ ϲὲ τὸν εὔϲπλαγχνον.

Ἱεραρχήϲαϲ ὡϲ ἄνθρωποϲ, | ϲφαγαϲθεὶϲ ὡϲ ἀμνὸϲ,
προϲφορὰν προϲενήνοχαϲ | τῷ πατρὶ τὸν ἄνθρωπον,
τῆϲ φθορᾶϲ ἐξωνούμενοϲ·
τοὺϲ μεταϲτάνταϲ | οὖν ὡϲ φιλάνθρωποϲ
ἐν τῇ τῶν ζώντων | χώρᾳ κατάταξον,
ἔνθα οἱ χείμαρροι | τῆϲ τρυφῆϲ προχέονται,
ἔνθα πηγαὶ
τῆϲ ἀϊδιότητοϲ | ἀναβλυϲτάνουϲιν.

Βάθει ϲοφίαϲ ἀρρήτου ϲου | ὁροθετεῖϲ τὴν ζωὴν
καὶ προβλέπειϲ τὰ μέλλοντα | καὶ πρὸϲ βίον ἕτερον
μετοικίζειϲ τοὺϲ δούλουϲ ϲου·
οὓϲ προϲελάβου | τοίνυν κατάταξον
ἐπὶ ὑδάτων | τῆϲ ἀναπαύϲεωϲ,
ἐν τῇ λαμπρότητι | τῶν ἁγίων, κύριε,
ἔνθα φωνὴ
τῆϲ ἀγαλλιάϲεωϲ | καὶ τῆϲ αἰνέϲεωϲ.

Λόγοϲ ὑπάρχων ἀόρατοϲ, | ὁμοφυὴϲ τῷ πατρὶ
καὶ τῷ πνεύματι ϲύνθρονοϲ, | δι᾽ ἐμὲ τὸν ἄνθρωπον
ἐν ϲαρκὶ πεφανέρωϲαι·
ὡϲ ἐλεήμων | οὖν καὶ φιλάνθρωποϲ
τοὺϲ ἐκ τοῦ βίου | μεταφοιτήϲανταϲ
τῆϲ εὐπρεπείαϲ ϲου | καὶ τῆϲ ὡραιότητοϲ
ταῖϲ καλλοναῖϲ
τούτουϲ καταλάμπρυνον, | ζωαρχικώτατε.

Ὡϲ ϲυλλαβοῦϲα τὸν ἄναρχον | λόγον θεοῦ καὶ πατρὸϲ
μητρικῇ παρρηϲίᾳ ϲου | ἐκτενῶϲ ἱκέτευε
κατατάξαι τοὺϲ δούλουϲ ϲου,
ἔνθα χορεία | ἡ ἀκατάλυτοϲ
εὐφραινομένων | καὶ εὐφημούντων ϲε·
ἔνθα λαμπρότητεϲ | αἱ διαιωνίζουϲαι
καὶ ὁ γλυκὺϲ
ἦχοϲ ἑορτάζοντοϲ, | θεογεννήτρια.

---

8 μεταφοιτήϲανταϲ Triod. — 11 ἐξαιρούμενοϲ D — 14 προέρχονται Triod. — 15 ἔνθα πιϲτῶν D — 16 ἀναβλαϲτάνουϲιν D — 18 προβλ. τὸν θάνατον καὶ πρὸϲ κόϲμον D — 20 ϲῶτερ κατ. D — 22 ἁγίων ϲύνταξον D — 23 ἔνθα φωτὶ D — 26 ϲύμμορφοϲ D — 28 καὶ ὡϲ φιλ. D — 33 θεοῦ καὶ θεόν D

ΡΩΜΑΝΟΥ ΤΟΥ ΜΙΕΛΩΙΔΟΥ

I

Ψαλμὸς τῶν ἁγίων ἀποστόλων.

Ἡ ἀκροστιχίς: «Τοῦ ταπεινοῦ Ῥωμανοῦ ὁ ψαλμός.»

Ὁ σοφίσας ὑπὲρ ῥήτορας | τοὺς ἁλιεῖς,
Τοὺς ἀσφαλεῖς καὶ θεοφθόγγους κήρυκας,
τὴν κορυφὴν | τῶν μαθητῶν σου, κύριε,
προσελάβου εἰς ἀπόλαυσιν
τῶν ἀγαθῶν σου καὶ ἀνάπαυσιν·
τοὺς πόνους γὰρ ἐκείνων | καὶ τὸν θάνατον
ἐδέξω ὑπὲρ πᾶσαν ὁλοκάρπωσιν,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Τράνωσόν μου τὴν γλῶτταν, σωτήρ μου,
πλάτυνόν μου τὸ στόμα·
καὶ πληρώσας αὐτὸ | κατάνυξον τὴν καρδίαν μου,
ἵνα οἷς λέγω ἀκολουθήσω,
καὶ ἃ δῆθεν διδάσκω | ποιήσω πρῶτος·
πᾶς γὰρ ποιῶν | καὶ διδάσκων, φησὶν, | οὗτος μέγας ἐστίν.
ἐὰν οὖν λέγων μὴ πράττω,
ὡς χαλκὸς ἠχῶν λογισθήσομαι·
διὸ λαλεῖν με τὰ δέοντα
καὶ ποιεῖν τὰ συμφέροντα δώρησαι,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Οὕτω ποτὲ καὶ οἱ μαθηταί σου,
ἐκτελέσαντες πρῶτον
τὰ διδάγματά σου, | ἐδίδασκον ἅπερ ἔπραττον,
πάσῃ δυνάμει ὁμοῦ κυροῦντες
τῇ σῇ διδασκαλίᾳ | τὴν πολιτείαν·
ἣν ὁ ὁρῶν | καὶ ζηλῶν, ὡς αὐτοὶ, | οὗτος μέγας ἐστὶ
γυμνοῦσθαι τῶν ἐν τῷ βίῳ,
τῶν ἄνω φροντίζειν ἑκάστοτε,
σταυρὸν βαστάζειν ἐπ' ὤμοισιν,

Longi psalmi praeludium Τοὺς ἀσφαλεῖς κ. τ. λ. et prima stropha Τράνωσόν μου κ. τ. λ. in officium diei festi duodecim apostolorum (30 Iun.) sub nomine κοντακίου et οἴκου recepta sunt. Repetivimus hoc carmen ex libro J. B. Pitrae Hymnographie de l'église grecque p. 1 sqq., quo de libro notitiam cod. Corsiniani hausimus; praeterea nobis carminis, cuius modulationem non cognovimus, versus restituentibus in eo acquiescendum esse censuimus, ut et sententiam et caesuram variatam secuti cola tertium et quartum, sextum et septimum, octavum nonum decimum singulas in periodos contraheremus. — 8 Reg. III. VIII 39. Paralip. II. VI 30. — 13 δῆθεν om. Barth. — 15 ἐὰν γὰρ λέγω καὶ μὴ Barth. — 17 λαλειν μοι Barth. — 22 εδίδαξον Pitra typothetarum errore ut videtur — 23 fortasse ομοκυρουντες ad analogiam τοῦ ὁμολογεῖν finxit Romanus — 24 σῇ omissum in cod. add. Pitra

ἐντρυφᾷν τῷ θανεῖν, ὡς προσέταξας,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ὕλη τοσαύτη τῶν ἐναρέτων
εὐκόσμων ὁ κατάλογος
[τῶν] ἀποστόλων, πιστοί, | πᾶσαν τὴν γῆν εὐωδίασε,
τὰ κλήματα τῆς Χριστοῦ ἀμπέλου,
τὸ γεώργιον τοῦ ἄνω | καλλιέργου·
οἱ πρὸ Χριστοῦ | ἁλιεῖς καὶ μετὰ | τὸν Χριστὸν ἁλιεῖς,
οἱ ἅλμῃ συνομιλοῦντες
καὶ γλυκὺ ῥῆμα νῦν ἐρευγόμενοι·
οἱ πρὶν ἰχθύας ἀγρεύοντες
τοὺς βροτοὺς νῦν θηρᾶν ἐδιδάχθησαν·
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Τούτους τοὺς ἄρνας ὁ ἀγελάρχης,
οὓς ἐσκόρπισε φόβος
ἐν καιρῷ τοῦ σταυροῦ, | συνήγαγε μετ᾿ ἀνάστασιν·
στὰς γὰρ εἰς ὕψος ἐπὶ τοῦ ὄρους
ἐκελάδησε μέλος | γλυκὺ τῇ ποίμνῃ,
θάρσος διδοὺς | καὶ μικρόν, ὡς δειλοῖς, | αἰνιττόμενος
ἐβόα λέγων· θαρσεῖτε,
ἐγὼ μόνος τὸν κόσμον νενίκηκα·
ἐγὼ τοὺς λύκους ἐσκόρπισα·
μετ᾿ ἐμοῦ ἦν οὐδείς, μόνος ἦν ἐγώ,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ἄπιτε οὖν εἰς πάντα τὰ ἔθνη·
μετανοίας τὸν σπόρον
ἐμβαλόντες τῇ γῇ | διδασκαλίαις ἀρδεύσατε·
βλέπε μοι, Πέτρε, πῶς ἐκπαιδεύεις·
ἐννοῶν σου τὸ πταῖσμα, | συμπάθει πᾶσι,
μὴ αὐστηρῶς | δι᾿ ἐκείνην τὴν κόρην | τὴν σείσασάν σε·
ἐάν σοι τύφος εἰσπέσῃ,
τῆς φωνῆς τοῦ ἀλέκτορος μνήσθητι
καὶ τῶν δακρύων μνημόνευε,
ὧν ἐγώ σε τοῖς ῥείθροις ἀπέπλυνα,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

---

29 τοῦ θανειν cod., emendavit Pitra — 32 εὐκόσμων de con. reposuimus: εὐκομῶν cod. εὔκοσμος κατάλογος Pitra — 33 ἀποστόλων nos: των ἀποστόλων cod. — 48 Ioann. XVI 33 Christum non post resurrectionem, sed antequam cruci affigeretur, haec vociferatum esse testatur — 49 τὸν eiecit Pitra, nos et in hac et tertia, quinta, sexta aliis strophis in initio versus anapaestum a poeta admissum esse indicamus. — 51 ημην ἐγὼ Pitra — 54 Matth. X. XXVIII 19 et 20. Marc. XVI 15 et 16. Luc. XXIV 47 — 58 διὰ ἐκείνην Pitra

Πέτρε, φιλεῖς με; ποίει ἃ λέγω·
ποίμανόν μου τὴν ποίμνην
καὶ φίλει οὓς φιλῶ, | συμπάσχων τοῖς ἁμαρτάνουσιν,
μνησθείς μου τῆς πρὸς σὲ εὐσπλαγχνίας,
ὅτι τρὶς ἀρνησάμενόν | σ' ἐδεξάμην·
ἔχεις λῃστὴν | θυρωρὸν παραδείσου | θαρρύνοντά σε·
ἐκείνῳ πέμπε οὓς θέλεις·
δι' ὑμῶν πρὸς ἐμὲ ἀναστρέφει Ἀδὰμ
βοῶν· ὁ πλάστης παράσχες μοι
τὸν λῃστὴν πυλωρὸν καὶ κλειδοῦχον Κηφᾶν,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ἴσχυέ μοι καὶ σύ, ὦ Ἀνδρέα!
ὥσπερ εὗρές με πρῶτος
εὑρεθεὶς παρ' ἐμοῦ, | εὑρὲ καὶ σὺ τὸν πλανώμενον·
μὴ ἐπιλάθῃ τῆς πρώτης τέχνης·
ἐξ αὐτῆς γάρ σε εἰς ταύτην | μεταπαιδεύσω·
ὡς πρὶν γυμνὸς | εἰς βυθὸν καὶ νυνὶ | πρὸς τὸν βίον γυμνός.
καλάμῳ πρὶν ἁλιεύων
σταυρῷ ἁλιεύειν διδάχθητι·
τῷ σκώληκι ἐδελέαζες,
τῇ σαρκί μου θηρᾷν παραγγέλλω σοι,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Νῦν δεῖξον ἔργον, ὦ Ἰωάννη!
νυνὶ μάθωσι πάντες,
ὡς οὐ μάτην τὸ πρὶν | ἀνέκλινά σε τῷ στήθει μου·
ποίησον αὔλακας τῇ πηγῇ μου,
ἧς τὰ νάματα ἤντλησεν | ἡ στοργή σου·
ὄρυξόν μοι | ὡς δικέλλῃ τῇ γλώττῃ | διέξοδον,
[καὶ] ἥξω ὡς, ἐὰν θέλῃς,
καὶ ποτίσας μεθύσω τὸν σπόρον σου·
ὡς κόκκους λόγους κατάβαλλε,
καὶ αὐξήσας πληθύνω τὰ λήϊά σου,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Οὕτω καὶ σύ, Ἰάκωβε, πράττε,
μὴ τὸ κήρυγμα λείψας,

64 Ioann. XXI 15—17 — 68 ἀρνησάμενόν σε εδεξάμην cod. aut ἀρνούμενον aut ἀρνησάμενον σ' εδεξάμην emendandum esse monuit Pitra, quarum emendationum altera et facilior et accentibus accommodatior est — 70 ἐθέλεις cod. — 72 παράσχες Pitra: παρέσχες cod. — 76 Ioann. I 41 et 42. — 79 εἰς ταύτην σε cod., Pitra maluit αὐτῆς σ' εἰς ταύτην — 80 πρὶν Pitra: πρώην cod. — 82 τῷ σταυρῷ cod., emendavit Pitra. — 88 Ioann. XIII 23 — 91 τῇ σῇ Pitra, at in clausula legitimum creticum pro choriambo posuit poeta — 92 ὡς ἂν ἐθέλῃς Pitra, ὡς ἐὰν θέλεις cod. — 93 καὶ eiecit Pitra — μεθύσω nos: μετύσω Pitra — 95 πληθυνῶ Pitra contra accentuum concinnitatem.

Ζεβεδαίου μνηcθεὶc, | οὗ πρὶν ἐμὲ προετίμηcαc·
οἶδαc γὰρ, πῶc ἀφῆκαc ἐν cκάφῃ
τὸν γενέτην, τὸν πλάcτην | ἐμὲ ποθήcαc·
πλήρωcόν μου | τὴν βουλὴν μετὰ τῶν | ὁμοδούλων cου·
μὴ πτήξηc τοὺc ἐπιβούλουc·
τὰc βουλὰc γὰρ αὐτῶν διεcκέδαcα·
μαχαίραιc cε ὅταν τέμνωcι,
νόει, τίc ὁ τῇ λόγχῃ νυγεὶc τὴν πλευρὰν,
ὁ μόνοc γινώcκων τὰ ἐγκάρδια.

Ὕπαγε, Φίλιππε, ἅμα τούτοιc,
κήρυξόν με, ὡc βλέπειc
καὶ ἀκούειc μου νῦν· | μὴ τοῦ πατρόc μου χωρίcῃc με,
μὴ εἴπῃc, ὅτι τὸν γόνον εἶδον,
τὸν δὲ τούτου γενέτην | οὐδ᾽ ὅλωc εἶδον·
ἔδειξά cοι | ἐν ἐμοὶ τὸν πατέρα | κἀμὲ ἐν αὐτῷ·
οὐκ ἦλθον παρὲξ ἐκείνου·
ὃ γὰρ λέγει τελῶ· καὶ ὃ θέλω τελεῖ·
ἐν τῷ αὐτῷ ἐcμεν πνεύματι·
τούτου κήρυκα ῥήτορα πέμπω cε,
ὁ μόνοc γινώcκων τὰ ἐγκάρδια.

Ῥήματα τῆc τότε ἀπιcτίαc
διὰ πίcτεωc ἄρτι
ἀπαλείψαc, Θωμᾶ, | κήρυξον, ὃν ἐψηλάφηcαc·
ἦλθε καιρὸc, ὃν ἀεὶ ἐπόθειc,
παρατάξαcθαι δήμῳ | τῷ τῶν Ἑβραίων·
ἔχειc cαφῶc | τῆc ἐγέρcεώc μου | τὰ ἐνέχυρα·
τοὺc τύπουc εἶδεc τῶν ἥλων
καὶ τῆc λόγχηc κατεῖδεc τοὺc μώλωπαc·
οὐκ ἔcτι cοι λοιπὸν πρόφαcιc·
πᾶcαν γὰρ ἀφορμὴν περιῄρουν cου,
ὁ μόνοc γινώcκων τὰ ἐγκάρδια.

Ὥcπερ τελώνηc μεῖνον, Ματθαῖε,
καὶ τελώνει ἐκεῖνον
τὸν ἐχθρὸν τοῦ Ἀδὰμ, | ὥcπερ πρὶν τοὺc διοδεύονταc·
μὴ φείcῃ, ἕωc ἂν ἀπολάβῃc
καὶ τὸν ἔcχατον κοδράντην | παρ᾽ ἐκείνου·

99 Marc. I 19 et 20. — 104 γὰρ eiecit Pitra — 110 Ioann. XIV 8—10. — 115 ὃ θέλει τελῶ· ὃ θέλω τελεῖ Pitra, numero ille quidem syllabarum observato sed prosodia neglecta; sed nescio an ὃ γὰρ θέλει λέγω καὶ ὃ λέγω τελεῖ emendare praestet secundum Ioann. XIV 10 — 119 Ioann. XX 19—29 — 125 τύπουc nos ex Ioann. XX 25: τόπουc Pitra — 126 καὶ eiecit Pitra — 128 περιῄρουν nos: περιῄρον Pitra — 130 Matth. IX 9 — 132 ὥcπερ πρὶν Pitra: ὡc πρὶν cod.

καὶ κάθου τηρῶν | τὴν ὁδὸν τὴν πρὸς ᾄδην | ἀπάγουσαν·
κἂν εὕρῃς τὸν ὀλετῆρα
ἀπὸ τῶν ἐμῶν ἐκπορευόμενον,
ἐπίστηθι καὶ τελώνισον
καὶ γυμνὸν τοῦτον δεῖξον, ὡς λέγω σοι
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Μίαν φωνὴν ἀφίημι πᾶσιν,
ἵνα μὴ τὸν καθ᾽ ἕνα
ἐκδιδάσκων κοπῶ, | ἅπαξ λαλῶ τοῖς ἁγίοις μου·
πορευθέντες εἰς πάντα τὸν κόσμον
μαθητεύσατε ἔθνη | καὶ βασιλέας·
πάντα γάρ μοι | παρεδόθη ὑπὸ | τοῦ γεννήσαντός με,
τὰ ἄνω ἅμα τοῖς κάτω,
ὧν καὶ πρὶν λαβεῖν [τὴν] σάρκα ἐδέσποζον,
καὶ νῦν πάντων βεβασίλευκα
καὶ ὑμᾶς ἱερὰν ἔχω σύγκλητον
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ἄπιτε οὖν εἰς πάντα τὰ ἔθνη·
μετανοίας τὸν σπόρον
ἐμβαλόντες τῇ γῇ | διδασκαλίαις ἀρδεύσατε·
τούτων δ᾽ ἀκούσαντες οἱ συμμύσται
πρὸς ἀλλήλους ἑώρων, | κινοῦντες κάρας·
πόθεν ἡμῖν | ἡ φωνὴ καὶ ἡ γλῶττα | πρὸς πάντας λαλεῖν;
ἰσχὺν δὲ τίς ἡμῖν δώσει
ἀντιστῆναι λαοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν,
. . . . ,
. . . . ὡς προσέταξας
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια;

Νῦν μὴ ταράσσεσθε τῇ καρδίᾳ,
μὴ θολώσῃ τὰς φρένας
ὑμῶν ὁ δυσμενής· | ὡς νήπιοι μὴ λογίζεσθε,
γίνεσθε φρόνιμοι ὡσεὶ ὄφεις·
δι᾽ ὑμᾶς γὰρ ὡς ὄφις | ἐγὼ ὑψώθην·
μὴ ἑαυτοὺς | ἐκφοβοῦντες τὸ | κήρυγμα λείψητε·

135 κάθου, quod ante Romanum dixisse Alexin et Diphilum grammaticus anonymus apud Bekkerum anecd. p. 100 testatur, Graeci iam vulgo usurpant; Pitra coniecturis locum sanissimum dilaceravit. — 136 κἂν Pitra: καὶ ἐὰν cod. — 137 ἐκ τῶν ἐμῶν Pitra. — 138 ἐπίσθητι Pitra — 144 Matth. XXVIII 19. Marc. XVI 19 — 148 τὴν uncinis inclusimus. — 159 τοῖς Pitra — 160 lacunam hunc in modum explevit Pitra: ἀγράμματοι καὶ ἀπαίδευτοι, ἁλιεῖς ἀσθενεῖς, sed ut alia mittam, dativum casum leges grammaticae postulant — 163 Ioann. XIV, cf. XV, XVI, XVII — 166 Matth. X 16 habet οἱ ὄφεις — 167 Ioann. III 14. — 168 τὸ addidimus. — λείψητε nos: λείψετε cod.

οὐ θέλω σθένει νικῆσαι,
διὰ τῶν ἀσθενῶν περιγίνομαι·
οὐ χαίρω τοῖς πλατωνίζουσι,
τὰ μωρὰ γὰρ τοῦ κόσμου ἠγάπησα,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ὅμως ὑμῖν καὶ δύναμιν δώσω,
δύναμιν ἐν τῷ πίπτειν
ἀνιστᾶσαν πολλοὺς | καὶ γλῶτταν δὲ τὴν σοφίζουσαν·
τόνος ἡμῶν σοβεῖ Δημοσθένην,
ἡττῶνται Ἀθηναῖοι καὶ Γαλιλαίοις·
παύσει λοιπὸν | γὰρ ὁ μέγας Κηφᾶς, | ἐξαγγέλλων ἐμέ,
ἀμέτρους λέξεις καὶ μύθους,
ἀμαυροῖ τὸ ῥητὸν τοῦ μαραναθά·
ἡ Ναζαρὲτ δονεῖ Κόρινθον·
οἱ λαλοῦντες ὑμεῖς, ὁ πείθων ἐγώ,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ὕβρεσι πάντας ὑμᾶς πλυνοῦσι
φυλακαῖς ἐμβαλόντες,
καὶ δεσμοῦντες πικρῶς | τοῖς ἄρχουσι παραδώσουσιν·
ἀλλ᾽ ὀρφανοὺς ὑμᾶς οὐκ ἐάσω·
μεθ᾽ ὑμῶν γάρ εἰμι | μέχρι συντελείας·
ὅταν κριταῖς | παραστῆτε, ὑμῶν | με ὄψεσθε μέσον·
δεσμεῖσθε καὶ συνδεσμοῦμαι·
σὺν ἐμοί, δι᾽ ἐμὲ πάντα πάσχετε·
ὑμεῖς τὴν γνώμην προτείνατε,
ὡς κἀγὼ δι᾽ ὑμῶν ἀγωνίζομαι,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ὅτε δὲ ἤκουσαν τῶν ῥημάτων
τοῦ σοφοῦ διδασκάλου
οἱ σοφοὶ μαθηταί, | πρὸς ταῦτα ἀνταπεκρίθησαν·
πάντα σκληρὰ ἡμῖν ἐπηγγείλω
καὶ δειλίας ἀνάμεστά τε | καὶ θανάτου·
τοῦτο δὲ νῦν | ἐνομίζομεν φεύγειν | κολλώμενοί σου·
καὶ ἄρτι τοῖς σκληροτέροις
παραδίδως ἡμᾶς ὁ σωτὴρ ἡμῶν·
ἐκάλεσας εἰς ἀνάπαυσιν

172 Paulus ad Corinth. I 1, 27 — μῶρα Pitra contrariis modis — 176 ἀνιστῶσαν cod., emendavit Pitra. — 177 τόνος] τόμος cod., quod defendit Pitra — 179 παύει suspicatur Pitra — γὰρ ὁ μέγας nos, Pitra ex parte praeeunte, numerorum explendorum causa addidimus. — 186 ἐμβαλόντες nos: ἐμβάλλοντες Pitra — 201 exspectes κολλώμενοί σοι ut κολλώμενος τῇ πόρνῃ apud Paulum ad Cor. I 6, 16 — 203 παραδίδῃς cod. — 204 ὁ καλέσας Pitra contra modorum concinnitatem.

καὶ ἰδοὺ προαλείφεις εἰς ἄθλησιν,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ψῆφος ὑμᾶς καλεῖ πρὸς ἀγῶνας·
ὁ κανὼν τῆς ἀγάπης
ἀπαιτεῖ παρ᾽ ὑμῶν | φιλίας ἔργον ἐνδείξασθαι·
πάθετε ὑπὲρ ἐμοῦ, ὡς φίλοι,
ὡς κἀγὼ ὑπὲρ φίλων | καὶ μὴ ὀφείλων·
χρέος οὐδὲν | οὐχ εὑρέθη καλοῦν | με πρὸς θάνατον·
ἀλλ᾽ ὅμως κατεδεξάμην
καὶ σταυρὸν ὡς χρεώστης ὑπέμεινα·
τὸ πατρικὸν ὑμῶν δάνειον
ὁ ἀνεύθυνος θέλων ἀπέδωκα,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ἄπιτε οὖν εἰς πάντα τὸν κόσμον·
μετανοίας τὸν σπόρον
ἐμβαλόντες τῇ γῇ, | διδασκαλίαις ἀρδεύσατε·
βλέπετε, μή τις μετανοήσας
ἔξω τῆς ὑμετέρας | σαγήνης μείνῃ·
χαίρω γὰρ τοῖς | ἐπιστρέφουσιν, ὡς | οἴδατε καὶ ὑμεῖς·
ὡς εὐθὺς καὶ ὁ προδούς με
εἰς ἐμὲ μετὰ πρᾶσιν ὑπέστρεφε,
κἀγὼ αὐτοῦ τὸ ἁμάρτημα
ἐξαλείψας ὑμῖν τοῦτον ἥνωσα,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Λύπην μισήσατε καὶ δειλίαν·
αὕτη γὰρ παραπέμπει
τῷ θανάτῳ πολλούς, | ὡς ὁ Ἰούδας ἀπέδειξεν·
οἴδατε, πῶς ἀγχόνης σχοινίον
ἡ ἀπόγνωσις ἔπλεξε | τῷ προδότῃ·
ὅμως κενὴ | καὶ ἐν τούτῳ ἡ τοῦ | διαβόλου παγίς·
μικρὸν γὰρ καὶ ἀποτίσει
ἀντὶ τοῦ Σκαριώτου τὸν Κίλικα,
ἀντὶ δολίου τὸν δόκιμον,
ἀντὶ πράτου τὸν Παῦλον κομίσομαι,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Μύσται μου φίλοι καὶ ἀδελφοί μου·
μύστας γὰρ ὑμᾶς λέγω,

212 ἐμὲ coniecit Pitra, sed ipsis accentibus poetam in clausula periodi creticum posuisse docemur — 224 εὐθὺς nos: εἴθοις cod. m. pr. εἴθ᾽ εἰς cod. m. sec. Pitra — 231 ὁ Ἰούδας ἀπέδειξεν nos: τὸν Ἰούδαν ἀπέδειξεν cod. — 236 τοῦ expulit Pitra — 237 τοῦ δολίου cod., emendavit Pitra

οὐχὶ δούλους λοιπόν; | υἱοὺς καὶ cυγκληρονόμους μου·
φωcτῆρες τῆς οἰκουμένης ὅλης
καὶ ἐμοῦ τοῦ ἡλίου | φαιδραὶ ἀκτῖνες,
τῶν θηcαυρῶν | τῶν ἐμῶν οἱ πιcτοὶ | κλειδοφύλακες,
μεcῖται τῶν δωρουμένων
παρ' ἐμοῦ τῷ Ἀδὰμ ὑποcτρέφοντι,
οἱ cτύλοι τῆς ἐκκληcίας μου,
οὓς ἐγὼ ἐκ θαλάccης ἀνήγαγον,
ὁ μόνος γινώcκων τὰ ἐγκάρδια.

Οὕτω κηρύξατέ με τῷ κόcμῳ,
φανεροῦντες ὃ πέλω·
καὶ μιcοῦντες λοιπὸν | παραβολὰς καὶ αἰνίγματα
εἴπατε, ὅτι θεὸς ὑπάρχω
καὶ ἀνέκφραcτος δούλου | μορφὴν ἔλαβον·
δείξατε, πῶς | τὰς πληγὰς τῆς cαρκὸς | ᾠκειούμην ἑκών·
θεὸς ὤν, καίπερ μὴ θνήcκων,
cὺν τῷ cώματι ἦλθον εἰς θάνατον·
καὶ ὁ ταφεὶς ὡς κατάκριτος
ἐξεπόρθουν τὸν Ἅιδην ὡς κύριος,
ὁ μόνος γινώcκων τὰ ἐγκάρδια.

Cώcατε οὖν ἐν τούτοις τὸν κόcμον,
βαπτίζοντες εἰς ὄνομα
πατρός τε καὶ υἱοῦ | καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.
Τούτοις τοῖς λόγοις κραταιωθέντες
οἱ ἀπόcτολοι ἔλεγον | πρὸς τὸν πλάcτην·
cὺ εἶ θεὸς | προαιώνιος καὶ | ἀτελεύτητος.
cὲ ἕνα κύριον γνόντες
ἅμα τῷ cῷ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι
κηρύccομεν, ὡς προcέταξας·
cὺ γενοῦ μεθ' ἡμῶν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν
ὁ μόνος γινώcκων τὰ ἐγκάρδια.

II

Cτιχηρὰ προcόμοια εἰς τὰ προεόρτια τῶν Χριcτουγέννων (Δεκ. 20)

ἦχος πλ. β'.

Αἱ ἀγγελικαὶ | προπορεύεcθε δυνάμεις·
οἱ ἐν Βηθλεὲμ | ἑτοιμάcατε τὴν φάτνην·
ὁ λόγος γὰρ γεννᾶται· | ἡ cοφία προέρχεται·
δέχου ἀcπαcμὸν ἡ ἐκκληcία·

254 fort. ὑπάρχων 255 ἀνεκφράcτως coni. Pitra — 256 οἰκειούμην cod. — 263 secundus cum tertio versu ita cohaeret, ut prioris extrema syllaba partem insequentis numeri efficiat — 264 παναγίου dubitanter proposuit Pitra — 268 καὶ cὲ cod., particulam καὶ eiiciendam esse intellexit Pitra — 270 κηρύξομεν de coni. scripsit Pitra

εἰς τὴν χαρὰν τῆς θεοτόκου | λαοὶ εἴπωμεν·
εὐλογημένος ὁ ἐλθὼν | θεὸς ἡμῶν· δόξα σοι.

Ἀνίσχει ὁ ἀστὴρ | Ἰακὼβ ἐν τῷ σπηλαίῳ·
δεῦτε καὶ ἡμεῖς | προεόρτια τελοῦντες
συνδράμωμεν τοῖς μάγοις, | τοῖς ποιμέσι συνέλθωμεν·
ἴδωμεν θεὸν ἐν τοῖς σπαργάνοις·
ἴδωμεν παρθένον γαλουχοῦσαν· | φρικτὸν θέαμα!
ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ | Χριστὸς παραγίνεται.

Βουνοὶ γλυκασμὸν | σταλαξάτωσαν· ἰδοὺ γὰρ
ἥκει ὁ θεὸς, | ἐκ Θαιμὰν ἔθνη ἡττᾶσθε·
ἀγάλλεσθε προφῆται, | πατριάρχαι σκιρτήσατε·
ἄνθρωποι χορεύσατε ἐνθέως·
ὁ ἰσχυρὸς καὶ μέγας ἄρχων | Χριστὸς τίκτεται·
ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν | ἐν γῇ παραγίνεται.

Γῆθεν ἀνυψῶν | τοὺς βροτοὺς ὁ πλάστης ἥκει,
τὴν βασιλικὴν | καινουργῶν αὖθις εἰκόνα·
συγχάρητε, τῶν ἄνω | αἱ δυνάμεις, ὑμνήσατε·
ἔχθρας τὸ μεσότοιχον ἐλύθη·
ἦλθεν ᾧ ἀπέκειτο· θεὸς γὰρ | βροτὸς γίνεται·
ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ | Χριστὸς παραγίνεται.

Δεῦτε, οἱ πιστοί, | ὑπαντήσωμεν τῷ κτίστῃ,
ἥκοντι εἰς γῆν | ἐκ παρθένου ἀνατεῖλαι·
ἁγνείᾳ λαμπρυνθῶμεν, | ἀρεταῖς ἀπαστράψωμεν·
τρόμῳ καὶ χαρᾷ ἑτοιμασθῶμεν
Χριστὸν ἰδέσθαι βρεφωθέντα | νοὸς ὄμμασιν,
ἡμᾶς θεοῦντα τοὺς βροτοὺς | ἄκρᾳ ἀγαθότητι.

Ἐγγίζει ὁ Χριστός· | Βηθλεὲμ προετοιμάζου·
ἤδη τῶν ἐθνῶν | τὸ σωτήριον αὐγάζει·
εὐτρέπισον τὴν φάτνην, | τοὺς ποιμένας συνάγαγε,
κάλεσον τοὺς μάγους ἐκ Περσίδος·
αἱ στρατιαὶ τῶν ἀσωμάτων | νοῶν κράζουσιν·
ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν | Χριστὸς παραγίνεται.

Ζῆλός τε καὶ πῦρ | καταφάγεταί σε, ἄφρων,
πλάνε ἀληθῶς | καὶ τοῦ νόμου συκοφάντα·
Ἰδοὺ γὰρ ἡ παρθένος, | Ἡσαΐας ὡς ἔφησεν,
ἔσχεν ἐν γαστρὶ καὶ ἐπὶ φάτνης

7 primum versiculum anacrusi auctum retinere quam articulum ὁ in altera et sexta stropha delere malui; item quinto versui secundae et quartae strophae una syllaba praefixa est.

ἀνακλινεῖ τὸν βασιλέα· | διὸ ἅπαντες
οἱ ἐξ Ἰούδα τῆς φυλῆς | δυνάσται ἐκλείψουσιν.

CΕΡΓΙΟΥ

ἀκάθιστος ὕμνος τῆς θεοτόκου (Τριῴδ. σελ. 281—287)

κοντάκιον. ἦχος πλ. δ΄.

Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια,
ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν, εὐχαριστήρια
ἀναγράφω σοι ἡ πόλις σου, θεοτόκε·
ἀλλ᾿ ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον
ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον,
ἵνα κράζω σοι· χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Οἱ οἶκοι τοῦ ἀκαθίστου ὕμνου κατ᾿ ἀλφάβητον.

Ἄγγελος πρωτοστάτης | οὐρανόθεν ἐπέμφθη
εἰπεῖν τῇ θεοτόκῳ τὸ «χαῖρε»·
καὶ σὺν τῇ ἀσωμάτῳ φωνῇ
σωματούμενόν σε θεωρῶν, κύριε,
ἐξίστατο καὶ ἵστατο, | κραυγάζων πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα·
χαῖρε, δι᾿ ἧς ἡ χαρὰ ἐκλάμψει·
χαῖρε, δι᾿ ἧς ἡ ἀρὰ ἐκλείψει·
χαῖρε, τοῦ πεσόντος Ἀδὰμ ἡ ἀνάκλησις·
χαῖρε, τῶν δακρύων τῆς Εὔας ἡ λύτρωσις·
χαῖρε, ὕψος δυσανάβατον | ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς·
χαῖρε, βάθος δυσθεώρητον | καὶ ἀγγέλων ὀφθαλμοῖς·
χαῖρε, ὅτι ὑπάρχεις | βασιλέως καθέδρα·
χαῖρε, ὅτι βαστάζεις | τὸν βαστάζοντα πάντα·
χαῖρε, ἀστὴρ ἐμφαίνων τὸν ἥλιον·
χαῖρε, γαστὴρ ἐνθέου σαρκώσεως·
χαῖρε, δι᾿ ἧς νεουργεῖται ἡ κτίσις·
χαῖρε, δι᾿ ἧς βρεφουργεῖται ὁ κτίστης·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Βλέπουσα ἡ ἁγία | ἑαυτὴν ἐν ἁγνείᾳ
φησὶ τῷ Γαβριὴλ θαρσαλέως·
τὸ παράδοξόν σου τῆς φωνῆς
δυσπαράδεκτόν μου τῇ ψυχῇ φαίνεται·
ἀσπόρου γὰρ συλλήψεως | τὴν κύησιν πῶς λέγεις κράζων·
Ἀλληλούϊα.

Codd. FG usi sumus in contakio et primo vico Sergii hymni recognoscendis — 22 μεθ᾿ ἧς F — προσκυνεῖται ὁ πλάστης FG

Γνῶϲιν ἄγνωϲτον γνῶναι | ἡ παρθένοϲ ζητοῦϲα
ἐβόηϲε πρὸϲ τὸν λειτουργοῦντα·
ἐκ λαγόνων ἁγνῶν υἱὸν
πῶϲ ἐϲτι τεχθῆναι δυνατόν; λέξον μοι·
πρὸϲ ἣν ἐκεῖνοϲ ἔφηϲεν ἐν φόβῳ, | πλὴν κραυγάζων οὕτω·
χαῖρε, βουλῆϲ ἀπορρήτου μύϲτιϲ·
χαῖρε, ϲιγῆϲ δεομένων πίϲτιϲ·
χαῖρε, τῶν θαυμάτων Χριϲτοῦ τὸ προοίμιον·
χαῖρε, τῶν δογμάτων αὐτοῦ τὸ κεφάλαιον·
χαῖρε, κλίμαξ ἐπουράνιε, | ᾗ κατέβη ὁ θεόϲ·
χαῖρε, γέφυρα μετάγουϲα | τοὺϲ ἐκ γῆϲ πρὸϲ οὐρανόν·
χαῖρε, τὸ τῶν ἀγγέλων | πολυθρύλλητον θαῦμα·
χαῖρε, τὸ τῶν δαιμόνων | πολυθρήνητον τραῦμα·
χαῖρε, τὸ φῶϲ ἀρρήτωϲ γεννήϲαϲα·
χαῖρε, τὸ «πῶϲ» μηδένα διδάξαϲα·
χαῖρε, ϲοφῶν ὑπερβαίνουϲα γνῶϲιν·
χαῖρε, πιϲτῶν καταυγάζουϲα φρέναϲ·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Δύναμιϲ τοῦ ὑψίϲτου | ἐπεϲκίαϲε τότε
πρὸϲ ϲύλληψιν τῇ ἀπειρογάμῳ·
καὶ τὴν εὔκαρπον ταύτηϲ νηδὺν
ὡϲ ἀγρὸν ὑπέδειξεν ἡδὺν ἅπαϲι
τοῖϲ θέλουϲι θερίζειν ϲωτηρίαν | ἐν τῷ ψάλλειν οὕτωϲ·
Ἀλληλούϊα.

Ἔχουϲα θεοδόχον | ἡ παρθένοϲ τὴν μήτραν
ἀνέδραμε πρὸϲ τὴν Ἐλιϲάβετ·
τὸ δὲ βρέφοϲ ἐκείνηϲ εὐθὺϲ
ἐπιγνοὺν τὸν ταύτηϲ ἀϲπαϲμὸν ἔχαιρε
καὶ ἅλμαϲιν ὡϲ ᾄϲμαϲιν | ἐβόα πρὸϲ τὴν θεοτόκον·
χαῖρε, βλαϲτοῦ ἀμαράντου κλῆμα·
χαῖρε, καρποῦ ἀκηράτου κτῆμα·
χαῖρε, γεωργὸν γεωργοῦϲα φιλάνθρωπον·
χαῖρε, φυτουργὸν τῆϲ ζωῆϲ ἡμῶν φύουϲα·
χαῖρε, ἄρουρα βλαϲτάνουϲα | εὐφορίαν οἰκτιρμῶν·
χαῖρε, τράπεζα βαϲτάζουϲα | εὐθηνίαν ἱλαϲμῶν·
χαῖρε, ὅτι λειμῶνα | τῆϲ τρυφῆϲ ἀναθάλλειϲ·
χαῖρε, ὅτι λιμένα | τῶν ψυχῶν ἑτοιμάζειϲ·
χαῖρε, δεκτὸν πρεϲβείαϲ θυμίαμα·
χαῖρε, παντὸϲ τοῦ κόϲμου ἐξίλαϲμα·
χαῖρε, θεοῦ πρὸϲ θνητοὺϲ εὐδοκία·

40 ᾗ coniectura reposuimus: δι' ἧϲ Triod.

χαῖρε, θνητῶν πρὸς θεὸν παρρηcία·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Ζάλην ἔνδοθεν ἔχων | λογιcμῶν ἀμφιβόλων
ὁ cώφρων Ἰωcὴφ ἐταράχθη,
πρὸς τὴν ἄγαμόν cε θεωρῶν
καὶ κλεψίγαμον ὑπονοῶν, ἄμεμπτε·
μαθὼν δὲ cου τὴν cύλληψιν | ἐκ πνεύματος ἁγίου ἔφη·
Ἀλληλούϊα.

Ἤκουcαν οἱ ποιμένες | τῶν ἀγγέλων ὑμνούντων
τὴν ἔνcαρκον Χριcτοῦ παρουcίαν·
καὶ δραμόντες ὡς πρὸς ποιμένα
θεωροῦcι τοῦτον ὡς ἀμνὸν ἄμωμον
ἐν τῇ γαcτρὶ Μαρίας βοcκηθέντα, | ἣν ὑμνοῦντες εἶπον·
χαῖρε, ἀμνοῦ καὶ ποιμένος μήτηρ·
χαῖρε, αὐλὴ λογικῶν προβάτων·
χαῖρε, ἀοράτων ἐχθρῶν ἀμυντήριον·
χαῖρε, παραδείcου θυρῶν ἀνοικτήριον·
χαῖρε, ὅτι τὰ οὐράνια | cυναγάλλεται τῇ γῇ·
χαῖρε, ὅτι τὰ ἐπίγεια | cυγχορεύει οὐρανοῖς·
χαῖρε, τῶν ἀποcτόλων | τὸ ἀcίγητον cτόμα·
χαῖρε, τῶν ἀθλοφόρων | τὸ ἀνίκητον θάρcος·
χαῖρε, cτερρὸν τῆς πίcτεως ἔρειcμα·
χαῖρε, λαμπρὸν τῆς χάριτος γνώριcμα·
χαῖρε, δι' ἧς ἐγυμνώθη ὁ ᾅδης·
χαῖρε, δι' ἧς ἐνεδύθημεν δόξαν·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Θεοδρόμον ἀcτέρα | θεωρήcαντες μάγοι
τῇ τούτου ἠκολούθηcαν αἴγλῃ·
καὶ ὡς λύχνον κρατοῦντες αὐτόν,
δι' αὐτοῦ ἠρεύνων κραταιὸν ἄνακτα·
καὶ φθάcαντες τὸν ἄφθαcτον | ἐχάρηcαν, αὐτῷ βοῶντες·
Ἀλληλούϊα.

Ἴδον παῖδες Χαλδαίων | ἐν χερcὶ τῆς παρθένου
τὸν πλάcαντα χειρὶ τοὺς ἀνθρώπους·
καὶ δεcπότην νοοῦντες αὐτόν,
εἰ καὶ δούλου ἔλαβε μορφήν, ἔcπευcαν
τοῖς δώροις θεραπεῦcαι καὶ | βοῆcαι τῇ εὐλογημένῃ·
χαῖρε, ἀcτέρος ἀδύτου μήτηρ·
χαῖρε, αὐγὴ μυcτικῆς ἡμέρας·
χαῖρε, τῆς ἀπάτης τὴν κάμινον cβέcαcα·
χαῖρε, τῆς τριάδος τοὺς μύcτας φωτίζουcα·

χαῖρε, τύραννον ἀπάνθρωπον | ἐκβαλοῦϲα τῆϲ ἀρχῆϲ·
χαῖρε, κύριον φιλάνθρωπον | ἐπιδείξαϲα Χριϲτόν·
χαῖρε, ἡ τῆϲ βαρβάρου | λυτρουμένη θρῃϲκείαϲ·
χαῖρε, ἡ τοῦ βορβόρου | ῥυομένη τῶν ἔργων·
χαῖρε, πυρὸϲ προϲκύνηϲιν παύϲαϲα·
χαῖρε, φλογὸϲ παθῶν ἀπαλλάττουϲα·
χαῖρε, πιϲτῶν ὁδηγὲ ϲωφροϲύνηϲ·
χαῖρε, παϲῶν γενεῶν εὐφροϲύνη·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Κήρυκεϲ θεοφόροι | γεγονότεϲ οἱ μάγοι
ὑπέϲτρεψαν εἰϲ τὴν Βαβυλῶνα,
ἐκτελέϲαντέϲ ϲου τὸν χρηϲμὸν
καὶ κηρύξαντέϲ ϲε τὸν Χριϲτὸν ἅπαϲιν,
ἀφέντεϲ τὸν Ἡρώδην ὡϲ ληρώδη, | μὴ εἰδότα ψάλλειν·
Ἀλληλούϊα.

Λάμψαϲ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ | φωτιϲμὸν ἀληθείαϲ
ἐδίωξαϲ τοῦ ψεύδουϲ τὸ ϲκότοϲ·
τὰ γὰρ εἴδωλα ταύτηϲ, ϲωτὴρ,
μὴ ἐνέγκαντά ϲου τὴν ἰϲχὺν πέπτωκεν·
οἱ τούτων δὲ ῥυϲθέντεϲ | ἐβόων πρὸϲ τὴν θεοτόκον·
χαῖρε, ἀνόρθωϲιϲ τῶν ἀνθρώπων·
χαῖρε, κατάπτωϲιϲ τῶν δαιμόνων·
χαῖρε, τῆϲ ἀπάτηϲ τὴν πλάνην πατήϲαϲα·
χαῖρε, τῶν εἰδώλων τὸν δόλον ἐλέγξαϲα·
χαῖρε, θάλαϲϲα ποντίϲαϲα | Φαραὼ τὸν νοητόν·
χαῖρε, πέτρα ἡ ποτίϲαϲα | τοὺϲ διψῶνταϲ τὴν ζωήν·
χαῖρε, πύρινε ϲτύλε | ὁδηγῶν τοὺϲ ἐν ϲκότει·
χαῖρε, ϲκέπη τοῦ κόϲμου, | πλατυτέρα νεφέληϲ·
χαῖρε, τροφὴ τοῦ μάννα διάδοχε·
χαῖρε, τρυφῆϲ ἁγίαϲ διάκονε·
χαῖρε, ἡ γῆ τῆϲ ἐπαγγελίαϲ·
χαῖρε, ἐξ ἧϲ ῥέει μέλι καὶ γάλα·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Μέλλοντεϲ Ϲυμεῶνοϲ | τοῦ παρόντοϲ αἰῶνοϲ
μεθίϲταϲθαι τοῦ ἀπατεῶνοϲ,
ἐπεδόθηϲ ὡϲ βρέφοϲ αὐτῷ,
ἀλλ᾽ ἐγνώϲθηϲ τούτῳ καὶ θεὸϲ τέλειοϲ·
διόπερ ἐξεπλάγη ϲου | τὴν ἄπειρον ϲοφίαν κράζων·
Ἀλληλούϊα.

142 fort. ἡ γαῖα vel ἡ γῆ ἡ

Νέαν ἔδειξε κτίϲιν | ἐμφανίϲαϲ ὁ κτίϲτηϲ
ἡμῖν τοῖϲ ὑπ᾽ αὐτοῦ γενομένοιϲ,
ἐξ ἀϲπόρου βλαϲτήϲαϲ γαϲτρὸϲ
καὶ φυλάξαϲ ταύτην, ὥϲπερ ἦν, ἄφθορον,
ἵνα τὸ θαῦμα βλέποντεϲ | ὑμνήϲωμεν αὐτὴν βοῶντεϲ·
χαῖρε, τὸ ἄνθοϲ τῆϲ ἀφθαρϲίαϲ·
χαῖρε, τὸ ϲτέφοϲ τῆϲ ἐγκρατείαϲ·
χαῖρε, ἀναϲτάϲεωϲ τύπον ἐκλάμπουϲα·
χαῖρε, τῶν ἀγγέλων τὸν βίον ἐμφαίνουϲα·
χαῖρε, δένδρον ἀγλαόκαρπον, | ἐξ οὗ τρέφονται πιϲτοί·
χαῖρε, ξύλον εὐϲκιόφυλλον, | ὑφ᾽ οὗ ϲκέπονται πολλοί·
χαῖρε, κυοφοροῦϲα | ὁδηγὸν πλανωμένοιϲ·
χαῖρε, ἀπογεννῶϲα | λυτρωτὴν αἰχμαλώτοιϲ·
χαῖρε, κριτοῦ δικαίου δυϲώπηϲιϲ·
χαῖρε, πολλῶν πταιόντων ϲυγχώρηϲιϲ·
χαῖρε, ϲτολὴ τῶν γυμνῶν παρρηϲίαϲ·
χαῖρε, ϲτοργὴ πάντα πόθον νικῶϲα·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Ξένον τόκον ἰδόντεϲ | ξενωθῶμεν τοῦ κόϲμου,
τὸν νοῦν εἰϲ οὐρανὸν μεταθέντεϲ·
διὰ τοῦτο γὰρ ὁ ὑψηλὸϲ θεὸϲ
ἐπὶ γῆϲ ἐφάνη ταπεινὸϲ ἄνθρωποϲ,
βουλόμενοϲ ἑλκύϲαι πρὸϲ τὸ ὕψοϲ | τοὺϲ αὐτῷ βοῶνταϲ·
Ἀλληλούϊα.

Ὅλοϲ ἦν ἐν τοῖϲ κάτω | καὶ τῶν ἄνω οὐδ᾽ ὅλωϲ
ἀπῆν ὁ ἀπερίγραπτοϲ λόγοϲ·
ϲυγκατάβαϲιϲ γὰρ θεϊκή,
οὐ μετάβαϲιϲ δὲ τοπικὴ γέγονε,
καὶ τόκοϲ ἐκ παρθένου θεολήπτου | ἀκουούϲηϲ ταῦτα·
χαῖρε, θεοῦ ἀχωρήτου χώρα·
χαῖρε, ϲεπτοῦ μυϲτηρίου θύρα·
χαῖρε, τῶν ἀπίϲτων ἀμφίβολον ἄκουϲμα·
χαῖρε, τῶν πιϲτῶν ἀναμφίβολον καύχημα·
χαῖρε, ὄχημα πανάγιον | τοῦ ἐπὶ τῶν Χερουβίμ·
χαῖρε, οἴκημα πανάριϲτον | τοῦ ἐπὶ τῶν Ϲεραφίμ·
χαῖρε, ἡ τἀναντία | εἰϲ ταὐτὸ ἀγαγοῦϲα·
χαῖρε, ἡ παρθενίαν | καὶ λοχείαν ζευγνῦϲα·
χαῖρε, δι᾽ ἧϲ ἐλύθη παράβαϲιϲ·
χαῖρε, δι᾽ ἧϲ ἠνοίχθη παράδειϲοϲ·
χαῖρε, ἡ κλεὶϲ τῆϲ Χριϲτοῦ βαϲιλείαϲ·

171 θεόϲ] duabus syllabis versus abundat.

χαῖρε, ἐλπὶc ἀγαθῶν αἰωνίων·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε·

Πᾶcα φύcιc ἀγγέλων | κατεπλάγη τὸ μέγα
τῆc cῆc ἐνανθρωπήcεωc ἔργον·
τὸν ἀπρόcιτον γὰρ ὡc θεὸν
ἐθεώρει πᾶcι προcιτὸν ἄνθρωπον,
ἡμῖν μὲν cυνδιάγοντα, ἀκούοντα δὲ παρὰ πάντων· [οὕτωc]
Ἀλληλούϊα.

Ῥήτοραc πολυφθόγγουc | ὡc ἰχθύαc ἀφώνουc
ὁρῶμεν ἐπὶ coί, θεοτόκε·
ἀποροῦcι γὰρ λέγειν τό· «πῶc
καὶ παρθένοc μένειc καὶ τεκεῖν ἴcχυcαc·»
ἡμεῖc δὲ τὸ μυcτήριον θαυμάζοντεc | πιcτῶc βοῶμεν·
χαῖρε, cοφίαc θεοῦ δοχεῖον·
χαῖρε, προνοίαc αὐτοῦ ταμεῖον·
χαῖρε, φιλοcόφουc ἀcόφουc δεικνύουcα·
χαῖρε, τεχνολόγουc ἀλόγουc ἐλέγχουcα·
χαῖρε, ὅτι ἐμωράνθηcαν | οἱ δεινοὶ cυζητηταί·
χαῖρε, ὅτι ἐμαράνθηcαν | οἱ τῶν μύθων ποιηταί·
χαῖρε, τῶν Ἀθηναίων | τὰc πλοκὰc διαcπῶcα·
χαῖρε, τῶν ἁλιέων | τὰc cαγήναc πληροῦcα·
χαῖρε, βυθοῦ ἀγνοίαc ἐξέλκουcα·
χαῖρε, πολλοὺc ἐν γνώcει φωτίζουcα·
χαῖρε, ὁλκὰc τῶν θελόντων cωθῆναι·
χαῖρε, λιμὴν τῶν τοῦ βίου πλωτήρων·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Cῶcαι θέλων τὸν κόcμον | ὁ τῶν ὅλων κοcμήτωρ
πρὸc τοῦτον αὐτεπάγγελτοc ἦλθε·
καὶ ποιμὴν ὑπάρχων ὡc θεὸc
δι᾽ ἡμᾶc ἐφάνη καθ᾽ ἡμᾶc ἄνθρωποc·
ὁμοίῳ γὰρ τὸ ὅμοιον καλέcαc | ὡc θεὸc ἀκούει·
Ἀλληλούϊα.

Τεῖχοc εἶ τῶν παρθένων, | θεοτόκε παρθένε,
καὶ πάντων τῶν εἰc cὲ προcτρεχόντων·
ὁ γὰρ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆc γῆc
κατεcκεύαcέ cε ποιητήc, ἄχραντε,
οἰκήcαc ἐν τῇ μήτρᾳ cου καὶ πάνταc cοι προcφωνεῖν διδάξαc·
χαῖρε, ἡ cτήλη τῆc παρθενίαc·
χαῖρε, ἡ πύλη τῆc cωτηρίαc·

201 fort. λέγοντεc· πῶc — 227 fort. φωνεῖν

χαῖρε, ἀρχηγὲ νοητῆς ἀναπλάσεως·
χαῖρε, χορηγὲ θεϊκῆς ἀγαθότητος·
χαῖρε· cὺ γὰρ ἀνεγέννηcαc | τοὺc cυλληφθένταc αἰcχρῶc·
χαῖρε· cὺ γὰρ ἐνουθέτηcαc | τοὺc cυληθένταc τὸν νοῦν.
χαῖρε, ἡ τὸν φθορέα | τῶν φρενῶν καταργοῦcα·
χαῖρε, ἡ τὸν cπορέα | τῆc ἁγνείαc τεκοῦcα·
χαῖρε, παcτὰc ἀcπόρου νυμφεύcεωc·
χαῖρε, πιcτοὺc κυρίῳ ἁρμόζουcα·
χαῖρε, καλὴ κουροτρόφε παρθένων·
χαῖρε, ψυχῶν νυμφοcτόλε ἁγίων·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Ὕμνοc ἅπαc ἡττᾶται, | cυνεκτείνεcθαι cπεύδων
τῷ πλήθει τῶν πολλῶν οἰκτιρμῶν cου·
ἰcαρίθμουc γὰρ [τῇ] ψάμμῳ ᾠδὰc
ἂν προcφέρωμέν cοι, βαcιλεῦ ἅγιε,
οὐδὲν τελοῦμεν ἄξιον, | ὧν δέδωκαc ἡμῖν [τοῖc coì] βοῶcιν·
Ἀλληλούϊα.

Φωτοδόχον λαμπάδα | τοῖc ἐν cκότει φανεῖcαν
ὁρῶμεν τὴν ἁγίαν παρθένον·
τὸ γὰρ ἄϋλον ἅπτουcα φῶc
ὁδηγεῖ πρὸc γνῶcιν θεϊκὴν ἅπανταc,
αὐγῇ τὸν νοῦν φωτίζουcα, | κραυγῇ δὲ τιμωμένη ταύτῃ·
χαῖρε, ἀκτὶc νοητοῦ ἡλίου·
χαῖρε, βολὶc τοῦ ἀδύτου φέγγουc·
χαῖρε, ἀcτραπὴ τὰc ψυχὰc καταλάμπουcα·
χαῖρε, ὡc βροντὴ τοὺc ἐχθροὺc καταπλήττουcα·
χαῖρε, ὅτι τὸν πολύφωτον | ἀνατέλλειc φωτιcμόν·
χαῖρε, ὅτι τὸν πολύρρυτον | ἀναβλύζειc ποταμόν·
χαῖρε, τῆc κολυμβήθραc | ζωγραφοῦcα τὸν τύπον·
χαῖρε, τῆc ἁμαρτίαc | ἀναιροῦcα τὸν ῥύπον·
χαῖρε, λουτὴρ ἐκπλύνων cυνείδηcιν·
χαῖρε, κρατὴρ κιρνῶν ἀγαλλίαcιν·
χαῖρε, ὀcμὴ τῆc Χριcτοῦ εὐωδίαc·
χαῖρε, ζωὴ μυcτικῆc εὐωχίαc·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Χάριν δοῦναι θελήcαc | ὀφλημάτων ἀρχαίων
ὁ πάντων χρεωλύτηc ἀνθρώπων,
ἐπεδήμηcε δι᾽ ἑαυτοῦ
πρὸc τοὺc ἀποδήμουc τῆc αὐτοῦ χάριτοc·

244 τῇ et 245 τοῖc coì expellenda esse numeri arguunt — 251 ταῦτα Triod.

καὶ σχίσας τὸ χειρόγραφον | ἀκούει παρὰ πάντων οὕτως·
Ἀλληλούϊα.

Ψάλλοντές σου τὸν τόκον | ἀνυμνοῦμέν σε πάντες
ὡς ἔμψυχον ναόν, θεοτόκε·
ἐν τῇ σῇ γὰρ οἰκήσας γαστρὶ
ὁ συνέχων πάντα τῇ χειρὶ κύριος
ἡγίασεν, ἐδόξασεν, | ἐδίδαξε βοᾶν σοι πάντας·
χαῖρε, σκηνὴ τοῦ θεοῦ καὶ λόγου·
χαῖρε, ἁγία ἁγίων μείζων.
χαῖρε, κιβωτὲ χρυσωθεῖσα τῷ πνεύματι·
χαῖρε, θησαυρὲ τῆς ζωῆς ἀδαπάνητε·
χαῖρε, τίμιον διάδημα | βασιλέων εὐσεβῶν·
χαῖρε, καύχημα σεβάσμιον | ἱερέων εὐλαβῶν.
χαῖρε, τῆς ἐκκλησίας | ὁ ἀσάλευτος πύργος·
χαῖρε, τῆς βασιλείας | τὸ ἀπόρθητον τεῖχος·
χαῖρε, δι᾽ ἧς ἐγείρονται τρόπαια·
χαῖρε, δι᾽ ἧς ἐχθροὶ καταπίπτουσι·
χαῖρε, χρωτὸς τοῦ ἐμοῦ θεραπεία·
χαῖρε, ψυχῆς τῆς ἐμῆς σωτηρία·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Ὦ πανύμνητε μῆτερ, | ἡ τεκοῦσα τὸν πάντων
ἁγίων ἁγιώτατον λόγον,
δεξαμένη τὴν νῦν προσφοράν,
ἀπὸ πάσης ῥῦσαι συμφορᾶς ἅπαντας
καὶ τῆς μελλούσης λύτρωσαι κολάσεως | τοὺς συμβοῶντας·
Ἀλληλούϊα.

ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

I

Τοῦ μεγάλου κανόνος τὸ πρῶτον τμῆμα ψαλλόμενον τῇ β΄ τῆς α΄ ἑβδομάδος τῶν νηστειων ἐν τῷ ἀποδείπνῳ (Τριῴδ. σελ. 80)

ἦχος πλ. β΄.

ᾠδὴ α΄.

Βοηθὸς καὶ σκεπαστὴς | ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν·
οὗτός μου θεός, | καὶ δοξάζω αὐτόν·
θεὸς τοῦ πατρός μου, | καὶ ὑψώσω αὐτόν·
ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.

1 Exod. XV 2 — 3 verbum monosyllabum in altero membro excidisse videtur

Πόθεν ἄρξωμαι θρηνεῖν | τὰς τοῦ ἀθλίου μου βίου πράξεις;
ποίαν ἀπαρχὴν | ἐπιθήσω, Χριστέ,
τῇ νῦν θρηνῳδίᾳ; | ἀλλ' ὡς εὔσπλαγχνός μοι δὸς
παραπτωμάτων ἄφεσιν.

Δεῦρο τάλαινα ψυχή, | σὺν τῇ σαρκί σου τῷ κτίστῃ πάντων
ἐξομολογοῦ | καὶ ἀπόσχου λοιπὸν
τῆς πρὶν ἀλογίας | καὶ προσάγαγε θεῷ
ἐν μετανοίᾳ δάκρυα.

Τὸν πρωτόπλαστον Ἀδὰμ | τῇ παραβάσει παραζηλώσας
ἔγνων ἐμαυτὸν | γυμνωθέντα θεοῦ
καὶ τῆς ἀϊδίου | βασιλείας καὶ τρυφῆς
διὰ τὰς ἁμαρτίας μου.

Οἴμοι τάλαινα ψυχή! | τί ὡμοιώθης τῇ πρώτῃ Εὔᾳ;
εἶδες γὰρ κακῶς | καὶ ἐτρώθης πικρῶς
καὶ ἥψω τοῦ ξύλου | καὶ ἐγεύσω προπετῶς
τῆς παραλόγου βρώσεως.

Ἀντὶ Εὔας αἰσθητῆς | ἡ νοητή μοι κατέστη Εὔα,
ὁ ἐν τῇ σαρκὶ | ἐμπαθὴς λογισμός,
δεικνὺς τὰ ἡδέα | καὶ γευόμενος ἀεὶ
τῆς πικρᾶς καταπόσεως.

Ἐπαξίως τῆς Ἐδὲμ | προεξερρίφη ὡς μὴ φυλάξας
μίαν σου, σωτήρ, | ἐντολὴν ὁ Ἀδάμ·
ἐγὼ δὲ τί πάθω, | ἀθετῶν διὰ παντὸς
τὰ ζωηρά σου λόγια;

Ὑπερούσιε τριὰς | ἡ ἐν μονάδι προσκυνουμένη,
ἆρον τὸν κλοιὸν | ἀπ' ἐμοῦ τὸν βαρὺν
τὸν τῆς ἁμαρτίας | καὶ ὡς εὔσπλαγχνός μοι δὸς
δάκρυα κατανύξεως.

Θεοτόκε, ἡ ἐλπὶς | καὶ προστασία τῶν σε ὑμνούντων,
ἆρον τὸν κλοιὸν | ἀπ' ἐμοῦ τὸν βαρὺν
τὸν τῆς ἁμαρτίας | καὶ ὡς δέσποινα ἁγνὴ
μετανοοῦντα δέξαι με.

ᾠδὴ β'.

Πρόσεχε, | οὐρανέ, καὶ λαλήσω | καὶ ἀνυμνήσω Χριστὸν
τὸν ἐκ παρθένου σαρκὶ | ἐπιδημήσαντα.

Πρόσεχε, | οὐρανέ, καὶ λαλήσω· | γῆ, ἐνωτίζου φωνῆς
μετανοούσης θεῷ | καὶ ἀνυμνούσης αὐτόν.

25 Genes. III 23—24 — 37 Deuteronom. XXXII 1

Πρόϲχεϲ μοι | ὁ θεὸϲ ὁ ϲωτήρ μου | ἵλεῳ ὄμματί ϲου
καὶ δέξαι μου τὴν θερμὴν | ἐξομολόγηϲιν.

Ἡμάρτηκα | ὑπὲρ πάνταϲ ἀνθρώπουϲ, | μόνοϲ ἡμάρτηκά ϲοι·
ἀλλ᾽ οἴκτειρον ὡϲ θεὸϲ, | ϲῶτερ, τὸ ποίημά ϲου.

Μορφώϲαϲ μου | τὴν τῶν παθῶν ἀμορφίαν | ταῖϲ φιληδόνοιϲ ὁρμαῖϲ
ἐλυμηνάμην τοῦ νοῦ | τὴν ὡραιότητα.

Ζάλη με | τῶν κακῶν περιέχει, | εὔϲπλαγχνε κύριε·
ἀλλ᾽ ὡϲ τῷ Πέτρῳ κἀμοὶ | τὴν χεῖρα ἔκτεινον.

Ἐϲπίλωϲα | τὸν τῆϲ ϲαρκόϲ μου χιτῶνα | καὶ κατερρύπωϲα
τὸ κατ᾽ εἰκόνα, ϲωτὴρ, | καὶ καθ᾽ ὁμοίωϲιν.

Ἠμαύρωϲα | τῆϲ ψυχῆϲ τὸ ὡραῖον | ταῖϲ τῶν παθῶν ἡδοναῖϲ
καὶ ὅλωϲ ὅλον τὸν νοῦν | χοῦν ἀπετέλεϲα.

Διέρρηξα | [νῦν] τὴν ϲτολήν μου τὴν πρώτην, | ἣν ἐξυφάνατό μοι
ὁ πλαϲτουργὸϲ ἐξ ἀρχῆϲ | καὶ ἔνθεν κεῖμαι γυμνόϲ.

Ἐνδέδυμαι | διερρηγμένον χιτῶνα, | ὃν ἐξυφάνατό μοι
ὁ ὄφιϲ τῇ ϲυμβουλῇ, | καὶ καταιϲχύνομαι.

Τὰ δάκρυα | τὰ τῆϲ πόρνηϲ, οἰκτίρμον, | κἀγὼ προβάλλομαι·
ἱλάϲθητί μοι, ϲωτὴρ, | τῇ εὐϲπλαγχνίᾳ ϲου.

Προϲέβλεψα | τοῦ φυτοῦ τὸ ὡραῖον | καὶ ἠπατήθην τὸν νοῦν
καὶ ἄρτι κεῖμαι γυμνὸϲ | καὶ καταιϲχύνομαι.

Ἐτέκταινον | ἐπὶ [τὸν] νῶτόν μου πάντεϲ | οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κακῶν,
μακρύνοντεϲ κατ᾽ ἐμοῦ | τὴν ἀνομίαν αὐτῶν.

Ἕνα ϲε | ἐν τριϲὶ τοῖϲ προϲώποιϲ | θεὸν ἁπάντων ὑμνῶ,
τὸν πατέρα καὶ [τὸν] υἱὸν | καὶ πνεῦμα τὸ ἅγιον.

Ἄχραντε | θεοτόκε παρθένε, | μόνη πανύμνητε,
ἱκέτευε ἐκτενῶϲ | εἰϲ τὸ ϲωθῆναι ἡμᾶϲ.

ᾠδὴ γʹ.

Ἐπὶ τὴν ἀϲάλευτον, Χριϲτὲ, | πέτραν τῶν ἐντολῶν ϲου
τὴν ἐκκληϲίαν ϲου ϲτερέωϲον.

Πῦρ παρὰ κυρίου ποτὲ | κύριοϲ ἐπιβρέξαϲ
τὴν γῆν Cοδόμων πρὶν κατέφλεξεν.

Εἰϲ τὸ ὄροϲ ϲώζου, ψυχὴ, | ὥϲπερ ὁ Λὼτ ἐκεῖνοϲ,
καὶ εἰϲ Cηγὼρ προαναϲώθητι.

---

53 νῦν rectius abiici significamus — 55 duas primas syllabas verbi διερρηγμένον synaloephe coniungas — 69 Genes. XIX 24—25 — 71 Genes. XIX 30

Φεῦγε ἐμπρηϲμὸν, ὦ ψυχὴ, | φεῦγε Cοδόμων καῦϲιν,
φεῦγε φθορὰν θείαϲ φλογώϲεωϲ.

Ἥμαρτόν ϲοι μόνοϲ ἐγὼ, | ἥμαρτον ὑπὲρ πάνταϲ,
Χριϲτὲ ϲωτὴρ, μὴ ὑπερίδηϲ με.

Cὺ εἶ ὁ ποιμὴν ὁ καλόϲ· | ζήτηϲόν με τὸν ἄρνα,
καὶ πλανηθέντα μὴ παρίδηϲ με.

Cὺ εἶ ὁ γλυκὺϲ Ἰηϲοῦϲ, | ϲὺ εἶ ὁ πλαϲτουργόϲ μου·
ἐν ϲοὶ, ϲωτὴρ, δικαιωθήϲομαι.

Ἐξομολογοῦμαί ϲοι, ϲωτήρ· | ἥμαρτόν ϲοι ἀμέτρωϲ·
ἀλλ᾽ ἄνεϲ, ἄφεϲ μοι ὡϲ εὔϲπλαγχνοϲ.

Ὦ τριὰϲ μονὰϲ ὁ θεὸϲ, | ϲῶϲον ἡμᾶϲ ἐκ πλάνηϲ
καὶ πειραϲμῶν καὶ περιϲτάϲεων.

Χαῖρε θεοδόχε γαϲτὴρ, | χαῖρε θρόνε κυρίου,
χαῖρε ἡ μήτηρ τῆϲ ζωῆϲ ἡμῶν.

ᾠδὴ δ΄.

Ἀκήκοεν ὁ προφήτηϲ | τὴν ἔλευϲίν ϲου, κύριε,
καὶ ἐφοβήθη,
ὅτι μέλλειϲ ἐκ παρθένου τίκτεϲθαι
καὶ ἀνθρώποιϲ δείκνυϲθαι καὶ ἔλεγεν·
ἀκήκοα τὴν ἀκοήν ϲου | καὶ ἐφοβήθην·
δόξα τῇ δυνάμει ϲου, κύριε.

Τὰ ἔργα ϲου μὴ παρίδηϲ, | τὸ πλάϲμα ϲου μὴ παρόψῃ,
δικαιοκρῖτα,
εἰ καὶ μόνοϲ ἥμαρτον ὡϲ ἄνθρωποϲ
ὑπὲρ πάντα ἄνθρωπον, φιλάνθρωπε,
ἀλλ᾽ ἔχειϲ ὡϲ κύριοϲ πάντων | τὴν ἐξουϲίαν
ἀφιέναι ἁμαρτήματα.

Ἐγγίζει, ψυχὴ, τὸ τέλοϲ, | ἐγγίζει καὶ οὐ φροντίζειϲ,
οὐχ ἑτοιμάζῃ·
ὁ καιρὸϲ ϲυντέμνει, διανάϲτηθι·
ἐγγὺϲ ἐπὶ θύραιϲ ὁ κριτήϲ ἐϲτιν·
ὡϲ ὄναρ, ὡϲ ἄνθοϲ ὁ χρόνοϲ | τοῦ βίου τρέχει·
τί μάτην ταραττόμεθα;

Ἀνάνηψον, ὦ ψυχή μου, | τὰϲ πράξειϲ ϲου, ἃϲ εἰργάϲω,
ἀναλογίζου,
καὶ ταύταιϲ ἐπ᾽ ὄψεϲι προϲάγαγε
καὶ ϲταγόναϲ ϲτάλαξον δακρύων ϲου·

87 Prec. Abac. 1 et 2 — 92 hirmi extremus versus parum cum tropariis conspirat

εἰπὲ παρρηϲίᾳ τὰϲ πράξειϲ, | τὰϲ ἐνθυμήϲειϲ
Χριϲτῷ καὶ δικαιώθητι.

Οὐ γέγονεν ἐν τῷ βίῳ | ἁμάρτημα οὐδὲ πρᾶξιϲ,
οὐδὲ κακία,
ἣν ἐγώ, ϲωτήρ, οὐκ ἐπλημμέληϲα
κατὰ νοῦν καὶ λόγον καὶ προαίρεϲιν,
καὶ θέϲει καὶ γνώμῃ καὶ πράξει | ἐξαμαρτήϲαϲ
ὡϲ ἄλλοϲ οὐδεὶϲ πώποτε.

Ἐντεῦθεν καὶ κατεκρίθην, | ἐντεῦθεν κατεδικάϲθην
ἐγὼ ὁ τάλαϲ
ὑπὸ τῆϲ οἰκείαϲ ϲυνειδήϲεωϲ,
ἧϲ οὐδὲν ἐν [τῷ] κόϲμῳ βιαιότερον·
κριτά, λυτρωτά μου καὶ γνῶϲτα, | φεῖϲαι καὶ ῥῦϲαι
καὶ ϲῶϲόν με τὸν δείλαιον.

Ἡ κλίμαξ, ἣν εἶδε πάλαι | ὁ μέγαϲ ἐν πατριάρχαιϲ,
δεῖγμα, ψυχή μου,
πρακτικῆϲ ὑπάρχει ἐπιβάϲεωϲ,
γνωϲτικῆϲ τυγχάνει ἀναβάϲεωϲ·
εἰ θέλειϲ οὖν πράξει καὶ γνώϲει | καὶ θεωρίᾳ
βιοῦν, ἀνακαινίϲθητι.

Τὸν καύϲωνα τῆϲ ἡμέραϲ | ὑπέμεινε δι᾽ ἔνδειαν
ὁ πατριάρχηϲ
καὶ τὸν παγετὸν τῆϲ νυκτὸϲ ἤνεγκε,
καθ᾽ ἡμέραν κλέμματα ποιούμενοϲ,
ποιμαίνων, πυκτεύων, δουλεύων, | ἵνα τὰϲ δύο
γυναῖκαϲ εἰϲαγάγηται.

Γυναῖκάϲ μοι δύο νόει | τὴν πρᾶξίν τε καὶ τὴν γνῶϲιν
ἐν θεωρίᾳ·
τὴν μὲν Λείαν πρᾶξιν, ὡϲ πολύτεκνον,
τὴν Ῥαχὴλ δὲ γνῶϲιν, ὡϲ πολύπονον·
καὶ γὰρ ἄνευ πόνων οὐ πρᾶξιϲ, | οὐ θεωρία,
ψυχή, κατορθωθήϲεται.

Ἀμέριϲτον τῇ οὐϲίᾳ, | ἀϲύγχυτον τοῖϲ προϲώποιϲ
θεολογῶ ϲε,
τὴν τριαδικὴν μίαν θεότητα
ὡϲ ὁμοβαϲίλειον καὶ ϲύνθρονον·
βοῶ ϲοι τὸ ᾆϲμα τὸ μέγα, | τὸ ἐν ὑψίϲτοιϲ
τριϲϲῶϲ ὑμνολογούμενον.

123 Genes. XXVIII 13 — 129 Genes. XXIX 15—30.

Καὶ τίκτειϲ καὶ παρθενεύειϲ ¦ καὶ μένειϲ δι᾽ ἀμφοτέρων
φύϲει παρθένοϲ·
ὁ τεχθεὶϲ καινίζει νόμουϲ φύϲεωϲ,
ἡ νηδὺϲ δὲ κύει μὴ λοχεύουϲα·
θεὸϲ ὅπου θέλει, νικᾶται | φύϲεωϲ τάξιϲ·
ποιεῖ γὰρ ὅϲα βούλεται.

ᾠδὴ ε΄.

Ἐκ νυκτὸϲ ὀρθρίζοντα, φιλάνθρωπε, | φώτιϲον, δέομαι,
καὶ ὁδήγηϲον κἀμὲ | ἐν τοῖϲ προϲτάγμαϲί ϲου
καὶ δίδαξόν με, ϲωτήρ, | ποιεῖν τὸ θέλημά ϲου.

Ἐν νυκτὶ τὸν βίον μου διῆλθον ἀεί· | ϲκότοϲ γὰρ γέγονε
καὶ βαθεῖά μοι ἀχλὺϲ | ἡ νὺξ τῆϲ ἁμαρτίαϲ·
ἀλλ᾽ ὡϲ ἡμέραϲ υἱόν, ϲωτήρ, | ἀνάδειξόν με.

Τὸν Ῥουβὶμ μιμούμενοϲ ὁ τάλαϲ ἐγὼ | ἔπραξα ἄθεϲμον
καὶ παράνομον βουλὴν | κατὰ θεοῦ ὑψίϲτου,
μιάναϲ κοίτην ἐμὴν | ὡϲ τοῦ πατρὸϲ ἐκεῖνοϲ.

Ἐξομολογοῦμαί ϲοι, Χριϲτὲ βαϲιλεῦ· ¦ ἥμαρτον, ἥμαρτον
ὡϲ οἱ πρὶν τὸν Ἰωϲὴφ | ἀδελφοὶ πεπρακότεϲ
τὸν τῆϲ ἁγνείαϲ καρπὸν | καὶ τὸν τῆϲ ϲωφροϲύνηϲ·

Ὑπὸ τῶν ϲυγγόνων ἡ δικαία ψυχὴ | δέδοτο, πέπρατο
εἰϲ δουλείαν, ὁ γλυκὺϲ | εἰϲ τύπον τοῦ κυρίου,
αὐτὴ δὲ ὅλη, ψυχή, | ἐπράθηϲ τοῖϲ κακοῖϲ ϲου.

Ἰωϲὴφ τὸν δίκαιον καὶ ϲώφρονα νοῦν | μίμηϲαι, τάλαινα
καὶ ἀδόκιμε ψυχή, | καὶ μὴ ἀκολαϲταίνου
ταῖϲ παρανόμοιϲ ὁρμαῖϲ | ἀεὶ παρανομοῦϲα.

Εἰ καὶ λάκκῳ ᾤκηϲε ποτὲ Ἰωϲήφ, | δέϲποτα κύριε,
ἀλλ᾽ εἰϲ τύπον τῆϲ ταφῆϲ | καὶ τῆϲ ἐγέρϲεώϲ ϲου·
ἐγὼ δὲ τί ϲοι ποτὲ | τοιοῦτο προϲενέγκω;

Ϲέ, τριάϲ, δοξάζομεν τὸν ἕνα θεόν, | ἅγιοϲ, ἅγιοϲ,
ἅγιοϲ εἶ ὁ πατήρ, | ὁ υἱὸϲ καὶ τὸ πνεῦμα,
ἁπλῆ οὐϲία, μονὰϲ | ἀεὶ προϲκυνουμένη.

Ἐκ ϲοῦ ἠμφιέϲατο τὸ φύραμά μου, | ἄφθορε ἄνανδρε,
μητροπάρθενε, θεὸϲ | ὁ κτίϲαϲ τοὺϲ αἰῶναϲ
καὶ ἥνωϲεν ἑαυτῷ | τὴν τῶν ἀνθρώπων φύϲιν.

---

153 Jes. XXVI 9. — 159 Genes. XXXV 22. 163 Genes. XXXVII 28. — 168 Genes. XXXIX 12 — 171 Genes. XXXVII 24

ᾠδὴ ϛ΄.

Ἐβόηϲα ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου | πρὸϲ τὸν οἰκτίρμονα θεὸν
καὶ ἐπήκουϲέ μου ἐξ ᾅδου κατωτάτου
καὶ ἀνήγαγεν ἐκ φθορᾶϲ | τὴν ζωήν μου.

Τὰ δάκρυα, ϲωτὴρ, τῶν ὀμμάτων μου | καὶ τοὺϲ ἐκ βάθουϲ ϲτεναγμοὺϲ
καθαρῶϲ προϲφέρω, βοώϲηϲ τῆϲ καρδίαϲ,
ὁ θεὸϲ ἡμάρτηκά ϲοι, | ἱλάϲθητί μοι·

Ἐξένευϲαϲ, ψυχὴ, τοῦ κυρίου ϲου, | ὥϲπερ Δαθὰν καὶ Ἀβειρών·
ἀλλὰ φεῖϲαι, κράξον, ἐξ ᾅδου κατωτάτου,
ἵνα μὴ τὸ χάϲμα τῆϲ γῆϲ | ϲε ϲυγκαλύψῃ.

Ὡϲ δάμαλιϲ, ψυχὴ, παροιϲτρήϲαϲα | ἐξωμοιώθηϲ τῷ Ἐφραίμ·
ὡϲ δορκὰϲ ἐκ βρόχων ἀνάϲωϲον τὸν βίον,
πτερωθεῖϲα πράξει καὶ νῷ | καὶ θεωρίᾳ.

Ἡ χεὶρ ἡμᾶϲ Μωϲέωϲ πιϲτώϲεται, | ψυχὴ, πῶϲ δύναται θεὸϲ
λεπρωθέντα βίον λευκᾶναι καὶ καθᾶραι,
καὶ μὴ ἀπογνῷϲ ϲεαυτὴν, | κἂν ἐλεπρώθηϲ.

Τριάϲ εἰμι ἁπλῆ, ἀδιαίρετοϲ, | διαιρετὴ προϲωπικῶϲ
καὶ μονὰϲ ὑπάρχω τῇ φύϲει ἡνωμένη,
ὁ πατήρ, φηϲι, καὶ υἱὸϲ | καὶ θεῖον πνεῦμα.

Ἡ μήτρα ϲου θεὸν ἡμῖν ἔτεκε | μεμορφωμένον καθ᾽ ἡμᾶϲ·
ἀλλ᾽ ὡϲ κτίϲτην πάντων δυϲώπει, θεοτόκε,
ἵνα ταῖϲ πρεϲβείαιϲ ταῖϲ ϲαῖϲ | δικαιωθῶμεν.

ᾠδὴ ζ΄.

Ἡμάρτομεν, ἠνομήϲαμεν, | ἠδικήϲαμεν ἐνώπιόν ϲου,
οὐδὲ ϲυνετηρήϲαμεν, οὐδὲ | ἐποιήϲαμεν,
καθὼϲ ἐνετείλω ἡμῖν·
ἀλλὰ μὴ παραδώῃϲ ἡμᾶϲ εἰϲ τέλοϲ,
ὁ τῶν πατέρων θεόϲ.

Ἡμάρτηκα, ἐπλημμέληϲα | καὶ ἠθέτηϲα τὴν ἐντολήν ϲου·
ὅτι ἐν ἁμαρτίαιϲ προήχθην | καὶ προϲέθηκα
τοῖϲ μώλωψι τραῦμα ἐμοί·
ἀλλ᾽ αὐτόϲ με ἐλέηϲον ὡϲ εὔϲπλαγχνοϲ,
ὁ τῶν πατέρων θεόϲ.

Τὰ κρύφια τῆϲ καρδίαϲ μου | ἐξηγόρευϲά ϲοι τῷ κριτῇ μου·
ἴδε μου τὴν ταπείνωϲιν, ἴδε | καὶ τὴν θλῖψιν μου
καὶ πρόϲχεϲ τῇ κρίϲει μου νῦν·

---

180 Jon. II 3. — 186 Numeri XVI 31—33. — 189 Paralip. II. XXX 18. — 192 Exod IV 6 et 7. — 208 fort. τραῦμα ἐμοῦ

καὶ αὐτός με ἐλέηcον ὡc εὔcπλαγχνοc,
ὁ τῶν πατέρων θεόc.

Cαούλ ποτε, ὡc ἀπώλεcε | τοῦ πατρὸc αὐτοῦ, ψυχή, τὰc ὄνουc,
πάρεργον τὸ βαcίλειον εὗρε | πρὸc ἀνάρρηcιν·
ἀλλ᾽ ὅρα, μὴ λάθῃc cαυτὴν
τὰc κτηνώδειc ὀρέξειc cου προκρίνουcα
τῆc βαcιλείαc Χριcτοῦ.

Δαυῒδ ποτε ὁ πατρόθεοc, εἰ καὶ ἥμαρτε διττῶc, ψυχή μου,
βέλει μὲν τοξευθεὶc τῆc μοιχείαc, | τῷ δὲ δόρατι
ἁλοὺc τῆc τοῦ φόνου ποινῆc·
ἀλλ᾽ αὐτὴ τὰ βαρύτερα τῶν ἔργων νοcεῖc
ταῖc κατὰ γνώμην ὁρμαῖc.

Cυνῆψε μὲν ὁ Δαυῒδ ποτε | ἀνομήματι τὴν ἀνομίαν·
φόνῳ γὰρ τὴν μοιχείαν ἐκίρνα, | τὴν μετάνοιαν
εὐθὺc παραδείξαc διπλῆν·
ἀλλ᾽ αὐτὴ πονηρότερα εἰργάcω, ψυχή,
μὴ μεταγνοῦcα θεῷ.

Δαυῒδ ποτε ἀνεcτήλωcε | cυγγραψάμενοc ὡc ἐν εἰκόνι
ὕμνον, δι᾽ οὗ τὴν πρᾶξιν ἐλέγχει, | ἣν εἰργάcατο,
κραυγάζων· ἐλέηcόν με·
cοὶ γὰρ μόνῳ ἐξήμαρτον τῷ πάντων θεῷ·
αὐτὸc καθάριcόν με.

Τριὰc ἁπλῆ, ἀδιαίρετε, | ὁμοούcιε, μονὰc ἁγία,
φῶτα καὶ φῶc, καὶ ἅγια τρία | καὶ ἓν ἅγιον
ὑμνεῖται θεὸc ἡ τριάc·
ἀλλ᾽ ἀνύμνηcον, δόξαcον ζωὴν καὶ ζωὰc,
ψυχή, τὸν πάντων θεόν.

Ὑμνοῦμέν cε, εὐλογοῦμέν cε, | προcκυνοῦμέν cε, θεογεννῆτορ,
ὅτι τῆc ἀχωρίcτου τριάδοc | ἀπεκύηcαc
τὸν ἕνα υἱὸν καὶ θεὸν,
καὶ αὐτὴ προηνέῳξαc ἡμῖν τοῖc ἐν γῇ
τὰ ἐπουράνια.

ᾠδὴ η΄.

Ὃν cτρατιαὶ οὐρανῶν δοξάζουcι | καὶ φρίττει τὰ Χερουβὶμ
καὶ τὰ Cεραφὶμ, πᾶcα πνοὴ καὶ κτίcιc
ὑμνεῖτε, εὐλογεῖτε | καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

216 Reg. I, IX. — 221 Reg. II, XI. — 231 Psalm. L.

Ἡμαρτηκότα, ϲωτὴρ, ἐλέηϲον, | διέγειρόν μου τὸν νοῦν
πρὸϲ ἐπιϲτροφὴν, | δέξαι μετανοοῦντα,
οἰκτείρηϲον βοῶντα· | ἥμαρτόν ϲοι, ϲῶϲον·
ἠνόμηϲα, ἐλέηϲόν με.

Ὁ διφρηλάτηϲ Ἠλίαϲ ἅρματι | ταῖϲ ἀρεταῖϲ ἐπιβὰϲ
ὡϲ εἰϲ οὐρανὸν | ἤγετο ὑπεράνω
ποτὲ τῶν ἐπιγείων· | τούτου οὖν, ψυχή μου,
τὴν ἄνοδον ἀναλογίζου.

Ὁ Ἐλιϲϲαῖόϲ ποτε δεξάμενοϲ | τὴν μηλωτὴν Ἠλιοὺ
ἔλαβε διπλῆν | χάριν παρὰ κυρίου·
αὐτὴ δὲ, ὦ ψυχή μου, | ταύτηϲ οὐ μετέϲχεϲ
τῆϲ χάριτοϲ δι᾽ ἀκραϲίαν.

Τοῦ Ἰορδάνου τὸ ῥεῖθρον πρότερον | τῇ μηλωτῇ Ἠλιοὺ
δι᾽ Ἐλιϲϲαιὲ | ἔϲτη ἔνθα καὶ ἔνθα·
αὐτὴ δὲ, ὦ ψυχή μου, | ταύτηϲ οὐ μετέϲχεϲ
τῆϲ χάριτοϲ δι᾽ ἀκραϲίαν.

Ἡ Ϲωμανῖτιϲ ποτὲ τὸν δίκαιον | ἐξένιϲεν, ὦ ψυχὴ,
γνώμῃ ἀγαθῇ, | ϲὺ δὲ οὐκ εἰϲῳκίϲω,
οὐ ξένον, οὐχ ὁδίτην· | ὅθεν τοῦ νυμφῶνοϲ
ῥιφήϲῃ ἔξω θρηνῳδοῦϲα.

Τοῦ Γιεζῆ ἐμιμήϲω, τάλαινα, | τὴν γνώμην τὴν ῥυπαρὰν
πάντοτε, ψυχή· | οὗ τὴν φυλαργυρίαν
ἀπόθου κἂν ἐν γήρει, | φεῦγε τῆϲ γεέννηϲ
τὸ πῦρ, ἐκϲτᾶϲα τῶν κακῶν ϲου.

Ἄναρχε πάτερ, υἱὲ ϲυνάναρχε, | παράκλητε ἀγαθὲ,
πνεῦμα τὸ εὐθὲϲ, | λόγου θεοῦ γεννῆτορ,
πατρὸϲ ἀνάρχου λόγε, | πνεῦμα ζῶν καὶ κτίζον,
τριὰϲ μονὰϲ ἐλέηϲόν με.

Ὡϲ ἐκ βαφῆϲ ἁλουργίδοϲ, ἄχραντε, | ἡ νοητὴ πορφυρὶϲ,
τοῦ Ἐμμανουὴλ | ἔνδον ἐν τῇ γαϲτρί ϲου
ἡ ϲὰρξ ϲυνεξυφάνθη· | ὅθεν θεοτόκον
ἐν ἀληθείᾳ ϲε τιμῶμεν.

ᾠδὴ θ΄.

Ἀϲπόρου ϲυλλήψεωϲ | ὁ τόκοϲ ἀνερμήνευτοϲ,
μητρὸϲ ἀνάνδρου | ἄφθοροϲ ἡ κύηϲιϲ·
θεοῦ γὰρ ἡ γέννηϲιϲ | καινοποιεῖ τὰϲ φύϲειϲ·

254 Reg. IV, II 11 et 12 — 258 ibid. 14. — 263 δι᾽ Ἐλιϲϲαίου ne tentes, modi versiculi probibent — 266 Reg. IV, IV 8 — 270 Reg. IV, IV 27. — 272 an γήρᾳ? — 273 ἐκϲτᾶτα Triod.

διό ϲε πᾶϲαι αἱ γενεαὶ | ὡϲ θεόνυμφον μητέρα
ὀρθοδόξωϲ μεγαλύνομεν.

Ὁ νοῦϲ τετραυμάτιϲται, | τὸ ϲῶμα μεμαλάκιϲται,
νοϲεῖ τὸ πνεῦμα, | ὁ λόγοϲ ἠϲθένηϲεν,
ὁ βίοϲ νενέκρωται, | τὸ τέλοϲ ἐπὶ θύραιϲ·
διό μοι, τάλαινα ψυχή, | τί ποιήϲειϲ, ὅταν ἔλθῃ
ὁ κριτὴϲ ἀνερευνῆϲαι τὰ ϲά;

Μωϲέωϲ παρήγαγον, | ψυχή, τὴν κοϲμογένεϲιν
καὶ ἐξ ἐκείνου | πᾶϲαν ἐνδιάθετον
γραφὴν ἱϲτοροῦϲάν ϲοι | δικαίουϲ καὶ ἀδίκουϲ·
ὧν τοὺϲ δευτέρουϲ, ὦ ψυχή, | ἐμιμήϲω, οὐ τοὺϲ πρώτουϲ,
εἰϲ θεὸν ἐξαμαρτήϲαϲα.

Ὁ νόμοϲ ἠϲθένηϲεν, | ἀργεῖ τὸ εὐαγγέλιον,
γραφὴ δὲ πᾶϲα | ἐν ϲοὶ παρημέληται,
προφῆται ἠτόνηϲαν | καὶ πᾶϲ δικαίου λόγοϲ·
αἱ τραυματίαι ϲου, ὦ ψυχή, | ἐπληθύνθηϲαν οὐκ ὄντοϲ
ἰατροῦ τοῦ ὑγιοῦντόϲ ϲε.

Τῆϲ νέαϲ παράγω ϲοι | γραφῆϲ τὰ ὑποδείγματα,
ἐνάγοντά ϲε, | ψυχή, πρὸϲ κατάνυξιν·
δικαίουϲ οὖν ζήλωϲον, | ἁμαρτωλοὺϲ ἐκτρέπου
καὶ ἐξιλέωϲαι Χριϲτὸν | προϲευχαῖϲ τε καὶ νηϲτείαιϲ
καὶ ἁγνείᾳ καὶ ϲεμνότητι.

Χριϲτὸϲ ἐνηνθρώπηϲε, | καλέϲαϲ εἰϲ μετάνοιαν
ληϲτὰϲ καὶ πόρναϲ· | ψυχή, μετανόηϲον,
ἡ θύρα ἠνέωκται | τῆϲ βαϲιλείαϲ ἤδη,
καὶ προαρπάζουϲιν αὐτὴν | Φαριϲαῖοι καὶ τελῶναι
καὶ μοιχοὶ μεταποιούμενοι.

Χριϲτὸϲ ἐνηνθρώπηϲε, | ϲαρκὶ προϲομιλήϲαϲ μοι
καὶ πάντα, ὅϲα | ὑπάρχει τῆϲ φύϲεωϲ,
βουλήϲει ἐπλήρωϲε | τῆϲ ἁμαρτίαϲ δίχα,
ὑπογραμμόν ϲοι, ὦ ψυχή, | καὶ εἰκόνα προδεικνύων
τῆϲ αὐτοῦ ϲυγκαταβάϲεωϲ.

Χριϲτὸϲ μάγουϲ ἔϲωϲε, | ποιμέναϲ ϲυνεκάλεϲε,
νηπίων δήμουϲ | ἀπέδειξε μάρτυραϲ,
πρεϲβύτην ἐδόξαϲε | καὶ γηραλέαν χήραν,
ὧν οὐκ ἐζήλωϲαϲ, ψυχή, | οὐ τὰϲ πράξειϲ, οὐ τὸν βίον·
ἀλλ' οὐαί ϲοι ἐν τῷ κρίνεϲθαι.

---

310 Matth. XI 12. Luc. XVI 16.

Νηϲτεύϲαϲ ὁ κύριοϲ | ἡμέραϲ τεϲϲαράκοντα
ἐν τῇ ἐρήμῳ | ὕϲτερον ἐπείναϲε
δεικνὺϲ τὸ ἀνθρώπινον· | ψυχή, μὴ ἀθυμήϲῃϲ,
ἄν ϲοι προϲβάλλῃ ὁ ἐχθρόϲ· | προϲευχῇ τε καὶ νηϲτείᾳ
ἐκποδὼν ἀποκρουϲθήτω ϲοι.

Πατέρα δοξάϲωμεν, | υἱὸν ὑπερυψώϲωμεν,
τὸ θεῖον πνεῦμα | πιϲτῶϲ προϲκυνήϲωμεν,
τριάδα ἀχώριϲτον, | μονάδα κατ᾽ οὐϲίαν,
ὡϲ φῶϲ καὶ φῶτα, καὶ ζωὴν | καὶ ζωάϲ, ζωοποιοῦϲαν
καὶ φωτίζουϲαν τὰ πέρατα.

Τὴν πόλιν ϲου φύλαττε, | θεογεννῆτορ πάναγνε·
ἐν ϲοὶ γὰρ αὕτη | πιϲτῶϲ βαϲιλεύουϲα,
ἐν ϲοὶ καὶ κρατύνεται | καὶ διὰ ϲοῦ νικῶϲα
τροποῦται πάντα πειραϲμὸν | καὶ ϲκυλεύει πολεμίουϲ
καὶ διέπει τὸ ὑπήκοον.

II

Κανὼν εἰϲ τὴν προϲκύνηϲιν τῆϲ τιμίαϲ ἁλύϲεωϲ τοῦ ἁγίου ἀποϲτόλου Πέτρου. (Ἰαν. 16)

ἦχοϲ δʹ.

ᾠδὴ αʹ.

Οὐκ ἔϲτι ϲοι ὅμοιοϲ, | δεδοξαϲμένε κύριε·
ἐν χειρὶ γὰρ κραταιᾷ
ἐλυτρώϲω τὸν λαόν, | ὃν ἐκτήϲω, φιλάνθρωπε.

Cὺ δεϲμεῖν καὶ λύειν τε | ἐν οὐρανοῖϲ δεξάμενοϲ
ἐξουϲίαν καὶ ἐν γῇ
ἐν ἁλύϲει δεϲμευθεὶϲ | τοὺϲ δεϲμίουϲ διέλυϲαϲ.

Cύ, κορυφαιότατε | τῶν ἀποϲτόλων, ἔλυϲαϲ
παραπτώϲεων ϲειρὰϲ
ἐν ἁλύϲει δεϲμευθείϲ, | ἣν νῦν περιπτυϲϲόμεθα.

---

322 Matth. IV 2. Luc. IV 2.

Hunc canonem, qui in libros Menaeorum non receptus est et iisdem, quibus canon Ioannis in honorem Petri (29 Iun.) compositus, modulis instruitur, Pitra ex tribus codicibus (paris. 1561, vatican. 787, barberin. V 39) in lucem emisit et diei festo venerabilis catenae apostoli Petri (16 Ianuar.) adsignavit. Atque unus quidem codex parisinus Andream Cretensem huius canonis auctorem fuisse testatur. Sed ut ne huic testimonio fidem prorsus derogem, tamen neque theotokia neque hirmos celeberrimo melodo tribuenda esse censeo. Nam ab alio poeta hirmos, ab alio troparia huius canonis scripta esse, inde satis certe elucet, quod qui in hirmo ad Christum dominum orationem direxerat, in sequenti tropario Petrum apostolum sic, ut hic factum videmus, alloqui non poterat; quae eadem ratio pertinet ad theotokion ultimo carmini adsutum. — v. 6 τοὺϲ δεϲμίουϲ πάνταϲ ἔλυϲαϲ barb. — 8 παραπτώϲεωϲ barb. — 9 δεϲμευθεὶϲ δεϲμίουϲ πάνταϲ ἔλυϲαϲ barb. — νῦν utrum a Pitra additum, an in codice parisino scriptum sit non liquet; ἣν καὶ περιπτυϲϲόμεθα vulgatur in simili loco canonis Iosephi in Men. [16 Ian. ode V 2] recepti

Τὴν θείαν cου ἅλυcιν, | τῶν ἀποcτόλων πρόκριτε,
προcκυνοῦμεν· δι᾿ αὐτῆc
cὺ κατέδηcαc θεῷ | λελυμένουc γὰρ πάνταc ἡμᾶc.

Τὸ ὄροc τὸ ἅγιον, | τὸ ὑπερφέρον ὄχημα,
τὴν μητέρα τοῦ θεοῦ
καὶ παρθένον ἀληθῶc | ἐπαξίωc ὑμνήcωμεν.

ᾠδὴ γ´.

Οὐκ ἐν cοφίᾳ | καὶ δυνάμει καὶ πλούτῳ καυχώμεθα,
ἀλλ᾿ ἐν cοὶ, τῇ τοῦ πατρὸc | ἐνυποcτάτῳ cοφίᾳ, Χριcτέ·
οὐ γάρ ἐcτιν ἅγιοc | πλήν cου, φιλάνθρωπε.

Τῆc δόξηc πλήρη | προcκυνοῦμέν cου, Πέτρε, τὴν ἅλυcιν
ἁγιαcθεῖcαν cεπτῶc, | ἐφ᾿ ᾧ τραχήλῳ τὴν θείαν Χριcτὸc
ἐκκληcίαν ἥδραcε | μένειν ἀκλόνητον.

Τοῖc αἰδεcίμοιc | καὶ αὐτοῖc τοῖc ἁγίοιc cου μέλεcιν
ἐπιτεθεῖcαν cεπτὴν | cειρὰν τιμῶμεν ὡc κόcμον λαμπρὸν,
ἔνδοξε ἀπόcτολε, | τῆc ἐκκληcίαc θεοῦ.

Νῦν τὰ δεcμά cου | προcκυνοῦντεc φιλοῦμεν, ἀπόcτολε,
καὶ τὴν ἅλυcιν, δι᾿ ὧν | δεcμὰ ἐλύθη ἀγνοίαc ἐθνῶν·
τρίπλοκοc ἐδέθη δὲ | θεογνωcίαc cειρά.

Ἀπειρόγαμε, | ἡ θεὸν cαρκωθέντα κυήcαcα,
τῶν παθῶν ταῖc προcβολαῖc | κλονούμενόν με cτερέωcον·
οὐ γάρ ἐcτιν, ἄχραντε, | πλήν cου βοήθεια·

ᾠδὴ δ´.

Οὗτοc ὁ θεὸc ἡμῶν, | ὁ ἐκ παρθένου cαρκωθεὶc
καὶ τὴν φύcιν θεώcαc,
ὃν ὑμνοῦντεc βοῶμεν·
δόξα τῇ δυνάμει cου, κύριε.

Χριcτῷ πειθαρχῶν, Πέτρε,
καὶ ἐν ἁλύcει δεcμευθεὶc
παραδόξωc τῆc φρουρᾶc
δι᾿ ἀγγέλου λυτρωθεὶc,
μάκαρ, ἀπειθοῦνταc διήλεγξαc.

Τὰc κλεῖc πιcτευθέντοc cου
τὰc οὐρανίουc ἐν εἱρκτῇ
εὐχερῶc ἐκλυθεῖcαι,
δέcμαι οἷα cτυπείου,
φόβῳ αἱ ἁλύcειc ἐξέπεcον.

11 δι᾿ αὐτὴν barb. δι᾿ οὗ vat. γὰρ om. barb. γὰρ et cὺ locum commutasse videntur — 12 ἅπανταc vat. — 15 ἐπαξίωc] μετὰ τόκον canon Ioannis in honorem Petri scriptus (29 Iun.), cuius theotokia eadem fere sunt, quae huius Andreae canonis — τιμήcομεν barb. — 19 πλήρη Pitra: πλήρηc codd. — cε barb. — 20 cεπτωc Pitra: cοῦ cεπτῶc vatic. ἀληθῶc barb. — 23 cου cεπτὴν barb. — κόcμου barb. — 24 θεῷ codd. — 25 τιμῶμεν vat. — 26 δι᾿ ηc barb. — 27 ἐδέθη δέ nos: δὲ ἐδέθη Pitra ἐγνώcθηc δέ barb. — 29 τὰc προβολὰc barb. — cὺ ante cτερέωcον add. Pitra praeter necessitatem et contra prosodiae legem — 30 ἄχραντοc, πλήν cου πανάμωμε cod. barb. — 35 θεῷ cod. barb. — 36 fort.: τῆc φρουρᾶc παραδόξωc | λυτρωθεὶc δι᾿ ἀγγέλου — 38 ἀναβοῶνταc barb. — 39 Matth. XVI 16—19. — 41 δεcμὸc barb.

Cὲ τὸν πυλωρὸν, Πέτρε,
τῶν οὐρανίων τεμενῶν
cιδηρᾶ πύλη 'φρουρεῖν
μὴ ἰcχύουcα, τρόμῳ
θᾶττον αὐτομάτη διήνοικται.

Χριcτὸν τὸν θεὸν ἡμῶν,
ὃν ἐcωμάτωcας, ἁγνὴ,
ἐκτενῶc δυcωποῦcα
μὴ ἐλλίποιc, παρθένε,
ὑπὲρ τῶν ἀεὶ δοξαζόντων cε.

ᾠδὴ ε΄.

Ὁ κτηcάμενος ἡμᾶc | περιούcιον λαὸν
τῷ αἵματί cου, κύριε,
τὴν cὴν εἰρήνην δὸc ἡμῖν,
ἐν ὁμονοίᾳ φυλάττων τὴν ποίμνην cου.

Cοῦ ἡ δόξα φοβερὰ,
οὐρανοὺc κλειδουχοῦcα,
νόcουc ἐν γῇ διώκουcα,
νεκροὺc ᾅδου ἐγείρουcα·
διό cε, Πέτρε, ἐν πίcτει δοξάζομεν.

Cοῦ, Πέτρε, καὶ ἡ cκιὰ
cεπτὴ ὡc θαυματουργόc·
cοῦ καὶ τὰ cημικίνθια
ὡc ῥωcτικὰ cεβάcμια·
καὶ ἀcπαcτή cου ὡc θεία ἡ ἅλυcιc.

Cοῦ καὶ μόνη δυνατὴ | ἡ πανίεροc μνήμη,
ψυχὰc cῶcαι, ἀπόcτολε,
τῶν πίcτει προcκυνούντων cου
τὴν ἁψαμένην χρωτὸc θείαν ἅλυcιν.

Ἡ τὸ φῶc τὸ ἐκ φωτὸc
cυλλαβοῦcα ἐν γαcτρὶ,
παρθενομῆτορ ἄχραντε,
τὸν ζωοδότην κύριον
ὑπὲρ τοῦ κόcμου ἀεὶ καθικέτευε.

ᾠδὴ ϛ΄.

Ἐν κήτει, | Χριcτὲ, τριημερεύcαc
Ἰωνᾶc προέγραψέ | cε τὸν ἀθάνατον
ὡc νεκρὸν ἑκουcίωc
ἐν τῇ κοιλίᾳ
τῆc γῆc τριημερεύcαντα.

Πειράζειν | ἀφρόνωc 'οἰηθέντα
πνεῦμα τὸ πανάγιον
Cίμωνα ἤλεγξαc,
ὃc ἐθεολόγηcαc
πρῶτοc τρανώcαc
τὸν θεὸν, παμμακάριcτε.

Ἐν πέτρᾳ | Χριcτὸc τῇ cτερεμνίῳ
cοὶ τῷ Πέτρῳ
τὴν ἐκκληcίαν πηξάμενοc·
ἐν τῇ πίcτει ἄcειcτον
cτήριξον ταύτην
λιταῖc cου αἰωνίζουcαν.

Ἐν τοῖc cοῖc | δεcμοῖc τῆc ἀπιcτίαc
τὰ δεcμὰ, ἀπόcτολε, | κόcμου ἐκλέλυται·
ὅθεν προcκυνοῦμέν cου
ὡc ἁμαρτίαc | λυτήριον τὴν ἅλυcιν.

Τὰ θεῖα | χειρόπεδα φιλῶν cου
τῆc δεcμίου δεξιᾶc, | Πέτρε ἀπόcτολε,
ὡc κλειδοῦχον δέομαι
ἀναπετάcαι | μοι πύλην τὴν οὐράνιον.

Τὸν πάcηc | ἐπέκεινα οὐcίαc
θεὸν λόγον τέτοκαc
cεcαρκωμένον ἡμῖν·

---

43 τεμενῶν Pitra ex cod. paris. ut videtur: τε μονῶν barb. vat. — 49 μὴ παρίδηc barb. — 50 δυcωπούντων barb. — 59 tertia et quarta stropha in cod. barb. locum commutarunt. — 61 ῥωcτικὰ nos: ῥωcτικὸν vat. ῥωcτικῶc barb. — 62 ἀπαcτὴ codd. — 66 θείου barb. — 68 παρθενόμητορ Pitra — 73 ἑκουcίωc Pitra, sed prosodia et huius carminis tropariorum et Ioannis canonis probabile fit antiquitus ἑκούcιον scriptum fuisse — 75 Act. apostol. VIII 9—24. — 77 ὃ codd. — 79 tertia et quarta stropha in cod. barb. locum commutaverunt — 82 cτηρίξαι vat. — 88 τῆc om. vat. — 90 τὴν om. vat. — 92 λόγον θεοῦ Barth. in canone Ioannis, cuius sexto carmini idem theotokion adhaeret

θεοτόκον ὅθεν ϲε
χείλεϲι πάντεϲ
καὶ ψυχῇ καταγγέλλομεν.

ᾠδὴ ζ'.

Ὁ ἐν ἀρχῇ | ἄναρχοϲ λόγοϲ
ϲὺν πατρί τε καὶ πνεύματι
υἱὸϲ μονογενὴϲ
εὐλογητὸϲ εἶ καὶ ὑπερυψούμενοϲ,
ὁ θεὸϲ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Καταπτὰϲ | ἄγγελοϲ ἀγγέλῳ
ἐπιγείῳ οὐράνιοϲ,
ϲοί, Πέτρε, τῶν δεϲμῶν
δωρεῖται λύτρον καὶ κόϲμῳ ϲε κήρυκα
ἐξ εἱρκτῆϲ ϲωτηρίαϲ πέμπει.

Τοπαζίου | ἡ ἐκκληϲία
καὶ χρυϲίου τὸν ϲίδηρον,
ἁψάμενον ϲαρκὸϲ,
ἀπόϲτολέ, ϲου ὡϲ λίαν ὑπέρτιμον
ἑαυτῇ θηϲαυρίζει ὄλβον.

Τῇ τῷ πυρὶ | τῶν πειραϲμῶν τε
καὶ τοῖϲ θείοιϲ ἱδρῶϲί ϲου,
ἀπόϲτολε, ϲειρᾷ
ἐϲτομωμένῃ ψυχῆϲ τὰ δυϲίατα
χειρουργῶν ἴαϲαί μου πάθη.

Τὴν ἐν γαϲτρὶ | τὸν πρὸ αἰώνων
ἐκ πατρὸϲ ἀνατείλαντα
θεὸν λόγον ἐν ϲαρκὶ
ϲυνειληφυῖαν πάντεϲ μακαρίϲωμεν,
ὡϲ μητέρα τοῦ πάντων θεοῦ.

ᾠδὴ η'.

Ὁ τὰ ϲύμπαντα φέρων
τῇ ἀπορρήτῳ ϲου δυνάμει, Χριϲτέ,
τοὺϲ ὁϲίουϲ ϲου παῖδαϲ
ἐν τῇ φλογὶ ἐδρόϲιϲαϲ κράζονταϲ·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα τὸν κύριον.

Ὁ ϲειρῶν ἐξ ἀφύκτων
θεόθεν λύειν ἐξουϲίαν λαβὼν
τὸν τοῦ ϲκότουϲ πεδήτην
λῦϲόν με νῦν, ἀπόϲτολε, χάριτι
ἐνϲκηνούϲῃ τῇ θείᾳ ἁλύϲει ϲου.

Συγχωρεῖν ὁ τοῖϲ πταίϲταιϲ
μαθητευθεὶϲ ἑβδομηκοντάκιϲ ἑπτὰ
τὸν θεὸν ἵλεών μοι
ἁμαρτωλῷ πρεϲβείαιϲ ϲου διάλλαξον
εὐφημοῦντί ϲε, Πέτρε μακάριε.

Ἧϲ ἀπέλαβεϲ πταίϲαϲ
ϲυγγνώμηϲ πταίϲαντι μετάδοϲ κἀμοὶ
ταῖϲ πρεϲβείαιϲ ϲου, μάκαρ,
δουλοπρεπῶϲ φιλοῦντι θερμότατα
ϲὲ φιλοῦντα Χριϲτὸν καὶ φιλούμενον.

Θεοτόκε παρθένε,
ϲεϲαρκωμένον ἡ τεκοῦϲα θεὸν
ὑπὲρ τῶν οἰκετῶν ϲου
αὐτὸν ἀεὶ δυϲώπει, θεόνυμφε,
λυτρωθῆναι κινδύνων τὴν ποίμνην
ϲου.

ᾠδὴ θ'.

Σὲ τὴν ὑπερένδοξον νύμφην
καὶ ἀδιάφθορον παρθένον,
τὴν τὸν κτίϲτην τεκοῦϲαν
ὁρατῶν τε πάντων | καὶ ἀοράτων
ἐν ὕμνοιϲ μεγαλύνομεν.

Σὺ παντὸϲ ὑπέρκειϲαι ὄντωϲ
μακαριϲμοῦ τοῦ παρ' ἀνθρώπων·

93 διό ϲε θεοτόκον Barth. quae lectio cum vulgata lectione hirmi conspirat — θεοτόκον πάντεϲ ϲε χείλεϲί τε καὶ ψυχῇ vat. — 96 τε om. codd. — 104 τὸν ἀψάμενον vat. — 105 ϲου ἀπόϲτολε barb. — 106 ἀποθηϲαυρίζει barb. — 107 πειραϲμῶν ϲου barb. — 109 ἐϲτωμένῃ barb. — 114 τῶν ὅλων barb. — 122 τὸν δεινοῖϲ πεδηθέντα barb. πεδίτην vatic. — 128 πρεϲβείαιϲ διαφύλαξον barb. διάλλαξον trisyllabum hoc loco est — 129 πέτρε ἀπόϲτολε barb. — 130 quartam stropham omisit barb. — 138 δυϲώπηϲον δέϲποινα barb. — 143 των ὁρατῶν hirmologion, sed ut hoc ferri potest in canone Ioannis, ita ab Andreae arte abhorret, qui nusquam plus undecim syllabas huic versui inclusit — 146 τοῦ om. barb.

τοῦ θεοῦ γάρ ϲε τὸ ϲτόμα
μακαρίϲαν, Πέτρε,
ἀπόχρη δεῖξαι
τῷ κόϲμῳ, παμμακάριϲτε.

Ϲοῦ τὰ πάντα ἔμπλεα δόξηϲ,
ἁγιαϲμοῦ τε καὶ θαυμάτων,
λόγοι, λείψανα, κόνιϲ
καὶ ἡ πίϲτει, Πέτρε, | προϲκυνουμένη
ἀξίωϲ θεία ἅλυϲιϲ.

Ϲοῦ με ὁ καρπὸϲ τῆϲ κοιλίαϲ
ἐξοργανώϲαϲ θιαϲώτην
μελῳδὸν ἵϲτηϲί ϲοι
τὴν χαρὰν τεκούϲῃ | μεγαλοφώνωϲ
τὸ χαῖρε προϲφθεγγόμενον.

ΚΟϹΜΑ ΤΟΥ ΜΑΙΟΥΜΑ ΚΑΝΟΝΕϹ ΚΑΙ ΤΡΙΩιΔΙΑ.

I

Κανὼν εἰϲ τὴν Ὕψωϲιν τοῦ ϲταυροῦ (Ϲεπτ. 14).
Ἡ ἀκροϲτιχίϲ· «Ϲταυρῷ πεποιθὼϲ ὕμνον ἐξερεύγομαι.»
ἦχοϲ πλ. δ'.

ᾠδὴ α'.

Ϲταυρὸν χαράξαϲ Μωϲῆϲ
ἐπ' εὐθείαϲ ῥάβδῳ,
τὴν ἐρυθρὰν διέτεμε
τῷ Ἰϲραὴλ πεζεύϲοντι·
τὴν δὲ ἐπιϲτρεπτικῶϲ
Φαραὼ τοῖϲ ἅρμαϲι
κροτήϲαϲ ἥνωϲεν,
ἐπ' εὖρουϲ διαγράψαϲ
τὸ ἀήττητον ὅπλον·
διὸ Χριϲτῷ ᾄϲωμεν
τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι δεδόξαϲται.

Τὸν τύπον πάλαι Μωϲῆϲ
τοῦ ἀχράντου πάθουϲ
ἐν ἑαυτῷ προέφηνε
τῶν ἱερῶν μεϲούμενοϲ·
ϲταυρῷ δὲ ϲχηματιϲθεὶϲ
τεταμέναιϲ τρόπαιον
παλάμαιϲ ἤγειρε,
τὸ κράτοϲ διολέϲαϲ
Ἀμαλὴκ τοῦ πανώλουϲ·
διὸ Χριϲτῷ ᾄϲωμεν
τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι δεδόξαϲται.

Ἀνέθηκε Μωϋϲῆϲ
ἐπὶ ϲτήληϲ ἄκοϲ
φθοροποιοῦ λυτήριον
καὶ ἰοβόλου δήγματοϲ,
καὶ ξύλῳ τύπῳ ϲταυροῦ
τὸν πρὸϲ γῆν ϲυρόμενον
ὄφιν προϲέδηϲεν
ἐγκάρϲιον, ἐν τούτῳ
θριαμβεύϲαϲ τὸ πῆμα·
διὸ Χριϲτῷ ᾄϲωμεν
τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι δεδόξαϲται.

Ὑπέδειξεν οὐρανὸϲ
τοῦ ϲταυροῦ τὸ τρόπαιον
τῷ εὐϲεβείαϲ κράντορι
καὶ βαϲιλεῖ θεόφρονι,
ἐχθρῶν ἐν ᾧ δυϲμενῶν

148 μακαρίϲαντεϲ barb. — 156 ἐξοργιάϲαϲ suspicatur Pitra — 157 ϲου barb. — 159 προϲφθεγγόμενοϲ barb.

Cod. A — v. 1 Exod. XIV 21—28. — 3 πεζεύϲαντι Barth. — 6 εὖροϲ A, quod si probaveris, supra ἐπ' εὐθεῖαν emendare debebis — 14 Exod. XVIII 11—13. — 17 Numer. XXI 9—20. ξύλου A — 26 fort. τοῦ ϲταυροῦ τὸ ϲῆμα — 29 versiculus duabus syllabis abundat

κατελύθη φρύαγμα,
ἀπάτη ἀνετράπη δὲ
καὶ πίστις ἐφηπλώθη
γῆς τοῖς πέρασι θεία·
διὸ Χριστῷ ᾄσωμεν
τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι δεδόξασται.

ᾠδὴ γ΄.

Ῥάβδος εἰς τύπον | τοῦ μυστηρίου
παραλαμβάνεται·
τῷ βλαστῷ γὰρ προκρίνει τὸν ἱερέα·
τῇ στειρευούσῃ δὲ πρῴην
ἐκκλησίᾳ νῦν ἐξήνθησε
ξύλον σταυροῦ
εἰς κράτος καὶ στερέωμα.

Ὡς ἐπαφῆκε | ῥαπιζομένη
ὕδωρ ἀκρότομος,
ἀπειθοῦντι λαῷ καὶ σκληροκαρδίῳ
τῆς θεοκλήτου ἐδήλου
ἐκκλησίας τὸ μυστήριον,
ἧς ὁ σταυρὸς | τὸ κράτος καὶ στερέωμα.

Πλευρᾶς ἀχράντου | λόγχῃ τρωθείσης
ὕδωρ σὺν αἵματι
ἐξεβλύσθη ἐγκαινίζον διαθήκην
καὶ ῥυπτικὸν ἁμαρτίας·
τῶν πιστῶν γὰρ σταυρὸς καύχημα
καὶ βασιλέων | κράτος καὶ στερέωμα.

ᾠδὴ δ΄.

Εἰσακήκοα, κύριε,
τῆς οἰκονομίας σου τὸ μυστήριον,
κατενόησα τὰ ἔργα σου
καὶ ἐδόξασά σου τὴν θεότητα.

Πικρογόνους μετέβαλε
ξύλῳ Μωϋσῆς πηγὰς ἐν ἐρήμῳ πάλαι,
τῷ σταυρῷ πρὸς τὴν εὐσέβειαν
τῶν ἐθνῶν προφαίνων τὴν μετάθεσιν.

Ὁ βυθῷ κολπωσάμενος
τέμνουσαν ἀνέδωκεν Ἰορδάνης ξύλῳ,
τῷ σταυρῷ καὶ τῷ βαπτίσματι
τὴν τομὴν τῆς πλάνης τεκμαιρόμενος.

Ἱερῶς προστοιβάζεται
ὁ τετραμερὴς λαὸς προηγούμενος
τῆς ἐν τύπῳ μαρτυρίου σκηνῆς,
σταυροτύποις τάξεσι κλεϊζόμενος.

Θαυμαστῶς ἐφαπλούμενος
τὰς ἡλιακὰς βολὰς ἐξηκόντισεν
ὁ σταυρὸς, καὶ διηγήσαντο
οὐρανοὶ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

ᾠδὴ ε΄.

Ὢ τρισμακάριστον ξύλον,
ἐν ᾧ ἐτάθη Χριστὸς
ὁ βασιλεὺς καὶ κύριος·
δι᾽ οὗ πέπτωκεν ὁ ξύλῳ ἀπατήσας,
τῷ ἐν σοὶ δελεασθεὶς
θεῷ τῷ προσπαγέντι σαρκὶ,
τῷ παρέχοντι
τὴν εἰρήνην ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.

Σὲ τὸ ἀοίδιμον ξύλον,
ἐν ᾧ ἐτάθη Χριστὸς,
ἡ τὴν Ἐδὲμ φυλάττουσα
στρεφομένη ῥομφαία, σταυρὲ, ᾐδέσθη·
τὸ φρικτὸν δὲ Χερουβὶμ
εἶξε τῷ σοὶ παγέντι Χριστῷ,
τῷ παρέχοντι
τὴν εἰρήνην ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.

Ὑποχθονίων δυνάμεις
ἀντίπαλοι τοῦ σταυροῦ
φρίττουσι χαραττόμενον
τὸ σημεῖον ἐν ἀέρι, ᾧ πολοῦσιν·
οὐρανίων, γηγενῶν
γένος δὲ γόνυ κάμπτει Χριστῷ,

29 κατεβλήθη Barth. — 33 Numer. XVII 8 — 34 ἱερέαν A — 37 Exod. XVII 6 et 7. XX 11 — 38 ἀπιθοῦντι A — 41 Ioann. XIX 31 — 42 ἐξεβλήθη Barth. — 48 Exod. XV 23—25 — 51 Reg. IV 6 — 54 Jes. Nav. IV 13 — 63 δελεασθὲν A — δελ. τῷ προσπαγέντι Χριστῷ A, sed σαρκὶ et θεῷ legisse videtur scholiasta cod. A

τῷ παρέχοντι
τὴν εἰρήνην ταῖϲ ψυχαῖϲ ἡμῶν.

Μαρμαρυγαῖϲ ἀκηράτοιϲ
φανεὶϲ ὁ θεῖοϲ ϲταυρὸϲ,
ἐϲκοτιϲμένοιϲ ἔθνεϲι
τοῖϲ ἐν πλάνῃ ἀπάτηϲ τὸ θεῖον φέγγοϲ
ἀπαϲτράψαϲ, οἰκειοῖ
τῷ ἐν αὐτῷ παγέντι Χριϲτῷ,
τῷ παρέχοντι
τὴν εἰρήνην ταῖϲ ψυχαῖϲ ἡμῶν.

ᾠδὴ ϛ'.

Νοτίου θηρὸϲ ἐν ϲπλάγχνοιϲ
παλάμαϲ Ἰωνᾶϲ
ϲταυροειδῶϲ διεκπετάϲαϲ
τὸ ϲωτήριον πάθοϲ
προδιετύπου ϲαφῶϲ·
ὅθεν τριήμεροϲ ἐκδὺϲ
τὴν ὑπερκόϲμιον ἀνάϲταϲιν
ὑπεζωγράφηϲε
τοῦ ϲαρκὶ προϲπαγέντοϲ Χριϲτοῦ τοῦ θεοῦ
καὶ τριημέρῳ ἐγέρϲει
τὸν κόϲμον φωτίϲαντοϲ.

Ὁ γήρᾳ καμφθεὶϲ καὶ νόϲῳ
τρυχωθεὶϲ ἀνωρθοῦτο
Ἰακὼβ χεῖραϲ ἀμείψαϲ,
τὴν ἐνέργειαν φαίνων
τοῦ ζωηφόρου ϲταυροῦ·
τὴν παλαιότητα καὶ γὰρ
τοῦ νομικοῦ ϲκιώδουϲ γράμματοϲ
ἐκαινογράφηϲεν
ὁ ἐν τούτῳ ϲαρκὶ προϲπαγεὶϲ ὁ θεὸϲ
καὶ τὴν ψυχώλεθρον νόϲον
τῆϲ πλάνηϲ ἀπήλαϲεν.

Νεαζούϲαιϲ θεὶϲ παλάμαϲ
ὁ θεῖοϲ Ἰϲραὴλ
ϲταυροειδῶϲ κάραιϲ ἐδήλου
ὡϲ πρεϲβύτερον κλέοϲ
ὁ νομολάτριϲ λαόϲ·
ὑποπτευθεὶϲ ὅθεν οὗτοϲ
ἐξηπατῆϲθαι οὐκ ἠλλοίωϲε
τὸν ζωηφόρον τύπον·
ὑπερέξει λαὸϲ γὰρ Χριϲτοῦ τοῦ θεοῦ
νεοπαγὴϲ, ἀνεβόα,
ϲταυρῷ τειχιζόμενοϲ.

ᾠδὴ ζ'.

Ἔκνοον πρόϲταγμα τυράννου δυϲϲεβοῦϲ
λαὸν ἐκλόνηϲε,
πνέον ἀπειλῆϲ
καὶ δυϲφημίαϲ θεοϲτυγοῦϲ·
ὅμωϲ τρεῖϲ παῖδαϲ | οὐκ ἐδειμάτωϲε
θυμὸϲ θηριώδηϲ, | οὐ πῦρ βρόμεον·
ἀλλ' ἀντηχοῦντι | δροϲοβόλῳ πνεύματι
πυρὶ ϲυνόντεϲ ἔψαλλον·
ὁ ὑπερύμνητοϲ | τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸϲ εὐλογητὸϲ εἶ.

Ξύλου γευϲάμενοϲ ὁ πρῶτοϲ ἐν βροτοῖϲ
φθορᾷ παρῴκηϲε·
ῥίψιν γὰρ ζωῆϲ
ἀτιμοτάτην κατακριθεὶϲ
ὅλῳ τῷ γένει, | ϲωματοφθόροϲ τιϲ
ὡϲ λύμη τῆϲ νόϲου, | μετέδωκεν·
ἀλλ' εὑρηκότεϲ | γηγενεῖϲ ἀνάκληϲιν
ϲταυροῦ τὸ ξύλον κράζωμεν·
ὁ ὑπερύμνητοϲ | τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸϲ εὐλογητὸϲ εἶ.

Ἔλυϲε πρόϲταγμα θεοῦ παρακοὴ,
καὶ ξύλον ἤνεγκε
θάνατον βροτοῖϲ
τὸ μὴ εὐκαίρωϲ μεταληφθέν·
ἐν ἀϲφαλείᾳ | τῆϲ ἐριτίμου δὲ
ἐντεῦθεν ζωῆϲ τὸ ξύλον εἴργετο,
ὃ νυκτιλόχου | δυϲθανοῦϲ ἀνέῳξεν

87 Genes. XLVIII 13–20. — 89 ζωοδώρου A quod emendate ζωηδώρου scribendum fuit — 96 νομολάτρηϲ A — 97 οὕτωϲ Barth. — 102 λαούϲ Barth. — 116 κράζομεν Barth. — 123 εἴργεται A cum schol.

εὐγνωμοςύνῃ κράζοντος·
ὁ ὑπερύμνητος
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ῥάβδου προςπτύςςεται τὸ ἄκρον Ἰωςὴφ·
ὁ γενηςόμενα
βλέπων Ἰςραὴλ,
τῆς βαςιλείας τὸ κραταιὸν
ὅπως ςυνάξει ὁ ὑπερένδοξος
ςταυρὸς προδηλῶν· οὗτος γὰρ
τοῖς βαςιλεῦςι | τροπαιοῦχον καύχημα
καὶ φῶς τοῖς πίςτει μέλπουςιν·
ὁ ὑπερύμνητος | τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

ᾠδὴ η΄.

Εὐλογεῖτε, παῖδες | τῆς Τριάδος ἰςάριθμοι,
δημιουργὸν πατέρα θεόν·
ὑμνεῖτε τὸν ςυγκαταβάντα λόγον | καὶ τὸ πῦρ εἰς δρόςον μεταποιήςαντα,
καὶ ὑπερυψοῦτε | τὸ πᾶςι ζωὴν
παρέχον πνεῦμα πανάγιον | εἰς τοὺς αἰῶνας·

Ὑψουμένου ξύλου | ῥαντιςθέντος ἐν αἵματι
τοῦ ςαρκωθέντος λόγου θεοῦ,
ὑμνεῖτε αἱ τῶν οὐρανῶν δυνάμεις | βροτῶν τὴν ἀνάκληςιν ἑορτάζουςαι·
λαοὶ προςκυνεῖτε | Χριςτοῦ τὸν ςταυρὸν,
δι᾽ οὗ τῷ κόςμῳ ἀνάςταςις | εἰς τοὺς αἰῶνας.

Γηγενεῖς, παλάμαις, | οἰκονόμοι τῆς χάριτος,
ςταυρὸν, οὗ ἔςτη Χριςτὸς ὁ θεὸς,
υψοῦτε ἱεροπρεπῶς καὶ λόγχην | θεοῦ λόγου ςῶμα ἀντιτορήςαςαν·
ἰδέτωςαν ἔθνη | πάντα τὸ ςωτήριον
τοῦ θεοῦ, δοξάζοντα | εἰς τοὺς αἰῶνας.

Οἱ τῇ θείᾳ ψήφῳ | προκριθέντες ἀγάλλεςθε,
Χριςτιανῶν πιςτοὶ βαςιλεῖς,
καυχᾶςθε τὸ τροπαιοφόρον ὅπλον | λαχόντες θεόθεν, ςταυρὸν τὸν τίμιον·
ἐν τούτῳ γὰρ φῦλα | πολέμων θράςος
ἐπιζητοῦντα ςκεδάζονται | εἰς τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ΄.

Μυςτικὸς εἶ, θεοτόκε, παράδειςος,
ἀγεωργήτως βλαςτήςαςα Χριςτὸν,
ὑφ᾽ οὗ τὸ τοῦ ςταυροῦ
ζωηφόρον ἐν γῇ
πεφυτούργηται δένδρον·
δι᾽ οὗ νῦν ὑψουμένου
προςκυνοῦντες αὐτὸν
ςὲ μεγαλύνομεν.

128 Genes. XLVII 31 — 131 ςυνέξει Barth. — 132 quintus versus huius strophae iusto brevior est — 134 κράζουςι Barth. — 154 τῷ τροπαιοφόρῳ ὅπλῳ Barth. — 156 ςκεδάννυνται Barth. — 157 μυςτικῶς Hirmologium — 161 δι᾽ οὗ] διὸ in hac et in proximis strophis A

Ἀγαλλέϲθω τὰ δρυμοῦ ξύλα ϲύμπαντα
ἁγιαϲθείϲηϲ τῆϲ φύϲεωϲ αὐτῶν,
ὑφ᾽ οὗπερ ἐξ ἀρχῆϲ
ἐφυτεύθη Χριϲτοῦ
τανυθέντοϲ ἐν ξύλῳ·
δι᾽ οὗ νῦν ὑψουμένου
προϲκυνοῦμεν αὐτὸν
καὶ μεγαλύνομεν.

Ἱερὸν ἠγέρθη κέραϲ θεόφροϲι
τῆϲ κεφαλῆϲ τῶν ἁπάντων ὁ ϲταυρόϲ,
ἐν ᾧ ἁμαρτωλῶν
νοουμένων ϲυνθλῶνται
τὰ κέρατα πάντα·
δι᾽ οὗ νῦν ὑψουμένου
προϲκυνοῦμεν αὐτὸν
καὶ μεγαλύνομεν.

κατ᾽ ἄλλον εἱρμόν.

Ὁ διὰ βρώϲεωϲ τοῦ ξύλου | τῷ γένει προϲγενόμενοϲ θάνατοϲ
διὰ ϲταυροῦ κατήργηται ϲήμερον·
τῆϲ γὰρ προμήτοροϲ ἡ παγγενὴϲ | κατάρα διαλέλυται
τῷ βλαϲτῷ τῆϲ ἁγνῆϲ θεομήτοροϲ,
ἣν πᾶϲαι αἱ δυνάμειϲ | τῶν οὐρανῶν μεγαλύνουϲιν.

Μὴ τὴν πικρίαν τὴν τοῦ ξύλου | ἐάϲαϲ ἀναιρέϲιμον, κύριε,
διὰ ϲταυροῦ τελείωϲ ἐξήλειψαϲ·
ὅθεν καὶ ξύλον ἔλυϲε ποτὲ | πικρίαν ὑδάτων Μερρᾶϲ,
προτυποῦν τοῦ ϲταυροῦ τὴν ἐνέργειαν,
ἣν πᾶϲαι αἱ δυνάμειϲ | τῶν οὐρανῶν μεγαλύνουϲιν.

Ἀδιαλείπτωϲ βαπτομένουϲ | τῷ ζόφῳ τοῦ προπάτοροϲ, κύριε,
διὰ ϲταυροῦ ἀνύψωϲαϲ ϲήμερον·
ὡϲ γὰρ τῇ πλάνῃ ἄγαν ἀκρατῶϲ | ἡ φύϲιϲ προκατηνέχθη,
παγκλήρωϲ ἡμᾶϲ πάλιν ἀνώρθωϲε
τὸ φῶϲ τὸ τοῦ ϲταυροῦ ϲου, | ὃν οἱ πιϲτοὶ μεγαλύνομεν.

Ἵνα τὸν τύπον ἀποδείξῃϲ | τῷ κόϲμῳ προϲκυνούμενον, κύριε,
τὸν τοῦ ϲταυροῦ ἐν πᾶϲιν ὡϲ ἔνδοξον,
ἐν οὐρανῷ ἐμόρφωϲαϲ φωτὶ | ἀπλέτῳ ἠγλαϊϲμένον,
βαϲιλεῖ πανοπλίαν ἀήττητον,
ἣν πᾶϲαι αἱ δυνάμειϲ | τῶν οὐρανῶν μεγαλύνουϲιν.

II

Κανὼν εἰϲ τὴν τοῦ Χριϲτοῦ γέννηϲιν (Δεκ. 25).

Ἡ ἀκροϲτιχίϲ· «Χριϲτὸϲ βροτωθεὶϲ ἦν ὅπερ θεὸϲ μένῃ.»

ᾠδὴ α΄. ἦχοϲ α΄.

Χριϲτὸϲ γεννᾶται· δοξάϲατε·
Χριϲτὸϲ ἐξ οὐρανῶν· ἀπαντήϲατε·
Χριϲτὸϲ ἐπὶ γῆϲ· ὑψώθητε·
ᾄϲατε τῷ κυρίῳ πᾶϲα ἡ γῆ

164 ἀγαλλιάϲθω A — 175 acrostichidis legibus docemur octavi carminis ultimam stropham, si alterum carmen nonum cantetur, resecandam esse. — 180 πικρίαν τοῦ A — 182 Μερᾶϲ A — 192 οὐρανοῖϲ A — 194 διό ϲε αἱ δυνάμειϲ . . . . μεγαλύνομεν A, quod certe μεγαλύνουϲι scribendum fuit.

καὶ ἐν εὐφροcύνῃ ἀνυμνήcατε, λαοί,
ὅτι δεδόξαcται.

Ῥεύcαντα ἐκ παραβάcεωc
θεοῦ τὸν κατ᾽ εἰκόνα γενόμενον,
ὅλον τῆc φθορᾶc ὑπάρξαντα,
κρείττονοc ἐπταικότα | θείαc ζωῆc
αὖθιc ἀναπλάττει ὁ coφὸc δημιουργόc,
ὅτι δεδόξαcται.

Ἰδὼν ὁ κτίcτηc ὀλλύμενον
τὸν ἄνθρωπον, χερcὶν ὃν ἐποίηcε,
κλίναc οὐρανοὺc κατέρχεται·
τοῦτον δὲ ἐκ παρθένου | θείαc ἁγνῆc
ὅλον ὁcιοῦται | ἀληθείᾳ cαρκωθείc,
ὅτι δεδόξαcται.

Ϲοφία, λόγοc καὶ δύναμιc,
υἱὸc ὢν τοῦ πατρὸc καὶ ἀπαύγαcμα,
Χριcτὸc ὁ θεὸc δυνάμειc λαθών,
ὅcαc ὑπερκοcμίουc, | ὅcαc ἐν γῇ,
καὶ ἐνανθρωπήcαc | ἀνεκτήcατο ἡμᾶc,
ὅτι δεδόξαcται.

ᾠδὴ γ΄.

Τῷ πρὸ τῶν αἰώνων
ἐκ πατρὸc γεννηθέντι | ἀρρεύcτωc υἱῷ
καὶ ἐπ᾽ ἐcχάτων ἐκ παρθένου
cαρκωθέντι ἀcπόρωc
Χριcτῷ τῷ θεῷ | βοήcωμεν·
Ὁ ἀνυψώcαc τὸ κέραc ἡμῶν
ἅγιοc εἶ, κύριε.

Ὁ τῆc ἐπιπνοίαc
μεταcχὼν τῆc ἀμείνω | Ἀδὰμ χοϊκὸc
καὶ πρὸc φθορὰν κατολιcθήcαc
γυναικείᾳ ἀπάτῃ
Χριcτῷ γυναικὸc βοᾷ ἐξ ὀρῶν·
Ὁ δι᾽ ἐμὲ κατ᾽ ἐμὲ γεγονὼc
ἅγιοc εἶ, κύριε.

Ϲύμμορφοc πηλίνηc,
εὐτελοῦc διαρτίαc, | Χριcτέ, γεγονὼc
καὶ μετοχῇ cαρκὸc τῆc χείρω
μεταδοὺc θείαc φύτληc,
βροτὸc πεφυκὼc | καὶ μείναc θεὸc
καὶ ἀνυψώcαc τὸ κέραc ἡμῶν,
ἅγιοc εἶ, κύριε.

Βηθλεὲμ εὐφραίνου,
ἡγεμόνων Ἰούδα | βαcίλεια·
τὸν Ἰcραὴλ γὰρ ὁ ποιμαίνων,
Χερουβὶμ ὁ ἐπ᾽ ὤμων,
ἐκ coῦ προελθὼν | Χριcτὸc ἐμφανῶc
καὶ ἀνυψώcαc τὸ κέραc ἡμῶν,
πάντων ἐβαcίλευcεν.

ᾠδὴ δ΄.

Ῥάβδοc ἐκ τῆc ῥίζηc Ἰεccαὶ
καὶ ἄνθοc ἐξ αὐτῆc, Χριcτέ,
ἐκ τῆc παρθένου ἐνεβλάcτηcαc·
ἐξ ὄρουc ὁ αἰνετὸc καταcκίου δαcέοc
ἦλθεc cαρκωθεὶc ἐξ ἀπειράνδρου
ὁ ἄϋλοc καὶ θεόc·
δόξα τῇ δυνάμει cου, κύριε.

Ὃν πάλαι προεῖπεν Ἰακὼβ
ἐθνῶν ἀπεκδοχήν, Χριcτέ,
φυλῆc Ἰούδα ἐξανέτειλαc
καὶ δύναμιν Δαμαcκοῦ,
Ϲαμαρείαc cκῦλά τε
ἦλθεc προνομεύcων, πλάνην τρέπων
εἰc πίcτιν θεοτερπῆ·
δόξα τῇ δυνάμει cου, κύριε.

Τοῦ μάντεωc πάλαι Βαλαὰμ
τῶν λόγων μυητὰc coφοὺc
ἀcτεροcκόπουc χαρᾶc ἔπληcαc,
ἀcτὴρ ἐκ τοῦ Ἰακὼβ
ἀνατείλαc, δέcποτα·
ἐθνῶν ἀπαρχὴν εἰcαγομένουc

Codd. ACV — v. 9 υπάρχοντα CV — 23 ἐνανθρωπήcει C — 26 γεννηθέντι ἐκ πατρὸc A — 33 χοϊκῶc C — 35 Genes. III. — 36 Χριcτὸν . . . ἐξορῶν Barth. — 46 Mich. V 2 — 47 βαcίλειον C — 53 Jos. XI — 56 Prec. Abac. 3 — 60 Genes. XLIX 8—10 — 63 Jes. VIII 4 — 64 εἷλε προcνομεύcαc C — 65 θεοπρεπῆ Dan. — 67 Numer. XXIV. Matth. II. — 70 ἀνατείλαc χαρίτη C

ἐδέξω δὲ προφανῶϲ·
δόξα τῇ δυνάμει ϲου, κύριε.

Ὡϲ πόκῳ γαϲτρὶ παρθενικῇ
κατέβηϲ ὑετὸϲ, Χριϲτέ,
καὶ ὡϲ ϲταγόνεϲ ἐν γῇ ϲτάζουϲαι·
Αἰθίοπεϲ καὶ Θαρϲεῖϲ
καὶ Ἀράβων νῆϲοί τε,
Σαβᾶ, Μήδων, πάϲηϲ γῆϲ κρατοῦντεϲ
προϲέπεϲόν ϲοι, ϲωτήρ·
δόξα τῇ δυνάμει ϲου, κύριε.

ᾠδὴ ε´.

Θεὸϲ ὢν εἰρήνηϲ, πατὴρ οἰκτιρμῶν,
τῆϲ μεγάληϲ βουλῆϲ ϲου τὸν ἄγγελον
εἰρήνην παρεχόμενον
ἀπέϲτειλαϲ ἡμῖν·
ὅθεν θεογνωϲίαϲ
πρὸϲ φῶϲ ὁδηγηθέντεϲ,
ἐκ νυκτὸϲ ὀρθρίζοντεϲ
δοξολογοῦμέν ϲε, φιλάνθρωπε.

Ἐν δούλοιϲ τῷ Καίϲαροϲ δόγματι
ἀπεγράφηϲ πιθήϲαϲ καὶ δούλουϲ ἡμᾶϲ
ἐχθροῦ καὶ ἁμαρτίαϲ
ἠλευθέρωϲαϲ, Χριϲτέ.
ὅλον τὸ καθ᾽ ἡμᾶϲ δὲ
πτωχεύϲαϲ καὶ χοϊκὸν
ἐξ αὐτῆϲ ἑνώϲεωϲ
καὶ κοινωνίαϲ ἐθεούργηϲαϲ.

Ἰδοὺ ἡ παρθένοϲ, ὡϲ πάλαι φηϲίν,
ἐν γαϲτρὶ ϲυλλαβοῦϲα ἐκύηϲεν
θεὸν ἐνανθρωπήϲαντα
καὶ μένει παρθένοϲ·
δι᾽ ἧϲ καταλλαγέντεϲ | θεῷ οἱ ἁμαρτωλοὶ
θεοτόκον κυρίωϲ
οὖϲαν ἐν πίϲτει ἀνυμνήϲωμεν.

ᾠδὴ ϛ´.

Σπλάγχνων Ἰωνᾶν ἔμβρυον ἀπήμεϲεν
ἐνάλιοϲ θήρ, | οἷον ἐδέξατο·
τῇ παρθένῳ δὲ
ἐνοικήϲαϲ ὁ λόγοϲ καὶ ϲάρκα λαβὼν
διελήλυθε φυλάξαϲ ἀδιάφθορον·
ἧϲ γὰρ οὐχ ὑπέϲτη ῥεύϲεωϲ
τὴν τεκοῦϲαν κατέϲχεν ἀπήμαντον.

Ἦλθε ϲαρκωθεὶϲ Χριϲτὸϲ ὁ θεὸϲ ἡμῶν,
γαϲτρὸϲ ὃν πατὴρ
πρὸ Ἑωϲφόρου γεννᾷ·
τὰϲ ἡνίαϲ δὲ
ὁ κρατῶν τῶν ἀχράντων δυνάμεων
ἐν φάτνῃ τῶν ἀλόγων ἀνακλίνεται,
ῥάκει ϲπαργανοῦται, λύει δὲ
πολυπλόκουϲ ϲειρὰϲ παραπτώϲεων.

Νέον ἐξ Ἀδὰμ παιδίον φυράματοϲ
ἐτέχθη υἱὸϲ | καὶ πιϲτοῖϲ δέδοται·
τοῦ δὲ μέλλοντοϲ
οὗτόϲ ἐϲτιν αἰῶνοϲ πατὴρ καὶ ἄρχων
καὶ καλεῖται τῆϲ μεγάληϲ βουλῆϲ
ἄγγελοϲ·
οὗτοϲ ἰϲχυρὸϲ θεόϲ ἐϲτι
καὶ κρατῶν ἐξουϲίᾳ τῆϲ κτίϲεωϲ.

ᾠδὴ ζ´.

Οἱ παῖδεϲ εὐϲεβείᾳ
ϲυντραφέντεϲ, δυϲϲεβοῦϲ προϲτάγ-
καταφρονήϲαντεϲ [ματοϲ
πυρὸϲ ἀπειλὴν οὐκ ἐπτοήθηϲαν,
ἀλλ᾽ ἐν μέϲῳ τῆϲ φλογὸϲ ἑϲτῶτεϲ
ἔψαλλον·
ὁ τῶν πατέρων θεὸϲ εὐλογητὸϲ εἶ.

Ποιμένεϲ ἀγραυλοῦντεϲ
ἐκπλαγοῦϲ φωτοφανείαϲ ἔτυχον·

73 δῶρά ϲοι δεκτὰ προϲκομίζονταϲ Barth. — 74 Judic. VI. — 75 Χριϲτὸϲ C — 77 Psalm LXXI. LXXXVI. — 79 προϲέπεϲαν AC — ϲοι Χριϲτέ V — 81 Jes. IX 6. — 87 Luc. II — 89 ἠλευθέρωϲαϲ ημᾶϲ C — 92 ἐθεούργηϲαν C — 92 Jos. VII 14 — 96 καταπλαγέντεϲ C — 103 προελήλυθε V — 107 Psalm CIX 3 — 110 ἀνακέκλιται A — 119 ἐξουϲίαν A — 120 in prima, tertia et quarta stropha huius septimae odae post undecimam strophae syllabam numeros interpunxit Barth.; idem paulo post vocabula αὐτοὺϲ, θεῷ, Χριϲτὸν in tribus extremis strophis praecedenti versui adiecit. — 126 Luc. II 8—15.

δόξα κυρίου γὰρ
αὐτοὺς περιέλαμψε καὶ ἄγγελος,
ἀνυμνήσατε, βοῶν, ὅτι ἐτέχθη
Χριστός·
ὁ τῶν πατέρων θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ἐξαίφνης σὺν τῷ λόγῳ
τοῦ ἀγγέλου οὐρανῶν στρατεύματα,
δόξα, ἐκραύγαζον,
θεῷ ἐν ὑψίστοις, ἐπὶ γῆς εἰρήνη,
ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία Χριστὸς
ἔλαμψεν·
ὁ τῶν πατέρων θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ῥῆμα τί τοῦτο; εἶπον
οἱ ποιμένες, διελθόντες ἴδωμεν
τὸ γεγονὸς θεῖον.
Χριστόν· Βηθλεὲμ καταλαβόντες δὲ
σὺν [τῇ] τεκούσῃ προσεκύνουν ἀνα-
μέλποντες·
ὁ τῶν πατέρων θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

ᾠδὴ η΄.

Θαύματος ὑπερφυοῦς ἡ δροσοβόλος
ἐξεικόνισε κάμινος τρόπον·
οὐ γὰρ οὓς ἐδέξατο φλέγει νέους,
ὡς οὐδὲ πῦρ
τῆς θεότητος παρθένου ἣν ὑπέδυ
νηδύν·
διὸ ἀνυμνοῦντες ἀναμέλψωμεν·
εὐλογείτω ἡ κτίσις πᾶσα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψούτω
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἕλκει Βαβυλῶνος ἡ θυγάτηρ παῖδας
δορικτήτους Δαυῒδ ἐκ Σιὼν αὐτῇ·
δωροφόρους πέμπει δὲ μάγους παῖδας,
τὴν τοῦ Δαυῒδ
θεοδόχον θυγατέρα λιτανεύσοντας·
διὸ ἀνυμνοῦντες ἀναμέλψωμεν·
εὐλογείτω ἡ κτίσις πᾶσα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψούτω
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὄργανα παρέκλινε τὸ πένθος ᾠδῆς·
οὐ γὰρ ᾖδον ἐν νόθοις οἱ παῖδες Σιών·
Βαβυλῶνος λύει δὲ πλάνην πᾶσαν
καὶ μουσικῶν
ἁρμονίαν Βηθλεὲμ ἐξανατείλας Χρι-
στός·
διὸ ἀνυμνοῦντες ἀναμέλψωμεν·
εὐλογείτω ἡ κτίσις πᾶσα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψούτω
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Σκῦλα Βαβυλὼν τῆς βασιλίδος Σιὼν
καὶ δορίκτητον ὄλβον ἐδέξατο·
θησαυροὺς Χριστὸς ἐν Σιὼν δὲ ταύτης
καὶ βασιλεῖς
σὺν ἀστέρι ὁδηγῷ ἀστροπολοῦντας
ἕλκει·
διὸ ἀνυμνοῦντες ἀναμέλψωμεν·
εὐλογείτω ἡ κτίσις πᾶσα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψούτω
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ΄.

Μυστήριον ξένον ὁρῶ καὶ παράδοξον!
οὐρανὸν τὸ σπήλαιον, θρόνον χερου-
βικὸν
τὴν παρθένον, τὴν φάτνην χωρίον,
ἐν ᾧ ἀνεκλίθη ὁ ἀχώρητος
Χριστὸς ὁ θεός,
ὃν ἀνυμνοῦντες μεγαλύνομεν.

Ἐξαίσιον δρόμον ὁρῶντες οἱ μάγοι
ἀσυνήθους νέου ἀστέρος ἀρτιφανοῦς
οὐρανίου ὑπερλάμποντος,

132 Luc. II 13. 14. 142 τῇ uncinis inclusimus, quia una syllaba versus abundat. — 144 ὑπερφυῶς C — 145 τρόπον A cum schol., CV: τύπον Barth. — 146 φλέγειν V — 148 παρθένον V — 149. 157 ἀναμέλπομεν V — 153 ἐν αὐτῇ schol. cod. A Dan. — 165 Χριστέ V — 169 Paralip. XXXVI — 171 ἐκ σιὼν V — 173 ἐν ἀστέρι Dan. — 183 ἀρτιφαοῦς C 184 οὐρανίους ὑπερλάμποντας A

Χριcτὸν βαcιλέα ἐτεκμήραντο
ἐν γῇ γεννηθέντα
Βηθλεὲμ εἰc cωτηρίαν ἡμῶν.

Νεηγενὲc, μάγων | λεγόντων, παιδίον
ἄναξ, οὗ ἀcτὴρ ἐφάνη, ποῦ ἐcτιν;
εἰc γὰρ
ἐκείνου προcκύνηcιν ἥκομεν,
μανεὶc ὁ Ἡρώδηc ἐταράττετο,
Χριcτὸν ἀνελεῖν
ὁ θεομάχοc φρυαττόμενοc.

Ἠκρίβωcε χρόνον | Ἡρώδηc ἀcτέροc,
οὗ ταῖc ἡγεcίαιc οἱ μάγοι ἐν Βηθλεὲμ
προcκυνοῦcι Χριcτὸν cὺν δώροιc·
ὑφ᾽ οὗ πρὸc πατρίδα ὁδηγούμενοι
δεινὸν παιδοκτόνον
ἐγκατέλιπον παιζόμενον.

III

Κανὼν εἰc τὰ Θεοφάνεια (Ἰαν. 6).

Ἡ ἀκροcτιχίc:
«Βάπτιcμα ῥύψιc γηγενῶν ἁμαρτάδοc.»
ἦχοc β΄.

ᾠδὴ α΄.

Βυθοῦ ἀνεκάλυψεν πυθμένα
καὶ διὰ ξηρᾶc οἰκείουc ἕλκει,
ἐν αὐτῷ κατακαλύψαc ἀντιπάλουc
ὁ κραταιὸc ἐν πολέμοιc κύριοc·
ὅτι δεδόξαcται.

Ἀδὰμ τὸν φθαρέντα ἀναπλάττει
ῥείθροιc Ἰορδάνου καὶ δρακόντων
κεφαλὰc ἐμφωλευόντων διαθλάττει
ὁ cαρκωθεὶc ἐκ παρθένου κύριοc·
ὅτι δεδόξαcται·

Πυρὶ τῆc θεότητοc ἀΰλῳ
cάρκα ὑλικὴν ἠμφιεcμένοc
Ἰορδάνου περιβάλλεται τὸ νᾶμα
ὁ βαcιλεὺc τῶν αἰώνων κύριοc·
ὅτι δεδόξαcται.

Τὸν ῥύπον ὁ cμήχων τῶν ἀνθρώπων
τούτοιc καθαρθεὶc ἐν Ἰορδάνῃ,
οἷc θελήcαc ὡμοιώθη, ὃ ἦν μείναc,
τοὺc ἐν τῷ cκότει φωτίζει κύριοc·
ὅτι δεδόξαcται.

ᾠδὴ γ΄.

Ἰcχὺν ὁ διδοὺc
τοῖc βαcιλεῦcιν ἡμῶν κύριοc
καὶ κέραc χριcτῶν αὐτοῦ ὑψῶν
παρθένου ἀποτίκτεται,
μολεῖ δὲ πρὸc τὸ βάπτιcμα·
διὸ πιcτοὶ βοήcωμεν·
οὐκ ἔcτιν ἅγιοc | ὡc ὁ θεὸc ἡμῶν
καὶ οὐκ ἔcτι δίκαιοc πλήν cου, κύριε.

Cτειρεύουcα πρὶν
ἡ τεκνουμένη δεινῶc cήμερον
εὐφραίνου, Χριcτοῦ ἐκκληcία·
δι᾽ ὕδατοc καὶ πνεύματοc
υἱοί cοι γὰρ γεγέννηνται
οἱ πίcτει ἀνακράζοντεc·
οὐκ ἔcτιν ἅγιοc | ὡc ὁ θεὸc ἡμῶν
καὶ οὐκ ἔcτι δίκαιοc | πλήν cου, κύριε,

Μεγάλῃ φωνῇ
ἐν τῇ ἐρήμῳ βοᾷ πρόδρομοc·
Χριcτοῦ ἑτοιμάcατε ὁδοὺc
καὶ τρίβουc τοῦ θεοῦ ἡμῶν

191 Χριcτῷ A — **192** Matth. II 16 — **196** ἐγκατέλειπον Dan.

Codd. AV — **6** Matth. VI. Marc. I. Luc. III. Ioann. I. — **9** ὁ βαcιλεὺc τῶν αἰώνων in secunda, ὁ cαρκωθεὶc ἐκ παρθένου in tertia stropha exhibet Barth. — **16** cμύχων ex cμήχων corr. A — **19** τῷ om. Barth. — φωτίζων A — **21** Reg. I 2. — **23** χρηcτῶν V — **26** αὐτῷ πιcτοί A — **30** τεκνωμένη AV Barth. — **31** ἡ ἐκκληcία Barth. — **33** γάρ cοι Barth. — **34** et **42** οἱ AV: ἐν Barth. — **38** ὁ πρόδρομοc V — **39** ὁδόν V

εὐθείας ἀπεργάσασθε
οἱ πίστει ἀνακράζοντες·
οὐκ ἔστιν ἅγιος | ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν
καὶ οὐκ ἔστι δίκαιος πλήν σου, κύριε.

ᾠδὴ δ'.

Ἀκήκοα, κύριε,
φωνῇ σου ὅν εἶπας Φωνὴ
βοῶντος ἐν ἐρήμῳ,| ὅτε ἐβρόντησας
πολλῶν ἐπὶ ὑδάτων,
τῷ σῷ μαρτυρούμενος υἱῷ·
ὅλος γεγονὼς τοῦ παρόντος
πνεύματος δὲ ἐβόησε·
σὺ εἶ Χριστὸς,
θεοῦ σοφία καὶ δύναμις.

Ῥυπτόμενον ἥλιον
τίς εἶδεν, ὁ κῆρυξ βοᾷ,
τὸν ἔκλαμπρον τῇ φύσει,
ἵνα σε ὕδασιν,
ἀπαύγασμα τῆς δόξης,
πατρὸς χαρακτὴρ ἀϊδίου,
ἐκπλύνω καὶ χόρτος ὢν πυρὶ
ψαύσω τῆς σῆς θεότητος;
σὺ γὰρ Χριστὸς,
θεοῦ σοφία καὶ δύναμις.

Ὑπέφηνεν ἔνθεον
ἣν εἶχεν εὐλάβειαν
Μωσῆς περιτυχών σοι·
ὡς γὰρ τῆς βάτου σου
φωνήσαντος ᾐσθήθη,
εὐθὺς ἀπεστράφη τὰς ὄψεις·
ἐγὼ δὲ πῶς βλέψω σε τρανῶς,
ἢ πῶς χειροθετήσω σε;
σὺ γὰρ Χριστὸς,
θεοῦ σοφία καὶ δύναμις.

Ψυχῆς τελῶν ἔμφρονος
καὶ λόγῳ τιμώμενος
ἀψύχων εὐλαβοῦμαι·
εἰ γὰρ βαπτίσω σε,
κατήγορόν μου ἔσται
πυρὶ καπνιζόμενον ὄρος,
φυγοῦσα δὲ θάλασσα διχῇ
καὶ Ἰορδάνης οὗτος στραφείς·
σὺ γὰρ Χριστὸς,
θεοῦ σοφία καὶ δύναμις.

ᾠδὴ ε'.

Ἰησοῦς ὁ ζωῆς ἀρχηγὸς
λῦσαι τὸ κατάκριμα ἥκει
Ἀδὰμ τοῦ πρωτοπλάστου·
καθαρσίων δὲ | ὡς θεὸς μὴ δεόμενος
τῷ πεσόντι καθαίρεται
ἐν τῷ Ἰορδάνῃ,
ἐν ᾧ τὴν ἔχθραν κτείνας
ὑπερέχουσαν πάντα νοῦν
εἰρήνην χαρίζεται.

Συνελθόντων ἀπείρων λαῶν
ὑπὸ Ἰωάννου βαπτισθῆναι,
αὐτὸς ἐν μέσῳ ἔστη,
προσεφώνει δὲ
τοῖς παροῦσι· τίς ἔδειξεν,
ἀπειθεῖς, τὴν ὀργὴν ὑμῖν
ἐκκλῖναι τὴν μέλλουσαν;
καρποὺς ἀξίους Χριστῷ
ἐκτελεῖτε· παρὼν γὰρ νῦν
εἰρήνην χαρίζεται.

Γεωργὸς ὁ καὶ δημιουργὸς
μέσος ἑστηκὼς ὡς εἷς ἁπάντων
καρδίας ἐμβατεύει·
καθαρτήριον δὲ πτύον χειριζόμενος
τὴν παγκόσμιον ἅλωνα
πανσόφως διΐστησι,
τὴν ἀκαρπίαν φλέγων,
εὐκαρποῦσιν αἰώνιον
ζωὴν χαριζόμενος.

45 ἀκήκοε Barth. — 46 Luc. III 4. 21—22 — φωνῇ V: φωνῆς A — φωνή A: φωνῆι V — 64 σε φωνήσαντα V Barth. — 66 σε om. A — 69 scholiastae interpretantis ὑπάρχων ψυχῆς vestigia secutus reposuerim πέλων — 72 μοι Barth. — 78 una syllaba ante ἥκει excidisse videtur. — 89 fort.: Χριστῷ ἀξίους — 93 ἐμβατεύων V — 94 χειρισάμενος Barth — 97 fort. εὐκαρποῦσι δ' αἰώνιον

ᾠδὴ ϛʹ.

Ἡ φωνὴ τοῦ λόγου,
ὁ λύχνος τοῦ φωτὸς, ὁ Ἑωςφόρος,
ὁ τοῦ ἡλίου πρόδρομος
ἐν τῇ ἐρήμῳ, μετανοεῖτε,
πᾶσι βοᾷ τοῖς λαοῖς,
καὶ προκαθαίρεσθε·
Ἰδοὺ γὰρ πάρεστι Χριστὸς,
ἐκ φθορᾶς τὸν κόσμον λυτρούμενος.

Γεννηθεὶς ἀρρεύστως
ἐκ θεοῦ καὶ πατρὸς, ἐκ τῆς παρθένου
δίχα σαρκοῦται ῥύπου Χριστός·
οὗ τὸν ἱμάντα, τὴν ἐξ ἡμῶν
τοῦ λόγου συνάφειαν,
λύειν ἀμήχανον,
διδάσκει ὁ πρόδρομος,
γηγενεῖς ἐκ πλάνης λυτρούμενος.

Ἐν πυρὶ βαπτίσει
τελευταίῳ Χριστὸς τοὺς ἀπειθοῦν-[τας
καὶ μὴ θεὸν φρονοῦντας αὐτόν·
ἐν πνεύματι δὲ καινοποιεῖ
δι᾽ ὕδατος χάριτι | τοὺς ἐπιγνώμονας
αὐτοῦ τῆς θεότητος,
τῶν πλημμελημάτων λυτρούμενος.

ᾠδὴ ζʹ.

Νέους εὐσεβεῖς
καμίνῳ πυρὸς προσομιλήσαντας
διασυρίζον πνεῦμα δρόσου
ἀβλαβεῖς διεφύλαξε
καὶ θείου ἀγγέλου συγκατάβασις·
ὅθεν ἐν φλογὶ δροσιζόμενοι
εὐχαρίστως ἀνέμελπον·
ὑπερύμνητε,
ὁ τῶν πατέρων κύριος
καὶ θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ὡς ἐν οὐρανῷ
σὺν τρόμῳ καὶ θαύματι παρίσταντο
ἐν Ἰορδάνῃ αἱ δυνάμεις
τῶν ἀγγέλων, σκοπούμεναι
τοσαύτην θεοῦ τὴν συγκατάβασιν·
ὅπως ὁ κρατῶν τὴν ὑπερῷον
τῶν ὑδάτων ὑπόστασιν
ἐν τοῖς ὕδασι
σωματοφόρος ἕστηκεν,
ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων [ἡμῶν].

Νεφέλη ποτὲ
καὶ θάλασσα θείου προεικόνιζον
βαπτίσματος τὸ θαῦμα,
ἐν οἷς ὁ πρὶν βαπτίζεται
διεξοδικῶς τῷ νομοθέτῃ λαός·
θάλασσα δὲ ἦν τύπος ὕδατος
καὶ νεφέλη τοῦ πνεύματος·
οἷς τελούμενοι,
εὐλογητὸς εἶ, κράζομεν,
ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων [ἡμῶν].

Ἅπαντες πιστοὶ,
ἐν ᾧ τὴν τελείωσιν ἐλάβομεν,
θεολογοῦντες ἀσιγήτως
σὺν ἀγγέλοις δοξάσωμεν
πατέρα, υἱὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον·
τοῦτο γὰρ τριὰς ὑποστάσεσιν
ὁμοούσιος, εἷς δὲ θεὸς,
ᾧ καὶ ψάλλομεν·
ὁ τῶν πατέρων κύριος
καὶ θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

ᾠδὴ ηʹ.

Μυστήριον παράδοξον
ἡ Βαβυλῶνος ἔδειξε κάμινος,
πηγάσασα δρόσον·
ὅτι ῥεῖθρον ἔμελλεν

103 παρέστη ὁ Χριστός V — 104 φορᾶς A — 112 βαπτίζει Barth. — 116 χάριτι θείαι V 120 καμίνου V — 123 ἀγγέλου ex ἀγγέλων corr. A — συγκατάβασιν V — 125 ἀνέμελπον, ο τῶν πατέρων ἡμῶν θεὸς εὐλογητὸς ει A — 129 Ὥσπερ οὐρανῷ Barth. — 131 αἱ δυνάμεις τῶν ἀγγέλων ἐν Ἰορδάνῃ A — 138 θεὸς τῶν V — ἡμῶν et in hac et in tertia stropha eiiciendum significavimus — 140 προεικόνιζε Barth. — 141 Χριστοῦ vel aliud bisyllabon ante βαπτίσματος intercidisse videtur. — 143 διεξοδικός A — 147 ψάλλομεν Barth. κράζοντες ὁ θεὸς τῶν A — 152 δοξάζωμεν V — 156 ψάλλωμεν V — 162 ῥείθροις . . . . ὁ Ἰορδάνης Barth.

ἄϋλον πῦρ εἰcδέχεcθαι
τοῦ Ἰορδάνου καὶ cτέγειν
capκὶ βαπτιζόμενον τὸν κτίcτην,
ὃν εὐλογοῦcι λαοὶ
καὶ ὑπερυψοῦcιν
εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

Ἀπόθου φόβον ἅπαντα,
ὁ λυτρωτὴc τῷ προδρόμῳ ἔφηcεν·
ἐμοὶ δὲ πειθάρχει,
ὡc Χριcτῷ μοι πρόcελθε·
τοῦτο γὰρ φύcει πέφυκα·
ἐμῷ προcτάγματι εἶξον
καὶ βάπτιcόν με cυγκαταβάντα,
ὃν εὐλογοῦcι λαοὶ
καὶ ὑπερυψοῦcιν
εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

Ῥημάτων ὡc ἀκήκοεν
ὁ βαπτιcτὴc τοῦ δεcπότου cύντρομοc
παλάμην ἐκτείνει·
χειραπτήcαc ὅμωc δὲ
τὴν κορυφὴν τοῦ πλάcτου αὐτοῦ
τῷ βαπτιcθέντι ἐβόα·
ἁγίαcόν με· cὺ γὰρ θεόc μου,
ὃν εὐλογοῦcι λαοὶ
καὶ ὑπερυψοῦcιν
εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

Τριάδοc ἡ φανέρωcιc
ἐν Ἰορδάνῃ γέγονεν· αὕτη γὰρ
ὑπέρθεοc φύcιc·
ὁ πατὴρ ἐφώνηcεν,
«οὗτοc ὁ βαπτιζόμενοc
υἱὸc ὁ ἀγαπητόc μου,»
τὸ πνεῦμα cυμπαρῆν τῷ ὁμοίῳ·
ὃν εὐλογοῦcι λαοὶ
καὶ ὑπερυψοῦcιν
εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

ᾠδὴ θ'.

Ἀπορεῖ πᾶcα γλῶccα
εὐφημεῖν πρὸc ἀξίαν·
ἰλιγγιᾷ δὲ
νοῦc καὶ ὑπερκόcμιοc
ὑμνεῖν cε, θεοτόκε·
ὅμωc ἀγαθὴ ὑπάρχουcα
τὴν πίcτιν δέχου·
καὶ γὰρ τὸν πόθον οἶδαc
τὸν ἔνθεον ἡμῶν·
cὺ γὰρ Χριcτιανῶν εἶ
προcτάτιc, cὲ μεγαλύνομεν.

Δαυῒδ πάρεcο πνεύματι
τοῖc φωτιζομένοιc·
νῦν προcέλθετε,
ᾆδε, πρὸc θεὸν ἐν πίcτει,
λέγων, φωτίcθητε·
οὗτοc ὁ πτωχὸc ἐκέκραξεν
Ἀδὰμ ἐν πτώcει·
καὶ γὰρ αὐτοῦ εἰcήκουcε
κύριοc ἐλθὼν
ῥείθροιc τοῦ Ἰορδάνου
φθαρέντα τε ἀνεκαίνιcεν.

Ὁ Ἡcαΐαc, λούcαcθε,
καὶ καθάρθητε, φάcκει·
τὰc πονηρίαc
ἔναντι ἀφέλεcθε
κυρίου· οἱ διψῶντεc
ὕδωρ ἐπὶ ζῶν πορεύεcθε·
ῥανεῖ γὰρ ὕδωρ
καινοποιὸν Χριcτὸc τοῖc
προcτρέχουcιν αὐτῷ
πίcτει καὶ πρὸc ζωὴν
τὴν ἀγήρω βαπτίζει πνεύματι.

Cυντηρώμεθα χάριτι,
πιcτοί, καὶ cφραγῖδι·

164 τὸ Ἰορδάνου V cτέρξαι A et schol. cod. A, quod ex cτέξαι ortum esse videtur. — 167 πάνταc om. A, quod librarii clausulas stropharum haud raro aut omittentis aut contrahentis negligentiae tribuimus. — 188 ἡ ὑπέρθεοc V — 204 cοι V — 205 Psalm. XXXIII 6—7. — 207 fort. προcελθόντεc — 215 λούcαcθε καθάρθητε V Barth., cf. Ies. I 16 — 223 ἐν πίcτει Barth., quo recepto una syllaba versus abundaret.

ὡς γὰρ ὄλεθρον
ἔφυγον φλιᾶς Ἑβραῖοι
πάλαι αἱμαχθείσης,
οὕτω καὶ ἡμῖν ἐξόδιον
τὸ θεῖον τοῦτο
τῆς παλιγγενεσίας
λουτήριον ἔσται·
ὅθεν καὶ τῆς τριάδος
ὀψόμεθα φῶς τὸ ἄδυτον.

IV

Κανὼν εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Χριστοῦ (Φεβρ. 2).

Ἡ ἀκροστιχίς:

«Χριστὸν γεγηθὼς πρέσβυς ἀγκαλίζεται.»

ἦχος γ΄.

ᾠδὴ α΄.

Χέρσον ἀβυσσότοκον πέδον
ἥλιος ἐπεπόλευσέ ποτε·
ὡσεὶ τεῖχος γὰρ ἐπάγη
ἑκατέρωθεν ὕδωρ
λαῷ πεζοποντοποροῦντι
καὶ θεαρέστως μέλποντι·
ᾄσωμεν τῷ κυρίῳ·
ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.

Ῥανάτωσαν ὕδωρ νεφέλαι·
ἥλιος ἐν νεφέλῃ γὰρ κούφῃ
ἐποχούμενος ἐπέστη
ἀκηράτοις ὠλέναις
Χριστὸς ἐν τῷ ναῷ ὡς βρέφος·
διὸ πιστοὶ βοήσωμεν·
ᾄσωμεν τῷ κυρίῳ·
ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.

Ἰσχύσατε χεῖρες Συμεὼν
τῷ γήρᾳ ἀνειμέναι, καὶ κνῆμαι
παρειμέναι δὲ πρεσβύτου
εὐθυβόλως κινεῖσθε
Χριστοῦ πρὸς ὑπαντήν· χορείαν
σὺν ἀσωμάτοις στήσαντες
ᾄσωμεν τῷ κυρίῳ·
ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.

Συνέσει ταθέντες οὐρανοὶ
εὐφράνθητε, ἀγάλλου δὲ ἡ γῆ·
ὑπερθέων γὰρ ἐκ κόλπων
ὁ τεχνίτης φοιτήσας
Χριστὸς ὑπὸ μητρὸς παρθένου
θεῷ πατρὶ προσάγεται
νήπιος ὁ πρὸ πάντων·
ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.

ᾠδὴ γ΄.

Τὸ στερέωμα
τῶν ἐπὶ σοὶ πεποιθότων
στερέωσον, κύριε,
τὴν ἐκκλησίαν,
ἣν ἐκτήσω τῷ τιμίῳ σου αἵματι.

Ὁ πρωτότοκος
ἐκ τοῦ πατρὸς πρὸ αἰώνων
πρωτότοκος νήπιος
κόρης ἀφθόρου
τῷ Ἀδὰμ χεῖρα προτείνων ἐπέφανεν.

Νηπιόφρονα
τὸν γεγονότα ἀπάτῃ
πρωτόπλαστον ἔμπαλιν
ἐπανορθώσων
θεὸς λόγος νηπιάσας ἐπέφανε.

Γῆς ἀπόγονον
παλινδρομήσασαν ταύτῃ
θεότητος σύμμορφον

227 Exod. XII 13 — 228 Ἑβραίων V — 233 ἔνθεν Barth.
Cod. A — 1 ἀβυσσοτόκον Barth. — 17 Luc. II 17 — 22 στήσατε ᾄδουσαι A — 45 ἄπλαστον A — 50 σύμμορφος A

φύcιν ὁ πλάcτης
ὡc ἀτρεπτονηπιάcαc ἀνέδειξε.

ᾠδὴ δ'.

Ἐκάλυψεν οὐρανοὺc
ἡ ἀρετή cου, Χριcτέ·
τῆc κιβωτοῦ γὰρ προελθὼν
τοῦ ἁγιάcματόc cου,
τῆc ἀφθόρου μητρὸc,
ἐν τῷ ναῷ τῆc δόξηc cου ὤφθηc,
ὡc βρέφοc ἀγκαλοφορούμενοc·
καὶ ἐπλήcθη τὰ πάντα τῆc cῆc αἰνέcεωc.

Γηθόμενοc Cυμεὼν
τῶν ἀπορρήτων μύcτα.
ἡ θεοτόκοc ἐβόα,
ὃν ὑφ' ἁγίου πάλαι
κεχρημάτιcαι
πνεύματοc νηπιάcαντα λόγον
Χριcτὸν ἐναγκαλίζου, κράζων αὐτῷ·
ἐπληρώθη τὰ πάντα τῆc cῆc αἰνέcεωc.

Ἣν ἤλπιcαc, Cυμεὼν, ἡλικιώτην βρεφῶν,
χαίρων ὑπόλαβε Χριcτὸν,
τοῦ Ἰcραὴλ τοῦ θείου
τὴν παράκληcιν,
τὸν νόμου ποιητὴν καὶ δεcπότην
πληροῦντα νόμου τάξιν. κράζων αὐτῷ·
ἐπληρώθη τὰ πάντα τῆc cῆc αἰνέcεωc.

Θεώμενοc Cυμεὼν λόγον τὸν ἄναρχον
μετὰ cαρκὸc, ὡc ἐν θρόνῳ
χερουβικῷ. παρθένῳ
ἐποχούμενον,
τὸν αἴτιον τοῦ εἶναι τὰ πάντα
ὡc βρέφοc. ἐκπλαγεὶc ἐβόα αὐτῷ·
ἐπληρώθη τὰ πάντα τῆc cῆc αἰνέcεωc.

ᾠδὴ ε'.

Ὡc εἶδεν Ἡcαΐαc
cυμβολικῶc ἐν θρόνῳ ἐπηρμένῳ θεὸν
ὑπ' ἀγγέλων δόξηc
δορυφορούμενον,
ὢ τάλαc! ἐβόα, ἐγώ·
πρὸ γὰρ εἶδον cωματούμενον θεὸν.
φωτὸc ἀνεcπέρου
καὶ εἰρήνηc δεcπόζοντα.

Cυνεὶc ὁ θεῖοc πρέcβυc
τὴν προφανεῖcαν πάλαι τῷ προφήτῃ δόξαν,
cαρκὶ λόγον βλέπων
μητρὶ κρατούμενον.
ὢ χαίροιc. ἐβόα. cεμνή·
ὡc γὰρ θρόνοc περιέχειc τὸν θεὸν,
φωτὸc ἀνεcπέρου
καὶ εἰρήνηc δεcπόζοντα.

Προκύψαc ὁ πρεcβύτηc
καὶ τῶν ἰχνῶν ἐνθέωc ἐφαψάμενοc
τῆc ἀπειρογάμου | καὶ θεομήτοροc.
πῦρ, ἔφη. βαcτάζειc. ἁγνή·
βρέφοc φρίττω ἀγκαλίcαcθαι θεὸν.
φωτὸc ἀνεcπέρου
καὶ εἰρήνηc δεcπόζοντα.

Ῥύπτεται Ἡcαΐαc,
τοῦ Cεραφὶμ τὸν ἄνθρακα δεξάμενοc,
ὁ πρέcβυc ἐβόα | τῇ θεομήτορι·

52 ὡc ἀτρεπτονηπιάcαc scripsi cod. A scripturam ὡc ἄτρεπτον νηπιάcαc secutus: ωc ἀτρέπτωc νηπιάcαc Barth. — 59 ἐπληρώθη in prima et altera strophа A, in prima sola Barth. ἐπλήcθη in tertia et quarta A, in secunda et tertia et quarta Barth. ipsi numerorum concinnitatis gratia in prima strophа ἐπλήcθη, in reliquis ἐπληρώθη scripsimus — 65 αὐτῷ om. A — 67 βρεφων Barth : τρέφων A et schol. — 68 ὑπόδεξαι Barth. — 76 παρθένῳ Barth. et schol. cod. A: παρθένε A — 79 ἐβόα cod. A m. sec. — 81 Ies. VI. — 82 ἐπηρμένον A. nos cum Barth. Iesaiae locutionem secuti sumus — 83 δορυφορούμενοc A — 86 εἰρήνην in prima et tertia strophа A — δεcπόζοντοc hic et infra A — 88 προφανεῖcαν Barth.: ἀφανεῖcαν A — 89 cαρκὶ A et schol : χερcὶ Barth. — μητρὶ A et schol.: μητρὸc Barth. — 97 Χριcτὸν A — 99 Jes. VI 6.

cù ὥcπερ λαβίδι χερcὶ
λαμπρύνειc με ἐπιδοῦcα ὃν φέρειc,
φωτὸc ἀνεcπέρου
καὶ εἰρήνηc δεcπόζοντα.

ᾠδὴ ϛ′.

Ἐβόηcέ coι
ἰδὼν ὁ πρέcβυc
τοῖc ὀφθαλμοῖc τὸ cωτήριον,
ὃ λαοῖc ἐπέcτη·
ἐκ θεοῦ, Χριcτὲ, cὺ θεόc μου.

Cιὼν cὺ λίθοc
ἐναπετέθηc
τοῖc ἀπιcτοῦcι προcκόμματοc
καὶ cκανδάλου πέτρα,
ἀρραγὴc πιcτῶν cωτηρία.

Βεβαίωc φέρων
τὸν χαρακτῆρα
τοῦ πρὸ αἰώνων cε φύcαντοc
τὴν βροτῶν δι᾽ οἶκτον
νῦν ἀcθένειαν περιέθου.

Υἱὸν ὑψίcτου,
υἱὸν παρθένου,
θεὸν παιδίον γενόμενον
προcκυνήcαντά cε
νῦν ἀπόλυcον ἐν εἰρήνῃ.

ᾠδὴ ζ′.

Cὲ τὸν ἐν πυρὶ δροcίcαντα
παῖδαc θεολογήcανταc
καὶ παρθένῳ ἀκηράτῳ ἐνοικήcαντα
θεὸν λόγον ὑμνοῦμεν,
εὐcεβῶc μελῳδοῦντεc·
εὐλογητὸc ὁ θεὸc
ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Ἀδὰμ ἐμφανίcων ἄπειμι
εἰc Ἅιδου διατρίβοντι
καὶ τῇ Εὔᾳ προcκομίcων εὐαγγέλια,
Cυμεὼν ἀνεβόα,
cὺν προφήταιc χορεύων·
εὐλογητὸc ὁ θεὸc
ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Γένοc χοϊκὸν ῥυcόμενοc
θεὸc ἕωc τοῦ Ἅιδου ἥξει·
αἰχμαλώτοιc δὲ παρέξει πᾶcιν ἄφεcιν
καὶ ἀνάβλεψιν πηροῖc
ὡc ἀλάλοιc βοῆcαι·
εὐλογητὸc ὁ θεὸc
ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Καὶ cοῦ τὴν καρδίαν, ἄφθορε,
ῥομφαία διελεύcεται,
Cυμεὼν τῇ θεοτόκῳ προηγόρευcεν,
ἐν cταυρῷ καθορώcηc
cὸν υἱόν, ᾧ βοῶμεν·
εὐλογητὸc ὁ θεὸc
ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

ᾠδὴ η′.

Ἀcτέκτῳ πυρὶ ἐνωcθέντεc
οἱ θεοcεβείαc προεcτῶτεc νεανίαι,
τῇ φλογὶ δὲ μὴ λωβηθέντεc
θεῖον ὕμνον ἔμελπον·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

Λαὸc Ἰcραὴλ, τὴν cὴν δόξαν
τὸν Ἐμμανουὴλ ὁρῶν παιδίον ἐκ
παρθένου,
πρὸ προcώπου τῆc θείαc
κιβωτοῦ νῦν χόρευε·

103 λαμπρυνεῖc με A equidem verba transpositione facta sic sanaverim: με λαμπρύνειc. — 111 ἀπειθοῦcι Barth. — 117 θεὸν m. sec. add. A — 118 cε om. A — 122 παρθένον A — 124 εὐλογητὸc ὁ θεὸc ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν schol. cod. A Barth.: εὐλογητὸc εἶ κύριε ὁ θεὸc τῶν πατέρων ἡμῶν A — 126 expectes ἐν Ἅιδου; sed εἰc Ἅιδου διατρίβοντι novicio more dictum esse videtur — 131 melius current numeri, si θεὸc post ἥξει collocaveris — 135 Luc. II 35 — 140 ἐνωcθέντεc scripsimus scholiastae interpretationem ἐμβληθέντεc secuti: ἐνωθέντεc A ἑνωθέντεc Barth.

εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἰδοὺ, Συμεὼν ἀνεβόα,
τὸ ἀντιλεγόμενον σημεῖον οὗτος ἔσται,
θεὸς ὢν καὶ παιδίον·
τούτῳ πίστει ψάλλωμεν·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ζωὴ πεφυκὼς οὗτος ἔσται
πτῶσις ἀπειθοῦσι νηπιάσας θεῖος λόγος,
ὡς ἀνάστασις πᾶσι
τοῖς ἐν πίστει μέλπουσιν·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ΄.

Ἐν νόμου σκιᾷ καὶ γράμματι τύπον
κατίδωμεν οἱ πιστοί·
πᾶν ἄρσεν τὸ τὴν μήτραν
διανοῖγον ἅγιον θεῷ·
διὸ πρωτότοκον λόγον,
πατρὸς ἀνάρχου υἱὸν
πρωτοτοκούμενον μητρὶ
ἀπειράνδρῳ, μεγαλύνωμεν.

Τοῖς πρὶν νεογνῶν τρυγόνων ζεῦγος
δυάς τε ἦν νεοσσῶν·
ἀνθ᾽ ὧν ὁ θεῖος πρέσβυς
καὶ σώφρων Ἄννα προφῆτις
τῷ ἐκ παρθένου τεχθέντι
καὶ οἴῳ γόνῳ πατρὸς
ἐν τῷ ναῷ προσιόντι
λειτουργοῦντες ἐμεγάλυνον.

Ἀπέδωκάς μοι, ἐβόα Συμεὼν,
τοῦ σωτηρίου σου,
Χριστὲ, ἀγαλλίασιν·
ἀπόλαβέ σου τὸν λάτριν,
τὸν τῇ σκιᾷ κεκμηκότα,
νέον τῆς χάριτος
ἱεροκήρυκα μύστην
ἐν αἰνέσει μεγαλύνοντα.

Ἱεροπρεπῶς ἀνθωμολογεῖτο
ὑποφητεύουσα
ἡ σώφρων καὶ ὁσία
καὶ πρεσβυρὰ τῷ δεσπότῃ
ἐν τῷ ναῷ διαρρήδην·
τὴν θεοτόκον δὲ
ἀνακηρύττουσα πᾶσι
τοῖς παροῦσιν ἐμεγάλυνεν.

V

Κανὼν εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Χριστοῦ (Αὐγ. 6).

Ἡ ἀκροστιχίς:

«Χριστὸς ἐνὶ σκοπιῇ σέλας ἄπλετον εἴδεος ἧκε.»

ἦχος δ΄.

ᾠδὴ α΄.

Χοροὶ Ἰσραὴλ ἀνίκμοις ποσὶ
πόντον ἐρυθρὸν καὶ ὑγρὸν βυθὸν διελάσαντες,
ἀναβάτας τριστάτας
δυσμενεῖς ὁρῶντες ἐν αὐτῷ ὑποβρυχίους,
ἐν ἀγαλλιάσει ἔμελπον·
ᾄσωμεν τῷ θεῷ ἡμῶν, | ὅτι δεδόξασται.

152 Luc. II 34. — 155 μέλψωμεν Barth. 159 ἀπειθοῦσα A — θεὸς Barth. 161 τοῖς πίστει μέλπουσιν schol. cod. A Barth., ipsi addita praepositione ἐν numeros explevimus: τούτῳ πίστει μέλψωμεν A — 164 Luc. II 23 — νόμῳ Barth. — 172 Luc. II 24 — 175 Luc. II 36. — 179 λειτουργοῦσι μεγαλύνομεν — 180 Luc. II 29—32. — 189 Ἄννα, quod editores Menaeorum ante ὑποφητεύουσα addunt, ex interpolatione ortum esse numeri arguunt. Cod. A. — 4 post vel ante ὁρῶντες vocabulum bisyllabum ut ἄρδην excidisse videtur.

Ῥήματα ζωῆϲ τοῖϲ φίλοιϲ Χριϲτὸϲ
καὶ περὶ τῆϲ θείαϲ δημηγορῶν βαϲιλείαϲ ἔφη·
ἐν ἐμοὶ τὸν πατέρα
ἐπιγνώϲεϲθε, φωτὶ ὡϲ ἐξαϲτράψω ἀπροϲίτῳ
ἐν ἀγαλλιάϲει λέγουϲιν·
ᾄϲωμεν τῷ θεῷ ἡμῶν, | ὅτι δεδόξαϲται.

Ἰϲχὺν τῶν ἐθνῶν κατέδεϲθε,
φίλοι μαθηταί, θαυμαϲθήϲεϲθε δὲ τῷ πλούτῳ αὐτῶν,
ὅτι δόξηϲ πληροῦϲθε,
ὡϲ ὀφθήϲομαι λαμπρότερον ἡλίου ἐξαϲτράπτων
ἐν ἀγαλλιάϲει λέγουϲιν·
ᾄϲωμεν τῷ θεῷ ἡμῶν, | ὅτι δεδόξαϲται.

Ϲήμερον Χριϲτὸϲ ἐν ὄρει Θαβὼρ
λάμψαϲ ἀμυδρῶϲ, θεϊκῆϲ αὐγῆϲ, ὡϲ ὑπέϲχετο,
μαθηταῖϲ παρεγύμνου
χαρακτῆρα, ϲελαϲφόρου δὲ πληϲθέντεϲ θείαϲ αἴγληϲ
ἐν ἀγαλλιάϲει ἔμελπον·
ᾄϲωμεν τῷ θεῷ ἡμῶν, | ὅτι δεδόξαϲται.

ᾠδὴ γʹ.

Τόξον δυνατῶν ἠϲθένηϲε,
καὶ οἱ ἀϲθενοῦντεϲ
περιεζώϲαντο δύναμιν·
διὰ τοῦτο ἐϲτερεώθη
ἐν κυρίῳ ἡ καρδία μου.

Ὅλον τὸν Ἀδὰμ φορέϲαϲ, Χριϲτέ,
τὴν ἀμαυρωθεῖϲαν
ἀμείψαϲ ἐλάμπρυναϲ
πάλαι φύϲιν καὶ ἀλλοιώϲει
τῆϲ μορφῆϲ ϲου ἐθεούργηϲαϲ.

Ϲτύλῳ πυριμόρφῳ καὶ νεφέλῃ πάλαι
ὁ ἐν τῇ ἐρήμῳ
τὸν Ἰϲραὴλ ἄγων ϲήμερον
ἐν τῷ ὄρει Θαβὼρ ἀρρήτωϲ
ἐν φωτὶ Χριϲτὸϲ ἐξέλαμψεν.

ᾠδὴ δʹ.

Εἰϲακήκοα τὴν ἔνδοξον
οἰκονομίαν ϲου, Χριϲτὲ ὁ θεόϲ,
ὅτι ἐτέχθηϲ ἐκ τῆϲ παρθένου,
ἵνα ἐκ πλάνηϲ ῥύϲῃ τοὺϲ κραυγάζονταϲ·
δόξα τῇ δυνάμει ϲου, κύριε.

Νόμον ἐν Ϲινᾷ τῷ γράμματι
διατυπούμενοϲ, Χριϲτὲ ὁ θεόϲ,
ἐν τῇ νεφέλῃ, πυρὶ καὶ γνόφῳ
καὶ ἐν θυέλλῃ ὤφθηϲ ἐποχούμενοϲ·
δόξα τῇ δυνάμει ϲου, κύριε.

Ἵνα πιϲτώϲῃ τὴν ἔνδοξον
οἰκονομίαν ϲου, Χριϲτὲ ὁ θεόϲ,
ὡϲ προϋπάρχων πρὸ τῶν αἰώνων
καὶ ὁ αὐτὸϲ ἐν νέφει τὴν ἐπίβαϲιν θείϲ,
ἐν τῷ Θαβὼρ ἐνδόξωϲ ἐξέλαμψαϲ.

Ϲυλλαλοῦντεϲ παρειϲτήκειϲαν
δουλοπρεπῶϲ ϲοὶ τῷ δεϲπότῃ Χριϲτῷ,
οἷϲ ἐν πυρὸϲ ἀτμίδι καὶ γνόφῳ
καὶ λεπτοτάτῃ αὔρᾳ προϲωμίληϲαϲ·
δόξα τῇ δυνάμει ϲου, κύριε.

Κατεμήνυον τὴν ἔξοδον
διὰ ϲταυροῦ ϲου ἐν Θαβὼρ παρόντεϲ
ὁ ἐν πυρί ϲε καὶ βάτῳ πάλαι
προκατιδὼν Μωϋϲῆϲ καὶ ὁ μετάρϲιοϲ
δίφρῳ ἐν πυρίνῳ Ἠλίαϲ, Χριϲτέ.

ᾠδὴ εʹ.

Ὁ τοῦ φωτὸϲ διατμήξαϲ
τὸ πρωτόγονον χάοϲ,

10 Matth. XVII 1—10. Marc. IX 2—9. Luc. IX 28—32. — 11 λέγουϲιν A: μέλποντεϲ Barth., nescio an vere — 14 αὐτῶν Barth. — 16 λαμπρότεροϲ Barth. — 17 μέλποντεϲ Barth. — 30 ἡμῶν, quod scholiasta interpretatur, ante ἀμείψαϲ addendum indicamus 35 ἀρρήτω A — 38 ϲου οἰκονομίαν A — 39 τῆϲ om. Barth. — 40 βοῶντάϲ ϲοι Barth. — 50 ἐνδόξωϲ] ἀρρήτωϲ Barth. — 58 διὰ ϲταυροῦ A cum schol.: τὴν ἐν ϲταυρῷ Barth. — 61 δίφρων A

ὡc ἐν φωτὶ τὰ ἔργα ὑμνῇ cε, Χριcτέ,
τὸν δημιουργὸν, | ἐν τῷ φωτί cου
τὰc ὁδοὺc ἡμῶν εὔθυνον.

Προcενωπίῳ cοι ὧραι
ὑπεκλίθηcαν· φῶc γὰρ
καὶ πρὸ ποδῶν ὑψίδρομον cέλαc, Χριcτέ,
ἥλιοc ἧκε, | μορφὴν βροτείαν
ὡc ἀμεῖψαι ηὐδόκηcαc.

Ἰδοὺ cωτὴρ, ἀνεβόων
Μωϋcῆc καὶ Ἠλίαc
τῶν μαθητῶν ἐν ὄρει ἁγίῳ Θαβὼρ
ἐνηχουμένων, | Χριcτὸc, ὃν πάλαι
προηγγείλαμεν ὄντα θεόν.

Ἡ ἀναλλοίωτοc φύcιc
τῇ βροτείᾳ μιχθεῖcα,
τῆc ἐμφεροῦc ἀΰλου θεότητοc φῶc
παραγυμνοῦcα, | τοῖc ἀποcτόλοιc
ἀπορρήτωc ἐξέλαμψε.

Cὲ τὸ ἀΐδιον φέγγοc | ἐν πατρῴᾳ τῇ δόξῃ
οἱ μαθηταὶ ὡc εἶδον ἐκλάμψαν, Χριcτέ,
cοὶ ἀνεβόων· | ἐν τῷ φωτί cου
τὰc ὁδοὺc ἡμῶν εὔθυνον.

ᾠδὴ ϛʹ.

Ἐν τῷ θλίβεcθαί με | ἐβόηcα πρὸc κύριον
καὶ ἐπήκουcέ μου
ὁ θεὸc τῆc cωτηρίαc μου.

Λαμπηδόνοc πλέον
ἡλίου φῶc τρανότερον
ἐν Θαβὼρ ἐκλάμψαc
ὁ Χριcτὸc ἡμᾶc ἐφώτιcεν.

Ἀνελθὼν ἐν ὄρει
Θαβὼρ μετεμορφώθηc, Χριcτέ,
καὶ τὴν πλάνην πᾶcαν
ἀμαυρώcαc φῶc ἐξέλαμψαc.

Cὲ θεὸν ἐπέγνων | οἱ ἔνδοξοι ἀπόcτολοι
ἐν Θαβὼρ, Χριcτέ, δὲ
ἐκπλαγέντεc γόνυ ἔκλιναν.

ᾠδὴ ζʹ.

Ἀβραμιαῖοι ποτὲ | ἐν Βαβυλῶνι παῖδεc
καμίνου φλόγα κατεπάτηcαν
καὶ ὑμνοῦντεc ἔψαλλον·
ὁ τῶν πατέρων
ἡμῶν θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

Περιχυθέντεc φωτὶ
τῆc ἀπροcίτου δόξηc
Θαβὼρ ἐν ὄρει οἱ ἀπόcτολοι,
Χριcτέ, ἀνεβόηcαν· | ὁ τῶν πατέρων
ἡμῶν θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

Λαίλαπι θείαc ἠχῆc
καὶ δροcοβόλῳ νεφέλῃ,
Χριcτέ, καὶ αἴγλῃ cου ἡδόμενοι
οἱ ἀπόcτολοι ἔψαλλον·
ὁ τῶν πατέρων
ἡμῶν θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

Ἐν ἀπορρήτῳ φωτὶ
ὡc cὲ κατεῖδε Πέτροc
Θαβὼρ ἐν ὄρει ἐξαcτράψαντα,
Χριcτέ, προcεκύνηcεν· | ὁ τῶν πατέρων
ἡμῶν θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

Τῷ ἀρχηγῷ τῆc ζωῆc
Χριcτῷ cυνόντεc παῖδεc
οἱ Ζεβεδαίου, ὡc ἀπέπεμψε
μορφῆc φῶc, ἐβρόντηcαν·
ὁ τῶν πατέρων
ἡμῶν θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

63 ὑμνεῖ A — 66 προcενωπίου A m. p. πρὸc ἐνώπιον A m. sec. — 68 εἶκε Barth. — 73 ὄντα θεόν om. A sed interpretatur scholiasta — 94 παῖδεc] ναίοι i. e. νέοι A — 96 ἐν ὕμνοιc κραυγάζοντεc Hirm. — 97 ἡμῶν et in hac et in reliquis strophis omittunt Barth. Hirm. — 102 δροcοβόλων A — 104 nescio an ἀπόcτολοι omisso articulo οἱ scribere praestet — 106 ἀπροcίτῳ Barth. — 108 ἀνεβόηcαν Barth. — 110 τῆc γῆc Barth. — 112 ἀπρόcιτον φῶc A

ᾠδὴ η΄.

Οἱ ἐν Βαβυλῶνι παῖδες,
τῷ θείῳ πυρπολούμενοι ζήλῳ,
τυράνου καὶ φλογὸς ἀπειλὴν
ἀνδρείως κατεπάτηϲαν·
καὶ μέϲον πυρὸϲ ἐμβληθέντεϲ
δροϲιζόμενοι ἔψαλλον·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

Νεύματι τὸ πᾶν ὁ φέρων [βώρ,
ποϲὶν ἀχράντοιϲ ὄρουϲ ἐπέβη Θα-
ἐν ᾧ ἡλίου μᾶλλον αὐγῆϲ
ἐξαϲτράψαϲ τὸ πρόϲωπον
τοὺϲ νόμου προκρίτουϲ
καὶ τῆϲ χάριτοϲ ἔδειξε μέλποντας·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

Ἐν τῇ ἀπροϲίτῳ δόξῃ [βὼρ
κατ᾽ ὄροϲ ἐκφανθὲν ἀπορρήτωϲ Θα-
τὸ ἄϲχετον καὶ ἄδυτον φῶϲ,
τοῦ πατρὸϲ τὸ ἀπαύγαϲμα,
τὴν κτίϲιν φαιδρῦναν,
τοὺϲ ἀνθρώπουϲ ἐθέωϲε μέλποντας·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

Ἱεροπρεπῶϲ ἑϲτῶτεϲ
Μωϲῆϲ τε καὶ Ἠλίαϲ ἐν ὄρει Θαβώρ,
τῆϲ θείαϲ χαρακτῆρα τρανῶϲ
ὑποϲτάϲεωϲ βλέποντεϲ,
Χριϲτὸν ἐν πατρῴᾳ
ἐξαϲτράψαντα δόξῃ ἀνέμελπον·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

Διὰ τῆϲ ἐν γνόφῳ θείαϲ
ὀμφῆϲ τὸ πρόϲωπον [ποτὲ] ἐδοξάϲθη
Μωϲῆϲ·
Χριϲτὸϲ δὲ ὡϲ ἱμάτιον φῶϲ
καὶ δόξαν ἀναβάλλεται·
φωτὸϲ αὐτουργὸϲ γὰρ [ταϲ·
πεφυκὼϲ καταυγάζει τοὺϲ μέλπον-
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

Ἐκ φωτογενοῦϲ νεφέληϲ
Χριϲτὸν οἱ μαθηταὶ ἀμπεχόμενον
ὁρῶντεϲ ἐν Θαβὼρ καὶ πρηνεῖϲ
ἐπὶ γῆν καταγεύϲαντεϲ,
τὸν νοῦν ἐλλαμφθέντεϲ,
ϲὺν πατρὶ τοῦτον ὕμνουν καὶ πνεύ-
ματι·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

ᾠδὴ θ΄.

Ὁ τόκοϲ ϲου ἄφθοροϲ ἐδείχθη·
θεὸϲ ἐκ λαγόνων ϲου προῆλθε
ϲαρκοφόροϲ, ὃϲ ὤφθη
ἐπὶ γῆϲ καὶ τοῖϲ ἀνθρώποιϲ ϲυν-
ανεϲτράφη·
ϲέ, θεοτόκε, | διὸ πάντεϲ μεγαλύνομεν.

Ϲύντρομοι καινῇ φωτοχυϲίᾳ
ἀθρόωϲ οἱ μαθηταὶ ἐλλαμφθέντεϲ
εἰϲ ἀλλήλουϲ ἑώρων,
θαμβηθέντεϲ δὲ καὶ πρὸϲ γῆν κα-
τακλιθέντεϲ
ϲοὶ τῷ δεϲπότῃ
τῶν ἁπάντων προϲεκύνηϲαν.

Ἦχοϲ ἐκ νεφέληϲ ἀνεπέμπετο
θεόκτυποϲ, βεβαιῶν τὸ θαῦμα·
ὁ πατὴρ γὰρ τῶν φώτων,
οὗτόϲ ἐϲτιν ὁ υἱόϲ μου ὁ ἀγαπητόϲ,
τοῖϲ ἀποϲτόλοιϲ | ἐπεβόα, οὗ ἀκούετε.

Καινὰ κατιδόντεϲ καὶ παράδοξα,

125 τοὺϲ om. Barth. — τῆϲ om. A — 143 ποτὲ uncinis inclusimus. — 152 γῆϲ Barth. — 154 τοῦτο A — 158 ὡϲ A — 162 ἀθρόωϲ οι Barth. ἀθρόον οἱ A, unde conicias quod numeri commendant ἀθρόοι — 163 πρὸϲ Barth. — 164 καὶ πρηνεῖϲ εἰϲ γῆν καταπεϲόντεϲ Barth. — 169 ἐϲτιν υἱὸϲ ὁ ἀγαπητόϲ μου Barth. — 170 ἀνεβόα Barth.

φωνὴν πατρικὴν ἐνωτιϲθέντεϲ
ἐν Θαβὼρ οἱ τοῦ λόγου
ὑπηρέται, ἐκμαγεῖον τοῦ ἀρχετύπου
οὗτοϲ ὑπάρχει,
ἀνεβόων, ὁ ϲωτὴρ ἡμῶν.

Εἰκὼν ἀπαράλλακτε τοῦ ὄντοϲ,
ἀκίνητε ϲφραγὶϲ, ἀναλλοίωτε
υἱὲ, λόγε, ϲοφία
καὶ βραχίων, δεξιὰ ὑψίϲτου, ϲθένοϲ,
ϲὲ ἀνυμνοῦμεν
ϲὺν πατρί τε καὶ τῷ πνεύματι.

VI

Κανὼν εἰϲ τὴν Κοίμηϲιν τῆϲ θεοτόκου (Αὐγ. 15).

Ἡ ἀκροϲτιχίϲ:

«Πανηγυριζέτωϲαν οἱ θεόφρονεϲ.»

ἦχοϲ α΄.

ᾠδὴ α΄.

Πεποικιλμένη τῇ θείᾳ δόξῃ
ἡ ἱερὰ καὶ εὐκλεὴϲ, | παρθένε, μνήμη ϲου
πάνταϲ ϲυνηγάγετο | πρὸϲ εὐφροϲύνην τοὺϲ πιϲτοὺϲ,
ἐξαρχούϲηϲ Μαριὰμ | μετὰ χορῶν καὶ τυμπάνων
τῷ ϲῷ ᾄδονταϲ μονογενεῖ,
ἐνδόξωϲ ὅτι δεδόξαϲται·

Ἀμφεπονεῖτο ἀΰλων τάξιϲ
οὐρανοβάμων ἐν Σιὼν | τὸ θεῖον ϲῶμά ϲου·
ἄφνω δὲ ϲυρρεύϲαϲα | τῶν ἀποϲτόλων ἡ πληθὺϲ
ἐκ περάτων, θεοτόκε, | ϲοὶ παρέϲτηϲαν ἄρδην,
μεθ᾽ ὧν, ἄχραντε, ϲοῦ τὴν ϲεπτὴν,
παρθένε, μνήμην δοξάζομεν.

Νικητικὰ μὲν βραβεῖα ἦρω
κατὰ τῆϲ φύϲεωϲ, ἁγνὴ, | θεὸν κυήϲαϲα·
ὅμωϲ μιμουμένη δὲ τὸν ποιητήν ϲου καὶ υἱὸν
ὑπὲρ φύϲιν ὑποκύπτειϲ | τοῖϲ τῆϲ φύϲεωϲ νόμοιϲ·
διὸ θνήϲκουϲα ϲὺν τῷ υἱῷ
ἐγείρῃ διαιωνίζουϲα.

ᾠδὴ γ΄.

Ἡ δημιουργικὴ | καὶ ϲυνεκτικὴ
τῶν ἁπάντων
θεοῦ ϲοφία καὶ δύναμιϲ
ἀκλινῆ, ἀκράδαντον
τὴν ἐκκληϲίαν ϲτήριξον, Χριϲτέ·
μόνοϲ γὰρ εἶ ἅγιοϲ
ὁ ἐν ἁγίοιϲ ἀναπαυόμενοϲ.

172 φωνηϲ πατρικηϲ Barth. — 175 ανεβόα A 177 ἀναλλοίωτε contra numeros peccare videtur, sed non habeo quod eius in locum substituam — 179 βραχίον scholiasta interpretatur.

Cod. A — v. 10 παρέϲτηκεν ex παρέϲτηϲαν corr. m. sec. A — 14 θεὸν in rasura A θεὸν λόγον interpretatur scholiasta. — 18 δικαιωνίζουϲα A — 19 Paroem. Sal. VIII. — 22 ϲτήριϲον A

Γυναῖκά ϲε θνητήν, | ἀλλ᾽ ὑπερφυῶϲ
καὶ μητέρα
θεοῦ εἰδότεϲ, πανάμωμε,
οἱ κλεινοὶ ἀπόϲτολοι
πεφρικυίαιϲ ἥπτοντο χερϲί,
δόξῃ ἀπαϲτράπτουϲαν
ὡϲ θεοδόχον ϲκῆνοϲ θεώμενοι.

Ὑπέφθαϲε χερϲὶ | ταῖϲ ὑβριϲτικαῖϲ
τοῦ αὐθάδουϲ
τομὴν ἡ δίκη ἐπάξαϲα,
τοῦ θεοῦ φυλάξαντοϲ
τὸ ϲέβαϲ τῇ ἐμψύχῳ κιβωτῷ
δόξῃ τῆϲ θεότητοϲ,
ἐν ᾗ ὁ λόγοϲ ϲὰρξ ἐχρημάτιϲεν.

ᾠδὴ δ΄.

Ῥήϲειϲ προφητῶν καὶ αἰνίγματα
τὴν ϲάρκωϲιν ὑπέφηναν
τὴν ἐκ παρθένου ϲου, Χριϲτέ,
φέγγοϲ ἀϲτραπῆϲ ϲου
εἰϲ φῶϲ ἐθνῶν ἐξελεύϲεϲθαι·
καὶ φωνεῖ ϲοι ἄβυϲϲοϲ | ἐν ἀγαλλιάϲει·
τῇ δυνάμει ϲου δόξα, φιλάνθρωπε.

Ἴδετε, λαοί, καὶ θαυμάϲατε·
τὸ ὄροϲ γὰρ τὸ ἅγιον
καὶ ἐμφανέϲτατον θεοῦ [αἴρεται,
τῶν ἐπουρανίων | μονῶν ἐφύπερθεν
οὐρανὸϲ ἐπίγειοϲ | ἐν ἐπουρανίῳ
καὶ ἀφθάρτῳ χθονὶ οἰκιζόμενοϲ.

Ζωῆϲ ἀϊδίου καὶ κρείττονοϲ
ὁ θάνατόϲ ϲου γέγονε
διαβατήριον, ἁγνή, [ἄρρευϲτον
ἐκ τῆϲ ἐπικήρου | πρὸϲ θείαν ὄντωϲ καὶ
μεθιϲτῶν ϲε, ἄχραντε, | ἐν ἀγαλλιάϲει
τὸν υἱὸν καθορᾶν ϲου καὶ κύριον.

Ἐπήρθηϲαν πύλαι οὐράνιαι,
καὶ ἄγγελοι ἀνύμνηϲαν,
καὶ ὑπεδέξατο Χριϲτὸϲ
τὸ τῆϲ παρθενίαϲ
αὐτοῦ μητρῷον κειμήλιον·
Χερουβὶμ ὑπεῖξέ ϲοι | ἐν ἀγαλλιάϲει·
Ϲεραφὶμ δὲ δοξάζει ϲε χαίροντα.

ᾠδὴ ε΄.

Τὸ θεῖον καὶ ἄρρητον κάλλοϲ
τῶν ἀρετῶν ϲου, Χριϲτέ, διηγήϲομαι.
ἐξ ἀϊδίου γὰρ δόξηϲ | ϲυναΐδιον
ἐνυπόϲτατον λάμψαϲ ἀπαύγαϲμα
παρθενικῆϲ ἀπὸ γαϲτρὸϲ
τοῖϲ ἐν ϲκότει καὶ ϲκιᾷ
ϲωματωθεὶϲ ἀνέτειλαϲ ἥλιοϲ.

Ὡϲ ἐπὶ νεφέληϲ, παρθένε,
τῶν ἀποϲτόλων ὁ δῆμοϲ ὀχούμενοϲ
πρὸϲ τὴν Ϲιὼν ἐκ περάτων
λειτουργῆϲαί ϲοι
τῇ νεφέλῃ τῇ κούφῃ ἠθροίζετο,
ἀφ᾽ ἧϲ ὁ ὕψιϲτοϲ θεὸϲ
τοῖϲ ἐν ϲκότει καὶ ϲκιᾷ
δικαιοϲύνηϲ ἔλαμψεν ἥλιοϲ.

Ϲαλπίγγων θεόληπτοι γλῶϲϲαι
τῶν θεολόγων ἀνδρῶν εὐηχέϲτερον
τῇ θεοτόκῳ ἐβόων | τὸν ἐξόδιον
ἐνηχούμεναι ὕμνον τῷ πνεύματι·
χαίροιϲ, ἀκήρατε πηγὴ
τοῦ θεοῦ ζωαρχικῆϲ
καὶ ϲωτηρίου πάντων ϲαρκώϲεωϲ.

ᾠδὴ ϛ΄.

Ἄλιον ποντογενὲϲ
κητῷον ἐντόϲθιον πῦρ
τῆϲ τριημέρου ταφῆϲ ϲου
τὶ προεικόνιϲμα,

28 colon πεφρικυίαιϲ ἥπτοντο χερϲὶ una syllaba brevius est quam quae ei respondent in prima et tertia stropha, quam inaequalitatem modulatione protracta potius quam particulis τὴν et τὸ resectis sanandam iudico — 37 αἰνίγματι A — 42 δόξα τῇ δυνάμει ϲου, κύριε A — 46 βουνῶν Barth. — 52 εὐάρεϲτον A — 58 παρθένου A — 60 ϲὲ δοξάζουϲιν A — 64 καὶ ἐνυπόϲτατον Barth. — λάμψαν A — 78 ἐνηχούμενοι A m. pr. — 80 τῆϲ τοῦ θεοῦ Barth., fort.: τῆϲ θεοῦ — 83 τὶ προεικόνιϲμα Barth.: προεικόνιϲμα τὶ A invitis carminis modis, τί προεικόνιϲμα ed. Veneta

οὗ Ἰωνᾶς | ὑποφήτης ἀναδέδεικται·
σεσωσμένος γὰρ ὡς καὶ προὐπέπωτο
ἀσινὴς ἐβόα·
θύσω σοι μετὰ φωνῆς | αἰνέσεως, κύριε.

Νέμει σοι τὰ ὑπὲρ φύσιν
ἄναξ ὁ πάντων θεός·
ἐν γὰρ τῷ τόκῳ παρθένον
ὥσπερ ἐφύλαξεν,
οὕτως ἐν τάφῳ τὸ σῶμα διετήρησεν
ἀδιάφθορον καὶ συνεδόξασε
θείᾳ μεταστάσει
γέρα σοι ὥσπερ υἱὸς | μητρὶ χαριζόμενος.

Ὄντως σε ὡς φαεινὴν
λυχνίαν ἀΰλου πυρὸς,
θυμιατήριον θείου | χρύσεον ἄνθρακος
ἐν τοῖς ἁγίων ἁγίοις κατεσκήνωσε,
στάμνον ῥάβδον τε πλάκα θεόγραφον,
κιβωτὸν ἁγίαν,
τράπεζαν ἄρτου ζωῆς,
παρθένε, ὁ τόκος σου.

ᾠδὴ ζʹ.

Ἰταμῷ θυμῷ τε καὶ πυρὶ
θεῖος ἔρως ἀντιταττόμενος
τὸ μὲν πῦρ ἐδρόσιζε,
τῷ θυμῷ δὲ ἐγέλα
θεοπνεύστῳ λογικῇ,
τῇ τῶν ὁσίων | τριφθόγγῳ λύρᾳ
ἀντιφθεγγόμενος
μουσικοῖς ὀργάνοις | ἐν μέσῳ φλογός·
ὁ δεδοξασμένος
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Θεοτεύκτους πλάκας Μωϋσῆς
γεγραμμένας τῷ θείῳ πνεύματι
ἐν θυμῷ συνέτριψεν,
ἀλλ᾽ ὁ τούτου δεσπότης
τὴν τεκοῦσαν ἀσινῆ
τοῖς οὐρανίοις | φυλάξας δόμοις
νῦν εἰσῳκίσατο·
σὺν αὐτῇ σκιρτῶντες | βοῶμεν Χριστῷ·
ὁ δεδοξασμένος
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ἐν κυμβάλοις, χείλεσιν ἁγνοῖς,
μουσικῇ τε καρδίας φόρμιγγι,
ἐν εὐήχῳ σάλπιγγι | ὑψηλῆς διανοίας
τῆς παρθένου καὶ ἁγνῆς
ἐν τῇ εὐσήμῳ | κλητῇ ἡμέρᾳ
τῆς μεταστάσεως
πρακτικαῖς κροτοῦντες
βοῶμεν χερσίν·
ὁ δεδοξασμένος
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ὁ θεόφρων ἤθροισται λαός·
τῆς γὰρ δόξης θεοῦ τὸ σκήνωμα
ἐκ Σιὼν μεθίσταται
πρὸς οὐράνιον δόμον,
ἔνθα ἦχος καθαρὸς
ἑορταζόντων | φωνῇ ἀφράστου
ἀγαλλιάσεως
καὶ ἐν εὐφροσύνῃ | βοώντων Χριστῷ·
ὁ δεδοξασμένος
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

ᾠδὴ ηʹ.

Φλόγα δροσίζουσαν ὁσίους,
δυσσεβεῖς δὲ καταφλέγουσαν
ἄγγελος θεοῦ ὁ πανσθενὴς ἔδειξε παισί·

89 τόκῳ A cum schol.: τίκτειν Barth. — 94 Exod. XXXVIII — 95 θυμιατήριον χρυσέου omisso θείου A — 99 ἄρτου Barth.: λόγου A cum schol. Ven. — 108 Deuteronom. cX 17. — 110 δέσποτα A — 113 αὐτῆς A — 116 χειλέων ἁγνῶν erat cum coniicerem; sed poetam parum expedita verborum constructione uti quam numerorum concinnitatem laedere maluisse iam cognovi — 128 φωνῇ de coniectura scripsimus: φωνῆς A, φωνή Barth. — 129 ἐν om. A

Ζωαρχικὴν δὲ πηγὴν εἰργάσατο | τὴν θεοτόκον,
φθορὰν θανάτου | καὶ ζωὴν βλυστάνουσαν τοῖς μέλπουσι·
τὸν δημιουργὸν μόνον ὑμνοῦμεν | οἱ λελυτρωμένοι
καὶ ὑπερυψοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ῥήμασιν εἴχοντο τῆς θείας
κιβωτοῦ τοῦ ἁγιάσματος
πᾶσα ἡ πληθὺς τῶν θεολόγων ἐν τῇ Σιών·
ποῦ νῦν ἀπαίρεις, σκηνή, κραυγάζοντες, | θεοῦ τοῦ ζῶντος;
μὴ διαλίπῃς | ἐποπτεύουσα τοὺς πίστει μέλποντας·
τὸν δημιουργὸν μόνον ὑμνοῦμεν | οἱ λελυτρωμένοι
καὶ ὑπερυψοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὅπως ὑψώσασα τὰς χεῖρας
ἐκδημοῦσα ἡ πανάμωμος,
χεῖρας τὰς θεὸν ἠγκαλισμένας σωματικῶς,
ἐν παρρησίᾳ ὡς μήτηρ ἔφησε | πρὸς τὸν δεσπότην·
οὕς μοι ἐκτήσω, | εἰς αἰῶνας φύλαττε βοῶντάς σοι·
τὸν δημιουργὸν μόνον ὑμνοῦμεν | οἱ λελυτρωμένοι
καὶ ὑπερυψοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θʹ.

Νενίκηνται τῆς φύσεως οἱ ὅροι
ἐν σοί, παρθένε ἄχραντε·
παρθενεύει γὰρ τόκος
καὶ ζωὴν προμνηστεύεται θάνατος·
ἡ μετὰ τόκον παρθένος
καὶ μετὰ θάνατον ζῶσα
σώζοις ἀεί,
θεοτόκε, τὴν κληρονομίαν σου.

Ἐξίσταντο ἀγγέλων αἱ δυνάμεις,
ἐν τῇ Σιὼν σκοπούμεναι
τὸν οἰκεῖον δεσπότην
γυναικείαν ψυχὴν χειριζόμενον·
τῇ γὰρ ἀχράντως τεκούσῃ
υἱοπρεπῶς προσεφώνει·
δεῦρο, σεμνή,
τῷ υἱῷ καὶ θεῷ συνδοξάσθητι.

Συνέστειλε χορὸς τῶν ἀποστόλων
τὸ θεοδόχον σῶμά σου,
μετὰ δέους ὁρῶντες
καὶ φωνῇ λιγυρᾷ προσφθεγγόμενοι·
εἰς οὐρανίους θαλάμους
πρὸς τὸν υἱὸν ἐκφοιτῶσα
σώζοις ἀεί,
θεοτόκε, τὴν κληρονομίαν σου.

VII

Κανὼν εἰς τὴν κυριακὴν τῶν Βαΐων (Τριῴδ. σελ. 337).
Ἡ ἀκροστιχίς· «Ὡσαννὰ Χριστὸς εὐλογημένος θεός.»
ἦχος δʹ. ᾠδὴ αʹ.

Ὤφθησαν | αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου
νοτίδος ἄμοιροι,
καὶ ἀνεκαλύφθη θαλάσσης
κυμαινούσης τὰ θεμέλια·

---

135 ἠργάσατο A — 143 διαλίποις A — 146 ὤπως A et fuisse, qui acrostichidis angustiis coactum poetam ὅπως pro ὠ πῶς dixisse arbitrarentur, scholiasta memoriae prodidit — 149 τεχθέντα Barth. — 158 σώζεις A — 170 σώζεις A

τῇ καταιγίδι νεύματι
ταύτης γὰρ ἐπετίμηcας,
περιούcιον λαὸν δὲ ἔcωcας,
ᾄδοντα ἐπινίκιον ὕμνον cοι, κύριε.

Cτόματος ἐκ νηπίων ἀκάκων
καὶ θηλαζόντων αἶνον
τῶν cῶν οἰκετῶν κατηρτίcω,
καταλῦcαι τὸν ἀντίπαλον
καὶ ἐκδικῆcαι πάθει cταυροῦ
τὴν πτῶcιν τοῦ πάλαι Ἀδάμ,
διὰ ξύλου ἀναcτῆcαι τοῦτον δὲ
ᾄδοντα ἐπινίκιον ὕμνον cοι, κύριε.

Αἴνεcιν | ἐκκληcία ὁcίων
τῷ ἐνοικοῦντι Cιὼν
cοί, Χριcτέ, προcφέρει· ἐν cοὶ δὲ
Ἰcραὴλ, τῷ ποιητῇ αὐτοῦ,
χαίρει, καὶ ὄρη ἔθνη ἀντί-
τυπα λιθοκάρδια
ἐκ προcώπου cου ἠγαλλιάcαντο,
ᾄδοντα ἐπινίκιον ὕμνον cοι, κύριε.

ᾠδὴ γ΄.

Νάουcαν ἀκρότομον | προcτάγματι cῷ
cτερεὰν ἐθήλαcε πέτραν
Ἰcραηλίτης λαός·
ἡ δὲ πέτρα cὺ, Χριcτέ,
ὑπάρχεις καὶ ζωή,
ἐν ᾧ ἐcτερεώθη | ἡ ἐκκληcία κράζουcα·
Ὡcαννὰ, εὐλογημένος εἶ ὁ ἐρχόμενος.

Νεκρὸν τετραήμερον | προcτάγματι cῷ
ἐκ νεκάδων cύντρομος Ἅιδης
ἀφῆκε Λάζαρον·
ἡ ἀνάcταcις, Χριcτέ, cὺ γὰρ καὶ ζωή,
ἐν ᾧ ἐcτερεώθη | ἡ ἐκκληcία κράζουcα·
Ὡcαννὰ, εὐλογημένος εἶ ὁ ἐρχόμενος.

Ἄιcατε λαοὶ θεο|πρεπῶς ἐν Cιὼν
καὶ εὐχὴν ἀπόδοτε Χριcτῷ
ἐν Ἱερουcαλήμ·
αὐτὸς ἔρχεται ἐν δόξῃ κύριος,
ἐν ᾧ ἐcτερεώθη | ἡ ἐκκληcία κράζουcα·
Ὡcαννὰ εὐλογημένος εἶ ὁ ἐρχόμενος.

ᾠδὴ δ΄.

Χριcτὸς ὁ ἐρχόμενος
ἐμφανῶς θεὸς ἡμῶν
ἥξει καὶ οὐ χρονιεῖ
ἐξ ὄρους καταcκίου δαcέος κόρης
τικτούcης ἀπειράνδρως,
προφήτης πάλαι φηcί·
διὸ πάντες βοῶμεν·
δόξα τῇ δυνάμει cου, κύριε.

Ῥηξάτω εὐφροcύνην
κραταιὰν ἐπ᾽ ἔλεον
ὄρη καὶ πάντες βουνοί,
καὶ ξύλα τοῦ δρυμοῦ ἐπικροτηcάτω·
Χριcτὸν αἰνεῖτε ἔθνη,
καὶ τοῦτον πάντες λαοὶ
ἐπαινοῦντες βοᾶτε·
δόξα τῇ δυνάμει cου, κύριε.

Ἰcχὺν ὁ βαcιλεύων | τῶν αἰώνων κύριος
ἐνδεδυμένος ἥξει·
τῆς τούτου ὡραιότητός τε καὶ δόξης
ἀcύγκριτος ὑπάρχει
εὐπρέπεια ἐν Cιών·
διὸ πάντες βοῶμεν·
δόξα τῇ δυνάμει cου, κύριε.

Cπιθαμῇ ὁ μετρήcας
οὐρανὸν, δρακὶ δὲ γῆν
κύριος πάρεcτι·
Cιὼν γὰρ ἐξελέξατο, ἐν αὐτῇ δὲ

Codd. AV — v. 9 Psalm. 8 — 11 καταρτίcω A — 21 ἀντίτυπα, ἔθνη coniicio, quod et sententia et membrorum divisione commendari videtur. 30 Ioann. XI. 32 fort. γὰρ ει καί — 37 Matth. XXI. Ioann. XII — κύριος V: μετὰ κυρείας A Barth., locus nondum sanatus esse videtur — 40 Prec. Abbac. 4. — 43 ἀπειράνδρως AV: ἀπειράνδρου Barth. — 50 αἰνεῖτε schol. cod. A, V Barth.: ὑμνεῖτε A — 51 τούτῳ Barth. — 54 κύριε A — 58 εὐπρέπειαν A, cf. Psalm. XLIX 3. — 59 βοατε A βοωμεν V Barth., quod idem in prima stropha legimus

οἰκεῖν καὶ βαϲιλεύειν
ἡρετίϲατο λαῶν
τῶν ἐν πίϲτει βοώντων·
δόξα τῇ δυνάμει ϲου, κύριε.

ᾠδὴ ε΄.

Τῆϲ Ϲιὼν ἐπ' ὄρουϲ ἀνάβηθι
ὁ εὐαγγελιζόμενοϲ
καὶ τῆϲ Ἱερουϲαλὴμ,
ὁ κηρύϲϲων ἐν ἰϲχύϊ ὕψωϲον φωνήν·
δεδοξαϲμένα ἐλαλήθη
περὶ ϲοῦ, ἡ πόλιϲ τοῦ θεοῦ·
εἰρήνη ἐπὶ τὸν Ἰϲραὴλ
καὶ ϲωτήριον ἔθνεϲιν.

Ὁ ἐν τοῖϲ ὑψίϲτοιϲ καθήμενοϲ
ἐπὶ τῶν Χερουβὶμ θεὸϲ
καὶ ἐφορῶν ταπεινὰ
ἰδοὺ ἔρχεται ἐν δόξῃ μετὰ κυρείαϲ,
καὶ πληρωθήϲεται τὰ πάντα
θεϊκῆϲ αἰνέϲεωϲ αὐτοῦ·
εἰρήνη ἐπὶ τὸν Ἰϲραὴλ
καὶ ϲωτήριον ἔθνεϲιν.

Ϲιὼν θεοῦ ὄροϲ τὸ ἅγιον
καὶ Ἱερουϲαλὴμ κύκλῳ
τοὺϲ ὀφθαλμούϲ ϲου ἆρον
καὶ ἴδε ϲυνηγμένα τέκνα ϲου ἐν ϲοί·
ἰδοὺ γὰρ ἥκαϲι μακρόθεν
προϲκυνῆϲαι τῷ βαϲιλεῖ ϲου·
εἰρήνη ἐπὶ τὸν Ἰϲραὴλ
καὶ ϲωτήριον ἔθνεϲιν.

ᾠδὴ ϛ΄.

Ἐβόηϲαν | ἐν εὐφροϲύνῃ δικαίων τὰ πνεύματα·
νῦν τῷ κόϲμῳ | διαθήκη καινὴ διατίθεται
καὶ ῥαντίϲματι | καινουργεῖται λαὸϲ
θείου αἵματοϲ.

Ὑπόδεξαι, | Ἰϲραὴλ, τοῦ θεοῦ τὸ βαϲίλειον
καὶ ὁ βαίνων | ἐν τῷ ϲκότει φῶϲ θεαϲάϲθω μέγα,
καὶ ῥαντίϲματι | καινουργείϲθω λαὸϲ
θείου αἵματοϲ.

Λελυμένουϲ | ϲοὺϲ δεϲμίουϲ Ϲιὼν ἐξαπόϲτειλον,
καὶ ἐκ λάκκου | ἀγνωϲίαϲ ἀνύδρου ἐξάγαγε,
καὶ ῥαντίϲματι | καινουργείϲθω λαὸϲ
θείου αἵματοϲ.

ᾠδὴ ζ΄.

Ὁ διαϲώϲαϲ ἐν πυρὶ
τοὺϲ Ἀβραμιαίουϲ ϲου παῖδαϲ
καὶ τοὺϲ Χαλδαίουϲ ἀνελὼν,
οἷϲ ἀδίκωϲ δικαίουϲ ἐνήδρευϲαν,
ὑπερύμνητε κύριε,
ὁ θεὸϲ ὁ τῶν πατέρων, εὐλογητὸϲ εἶ.

Γονυπετοῦντεϲ οἱ λαοὶ
καὶ ϲὺν μαθηταῖϲ γεγηθότεϲ
μετὰ βαΐων, Ὡϲαννὰ
τῷ υἱῷ Δαυΐδ, ἀνεκραύγαζον·
ὑπερύμνητε κύριε,
ὁ θεὸϲ ὁ τῶν πατέρων, εὐλογητὸϲ εἶ.

Ἡ ἀπειρόκακοϲ πληθὺϲ,
ἔτι νηπιάζουϲα φύϲιϲ
θεοπρεπῶϲ ϲε, βαϲιλεῦ
Ἰϲραὴλ καὶ ἀγγέλων, ἀνύμνηϲεν·
ὑπερύμνητε κύριε,
ὁ θεὸϲ ὁ τῶν πατέρων, εὐλογητὸϲ εἶ.

Μετὰ βαΐων ϲε, Χριϲτὲ,
κλάδοιϲ ἐπεκρότει τὰ πλήθη,
εὐλογημένοϲ ὁ ἐλθὼν

68 Τῆϲ Ϲιὼν A cum schol.: τὴν Ϲιὼν V Barth. — 70 τὴν A Barth. — 72 Psalm. LXXXVI 3 — 78 ἰδοὺ A: αὐτὸϲ V Barth. — 85 τὰ τέκνα V — 89 ἐν interpolatores addidisse videntur — 91 καινουργείϲθω Barth. — 92 θείῳ αἵματι V — 94 τὸ φῶϲ V — 97 Ϲιὼν om. A — 110 ἀνεκραύγαζον V: ἐκραύγαζον A ἔκραζον Barth.

βαϲιλεὺϲ τῶν αἰώνων, ἐβόα τε·
ὑπερύμνητε κύριε,
ὁ θεὸϲ ὁ τῶν πατέρων, εὐλογητὸϲ εἶ.

ᾠδὴ η'.

Εὐφράνθητι Ἱερουϲαλὴμ·
πανηγυρίϲατε | οἱ ἀγαπῶντεϲ Ϲιών·
ὁ βαϲιλεύων γὰρ εἰϲ τοὺϲ αἰῶναϲ
κύριοϲ τῶν δυνάμεων ἦλθεν·
εὐλαβείϲθω πᾶϲα ἡ γῆ ἐκ προϲώπου αὐτοῦ
καὶ βοάτω·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα τὸν κύριον.

Νέον πῶλον ἐπιβεβηκὼϲ
ὁ βαϲιλεύων ϲου,
Ϲιών, ἐπέϲτη Χριϲτόϲ·
τὴν γὰρ ἀλόγιϲτον εἰδώλων πλάνην
λῦϲαι καὶ τὴν ἀκάθεκτον ὁρμὴν
ἀναϲτεῖλαι πάντων ἐθνῶν παραγέγονεν
εἰϲ τὸ μέλπειν·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα τὸν κύριον.

Ὁ θεόϲ ϲου, χαῖρε Ϲιὼν ϲφόδρα,
ἐβαϲίλευϲεν
εἰϲ τοὺϲ αἰῶναϲ Χριϲτόϲ·
οὗτοϲ ὡϲ γέγραπται πραῢϲ καὶ ϲῴζων,
δίκαιοϲ λυτρωτὴϲ ἡμῶν ἦλθεν,
ἐπὶ πώλου ἵππειον θράϲοϲ ὀλέϲαι ἐχθρῶν
μὴ βοώντων·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα τὸν κύριον.

Ϲπανίζεται θείων περιβόλων
τὸ παράνομον | ϲυνέδριον ἀπειθῶν,
τὸν προϲευχῆϲ θεοῦ ἐπείπερ οἶκον
ϲπήλαιον ἀπειργάϲατο ληϲτῶν,
ἐκ καρδίαϲ τὸν λυτρωτὴν ἀπωϲάμενον,
ᾧ βοῶμεν·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα τὸν κύριον.

ᾠδὴ θ'.

Θεὸϲ κύριοϲ | καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν·
ϲυϲτήϲαϲθε ἑορτὴν | καὶ ἀγαλλόμενοι
δεῦτε μεγαλύνωμεν Χριϲτὸν
μετὰ βαΐων καὶ κλάδων,
ὕμνοιϲ κραυγάζοντεϲ·
εὐλογημένοϲ ὁ ἐρχόμενοϲ
ἐν ὀνόματι κυρίου, ϲωτῆροϲ ἡμῶν.

Ἔθνη, ἵνα τί ἐφρυάξατε; γραφεῖϲ
καὶ ἱερεῖϲ, ἵνα τί κενὰ | ἐμελετήϲατε;
τίϲ οὗτοϲ, εἰπόντεϲ, ᾧ παῖδεϲ
μετὰ βαΐων καὶ κλάδων
ὕμνοιϲ κραυγάζουϲιν·
εὐλογημένοϲ ὁ ἐρχόμενοϲ
ἐν ὀνόματι κυρίου, ϲωτῆροϲ ἡμῶν.

Οὗτοϲ ὁ θεόϲ, ᾧ παρόμοιοϲ οὐδείϲ,
δικαίαν πᾶϲαν ὁδὸν | ἐξευρὼν δέδωκε
τῷ ἠγαπημένῳ Ἰϲραήλ·
μετὰ δὲ ταῦτα ἀνθρώποιϲ
ϲυνανεϲτράφη ὀφθείϲ·
εὐλογημένοϲ ὁ ἐρχόμενοϲ
ἐν ὀνόματι κυρίου, ϲωτῆροϲ ἡμῶν.

Ϲκάνδαλα τρίβου | τί ἐχόμενα ὑμεῖϲ
τιθέατε ἀπειθεῖϲ; | πόδεϲ ὀξεῖϲ ἡμῖν
αἷμα διεκχέαι δεϲπότου·
ἀλλ' ἀναϲτήϲεται πάντωϲ
ϲῶϲαι τοὺϲ κράζονταϲ·
εὐλογημένοϲ ὁ ἐρχόμενοϲ
ἐν ὀνόματι κυρίου, ϲωτῆροϲ ἡμῶν.

126 πάντεϲ οἱ Hirm. — 129 ἀπὸ προϲώπου V — 131 πάντα τὰ ἔργα ὑμνεῖτε τὸν κύριον Barth. εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον Hirm. — 133 ὁ om. A — βαϲιλεὺϲ Barth. — 136 πάντων ἐχθρῶν V — 143 ἱππεύων, quod Gallandus Bibl. Patrum XIII p. 251 proposuit, refragatur carminis modis — ὀλέϲων Barth. — 160 γραφεῖϲ V schol. cod. A Barth.: γραφέαϲ A — 164 κραυγάζοντεϲ A — 174 ἡμῖν Barth. — 175 τεθέατε A m. pr. — ὑμῶν Barth. — 177 πάνταϲ Dan.

VIII

Τριῴδιον εἰς τὴν δευτέραν τῆς μεγάλης ἑβδομάδος (Τριῴδ. σελ. 344).

Ἡ ἀκροστιχίς: «Τῇ δευτέρᾳ.»

ἦχος β΄.

ᾠδὴ α΄.

Τῷ τὴν ἄβατον,
κυμαινομένην θάλασσαν
θείῳ αὐτοῦ προστάγματι | ἀναξηράναντι
καὶ πεζεῦσαι δι᾿ αὐτῆς
τὸν Ἰσραηλίτην λαὸν καθοδηγήσαντι
κυρίῳ ᾄσωμεν·
ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.

Ἡ ἀπόρρητος | λόγου θεοῦ κατάβασις,
ὅπερ Χριστὸς αὐτός ἐστι
θεὸς καὶ ἄνθρωπος,
τὸ θεὸς οὐχ ἁρπαγμὸν
εἶναι ἡγησάμενος ἐν τῷ μορφοῦσθαι δοῦλον
δεικνύει τοῖς μαθηταῖς·
ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.

Διακονῆσαι | αὐτὸς ἐλήλυθα, οὗ τὴν μορφὴν ὁ πλαστουργὸς
ἑκὼν περίκειμαι,
τῷ πτωχεύσαντι Ἀδὰμ
ὁ πλουτῶν θεότητι θεῖναι ἐμήν τε αὐτοῦ
ψυχὴν ἀντίλυτρον | ὁ ἀπαθὴς θεότητι.

ᾠδὴ η΄.

Ἔφριξε παίδων εὐαγῶν
τὸ ὁμόστολον ψυχῆς ἄσπιλον σῶμα
καὶ εἶξε τὸ τραφὲν
ἐν ἀπείρῳ ὕλῃ ἀκάματον πῦρ·
ἀειζώου δὲ ἐκμαρανθείσης φλογὸς
διαιωνίζων ὕμνος | ἀνεμέλπετο·
τὸν κύριον πάντα τὰ ἔργα ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὑμᾶς μου τότε μαθητὰς
πάντες γνώσονται, εἰ τὰς ἐμὰς ἐντολὰς
τηρήσετε, φησὶν | ὁ Χριστὸς τοῖς φίλοις πρὸς πάθος μολῶν.
εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς καὶ πᾶσι,
καὶ ταπεινὰ φρονοῦντες | ἀνυψώθητε,
καὶ κύριον γινώσκοντές με ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Τάξεως ἔμπαλιν ὑμῖν
ἐθνικῆς ἔστω τὸ κράτος ὁμογενῶν·
οὐ κλῆρος γὰρ ἐμὸς,
τυραννὶς δὲ γνώμη αὐθαίρετος·
ὁ οὖν πρόκριτος | ἐν ὑμῖν εἶναι θέλων
τῶν ἄλλων πάντων ἔστω ἐσχατώτερος.
καὶ κύριον γινώσκοντές με ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ΄.

Ἐμεγάλυνας, Χριστὲ,
τὴν τεκοῦσάν σε θεοτόκον,
ἀφ᾿ ἧς ὁ πλάστης ἡμῶν
ὁμοιοπαθὲς περιέθου σῶμα,
τὸ τῶν ἡμετέρων λυτήριον ἀγνοημάτων·
ταύτην μακαρίζοντες
πᾶσαι γενεαὶ σὲ μεγαλύνωμεν.

Ῥύπον πάντα ἐμπαθῆ
ἀπωσάμενοι, ἐπάξιον
τῆς θείας βασιλείας
γνώμην ἀναλάβετε ἔμφρονα,
τοῖς σοῖς ἀποστόλοις προέφης

Cod. A — v. 6 Paul. ep. ad. Philipp. II 5. — λόγου om. A — 7 αὐτὸς vulgo — 8 fort. τοῦ θεοῦ — 11 Marc. X 45. 17 fort.: ψυχῇ. — 23 Ioann XIII 35. — 25 ὁ σωτὴρ Barth. — 34 ἔστω πάντων Barth. cf. Luc. XXII 26. — 43 μεγαλύνομεν Barth.

ἡ ὄντως cοφία,
ἐν ᾗ δοξαcθήcεcθε
λάμποντες ἡλίου τηλαυγέςτερον.

Ἀφορῶντες εἰc ἐμέ,
εἶπας, κύριε, τοῖc μαθηταῖc,
μὴ φρονεῖτε ὑψηλά,
ἀλλὰ cυναπάχθητε τοῖc ταπεινοῖc,
ἐμὸν ὅπερ πίνω πίεcθε ποτήριον ὅτι,
ἐν τῇ βαcιλείᾳ δὲ
τοῦ πατρὸc ἐμοὶ cυνδοξαcθήcεcθε.

IX

Διῴδιον εἰc τὴν τρίτην τῆc μεγάληc ἑβδομάδοc (Τριῴδ. cελ. 352).

Ἡ ἀκροcτιχίc· Τρίτῃ τε.

ἦχοc β΄.

ᾠδὴ η΄.

Τῷ δόγματι | τῷ τυραννικῷ
οἱ ὅcιοι | τρεῖc παῖδεc μὴ πειcθέντεc,
ἐν τῇ καμίνῳ βληθέντεc θεὸν
ὡμολόγουν ψάλλοντεc·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

Ῥαθυμίαν | ἄποθεν ἡμῶν
βαλλώμεθα καὶ φαιδραῖc ταῖc λαμπάcι
τῷ ἀθανάτῳ νυμφίῳ Χριcτῷ
ὕμνοιc cυναντήcωμεν,
εὐλογεῖτε, βοῶντεc, τὰ ἔργα τὸν κύριον.

Ἱκανούcθω | τὸ κοινωνικὸν
ψυχῆc ἡμῖν | ἔλαιον ἐν ἀγγείοιc,
ὅπωc ἐπάθλων μὴ θέντεc καιρὸν
ἐμπορίαc ψάλλωμεν·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

Τὸ τάλαντον, | ὅcοι πρὸc θεοῦ
ἐδέξαcθε | ἰcοδύναμον χάριν,
ἐπικουρίᾳ τοῦ δόντοc Χριcτοῦ
αὐξήcατε ψάλλοντεc·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

ᾠδὴ θ΄.

Ἡ τὸν ἀχώρητον θεὸν
ἐν γαcτρὶ χωρήcαcα
καὶ χαρὰν τῷ κόcμῳ κυήcαcα,
cὲ ὑμνοῦμεν, | παναγία παρθένε.

Τοῖc μαθηταῖc ὁ ἀγαθόc,
γρηγορεῖτε, ἔφηcαc·
ᾗ γὰρ ὥρᾳ ἥξει ὁ κύριοc,
ἀγνοεῖτε, | ἀποδοῦναι ἑκάcτῳ.

Ἐν τῇ δευτέρᾳ cου φρικτῇ
παρουcίᾳ, δέcποτα,
δεξιοῖc προβάτοιc με cύcτηcον,
τῶν πταιcμάτων
παριδών μου τὰ πλήθη.

48 ἡ πάντων cοφία Barth. — 52 ἑαυτοῦ in cod. A inter τοῖc et μαθηταῖc adiectum nos omittendum curavimus, ut turbatis huius carminis modis aliqua ex parte consuleremus. — 55 Marc. X 39 — πίεcθε A, πίετε Barth. fort.: ποτήριον πίεcθε. — 56 βαcιλείᾳ δὲ A: βαcιλείᾳ Barth. nos recepta cod. A lectione, quam numeri tantum non efflagitant, particulam ὅτι ad prius membrum pertinere significavimus; falsa lectione et divisione Ioannes Lampadarius, cuius hirmologio vulgo utuntur, in errores inductus est

Cod. A — v. 8 Matth. XXV 1—13. — βοῶντεc om. A nescio an vere, si cum hirmologio in hac quoque stropha κυρίου τὸν κύριον scripseris — 12 ἡμῶν Barth. — 16 Matth. XXV 14—30. — θεὸν A — 25 Matth. XXV 13. — 27 ὥρα ἡ A — ἥξει Barth. — 29 Matth. XXV 31—46. — 31 cύνταξον Barth.

X

Τριῴδιον εἰς τὴν τετάρτην τῆς μεγάλης ἑβδομάδος (Τριῳδ. σελ. 357).

Ἡ ἀκροστιχίς: «Τετράδι ψαλῶ.»

ἦχος β΄.

ᾠδὴ γ΄.

Τῆς πίστεως ἐν πέτρᾳ με στερεώσας
ἐπλάτυνας τὸ στόμα μου ἐπ᾽ ἐχθρούς μου·
εὐφράνθη δὲ τὸ πνεῦμά μου ἐν τῷ ψάλλειν·
οὐκ ἔστιν ἅγιος | ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν,
καὶ οὐκ ἔστι δίκαιος | πλήν σου, κύριε.

Ἐν κενοῖς τὸ συνέδριον τῶν ἀνόμων
καὶ γνώμῃ συναθροίζεται κακοτρόπῳ,
κατάκριτον τὸν ῥύστην σε ἀποφῆναι,
Χριστέ, ᾧ κράζομεν· | σὺ εἶ θεὸς ἡμῶν
καὶ οὐκ ἔστιν ἅγιος | πλήν σου, κύριε.

Τὸ δεινὸν βουλευτήριον τῶν ἀνόμων
σκέπτεται, θεομάχου ψυχῆς ὑπάρχον,
ὡς δύσχρηστον τὸν δίκαιον ἀποκτεῖναι
Χριστόν, ᾧ ψάλλομεν· | σὺ εἶ θεὸς ἡμῶν
καὶ οὐκ ἔστιν ἅγιος | πλήν σου, κύριε.

ᾠδὴ η΄.

Ῥῆμα τυράννου | ἐπεὶ ὑπερίσχυσεν,
ἑπταπλασίως κάμινος | ἐξεκαύθη ποτέ,
ἐν ᾗ παῖδες οὐκ ἐφλέχθησαν,
βασιλέως πατήσαντες δόγμα,
ἀλλ᾽ ἐβόων· πάντα τὰ ἔργα κυρίου
τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἀποκενοῦσα | γυνὴ μύρον ἔντιμον
δεσποτικῇ καὶ θείᾳ φρικτῇ κορυφῇ, Χριστέ,
τῶν ἰχνῶν σου ἐπελάβετο
τῶν ἀχράντων κεχραμέναις παλάμαις
καὶ ἐβόα· πάντα τὰ ἔργα κυρίου
τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Δάκρυσι πλύνει | τοὺς πόδας ὑπεύθυνος
ἁμαρτίαις τοῦ πλάσαντος καὶ ἐκμάσσει θριξί·
διὸ τῶν ἐν βίῳ οὐ διήμαρτε
πεπραγμένων τῆς ἀπολυτρώσεως,
ἀλλ᾽ ἐβόα· πάντα τὰ ἔργα κυρίου
τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἱερουργεῖτο | τὸ λύτρον εὐγνώμονι
ἐκ σωτηρίων σπλάγχνων τε καὶ δακρύων πηγῆς,
ἐν ᾗ διὰ τῆς ἐξαγορεύσεως
ἐκπλυθεῖσα οὐ κατῃσχύνετο,
ἀλλ᾽ ἐβόα· πάντα τὰ ἔργα κυρίου
τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ΄.

Ψυχαῖς καθαραῖς
καὶ ἀρρυπάντοις χείλεσι

Cod. AV — Acrostichides carminum Cosmae in secundum tertium quartum diem sacrae hebdomadis coniunctae unum efficiunt trimetrum iambicum. — v. 3 εὐφράνθη γὰρ Barth. — 6 Matth. XXVII 1. Marc. XV 1. Luc. XXIII 1. Ioann. XVIII. XIX. — 9 κράζομεν AV: ψάλλομεν vulgo — 23 Matth. XXVI 6—13. Marc. XIV 3—9. Luc. VII 37—38. Ioann. XII 3. — 24 Post κορυφῇ cod. A et hirmologium versus finem statuunt, parum illud quidem verisimile, quamquam maiore licentia plus semel in hoc carmine poeta usus esse videtur — 37 Ἱερουργεῖται Barth. — 45 ἀρρυπώτοις Barth.

δεῦτε μεγαλύνωμεν | τὴν ἀκηλίδωτον,
καὶ ὑπέραγνον μητέρα τοῦ Ἐμμανουήλ.
δι' αὐτῆς τῷ ἐξ αὐτῆς
προσφέροντες πρεσβείαν τεχθέντι·
φεῖσαι τῶν ψυχῶν ἡμῶν,
Χριστὲ ὁ θεὸς, καὶ σῶσον ἡμᾶς.

Ἀγνώμων φανεὶς
καὶ πονηρὸς ζηλότυπος
δῶρον ἀξιόθεον | λογοπραγεῖ, δι' οὗ
ὀφειλέσιον ἐλύθη ἁμαρτημάτων,
καπηλεύων ὁ δεινὸς
Ἰούδας τὴν φιλόθεον χάριν·
φεῖσαι τῶν ψυχῶν ἡμῶν,
Χριστὲ ὁ θεὸς, καὶ σῶσον ἡμᾶς.

Λέγει πορευθεὶς
τοῖς παρανόμοις ἄρχουσι,
τί μοι δοῦναι θέλετε;
κἀγὼ Χριστὸν ἡμῖν
τὸν ζητούμενον
τοῖς θέλουσι παραδώσω,
οἰκειότητα Χριστοῦ
Ἰούδας ἀντωσάμενος χρυσοῦ·
φεῖσαι τῶν ψυχῶν ἡμῶν,
Χριστὲ ὁ θεὸς, καὶ σῶσον ἡμᾶς.

Ὢ πηρωτικῆς
φιλαργυρίας, ἄσπονδε!
λήθης ὅθεν ἔτυχες,
ὅτι ψυχῆς οὐδ' ὃς
ἰσοστάσιος κόσμος, ὡς ἐδιδάχθης·
ἀπογνώσει γὰρ σαυτὸν
ἐβρόχισας ἀνάψας, προδότα·
φεῖσαι τῶν ψυχῶν ἡμῶν,
Χριστὲ ὁ θεὸς, καὶ σῶσον ἡμᾶς.

XI

Κανὼν εἰς τὴν πέμπτην τῆς μεγάλης ἑβδομάδος (Τριῴδ. σελ. 364).

Η ἀκροστιχίς:

«Τῇ μακρᾷ πέμπτῃ μακρὸν ὕμνον ἐξᾴδω.»

ἦχος πλ. β'.

ᾠδὴ α'.

Τμηθείσῃ τμᾶται | πόντος ἐρυθρὸς,
κυματοτρόφος δὲ ξηραίνεται βυθὸς,
ὁ αὐτὸς ὁμοῦ ἀόπλοις | γεγονὼς βατὸς
καὶ πανοπλίταις τάφος·
ᾠδὴ δὲ θεοτερπὴς ἀνεμέλπετο·
ἐνδόξως δεδόξασται
Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν.

Ἡ πανταιτία | καὶ παρεκτικὴ
ζωῆς, ἡ ἄπειρος σοφία τοῦ θεοῦ
ᾠκοδόμησε τὸν οἶκον | ἑαυτῆς ἁγνῆς
ἐξ ἀπειράνδρου μητρός·
ναὸν γὰρ σωματικὸν περιθέμενος
ἐνδόξως δεδόξασται
Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν.

Μυσταγωγοῦσα | φίλους ἑαυτῆς
τὴν ψυχοτρόφον ἑτοιμάζει τράπεζαν,
ἀμβροσίας δὲ ἡ ὄντως | σοφία θεοῦ
κιρνᾷ κρατῆρα πιστοῖς·
προσέλθωμεν εὐσεβῶς καὶ βοήσωμεν·
ἐνδόξως δεδόξασται
Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν.

Ἀκουτισθῶμεν | πάντες οἱ πιστοὶ

52 Matth. XXVI 15—16. Marc. XIV 10—11. Luc. XXII 3—6. Ioann. XVIII 2—3. — 70 Marc. VIII 36 — οὐδ' ὃς AV Barth: conicias οὐδέ, nisi Cosmam Homericis exemplis male intellectis οὐδ' ὃς pro οὐδ' αὐτός dixisse arbitraris. — 71 ὧν ἐδιδάχθης alter scholiasta cod. A interpretatur et sic legit Gallandus Bibl. Patr. t. XIII p. 240.

Cod. A — v. 15 et 21 τοῦ θεοῦ Barth.

ϲυγκαλουμένηϲ ὑψηλῷ κηρύγματι
τῆϲ ἀκτίϲτου καὶ ἐμφύτου ϲοφίαϲ θεοῦ·
βοᾷ γάρ· Γεύϲαϲθε,
καὶ γνόντεϲ, ὅτι χρηϲτὸϲ ἐγώ, κράξατε·
ἐνδόξωϲ δεδόξαϲται
Χριϲτὸϲ ὁ θεὸϲ ἡμῶν.

ᾠδὴ γ'.

Κύριοϲ ὢν πάντων καὶ κτίϲτηϲ θεὸϲ
τὸ κτιϲτὸν ὁ ἀπαθὴϲ
πτωχεύϲαϲ ϲεαυτῷ ἥνωϲαϲ·
καὶ τὸ πάϲχα οἷϲ ἔμελλεϲ θανεῖν
αὐτὸϲ ὢν ϲεαυτὸν προετίθηϲ,
φάγετε, βοῶν, τὸ ϲῶμά μου
καὶ πίϲτει ϲτερεωθήϲεϲθε.

Ῥύϲιον παντὸϲ τοῦ βροτείου γένουϲ
τὸ οἰκεῖον, ἀγαθέ,
τοὺϲ ϲοὺϲ μαθητὰϲ ἐπότιϲαϲ
εὐφροϲύνηϲ ποτήριον πλήϲαϲ·
αὐτὸϲ γὰρ ϲεαυτὸν ἱερούργειϲ,
πίετε, βοῶν, τὸ αἷμά μου
καὶ πίϲτει ϲτερεωθήϲεϲθε.

Ἄφρων ἀνήρ, ὃϲ ἐν ὑμῖν προδότηϲ,
τοῖϲ οἰκείοιϲ μαθηταῖϲ
προέφηϲ ὁ ἀνεξίκακοϲ,
οὐ μὴ γνώϲεται ταῦτα, καὶ οὗτοϲ
ἀϲύνετοϲ ὢν οὐ μὴ ϲυνήϲει·
ὅμωϲ ἐν ἐμοὶ μείνατε
καὶ πίϲτει ϲτερεωθήϲεϲθε.

ᾠδὴ δ'.

Προκατιδὼν ὁ προφήτηϲ
τοῦ μυϲτηρίου ϲου τὸ ἀπόρρητον,
Χριϲτέ, προανεβόηϲεν·
ἔθου κραταιὰν
ἀγάπηϲιν ἰϲχύοϲ, πάτερ οἰκτίρμον·
τὸν μονογενῆ υἱὸν γάρ, ἀγαθέ,
ἱλαϲμὸν εἰϲ τὸν κόϲμον ἀπέϲτειλαϲ.

Ἐπὶ τὸ πάθοϲ τὸ πᾶϲι
τοῖϲ ἐξ Ἀδὰμ πηγάϲαν ἀπάθειαν,
Χριϲτέ, μολὼν τοῖϲ φίλοιϲ ϲου
εἶπαϲ· μεθ' ὑμῶν
τοῦ πάϲχα μεταϲχεῖν ἐπεθύμηϲα τούτου·
τὸν μονογενῆ ἐπεί με ἱλαϲμὸν
ὁ πατὴρ εἰϲ τὸν κόϲμον ἀπέϲτειλε.

Μεταλαμβάνων κρατῆροϲ
τοῖϲ μαθηταῖϲ ἐβόαϲ, ἀθάνατε·
γεννήματοϲ ἀμπέλου δὲ
πίομαι λοιπὸν
οὐκέτι μεθ' ὑμῶν βιοτεύων·
τὸν μονογενῆ ἐπεί με ἱλαϲμὸν
ὁ πατὴρ εἰϲ τὸν κόϲμον ἀπέϲτειλε.

Πόμα καινὸν ὑπὲρ λόγον
ἐγώ φημι ἐν τῇ βαϲιλείᾳ μου,
Χριϲτέ, τοῖϲ φίλοιϲ, πίομαι,
ὥϲτε γὰρ θεοῖϲ
θεὸϲ ὑμῖν ϲυνέϲομαι, εἶπαϲ·
τὸν μονογενῆ καὶ γάρ με ἱλαϲμὸν
ὁ πατὴρ εἰϲ τὸν κόϲμον ἀπέϲτειλε.

ᾠδὴ ε'.

Τῷ ϲυνδέϲμῳ τῆϲ ἀγάπηϲ
ϲυνδεόμενοι οἱ ἀπόϲτολοι
τῷ δεϲπόζοντι τῶν ὅλων
ἑαυτούϲ, Χριϲτῷ, ἀναθέμενοι

23 χριϲτόϲ A, at confer Psalm. XXX 8 — κράξατε add. m. sec in marg. A — 27 ἑαυτῷ A — 30 τὸ ante ϲῶμα in hac et ante αἷμα in sequenti stropha eiiciendum esse videtur, nisi poetam, ne sacram formulam migraret, maiore licentia numerorum usum esse statuas — 36 ἑαυτὸν A — 42 γνώϲηται Barth. — 44 ὅμωϲ ὑμεῖϲ ἐν ἐμοὶ scholiasta cod. A interpretatur. — 49 Prec. Abbac. 4. — 50 et 57 pluribus syllabis versus, qui in tertia et quarta stropha iis respondent, superant. — 55 μολὼν significationem temporis praesentis habet, ut apud eundem Cosmam VIII 25 et Sophronium Anacr. I 2 in Maii Spicil. rom. t. IV p. 49. — 56 Luc. XXII 15. — 57 τούτου ἐπεθύμηϲα Barth. — 62 Matth. XXVI 29. — 67 Marc. XIV 25. — 71 verbum εἶπαϲ mirum in modum ab iis quibus adhaeret vocabulis Χριϲτὲ τοῖϲ φίλοιϲ disiunctum est; sed ne transpositione facta hoc vitium orationis removeas, modi carminis obstant, unde nescio an ὑμῖν τοῖϲ φίλοιϲ scribendum sit.

ὡραίους πόδας | ἐξαπενίζοντο,
εὐαγγελιζόμενοι | πᾶσιν εἰρήνην.

Ἡ τὸ ἄσχετον κρατοῦσα
καὶ ὑπέρροον ἐν αἰθέρι ὕδωρ,
ἡ ἀβύσσους χαλινοῦσα
καὶ θαλάσσας ἀναχαιτίζουσα
θεοῦ σοφία | ὕδωρ νιπτῆρι βάλλει,
πόδας ἀποπλύνει δὲ | δούλων δεσπότης.

Μαθηταῖς ὑποδεικνύει
ταπεινώσεως ὁ δεσπότης τύπον·
ὁ νεφέλαις δὲ τὸν πόλον
περιβάλλων ζώννυται λέντιον
καὶ κάμπτει γόνυ
δούλων ἐκπλῦναι πόδας·
οὗ ἐν τῇ χειρὶ πνοὴ
πάντων τῶν ὄντων.

ᾠδὴ ϛ′.

Ἄβυσσος ἐσχάτη
ἁμαρτημάτων ἐκύκλωσέ με,
καὶ τὸν κλύδωνα μηκέτι φέρων
ὡς Ἰωνᾶς τῷ δεσπότῃ βοῶ σοι·
ἐκ φθορᾶς με ἀνάγαγε.

Κύριον φωνεῖτε,
ὦ μαθηταὶ, καὶ διδάσκαλόν με·
καὶ γὰρ πέφυκα, σωτὴρ ἐβόας·
διὸ μιμεῖσθε τὸν τύπον, ὃν τρόπον
ἐν ἐμοὶ ἐθεάσασθε.

Ῥύπον τις μὴ ἔχων
ἀπορρυφθῆναι οὐ δεῖται πόδας,
καθαροὶ, ὦ μαθηταὶ, ὑμεῖς δὲ,
ἀλλ' οὐχὶ πάντες· ῥοπὴ γὰρ ἀτά-
κτως
ἐξ ὑμῶν ἑνὸς μαίνεται.

ᾠδὴ ζ′.

Οἱ παῖδες ἐν Βαβυλῶνι
καμίνου φλόγα οὐκ ἔπτηξαν,
ἀλλ' ἐν μέσῳ φλογὸς ἐμβληθέντες
δροσιζόμενοι ἔψαλλον·
εὐλογητὸς εἶ, κύριε,
ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν.

Νευστάζων κάραν Ἰούδας
κακὰ προβλέπων ἐκίνησεν,
εὐκαιρίαν ζητῶν παραδοῦναι
τὸν κριτὴν εἰς κατάκρισιν,
ὃς πάντων ἐστὶ κύριος
ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν.

Ὑμῶν, ὁ Χριστὸς τοῖς φίλοις
ἐβόα, εἷς παραδώσει με·
εὐφροσύνης λαθόντες ἀγωνίᾳ
καὶ φόβῳ συνείχοντο,
τίς οὗτος; φράσον, λέγοντες,
ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν.

Μεθ' ὅστις ἐμοῦ τὴν χεῖρα
τρυβλίῳ βάλλει θρασύτητι,
τούτῳ πλὴν καλὸν ἦν πύλας βίου
περάσαι μηδέποτε·
τοῦτον εἰπὼν ἐδήλου δὲ
ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν.

ᾠδὴ η′.

Νόμων πατρῴων | οἱ μακαριστοὶ
ἐν Βαβυλῶνι νέοι | προκινδυνεύοντες
βασιλεύοντος κατέπτυσαν
προσταγῆς ἀλογίστου·
καὶ συνημμένοι
ᾧ οὐκ ἐχωνεύθησαν πυρὶ
τοῦ κρατοῦντος ἐπάξιον
ἀνέμελπον τὸν ὕμνον·

80 ὑπερῷον Barth. — 83 Ioann. XIII 5-15. — 93 ὡς ὁ Ἰωνᾶς Barth. contra numerorum concinnitatem — 96 σῶτερ A, quod modis carminis parum convenit — 100 ὦ om. A — 105 φλογὸς Barth. et schol. cod. A: τοῦ πυρός A — 110 κακὰ A et schol.: κατὰ Barth. — 114 καὶ θεὸς Barth. — 115 ὑμῖν Barth., nos cod. A lectione recepta genetivum ab εἷς pendere significavimus. cf. Matth. XXVI 21. Marc. XIV 18. Luc. XXII 21. Ioann. XIII 21. — 118 καὶ λύπῃ Barth. — 125 τούτου ὃς ἦν ἐδήλου Barth. — 129 κατέπτυξαν Barth.

τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε
αὐτὸν εἰϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

Οἱ δαιτυμόνεϲ | οἱ μακαριϲτοὶ
ἐν τῇ Cιὼν τῷ λόγῳ
προϲκαρτερήϲαντεϲ
οἱ ἀπόϲτολοι παρείποντο
τῷ ποιμένι ὡϲ ἄρνεϲ,
καὶ ϲυνημμένοι
οὗ οὐκ ἐχωρίϲθηϲαν Χριϲτοῦ,
θείῳ λόγῳ τρεφόμενοι
εὐχαρίϲτωϲ ἐβόων·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

Νόμου φιλίαϲ | ὁ δυϲώνυμοϲ
Ἰϲκαριώτηϲ γνώμῃ | ἐπιλαθόμενοϲ
οὓϲ ἐνίψατο ηὐτρέπιϲεν
εἰϲ προδοϲίαν πόδαϲ·
καὶ ϲοῦ ἐϲθίων
ἄρτον, ϲῶμα θεῖον, ἐπῆρε
πτερνιϲμὸν ἐπὶ ϲὲ, Χριϲτὲ,
καὶ βοᾶν οὐ ϲυνῆκε·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

Ἐδεξιοῦτο | τὸ λυτήριον
τῆϲ ἁμαρτίαϲ ϲῶμα | ὁ ἀϲυνείδητοϲ
καὶ τὸ αἷμα τὸ χεόμενον
ὑπὲρ κόϲμου τὸ θεῖον·
ἀλλ᾿ οὐκ ᾔδεῖτο
πίνων ὃ ἐπίπραϲκε τιμῆϲ,
οὐ κακίᾳ προϲώχθιϲε
καὶ βοᾶν οὐ ϲυνῆκε·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

ᾠδὴ θ′.

Ξενίαϲ δεϲποτικῆϲ
καὶ ἀθανάτου τραπέζηϲ
ἐν ὑπερῴῳ τόπῳ
ταῖϲ ὑψηλαῖϲ φρεϲὶ,
πιϲτοὶ, δεῦτε ἀπολαύϲωμεν,
ἐπαναβεβηκότα λόγον
ἐκ τοῦ λόγου μαθόντεϲ,
ὃν μεγαλύνομεν.

Ἄπιτε, τοῖϲ μαθηταῖϲ
ὁ λόγοϲ ἔφη, τὸ πάϲχα
ἐν ὑπερῴῳ τόπῳ, | ᾧ νοῦϲ ἐνίδρυται,
οἷϲ μυϲταγωγῶ ϲκευάϲατε
ἀζύμῳ ἀληθείαϲ λόγῳ·
τὸ ϲτερρὸν δὲ τῆϲ χάριτοϲ
μεγαλύνατε.

Δημιουργὸν ὁ πατὴρ
πρὸ τῶν αἰώνων ϲοφίαν
γεννᾷ, ἀρχὴν ὁδῶν με
εἰϲ ἔργα ἔκτιϲε
τὰ νῦν μυϲτικῶϲ τελούμενα·
λόγοϲ γὰρ ἄκτιϲτοϲ ὢν φύϲει
τὰϲ φωνὰϲ οἰκειοῦμαι
οὗ νῦν προϲείληφα.

Ὡϲ ἄνθρωποϲ ὑπάρχω
οὐϲίᾳ, οὐ φανταϲίᾳ,
οὕτω θεὸϲ τῷ τρόπῳ
τῆϲ ἀντιδόϲεωϲ
ἡ φύϲιϲ ἡ ἑνωθεῖϲά μοι·
Χριϲτὸν ἕνα διό με γνῶτε
τὰ ἐξ ὧν, ἐν οἷϲ, ἅπερ
πέφυκα ϲώζοντα.

134 ὑπερυψοῦτε εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ Barth. — 135 Luc. XXIV 49. 53. Act. Apost. I 4. — 139 οὗ scholiasta interpretatur: ᾧ A Barth. cuius attractionis audaciam comprobare veriti sumus — 145 εὐτρέπιζεν A — 146 πρὸϲ προδοϲίαν Barth. — 169 Paroem. Sal. VIII 22 — δημιουργῶν A — 170 fort. γεννῶν. cf. Paroem. VIII 22. — 173 προϲείληφα Barth. cum schol. cod. A: προϲείληφε A.

XII

Τριῴδιον εἰς τὴν μεγάλην παρασκευήν (Τριῴδ. σελ. 378).

Ἡ ἀκροστιχίς: «Προσάββατόν τε.»

ἦχος πλ. β΄.

ᾠδὴ ε΄.

Πρὸς cὲ ὀρθρίζω | τὸν δι᾽ εὐσπλαγχνίαν
ἑαυτὸν τῷ πεσόντι | ἑνώσαντα ἀτρέπτως
καὶ μέχρι παθῶν | ἀπαθῶς ὑποκύψαντα, λόγε θεοῦ·
τὴν εἰρήνην | παράσχου μοι, φιλάνθρωπε.

Ῥυφθέντες πόδας | καὶ προκαθαρθέντες
μυστηρίου μεθέξει | τοῦ θείου νοῦν, Χριστὲ, σοῦ
οἱ ὑπηρέται | ἐκ Σιὼν ἐλαιῶνος μέγα πρὸς ὄρος
συνανῆλθον, | ὑμνοῦντές σε, φιλάνθρωπε.

Ὁρᾶτε, ἔφης, | φίλοι, μὴ θροεῖσθε·
νῦν γὰρ ἤγγικεν ἡ ὥρα | ληφθῆναί με, κτανθῆναι
χερσὶν ἀνόμων· | πάντες δὲ σκορπισθήσεσθε ἐμὲ λιπόντες,
οὓς συνάξω | κηρῦξαί με φιλάνθρωπον.

ᾠδὴ η΄.

Στήλην κακίας ἀντιθέου
παῖδες θεῖοι παρεδειγμάτισαν·
κατὰ Χριστοῦ δὲ φρυαττόμενον
ἀνόμων συνέδριον | βουλεύεται κενὰ,
κτεῖναι μελετᾷ | τὸν ζωῆς κρατοῦντα παλάμῃ,
ὃν πᾶσα κτίσις | εὐλογεῖ δοξάζουσα εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἀπὸ βλεφάρων, μαθηταὶ, νῦν
ὕπνον, ἔφης, Χριστὲ, τινάξατε·
ἐν προσευχῇ δὲ γρηγορεῖτε,
πειρασμῷ μή πως ὄλησθε, | καὶ μάλιστα Σίμων·
τῷ κραταιῷ γὰρ | μείζων πεῖρα· γνῶθί με, Πέτρε,
ὃν πᾶσα κτίσις | εὐλογεῖ δοξάζουσα εἰς τοὺς αἰῶνας.

Βέβηλον ἔπος τῶν χειλέων
οὔποτε προήσομαι, δέσποτα,

Codd. AV. — Triodion hoc cum tetraodio vel quattuor posterioribus odis canonis magni Sabbati cohaerere scholiasta cod. A adnotat. — 2 σεαυτὸν Barth. — ἑνώσαντι V κενώσαντα Barth. — 6 νοῦν A cum schol. V: νῦν Barth. — 7 οἱ ὑπηρέται om. V. cf. Matth. XXVI. XXVII. Marc. XIV. XV. Luc. XXII. XXIII. Ioann. XVIII. XVIX. — 8 σὲ φιλάνθρωπε ὑμνοῦντές σε A — 16 ἄνομον Barth., codicum lectio accentu commendatur — 19 Matth. XXVI 41. Marc. XIV 58. Luc. XXII 46 — μαθηταῖς AV — 25 Matth. XXVI 33—35. 74—75. Marc. XIV 29—31. 66—72. Luc XXII 33—34. 58—62. Ioann. XVIII 17—18. 25—27.

cὺν coὶ θανοῦμαι ὡc εὐγνώμων,
κἂν οἱ πάντεc ἀρνήcωνται, | ἐβόηcε Πέτροc·
cὰρξ οὐδὲ αἷμα, | ὁ πατήρ cου ἀπεκάλυψέ μοι cὲ,
ὃν πᾶcα κτίcιc | εὐλογεῖ δοξάζουcα εἰc τοὺc αἰῶναc.

Βάθοc coφίαc θεϊκῆc
καὶ γνώcεωc οὐ πᾶν ἐξηρεύνηcαc,
ἄβυccον δέ μου τῶν κριμάτων
οὐ κατέλαβεc, ἄνθρωπε, | ὁ κύριοc ἔφη·
cὰρξ οὖν ὑπάρχων | μὴ καυχῶ· ἀρνήcῃ τρίτον γάρ με,
ὃν πᾶcα κτίcιc | εὐλογεῖ δοξάζουcα εἰc τοὺc αἰῶναc.

Ἀπαγορεύειc, Cίμων Πέτρε,
ὅπερ πείcῃ τάχοc, ὡc εἴρηται,
καὶ coὶ παιδίcκη οἷα θᾶττον
προcελθοῦcα πτοήcει cε, | ὁ κύριοc ἔφη·
πικρῶc δακρύcαc | ἕξειc ὅμωc εὐΐλατόν με,
ὃν πᾶcα κτίcιc | εὐλογεῖ δοξάζουcα εἰc τοὺc αἰῶναc.

ᾠδὴ θ΄.

Τὴν τιμιωτέραν τῶν Χερουβὶμ
καὶ ἐνδοξοτέραν | ἀcυγκρίτωc τῶν Cεραφὶμ,
τὴν ἀδιαφθόρωc | θεὸν λόγον τεκοῦcαν,
τὴν ὄντωc θεοτόκον, | cὲ μεγαλύνομεν.

Ὀλέθριοc cπεῖρα θεοcτυγῶν,
πονηρευομένων | θεοκτόνων cυναγωγὴ
ἐπέcτη, Χριcτέ, coι | καὶ ὡc ἄδικον εἷλκε
τὸν κτίcτην τῶν ἁπάντων, | ὃν μεγαλύνομεν.

Νόμον ἀγνοοῦντεc οἱ ἀcεβεῖc,
φωνὰc προφητῶν τε | μελετῶντεc διὰ κενῆc,
ὡc πρόβατον εἷλκον | cὲ τὸν πάντων δεcπότην
ἀδίκωc cφαγιάcαι, | ὃν μεγαλύνομεν.

Τοῖc ἔθνεcιν ἔκδοτον τὴν ζωὴν
cὺν τοῖc γραμματεῦcιν | ἀναιρεῖcθαι οἱ ἱερεῖc
παρέcχον, πληγέντεc | αὐτοφθόνῳ κακίᾳ,
τὸν φύcει ζωοδότην, | ὃν μεγαλύνομεν.

Ἐκύκλωcαν κύνεc ὡcεὶ πολλοὶ,
ἐκρότηcαν, ἄναξ, cιαγόνα cὴν ῥαπιcμῷ·

27 εὐγνώμην Barth. typothetarum ut videtur, errore. — 28 εἰ καὶ . . . . ἀρνήcονται AV — 29 Matth. XVI 17. — 35 μὴ καυχοῦ A — fort.: τρίc. — 40 ποιήcη A — 41 εὐΐλατόν τε A. — 53 Ies. LIII 7. — 59 ὡc οἱ A ὡc Barth. post tertium carmen in cod. A tria troparia in honorem Mariae composita adduntur, quae alius esse carminis acrostichide docemur.

ἠρώτων cε, coῦ δὲ | ψευδῆ κατεμαρτύρουν,
καὶ πάντα ὑπομείνας | ἅπαντας ἔcωcας.

XIII

Κανὼν εἰς τὸ μέγα cάββατον (Τριῴδ. cελ. 408).

Ἡ ἀκροcτιχίc:

«Καὶ cήμερον δὲ cάββατον μέλπω μέγα.»

ἦχος πλ. β΄.

ᾠδὴ α΄.

Κύματι θαλάccης | τὸν κρύψαντα πάλαι
  διώκτην τύραννον
ὑπὸ γῆν ἔκρυψαν | τῶν cεcωcμένων οἱ παῖδες·
ἀλλ' ἡμεῖc ὡς αἱ νεάνιδες | τῷ κυρίῳ ᾄcωμεν·
  ἐνδόξως γὰρ δεδόξαcται.

Κύριε θεέ μου, | ἐξόδιον ὕμνον
  καὶ ἐπιτάφιον
ᾠδήν cοι ᾄcομαι, | τῷ τῇ ταφῇ cου ζωῆς μοι
τὰς εἰcόδους διανοίξαντι | καὶ θανάτῳ θάνατον
  καὶ ᾅδην θανατώcαντι.

Ἄνω cε ἐν θρόνῳ | καὶ κάτω ἐν τάφῳ
  τὰ ὑπερκόcμια
καὶ ὑποχθόνια | κατανοοῦντα, cωτήρ μου,
ἐδονεῖτο τῇ νεκρώcει cου· | ὑπὲρ νοῦν ὡράθης γὰρ
  νεκρὸς ζωαρχικώτατος.

Ἵνα cου τῆς δόξης | τὰ πάντα πληρώcῃς,
  καταπεφοίτηκας
ἐν κατωτάτοις τῆς γῆς· | ἀπὸ γάρ cου οὐκ ἐκρύβη
ἡ ὑπόcταcίς μου ἡ ἐν Ἀδάμ· | καὶ ταφεὶς φθαρέντα με
  καινοποιεῖς, φιλάνθρωπε.

ᾠδὴ γ΄.

Cὲ τὸν ἐπὶ ὑδάτων | κρεμάcαντα
  πᾶcαν τὴν γῆν ἀcχέτως
ἡ κτίcις κατιδοῦcα | ἐν τῷ Κρανίῳ κρεμάμενον,

Cod. A — Quatuor priora carmina a Marco monacho, quatuor posteriora a Cosma composita esse scholiastae codd. AV testantur, quam eandem rem Cedrenus rettulit: ὁ cοφώτατος μοναχὸς Μάρκος, οἰκονόμος ὢν τῆς τοιαύτης μονῆς, ὁ τὸ τετρᾴδιον του μεγάλου cαββάτου ἀναπληρώcας του κυρίου Κοcμᾶ . . .; praeterea in editionibus Triodii hirmi, e quibus quatuor certe priores aliorum esse carminum ipsae acrostichidis litterae arguunt, Cassiae feminae tribuuntur, cf. Leonem Allatium De libris eccles. Graecorum p. 72 sqq. — 3 γης Barth. — 13 χριcτέ μου A — 16 τὰ πάντα της δόξης A — 20 φιλανθρώπως A

θαμβητικῶϲ ϲυνείχετο, | οὐκ ἔϲτιν ἅγιοϲ
πλήν ϲου, κύριε, κραυγάζουϲα.

Ϲύμβολα τῆϲ ταφῆϲ ϲου | παρέδειξαϲ,
τὰϲ ὁράϲειϲ πληθύναϲ·
νῦν δὲ τὰ κρύφιά ϲου | θεανδρικῶϲ διετράνωϲαϲ
καὶ τοῖϲ ἐν ᾅδου, δέϲποτα, | οὐκ ἔϲτιν ἅγιοϲ
πλήν ϲου, κύριε, κραυγάζουϲιν.

Ἥπλωϲαϲ τὰϲ ἀγκάλαϲ | καὶ ἥνωϲαϲ
τὰ τὸ πρὶν διεϲτῶτα·
καταϲτολῇ δὲ, ϲῶτερ, | τῇ ἐν ϲινδόνι καὶ μνήματι
πεπεδημένουϲ ἔλυϲαϲ, | οὐκ ἔϲτιν ἅγιοϲ
πλήν ϲου, κύριε, κραυγάζονταϲ.

Μνήματι καὶ ϲφραγῖϲιν, | ἀχώρητε,
ϲυνεϲχέθηϲ βουλήϲει·
καὶ γὰρ τὴν δύναμίν ϲου | ταῖϲ ἐνεργείαιϲ ἐγνώριϲαϲ
θεουργικῶϲ τοῖϲ μέλπουϲιν· οὐκ ἔϲτιν ἅγιοϲ
πλήν ϲου, κύριε φιλάνθρωπε.

ᾠδὴ δ΄.

Τὴν ἐν ϲταυρῷ ϲου θείαν κένωϲιν
προορῶν Ἀββακοὺμ | ἐξεϲτηκὼϲ ἐβόα·
ϲὺ δυναϲτῶν διέκοψαϲ | κράτοϲ, ἀγαθὲ,
ὁμιλῶν τοῖϲ ἐν ᾅδῃ | ὡϲ παντοδύναμοϲ.

Ἑβδόμην ϲήμερον ἡγίαϲαϲ,
ἣν εὐλόγηϲαϲ πρὶν | καταπαύϲει τῶν ἔργων·
παράγειϲ γὰρ τὰ ϲύμπαντα | καὶ καινοποιεῖϲ
ϲαββατίζων, ϲωτήρ μου, | καὶ ἀνακτώμενοϲ.

Ῥωμαλεότητι τοῦ κρείττονοϲ
ἐκνικήϲαντόϲ ϲου | τῆϲ ϲαρκὸϲ ἡ ψυχή ϲου
διῄρηται· ϲπαράττουϲι | ἄμφω γὰρ δεϲμοὺϲ
τοῦ θανάτου καὶ ᾅδου, | λόγε, τῷ κράτει ϲου.

Ὁ ᾅδηϲ, λόγε, ϲυναντήϲαϲ ϲοι
ἐπικράνθη, βροτὸν | ὁρῶν τεθεωμένον,
κατάϲτικτον τοῖϲ μώλωψι | καὶ πανϲθενουργὸν,
τῷ φρικτῷ τῆϲ μορφῆϲ δὲ | διαπεφώνηκεν.

24 θάμβει πολλῷ Barth. — 29 ᾅδῃ Barth. — 31 παλάμαϲ Barth. — 41 Prec. Abbae. 14. — 45 Genes. II 3. — 48 ϲῶτερ A — 51 ϲπαράττουϲα Barth. quod si retinueris, ἄμφω τοὺϲ δεϲμοὺϲ scribere debebis — 53 Ies. XIV 9.

ᾠδὴ ε΄.

Θεοφανείας cου, Χριcτὲ,
τῆς πρὸς ἡμᾶς cυμπαθῶς γενομένης,
Ἠσαΐας φῶς ἰδὼν ἀνέσπερον
ἐκ νυκτὸς ὀρθρίσας ἐκραύγαζεν·
ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ | καὶ ἐγερθήσονται
οἱ ἐν τοῖς μνημείοις
καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ γῇ ἀγαλλιάσονται.

Νεοποιεῖς τοὺς γηγενεῖς
ὁ πλαστουργὸς χοϊκὸς χρηματίσας,
καὶ σινδὼν καὶ τάφος ὑπεμφαίνουσι
τὸ συνόν σοι, λόγε, μυστήριον·
ὁ εὐσχήμων δὲ βουλευτὴς | τὴν τοῦ σὲ φύσαντος
βουλὴν σχηματίζει,
ἐν σοὶ μεγαλοπρεπῶς | καινοποιοῦντός με.

Διὰ θανάτου τὸ θνητὸν,
διὰ ταφῆς τὸ φθαρτὸν μεταβάλλεις·
ἀφθαρτίζεις γὰρ θεοπρεπέστατα
ἀπαθανατίζων τὸ πρόσλημμα·
ἡ γὰρ σάρξ σου διαφθορὰν | οὐκ εἶδε, δέσποτα,
οὐδὲ ἡ ψυχή σου εἰς ᾅδην
ξενοπρεπῶς | ἐγκαταλέλειπται.

Ἐξ ἀλοχεύτου προελθὼν
καὶ λογχευθεὶς τὴν πλευρὰν, πλαστουργέ μου,
ἐξ αὐτῆς εἰργάσω τὴν ἀνάπλασιν
τὴν τῆς Εὔας, Ἀδὰμ γενόμενος,
ἀφυπνώσας ὑπερφυῶς | ὕπνον φυσίζωον
καὶ ζωὴν ἐγείρας
ἐξ ὕπνου καὶ τῆς φθορᾶς, | ὡς παντοδύναμος.

ᾠδὴ ϛ΄.

Συνεσχέθη, | ἀλλ᾽ οὐ κατεσχέθη
στέρνοις κητῴοις Ἰωνᾶς·
σοῦ γὰρ τὸν τύπον φέρων
τοῦ παθόντος καὶ ταφῇ δοθέντος,
ὡς ἐκ θαλάμου, τοῦ θηρὸς ἀνέθορε·
προσεφώνει δὲ τῇ κουστωδίᾳ·
οἱ φυλασσόμενοι μάταια καὶ ψευδῆ
ἔλεον αὐτοῖς ἐγκατελίπετε.

57 Ies. XXVI 19. — 68 δὲ] γὰρ Barth. — 76 ᾅδου Barth. fort.: ἐν ᾅδου. — 79 λοχευθεὶς A — 84 καὶ τῆς σαρκὸς A cum schol. — 91 Ion. II 9. — 92 αὐτῶν A

Ἀνηρέθηϲ, | ἀλλ᾽ οὐ διηρέθηϲ,
λόγε, ἧϲ μετέϲχεϲ ϲαρκόϲ·
εἰ γὰρ καὶ λέλυταί ϲου
ὁ ναὸϲ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ πάθουϲ,
ἀλλὰ καὶ οὕτω μία ἦν ὑπόϲταϲιϲ
τῆϲ θεότητοϲ καὶ τῆϲ ϲαρκόϲ ϲου·
ἐν ἀμφοτέροιϲ γὰρ εἷϲ ὑπάρχειϲ υἱὸϲ,
λόγοϲ τοῦ θεοῦ, θεὸϲ καὶ ἄνθρωποϲ.

Βροτοκτόνον, | ἀλλ᾽ οὐ θεοκτόνον
ἔφυ τὸ πταῖϲμα τοῦ Ἀδάμ·
εἰ γὰρ καὶ πέπονθέ ϲου
τῆϲ ϲαρκὸϲ ἡ χοϊκὴ οὐϲία,
ἀλλ᾽ ἡ θεότηϲ ἀπαθὴϲ διέμεινε·
τὸ φθαρτὸν δέ ϲου πρὸϲ ἀφθαρϲίαν
μετεϲτοιχείωϲαϲ καὶ ἀφθάρτου ζωῆϲ
ἔδειξαϲ πηγὴν ἐξ ἀναϲτάϲεωϲ.

Βαϲιλεύει, | ἀλλ᾽ οὐκ αἰωνίζει
ᾅδηϲ τοῦ γένουϲ τῶν βροτῶν·
ϲὺ γὰρ τεθεὶϲ ἐν τάφῳ,
κραταιὲ, ζωαρχικῇ παλάμῃ
τὰ τοῦ θανάτου κλεῖθρα διεϲπάραξαϲ
καὶ ἐκήρυξαϲ τοῖϲ ἀπ᾽ αἰώνων
ἐκεῖ καθεύδουϲι λύτρωϲιν ἀψευδῆ,
ϲῶτερ γεγονὼϲ νεκρῶν πρωτότοκοϲ.

ᾠδὴ ζʹ.

Ἄφραϲτον θαῦμα! | ὁ ἐν καμίνῳ ῥυϲάμενοϲ
τοὺϲ ὁϲίουϲ παῖδαϲ ἐκ φλογὸϲ
ἐν τάφῳ νεκρὸϲ | ἄπνουϲ κατατίθεται
εἰϲ ϲωτηρίαν ἡμῶν τῶν μελῳδούντων·
λυτρωτὰ, | ὁ θεὸϲ εὐλογητὸϲ εἶ.

Τέτρωται ᾅδηϲ, | ἐν τῇ καρδίᾳ δεξάμενοϲ
τὸν τρωθέντα λόγχῃ τὴν πλευρὰν,
καὶ ϲθένει πυρὶ | θείῳ δαπανώμενοϲ
εἰϲ ϲωτηρίαν ἡμῶν τῶν μελῳδούντων·
λυτρωτὰ, | ὁ θεὸϲ εὐλογητὸϲ εἶ.

Ὄλβιοϲ τάφοϲ! | ἐν ἑαυτῷ γὰρ δεξάμενοϲ
ὡϲ ὑπνοῦντα τὸν δημιουργὸν,
ζωῆϲ θηϲαυρὸϲ | θείαϲ ἀναδέδεικται

114 αἰῶναϲ Barth. quod typothetarum errore pro αἰῶνοϲ scriptum esse videtur. — 116 ϲῶτερ A Barth. expectamus ϲωτήρ, sed vulgata lectio modorum concinnitate commendatur. — 129 θεῖοϲ Barth.

εἰϲ cωτηρίαν ἡμῶν τῶν μελῳδούντων·
λυτρωτὰ, | ὁ θεὸϲ εὐλογητὸϲ εἶ.

Νόμῳ θανόντων | τὴν ἐν τῷ τάφῳ κατάθεϲιν
ἡ τῶν ὅλων δέχεται ζωὴ
καὶ τοῦτον πηγὴν | δείκνυϲιν ἐγέρϲεωϲ
εἰϲ cωτηρίαν ἡμῶν τῶν μελῳδούντων·
λυτρωτὰ, | ὁ θεὸϲ εὐλογητὸϲ εἶ.

Μία ὑπῆρχεν | ἡ ἐν τῷ ᾅδῃ ἀχώριϲτοϲ
καὶ ἐν τάφῳ καὶ ἐν τῇ Ἐδὲμ
θεότηϲ Χριϲτοῦ | ϲὺν πατρὶ καὶ πνεύματι
εἰϲ cωτηρίαν ἡμῶν τῶν μελῳδούντων·
λυτρωτὰ, | ὁ θεὸϲ εὐλογητὸϲ εἶ.

ᾠδὴ η΄.

Ἔκϲτηθι φρίττων, οὐρανὲ,
καὶ ϲαλευθήτωϲαν | τὰ θεμέλια τῆϲ γῆϲ·
ἰδοὺ γὰρ ἐν νεκροῖϲ λογίζεται | ὁ ἐν ὑψίϲτοιϲ οἰκῶν
καὶ τάφῳ μικρῷ ξενοδοχεῖται·
ὃν παῖδεϲ εὐλογεῖτε, | ἱερεῖϲ ἀνυμνεῖτε,
λαὸϲ ὑπερυψοῦτε | εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

Λέλυται ἄχραντοϲ ναὸϲ,
τὴν πεπτωκυῖαν δὲ | ϲυνανίϲτηϲι ϲκηνήν·
Ἀδὰμ γὰρ τῷ προτέρῳ δεύτεροϲ | ὁ ἐν ὑψίϲτοιϲ οἰκῶν
κατῆλθε μέχριϲ ᾅδου ταμείων·
ὃν παῖδεϲ εὐλογεῖτε, | ἱερεῖϲ ἀνυμνεῖτε,
λαὸϲ ὑπερυψοῦτε | εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

Πέπαυται τόλμα μαθητῶν,
Ἀριμαθαίαϲ δὲ ἀριϲτεύει Ἰωϲήφ·
νεκρὸν γὰρ καὶ γυμνὸν θεώμενοϲ | τὸν ἐπὶ πάντων θεὸν
αἰτεῖται καὶ κηδεύει κραυγάζων·
οἱ παῖδεϲ εὐλογεῖτε, | ἱερεῖϲ ἀνυμνεῖτε,
λαὸϲ ὑπερυψοῦτε | εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

Ὢ τῶν θαυμάτων τῶν καινῶν!
ὢ ἀγαθότητοϲ! | ὢ ἀφράϲτου ἀνοχῆϲ!
ἑκὼν γὰρ ὑπὸ γῆν ϲφραγίζεται | ὁ ἐν ὑψίϲτοιϲ οἰκῶν
καὶ πλάνοϲ θεὸϲ ϲυκοφαντεῖται·
ὃν παῖδεϲ εὐλογεῖτε, | ἱερεῖϲ ἀνυμνεῖτε,
λαὸϲ ὑπερυψοῦτε | εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

116 εὐλογουϲι, ἱερεῖϲ ἀνυμνοῦϲι καὶ ὑπερυψοῦϲι A — 150 τῶν προτέρων A — 162 ἰδοὺ γὰρ A cum schol.

ᾠδὴ θ′.

Μὴ ἐποδύρου μοι, μῆτερ, | καθορῶcα ἐν τάφῳ,
ὃν ἐν γαστρὶ ἄνευ cπορᾶc | cυνέλαβεc υἱόν·
ἀναcτήcομαι γὰρ καὶ δοξαcθήcομαι
καὶ ὑψώcω ἐν δόξῃ | ἀπαύcτωc ὡc θεὸc
τοὺc ἐν πίcτει καὶ πόθῳ | cὲ μεγαλύνονταc.

Ἐπὶ τῷ ξένῳ cου τόκῳ | τὰc ὠδῖναc φυγοῦcα
ὑπερφυῶc ἐμακαρίcθην, | ἄναρχε υἱέ·
νῦν δέ cε, θεέ μου, ἄπνουν ὁρῶcα νεκρὸν,
τῇ ῥομφαίᾳ τῆc λύπηc | cπαράττομαι δεινῶc·
ἀλλ᾽ ἀνάcτηθι, ὅπωc | μεγαλυνθήcομαι.

Γῆ με καλύπτει ἑκόντα, | ἀλλὰ φρίττουcιν ᾅδου
οἱ πυλωροὶ, ἠμφιεcμένον | βλέποντεc cτολὴν
ᾑμαγμένην, μῆτερ, τῆc ἐκδικήcεωc·
τοὺc ἐχθροὺc ἐν cταυρῷ γὰρ | πατάξαc ὡc θεὸc
ἀναcτήcομαι αὖθιc | καὶ μεγαλύνω cε.

Ἀγαλλιάcθω ἡ κτίcιc, | εὐφραινέcθωcαν πάντεc
οἱ γηγενεῖc· ὁ γὰρ ἐχθρὸc | ἐcκύλευται ᾅδηc·
μετὰ μύρων γυναῖκεc προcυπαντάτωcαν·
τὸν Ἀδὰμ cὺν τῇ Εὔᾳ | λυτροῦμαι παγγενῆ
καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ | ἐξαναcτήcομαι.

XIV

Κανὼν εἰc τὴν Πεντηκοcτὴν (Πεντηκ. cελ. 189).

Ἡ ἀκροcτιχίc: «Πεντηκοcτὴν ἑορτάζωμεν.»

ἦχοc βαρύc.

ᾠδὴ α′.

Πόντῳ ἐκάλυψε | Φαραὼ cὺν ἅρμαcιν
ὁ cυντρίβων πολέμουc | ἐν ὑψηλῷ βραχίονι·
ᾄcωμεν αὐτῷ, | ὅτι δεδόξαcται.

Ἔργῳ, ὡc πάλαι τοῖc | μαθηταῖc ἐπηγγείλω,
τὸ παράκλητον πνεῦμα | ἐξαποcτείλαc, Χριcτὲ,
ἔλαμψαc τὸ φῶc | κόcμῳ, φιλάνθρωπε.

166 μου Barth. — 171 ὠδῖναc nos: ὀδύναc A Barth. — 179 γὰρ ἐν cταυρῷ A, quod inconcinnitate accentuum offendit. — 182 cκυλεύεται A — 183 fort.: γυναῖκεc ὑπαντάτωcαν — 185 Matth. XVI 21. XVII 23. XX 18—19. XXVII 63. XXVIII. Marc. VIII 31. IX 31. X 33—34. XVI. Luc. IX 22. XVIII. 31—33. XXIV. Ioann. II 19—22. XX.

Codd. AV — v. 6 τῷ κόcμῳ φῶc V Barth.

Νόμῳ τὸ πάλαι προκηρυχθὲν καὶ προφήταις
ἐπληρώθη· τοῦ θείου | πνεύματος σήμερον
πᾶσι γὰρ πιστοῖς | χάρις ἐκκέχυται.

ᾠδὴ γ'.

Τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν, | τοῖς μαθηταῖς, Χριστέ,
ἕως ἂν ἐνδύσησθε, ἔφης,
καθίσατε ἐν Ἱερουσαλήμ·
ἐγὼ δὲ ὡς ἐμὲ παράκλητον ἄλλον,
πνεῦμα τὸ ἐμόν τε καὶ | πατρὸς ἀποστελῶ,
ἐν ᾧ στερεωθήσεσθε.

Ἡ τοῦ θείου πνεύματος | ἐπιδημήσασα
δύναμις τὴν μερισθεῖσαν πάλαι
φωνὴν κακῶς ὁμονοησάντων
εἰς μίαν ἁρμονίαν θείως συνῆψε,
γνῶσιν συνετίζουσα | πιστοὺς τῆς Τριάδος,
ἐν ᾗ ἐστερεώθημεν.

ᾠδὴ δ'.

Κατανοῶν ὁ προφήτης | τὴν ἐπ' ἐσχάτων σου, Χριστέ,
ἔλευσιν ἀνεβόα·
τὴν σὴν εἰσακήκοα, κύριε, | δυναστείαν, ὅτι πάντας
τοῦ σῶσαι τοὺς χριστούς σου ἐλήλυθας.

Ὁ ἐν προφήταις λαλήσας | καὶ διὰ νόμου κηρυχθεὶς
πρῴην τοῖς ἀτελέσι
θεὸς ἀληθὴς ὁ παράκλητος | τοῖς τοῦ λόγου ὑπηρέταις
καὶ μάρτυσι γνωρίζεται σήμερον.

Σῆμα θεότητος φέρον | τοῖς ἀποστόλοις ἐν πυρὶ
πνεῦμα κατεμερίσθη
καὶ ξέναις ἐν γλώσσαις ἐνέφηνεν. | ὡς πατρόθεν θεῖον σθένος
ἐρχόμενόν ἐστιν αὐτοκέλευστον.

ᾠδὴ ε'.

Τὸ διὰ τὸν φόβον σου ληφθέν, κύριε,
ἐν γαστρὶ τῶν προφητῶν | καὶ κυηθὲν ἐπὶ γῆς
πνεῦμα σωτηρίας
ἀποστολικὰς καρδίας κτίζει καθαρὰς
καὶ ἐν τοῖς πιστοῖς εὐθὲς ἐγκαινίζεται·
φῶς γὰρ καὶ εἰρήνη διότι τὰ σὰ προστάγματα.

17 δύναμις add. m. sec. A. — articulum τὴν eiicere praestat. — 20 συνετίζουσαν A — 22 Prec. Abbac. — 30 φέρων Barth. — 32 ξέναις ἐν om. m. pr. A — 35 τῆς γῆς Barth. — 37 ἀποστολικῇ A — 38 εὐθὺς V

Ἡ ἐπιφοιτήϲαϲα ἰϲχὺϲ ϲήμερον
  αὕτη πνεῦμα ἀγαθόν, | πνεῦμα ϲοφίαϲ θεοῦ,
  πνεῦμα ἐκ πατρὸϲ
ἐκπορευθὲν καὶ δι᾽ υἱοῦ πιϲτοῖϲ ἡμῖν πεφηνόϲ,
  μεταδοτικὸν ἐν οἷϲ κατοικίζεται
φύϲει τῆϲ ἐν ᾗ κατοπτεύεται ἁγιότητοϲ.

ᾠδὴ ϛ΄.

Ναυτιῶν τῷ ϲάλῳ | τῶν βιωτικῶν μελημάτων,
ϲυμπλόοιϲ ποντούμενοϲ ἁμαρτίαιϲ
  καὶ ψυχοφθόρῳ θηρὶ προϲριπτόμενοϲ,
ὡϲ ὁ Ἰωνᾶϲ, Χριϲτέ, βοῶ ϲοι·
  ἐκ θανατηφόρου με βυθοῦ ἀνάγαγε.

Ἐκ τοῦ πνεύματόϲ ϲου | ϲάρκα ἐπὶ πᾶϲαν, ὡϲ εἶπαϲ,
πλουϲίωϲ ἐξέχεεϲ καὶ ἐπλήϲθη
  τῆϲ ϲῆϲ ἡ ϲύμπαϲα γνώϲεωϲ, κύριε·
ὅτι ἐκ πατρὸϲ ἀπεριγράπτωϲ
  ἔφυϲ καὶ τὸ πνεῦμα ἀμερίϲτωϲ πρόειϲιν.

ᾠδὴ ζ΄.

Οἱ ἐν καμίνῳ τοῦ πυρὸϲ ἐμβληθέντεϲ
  ὅϲιοι παῖδεϲ
τὸ πῦρ εἰϲ δρόϲον μετέβαλον
  διὰ τῆϲ ὑμνῳδίαϲ, οὕτω βοῶντεϲ·
εὐλογητὸϲ εἶ, κύριε, | ὁ θεὸϲ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Ῥητορευόντων τὰ θεῖα μεγαλεῖα
  τῶν ἀποϲτόλων
τοῦ πνεύματοϲ ἡ ἐνέργεια
  ἐνομίζετο μέθη τοῖϲ ἀπιϲτοῦϲι,
δι᾽ ἧϲ Τριὰϲ κεκήρυκται | εἷϲ θεὸϲ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Τὴν ἀδιαίρετον φύϲιν ὀρθοδόξωϲ
  θεολογοῦμεν,
θεὸν πατέρα τὸν ἄναρχον,
  τῆϲ αὐτῆϲ ἐξουϲίαϲ λόγον καὶ πνεῦμα,
εὐλογητὸϲ εἶ, κράζοντεϲ, | ὁ θεὸϲ τῶν πατέρων ἡμῶν.

ᾠδὴ η΄.

Ἀφλέκτωϲ πυρὶ ἐν | Σινᾷ προϲομιλοῦϲα
  βάτοϲ θεὸν ἐγνώριϲε

43 ἐκπορευτὸν Barth. — 46 ναυτιῶντα ϲάλῳ AV — 47 ποντούμενον AV — προϲριπτόμενον A προϲριπτούμενον V προϲριπτούμενοϲ Barth. — 51 μου A — 52 ἐξέχεαϲ Barth — ἐπληρώθη A — 54 πατρὸϲ υἱὸϲ ἀρρεύϲτωϲ Barth. — 59 οὕτωϲ V — 64 ἀπιϲτοῦϲι Barth. ἀπιθοῦϲι A ἀπειθοῦϲι V — 65 τριὰϲ γνωρίζεται Barth.

τῷ βραδυγλώσσῳ καὶ δυσήχῳ Μωσεῖ·
καὶ παῖδας ζῆλος θεοῦ
τοὺς ἀναλώτους τῷ πυρὶ ὑμνῳδοὺς ἔδειξε·
πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ζωτικῆς ἐξ ὕψους | βιαίας φερομένης
ἠχητικῶς τοῦ πνεύματος
τοῦ παναγίου ἁλιεῦσι πνοῆς
πυρίνων εἴδει γλωσσῶν,
τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ ἐρρητορεύετο·
πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὡς μὴ θιγομένῳ | προσβαίνοντες ἐν ὄρει
μὴ πεφρικότες πῦρ δειματοῦν
δεῦτε καὶ στῶμεν ἐν τῷ ὄρει Σιών,
ἐν πόλει ζῶντος θεοῦ,
πνευματοφόροις μαθηταῖς νῦν συγχορεύοντες·
πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ΄.

Μὴ τῆς φθορᾶς διὰ πεῖραν | κυοφορήσασα
καὶ παντεχνήμονι λόγῳ | σάρκα δανείσασα,
μῆτερ ἀπείρανδρε, | παρθένε θεοτόκε,
δοχεῖον τοῦ ἀστέκτου, | χωρίον τοῦ ἀπείρου
πλαστουργοῦ σου, σὲ μεγαλύνομεν.

Ἐπιπαφλάζοντος πάλαι | πυρίνου ἅρματος
ὁ ζηλωτὴς καὶ πυρίπνους | χαίρων ὀχούμενος
τὴν νῦν ἐκλάμψασαν | ἐπίπνοιαν ἐδήλου
ἐξ ὕψους ἀποστόλοις, | ὑφ᾽ ἧς καταλαμφθέντες
τὴν Τριάδα πᾶσιν ἐγνώρισαν.

Νόμου τῶν φύσεων δίχα | ξένον ἠκούετο·
τῶν μαθητῶν τῆς μιᾶς γὰρ | φωνῆς ἀπηχουμένης,
πνεύματος χάριτι | ποικίλως ἐνηχοῦντο
λαοί, φυλαὶ καὶ γλῶσσαι, | τὰ θεῖα μεγαλεῖα
τῆς Τριάδος γνῶσιν μυούμενοι.

75 τοὺς] τρεῖς Barth. — 76 et 90 ἔργα κυρίου τὸν κύριον AV — 82 ἐρρητορεύοντο Barth. — 85 οἱ μὴ Barth., quod acrostichidis lectionem ἑορτάζομεν postulat — 92 διαπείρᾳ Barth. — κυοφορήσασαν V — 93 δανείσασαν AV — 103 γὰρ τῆς μιᾶς A

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑϹΚΗΝΟΥ ΚΑΝΟΝΕϹ.

I

Κανὼν ἰαμβικὸϲ εἰϲ τὴν Χριϲτοῦ γέννηϲιν (Δεκ. 25).

Ἡ ἀκροϲτιχίϲ:

Εὐεπίηϲ μελέεϲϲιν ἐφύμνια ταῦτα λιγαίνει
υἷα θεοῦ, μερόπων εἵνεκα τικτόμενον
ἐν χθονὶ καὶ λύοντα πολύϲτονα πήματα κόϲμου·
ἀλλ', ἄνα, ῥητῆραϲ ῥύεο τῶνδε πόνων.

ἦχοϲ α'.

ᾠδὴ α'.

Ἔϲωϲε λαὸν θαυματουργῶν δεϲπότηϲ,
Ὑγρὸν θαλάϲϲηϲ κῦμα χερϲώϲαϲ πάλαι·
Ἑκὼν δὲ τεχθεὶϲ ἐκ κόρηϲ, τρίβον βατὴν
Πόλου τίθηϲιν ἡμῖν, ὃν κατ' οὐϲίαν
Ἰϲόν τε πατρὶ καὶ βροτοῖϲ δοξάζομεν.

Ἤνεγκε γαϲτὴρ ἡγιαϲμένη λόγον,
Ϲαφῶϲ ἀφλέκτῳ ζωγραφουμένη βάτῳ,
Μιγέντα μορφῇ τῇ βροτηϲίᾳ θεόν,
Εὔαϲ τάλαιναν νηδὺν ἀρᾶϲ τῆϲ πάλαι
Λύοντα πικρᾶϲ, ὃν βροτοὶ δοξάζομεν.

Ἔδειξεν ἀϲτὴρ τὸν πρὸ ἡλίου λόγον,
Ἐλθόντα παῦϲαι τὴν ἁμαρτίαν, μάγοιϲ,
Ϲαφῶϲ πενιχρὸν εἰϲ ϲπέοϲ, τὸν ϲυμπαθῆ
Ϲὲ ϲπαργάνοιϲ ἑλικτόν, ὃν γεγηθότεϲ
Ἴδον τὸν αὐτὸν καὶ βροτὸν καὶ κύριον.

ᾠδὴ γ'.

Νεῦϲον πρὸϲ ὕμνουϲ οἰκετῶν, εὐεργέτα,
Ἐχθροῦ ταπεινῶν τὴν ἐπηρμένην ὀφρύν,
Φέρων τε, παντεπόπτα, τῆϲ ἁμαρτίαϲ
Ὕπερθεν ἀκλόνητον ἐϲτηριγμένουϲ,
Μάκαρ, μελῳδοὺϲ τῇ βάϲει τῆϲ πίϲτεωϲ.

Νύμφηϲ πανάγνου τὸν πανόλβιον τόκον
Ἰδεῖν ὑπὲρ νοῦν ἠξιωμένοϲ χορὸϲ
Ἄγραυλοϲ ἐκλονεῖτο τῷ ξένῳ τρόπῳ
Τάξιν μελῳδοῦϲάν τε τῶν ἀϲωμάτων
Ἄνακτα Χριϲτόν, ἀϲπόρωϲ ϲαρκούμενον.

Codd. ABC — v. 2 Exod. XIV. — 5 δοξάζωμεν A — 7 Exod. III — 8 θεοῦ A — 9 Genes. III — 11 Matth. II — 16 fort. ἱκετῶν, at conf. Cosm. VII 11. — 22 Luc. II.

Ὕψους ἀνάσσων οὐρανῶν, εὐσπλαγχνίᾳ
Τελεῖ καθ᾽ ἡμᾶς ἐξ ἀνυμφεύτου κόρης,
Ἄϋλος ὢν τὸ πρόσθεν, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἐσχάτων
Λόγος παχυνθεὶς σαρκὶ, τὸν πεπτωκότα
Ἵνα πρὸς αὐτὸν ἑλκύσῃ πρωτόπλαστον.

Γένους βροτείου τὴν ἀνάπλασιν πάλαι
Ἄιδων προφήτης Ἀββακοὺμ προμηνύει,
Ἰδεῖν ἀφράστως ἀξιωθεὶς τὸν τύπον·
Νέον βρέφος γὰρ ἐξ ὄρους τῆς παρθένου
Ἐξῆλθε λαῶν εἰς ἀνάπλασιν λόγος.

ᾠδὴ δ΄.

Ἶσος προῆλθες τοῖς βροτοῖς ἑκουσίως,
Ὕψιστε, σάρκα προσλαβὼν ἐκ παρθένου,
Ἰὸν καθᾶραι τῆς δρακοντείας κάρας,
Ἄγων ἅπαντας πρὸς σέλας ζωηφόρον,
Θεὸς πεφυκὼς, ἐκ πυλῶν ἀνηλίων.

Ἔθνη τὰ πρόσθεν τῇ φθορᾷ βεβυσμένα,
Ὄλεθρον ἄρδην δυσμενοῦς πεφευγότα,
Ὑψοῦτε χεῖρας σὺν κρότοις ἐφυμνίοις,
Μόνον σέβοντες Χριστὸν ὡς εὐεργέτην,
Ἐν τοῖς καθ᾽ ἡμᾶς συμπαθῶς ἀφιγμένον.

Ῥίζης φυεῖσα τοῦ Ἰεσσαὶ, παρθένε,
Ὅρους παρῆλθες τῶν βροτῶν τῆς οὐσίας,
Πατρὸς τεκοῦσα τὸν πρὸ αἰώνων λόγον,
Ὡς ηὐδόκησεν αὐτὸς ἐσφραγισμένην
Νηδὺν διελθεῖν τῇ κενώσει τῇ ξένῃ.

ᾠδὴ ε΄.

Ἐκ νυκτὸς ἔργων ἐσκοτισμένοις πλάνης
Ἱλασμὸν ἡμῖν, Χριστὲ, τοῖς ἐγρηγόρως
Νῦν σοι τελοῦσιν ὕμνον ὡς εὐεργέτῃ,
Ἔλθοις πορίζων εὐχερῆ τε τὴν τρίβον,
Καθ᾽ ἣν ἀνατρέχοντες εὕροιμεν κλέος.

Ἀπηνὲς ἔχθος τὸ πρὸς αὐτὸν δεσπότης
Τεμὼν διαμπὰξ σαρκὸς ἐν παρουσίᾳ
Ἵνα κρατοῦντος ὤλεσε θυμοφθόρου,

30 ἑλκύσει B — πρωτόπλαστον scholiasta cod. A: πρωτόκτιστον A ex corr. BC, fort. πρωτόπλαστον ἑλκύσῃ — 31 Prec. Abbac — 40 πηλων B — 44 σέβοντα Barth. — 46 παρθένος . . . . παρῆλθε A. — 51 ἐσκοτισμένης A m. pr. — 52 ἱλασμὸς A m. pr. B — 53 εὐεργέτης A — 58 ψυχοφθόρου B

Κόϲμον ϲυνάπτων ταῖϲ ἀΰλοιϲ οὐϲίαιϲ,
Τιθεὶϲ προϲηνῆ τὸν τεκόντα τῇ κτίϲει.

Ὁ λαὸϲ εἶδεν, ὁ πρὶν ἠμαυρωμένοϲ
Μεθ᾽ ἡμέραν φῶϲ τῆϲ ἄνω φρυκτωρίαϲ·
Ἔθνη θεῷ δὲ κλῆρον υἱὸϲ προϲφέρει,
Νέμων ἐκεῖϲε τὴν ἀπόρρητον χάριν,
Οὗ πλεῖϲτον ἐξήνθηϲεν ἡ ἁμαρτία.

ᾠδὴ ϛ´.

Ναίων Ἰωνᾶϲ ἐν μυχοῖϲ θαλαττίοιϲ
Ἐλθεῖν ἐδεῖτο καὶ ζάλην ἀπαρκέϲαι·
Νυγεὶϲ ἐγὼ δὲ τοῦ τυραννοῦντοϲ βέλει,
Χριϲτέ, προϲαυδῶ τὸν κακῶν ἀναιρέτην
Θᾶττον μολεῖν ϲε τῆϲ ἐμῆϲ ῥαθυμίαϲ.

Ὃϲ ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸϲ θεὸν θεὸϲ λόγοϲ
Νυνὶ κρατύνει, μὴ ϲθένουϲαν τὴν πάλαι
Ἰδὼν φυλάξαι, τὴν καθ᾽ ἡμᾶϲ οὐϲίαν,
Καθεὶϲ ἑαυτὸν δευτέρᾳ κοινωνίᾳ,
Αὖθιϲ προφαίνων τῶν παθῶν ἐλευθέραν.

Ἵκται δι᾽ ἡμᾶϲ Ἀβραὰμ ἐξ ὀϲφύοϲ,
Λυγρῶϲ πεϲόνταϲ ἐν ζόφῳ τῶν πταιϲμάτων
Υἱοὺϲ ἐγεῖραι τῶν κάτω νενευκότων,
Ὁ φῶϲ κατοικῶν, καὶ φάτνην παρ᾽ ἀξίαν
Νῦν εὐδοκήϲαϲ εἰϲ βροτῶν ϲωτηρίαν.

ᾠδὴ ζ´.

Τῷ παντάνακτοϲ ἐξεφαύλιϲαν πόθῳ
Ἄπλητα θυμαίνοντοϲ ἠγκιϲτρωμένοι
Παῖδεϲ τυράννου δύϲθεον γλωϲϲαλγίαν,
Οἷϲ εἴκαθε πῦρ ἄϲπετον, τῷ δεϲπότῃ
Λέγουϲιν· εἰϲ αἰῶναϲ εὐλογητὸϲ εἶ.

Ὑπηρέταϲ μὲν ἐμμανῶϲ καταφλέγει,
Σώζει δὲ παφλάζουϲα ῥοιζηδὸν νέουϲ,
Ταῖϲ ἑπταμέτροιϲ καύϲεϲι πυργουμένη,
Οὓϲ ἔϲτεφε φλόξ, ἄφθονον τοῦ κυρίου
Νέμοντοϲ εὐϲεβείαϲ εἵνεκα δρόϲον.

Ἀρωγὲ Χριϲτέ, τὸν βροτοῖϲ ἐναντίον,
Πρόβλημα τὴν ϲάρκωϲιν ἀρρήτωϲ ἔχων,

59 κόϲμου B — 66 Ion. II. — 68 τῷ B — 69 τῶν κακῶν A. — 71 Ioann. I. — 76 Matth. I. Luc. III. — 77 ϲκότει B. — 81 Daniel III. — 87 παφλάζουϲαν A.

Ἤισχυνας, ὄλβον τῆς θεώσεως φέρων,
Μορφούμενος νῦν· ἥστινος δι᾽ ἐλπίδα
Ἄνωθεν εἰς κευθμῶνας ἤλθομεν ζόφου.

Τὴν ἀγριωπὸν ἀκρατῶς γαυρουμένην,
Ἄσεμνα βακχεύσασαν, ἐξοιστρουμένην
Κόσμου καθεῖλες πανσθενῶς ἁμαρτίαν·
Οὓς εἵλκυσε πρὶν, σήμερον τῶν ἀρκύων
Σώζεις δὲ σαρκωθεὶς ἑκὼν, εὐεργέτα.

ᾠδὴ η΄.

Μήτραν ἀφλέκτως εἰκονίζουσι κόρης
Οἱ τῆς παλαιᾶς πυρπολούμενοι νέοι
Ὑπερφυῶς κύουσαν, ἐσφραγισμένην·
Ἄμφω δὲ δρῶσα θαυματουργίᾳ μιᾷ
Λαοὺς πρὸς ὕμνον ἐξανίστησι χάρις.

Λύμην φυγοῦσα τοῦ θεοῦσθαι τῇ πλάνῃ,
Ἄλληκτον ὑμνεῖ τὸν κενούμενον λόγον
Νεανικῶς ἅπασα σὺν τρόμῳ κτίσις,
Ἄδοξον εὖχος δειματουμένη φέρειν
Ῥευστὴ γεγῶσα, κἂν σοφῶς ἐκαρτέρει.

Ἥκεις, πλανῆτιν πρὸς νομὴν ἐπιστρέφων
Τὴν ἀνθοποιὸν ἐξ ἐρημαίων λόφων
Ἡ τῶν ἐθνῶν ἔγερσις ἀνθρώπων φύσιν,
Ῥώμην βιαίαν τοῦ βροτοκτόνου σβέσαι,
Ἀνὴρ φανείς τε καὶ θεὸς προμηθείᾳ.

ᾠδὴ θ΄.

Στέργειν μὲν ἡμᾶς, ὡς ἀκίνδυνον φόβῳ,
Ῥᾷον σιωπήν· τῷ πόθῳ δὲ, παρθένε,
Ὕμνους ὑφαίνειν συντόνως τεθηγμένους
Ἐργῶδές ἐστιν, ἀλλὰ καὶ, μῆτερ, σθένος,
Ὅση πέφυκεν ἡ προαίρεσις, δίδου.

Τύπους ἀφεγγεῖς καὶ σκιὰς παρηγμένας,
Ὦ μῆτερ ἁγνὴ, τοῦ λόγου δεδορκότες
Νέον φανέντος ἐκ πύλης κεκλεισμένης,
Δοξούμενοί τε τῆς ἀληθείας φάος
Ἐπαξίως σὴν εὐλογοῦμεν γαστέρα.

95 κεθμῶνα A — 97 ἐξοιστρουμένην Ven.: ἐξοιστρουμένου A ἐξοιστρημένου B — 101 Daniel III. — 104 θαυματουργίαν μίαν A — 106 τὴν πλάνην C — 110 κἂν cum indicativo aoristi coniunctum habes apud Andream quoque I 194 — 116 φόβον B — 118 τεθειμένους Ven.

Πόθου τετευχὼϲ καὶ θεοῦ παρουϲίαϲ
Ὁ χριϲτοτερπὴϲ λαὸϲ ἠξιωμένοϲ
Νῦν ποτνιᾶται τῆϲ παλιγγενεϲίαϲ
Ὡϲ ζωοποιοῦ· τὴν χάριν δέ, παρθένε,
Νέμοιϲ, ἄχραντε, προϲκυνῆϲαι τὸ κλέοϲ.

II

Κανὼν ἰαμβικὸϲ εἰϲ τὰ Θεοφάνεια (Ἰαν. 6).

Ἡ ἀκροϲτιχίϲ:

Ϲήμερον ἀχράντοιο βαλὼν θεοφεγγέϊ πυρϲῷ
Πνεύματοϲ ἐνθάπτει νάμαϲιν ἀμπλακίην
Φλέξαϲ παμμεδέοντοϲ ἐὺϲ πάϊϲ, ἠπιόων δὲ
Ὑμνηταῖϲ μελέων τῶνδε δίδωϲι χάριν.

ἦχοϲ β'.

ᾠδὴ α'.

Ϲτείβει θαλάϲϲηϲ κυματούμενον ϲάλον,
Ἤπειρον αὖθιϲ Ἰϲραὴλ δεδειγμένον·
Μέλαϲ δὲ πόντοϲ τριϲτάταϲ Αἰγυπτίων
Ἔκρυψεν ἄρδην ὑδατόϲτρωτοϲ τάφοϲ
Ῥώμῃ κραταιᾷ δεξιᾶϲ τοῦ δεϲπότου.

Ὄρθρου φανέντοϲ τοῖϲ βροτοῖϲ ϲελαϲφόρου
Νῦν ἐξ ἐρήμου πρὸϲ ῥοὰϲ Ἰορδάνου,
Ἄναξ ὑπέϲχεϲ ἡλίου ϲὸν αὐχένα,
Χώρου ζοφώδουϲ τὸν γενάρχην ἁρπάϲαι
Ῥύπου τε παντὸϲ ἐκκαθᾶραι τὴν κτίϲιν.

Ἄναρχε, ῥείθροιϲ ϲυνταφέντα ϲοι, λόγε,
Νέον περαίνειϲ τὸν φθαρέντα τῇ πλάνῃ,
Ταύτην ἀφράϲτωϲ πατρόθεν δεδεγμένοϲ
Ὄπα κρατίϲτην· οὗτοϲ ἠγαπημένοϲ
Ἶϲόϲ τέ μοι παῖϲ χρηματίζει τὴν φύϲιν.

ᾠδὴ γ'.

Ὅϲοι παλαιῶν ἐκλελύμεθα βρόχων,
Βορῶν λεόντων ϲυντεθλαϲμένων μύλαϲ,
Ἀγαλλιῶμεν καὶ πλατύνωμεν ϲτόμα,
Λόγῳ πλέκοντεϲ ἐκ λόγων μελῳδίαν,
Ὧι τῶν πρὸϲ ἡμᾶϲ ἥδεται δωρημάτων.

Codd. AB — v. 1 Exod. XIV — 5 τοῦ ὑψίϲτου ed. Paris. Ioannis Opp. a. 1712 — 7 Matth. III. Luc. III — 11 fort.: ϲυμβαφέντα. — 13 ὑψόθεν B — 14 Matth. III. Luc. III — 19 μελῳδίαϲ B

Νέκρωσιν ὁ πρὶν ἐμφυτεύσας τῇ κτίσει,
Θηρὸς κακούργου σχηματισθεὶς εἰς φύσιν,
Ἐπισκοτεῖται σαρκικῇ παρουσίᾳ,
Ὄρθρῳ φάναντι προσβαλὼν τῷ δεσπότῃ
Θλᾷν τὴν ἑαυτοῦ δυσμενεστάτην κάραν.

Ἕλκει πρὸς αὐτὸν τὴν θεόδμητον φύσιν,
Γαστρὸς τυράννου συγκεχωσμένην ὅροις·
Γεννᾷ τε αὖθις γηγενῶν ἀναπλάσει,
Ἔργον φέριστον ἐκτελῶν ὁ δεσπότης·
Ἵκται γὰρ αὐτὴν ἐξαλεξῆσαι θέλων.

ᾠδὴ δ΄.

Πυρσῷ καθαρθεὶς μυστικῆς θεωρίας,
Ὑμνῶν προφήτης τὴν βροτῶν καινουργίαν
Ῥήγνυσι γῆρυν πνεύματι κροτουμένην,
Σάρκωσιν ἐμφαίνουσαν ἀρρήτου λόγου,
Ὧι τῶν δυναστῶν τὰ κράτη συνετρίβη.

Πεμφθεὶς ὁ πατρὸς παμφαέστατος λόγος,
Νυκτὸς διῶσαι τὴν καχέσπερον σχέσιν
Ἔκριζον ἥκεις καὶ βροτῶν ἁμαρτίαν,
Υἷας συνελκῦσαί τε τῇ σῇ βαπτίσει,
Μάκαρ, φαεινοὺς ἐκ ῥοῶν Ἰορδάνου.

Αὐτὸν προσιδὼν τὸν περίκλυτον λόγον,
Τρανῶς ὁ κήρυξ ἐκβοᾶται τῇ κτίσει·
Οὗτος προών μου, δεύτερος τῷ σαρκίῳ,
Σύμμορφος ἐξέλαμψεν ἐνθέῳ σθένει,
Ἔχθιστον ἡμῶν ἐξελεῖν ἁμαρτίαν.

Νομὴν πρὸς αὐτὴν τὴν φερέσβιον φέρων
Θηρᾷ δρακόντων φωλεοῖς ἐπιτρέχων·
Ἄπλητα κύκλα καββαλὼν θεὸς λόγος,
Πτέρνῃ τε τὸν πλήττοντα παμπήδην γένος,
Τοῦτον καθειργνὺς, ἐκσαώζει τὴν κτίσιν.

ᾠδὴ ε΄.

Ἐχθροῦ ζοφώδη καὶ βεβορβορωμένον
Ἰὸν καθάρσει πνεύματος λελουμένοι

24 φάναντι Barth.: φανέντι AB. — 25 φλᾶν m. sec. AB — 27 γεννᾶται αὖθις A m. pr. — 34 ἄρρητον A m. sec. B — 36 ὁ πατρὸς Barth. et sic alter scholiasta cod. A legisse videtur: πρὸς πατρὸς in ras. AB — 38 ἁμαρτίας Barth. et alter scholiasta cod. A — 42 Matth. III 11. Luc. III 16 — 51 ζοφώδους καὶ βεβορβορωμένου B

Νέαν προσωρμίσθημεν ἀπλανῆ τρίβον,
Ἄγουσαν ἀπρόσιτον εἰς θυμηδίαν,
Μόνοις προσιτὴν, οἷς θεὸς κατηλλάγη.

Ἀθρῶν ὁ πλάστης ἐν ζόφῳ τῶν πταισμάτων
Σειραῖς ἀφύκτοις, ὃν διαρθροῖ δακτύλοις,
Ἵστησιν ἀμφ᾽ ὤμοισιν ἐξάρας ἄνω,
Νῦν ἐν πολυρρύτοισι δίναις ἐκπλύνων
Αἴσχους παλαιοῦ τῆς Ἀδὰμ καχεξίας.

Μετ᾽ εὐσεβείας προσδράμωμεν εὐτόνως
Πηγαῖς ἀχράντοις ῥεύσεως σωτηρίου,
Λόγον κατοπτεύσοντες, ἐξ ἀκηράτου
Ἄντλημα προσφέροντα δίψης ἐνθέου,
Κόσμου προσηνῶς ἐξακεύμενον νόσον.

ᾠδὴ ϛ΄.

Ἱμερτὸν ἐξέφηνε σὺν πανολβίῳ
Ἤχῳ πατὴρ, ὃν γαστρὸς ἐξηρεύξατο·
Ναί, φησιν, οὗτος συμφυὴς γόνος πέλων,
Φωταυγὸς ἐξώρουσεν ἀνθρώπων γένους
Λόγος τ᾽ ἐμοῦ ζῶν καὶ βροτὸς προμηθείᾳ.

Ἐκ ποντίου λέοντος ὁ τριέσπερος
Ξένως προφήτης ἐγκάτοις φλοιδούμενος
Αὖθις προῆλθε, τῆς παλιγγενεσίας
Σωτηρίαν δράκοντος ἐκ βροτοκτόνου
Πᾶσιν προφαίνων τῶν χρόνων ἐπ᾽ ἐσχάτων.

Ἀνειμένων πόλοιο παμφαῶν πτυχῶν
Μύστης ὁρᾷ πρὸς πατρὸς ἐξικνούμενον
Μένον τε πνεῦμα τῷ παναχράντῳ λόγῳ,
Ἐπελθὸν ὡς πέλειαν ἀφράστῳ τρόπῳ,
Δήμοις τε φαίνει προσδραμὸν τῷ δεσπότῃ.

ᾠδὴ ζ΄.

Ἔφλεξε ῥείθρῳ τῶν δρακόντων τὰς κάρας
Ὁ τῆς καμίνου τὴν μετάρσιον φλόγα
Νέους φέρουσαν εὐσεβεῖς κατευνάσας·
Τὴν δυσκάθεκτον ἀχλὺν ἐξ ἁμαρτίας
Ὅλην πλύνει δὲ τῇ δρόσῳ τοῦ πνεύματος.

63 κατοπτεύοντες B — ἀκηράτων A — 68 Matth. III. Luc. III. — 69 φωταυγὸς A: φώταυγος B — 72 Ion. II. — 80 προσδραμεῖν Barth. — 81 ῥεῖθρον A — 82 Daniel III.

Cὲ ζωγραφοῦcαν τὴν Ἀcύριον φλόγα
Ἐκcτῶcαν ἴcτηc, εἰc δρόcον μετηγμένην,
Ὕδωρ ὅθεν νῦν ἀμφιέccαο φλέγον
Cίντιν κάκιcτον, Χριcτὲ, προcκεκευθμένον,
Πρὸc τὴν ὄλιcθον ἐκκαλούμενον τρίβον.

Ἀπορραγέντοc τοῦ Ἰορδάνου πάλαι
Ἰcθμῷ περᾶται λαὸc Ἰcραηλίτηc,
Cὲ τὸν κράτιcτον ἐκφοροῦντα τὴν κτίcιν
Ἠπειγμένωc νῦν ἐν ῥοαῖc διαγράφων
Πρὸc τὴν ἄρρευcτον καὶ ἀμείνονα τρίβον·

Ἴδμεν τὸ πρῶτον τὴν πανώλεθρον κλύcιν
Οἰκτρῶc cε πάντων εἰc φθορὰν παρειcάγειν,
Ὦ τριcμέγιcτα χρηματίζων καὶ ξένα,
Νῦν δὲ κλύcαντα, Χριcτὲ, τὴν ἁμαρτίαν
Δι᾽ εὐπάθειαν καὶ βροτῶν cωτηρίαν.

ᾠδὴ η΄.

Ἐλευθέρα μὲν ἡ κτίcιc γνωρίζεται,
Υἱοὶ δὲ φωτὸc οἱ πρὶν ἐcκοτιcμένοι·
Μόνοc cτενάζει τοῦ cκότουc ὁ προcτάτηc·
Νῦν εὐλογείτω cυντόνωc τὸν αἴτιον
Ἡ πρὶν τάλαινα τῶν ἐθνῶν παγκληρία.

Τριττοὶ θεουδεῖc ἐμπύρωc δροcούμενοι
Αἰγλῆντα τριτταῖc παμφαῶc ἁγιcτείαιc
Cαφῶc ἐδήλουν τὴν ὑπέρτατον φύcιν,
Μίξει βροτείᾳ πυρπολοῦcαν ἐν δρόcῳ
Εὐκτῶc ἅπαcαν τὴν πανώλεθρον πλάνην.

Λευχειμονείτω πᾶcα γηΐνοc φύcιc,
Ἐκ πτώcεωc νῦν οὐρανῶν ἐπηρμένη·
Ὧι γὰρ τὰ πάντα cυντετήρηται λόγῳ
Νάουcι ῥείθροιc ἐκπλυθεῖcα πταιcμάτων
Τῶν πρὶν πέφευγεν ἐκφανῶc λελουμένη.

ᾠδὴ θ΄.

Ὦ τῶν ὑπὲρ νοῦν τοῦ τόκου cου θαυμάτων,
Νύμφη πάναγνε, μῆτερ εὐλογημένη!

86 Ἀccύριον Barth. 93 εμφορουντα Barth. - 96 Genes. VII. - 97 πάντων τὴν φθοράν A — 104 cυντόνοc A — 106 Daniel III. — 110 ὀλέθριον B — 114 ἐκπλυνθεῖcα A — 115 παμφαωc B

Δι᾽ ἧϲ τυχόντεϲ παντελοῦϲ ϲωτηρίαϲ
Ἐπάξιον κροτοῦμεν ὥϲ εὐεργέτι,
Δῶρον φέροντεϲ ὕμνον εὐχαριϲτίαϲ.

Ἴδμεν τὰ Μωϲεῖ τῇ βάτῳ δεδειγμένα,
Δεῦρο ξένοιϲ θεϲμοῖϲιν ἐξειργαϲμένα·
Ὡϲ γὰρ ϲέϲωϲται πυρφοροῦϲα παρθένοϲ,
Ϲελαϲφόρον τεκοῦϲα τὸν εὐεργέτην
Ἰορδάνου τε ῥεῖθρα προϲδεδεγμένον.

Χρίειϲ τελειῶν τὴν βρότειον οὐϲίαν,
Ἄναξ ἄναρχε, πνεύματοϲ κοινωνίᾳ·
Ῥοαῖϲ ἀχράντοιϲ ἐκκαθάραϲ καὶ ϲκότουϲ
Ἰϲχὺν θριαμβεύϲαϲ τε τὴν ἐπηρμένην
Νῦν εἰϲ ἄρηκτον ἐξαμείβεαι βίον.

III

Κανὼν ἰαμβικὸϲ εἰϲ τὴν Πεντηκοϲτήν (Πεντηκ. ϲελ. 200).

Ἡ ἀκροϲτιχίϲ:

Θειογενὲϲ λόγε, πνεῦμα παράκλητον πάλιν ἄλλον
Ἐκ γενέτου κόλπων ἧκαϲ ἐπιχθονίοιϲ,
Οἷα πυρὸϲ γλώϲϲῃϲι φέρον θεότητοϲ ἀΰλου
Ϲῆμα τεῆϲ φύτληϲ καὶ χάριν ὑμνοπόλοιϲ.

ἦχοϲ δ΄.

ᾠδὴ α΄.

Θείῳ καλυφθεὶϲ ὁ βραδύγλωϲϲοϲ γνόφῳ
Ἐρρητόρευϲε τὸν θεόγραφον νόμον·
Ἰλὺν γὰρ ἐκτινάξαϲ ὄμματοϲ νόου
Ὁρᾷ τὸν ὄντα καὶ μυεῖται πνεύματοϲ
Γνῶϲιν, γεραίρων ἐνθέοιϲ τοῖϲ ᾄϲμαϲιν.

Ἔφη τὸ ϲεπτὸν καὶ ϲεβάϲμιον ϲτόμα·
Νοϲφιϲμὸϲ ὑμῖν οὐ γενήϲεται, φίλοι·
Ἐγὼ γὰρ εἰϲ πατρῷον ὕψιϲτον θρόνον
Ϲυνεδριάζων ἐκχεῶ τοῦ πνεύματοϲ,
Λάμψαι ποθοῦϲι τὴν χάριν τὴν ἄφθονον.

Ὅροϲ βεβηκὼϲ ἀτρεκέϲτατοϲ λόγοϲ
Γαληνόμορφον ἐκτελεῖ τὴν καρδίαν·

119 εὐεργέτι A cum schol., B: εὐεργέτην ed. Venet. εὐεργέτῃ Barth. — 121 Exod. III. — 123 ὡϲ codd. edd. — ϲέϲωϲτο A — 128 fort. τοῦ ϲκότουϲ, nisi nimia licentia Ioannem in ordine verborum mutando usum statuas. — 129 δέ B

Codd. AB — v. 1 Exod. XIX. XX. — 7 Ioann. XIV. — 11 ὅροϲ B, quo spectat alterius scholiastae cod. A interpretatio: ὁ τοῦ πατρὸϲ ὅροϲ (sic) καὶ λόγοϲ.

Ἔργον γὰρ ἐκπεράνας ηὔφρανε φίλους
Πνοῇ βιαίᾳ καὶ πυρὸς γλωττήμασι,
Νείμας τὸ πνεῦμα Χριστὸς, ὡς ὑπέσχετο.

ᾠδὴ γ΄.

Ἔρρηξε γαστρὸς ἠτεκνωμένης πέδας
Ὕβριν τε δυσκάθεκτον εὐτεκνουμένης
Μόνη προσευχὴ τῆς προφήτιδος πάλαι
Ἄννης, φερούσης πνεῦμα συντετριμμένον
Πρὸς τὸν δυνάστην καὶ θεὸν τῶν γνώσεων.

Ἄληπτός ἐστιν ἡ θεαρχικωτάτη·
Ῥήτρας γὰρ ἐξέφηνε τοὺς ἀγραμμάτους
Πλάνης σοφιστὰς συστομίζοντας λόγῳ
Καὶ τῆς βαθείας νυκτὸς ἐξαιρουμένους
Λαοὺς ἀπείρους ἀστραπῇ τοῦ πνεύματος.

Ἦν ἐκπορευτὸν ἐξ ἀγεννήτου φάους
Τὸ πανσθενουργόφωτον, ἄφθιτον σέλας,
Οὗ τὴν δι᾽ υἱοῦ πατρικῆς ἐξουσίας
Νῦν ἐμφανίζει συμφυῆ φρυκτωρίαν
Πυρῶδες ἦχος ἐν Σιὼν τοῖς ἔθνεσιν.

ᾠδὴ δ΄.

Ἄναξ ἀνάκτων, οἷος ἐξ οἵου μόνος
Λόγος προελθὼν πατρὸς ἐξ ἀναιτίου,
Ἰσοσθενές σου πνεῦμα τοῖς ἀποστόλοις
Νημερτὲς ἐξέπεμψας ὡς εὐεργέτης
Ἄιδουσι δόξαν τῷ κράτει σου, κύριε.

Λουτρὸν τὸ θεῖον τῆς παλιγγενεσίας
Λόγῳ κεραννὺς συντεθειμένῃ φύσει
Ὀμβροβλυτεῖς μοι ῥεῖθρον ἐξ ἀκηράτου
Νενυγμένης σου πλευρᾶς, ὦ θεοῦ λόγε,
Ἐπισφραγίζων τῇ ζέσει τοῦ πνεύματος.

Κάμπτει τὰ πάντα τῷ παρακλήτῳ γόνυ
Γόνῳ τε πατρὸς, πατρὶ συμφυεστάτοις·

13 ἔργῳ B — εὔφρανε A — 14 Act. Apostol. II — 16 Reg. I 1, 11—17. — 22 ῥήτρας AB, cuius vocabuli usitata forma ῥήτορας in nonnullas editiones irrepsit — 23 πλάνης A et alter scholiasta cod. A: ἅλις B et prior scholiasta cod. A — 25 ἀστραπή AB — 26 Ioann. XV 26 — 28 πατρικης συνουσίας alter scholiasta cod. A: πατρικὴν συνουσίαν AB — 30 πυρώδης B, quod ut grammatices legibus commendari, ita metrices reiici adnotavit alter schol. cod. A — Act. Apostol. II 2—4. — 34 ἐξέπεμψας B m. sec. et schol. cod. A: ἐξέλαμψας A, B m. pr. — 35 δόξα Barth. — 38 ὀμβροβλυτοῖς A — 42 συμφυεστάτοις B: συμφυεστάτῳ varia lectio cod. B συμφυεστάτου A

Ἐν γὰρ προςώποις οἶδε τριττοῖς οὐςίαν
Νημερτὲς ἀπρόςιτον, ἄχρονον, μίαν·
Ἔλαμψε φῶς γὰρ ἡ χάρις τοῦ πνεύματος.

Τελεῖςθε πάντες τῇ θεαρχικωτάτῃ,
Ὅςοι λατρευταὶ τριςςοφεγγοῦς οὐςίας·
Ὑπερφυῶς τελεῖ γὰρ ὡς εὐεργέτης
Καὶ πυρςομορφοῖ Χριςτὸς εἰς ςωτηρίαν,
Ὅλην πορίζων τὴν χάριν τοῦ πνεύματος.

ᾠδὴ ε΄.

Λυτήριον κάθαρςιν ἀμπλακημάτων,
Πυρίπνοον δέξαςθε πνεύματος δρόςον,
Ὦ τέκνα φωτόμορφα τῆς ἐκκληςίας·
Νῦν ἐκ Ϲιὼν γὰρ ἐξελήλυθεν νόμος,
Ἡ γλωςςοπυρςόμορφος πνεύματος χάρις.

Καθώςπερ ηὐδόκηςεν, αὐτεξουςίως
Ἀδέςποτον κάτειςι πνεῦμα πατρόθεν,
Ϲοφίζον ἐν γλώςςῃςι τοὺς ἀποςτόλους,
Ἐπιςφραγίζον τὸν φερέςβιον λόγον,
Πατροςθενὲς ξύμμορφον, ὃν ςωτὴρ ἔφη.

Ἰῆτο τὰς φρένας μὲν ἐξ ἁμαρτίας
Χαὐτῷ κατεςκεύαζε τῶν ἀποςτόλων
Θεὸς λόγος πάνταρχος ἄχραντον δόμον,
Ὁμοςθενοῦς δὲ καὶ ςυνουςιωμένου
Νῦν ἐγκατοικίζεται πνεύματος φάος.

ᾠδὴ ς΄.

Ἱλαςμὸς ἡμῖν, Χριςτέ, καὶ ςωτηρία
Ὁ δεςπότης ἔλαμψας ἐκ τῆς παρθένου,
Ἵν' ὡς προφήτην θηρὸς ἐκ θαλαττίου
Ϲτέρνων Ἰωνᾶν, τῆς φθορᾶς διαρπάςῃς
Ὅλον τὸν Ἀδὰμ παγγενῆ πεπτωκότα.

Ἱμερτὸν ἡμῖν εὐθὲς ἐν τοῖς ἐγκάτοις
Αἰωνίως ἕξουςι πνεῦμα καινίςοις
Πατροπροβλήτως πάντοτε ξυνημμένον,

47 τῆς τριφεγγοῦς Barth. — οὐςία A cum rasura post α — 49 πυρςολαμπεῖ Barth. — 51 λουτήριον A — 60 πατροςθενὲς ξύμμορφον Barth., quocum conspirat interpretatio codicis A ὁ τῷ πατρὶ ςύμμορφος καὶ ὁμοδύναμος: πατρόθεν ὀξύμμορφον AB, nisi quod πατρώθεν in A exaratum est — 62 κατεςκεύαςε A — 64 ςυνουςιουμένου B — 65 metricum vitium tollere veriti sumus — 72 καινίςαις Barth. — 73 πάντοθεν ςυνημμένον ed. Paris. opp. Ioannis a. 1712.

Ὕλης ἀπεχθοῦς καυστικὸν μολυσμάτων,
Ῥύπου τε παντὸς ῥυπτικὸν, παντοκράτορ.

Ὀρεκτὸν ἀξίωμα τοῖς ἀποστόλοις,
Σιωνίταις μίμνουσι σὴν παρουσίαν
Γνώρισμα, πνεῦμα πατρογεννήτου λόγου,
Λέσχην ἀπηνῆ τῶν ἐθνῶν ποππυσμάτων
Ὤκιστα δεικνὺς πυρπνόως καθιδρύεις.

ᾠδὴ ζ΄.

Σύμφωνον ἐθρόησεν ὀργάνων μέλος,
Σέβειν τὸ χρυσότευκτον ἄψυχον βρέτας·
Ἡ τοῦ παρακλήτου δὲ φωσφόρος χάρις
Σεβασμιάζει τοῦ βοᾶν, τριὰς μόνη,
Ἰσοσθενὴς, ἄναρχος, εὐλογητὸς εἶ.

Φωνὴν προφητόφθεγκτον ἠγνοηκότες
Ἔφασκον οἰνότευκτον ἄφρονες μέθην,
Ῥήσεις ξέναι ἠκούσθησαν ὡς ἀποστόλων·
Οἱ εὐσεβεῖς δέ σοι βοῶμεν ὀξέως,
Νεουργὲ τοῦ σύμπαντος, εὐλογητὸς εἶ.

Θέσπιν κατεβρόντησεν ὁ βλέπων ὄπα
Ἔνθους Ἰωὴλ τοῦ θεαρχικωτάτου,
Οἷς ἐκχεῶ, φήσαντος, οἷά περ λόγου,
Τοῦ πνεύματός μου, συμβοήσουσι· φύσις
Ἡ τρισσοφεγγόφωτος, εὐλογητὸς εἶ.

Τρίτη μὲν εὐμοίρησεν ὡρῶν τὴν χάριν,
Ὅπως ὑπεμφήνειε τρεῖς ὑποστάσεις
Σέβειν ἐν ἁπλότητι τῆς ἐξουσίας·
Ἀλλ' ἐν μιᾷ νῦν ἡμερῶν τῇ κυρίᾳ
Υἱὸς, πατὴρ καὶ πνεῦμα, εὐλογητὸς εἶ.

ᾠδὴ η΄.

Λύει τὰ δεσμὰ καὶ δροσίζει τὴν φλόγα
Ὁ τρισσοφεγγὴς τῆς θεαρχίας τύπος·
Ὑμνοῦσι παῖδες· εὐλογείτω τὸν μόνον
Σωτῆρα καὶ παντουργὸν ὡς εὐεργέτην
Ἡ δημιουργηθεῖσα σύμπασα κτίσις.

77 σου A — 80 καθιδρύεις Barth. cum scholiasta cod. A: καθιδρύει AB — 87 Act. Apostol. II 13 — 88 ξενηκούσθησαν AB; nos integras potius partes excudendas curavimus — 89 βοωμεν ἐνθέως Barth. — 92 Joel II 28 — 93 λόγον A — 96 τριττὴ A —. Act. Apostol. II 15 — 103 τὸν ὕμνον A

Μνήμην ὁ Χριϲτὸϲ τῶν βροτοϲϲόων ἐπῶν,
Ἃ πατρακουϲθεὶϲ τοῖϲ ἀποϲτόλοιϲ ἔφη,
Τὸ πνεῦμα τεύχει γλωϲϲοπυρϲεύτῳ θέᾳ
Ἐφίζον· εὐλογητὸν οἰκειουμένη,
Ἠλλοτριωμένη δὲ, μέλπει ϲε κτίϲιϲ.

Ϲωτηριωδῶϲ, αὐτοδεϲπότωϲ ἰὸν,
Φῶϲ αὐτολαμπὲϲ καὶ παρεκτικὸν φάουϲ
Ὑπάρχον ἧκεϲ ἐμφοροῦν ἀποϲτόλοιϲ,
Τιμῆεν ὡϲ ἄημα, τοῖϲ ϲοῖϲ οἰκέταιϲ
Λελιπαρημένον τε πνεῦμα προϲνέμειϲ.

Ἤιϲε προφητῶν πνευματέμφορον ϲτόμα
Ϲὴν ϲωματωδῶϲ, ὦ μέδων, ἐνδημίαν·
Καὶ πνεῦμα κόλπων πατρικῶν προηγμένον,
Ἀκτιϲτοϲυμπλαϲτουργοϲύνθρονον ϲέθεν
Ἵηϲ ἐνανθρωπήϲεωϲ πιϲτοῖϲ ϲέβαϲ.

ᾠδὴ θ'.

Χαίροιϲ, ἄναϲϲα, μητροπάρθενον κλέοϲ·
Ἅπαν γὰρ εὐδίνητον, εὔλαλον ϲτόμα
Ῥητρεῦον οὐ ϲθένει ϲε μέλπειν ἀξίωϲ·
Ἰλιγγιᾷ δὲ νοῦϲ ἅπαϲ ϲου τὸν τόκον
Νοεῖν· ὅθεν ϲε ϲὺν πόθῳ δοξάζομεν.

Ὕδειν ἔοικε τὴν φυϲίζωον κόρην·
Μόνη γὰρ ἐν δίνηϲι κεκρύφει λόγον,
Νοϲοῦϲαν ἀλθαίνοντα τὴν βροτῶν φύϲιν,
Ὃϲ δεξιοῖϲ κλιϲμοῖϲι νῦν ἱδρυμένοϲ
Πατρὸϲ πέπομφε τὴν χάριν τοῦ πνεύματοϲ.

Ὅϲοιϲ ἔπνευϲεν ἡ θεόρρυτοϲ χάριϲ,
Λάμποντεϲ, ἀϲτράπτοντεϲ, ἠλλοιωμένοι
Ὀθνείαν ἀλλοίωϲιν, εὐπρεπεϲτάτην,
Ἰϲοϲθενοῦϲαν τὴν ἄτμητον εἰδότεϲ
Ϲοφὴν, τρίφεγγον οὐϲίαν δοξάζομεν.

109 ἐφίζων altera lectio cod. B — 113 ἧκαϲ A — ἀποϲτόλουϲ A — 115 δὲ Barth. — προϲνέμοιϲ A et Barth. — 119 ἄκτιϲτον ϲυμπλάϲτουργον ed. Paris. opp. Ioannis a. 1712 contra numerorum leges — 120 ἵηϲ de coni. scripsimus: ιεὶϲ AB Barth. — 121 μητροπαρθένων B — 125 ϲὺν πόθῳ A m. sec.: πόθῳ A m. pr. ϲυμφώνωϲ B — 126 Ὕδειν Barth. quod acrostichide confirmatur: ᾄδειν AB

IV

Κανὼν εἰς τὴν κυριακὴν τοῦ Πάσχα (Πεντηκ. σελ. 2)

ἦχος α'.

ᾠδὴ α'.

Ἀναστάσεως ἡμέρα, | λαμπρυνθῶμεν λαοί·
πάσχα κυρίου, πάσχα·
ἐκ γὰρ θανάτου πρὸς ζωὴν | καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν
Χριστὸς ὁ θεὸς
ἡμᾶς διεβίβασεν, | ἐπινίκιον ᾄδοντας.

Καθαρθῶμεν τὰς αἰσθήσεις | καὶ ὀψόμεθα
τῷ ἀπροσίτῳ φωτὶ
τῆς ἀναστάσεως Χριστὸν | ἐξαστράπτοντα, καὶ
«χαίρετε» φάσκοντος
τρανῶς ἀκουσόμεθα, | ἐπινίκιον ᾄδοντες.

Οὐρανοὶ μὲν ἐπαξίως | εὐφραινέσθωσαν,
γῆ δὲ ἀγαλλιάσθω·
ἑορταζέτω δὲ κόσμος | ὁρατός τε ἅπας
καὶ ἀόρατος·
Χριστὸς γὰρ ἐγήγερται, | εὐφροσύνη αἰώνιος.

ᾠδὴ γ.

Δεῦτε πόμα πίωμεν καινὸν
οὐκ ἐκ πέτρας ἀγόνου τερατουργούμενον,
ἀλλ' ἀφθαρσίας πηγὴν | ἐκ τάφου ὀμβρήσαντος Χριστοῦ,
ἐν ᾧ στερεούμεθα.

Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτὸς,
οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια·
ἑορταζέτω δὲ πᾶσα κτίσις | τὴν ἔγερσιν Χριστοῦ,
ἐν ᾧ στερεούμεθα.

Χθὲς συνεθαπτόμην σοι, Χριστὲ,
συνεγείρομαι σήμερον ἀναστάντι σοι·
συνεσταυρούμην σοι χθές· | αὐτός με συνδόξασον, σωτὴρ,
ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

ᾠδὴ δ'.

Ἐπὶ τῆς θείας φυλακῆς | ὁ θεηγόρος Ἀββακοὺμ
στήτω μεθ' ἡμῶν καὶ δεικνύτω

Cod. A — cantatur canon per totam hebdomadem paschalem et insequentibus diebus dominicis usque ad diem assumptionis Christi — v. 5 αδοντα A — 9 φάσκοντα Barth. 22 δέ] γουν Barth. — πασα η A — 23 ἐν η ἐστερέωται Barth. — 26 σωτερ A — 28 Abbac. II.

φαεϲφόρον ἄγγελον | διαπρυϲίωϲ λέγοντα·
ϲήμερον ϲωτηρία τῷ κόϲμῳ,
ὅτι ἀνέϲτη Χριϲτὸϲ ὡϲ παντοδύναμοϲ.

Ἄρϲην μὲν ὡϲ διανοίξαϲ | τὴν παρθενεύουϲαν νηδὺν
πέφηνε Χριϲτόϲ· ὡϲ βροτὸϲ δὲ
ἀμνὸϲ προϲηγόρευται· ἄμωμοϲ δὲ ὡϲ ἄγευϲτοϲ
κηλῖδοϲ τὸ ἡμέτερον πάϲχα,
καὶ ὡϲ θεὸϲ ἀληθὴϲ τέλειοϲ λέλεκται.

Ὡϲ ἐνιαύϲιοϲ ἀμνὸϲ | ὁ εὐλογούμενοϲ ἡμῖν
ϲτέφανοϲ Χριϲτὸϲ ἑκουϲίωϲ
ὑπὲρ πάντων τέθυται | πάϲχα τὸ καθαρτήριον,
καὶ αὖθιϲ ἐκ τοῦ τάφου ὡραῖοϲ
δικαιοϲύνηϲ ἡμῖν ἔλαμψεν ἥλιοϲ.

Ὁ θεοπάτωρ μὲν Δαυῒδ | πρὸ τῆϲ ϲκιώδουϲ κιβωτοῦ
ἥλατο ϲκιρτῶν· | ὁ λαὸϲ δὲ
τοῦ θεοῦ ὁ ἅγιοϲ, | τὴν τῶν ϲυμβόλων ἔκβαϲιν
ὁρῶντεϲ, εὐφρανθῶμεν ἐνθέωϲ,
ὅτι ἀνέϲτη Χριϲτὸϲ ὡϲ παντοδύναμοϲ.

ᾠδὴ ε΄.

Ὀρθρίϲωμεν ὄρθρου βαθέοϲ
καὶ ἀντὶ μύρου τὸν ὕμνον | προϲοίϲομεν τῷ δεϲπότῃ,
καὶ Χριϲτὸν ὀψόμεθα | δικαιοϲύνηϲ ἥλιον,
πᾶϲι ζωὴν ἀνατέλλοντα.

Τὴν ἄμετρόν ϲου εὐϲπλαγχνίαν
οἱ ταῖϲ τοῦ ᾅδου ϲειραῖϲ | ϲυνεχόμενοι δεδορκότεϲ
πρὸϲ τὸ φῶϲ ἠπείγοντο, | Χριϲτὲ, ἀγαλλομένῳ ποδὶ,
πάϲχα κροτοῦντεϲ αἰώνιον.

Προϲέλθωμεν λαμπαδηφόροι
τῷ προϊόντι Χριϲτῷ | ἐκ τοῦ μνήματοϲ ὡϲ νυμφίῳ,
καὶ ϲυνεορτάϲωμεν | ταῖϲ φιλεόρτοιϲ τάξεϲι
πάϲχα θεοῦ τὸ ϲωτήριον.

ᾠδὴ ϛ΄.

Κατῆλθεϲ ἐν τοῖϲ κατωτάτοιϲ τῆϲ γῆϲ
καὶ ϲυνέτριψαϲ μοχλοὺϲ | αἰωνίουϲ κατόχουϲ
πεπεδημένων, Χριϲτὲ, | καὶ τριήμεροϲ
ὡϲ ἐκ κήτουϲ Ἰωνᾶϲ | ἐξανέϲτηϲ τοῦ τάφου.

33 ἄρϲεν A Barth. — διανοίξαϲ A: διανοῖξαν Barth. — 39 χρηϲτὸϲ Barth. — 40 τέθειται A — 43 Paralip. I, XIII 8 — 61 αἰωνίωϲ schol. legisse videtur, nescio an recte — 62 πεπεδημένουϲ A

Φυλάξας τὰ σήμαντρα σῶα, Χριστέ,
ἐξηγέρθης τοῦ τάφου, | ὁ τὰς κλεῖς τῆς παρθένου
μὴ λυμηνάμενος | ἐν τῷ τόκῳ σου,
καὶ ἀνέῳξας ἡμῖν | παραδείσου τὰς πύλας.

Σωτήρ μου τὸ ζῶν τε καὶ ἄθυτον
ἱερεῖον ὡς θεὸς | σεαυτὸν ἑκουσίως
προσαγαγὼν τῷ πατρὶ | συνανέστησας
παγγενῆ τὸν Ἀδάμ, | ἀναστὰς ἐκ τοῦ τάφου.

ᾠδὴ ζ΄.

Ὁ παῖδας ἐκ καμίνου ῥυσάμενος
γενόμενος ἄνθρωπος
πάσχει ὡς θνητὸς | καὶ διὰ πάθους τὸ θνητὸν
ἀφθαρσίας ἐνδύει εὐπρέπειαν,
ὁ μόνος εὐλογητὸς τῶν πατέρων
θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

Γυναῖκες μετὰ μύρων θεόφρονες
ὀπίσω σου ἔδραμον·
ὃν δὲ ὡς θνητὸν | μετὰ δακρύων ἐζήτουν,
προσεκύνησαν χαίρουσαι ζῶντα θεόν,
καὶ πάσχα τὸ μυστικὸν σοῖς, Χριστέ,
μαθηταῖς εὐηγγελίσαντο.

Θανάτου ἑορτάζομεν νέκρωσιν,
ᾅδου τὴν καθαίρεσιν,
ἄλλης βιοτῆς | τῆς αἰωνίου ἀπαρχήν,
καὶ σκιρτῶντες ὑμνοῦμεν τὸν αἴτιον,
τὸν μόνον εὐλογητὸν τῶν πατέρων
θεὸν καὶ ὑπερένδοξον.

Ὡς ὄντως ἱερὰ καὶ πανέορτος
αὕτη ἡ σωτήριος
νὺξ καὶ φωταυγής, | τῆς λαμπροφόρου ἡμέρας
τῆς ἐγέρσεως οὖσα προάγγελος,
ἐν ᾗ τὸ ἄχρονον φῶς ἐκ τάφου
σωματικῶς πᾶσιν ἐπέλαμψεν.

ᾠδὴ η΄.

Αὕτη ἡ κλητὴ καὶ ἁγία ἡμέρα,
ἡ μία τῶν σαββάτων, | ἡ βασιλὶς καὶ κυρία,

68 σωτερ Barth. — 78 Matth. XXVIII. Marc. XVI. Luc XXIV. Ioann. XX — 82 τοῖς Χριστοῦ μαθηταῖς A — 96 an ἡ κλυτή?

ἑορτῶν ἑορτὴ | καὶ πανήγυρίς ἐϲτι πανηγύρεων,
ἐν ᾗ εὐλογοῦμεν | Χριϲτὸν εἰϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

Δεῦτε τοῦ καινοῦ τῆϲ ἀμπέλου γεννήματοϲ,
τῆϲ θείαϲ εὐφροϲύνηϲ, | ἐν τῇ εὐϲήμῳ ἡμέρᾳ
τῆϲ ἐγέρϲεωϲ | βαϲιλείαϲ τε Χριϲτοῦ κοινωνήϲωμεν,
ὑμνοῦντεϲ αὐτὸν | ὡϲ θεὸν εἰϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

Ἆρον κύκλῳ τοὺϲ ὀφθαλμούϲ ϲου, Ϲιών, καὶ ἴδε·
ἰδοὺ γὰρ ἥκαϲί ϲοι | θεοφεγγεῖϲ ὡϲ φωϲτῆρεϲ
ἐκ δυϲμῶν καὶ βορρᾶ | καὶ θαλάϲϲηϲ καὶ ἑῴαϲ τὰ τέκνα ϲου,
ἐν ϲοὶ εὐλογοῦντα | Χριϲτὸν εἰϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

Πάτερ παντοκράτορ καὶ λόγε καὶ πνεῦμα,
τριϲὶν ἑνιζομένη | ἐν ὑποϲτάϲεϲι φύϲιϲ,
ὑπερούϲιε | καὶ ὑπέρθεε, εἰϲ ϲὲ βεβαπτίϲμεθα
καὶ ϲὲ εὐλογοῦμεν | εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

ᾠδὴ θ'.

Φωτίζου, φωτίζου ἡ νέα Ἱερουϲαλήμ·
ἡ γὰρ δόξα κυρίου | ἐπὶ ϲὲ ἀνέτειλε·
χόρευε νῦν καὶ ἀγάλλου, Ϲιών·
ϲὺ δέ, ἁγνή, | τέρπου, θεοτόκε,
ἐν τῇ ἐγέρϲει τοῦ τόκου ϲου.

Ὢ θείαϲ! ὢ φίληϲ! ὢ γλυκυτάτηϲ ϲου φωνῆϲ!
μεθ' ἡμῶν ἀψευδῶϲ γὰρ | ἐπηγγείλω ἔϲεϲθαι
μέχρι τερμάτων αἰῶνοϲ, Χριϲτέ·
ἣν οἱ πιϲτοὶ | ἄγκυραν ἐλπίδοϲ
κατέχοντεϲ ἀγαλλόμεθα.

Ὦ πάϲχα τὸ μέγα | καὶ ἱερώτατον, Χριϲτέ·
ὦ ϲοφία καὶ λόγε | τοῦ θεοῦ καὶ δύναμιϲ,
δίδου ἡμῖν ἐκτυπώτερον
ϲοῦ μεταϲχεῖν | ἐν τῇ ἀνεϲπέρῳ
ἡμέρᾳ τῆϲ βαϲιλείαϲ ϲου.

V

Κανὼν εἰϲ τὴν κυριακὴν τοῦ Ἀντίπαϲχα (Πεντηκ. ϲελ. 26)

ἦχοϲ α'.

ᾠδὴ α'.

Ἄιϲωμεν πάντεϲ λαοὶ | τῷ ἐκ πικρᾶϲ δουλείαϲ
Φαραὼ τὸν Ἰϲραὴλ ἀπαλλάξαντι

104 duae syllabae abundant, sed eiecto Ϲιών numerorum aequalitatem restituere dubito. cf. Ies. LX 4. — 106 ἑώϲαϲ A — 117 ὀφειλῆϲ A cum schol. 118 Matth. XXVIII 20.

καὶ ἐν βυθῷ θαλάσσης | ποδὶ ἀβρόχως ὁδηγήσαντι
ᾠδὴν ἐπινίκιον, | ὅτι δεδόξασται.

Σήμερον ἔαρ ψυχῶν, | ὅτι Χριστὸς ἐκ τάφου
ὥσπερ ἥλιος ἐκλάμψας τριήμερος
τὸν ζοφερὸν χειμῶνα | ἀπήλασε τῆς ἁμαρτίας ἡμῶν·
αὐτὸν ἀνυμνήσωμεν, | ὅτι δεδόξασται.

Ἡ βασιλὶς τῶν ὡρῶν | τῇ λαμπροφόρῳ ἡμέρᾳ
ἡμερῶν τε βασιλίδι φανότατα
δορυφοροῦσα τέρπει | τὸν ἔκκριτον τῆς ἐκκλησίας λαόν,
ἀπαύστως ἀνυμνοῦσα | τὸν ἀναστάντα Χριστόν.

Πύλαι θανάτου, Χριστέ, | οὐδὲ τοῦ τάφου σφραγῖδες,
οὐδὲ κλεῖθρα τῶν θυρῶν σοι ἀντέστησαν·
ἀλλ᾿ ἀναστὰς ἐπέστης | τοῖς φίλοις σου, εἰρήνην, δέσποτα,
δωρούμενος τὴν πάντα | νοῦν ὑπερέχουσαν.

ᾠδὴ γ΄.

Στερέωσόν με, Χριστέ, | ἐπὶ τὴν ἄσειστον πέτραν
τῶν ἐντολῶν σου,
καὶ φώτισόν με | φωτὶ τοῦ προσώπου σου·
οὐκ ἔστι γὰρ ἅγιος πλήν σου, φιλάνθρωπε.

Καινοὺς ἀντὶ παλαιῶν, | ἀντὶ φθαρτῶν δὲ ἀφθάρτους
διὰ σταυροῦ σου,
Χριστέ, τελέσας | ἡμᾶς ἐν καινότητι
ζωῆς πολιτεύεσθαι ἀξίως προσέταξας.

Ἐν τάφῳ περικλεισθεὶς | τῇ περιγράπτῳ σαρκί σου
ὁ ἀπερίγραπτος,
Χριστέ, ἀνέστης· | θυρῶν κεκλεισμένων τε
ἐπέστης σοῦ τοῖς μαθηταῖς, παντοδύναμε.

Τοὺς μώλωπάς σου, Χριστέ, | οὓς ἑκουσίως ὑπέστης
ὑπὲρ ἡμῶν,
τοῖς μαθηταῖς σου | φυλάξας μαρτύριον
τῆς σῆς ἔδειξας ἐνδόξου ἀναστάσεως.

ᾠδὴ δ΄.

Μέγα τὸ μυστήριον | τῆς σῆς, Χριστέ, οἰκονομίας·
τοῦτο γὰρ ἄνωθεν προβλέπων | θεοπτικῶς ὁ Ἀββακούμ,

Cod. A — v. 11 ἔγκριτον Barth. — 14 σου ἀντέστησαν A — 15 ἐξαναστὰς Barth. una syllaba superflua — Luc. XXIV 36. Ioann. XX 19 — 17 ἀσειστον πέτραν A: in Pentecostario et Hirmologio voce ἀσειστον omissa numeri misere turbati sunt — 24 ἀξίως corruptum esse videtur, possis emendare θείως — 27 Χριστὸς A — δέ Barth. — 30 fort.: ὑπὲρ ἀνθρώπων — 32 ἐνδόξως A, modis magis consulueris, si scribas ἔδειξας ἐνδόξου τῆς σῆς ἀναστάσεως.

ἐξῆλθες, ἐβόα σοι,
  εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου, φιλάνθρωπε.

Χολῆς μὲν ἐγεύσατο, | τὴν πάλαι γεῦσιν ἰώμενος·
νυνὶ δὲ σὺν κηρίῳ μέλιτος | τοῦ φωτισμοῦ μεταδιδοὺς
Χριστὸς τῷ προπάτορι
  καὶ τῆς αὐτοῦ γλυκείας μεθέξεως.

Χαίρεις ἐρευνώμενος· | διὸ, φιλάνθρωπε, πρὸς τοῦτο
προτρέπεις τὸν Θωμᾶν, προτείνων | διαπιστοῦντι τὴν πλευρὰν,
τῷ κόσμῳ πιστούμενος
  τὴν σὴν, Χριστὲ, τριήμερον ἔγερσιν.

Πλοῦτον ἀρυσάμενος | ἐκ θησαυροῦ τοῦ ἀσυλήτου,
τῆς θείας, εὐεργέτα, λόγχῃ | διανυγείσης σου πλευρᾶς,
σοφίας καὶ γνώσεως
  ἀναπιμπλᾷ τὸν κόσμον ὁ Δίδυμος.

Σοῦ ἡ παμμακάριστος | ὑμνεῖται γλῶσσα, ὦ Δίδυμε·
πρώτη γὰρ εὐσεβῶς κηρύττει | τὸν ζωοδότην Ἰησοῦν
θεόν τε καὶ κύριον,
  ἐκ τῆς ἁφῆς πλησθεῖσα τῆς χάριτος.

ᾠδὴ ε΄.

Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζοντες ὑμνοῦμέν σε, Χριστὲ,
τὸν τῷ πατρὶ συνάναρχον | καὶ σωτῆρα τῶν ψυχῶν ἡμῶν·
τὴν εἰρήνην τῷ κόσμῳ | παράσχου, φιλάνθρωπε.

Ἐπιστὰς τοῖς φίλοις ἀθυμοῦσιν ὁ σωτὴρ
τῇ παρουσίᾳ ἅπασαν | ἀπελαύνει τὴν κατήφειαν
καὶ σκιρτᾷν διεγείρει | ἐν τῇ ἀναστάσει αὐτοῦ.

Ὢ τῆς ἀληθῶς ἐπαινουμένης τοῦ Θωμᾶ
φρικτῆς ἐγχειρήσεως! | τολμηρῶς γὰρ ἐψηλάφησε
τὴν πλευρὰν τὴν τῷ θείῳ | πυρὶ ἀπαστράπτουσαν.

Ἀπιστίαν πίστεως γεννήτριαν ἡμῖν
τὴν τοῦ Θωμᾶ ἀνέδειξας· | σὺ γὰρ πάντα τῇ σοφίᾳ σου
προνοεῖς συμφερόντως, | Χριστὲ, ὡς φιλάνθρωπος.

ᾠδὴ ϛ΄.

Τὸν προφήτην διέσωσας
  ἐκ τοῦ κήτους, φιλάνθρωπε·
κἀμὲ τοῦ βυθοῦ τῶν πταισμάτων | ἀνάγαγε, δέομαι.

35 Prec. Abbac. 13 — 38 τοῦ om. A — 39 Χριστοῦ A — 41 χαίροις A — 58 ἐν om. Barth. — 60 fort.: φρικτῆς τῆς ἐγχειρήσεως

Τὸν Θωμᾶν οὐ κατέλιπες
  βαπτιζόμενον, δέσποτα,
βυθῷ ἀπιστίας, παλάμας | προτείνας εἰς ἔρευναν.

Ὁ σωτὴρ ἡμῶν ἔλεγε·
  ψηλαφῶντές με ἴδετε
ὀστέα καὶ σάρκα φοροῦντα· | ἐγὼ οὐκ ἠλλοίωμαι.

Τὴν πλευρὰν ἐψηλάφησε
  καὶ πιστεύσας ἐπέγνω σε
Θωμᾶς, μὴ παρὼν σου τῇ πρώτῃ | εἰσόδῳ, σωτὴρ ἡμῶν.

ᾠδὴ ζ'.

Εἰκόνι λατρεύειν | μουσικῆς συμφωνίας
  συγκαλουμένης λαοὺς
ἐκ τῶν ᾠδῶν Σιὼν ᾄδοντες | πατρικῶς οἱ παῖδες Δαυῒδ
  τυράννου ἔλυσαν | τὸ παλίμφημον δόγμα,
καὶ τὴν φλόγα εἰς δρόσον μετέβαλον,
ὕμνον ἀναμέλποντες· ὁ ὑπερυψούμενος
  τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν | θεὸς, εὐλογητὸς εἶ.

Ὡς πρώτη ὑπάρχει | ἡμερῶν καὶ κυρία
  ἡ λαμπροφόρος αὕτη,
ἐν ᾗ ἀγάλλεσθαι ἄξιον | τὸν καινὸν καὶ θεῖον λαόν·
  ἐν τρόμῳ φέρει γὰρ | καὶ αἰῶνος τὸν τύπον,
ὡς ὀγδοὰς τελοῦσα, τοῦ μέλλοντος·
ὕμνον ἀναμέλποντα· | ὁ ὑπερυψούμενος
  τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν | θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ὁ μόνος τολμήσας | τῇ ἀπίστῳ τε πίστει
  εὐεργετήσας ἡμᾶς
Θωμᾶς ὁ Δίδυμος λύει μὲν | τὴν ζοφώδη ἄγνοιαν
  τοῖς πᾶσι πέρασι | τῇ πιστῇ ἀπιστίᾳ·
ἑαυτῷ δὲ τὸν στέφανον πλέκει, σαφῶς
λέγων· σὺ εἶ κύριος | ὁ ὑπερυψούμενος
  τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν | θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Οὐ μάτην διστάσας | ὁ Θωμᾶς τῇ ἐγέρσει
  σου οὐ κατέθετο,
ἀλλ' ἀναμφίλεκτον ἔσπευδεν | ἀποδεῖξαι ταύτην, Χριστὲ,
  τοῖς πᾶσιν ἔθνεσιν· | ὅθεν δι' ἀπιστίας
πιστωσάμενος πάντας ἐδίδαξε

75 ἐπέγνωκε omisso σε Barth. — 76 σωτερ A — 86 λαὸν Barth. et schol.: ναὸν A — 89 ante ὁ ὑπερυψούμενος totum membrum in cod. et Pentecostario intercidit, quam lacunam ut explerem, ὕμνον ἀναμέλποντα addidimus — 91 ἀπλήστω A cum schol.

λέγειν· cὺ εἶ κύριος, | ὁ ὑπερυψούμενος
  τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν | θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ἐμφόβως τὴν χεῖρα | ὁ Θωμᾶς τῇ πλευρᾷ cου
  τῇ ζωηφόρῳ, Χριcτὲ,
ἐνθεὶς ὑπότρομος ᾔcθετο | ἐνεργείας, cῶτερ, διπλῆς
  τῶν δύο φύcεων | τῶν ἐν cοὶ ἡνωμένων
ἀcυγχύτως καὶ πίcτει ἐκραύγαζε
λέγων· cὺ εἶ κύριος, | ὁ ὑπερυψούμενος
  τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν | θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

ᾠδὴ η΄.

Τὸν ἐν φλογὶ πυρὸς | καιομένης καμίνου
  διαφυλάξαντα παῖδας
καὶ ἐν μορφῇ ἀγγέλου | cυγκαταβάντα τούτοις
  ὑμνεῖτε κύριον
καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἐπιποθήcας cου | τὴν χαρμόcυνον θέαν
  τὸ πρὶν ἠπίcτει Θωμᾶς·
ἀξιωθεὶς δὲ ταύτης | θεὸν καὶ κύριόν cε
  ἐκάλει, δέcποτα,
ὃν ὑπερυψοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Τὸν ἀναcχόμενον | τῆς Θωμᾶ ἀπιcτίας
  καὶ ὑποδείξαντα πλευρὰν
καὶ τῇ αὐτοῦ παλάμῃ | ἀκριβολογηθέντα
  ὑμνεῖτε κύριον
καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Cοῦ τὸ περίεργον | θηcαυρὸν κεκρυμμένον
  ἡμῖν ἀνέῳξε, Θωμᾶ·
θεολογήcας γλώccῃ γὰρ | θεοφορουμένῃ,
  ὑμνεῖτε, ἔλεγες
καὶ ὑπερυψοῦτε Χριcτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ΄.

Cὲ τὴν φαεινὴν λαμπάδα | καὶ μητέρα τοῦ φωτὸς,
τὴν ἀρίζηλον δόξαν
  καὶ ἀνωτέραν πάντων τῶν ποιημάτων
  ἐν ὕμνοις μεγαλύνομεν.

Cοῦ τὴν φαεινὴν ἡμέραν | καὶ ὑπέρλαμπρον, Χριcτὲ,
τὴν ὁλόφωτον χάριν,

116 ὑπερυψοῦτε αὐτὸν A — 119 δὲ add. m. sec. A — 132 φωτὸς A cum schol.: θεοῦ Barth. — 135 ὃν ὕμνοις A

ἐν ᾗ ὡραῖος κάλλει τοῖς μαθηταῖς σου
ἐπέστης, μεγαλύνομεν.

Σὲ τὸν χοϊκῇ παλάμῃ | ψηλαφώμενον πλευρὰν
καὶ μὴ φλέξαντα ταύτην
πυρὶ τῷ τῆς ἀΰλου θείας οὐσίας
ἐν ὕμνοις μεγαλύνομεν.

Σὲ τὸν ὡς θεὸν ἐκ τάφου | ἀναστάντα Ἰησοῦν
οὐ βλεφάροις ἰδόντες,
ἀλλὰ καρδίας πόθῳ πεπιστευκότες
ἐν ὕμνοις μεγαλύνομεν.

VI

Κανὼν εἰς τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ (Πεντηκ. σελ. 150)

ἦχος πλ. α΄.

ᾠδὴ α΄.

Τῷ σωτῆρι θεῷ, | τῷ ἐν θαλάσσῃ λαὸν
ποσὶν ἀβρόχοις | ὁδηγήσαντι
καὶ Φαραὼ πανστρατιᾷ | καταποντίσαντι,
αὐτῷ μόνῳ ᾄσωμεν, | ὅτι δεδόξασται.

Ἄισωμεν πάντες λαοὶ
τῷ ἐπὶ ὤμων Χερουβὶμ
ἀναληφθέντι | μετὰ δόξης Χριστῷ
καὶ συγκαθίσαντι ἡμᾶς
ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς
ᾠδὴν ἐπινίκιον, | ὅτι δεδόξασται.

Τὸν μεσίτην θεοῦ
καὶ ἀνθρώπων Χριστὸν
χοροὶ ἀγγέλων | θεασάμενοι
μετὰ σαρκὸς ἐν ὑψίστοις | ἐξεπλήττοντο,
συμφώνως δὲ ἀνέμελπον
ὕμνον ἐπινίκιον.

ᾠδὴ γ΄.

Δυνάμει τοῦ σταυροῦ σου, Χριστέ,
στερέωσόν μου τὴν διάνοιαν
εἰς τὸ ὑμνεῖν καὶ δοξάζειν σου
τὴν σωτήριον ἀνάληψιν.

Ἀνέπτης, ζωοδότα Χριστέ,
πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἀνύψωσας
ἡμῶν τὸ γένος, φιλάνθρωπε,
τῇ ἀφάτῳ εὐσπλαγχνίᾳ σου.

Αἱ τάξεις τῶν ἀγγέλων, Χριστέ,
βροτείαν φύσιν θεασάμεναι
συνανιοῦσάν σοι ἀπαύστως
ἐκπληττόμεναι ἀνύμνουν σε.

ᾠδὴ δ΄.

Εἰσακήκοα, κύριε, ἀκοὴν
τῆς δυναστείας τοῦ σταυροῦ,
ὡς παράδεισος ἠνοίγη δι' αὐτοῦ,
καὶ ἐβόησα·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ ὁ τῶν ἀγγέλων
βασιλεὺς, τὸν παράκλητον

Cod. A — v. 6 Marc. XVI 19. Luc. XXIV 51. Act. apostol. I 9. — 9 fort.: των ἀνθρώπων. — 11 fort.: τοῖς ὑψίστοις. — 12 post tertiam stropham alias duas et in hac et in altera oda addit Pentecostarium — 17 ἀνῆλθες Barth. — 21 Χριστέ] σωτὴρ Barth. — 24 ἐδόξαζον omisso σε A — 26 τοῦ σταυροῦ σου Barth.

ἡμῖν ἐκ τοῦ πατρὸϲ ἀποϲτέλλων·
διὸ βοῶμεν·
δόξα, Χριϲτὲ, τῇ ἀναλήψει ϲου.

Ὡϲ ἀνῆλθεν ὁ ϲωτὴρ πρὸϲ τὸν πατέρα
ϲὺν ϲαρκὶ, κατεπλάγηϲαν
αὐτῷ αἱ τῶν ἀγγέλων ϲτρατιαὶ
καὶ ἐβόηϲαν·
δόξα, Χριϲτὲ, τῇ ἀναλήψει ϲου.

Αἱ τῶν ἄνω δυνάμειϲ ταῖϲ ἀνωτέραιϲ
ἐβόων, πύλαϲ ἄρατε
Χριϲτῷ τῷ ἡμετέρῳ βαϲιλεῖ,
ὃν ἀνυμνοῦμεν
ἅμα τῷ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι.

ᾠδὴ ε΄.

Ὀρθρίζοντεϲ βοῶμέν ϲοι, κύριε·
ϲῶϲον ἡμᾶϲ·
ϲὺ γὰρ εἶ θεὸϲ ἡμῶν,
ἐκτόϲ ϲου ἄλλον οὐκ οἴδαμεν.

Πληρώϲαϲ εὐφροϲύνηϲ τὰ ϲύμπαντα,
ἐλεῆμον,
ταῖϲ ἄνω δυνάμεϲι
μετὰ ϲαρκὸϲ ἐπεδήμηϲαϲ.

Ἀγγέλων αἱ δυνάμειϲ αἰρόμενον
ϲὲ ἰδοῦϲαι,
τὰϲ πύλαϲ, ἐκραύγαζον,
τῷ βαϲιλεῖ ἡμῶν ἄρατε.

ᾠδὴ ϛ΄.

Ἐκύκλωϲέ με ἄβυϲϲοϲ, | ταφή μοι τὸ κῆτοϲ ἐγένετο·
ἐγὼ δὲ ἐβόηϲα | πρὸϲ ϲὲ τὸν φιλάνθρωπον,
καὶ ἔϲωϲέ με | ἡ δεξιά ϲου, κύριε.

Ἐϲκίρτηϲαν ἀπόϲτολοι, | ὁρῶντεϲ μετάρϲιον ϲήμερον
τὸν κτίϲτην αἰρόμενον, | ἐλπίδι τοῦ πνεύματοϲ
καὶ φόβῳ ἔκραζον· | δόξα τῇ ἀνόδῳ ϲου.

Ἐπέϲτηϲαν οἱ ἄγγελοι | βοῶντεϲ, Χριϲτὲ, τοῖϲ μαθηταῖϲ ϲου·
ὃν τρόπον κατείδετε | Χριϲτὸν ἀνερχόμενον,
ϲαρκὶ ἐλεύϲεται | δίκαιοϲ πάντων κριτήϲ.

Ὡϲ εἶδόν ϲε, ϲωτὴρ ἡμῶν, | αἱ ἄνω δυνάμειϲ ἐν ὑψίϲτοιϲ
αἰρόμενον ϲύϲϲωμον, | ἐν φόβῳ ἐκραύγαζον·
μεγάλη, δέϲποτα, | ἡ φιλανθρωπία ϲου.

ᾠδὴ ζ΄.

Ὁ ἐν καμίνῳ πυρὸϲ | τοὺϲ ὑμνολόγουϲ ϲώϲαϲ παῖδαϲ
εὐλογητὸϲ ὁ θεὸϲ, | ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

31 ἀποϲτεῖλαι Barth. cf. Luc. XXIV 49. Ioann. XV 26. Act. apostol. I 4 — 32 διὸ schol. Barth.: ἵνα A — 35 αὐτὸν A — 37 ἄνω] ἀγγέλων Barth. — 40 ϲὺν πατρὶ Barth. post quartam stropham θεοτοκίον addit Pentecostarium — 49 post tertiam stropham duae aliae in Pentecostario additae sunt — 53 secunda et tertia stropha inverso ordine in Pentecostario leguntur — 54 φερόμενον A — 56 Act. apostol. I 10—11. — 58 οὕτω ϲαρκὶ A ἁπάντων A — 59 δυνάμειϲ αἱ οὐράνιαι εἰϲ ὕψοϲ Barth., quae lectio nisi eiecto articulo αἱ probari non potest. — 60 ἐκραύγαζον λέγουϲα Barth. — 61 post quartam stropham θεοτοκίον addit Pentecostarium — 62 παῖδαϲ ϲώϲαϲ A, quod non recepimus, quia in tertia stropha idem codex collocationem verborum ἄραϲ φύϲιν comprobat

Ἐπὶ τῶν ὤμων, Χριστέ, | τὴν πλανηθεῖσαν ἄρας φύσιν
ἀναληφθεὶς τῷ θεῷ | καὶ πατρὶ προσήγαγες.

Ὁ ἐν νεφέλῃ φωτὸς | ἀναληφθεὶς καὶ σώσας κόσμον
εὐλογητὸς ὁ θεός, | ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Ὁ ἀνελθὼν ἐπὶ γῆς | πρὸς τὸν ἀσώματον πατέρα
εὐλογητὸς ὁ θεός, | ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

ᾠδὴ η΄.

Τὸν ἐκ πατρὸς πρὸ αἰώνων | γεννηθέντα υἱὸν καὶ θεὸν
καὶ ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων | σαρκωθέντα ἐκ παρθένου μητρός,
ἱερεῖς, ὑμνεῖτε, | λαὸς ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Τὸν ἐν δυσὶ ταῖς οὐσίαις | ἀναπτάντα ζωοδότην Χριστὸν
εἰς οὐρανοὺς μετὰ δόξης | καὶ πατρὶ συγκαθεζόμενον,
ἱερεῖς, ὑμνεῖτε, | λαὸς ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Τὸν ἐκ δουλείας τὴν κτίσιν | τῶν εἰδώλων λυτρωσάμενον
καὶ παραστήσαντα ταύτην | ἐλευθέραν τῷ ἰδίῳ πατρί,
ἱερεῖς, ὑμνεῖτε, | λαὸς ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Τὸν τῇ αὐτοῦ καταβάσει | καθελόντα τὸν ἀντίπαλον
καὶ τῇ αὐτοῦ ἀναβάσει | ἀνυψώσαντα τὸν ἄνθρωπον,
ἱερεῖς, ὑμνεῖτε, | λαὸς ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ΄.

Σὲ τὴν ὑπὲρ νοῦν καὶ λόγον μητέρα θεοῦ,
τὴν ἐν χρόνῳ τὸν ἄχρονον | ἀφράστως κυήσασαν
οἱ πιστοὶ ὁμοφρόνως μεγαλύνομεν.

Σὲ τὸν λυτρωτὴν τοῦ κόσμου, Χριστὸν τὸν θεόν,
οἱ ἀπόστολοι βλέποντες | ἐνθέως ὑψούμενον,
μετὰ δέους σκιρτῶντες ἐμεγάλυνον.

Σὲ τὸν καταβάντα ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς
καὶ τὸν ἄνθρωπον σώσαντα | καὶ τῇ ἀναβάσει σου
ἀνυψώσαντα, τοῦτον μεγαλύνομεν.

Χαῖρε, θεοτόκε μῆτερ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ,
ὃν ἐκύησας, σήμερον | ἐκ γῆς ἀνιπτάμενον
σὺν ἀγγέλοις ὁρῶσα ἐμεγάλυνες.

68 ἀνελθὼν ἐν σαρκὶ Barth. — 69 quintam stropham addit Pentecostarium — 72 αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας A — 78 σὲ σωτῆρ ὑμνοῦμεν καὶ σὲ ὑπερυψοῦμεν Barth — 81 θεοτοκίον addit Pentecostarium — 87 inter alteram et tertiam duae aliae strophae insertae sunt in Pentecostario — 91 τοῦ θεοῦ om. A

VII

Κανὼν εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς θεοτόκου (Αὐγ. 15)

ἦχος δ΄.

ᾠδὴ α΄.

Ἀνοίξω τὸ στόμα μου,
καὶ πληρωθήσεται πνεύματος·
καὶ λόγον ἐρεύξομαι | τῇ βασιλίδι μητρί·
καὶ ὀφθήσομαι | φαιδρῶς πανηγυρίζων·
καὶ ᾄσω γηθόμενος | ταύτης τὰ θαύματα.

Παρθένοι νεάνιδες,
σὺν Μαριὰμ τῇ προφήτιδι
ᾠδὴν τὴν ἐξόδιον | νῦν ἀλαλάξατε·
ἡ παρθένος γὰρ | καὶ μόνη θεομήτωρ
πρὸς λῆξιν οὐράνιον | διαβιβάζεται.

Ἀξίως ὡς ἔμψυχον
σὲ οὐρανὸν ὑπεδέξατο
οὐράνια, πάναγνε, | θεῖα σκηνώματα·
καὶ παρέστηκας | φαιδρῶς ὡραϊσμένη
ὡς νύμφη πανάμωμος
τῷ βασιλεῖ καὶ θεῷ.

ᾠδὴ γ΄.

Τοὺς σοὺς ὑμνολόγους, θεοτόκε,
ἡ ζῶσα καὶ ἄφθονος πηγή,
θίασον συγκροτήσαντας
πνευματικὸν στερέωσον,
καὶ ἐν τῇ θείᾳ μνήμῃ σου
στεφάνων δόξης ἀξίωσον.

Θνητῆς ἐξ ὀσφύος προαχθεῖσα
τῇ φύσει κατάλληλον, ἁγνή,
τὴν ἔξοδον διήνυσας·
τεκοῦσα δὲ τὴν ὄντως ζωὴν
πρὸς τὴν ζωὴν μεθέστηκας
τὴν θείαν καὶ ἐνυπόστατον.

Δῆμος θεολόγων ἐκ περάτων,
ἐξ ὕψους ἀγγέλων δὲ πληθὺς
πρὸς τὴν Σιὼν ἠπείγοντο
παντοδυνάμῳ νεύματι,
ἀξιοχρέως, δέσποινα,
τῇ σῇ ταφῇ λειτουργήσοντες.

ᾠδὴ δ΄.

Τὴν ἀνεξιχνίαστον | θείαν βουλὴν
τῆς ἐκ τῆς παρθένου σαρκώσεως
σοῦ τοῦ ὑψίστου
ὁ προφήτης Ἀββακοὺμ
κατανοῶν ἐκραύγαζε·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Θάμβος ἦν θεάσασθαι | τὸν οὐρανὸν
τοῦ παμβασιλέως τὸν ἔμψυχον
τοὺς κενεῶνας
ὑπερχόμενον τῆς γῆς·
ὡς θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου!
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Ἐν τῇ μεταστάσει σου, | μῆτερ θεοῦ,
τὸ εὐρυχωρότατον σῶμά σου
καὶ θεοδόχον
τῶν ἀγγέλων στρατιαὶ
ἱερωτάταις πτέρυξι
φόβῳ καὶ χαρᾷ συνεκάλυπτον.

Cod. A — v. 4 φαιδρὸς A — 5 τὰ θαύματα A cum schol.: τὴν κοίμησιν Barth. — 7 Exod. XV 20—21. — 9 θεομήτωρ] θεοτόκος Barth. — 12 ὑπεδέξαντο Barth. — 18 συγκροτήσοντας A, sed aoriston scholiasta legisse videtur — 29 ἀγγέλων τε A — 33 λειτουργήσαντες A — 34 primam stropham, cum parum apte cum reliquis cohaereat, non Ioannes composuisse, sed tamquam hirmum suo carmini proposuisse videtur, quod idem sentio de reliquis huius canonis carmniibus, quae quatuor strophis constant — 35 τῆς ἐκ τῆς Barth.: τὴν ἐκ A — 38 κατανοῶν Barth.: ἐξεστηκὼς A, κατανοῶν ἐξεστηκὼς scholiasta legisse videtur — Abbac. prec. 2. — 43 ὑπερχόμενος A

Εἰ ὁ ἀκατάληπτος ταύτης καρπὸς,
δι᾿ ὃν οὐρανὸς ἐχρημάτισε,
ταφὴν ὑπέστη
ἑκουσίως ὡς θνητὸς,
πῶς τὴν ταφὴν ἀρνήσεται
ἡ ἀπειρογάμως κυήσασα;

ᾠδὴ ε΄.

Ἐξέστη τὰ σύμπαντα
ἐπὶ τῇ θείᾳ δόξῃ σου·
σὺ γὰρ, ἀπειρόγαμε παρθένε,
γῆθεν μετέστης | πρὸς αἰωνίους μονὰς
καὶ πρὸς ἀτελεύτητον ζωὴν,
πᾶσι τοῖς ὑμνοῦσί σε
σωτηρίαν βραβεύουσα.

Κροτείτωσαν σάλπιγγες
τῶν θεολόγων σήμερον·
γλῶσσα δὲ πολύφθογγος ἀνθρώπων
νῦν εὐφημείτω· | περιηχείτω ἀὴρ,
ἀπείρῳ λαμπόμενος φωτί·
ἄγγελοι ὑμνείτωσαν
τῆς πανάγνου τὴν κοίμησιν.

Τὸ σκεῦος διέπρεπε
τῆς ἐκλογῆς τοῖς ὕμνοις σου
ὅλος ἐξιστάμενος, παρθένε,
ἔκδημος, ὅλος | ἱερωμένος θείῳ,
τοῖς πᾶσι θεόληπτος καὶ ὢν
ὄντως καὶ δεικνύμενος,
θεοτόκε πανύμνητε.

ᾠδὴ ς΄.

Τὴν θείαν ταύτην καὶ πάνδημον
τελοῦντες ἑορτὴν οἱ θεόφρονες
τῆς θεομήτορος
δεῦτε τὰς χεῖρας κροτήσωμεν,
τὸν ἐξ αὐτῆς τεχθέντα
πιστῶς δοξάζοντες.

Ἐκ σοῦ ζωὴ ἀνατέταλκε,
τὰς κλεῖς τῆς παρθενίας μὴ λύσασα·
πῶς οὖν τὸ ἄχραντον
ζωαρχικόν τέ σου σκήνωμα
τῆς τοῦ θανάτου πείρας
γέγονε μέτοχον;

Ζωῆς ὑπάρξασα τέμενος
ζωῆς τῆς ἀϊδίου τετύχηκας·
διὰ θανάτου γὰρ
πρὸς τὴν ζωὴν μεταβέβηκας
ἡ τὴν ζωὴν τεκοῦσα τὴν ἐνυπόστατον.

ᾠδὴ ζ΄.

Οὐκ ἐλάτρευσαν | τὴν κτίσιν οἱ θεόφρονες
παρὰ τὸν κτίσαντα,
ἀλλὰ πυρὸς ἀπειλὴν | ἀνδρείως πατήσαντες
ἔχαιρον ψάλλοντες· | ὑπερύμνητε,
ὁ τῶν πατέρων κύριος | καὶ θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Νεανίσκοι καὶ | παρθένοι τῆς παρθένου τε
καὶ θεομήτορος
τὴν μνήμην σέβοντες, | πρεσβῦται καὶ ἄρχοντες
καὶ βασιλεῖς σὺν κριταῖς | μελῳδήσατε·
ὁ τῶν πατέρων κύριος | καὶ θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

59 δόξῃ] μνήμῃ A — 61 inde ab γῆθεν μετέστης antiquam hirmi formam, quam a poeta sic, uti cum Bartholomaeo scripsimus, variatam esse scholiasta testatur, librarius cod. A retinuit — 71 πανάγνου] παρθένου Barth. — 74 contortam verborum structuram equidem expedire nequeo, nisi neutrius generis formas ὅλον ἐξιστάμενον κ. τ. λ. reponam. 79 πάνδημον A cum schol.: πάντιμον Barth. — 83 πιστῶς A cum schol.: θεὸν Barth. — 88 τοῦ om. A — 94 τῇ κτίσει Barth. — 97 χαίροντες ἔψαλλον Barth.

Ϲαλπιϲάτωϲαν | τῇ ϲάλπιγγι τοῦ πνεύματοϲ
ὄρη οὐράνια,
ἀγαλλιάϲθωϲαν | βουνοί, καὶ ϲκιρτάτωϲαν
θεῖοι ἀπόϲτολοι· | ἡ πανήγυριϲ
τῆϲ θεοτόκου ϲήμερον· | μυϲτικῶϲ εὐωχηθῶμεν.

Ἡ πανίεροϲ | μετάϲταϲιϲ τῆϲ θείαϲ ϲου
καὶ ἀκηράτου μητρὸϲ
τὰ ὑπερκόϲμια | τῶν ἄνω δυνάμεων
ἤθροιϲε τάγματα | ϲυνευφραίνεϲθαι
τοῖϲ ἐπὶ γῆϲ ϲε μέλπουϲιν· | ὁ θεὸϲ εὐλογητὸϲ εἶ.

ᾠδὴ η΄.

Παῖδαϲ εὐαγεῖϲ ἐν τῇ καμίνῳ
ὁ τόκοϲ τῆϲ θεοτόκου διεϲώϲατο·
τότε μὲν τυπούμενοϲ, | νῦν δὲ ἐνεργούμενοϲ
τὴν οἰκουμένην ἅπαϲαν | ἐγείρει ψάλλουϲαν·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

Τὴν μνήμην ϲου, ἄχραντε παρθένε,
ἀρχαί τε καὶ ἐξουϲίαι ϲὺν δυνάμεϲιν,
ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι, | θρόνοι, κυριότητεϲ,
τὰ Χερουβὶμ δοξάζουϲι | καὶ τὰ φρικτὰ Ϲεραφίμ·
ἀνθρώπων δὲ τὸ γένοϲ ὑμνοῦμεν
καὶ ὑπερυψοῦμεν | εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ,

Ὁ ξένωϲ οἰκήϲαϲ, θεοτόκε,
ἐν τῇ ἀχράντῳ νηδύϊ ϲου ϲαρκούμενοϲ,
οὗτοϲ τὸ πανίερον | πνεῦμά ϲου δεξάμενοϲ
ἐν ἑαυτῷ κατέπαυϲεν ὡϲ ὀφειλέτηϲ υἱόϲ·
διό ϲε, τὴν παρθένον, ὑμνοῦμεν
καὶ ὑπερυψοῦμεν | εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

Ὢ τῶν ὑπὲρ ἔννοιαν θαυμάτων
τῆϲ ἀειπαρθένου τε καὶ θεομήτοροϲ·
τάφον γὰρ οἰκήϲαϲα | ἔδειξε παράδειϲον·
ᾧ παρεϲτῶτεϲ ϲήμερον χαίροντεϲ ψάλλομεν·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

106 ἀγαλλιάϲθωϲαν νῦν Barth. — 107 η βαϲίλιϲϲα πρὸϲ τὸν υἱὸν μεθίϲταται ϲὺν αὐτῷ ἀεὶ κρατοῦϲα Barth. — 115 διεϲώζετο A — 117 ἐγείρει Ven.: ἤγειρε A ἀγείρει Barth. — ψάλλειν ϲοι Ven. — 119 ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰϲ τοὺϲ A — 121 καὶ δυνάμειϲ A contra modorum concinnitatem — 126 ξένοϲ A — 128 ϲῶμα legisse videtur scholiasta.

ᾠδὴ θ΄.

Ἅπας γηγενὴς | σκιρτάτω τῷ πνεύματι
λαμπαδοχούμενος·
πανηγυριζέτω δὲ | ἀΰλων νόων φύσις γεραίρουσα
τὴν ἱερὰν μετάστασιν | τῆς θεομήτορος,
καὶ βοάτω· | χαίροις, παμμακάριστε
θεοτόκε ἁγνὴ, ἀειπάρθενε.

Δεῦτε ἐν Σιὼν, | τῷ θείῳ καὶ πίονι
ὄρει τοῦ ζῶντος θεοῦ,
ἀγαλλιασώμεθα | τὴν θεοτόκον ἐνοπτριζόμενοι·
πρὸς γὰρ τὴν λίαν κρείττονα | καὶ θειοτέραν σκηνὴν
ὡς μητέρα | ταύτην εἰς τὰ ἅγια
τῶν ἁγίων Χριστὸς μετατίθησι.

Δεῦτε οἱ πιστοὶ | τῷ τάφῳ προσέλθωμεν
τῆς θεομήτορος·
καὶ περιπτυξώμεθα | καρδίας χείλη, ὄμματα, μέτωπα
εἰλικρινῶς προσάπτοντες· | καὶ ἀρυσώμεθα
ἰαμάτων | ἄφθονα χαρίσματα,
ἐκ πηγῆς ἀεννάου βλυστάνοντα.

Δέχου παρ᾽ ἡμῶν | ᾠδὴν τὴν ἐξόδιον,
μῆτερ τοῦ ζῶντος θεοῦ·
καὶ τῇ φωτοφόρῳ σου | καὶ θείᾳ ἐπισκίασον χάριτι,
τῷ βασιλεῖ τὰ τρόπαια, | τῷ φιλοχρίστῳ λαῷ
τὴν εἰρήνην, | ἄφεσιν τοῖς μέλπουσι
καὶ ψυχῶν σωτηρίαν βραβεύουσα.

VIII

Κανὼν ἀναστάσιμος τῆς Ὀκτωήχου (Ὀκτ. σελ. 19)

ἦχος α΄.

ᾠδὴ α΄.

Σοῦ ἡ τροπαιοῦχος δεξιὰ
θεοπρεπῶς ἐν ἰσχύι δεδόξασται·
αὕτη γὰρ, ἀθάνατε, ἡ πανσθενὴς
ὑπεναντίους ἔθραυσε,
τοῖς Ἰσραηλίταις
ὁδὸν βυθοῦ καινουργήσασα.

Ὁ χερσὶν ἀχράντοις ἐκ χοὸς
θεουργικῶς κατ᾽ ἀρχὰς διαπλάσας με
χεῖρας διεπέτασας ἐν τῷ σταυρῷ,
ἐκ γῆς ἀνακαλούμενος
τὸ φθαρέν μου σῶμα,
ὃ ἐκ παρθένου προσείληφας.

140 γεραίρουσαν Α — 146 ἀγαλλιασόμεθα Α — 153 ἀρευσώμεθα Α — 155 βλυστάζοντα Α — 161 βραβεύουσαν Α

Canon octava quaque dominica inter diem festum Omnium sanctorum et Paschatis cantari vel recitari solet — Codd. AD — v. 3 ἀθάνατε ex ἀθάνατος corr. A

Νέκρωcιν ὑπέcτη δι᾽ ἐμὲ
καὶ τὴν ψυχὴν τῷ θανάτῳ προδίδωcιν
ὁ ἐμπνεύcει θείᾳ ψυχήν μοι ἐνθεὶc,
καὶ λύcαc αἰωνίων δεcμῶν
καὶ cυναναcτήcαc
τῇ ἀφθαρcίᾳ ἐδόξαcεν.

Χαῖρε, ἡ τῆc χάριτοc πηγὴ,
χαῖρε, ἡ κλίμαξ καὶ πύλη οὐράνιοc·
χαῖρε, ἡ λυχνία καὶ cτάμνοc χρυcῆ
καὶ ὄροc ἀλατόμητον,
ἡ τὸν ζωοδότην
Χριcτὸν τῷ κόcμῳ κυήcαcα.

ᾠδὴ γ΄.

Ὁ μόνοc εἰδὼc τῆc τῶν βροτῶν
οὐcίαc τὴν ἀcθένειαν,
καὶ cυμπαθῶc αὐτὴν μορφωcάμενοc
περιζωcόν με ἐξ ὕψουc δύναμιν
τοῦ βοᾶν coι· ἅγιοc | ὁ ναὸc ὁ ἔμψυχοc
τῆc ἀφράcτου cου δόξηc, φιλάνθρωπε.

Θεόc μου ὑπάρχων, ἀγαθὲ,
πεcόντα κατῳκτείρηcαc
καὶ καταβῆναι πρόc με ηὐδόκηcαc
ἀνύψωcάc τε διὰ cταυρώcεωc
τοῦ βοᾶν coι· ἅγιοc | ὁ τῆc δόξηc κύριοc,
ὁ ἀνείκαcτοc ἐν ἀγαθότητι.

Ζωὴ ἐνυπόcτατοc, Χριcτὲ,
ὑπάρχων καὶ φθαρέντα με
ὁ cυμπαθὴc θεὸc ἐνδυcάμενοc
εἰc χοῦν θανάτου καταβὰc, δέcποτα,
τὸ θνητὸν διέρρηξαc
καὶ νεκρὸc τριήμεροc
ἀναcτὰc ἀφθαρcίαν ἠμφίεcαc.

Θεὸν cυλλαβοῦcα ἐν γαcτρὶ,
παρθένε, διὰ πνεύματοc
τοῦ παναγίου ἔμειναc ἄφλεκτοc·
ἐπεί cε βάτοc τῷ νομοθέτῃ Μωcεῖ
φλεγομένη ἄκαυcτα | cαφῶc προεμήνυcε
τὴν τὸ πῦρ δεξαμένην τὸ ἄcτεκτον.

ᾠδὴ δ΄.

Ὄροc cε τῇ χάριτι τῇ θείᾳ κατάcκιον
προβλεπτικοῖc ὁ Ἀββακοὺμ
κατανοήcαc ὀφθαλμοῖc,
ἐκ coῦ ἐξελεύcεcθαι
τοῦ Ἰcραὴλ προανεφώνει τὸν ἅγιον
εἰc cωτηρίαν ἡμῶν καὶ ἀνάπλαcιν.

Τίc οὗτοc cωτὴρ ὁ ἐξ Ἐδὼμ ἀφικόμενοc
cτεφηφορῶν ἐξ ἀκανθῶν
πεφοινιγμένοc τὴν cτολὴν
ἐν ξύλῳ κρεμάμενοc;
τοῦ Ἰcραὴλ ὑπάρχει οὗτοc ὁ ἅγιοc
εἰc cωτηρίαν ἡμῶν καὶ ἀνάπλαcιν.

Ἴδετε λαὸc τῶν ἀπειθῶν καὶ αἰcχύνθητε·
ὃν ὡc κακοῦργον γὰρ ὑμεῖc
ἀναρτηθῆναι ἐν cταυρῷ
Πιλάτον ᾐτήcαcθε
φρενοβλαβῶc, θανάτου λύcαc τὴν δύναμιν
θεοπρεπῶc ἐξανέcτη τοῦ μνήματοc.

Ξύλον cε, παρθένε, τῆc ζωῆc ἐπιcτάμεθα·
οὐ γὰρ τῆc γνώcεωc καρπὸc
θανατηφόροc τοῖc βροτοῖc
ἐκ coῦ ἀνεβλάcτηcεν,
ἀλλὰ ζωῆc τῆc ἀϊδίου ἀπόλαυcιc
εἰc cωτηρίαν ἡμῶν τῶν ὑμνούντων cε.

---

15 ἐδόξαcαc A — 26 ἀχράντου Oct. — 30 τε D: δὲ A με Oct. — 31 ὁ ναὸc ὁ ἔμψυχοc ὁ ἀνεικ. D — 35 ὡc cυμπ. D — 37 νεκροὺc Oct. — 38 ἠμφίεcεν A — 43 φλεγομένην Oct. 45 unum tantum versum hirmi huius et sequentis carminis exaratum exhibet D, quo cum accedat sententia parum cum reliquis strophis conexa, hirmos si minus omnes, at certe aliquot huius canonis ab Ioanne Damasceno extrinsecus adscitos esse indico — 48 ἐκ coῦ A m. pr.: ἐξ οὗ A m. sec. — ἐξελεύcεcθαι ex ἐξελεύcεται, ut videtur, corr. A — 53 πεφοινιγμένοc ex πεφοινημένοc corr. A — 60 Πιλάτον D: Πιλάτω A — 64 βρώcεωc D

ᾠδὴ ε΄.

Ὁ φωτίσας
τῇ ἐλλάμψει τῆς σῆς παρουσίας
καὶ φαιδρύνας [Χριστέ,
τῷ σταυρῷ σου τοῦ κόσμου τὰ πέρατα,
τὰς καρδίας φώτισον φωτὶ
τῆς σῆς θεογνωσίας
τῶν ὀρθοδόξως ὑμνούντων σε.

Τὸν ποιμένα
τῶν προβάτων τὸν μέγαν καὶ κύριον
Ἰουδαῖοι
διὰ ξύλου σταυροῦ ἐθανάτωσαν·
ἀλλ᾽ αὐτὸς ὡς πρόβατα νεκροὺς
ἐν ᾅδῃ τεθαμμένους
κράτους θανάτου ἐρρύσατο.

Τῷ σταυρῷ σου
τὴν εἰρήνην εὐαγγελισάμενος
καὶ κηρύξας
αἰχμαλώτοις, σωτήρ μου, τὴν ἄφεσιν
τὸν κρατοῦντα ᾔσχυνας, Χριστέ,
γυμνὸν ἠπορημένον
δείξας τῇ θείᾳ ἐγέρσει σου.

Τὰς αἰτήσεις
τῶν πιστῶς αἰτουμένων, πανύμνητε,
μὴ παρίδῃς,
ἀλλὰ δέχου καὶ ταύτας προσάγαγε
τῷ υἱῷ σου, ἄχραντε, θεῷ,
τῷ μόνῳ εὐεργέτῃ·
σὲ γὰρ προστάτιν κεκτήμεθα.

ᾠδὴ ϛ΄.

Ἐκύκλωσεν ἡμᾶς ἐσχάτη ἄβυσσος,
οὐκ ἔστιν ὁ ῥυόμενος·
ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς·
σῶσον τὸν λαόν σου ὁ θεὸς ἡμῶν·
σὺ γὰρ ἰσχὺς | τῶν ἀσθενούντων
καὶ ἐπανόρθωσις.

Τῷ πταίσματι τοῦ πρωτοπλάστου, κύ-
δεινῶς ἐτραυματίσθημεν, [ριε,
τῷ δὲ μώλωπι ἰάθημεν τῷ σῷ,
ᾧ ὑπὲρ ἡμῶν ἐτραυματίσθης, Χριστέ·
σὺ γὰρ ἰσχὺς τῶν ἀσθενούντων
καὶ ἐπανόρθωσις.

Ἀνήγαγες ἡμᾶς ἐξ ᾅδου, κύριε,
τὸ κῆτος χειρωσάμενος
τὸ παμφάγον, παντοδύναμε, τῷ σῷ
κράτει καθελὼν αὐτοῦ τὴν δύναμιν·
σὺ γὰρ ζωὴ | καὶ φῶς ὑπάρχεις
καὶ ἡ ἀνάστασις.

Εὐφραίνονται ἐν σοί, παρθένε ἄχραντε,
τοῦ γένους οἱ προπάτορες,
τὴν Ἐδὲμ ἀπολαβόντες διὰ σοῦ,
ἣν ἐκ παραβάσεως ἀπώλεσαν·
σὺ γὰρ ἁγνὴ | καὶ πρὸ τοῦ τόκου
καὶ μετὰ γέννησιν.

ᾠδὴ ζ΄.

Σὲ νοητήν, | θεοτόκε, κάμινον
κατανοοῦμεν οἱ πιστοί·
ὡς γὰρ παῖδας ἔσωσε τρεῖς,
ὁ ὑπερυψούμενος κόσμον ἀνεκαίνισεν
ἐν τῇ γαστρί σου ὁλόκληρον,
ὁ αἰνετὸς τῶν πατέρων
θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

Ἔφριξε γῆ, | ἀπεστράφη ἥλιος
καὶ συνεσκότασε τὸ φῶς·
διερράγη τὸ τοῦ ναοῦ
θεῖον καταπέτασμα,
πέτραι δὲ ἐσχίσθησαν·

81 τεθειμένας D — 87 ἴσχυνας A — 90 loco eius, quod ex D repetivimus, in cod. A hoc theotokion exaratum est: Εὐφραίνονται οὐρανῶν αἱ δυνάμεις ὁρῶσαί σε· ἀγάλλονται σὺν αὐταῖς τῶν βροτῶν τὰ συστήματα· τῷ γὰρ τόκῳ ἥνωνται τῷ σωτῆρι παρθένε θεοτόκε· ὃν ἐπαξίως δοξάζομεν, cuius numeri parum expediti sunt — 108 τὸ κῆτος . . . τὸ παμφάγον ex τοῦ κήτους . . . τοῦ παμφάγου, ut videtur, corr. A — 120 ὅλον με τὸν ἄνθρωπον, ἐν τῇ γαστρί σου ἀνέπλασεν Oct.

διὰ σταυροῦ γὰρ ἤρθη ὁ δίκαιος,
ὁ αἰνετὸς τῶν πατέρων
θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

Ϲὺ γεγονὼς | ὡσεὶ ἀβοήθητος
καὶ τραυματίας ἐν νεκροῖς
ἑκουσίως τὸ καθ᾽ ἡμᾶς,
ὁ ὑπερυψούμενος·
πάντας ἠλευθέρωσας
καὶ κραταιᾷ χειρὶ συνανέστησας,
ὁ αἰνετὸς τῶν πατέρων
θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

Χαῖρε, πηγὴ | ἀειζώου νάματος·
χαῖρε, παράδειςε τρυφῆς·
χαῖρε, τεῖχος τὸ τῶν πιστῶν·
χαῖρε, ἀπειρόγαμε·
χαῖρε, ἡ παγκόσμιος χαρά,
δι᾽ ἧς ἡμῖν ἐξανέτειλεν
ὁ αἰνετὸς τῶν πατέρων
θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

ᾠδὴ η΄.

Ἐν καμίνῳ παῖδες Ἰσραήλ, | ὡς ἐν χωνευτηρίῳ,
τῷ κάλλει τῆς εὐσεβείας | καθαρώτερον χρυσοῦ
ἀπέστιλβον ψάλλοντες·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον, ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὁ βουλήσει ἅπαντα ποιῶν, | ὁ καὶ μετασκευάζων,
ἐκτρέπων σκιὰν θανάτου | εἰς αἰώνιον ζωὴν
τῷ πάθει σου, λόγε θεοῦ,
σὲ ἀπαύστως πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον ὑμνοῦμεν
καὶ ὑπερυψοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ϲὺ καθεῖλες σύντριμμα, Χριστέ, | καὶ τὴν ταλαιπωρίαν
ἐν πύλαις καὶ ὀχυρώμασι τοῦ ᾅδου ἀναστὰς
ἐκ τάφου τριήμερος·
σὲ ἀπαύστως πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον ὑμνοῦσι
καὶ ὑπερυψοῦσιν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Τὴν ἀσπόρως καὶ ὑπερφυῶς | ἐξ ἀστραπῆς τῆς θείας
τεκοῦσαν τὸν μαργαρίτην | τὸν πολύτιμον, Χριστόν,
ὑμνήσωμεν λέγοντες·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον, ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

127 ἤρται D — vv. 127 et 133 voce bisyllaba abundant. — 135 cod. D hoc alterum exhibet theotokion: Χαῖρε σεμνή, τοῦ Ἀδὰμ τὸ κώδιον, ἐξ ου προῆλθεν ο ποιμὴν, ἐνδυόμενος ἀληθῶς, ὅλον με τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὑπερυψούμενος, δι᾽ εὐσπλαγχνίαν ἀκατάληπτον, ο αἰνετὸς τῶν πατέρων. — 138 numeris reliquarum stropharum incisio ante vocabulum χαρὰ commendatur. — 143 ψάλλοντες D: λέγοντες A — 144 post ἔργα et in hac et in quarta stropha κυρίου add. Oct. — 145 ὑπερυψουτε αὐτὸν εἰς τοὺς A, in reliquis strophis cum Oct. conspirat cod. A, cod. D extrema verba strophae omisit — 149 ως κύριον in secunda et tertia stropha Oct. — exspectamus ὑμνοῦσι καὶ ὑπερυψοῦσι — 156 loco eius, quod ex cod. D recepimus, cod. A hoc alterum exhibet theotokion: χαῖρε θρόνε ἔνδοξε θεοῦ, πιστῶν χαῖρε τὸ τεῖχος, δι᾽ ης φῶς τοῖς ἐν σκότει ἐξανέτειλε Χριστός, τοις σὲ μακαρίζουσι καὶ βοῶσιν· πάντα τὰ ἔργα τὸν κύριον ὕμνεῖτε καὶ ὑπερυψουτε

ᾠδὴ θ'.

Τύπον τῆς ἁγνῆς λοχείας σου
  πυρπολουμένη βάτος ἔδειξεν ἄφλεκτος·
καὶ νῦν καθ᾽ ἡμῶν | τῶν πειρασμῶν ἀγριαίνουσαν
  κατασβέσαι αἰτοῦμεν τὴν κάμινον,
ἵνα σε, θεοτόκε, | ἀκαταπαύστως μεγαλύνωμεν.

Ὢ πῶς ὁ λαὸς ὁ ἄνομος,
  ὁ ἀπειθὴς καὶ πονηρὰ βουλευσάμενος
τὸν ἀλάστορα | καὶ ἀσεβῆ ἐδικαίωσε,
  τὸν δὲ δίκαιον ξύλῳ κατέκρινε,
τὸν κύριον τῆς δόξης, | ὃν ἐπαξίως μεγαλύνομεν.

Σῶτερ ὁ ἀμνὸς ὁ ἄμωμος,
  ὁ τὴν τοῦ κόσμου ἁμαρτίαν ἀράμενος,
σὲ δοξάζομεν, | τὸν ἀναστάντα τριήμερον,
  σὺν πατρὶ καὶ τῷ θείῳ σου πνεύματι,
καὶ κύριον τῆς δόξης | θεολογοῦντες μεγαλύνομεν.

Σῶσον τὸν λαόν σου, κύριε,
  ὅνπερ ἐκτήσω τῷ τιμίῳ σου αἵματι,
κατ᾽ ἐχθρῶν ἰσχὺν | τῷ βασιλεῖ χαριζόμενος
  καὶ ταῖς σαῖς ἐκκλησίαις, φιλάνθρωπε,
βραβεύων τὴν εἰρήνην | τῆς θεοτόκου ταῖς ἐντεύξεσιν.

—

ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ

I

Κανὼν εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς θεοτόκου (Μαρτ. 25).

Ἡ ἀκροστιχὶς κατ᾽ ἀλφάβητον.

ἦχος δ'.

ᾠδὴ α'.

κατὰ τὸ «Ἀνοίξω τὸ στόμα μου.»

Ἀιδέτω σοι, δέσποινα, | κινῶν τὴν λύραν τοῦ πνεύματος
Δαυῒδ ὁ προπάτωρ σου· | ἄκουσον, θύγατερ,

161 τύπος A — 162 πυρπολουμένην βάτον ἔδειξεν ἄφλεκτον A — 171 πατρί τε Oct. contra numerorum aequalitatem. — 175 δόξης ὃν ἐπαξίως A — 176 loco eius quod ex cod. D recepimus cod. A hoc theotokion exhibet: Ἅπας ἐγκωμίων, πάναγνε, νόμος ἡττᾶται τῷ μεγέθει τῆς δόξης σου· ἀλλὰ δέσποινα παρ᾽ οἰκετῶν ἀναξίων σου, ἐξ εὐνοίας δέ σοι προσφερόμενον (scr. προσφερομένων) προσδέχου, θεοτόκε, μετ᾽ εὐμενοίας (scr. εὐμενείας) τὸ ἐφύμνιον.

Duae extremae huius canonis odae ab Ioanne Monacho compositae esse feruntur, unde intellegitur, qua de causa inde ab octava oda novus literarum in initiis singulorum versuum collocatarum ordo ordiatur — Cod. A — v. 1 Psalm. XLIV 11

τὴν χαρμόϲυνον | φωνὴν πρὸϲ τοῦ ἀγγέλου·
χαρὰν γὰρ μηνύει ϲοι | τὴν ἀνεκλάλητον.

Ὁ ἄγγελοϲ.

Βοῶ ϲοι γηθόμενοϲ· | κλῖνον τὸ οὖϲ ϲου καὶ πρόϲχεϲ μοι
θεοῦ καταγγέλλοντι | ϲύλληψιν ἄϲπορον·
εὗρεϲ χάριν γὰρ | ἐνώπιον κυρίου,
ἣν εὗρεν οὐδέποτε | ἄλλη τιϲ, πάναγνε.

Ἡ θεοτόκοϲ.

Γνωϲθήτω μοι, ἄγγελε, | τῶν ϲῶν ῥημάτων ἡ δύναμιϲ·
πῶϲ ἔϲται ὃ εἴρηκαϲ; | λέγε ϲαφέϲτατα,
πῶϲ ϲυλλήψομαι | παρθένοϲ οὖϲα κόρη;
πῶϲ δὲ καὶ γενήϲομαι | μήτηρ τοῦ κτίϲαντοϲ;

Ὁ ἄγγελοϲ.

Δολίωϲ με φθέγγεϲθαι | διαλογίζῃ, ὡϲ ἔοικε,
καὶ χαίρω θεώμενοϲ | τὴν ϲὴν ἀϲφάλειαν·
θάρϲει, δέϲποινα· | θεοῦ γὰρ βουλομένου
ῥᾳδίωϲ περαίνεται | καὶ τὰ παράδοξα.

ᾠδὴ γ΄.
κατὰ τὸ «Τοὺϲ ϲοὺϲ ὑμνολόγουϲ.»
Ἡ θεοτόκοϲ.

Ἐξέλιπεν ἄρχων ἐξ Ἰούδα, | ὁ χρόνοϲ ἐπέϲτη δὲ λοιπὸν,
καθ᾽ ὃν ἀναφανήϲεται | ἡ τῶν ἐθνῶν ἐλπὶϲ, ὁ Χριϲτόϲ·
ϲὺ δὲ, πῶϲ τοῦτον τέξομαι | παρθένοϲ οὖϲα, ϲαφήνιϲον.

Ὁ ἄγγελοϲ.

Ζητεῖϲ παρ᾽ ἐμοῦ γνῶναι, παρθένε, | τὸν τρόπον ϲυλλήψεωϲ τῆϲ ϲῆϲ·
ἀλλ᾽ οὗτοϲ ἀνερμήνευτοϲ· | τὸ πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον
δημιουργῷ δυνάμει ϲοι | ἐπιϲκιάϲαν ἐργάϲεται.

Ἡ θεοτόκοϲ.

Ἡ ἐμὴ προμήτωρ δεξαμένη τὴν γνώμην τοῦ ὄφεωϲ, τρυφῆϲ
τῆϲ θείαϲ ἐξωϲτράκιϲται· | διόπερ κἀγὼ δέδοικα
τὸν ἀϲπαϲμὸν τὸν ξένον ϲου, | εὐλαβουμένη τὸν ὄλιϲθον.

Ὁ ἄγγελοϲ.

Θεοῦ παραϲτάτηϲ ἀπεϲτάλην | τὴν θείαν μηνύϲαι ϲοι βουλήν·
τί με φοβῇ, πανάμωμε, | τὸν μᾶλλον ϲὲ φοβούμενον;
τί εὐλαβεῖ με, δέϲποινα, | τὸν ϲὲ ϲεπτῶϲ εὐλαβούμενον;

---

3 φωνὴν τὴν τοῦ Barth. — 6 γὰρ χάριν A, quo numerorum dulcedo minuitur — 9 malo ϲαφέϲτερον — 11 κτίϲτου μου Barth. — 15 τὰ om. A — 18 παρθένον A — 22 Genes. III — 25 μηνύϲων Barth. — ϲοι βουλὴν schol. cod. A Barth.: ϲυμβουλήν A

ᾠδὴ δ΄.
κατὰ τὸ «Ὁ καθήμενος ἐν δόξῃ»
Ἡ θεοτόκος.

Ἱεράν τινα παρθένον | τεξομένην ἀκήκοα
τοῦ προφήτου πάλαι | τὸν Ἐμμανουὴλ προθεσπίσαντος·
ἐπιποθῶ δὲ τὸ γνῶναι, | πῶς θεότητος
τὴν ἀνάκρασιν | φύσις βροτῶν ὑποστήσεται;

Ὁ ἄγγελος.

Κατεμήνυσεν ἡ βάτος | ἀκατάφλεκτος μείνασα
δεξαμένη φλόγα, | κεχαριτωμένη ἀνύμφευτε,
τοῦ κατὰ σὲ μυστηρίου | τὸ παράδοξον·
μετὰ τόκον γὰρ | μενεῖς, ἁγνή, ἀειπάρθενος.

Ἡ θεοτόκος.

Λαμπρυνόμενος τῷ φέγγει | τοῦ θεοῦ παντοκράτορος,
ἀληθείας κῆρυξ, | λέγε, Γαβριήλ, ἀληθέστατα·
πῶς ἀκηράτου μενούσης | τῆς ἁγνείας μου
λόγον τέξομαι | μετὰ σαρκὸς τὸν ἀσώματον;

Ὁ ἄγγελος.

Μετὰ δέους σοι ὡς δοῦλος | τῇ κυρίᾳ παρίσταμαι·
μετὰ φόβου, κόρη, | νῦν κατανοεῖν εὐλαβοῦμαί σε·
ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον | καταβήσεται
ἐπὶ σὲ λόγος | ὁ τοῦ πατρός, ὡς ηὐδόκησεν.

ᾠδὴ ε΄.
κατὰ τὸ «Ἐξέστη τὰ σύμπαντα.»
Ἡ θεοτόκος.

Νοεῖν σου οὐ δύναμαι | τῶν λόγων τὴν ἀκρίβειαν·
θαύματα γὰρ γέγονε πολλάκις
θείᾳ δυνάμει | τερατουργούμενα,
σύμβολα καὶ τύποι νομικοί,
τέτοκε παρθένος δὲ | ἀπειράνδρως οὐδέποτε.

Ὁ ἄγγελος.

Ξενίζῃ, πανάμωμε· | καὶ ξένον γὰρ τὸ θαῦμά σου·
μόνη γὰρ τὸν πάντων βασιλέα
δέξῃ ἐν μήτρᾳ | σαρκωθησόμενον·
καὶ σὲ προτυποῦσι προφητῶν
ῥήσεις καὶ αἰνίγματα | καὶ τοῦ νόμου τὰ σύμβολα.

29 προθεσπίζοντα A, unde coniicias προθεσπίζοντος, cf. Ies. VII 14 — 30 τοῦ γνῶναι Barth. — 32 κατεμήνυσεν A — 34 ἀπόρρητον Barth — 35 μενεῖς γάρ A — 50 βασιλέαν A 51 μήτρα σου A

Ἡ θεοτόκος.

Ὁ πᾶσιν ἀχώρητος | καὶ πᾶσιν ἀθεώρητος
πῶς οὗτος δυνήσεται παρθένου
μήτραν οἰκῆσαι, | ἣν αὐτὸς ἔπλασε;
πῶς δὲ καὶ συλλήψομαι θεὸν,
λόγον τὸν συνάναρχον | τῷ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι;

Ὁ ἄγγελος.

Πρὸς τὸν σὸν προπάτορα | Δαυῒδ ἐπαγγειλάμενος
θήσειν ἐκ καρποῦ τοῦ τῆς κοιλίας
ἐπὶ τοῦ θρόνου | τῆς βασιλείας αὐτοῦ,
τὴν τοῦ Ἰακὼβ σὲ καλλονὴν
μόνην ἐξελέξατο | λογικὸν ἐνδιαίτημα.

ᾠδὴ ς′
κατὰ τὸ «Ἐβόησε προτυπῶν.»

Ἡ θεοτόκος.

Ῥημάτων σου | τὴν φωνὴν, Γαβριὴλ, τὴν χαρμόσυνον
δεξαμένη | εὐφροσύνης ἐνθέου πεπλήρωμαι·
χαρὰν γὰρ μηνύεις | καὶ χαρὰν καταγγέλλεις τὴν ἄληκτον.

Ὁ ἄγγελος.

Σοὶ δέδοται | ἡ χαρὰ, θεομῆτορ, ἡ ἔνθεος·
σοὶ τὸ χαῖρε | πᾶσα κτίσις κραυγάζει, θεόνυμφε·
σὺ γὰρ μόνη μήτηρ | τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ προωρίσθης, ἁγνή.

Ἡ θεοτόκος.

Τῆς Εὔας νῦν | δι᾽ ἐμοῦ καταργείσθω κατάκριμα·
ἀποδότω | δι᾽ ἐμοῦ τὸ ὀφείλημα σήμερον·
δι᾽ ἐμοῦ τὸ χρέος | τὸ ἀρχαῖον δοθήτω πληρέστατον.

Ὁ ἄγγελος.

Ὑπέσχετο | ὁ θεὸς Ἀβραὰμ τῷ προπάτορι
εὐλογεῖσθαι | ἐν τῷ σπέρματι τούτου τὰ ἔθνη, ἁγνή·
διὰ σοῦ δὲ πέρας | ἡ ὑπόσχεσις δέχεται σήμερον.

ᾠδὴ ζ′.
κατὰ τὸ «Οὐκ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει.»

Ἡ θεοτόκος.

Φῶς τὸ ἄϋλον | μηνύων ὕλῃ σώματος
ἑνωθησόμενον
δι᾽ εὐσπλαγχνίαν πολλὴν, | φαιδρὸν εὐαγγέλιον,
θεῖα κηρύγματα | νῦν κραυγάζεις μοι·
εὐλογημένος, πάναγνε, ὁ καρπὸς τῆς σῆς κοιλίας.

---

59 Luc. I 32 — 61 τὸν θρόνον Barth. — 62 καλονὴν A — 66 χαρὰν ἥκεις κομίζων A
74 Genes. XII 2—3.

Ὁ ἄγγελοϲ.

Χαῖρε, δέϲποινα | παρθένε, χαῖρε, πάναγνε·
χαῖρε, δοχεῖον θεοῦ·
χαῖρε, λυχνία φωτόϲ, | Ἀδὰμ ἡ ἀνάκληϲιϲ,
Εὔαϲ ἡ λύτρωϲιϲ, | ὄροϲ ἅγιον,
περιφανὲϲ ἁγίαϲμα | καὶ νυμφὼν ἀθαναϲίαϲ.

Ἡ θεοτόκοϲ.

Ψυχὴν ἥγνιϲε, | τὸ ϲῶμα καθηγίαϲε,
ναὸν εἰργάϲατο
χωρητικόν με θεοῦ, | ϲκηνὴν θεόκόϲμητον,
ἔμψυχον τέμενοϲ | ἡ ἐπέλευϲιϲ
τοῦ παναγίου πνεύματοϲ | καὶ ζωῆϲ ἁγνὴν μητέρα.

Ὁ ἄγγελοϲ.

Ὡϲ πολύφωτον | λαμπάδα καὶ θεότευκτον
παϲτάδα βλέπω ϲε·
νῦν ὡϲ χρυϲῆ κιβωτὸϲ | τοῦ νόμου τὸν πάροχον
δέχου, θεόνυμφε, | εὐδοκήϲαντα
τὴν τῶν ἀνθρώπων ῥύϲαϲθαι | διὰ ϲοῦ φθαρτὴν οὐϲίαν.

ᾠδὴ η'.
κατ' ἀλφάβητον.

Ὁ ἄγγελοϲ.

Ἄκουε, κόρη παρθένε ἁγνή,
εἰπάτω δὴ ὁ Γαβριήλ,
Βουλὴν ὑψίϲτου ἀρχαίαν ἀληθινήν.
Γενοῦ πρὸϲ ὑποδοχὴν ἑτοίμη θεοῦ·
Διὰ ϲοῦ γὰρ ὁ ἀχώρητοϲ
βροτοῖϲ ἀναϲτραφήϲεται·
διὸ καὶ χαίρων βοῶ·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

Ἡ θεοτόκοϲ.

Ἔννοια πᾶϲα ἡττᾶται βροτῶν,
ἀντέφηϲεν ἡ παρθένοϲ,
Ζητοῦϲα ἅπερ μοι φθέγγῃ παράδοξα·
Ἥϲθην ϲου τοῖϲ λόγοιϲ, ἀλλὰ δέδοικα
Θαμβηθεῖϲα, μὴ ἀπάτῃ με
ὡϲ Εὔαν πόρρω πέμψηϲ θεοῦ·
ἀλλ' ὅμωϲ ἤδη βοῶ·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

Ὁ ἄγγελοϲ.

Ἴδε, ϲοι τὸ ἄπορον λέλυται,
φηϲὶ πρὸϲ ταῦτα [ὁ] Γαβριήλ·
Καλῶϲ γὰρ ἔφηϲ τὸ πρᾶγμα δυϲτέκμαρτον.
Λόγοιϲ ϲῶν χειλέων πειθαρχοῦϲα λοιπὸν
Μὴ ἀμφίβαλλε ὡϲ πλάϲματι,
ὡϲ πράγματι δὲ πίϲτευε·
ἐγὼ γὰρ χαίρων βοῶ·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

86 καὶ ϲωμα Barth. 91 δέχου πανάμωμε Barth. 101 ἀναϲτραφήϲεται Barth.: ϲυναναϲτρέφεται A — 103 Exclamatio εὐλογεῖτε κ. τ. λ. a reliqua stropharum parte ita disiuncta est, ut acrostichidis ordinem interrumpat — 110 ἤδη βοῶ] ἰδὲ βοᾷϲ et in hac et in quarta stropha Barth. — 112 nescio an τὸ vel ϲοι delendum sit — 113 ὁ cum superfluat uncinis inclusimus — 116 ἀμφίβαλε A

Ἡ θεοτόκος.

Νόμος οὗτος θεόθεν βροτοῖς,
ἡ ἄμεμπτος αὖθις φησὶ,
Ξυνοῦ ἐξ ἔρωτος τόκον προέρχεσθαι·
Οὐκ οἶδα συζύγου παντελῶς ἡδονήν·
Πῶς οὖν λέγεις, ὅτι τέξομαι;
φοβοῦμαι, μὴ ἀπάτη λαλῇς·
ἀλλ' ὅμως ἤδη βοῶ·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

Ὁ ἄγγελος.

Ῥήματα, ἅπερ μοι φθέγγῃ, σεμνὴ,
ὁ ἄγγελος πάλιν βοᾷ,
Συνήθη πέλει λοχείας ἀνθρώπων θνητῶν·
Τὸν ὄντως θεόν σοι ἐπαγγέλλομαι
Ὑπὲρ λόγον τε καὶ ἔννοιαν
σαρκούμενον, ὡς οἶδεν αὐτός·
διὸ καὶ χαίρων βοῶ·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

Ἡ θεοτόκος.

Φαίνῃ μοι ἀληθείας ῥήτωρ,
κατέθετο ἡ παρθένος·
Χαρᾶς κοινῆς γὰρ ἐλήλυθας ἄγγελος·
Ψυχὴν οὖν ἐπεὶ συγκαθήγνισμαι σώματι,
Ὡς τὸ ῥῆμά σου, γενέσθω μοι·
σκηνούτω ἐν ἐμοὶ ὁ θεὸς,
πρὸς ὃν βοῶ μετὰ σοῦ·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

ᾠδὴ θ'.

κατ' ἀλφάβητον ἀντιστρόφως.

Ὡς ἐμψύχῳ θεοῦ κιβωτῷ
Ψαυέτω μηδαμῶς χεὶρ ἀμυήτων·
Χείλη δὲ πιστῶν τῇ θεοτόκῳ ἀσιγήτως
Φωνὴν τοῦ ἀγγέλου ἀναμέλποντα
ἐν ἀγαλλιάσει βοάτω·
χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

Ὑπὲρ ἔννοιαν συλλαβοῦσα θεὸν
Τῆς φύσεως θεσμοὺς ἔλαθες, κόρη·
Σὺ γὰρ ἐν τῷ τίκτειν τὰ μητέρων διέδρας,
Ῥευστὴ φύσις καίπερ καθεστηκυῖα·
ὅθεν ἐπαξίως ἀκούεις·
χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

Πῶς πηγάζεις γάλα, παρθένε ἁγνή;
Οὐ φέρει ἐξειπεῖν γλῶσσα βροτεία·
Ξένον γὰρ φύσεως ἐπιδείκνυσαι πρᾶγμα
Νομίμου γονῆς ὅρους ὑπερβαῖνον·
ὅθεν ἐπαξίως ἀκούεις·
χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

Μυστικῶς ταῖς ἱεροτεύκτοις γραφαῖς
Λαλεῖται περὶ σοῦ, μῆτερ ὑψίστου·
Κλίμακα γὰρ πάλαι Ἰακώβ σε προτυποῦσαν
Ἰδὼν ἔφη· βάσις θεοῦ αὕτη·
ὅθεν ἐπαξίως ἀκούεις·
χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

Θαυμαστὸν τῷ ἱεροφάντῃ Μωσεῖ
Ἡ βάτος καὶ τὸ πῦρ ἔδειξε τέρας·
Ζητῶν δὲ τὸ πέρας εἰς διάβασιν χρόνου
Ἐν κόρῃ ἁγνῇ, ἔφη, κατοπτεύσω·

130 συνήθους Barth. — 133 ὡς οἶδεν αὐτὸς de coni. scripsimus· ὡς αὐτὸς οἶδεν ἐκ σοῦ A sed ἐκ σοῦ in rasura, ὡς οἶδεν ἐκ σοῦ Barth. — 136 fort.: τῆς ἀληθείας — 139 συγκαθήγνισμαι σώματι A cum schol.: καθήγνισμαι πνεύματι Barth. — 144 post ἐμψύχῳ vocabulum bisyllabum, ut οὔσῃ vel κόρῃ, excidisse videtur — 148 βοᾷ A cum rasura post α duarum vel trium syllabarum — 153 φύσις περ Barth. — 164 Genes. XXVIII 12—13. — 168 θαυμαστὸν A m. pr. Barth.: θαυμαστῶς A m. sec. — παράδοξον, post Μωσεῖ m. pr. additum, m. sec. delevit A — 169 Exod. III 2.

ἢ ὡς θεοτόκῳ λεχθείη·
χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

Δανιήλ σε ὄρος καλεῖ νοητόν,
Γεννήτριαν θεοῦ ὁ Ἡσαΐας·
Βλέπει δὲ ὡς πόκον Γεδεών· ὁ
Δαυῒδ δὲ
Ἁγίασμα φάσκει, πύλην δέ σε ἄλλος·
ὁ Γαβριὴλ δέ σοι κραυγάζει·
χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

ΙΩϹΗΦ ΤΟΥ ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΥ

I

Κανὼν εἰς ἀνάμνησιν τοῦ σεισμοῦ ἔτει 740 γεγονότος (Ὀκτωβ. 26).

Ἡ ἀκροστιχίς:
«Ὦ Χριστέ, τῆς γῆς τὸν κλόνον παῦσον τάχος· Ἰωσήφ.»

ἦχος πλ. β΄.

ᾠδὴ α΄.

Ὡς φοβερὰ ἡ ὀργή σου, | ἐξ ἧς ἡμᾶς
ἐλυτρώσω, κύριε, | μὴ συγχώσας ἐν τῇ γῇ
ἅπαν τὸ ἀνάστημα ἡμῶν!
εὐχαρίστως σε διὸ | ἀεὶ δοξάζομεν.

Χαίρων ἀεὶ καθ' ἑκάστην | τῇ παντελεῖ
διορθώσει, δέσποτα, | ὥσπερ φύλλον εὐτελὲς
διασείεις ἅπασαν τὴν γῆν,
εἰς τὸν φόβον σου πιστοὺς | στηρίζων, κύριε.

Ῥῦσαι σεισμοῦ βαρυτάτου | πάντας ἡμᾶς
καὶ μὴ δώῃς, κύριε, | ἀπολέσθαι παντελῶς
τὴν κληρονομίαν σου, πολλοῖς
παροργίζουσαν κακοῖς | σὲ τὸν μακρόθυμον.

Ἱκετικῶς σοι βοῶμεν, | μῆτερ θεοῦ,
τὰ συνήθη σπλάγχνα σου | ἐπὶ πόλιν καὶ λαὸν
συμπαθῶς δεικνύουσα σεισμοῦ
βαρυτάτου καὶ φθορᾶς | ἡμᾶς ἀπάλλαξον.

173 Daniel II 35. 45. — 175 Ies. VII 14. — 176 Iudic. VI 36—40. Psalm. CXXXI 18 — 177 Genes. XXVIII 17.

Odae primae hirmus legitur hic in Octoecho p. 119 ed. Ven.: Ὡς ἐν ἠπείρῳ πεζεύσας ὁ Ἰσραὴλ ἐν ἀβύσσῳ ἴχνεσι τὸν διώκτην Φαραὼ καθορῶν ποντούμενον θεῷ ἐπινίκιον ᾠδὴν ἐβόα ᾄσωμεν. — v. 16 post hunc versum altera oda intercidit, quam a Iosepho melodo huic canoni insertam fuisse acrostichidis hoc loco facta lacuna docet.

ᾠδὴ γ΄.

Ἡ γῆ μαςτίζεται, ἡμῶν | κακῶς διακειμένων
καὶ ἀεὶ τὴν ὀργήν σου | ςυγκινούντων καθ᾽ ἡμῶν,
οἰκτίρμον παμβαςιλεῦ·
ἀλλὰ φεῖςαι, | δέςποτα, τῶν δούλων ςου.

Ϲυςςείςας, κύριε, τὴν γῆν | ἐςτερέωςας πάλιν,
νουθετῶν, ἐπιςτρέφων, | τὴν ἀςθένειαν ἡμῶν
ςτηρίζεςθαι ἐν τῷ ςῷ
θείῳ φόβῳ | θέλων, ὑπεράγαθε.

Γεννώςας θάνατον πικρὸν | καὶ ςειςμοὺς βαρυτάτους
καὶ πληγὰς ἀνηκέςτους | ἁμαρτίας, ἀδελφοί,
ἐκφύγωμεν καὶ θεὸν
μετανοίας | τρόποις ἐκμειλίξωμεν.

Ἡ μόνη οὖςα ἀγαθὴ | τὸν πανάγαθον λόγον
ἐκτενῶς ἐκδυςώπει | τῆς παρούςης τοῦ ςειςμοῦ
ῥυςθῆναι πάντας ὀργῆς·
θεοτόκε | ἄχραντε, δεόμεθα.

ᾠδὴ δ΄.

Ϲαλεύεις, κύριε, | τὴν γῆν βουλόμενος
ἑδραςμῷ ἀληθείας | πάντας ἡμᾶς,
δέςποτα, ςτηρίζεςθαι | ςαλευομένους προςβολαῖς
τοῦ δολίου πολεμήτορος.

Τῇ θείᾳ νεύςει ςου | κλονεῖς τὰ ςύμπαντα
καὶ δονεῖς τὰς καρδίας | τῶν ἐπὶ γῆς
κατοικούντων, δέςποτα· | τῆς οὖν δικαίας ςου ὀργῆς
ἄνες, κύριε, τὰ κύματα.

Οὐδ᾽ ὅλως ἔχοντας | εἰς νοῦν τὸν φόβον ςου
ἐκφοβεῖς τῇ κινήςει | πάςης τῆς γῆς,
μόνε εὐςυμπάθητε· | ἀλλὰ ςυνήθως ἐφ᾽ ἡμᾶς
τὰ ἐλέη ςου θαυμάςτωςον.

Ναόν ςε, δέςποινα, | θεοῦ γινώςκοντες
ἐν ἁγίῳ ναῷ ςου | χεῖρας οἰκτρὰς
αἴρομεν εἰς δέηςιν· | ἴδε τὴν κάκωςιν ἡμῶν
καὶ παράςχου ςὴν βοήθειαν.

---

17 tertiae huius odae hirmus exstat in Octoecho p. 120: Οὐκ ἔςτιν ἅγιος ὡς ςύ, | κύριε ὁ θεός μου, | ὁ ὑψώςας τὸ κέρας | τῶν πιςτῶν ςου, ἀγαθέ, | καὶ ςτερεώςας ἡμᾶς | ἐν τῇ πέτρᾳ | τῆς ὁμολογίας ςου. — 33 Quartae odae hirmus exstat in Octoecho p. 121: Χριςτός μοι δύναμις | θεὸς καὶ κύριος | ἡ ςεπτὴ ἐκκληςία | θεοπρεπῶς | μέλπει ἀνακράζουςα | ἐκ διανοίας καθαρᾶς | ἐν κυρίῳ ἑορτάζουςα — 37 Psalm. CIII 32.

ᾠδὴ ε΄.

Καὶ cὺ, καρδία, cείcθητι νῦν
βλέπουcα θεοῦ τὴν ἀπειλὴν
ἐπικειμένην, καὶ βόηcον·
φεῖcαι τοῦ λαοῦ cου, δέcποτα κύριε,
καὶ παῦcον τὴν δικαίαν | ὀργήν cου, εὔcπλαγχνε.

Λαὸν καὶ πόλιν, ἥνπερ τῷ cῷ
αἵματι ἐκτήcω, Ἰηcοῦ,
μὴ παραδῷc εἰc ἀπώλειαν
ἐν τῷ cυνταράccειν τὴν γῆν cειcμῷ φοβερῷ·
χορὸc τῶν ἀποcτόλων | καθικετεύει cε.

Ὁδούc cου, δέcποτα, τὰc ὀρθὰc
γνώμῃ ὑπεκκλίνοντεc cτρεβλῇ
εἰc ἀγανάκτηcιν τρέπομεν
cὲ τὸν cυμπαθῆ τε καὶ ἀμνηcίκακον·
ἀλλ' ἵλεωc, οἰκτίρμον, | γενοῦ τοῖc δούλοιc cου.

Νῦν βοηθείαc ἦλθε καιρὸc,
νῦν καταλλαγῆc χρεία, ἁγνὴ,
πρὸc τὸν υἱόν cου καὶ κύριον,
ὅπωc οἰκτειρήcῃ προcκεκρουκόταc ἡμᾶc
καὶ τῆc ἐπικειμένηc | ὀργῆc λυτρώcηται.

ᾠδὴ ϛ΄.

Οὐκ ἔχοντεc, δέcποτα, | παρρηcίαν δυcωπεῖν
οἱ ταπεινοὶ τὸ ὕψοc cου,
τοὺc ἐκλεκτοὺc ἀγγέλουc cου εἰc θερμὴν
κινοῦμεν παράκληcιν·
δι' αὐτῶν τῆc ὀργῆc cου | ἐξελοῦ ἡμᾶc.

Νῦν ἔγνωμεν, κύριε, | ὡc ἠθέληcαc ἡμᾶc
καὶ οὐδαμῶc cυνέχωcαc
ὑπὸ τὴν γῆν cυμπτώμαcι χαλεποῖc
πολλὰ πλημμελήcανταc·
εὐχαρίcτωc διό cε | μεγαλύνομεν.

---

49 Quintae huius odae hirmus in Octoecho p. 123 legitur hic: Τῷ θείῳ φέγγει cου ἀγαθὲ τὰc τῶν ὀρθριζόντων cοι ψυχὰc | πόθῳ καταύγαcον, δέομαι, | cὲ εἰδέναι, λόγε θεοῦ, | τὸν ὄντωc θεὸν | ἐκ ζόφου τῶν πταιcμάτων | ἀνακαλούμενον. 69 Sextae huius odae hirmus legitur in Octoecho p. 124 hic: Του βίου τὴν θάλαccαν | υψουμένην καθορῶν | των πειραcμων τῳ κλύδωνι | τῷ εὐδίῳ λιμένι cου προcδραμὼν | βοω cοι ἀνάγαγε | ἐκ φθορᾶc τὴν ζωήν μου, | πολυέλεε.

Προστάττειϲ ϲαλεύεϲθαι | τὰ θεμέλια τῆϲ γῆϲ,
    ὅπωϲ ἡμεῖϲ παυϲώμεθα
    οἱ ταπεινοὶ ϲαλεύεϲθαι ἀρετῶν
τῆϲ κρείττονοϲ ϲτάϲεωϲ
    καὶ τῷ φόβῳ ϲου, λόγε, | ϲτηριζώμεθα.

Ἁγία θεόνυμφε, | ἀπορούμενον νυνὶ
    τὸν ϲὸν λαὸν οἰκτείρηϲον,
    καὶ μητρικαῖϲ πρεϲβείαιϲ τὴν καθ᾽ ἡμῶν
θεοῦ ἀγανάκτηϲιν
    μεταποίηϲον τάχοϲ, | δυϲωποῦμέν ϲε.

ᾠδὴ ζ΄.

Ὑπερύμνητοϲ εἶ, κύριε μακρόθυμε,
    ὅτι οὐκ ἐθανάτωϲαϲ
τοὺϲ οἰκέταϲ ϲου | ϲπαραγμῷ καὶ κλόνῳ φοβερῷ
    τῆϲ γῆϲ, ἀλλ᾽ ἐφόβιϲαϲ ζητῶν
τὸ ἐπιϲτρέψαι τῶν κακῶν
    καὶ ζῆϲαι πάνταϲ ἡμᾶϲ.

Ϲτεναγμὸν ἀπὸ καρδίαϲ ἀναπέμψωμεν
    καὶ δάκρυα προχέωμεν,
ὅπωϲ ἵλεων | τὸν δεϲπότην εὕρωμεν Χριϲτὸν,
    ἐκτρίψαι ϲειϲμῷ πάνταϲ ἡμᾶϲ
διὰ πληθὺν ἁμαρτιῶν
    ἐπαπειλοῦντα δεινῶϲ.

Οἴμοι κράξωμεν καὶ χεῖραϲ ἐκπετάϲωμεν
    πρὸϲ τὸν θεὸν τὸν ὕψιϲτον
καὶ παυϲώμεθα τοῦ λοιποῦ ποιεῖν τὸ πονηρόν·
    ἰδοὺ ὁ ϲωτὴρ ἀγανακτῶν
ϲαλεύει ἅπαϲαν τὴν γῆν,
    ϲτηρίξαι θέλων ἡμᾶϲ.

Νεῦϲον, ἄχραντε, ϲωθῆναι τοὺϲ οἰκέταϲ ϲου,
    ἀπολεϲθῆναι μέλλονταϲ
ἐν ὀργῇ θεοῦ | καὶ θυμῷ μεγάλῳ καὶ φρικτῷ
    τῆϲ νῦν ἐπελθούϲηϲ ἀπειλῆϲ
διὰ τὸ πλῆθοϲ τῶν πολλῶν
    ἁμαρτημάτων ἡμῶν.

89 Septimae huius odae hic in Octoecho p. 126 legitur hirmus: Δροϲοβόλον μὲν τὴν κάμινον εἰργάϲατο | ἄγγελοϲ τοῖϲ ὁϲίοιϲ παιϲί· | τοὺϲ Χαλδαίουϲ δὲ | καταφλέγον πρόϲταγμα θεοῦ | τὸν τύραννον ἔπειϲε βοᾶν· | εὐλογητὸϲ εἶ ὁ θεὸϲ, | ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

ᾠδὴ η΄.

Τῆc δικαίαc cου ταύτηc | ὀργῆc, φιλάνθρωπε,
ἐπελθούcηc ἀθρόωc | cυνεταράχθημεν
καὶ ἀπελπιcμῷ | παντελεῖ cυνεcχέθημεν,
προcαγανακτοῦντα | ὁρῶντεc καθ᾽ ἡμῶν cε.

Ἀνατείνωμεν χεῖραc, | πιcτοί, καὶ ὄμματα
πρὸc τὸν μόνον δεcπότην | cώζειν δυνάμενον,
κράζοντεc· Χριcτέ, | τὸν θυμόν cου ἀπόcτρεψον
ἀφ᾽ ἡμῶν ταχέωc | φιλάνθρωποc ὑπάρχων.

Χιλιάδεc ἀγγέλων, | μαρτύρων cύλλογοc,
προφητῶν, ἀποcτόλων, | ὁcίων, ἱεραρχῶν
ἅγιοc χορὸc | ἱκετεύει cε, δέcποτα·
φεῖcαι τοῦ λαοῦ cου | τοῦ τεταπεινωμένου.

Ὁ γινώcκων, οἰκτίρμον, | τὸ ἀcθενὲc ἡμῶν
καὶ εὐόλιcθον πάντῃ | καὶ ἀδιόρθωτον
ἄνεc τὴν ὀργὴν | καὶ τὸν τάραχον κόπαcον
καὶ τῷ cῷ ἐλέει | οἰκτείρηcον τὸν κόcμον.

Cυμπαθὴc, θεοτόκε, | τὸν εὐcυμπάθητον
ἡ τεκοῦcα cωτῆρα, | ἴδε τὴν κάκωcιν
καὶ τὸν cτεναγμὸν | τοῦ λαοῦ cου καὶ τάχυνον
τοῦ παρακαλέcαι | ἡμᾶc οἰκτειρηθῆναι.

ᾠδὴ θ΄.

Ἰδοὺ οἱ πάντεc ἡμεῖc ἐπταίcαμεν,
καὶ φοβερῶc ἡ γῆ μηδὲν cφαλεῖcα κολάζεται·
νουθετῶν γὰρ ἡμᾶc ὁ φιλάνθρωποc
ὅλην αὐτὴν cαλεύει·
λάβωμεν αἴcθηcιν
καὶ τῆc cωτηρίαc ἑαυτῶν | ἐπιμελώμεθα.

Ὡρῶν καὶ χρόνων ὑπάρχων κύριοc
μιᾷ ῥοπῇ ἠθέληcαc ἐκτρίψαι τοὺc δούλουc cου·
ὑπὸ δὲ τῆc πολλῆc εὐcπλαγχνίαc cου,
δέcποτα, ἐκωλύθηc·
εὐχαριcτοῦμέν cοι
οἱ ἀναπολόγητοι ἡμεῖc, | μόνε φιλάνθρωπε.

113 Octavae odae hic legitur in Octoecho p. 127 hirmus: Ἐκ φλογὸc τοῖc ὁcίοιc | δρόcον ἐπήγαcαc | καὶ δικαίου θυcίαν | ὕδατι ἔφλεξαc· | ἅπαντα γὰρ δρᾷc, | Χριcτέ, μόνῳ τῷ βούλεcθαι· | cὲ ὑπερυψοῦμεν | εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc — 133 Nonae odae hirmus in Octoecho p. 128 exstat hic: Θεὸν ἀνθρώποιc ἰδεῖν ἀδύνατον, | ὃν οὐ τολμᾷ ἀγγέλων ἀτενίcαι τὰ τάγματα· | διὰ cοῦ δέ, πάναγνε, ὤφθη βροτοῖc | λόγοc cεcαρκωμένοc· | ὃν μεγαλύνοντεc cὺν ταῖc οὐρανίαιc cτρατιαῖc cὲ μακαρίζομεν.

Ϲειϲμοῦ, μαχαίραϲ, πικρᾶϲ ἁλώϲεωϲ
καὶ ἐθνικῆϲ, Χριϲτὲ, ἐπιδρομῆϲ καὶ ϲυμπτώϲεωϲ
καὶ λιμοῦ καὶ λοιμοῦ καὶ κακώϲεωϲ
πάϲηϲ ἄλληϲ, οἰκτίρμον,
ῥῦϲαι τὴν πόλιν ϲου
ἅπαϲάν τε χώραν τῶν πιϲτῶϲ | ὑμνολογούντων ϲε.

Ἡ γῆ ἀγλώϲϲωϲ βοᾷ ϲτενάζουϲα·
τί με κακοῖϲ μιαίνετε πολλοῖϲ, πάντεϲ ἄνθρωποι;
καὶ ὑμῶν ὁ δεϲπότηϲ φειδόμενοϲ
ὅλην ἐμὲ μαϲτίζει;
λάβετε αἴϲθηϲιν
καὶ ἐν μετανοίᾳ τὸν θεὸν | ἐξιλεώϲαϲθε.

Φθορὰν τῷ τίκτειν μὴ ὑπομείναϲα
πάϲηϲ φθορᾶϲ, παρθένε, ἐξελοῦ ἡμᾶϲ ἅπανταϲ
καὶ ϲειϲμοῦ βαρυτάτου καὶ θλίψεωϲ,
παύουϲα τοῦ δεϲπότου
τὴν ἀγανάκτηϲιν
ταῖϲ ϲαῖϲ μητρικαῖϲ καταλλαγαῖϲ, | θεοχαρίτωτε.

II

Κανὼν εἰϲ τὴν θεοτόκον τῷ ϲαββάτῳ τοῦ ἀκαθίϲτου ὕμνου (Τριῳδ. ϲελ. 283).

Ἡ ἀκροϲτιχίϲ:

«Χαρᾶϲ δοχεῖον, ϲοὶ πρέπει χαίρειν μόνῃ· Ἰωϲήφ.»

ἦχοϲ δ΄.

ᾠδὴ α΄.

Χριϲτοῦ βίβλον ἔμψυχον | ἐϲφραγιϲμένην ϲε πνεύματι
ὁ μέγαϲ ἀρχάγγελοϲ, | ἁγνὴ, θεώμενοϲ
ἐπεφώνει ϲοι· | χαῖρε, χαρᾶϲ δοχεῖον,
δι᾽ ἧϲ τῆϲ προμήτοροϲ | ἀρὰ λυθήϲεται.

Ἀδὰμ ἐπανόρθωϲιϲ, | χαῖρε παρθένε θεόνυμφε,
τοῦ ᾅδου ἡ νέκρωϲιϲ· | χαῖρε πανάμωμε,
τὸ παλάτιον | τοῦ πάντων βαϲιλέωϲ·
χαῖρε θρόνε πύρινε | τοῦ παντοκράτοροϲ.

Ῥόδον τὸ ἀμάραντον, | χαῖρε, ἡ μόνη βλαϲτήϲαϲα·
τὸ μῆλον τὸ εὔοϲμον, | χαῖρε, ἡ τέξαϲα·
τὸ ὀϲφράδιον | τοῦ μόνου βαϲιλέωϲ·
χαῖρε, ἀπειρόγαμε, | κόϲμου διάϲωϲμα.

v. 1 Poeta in omnibus praeter quartam odis huius canonis modulos canonis Ioannis Damasceni in honorem obitus Mariae compositi (v. p. 229) secutus est.

Ἁγνείας θησαύρισμα, | χαῖρε, δι᾽ ἧς ἐκ τοῦ πτώματος
ἡμῶν ἐξανέστημεν· | χαῖρε ἡδύπνοον
κρίνον, δέσποινα, | πιστοὺς εὐωδιάζον·
θυμίαμα εὔοσμον, | μύρον πολύτιμον.

ᾠδὴ γ΄.

Στάχυν ἡ βλαστήσασα τὸν θεῖον
ὡς χώρα ἀνήροτος σαφῶς,
χαῖρε ἔμψυχε τράπεζα,
ἄρτον ζωῆς χωρήσασα·
χαῖρε τοῦ ζῶντος ὕδατος
πηγὴ ἀκένωτος, δέσποινα.

Δάμαλις τὸν μόσχον ἡ τεκοῦσα
τὸν ἄμωμον, χαῖρε, τοῖς πιστοῖς·
χαῖρε ἀμνὰς κυήσασα
θεοῦ ἀμνὸν τὸν αἴροντα
κόσμου παντὸς τὰ πταίσματα·
χαῖρε θερμὸν ἱλαστήριον.

Ὄρθρος φαεινὸς, χαῖρε, ἡ μόνη
τὸν ἥλιον φέρουσα Χριστὸν
φωτὸς κατοικητήριον,
χαῖρε τὸ σκότος λύσασα
καὶ τοὺς ζοφώδεις δαίμονας
ὁλοτελῶς ἐκμειώσασα.

Χαῖρε πύλη μόνη, ἣν ὁ λόγος
διώδευσε μόνος, ἡ μοχλοὺς
καὶ πύλας ᾅδου, δέσποινα,
τῷ τόκῳ σου συντρίψασα,
χαῖρε ἡ θεία εἴσοδος
τῶν σωζομένων, θεόνυμφε.

ᾠδὴ δ΄.

Ἐν φωναῖς ᾀσμάτων πίστει
σοὶ βοῶμεν, πανύμνητε·
χαῖρε πῖον ὄρος
καὶ τετυρωμένον ἐν πνεύματι·
χαῖρε λυχνία καὶ στάμνε | μάννα φέρουσα
τὸ γλυκαῖνον
τὰ τῶν εὐσεβῶν αἰσθητήρια.

Ἱλαστήριον τοῦ κόσμου,
χαῖρε, ἄχραντε δέσποινα·
χαῖρε κλίμαξ γῆθεν
πάντας ἀνυψώσασα χάριτι·
χαῖρε ἡ γέφυρα ὄντως | ἡ μετάγουσα
ἐκ θανάτου | πάντας πρὸς ζωὴν τοὺς
ὑμνοῦντάς σε.

Οὐρανῶν ὑψηλοτέρα,
χαῖρε, γῆς, τὸ θεμέλιον
ἐν τῇ σῇ νηδύϊ,
ἄχραντε, ἀκόπως βαστάσασα·
χαῖρε κογχύλη πορφύραν | θείαν βάψασα
ἐξ αἱμάτων σου
τῷ βασιλεῖ τῶν δυνάμεων.

Νομοθέτην ἡ τεκοῦσα
ἀληθῶς, χαῖρε δέσποινα,
τὸν τὰς ἀνομίας
πάντων δωρεὰν ἐξαλείφοντα·
ἀκατανόητον βάθος, | ὕψος ἄρρητον,
ἀπειρόγαμε, | δι᾽ ἧς ἡμεῖς ἐθεώθημεν.

Σὲ τὴν πλέξασαν τῷ κόσμῳ
ἀχειρόπλοκον στέφανον
ἀνυμνολογοῦμεν,
χαῖρέ σοι, παρθένε, κραυγάζοντες,
τὸ φυλακτήριον πάντων | καὶ χαράκωμα
καὶ κραταίωμα | καὶ ἱερὸν καταφύγιον.

16 Tertia oda sequitur modulos huius hirmi: Ὁ καθήμενος ἐν δόξῃ | ἐπὶ θρόνου θεότητος | ἐν νεφέλῃ κούφῃ | ἦλθεν Ἰησοῦς ὁ υπέρθεος | τῇ ἀκηράτῳ παλάμῃ | καὶ διέσωσε | τοὺς κραυγάζοντας· | δόξα, Χριστέ, τῇ δυνάμει σου.

ᾠδὴ ε΄.

Ὁδὸν ἡ κυήσασα
ζωῆς, χαῖρε, πανάμωμε,
ἡ κατακλυσμοῦ τῆς ἁμαρτίας
σώσασα κόσμον· | χαῖρε, θεόνυμφε,
ἄκουσμα καὶ λάλημα φρικτόν·
χαῖρε ἐνδιαίτημα
τοῦ δεσπότου τῆς κτίσεως.

Ἰσχὺς καὶ ὀχύρωμα
ἀνθρώπων, χαῖρε, ἄχραντε,
τόπε ἁγιάσματος τῆς δόξης,
νέκρωσις ᾅδου, | νυμφὼν ὁλόφωτε·
χαῖρε τῶν ἀγγέλων χαρμονή,
χαῖρε ἡ βοήθεια
τῶν πιστῶς δεομένων σου.

Πυρίμορφον ὄχημα
τοῦ λόγου, χαῖρε, δέσποινα,
ἔμψυχε παράδεισε, τὸ ξύλον
ἐν μέσῳ ἔχων | ζωῆς τὸν κύριον,
οὗ ὁ γλυκασμὸς ζωοποιεῖ
πίστει τοὺς μετέχοντας
καὶ φθορᾷ ὑποκύψαντας.

Ῥωννύμενοι σθένει σου
πιστῶς ἀναβοῶμέν σοι·
χαῖρε πόλις τοῦ παμβασιλέως,
δεδοξασμένα | καὶ ἀξιάκουστα
περὶ ἧς λελάληνται σαφῶς·
ὄρος ἀλατόμητον,
χαῖρε βάθος ἀμέτρητον.

Εὐρύχωρον σκήνωμα
τοῦ λόγου, χαῖρε ἄχραντε·
κόχλος ἡ τὸν θεῖον μαργαρίτην
προαγαγοῦσα, | χαῖρε πανθαύμαστε,
πάντων πρὸς θεὸν καταλλαγὴ
τῶν μακαριζόντων σε,
θεοτόκε, ἑκάστοτε.

ᾠδὴ ϛ΄.

Παστὰς τοῦ λόγου ἀμόλυντε,
αἰτία τῆς τῶν πάντων θεώσεως,
χαῖρε πανάχραντε,
τῶν προφητῶν περιήχημα,
χαῖρε τῶν ἀποστόλων
τὸ ἐγκαλλώπισμα.

Ἐκ σοῦ ἡ δρόσος ἀπέσταξε
φλογμὸν πολυθεΐας ἡ λύσασα·
ὅθεν βοῶμέν σοι·
χαῖρε ὁ πόκος ὁ ἔνδροσος,
ὃν Γεδεών, παρθένε, | προεθεάσατο.

Ἰδού σοι χαῖρε κραυγάζομεν,
λιμὴν ἡμῖν γενοῦ θαλαττεύουσι
καὶ ὁρμητήριον
ἐν τῷ πελάγει τῶν θλίψεων
καὶ τῶν σκανδάλων πάντων
τοῦ πολεμήτορος.

Χαρᾶς αἰτία χαρίτωσον
ἡμῶν τὸν λογισμὸν τοῦ κραυγάζειν σοι·
χαῖρε ἡ ἄφλεκτος
βάτος, νεφέλη ὁλόφωτε,
ἡ τοὺς πιστοὺς ἀπαύστως
ἐπισκιάζουσα.

ᾠδὴ ζ΄.

Ἀνυμνοῦμέν σε | βοῶντες· χαῖρε ὄχημα
ἡλίου τοῦ νοητοῦ·
ἄμπελος ἀληθινὴ | τὸν βότρυν τὸν πέπειρον
ἡ γεωργήσασα, | οἶνον στάζοντα
τὸν τὰς ψυχὰς εὐφραίνοντα | τῶν πιστῶς σε δοξαζόντων.

Ἰατῆρα | τῶν ἁπάντων ἡ κυήσασα,
χαῖρε θεόνυμφε·

ἡ ῥάβδος ἡ μυστικὴ | ἄνθος τὸ ἀμάραντον
ἡ ἐξανθήσασα, | χαῖρε δέσποινα,
δι᾽ ἧς χαρᾶς πληρούμεθα | καὶ ζωὴν κληρονομοῦμεν.

Ῥητορεύουσα | οὐ σθένει γλῶσσα, δέσποινα,
ὑμνολογῆσαί σε·
ὑπὲρ γὰρ τὰ Σεραφὶμ | ὑψώθης κυήσασα
τὸν βασιλέα Χριστὸν, | ὃν ἱκέτευε
πάσης νῦν βλάβης ῥύσασθαι | τοὺς πιστῶς σε προσκυνοῦντας.

Εὐφημεῖ σε | μακαρίζοντα τὰ πέρατα
καὶ πόθῳ κράζει σοι·
χαῖρε ὁ τόμος, ἐν ᾧ | δακτύλῳ ἐγγέγραπται
πατρὸς ὁ λόγος, ἁγνὴ, | ὃν ἱκέτευε
βίβλῳ ζωῆς τοὺς δούλους σου | καταγράψαι, θεοτόκε.

Ἱκετεύομεν | οἱ δοῦλοί σου καὶ κλίνομεν
γόνυ καρδίας ἡμῶν·
κλῖνον τὸ οὖς σου, ἁγνὴ, | καὶ σῶσον τοὺς θλίψεσι
βυθιζομένους ἡμᾶς, | καὶ συντήρησον
πάσης ἐχθρῶν ἁλώσεως | τὴν σὴν πόλιν, θεοτόκε.

ᾠδὴ η΄.

Νηδύϊ τὸν λόγον ὑπεδέξω,
τὸν πάντα βαστάζοντα ἐβάστασας·
γάλακτι ἐξέθρεψας | νεύματι τὸν τρέφοντα
τὴν οἰκουμένην ἅπασαν, | ἁγνὴ, ᾧ ψάλλομεν·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Μωσῆς κατενόησεν ἐν βάτῳ
τὸ μέγα μυστήριον τοῦ τόκου σου·
παῖδες προεικόνισαν | τοῦτο ἐμφανέστατα
μέσον πυρὸς ἱστάμενοι | καὶ μὴ φλεγόμενοι,
ἀκήρατε ἁγία παρθένε·
ὅθεν σε ὑμνοῦμεν | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Οἱ πρῴην ἀπάτῃ γυμνωθέντες
στολὴν ἀφθαρσίας ἐνεδύθημεν
τῇ κυοφορίᾳ σου· | καὶ οἱ καθεζόμενοι
ἐν σκότει παραπτώσεων | φῶς κατωπτεύσαμεν,
φωτὸς κατοικητήριον, κόρη·
ὅθεν σε ὑμνοῦμεν | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Νεκροὶ διὰ ϲοῦ ζωοποιοῦνται·
ζωὴν γὰρ τὴν ἐνυπόϲτατον ἐκύηϲαϲ·
εὔλαλοι οἱ ἄλαλοι | πρῴην χρηματίζοντεϲ,
λεπροὶ ἀποκαθαίρονται, | νόϲοι διώκονται,
πνευμάτων ἀερίων τὰ πλήθη
ἥττηνται, παρθένε, | βροτῶν ἡ ϲωτηρία.

Ἡ κόϲμῳ τεκοῦϲα ϲωτηρίαν,
δι᾽ ἧϲ ἀπὸ γῆϲ εἰϲ ὕψοϲ ἤρθημεν,
χαίροιϲ παντευλόγητε, | ϲκέπη καὶ κραταίωμα,
τεῖχοϲ καὶ ὀχύρωμα | τῶν μελῳδούντων, ἁγνή·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

ᾠδὴ θʹ.

Ἵνα ϲοι πιϲτοὶ | τὸ χαῖρε κραυγάζωμεν
οἱ διὰ ϲοῦ τῆϲ χαρᾶϲ
μέτοχοι γενόμενοι | τῆϲ ἀϊδίου, | ῥῦϲαι ἡμᾶϲ πειραϲμοῦ,
βαρβαρικῆϲ ἁλώϲεωϲ | καὶ πάϲηϲ ἄλληϲ πληγῆϲ
διὰ πλῆθοϲ, κόρη, παραπτώϲεων
ἐπιούϲηϲ βροτοῖϲ ἁμαρτάνουϲιν.

Ὤφθηϲ φωτιϲμὸϲ | ἡμῶν καὶ βεβαίωϲιϲ,
ὅθεν βοῶμέν ϲοι·
χαῖρε ἄϲτρον ἄδυτον | εἰϲάγον κόϲμῳ | τὸν μέγαν ἥλιον·
χαῖρε Ἐδὲμ ἀνοίξαϲα | τὴν κεκλειϲμένην, ἁγνή·
χαῖρε ϲτύλε πύρινε, εἰϲάγουϲα
εἰϲ τὴν ἄνω ζωὴν τὸ ἀνθρώπινον.

Ϲτῶμεν εὐλαβῶϲ | ἐν οἴκῳ θεοῦ ἡμῶν
καὶ ἐκβοήϲωμεν·
χαῖρε κόϲμου δέϲποινα· | χαῖρε Μαρία, | κυρία πάντων ἡμῶν·
χαῖρε ἡ μόνη ἄμωμοϲ | ἐν γυναιξὶ καὶ καλή·
χαῖρε ϲκεῦοϲ, μύρον τὸ ἀκένωτον
ἐπὶ ϲὲ κενωθὲν εἰϲδεξάμενον.

Ἡ περιϲτερὰ | ἡ τὸν ἐλεήμονα
ἀποκυήϲαϲα,
χαῖρε ἀειπάρθενε· | ὁϲίων πάντων | χαῖρε τὸ καύχημα,
τῶν ἀθλητῶν ϲτεφάνωμα· | χαῖρε ἁπάντων τε
τῶν δικαίων θεῖον ἐγκαλλώπιϲμα
καὶ ἡμῶν τῶν πιϲτῶν τὸ διάϲωϲμα.

173 fort.: καὶ τεῖχοϲ.

Φεῖcαι ὁ θεὸc | τῆc κληρονομίαc cου,
τὰc ἁμαρτίαc ἡμῶν
πάcαc παραβλέπων νῦν, | εἰc τοῦτο ἔχων | ἐκδυcωποῦcάν cε
τὴν ἐπὶ γῆc ἀcπόρωc cε | κυοφορήcαcαν,
διὰ μέγα ἔλεοc θελήcαντα
μορφωθῆναι, Χριcτὲ, τὸ ἀλλότριον.

III

Τριῴδιον ψαλλόμενον τῇ ε΄ τῆc γ΄ ἑβδ. τῶν νηcτειῶν (Τριῳδ. 225)

ἦχοc α΄.

ᾠδὴ δ΄.

κατὰ τὸ· «Ἐπὶ τῆc θείαc φυλακῆc.»

Ἁγιαcμοῦ παρεκτικὴν | χάριν δωρούμενοc ἡμῖν,
ἅγιε cταυρὲ, | ἀποcτόλων καύχημα καὶ cτήριγμα,
πρόκειcαι εἰc προcκύνηcιν
cήμερον πάcῃ τῇ οἰκουμένῃ,
τὸν τῆc νηcτείαc καιρὸν | κατευμαρίζων ἡμῖν.

Cκιογραφούcαc τὸν cταυρὸν | χεῖραc ἐκτείναc Ἀμαλὴκ
ἔτρεψε Μωcῆc· | ὃν τυποῦντεc χεῖραc ἐκπετάcωμεν
νηcτείαιc καὶ δεήcεcι,
cτῖφοc ὅπωc τρέψωμεν δαιμόνων
ἐκπολεμούντων ἡμᾶc | διὰ παντὸc φθονερῶc.

Θείῳ ἀρότρῳ τοῦ cταυροῦ | κατενεώcατε τὴν γῆν,
θεῖοι μαθηταὶ, | καρποφόρον ταύτην ἀναδείξαντεc
βλαcτάνουcαν εὐcέβειαν·
ὅθεν ὑμᾶc φωναῖc ἐτηcίαιc
ἀνευφημοῦντεc Χριcτὸν | ἀεὶ δοξάζομεν.

Μῆτερ θεοῦ τοῦ ἀγαθοῦ, | ἀγάθυνόν μου τὴν ψυχὴν,
ἣν ὁ πονηρὸc | cυνηθείᾳ πονηρᾷ ἐκάκωcεν,
ἀθλίωc δελεάcαc με,
ὅπωc ὡc cωτηρίαc αἰτίαν
ὑμνολογῶ cε ἀεὶ | τὴν πολυΰμνητον.

ᾠδὴ η΄.

κατὰ τὸ· «Αὕτη ἡ κλητή.»

Χαίροιc ὁ cταυρὸc ὁ τριμερὴc καὶ θεῖοc,
ἐν ᾧ ὁ εἷc τῆc τριάδοc | cάρκα φορέcαc ἐπάγη,

2 καύχημα καὶ cτήρ. ex cod. vaticano Maio in Spicileg. romano t. IV: cτήρ. καὶ καύχ Triod. — 5 ἐξευμαρίζων Triod. — 11 ημαc Maio — 15 ανευφημουμεν, ἀεὶ Χριcτὸν δοξάζοντεc Maio — 22 ἐν eiiciendum videtur.

ἐμπαγέντας ἡμᾶς | ἀϲεβείας εἰς βυθὸν λυτρωϲάμενος,
ὃν ὑπερυψοῦμεν | Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Cθένος τὸν σταυρὸν | κραταιὸν κεκτημένοι
τοὺς δεινῇ δυναστείᾳ | τοῦ πονηροῦ δουλωθέντας
ἠλευθέρωσαν | οἱ τοῦ λόγου, μαθηταὶ ἀνακράζοντες,
σὲ ὑπερυψοῦμεν, | Χριστέ, εἰς τοὺς αἰῶνας.

Οἴμοι! τί φρικῶδες τὸ βῆμα ἐκεῖνο,
ἐν ᾧ, λόγε, καθίσας | τὰ πεπραγμένα κρυφῇ μοι
φανερώσεις, Χριστέ, | στηλιτεύων τὴν ἀναισθησίαν μου;
ἀλλὰ φύσει ὢν συμπαθὴς φεῖσαί μου τότε.

Κόλπων οὐκ ἐκστὰς τῶν πατρῴων ἐν κόλποις
ἀνεκλίθης παρθένου | ἐπ' ἀνακλήσει τοῦ γένους,
οὗ ἐφόρεσας | διὰ σπλάγχνα, Χριστέ, τὸ ὁμοίωμα·
ὅθεν σε ὑμνοῦμεν, | Χριστέ, εἰς τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ'.
κατὰ τό· «Φωτίζου, φωτίζου.»

Φαιδρύνου, φωτίζου | ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ
τοῦ σταυροῦ ταῖς ἀκτῖσιν, | ὃν φέρεις προκείμενον
πάντων πιστῶν εἰς προσκύνησιν·
σὺ δὲ πληθὺς | πᾶσα τῶν δαιμόνων
σκότους πλησθεῖσα ἀπόδραθι.

Κράτος ἐγκρατείας | ὁ θεῖος πέφυκε σταυρὸς,
συνεργὸς ἀγρυπνούντων, | νηστευτῶν ἐνίσχυσις,
πολεμουμένων ὑπέρμαχος,
τοῦτον, πιστοί, | πόθῳ συνελθόντες
περιχαρῶς προσκυνήσωμεν.

Θεμέλιοι θεῖοι | τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ
ἑδρασμῷ εὐσεβείας | πάντας συντηρήσατε
καὶ ἐπὶ πέτραν στηρίξατε
τὴν ἀρραγῆ | τοῦ ἐκλεξαμένου
ὑμᾶς, ἀπόστολοι ἔνδοξοι·

Χαρὰν συλλαβοῦσα | τοῦ ἀρχαγγέλου τῇ φωνῇ
τῆς ἐμῆς νῦν καρδίας | τὴν λύπην ἀφάνισον
τὴν ψυχοφθόρον καὶ δίδου, ἁγνή,
χαροποιὸν | πένθος, ὅπως εὕρω
ἐκεῖ τὴν θείαν παράκλησιν.

---

23 exspectes λυτρωσόμενος — 27 ἀναμέλποντες Triod. — 32 fort.: ἀλλὰ συμπαθὴς ὢν | φύσει φεῖσαί μου τότε — φεῖσαι ὢν Maio — 35 Ἰησοῦ Triod. — 36 ὑμνοῦμεν βροτοὶ εἰς Triod. — 39 πιστῶν om. Maio.

ΜΗΤΡΟΦΑΝΟΥϹ

Κανὼν εἰϲ τὴν μακαρίαν τριάδα (Ὀκτ. ϲελ. 93).

Ἡ ἀκροϲτιχίϲ:

«Κανὼν ὁ πέμπτοϲ φωτὶ τῷ τριϲηλίῳ.»

ἦχοϲ πλ. α΄.

ᾠδὴ α΄.

κατὰ τὸ· «Ἵππον καὶ ἀναβάτην.»

Κράτοϲ τῆϲ ἑνιαίαϲ | καὶ τριϲηλίου μορφῆϲ
ἀνυμνοῦντεϲ βοῶμεν· | τὸν νοῦν ἡμῶν καταύγαϲον,
θεὲ παντοδύναμε,
καὶ πρὸϲ τὴν ϲὴν, δέϲποτα,
μετεώριϲον δόξαν ἄφραϲτον.

Ἄνω ϲε τῶν ἀγγέλων | διάκοϲμοι νοεροὶ
ἀϲιγήτωϲ ὑμνοῦϲιν | ἐν τριϲαγίοιϲ ᾄϲμαϲι
μονάδα τριϲάριθμον
καὶ τριάδα ϲύμμορφον,
ὑπερούϲιον, παντοδύναμον.

Νέκταρ τῆϲ ϲῆϲ ἀγάπηϲ | γλυκύτατον, φωτουργὸν
τῇ ψυχῇ μου παράϲχου, | τριὰϲ μονὰϲ ἀρχίφωτε,
καὶ θείαν κατάνυξιν,
καθαρτικὴν, δέϲποτα
πολυέλεε πάϲηϲ κτίϲεωϲ.

Ὥϲπερ ἐπὶ τὸν πόκον | κατῆλθεν ἀψοφητὶ
οὐρανόθεν, παρθένε, | ὁ ὑετὸϲ ἐν μήτρᾳ ϲου
ὁ θεῖοϲ καὶ ἔϲωϲε
ξηρανθεῖϲαν ἅπαϲαν
τῶν ἀνθρώπων τὴν φύϲιν, ἄχραντε.

ᾠδὴ γ΄.

κατὰ τὸ· «Ὁ πήξαϲ ἐπ' οὐδενόϲ.»

Νοήϲαϲ τὰϲ νοερὰϲ | οὐϲίαϲ ὑπέϲτηϲαϲ
ὑμνῳδοὺϲ ἀπαύϲτωϲ | τῆϲ ϲῆϲ θεότητοϲ,
τρίφωτε θεὲ καὶ παντουργέ· | ἀλλὰ καὶ τῶν πηλίνων
καὶ γηγενῶν δέξαι τὴν αἴνεϲιν
καὶ τὴν ἱκεϲίαν ὡϲ εὔϲπλαγχνοϲ.

Metrophanis hic canon octava quaque dominica inter diem festum Omnium sanctorum et paschatis hora nocturna legi solet. — Cod. D — v. 4 verbum δέϲποτα huius strophae et quae in reliquis strophis ei respondent, a priore versu avulsa sequenti praemisit D — 13 καί om. D — 24 τὴν δέηϲιν Oct.

Ὁ πάσης κατὰ φύσιν | τροπῆς ἀνεπίδεκτος
τοῖς ἀλλοιουμένοις | ἡμῖν καὶ μέλπουσι
τὴν ἀνεξιχνίαστον πηγὴν | τῆς ἀγαθότητός σου
πλημμελημάτων δὸς συγχώρησιν,
ἥλιε τῆς δόξης τρισάκτιστε.

Πατέρα καὶ τὸν υἱὸν | καὶ πνεῦμα δοξάσωμεν
ἐν ἀπαραλλάκτῳ | μορφῇ θεότητος,
σὲ τὸν ἑνικὸν καὶ τριλαμπῆ | κύριον τῶν ἁπάντων,
ὡς οἱ προφῆται καὶ ἀπόστολοι
παρὰ σοῦ σαφῶς ἐδιδάχθησαν.

Ἐφάνης τῷ Μωϋσῇ | ἐν βάτῳ ὡς ἄγγελος
βουλῆς τῆς μεγάλης | τοῦ παντοκράτορος,
τὴν σὴν ἐκ παρθένου προδηλῶν | σάρκωσιν, θεοῦ λόγε,
δι᾿ ἧς ἡμᾶς μετεστοιχείωσας
καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀνεβίβασας.

ᾠδὴ δ'.

κατὰ τὸ «Τὴν θείαν ἐννοήσας σου κένωσιν.»

Μυεῖται τῆς μιᾶς κυριότητος | τὸ τριφαὲς ὁ Δανιὴλ,
Χριστὸν κριτὴν θεασάμενος
πρὸς τὸν πατέρα ἰόντα
καὶ πνεῦμα τὸ προφαῖνον τὴν ὅρασιν.

Πηλίνοις τοὺς ὑμνοῦντάς σε στόμασι | τὸν ὑπερούσιον θεὸν
τριαδικὸν ὑποστάσεσι
μοναδικὸν δὲ τῇ φύσει,
τῆς δόξης τῶν ἀγγέλων ἀξίωσον.

Τὸ ὄρος τὸ δασὺ καὶ κατάσκιον, | ὃ εἶδε πρὶν ὁ Ἀββακοὺμ,
ἐξ οὗ προῆλθεν ὁ ἅγιος,
τὸν δυσθεώρητον τόκον
ἐδήλου σῆς, παρθένε, συλλήψεως.

ᾠδὴ ε'.

κατὰ τὸ «Ὁ ἀναβαλλόμενος.»

Ὁ δι᾿ ἀγαθότητα | κτίσας τὸν ἄνθρωπον
καὶ κατ᾿ εἰκόνα | τὴν σὴν ποιήσας,
ἐν ἐμοὶ κατοίκησον,
τρίφωτε θεέ μου, | ὡς ἀγαθὸς καὶ εὔσπλαγχνος.

26 ἀπαράδεκτος Oct. — 28 τῆς σῆς ἀγαθοσύνης Oct. — 30 ἥλιε . . . τρισάκτιστε D: καὶ τὴν σωτηρίαν ὡς εὔσπλαγχνος Oct. — 31 δοξάζομεν Oct. — 38 σοῦ τὴν Oct. — 40 οὐρανούς Oct. — 41 Daniel VII 13–14. — 47 τε Oct.

Ϲύ με καθοδήγηϲον, | μονὰϲ τριϲήλιε,
πρὸϲ τρίβουϲ θείαϲ | τῆϲ ϲωτηρίαϲ,
καὶ τῆϲ ϲῆϲ ἐλλάμψεωϲ
πλήρωϲον ὡϲ φύϲει | θεὸϲ ἀπειροδύναμοϲ.

Φῶϲ τὸ ἀδιαίρετον | τῆϲ μιᾶϲ φύϲεωϲ,
μεμεριϲμένον | τοῖϲ χαρακτῆρϲι,
τριλαμπὲϲ, ἀνέϲπερον,
τὴν ἐμὴν καρδίαν | ταῖϲ αἴγλαιϲ ϲου καταύγαϲον.

Ὡϲ κατεῖδε πάλαι ϲε, | ἁγνὴ πανάχραντε,
ὁ ὑποφήτηϲ | βλέπουϲαν πύλην
πρὸϲ τὸ φῶϲ τὸ ἄδυτον,
παρευθὺϲ ἐπέγνω | θεοῦ κατοικητήριον.

ᾠδὴ ϛ΄.

κατὰ τὸ «Μαινομένην κλύδωνι.»

Τριφαὴϲ ὑπάρχουϲα | θεαρχία ὑποϲτατικῶϲ
ἑνιαία πέφυκαϲ | ὡϲ ϲύμμορφοϲ
καὶ ἰϲουργὸϲ | καὶ κατ᾽ οὐϲίαν καὶ βούληϲιν.

Ἱκανῶϲ ἐδήλωϲεν | ὁ προφήτηϲ, ᾄδων τῷ πατρί·
ϲῷ φωτὶ, τῷ πνεύματι, | ὀψόμεθα
φῶϲ τὸν υἱὸν, | ἕνα θεὸν τὸν τριϲήλιον.

Τῶν πταιϲμάτων λύτρωϲιν | καὶ κινδύνων, δέϲποτα θεὲ
ἑνικὲ καὶ τρίφωτε, κατάπεμψον
ϲοῖϲ ὑμνηταῖϲ | πρεϲβείαιϲ τῆϲ θεομήτοροϲ.

ᾠδὴ ζ΄.

κατὰ τὸ «Ὁ ὑπερυψούμενοϲ.»

Ὡϲ ἐλέουϲ ἄβυϲϲον | κεκτημένοϲ, κύριε,
καὶ πέλαγοϲ ἄπειρον, | οἰκτίρμον, ἐλέηϲον
τοὺϲ ἕνα ϲε ὑμνοῦνταϲ | τριλαμπῆ θεὸν τῶν ὅλων.

Τὸν ἀπερινόητον, | ἑνικὸν καὶ τρίφωτον
θεόν ϲε καὶ κύριον | ὑμνοῦντεϲ λιτάζομεν·
παράϲχου τοῖϲ ϲοῖϲ δούλοιϲ | ἱλαϲμὸν ἁμαρτημάτων.

Ῥάδαμνον ἐβλάϲτηϲαϲ | τῷ πατρὶ ϲυνάναρχον,
ἄνθοϲ τῆϲ θεότητοϲ, | βλαϲτὸν ϲυναΐδιον,
παρθένε, τὸν διδόντα | τὴν ζωὴν πᾶϲιν ἀνθρώποιϲ.

61 τηϲ μιᾶϲ Oct.: ορῶ τηϲ D — 64 καταύγαϲον ταιϲ αἴγλαιϲ ϲου Oct. — 66 βλέπουϲαν πύλην ὁ ὑποφήτηϲ D — 68 παρευθύϲ D: εὐθύϲ ϲε Oct. — 73 ὀψόμεθα τῳ πνεύματι Oct. — 75 κινδύνων δέϲποτα Oct.: πειραϲμῶν εὔϲπλαγχνε D accentibus minus commodis — 77 πρεϲβείαϲ Oct. — 79 οἰκτιρμῶν D — 82 βοῶμεν ϲοι Oct.

ᾠδὴ η΄.

κατὰ τὸ «Σοὶ τῷ παντουργῷ.»

Ἵνα τῆς μιᾶς ἀνακαλύψῃς πάλαι
σαφῶς κυριότητος | τριττὴν ὑπόστασιν,
ὤφθης, θεέ μου, | ἐν σχήματι ἀνθρώπων
Ἀβραὰμ ὑμνοῦντι | σὸν κράτος ἑνιαῖον.

Σύ με πρὸς τὰς σὰς θεουργικὰς ἀκτῖνας
δέρκειν καταξίωσον, | φῶς τὸ ἀπρόσιτον,
πάτερ οἰκτίρμον | καὶ λόγε καὶ τὸ πνεῦμα,
τοῦ εὐαρεστεῖν σοι | ἀεὶ, κύριε πάντων.

Ἤστραψας ἡμῖν τῆς τρισηλίου δόξης
τὸν ἕνα, πανύμνητε, | Χριστὸν τὸν κύριον,
πάντας μυοῦντα | τὴν μίαν θεαρχίαν
ἐν τρισὶ προσώποις | ὑμνεῖν εἰς τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ΄.

κατὰ τὸ «Ἠσαΐα χόρευε.»

Λαλιαί σε βρότειαι | κατ᾽ ἀξίαν, | ἄναρχε μονὰς,
οὐ σθένουσιν ὑμνεῖν· | πλὴν ὡς ἐφικτὸν
τολμῶντες ἐκ πίστεως, | θεαρχικὴ | σύνθρονε τριὰς,
δόξαν προσφέρομεν | τῷ σῷ κράτει καὶ τὴν αἴνεσιν.

Ἰσορρόπῳ δόξῃ σε | τὸν μονάρχην | τρίφωτον θεὸν
δοξάζει τὰ Χερουβὶμ | καὶ τὰ Σεραφὶμ
ἀχράντοις ἐν στόμασι· | μεθ᾽ ὧν ἡμᾶς | τοὺς ἁμαρτωλοὺς
πρόσδεξαι, κύριε, | τὸ σὸν κράτος μεγαλύνοντας.

Ὡς ἁγνὴ καὶ ἄμωμος | ἡ παρθένος | τέτοκας υἱὸν,
λυτρούμενον ἡμᾶς | ἀπὸ τῆς φθορᾶς,
θεὸν ἀναλλοίωτον· | ἀλλὰ καὶ νῦν | ἄφεσιν ἡμῖν
τῶν παραπτώσεων | καταπέμψαι καθικέτευε.

89 Genes. XVIII 2 — 93 οἰκτίρμον] παντοκράτορ in πανκράτορ corr. D — 96 Χριστὸν καὶ κύριον D — 104 ὑμνοῦντα τὰ Χερ. D — 107 καὶ παρθένος Oct. — 108 ἀπὸ πειρασμῶν Oct. — 110 παραπτώσεως τοῦτον δοῦναι καθικέτευε Oct.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ.

Α

'Αν. = 'Αναστασιματάριον. Δοξ. = Δοξαστάριον. Εἱρμ. = Εἱρμολόγιον.
Πανδ. = Πανδέκτη.

Β

Γ

Δ

Ε

Η

Θ

Ο

Π

Ρ

C

T

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΥΜΝΟΓΡΑΦΩΝ

τῶν Μηναίων Τριῳδίου Πεντηκοσταρίου Οκτωήχου Παρακλητικῆς.

INDEX

RERUM ET NOMINUM.

Cod. Mon 471 Fol. 297.

ΚΑΝΩΝ ʼΙΟΑΝΝΟΥ ЄΙC ΤΟ ΠΑCΧΑ.

ᾠδὴ α΄. ἦχος α΄. Πα.

A *να ςα σε ως η με ρα λαμπρυνθω μεν Λα οι*

Πα α σχα Κυ ρι ȣ Πα α σχα εκ γαρ θα να τȣπροςζω ην

και εκ γηςπρος Ου ρα νον Χρι ςο ος ο Θε ος π q *η μας δι ε*

βι βα σεν ε πι νι κι ον α α δο ον τα π q

K *α θαρ θω μεν τας αι σθησειςκαι ο ψω με θα τω α*

προ σι τω φω τι της Α να ςα σε ως π q *Χρι ςον εξ α*

ςραπτοντακαι χαι ρε τε φα σκον τα τρα νω ως α κȣ σω με

θα ε πι νι κι ον α α δο ον τες